

Ετήσια Έκθεση για την Ποιότητα
της Ανώτατης Εκπαίδευσης

2020

**Εθνική Αρχή
Ανώτατης Εκπαίδευσης**
Hellenic Authority
for Higher Education

Ετήσια Έκθεση
για την Ποιότητα της
Ανώτατης Εκπαίδευσης
2020

**Εθνική Αρχή
Ανώτατης Εκπαίδευσης**
Hellenic Authority
for Higher Education

© ΕΘΑΑΕ, 2021

Το παρόν έργο αδειοδοτείται υπό τους όρους της άδειας Creative Commons

Αναφορά Δημιουργού – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγα Έργα 4.0.

Για να δείτε αντίγραφο της άδειας αυτής επισκεφτείτε τον ιστότοπο <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αριστείδου 1 & Ευριπίδου 2 - 105 59 Αθήνα

1ος - 4ος όροφος

T: +30 210 9220944 – W: www.ethaae.gr – E: secretariat@ethaae.gr

Προτεινόμενος τρόπος αναφοράς:

ΕΘΑΑΕ (2020), Ετήσια έκθεση για την ποιότητα της ανώτατης εκπαίδευσης, Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης, Αθήνα.

Η έκθεση είναι διαθέσιμη ηλεκτρονικά στη διεύθυνση: www.ethaae.gr

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΘΑΑΕ
(13/04/2020 – 31/12/2020)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Περικλής Α. Μήτσας
Καθηγητής Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Γεώργιος Χρούσος
Ομ. Καθηγητής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΜΕΛΗ

Γεώργιος Δουκίδης
Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Χρύσα Κουβελιώτου
Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου George Washington (ΗΠΑ)

Άγγελος Χανιώτης
Καθηγητής στο Ινστιτούτο Προηγμένων Μελετών (Institute for Advanced Study)
Princeton (ΗΠΑ)

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΑΑΕ

(4/05/2020 – 31/12/2020)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Περικλής Α. Μήτσας

Καθηγητής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Κωνσταντίνος Μπουραζέλης

Ομ. Καθηγητής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΜΕΛΗ

Αναστασιάδης Σπύρος

Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης

Λυγερού Ζωή

Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πατρών

Νυχάς Γεώργιος-Ιωάννης

Καθηγητής του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Στογιαννίδου Αριάδνη

Καθηγήτρια του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Τσαμάκης Δημήτριος

Ομ. Καθηγητής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Φουντεδάκη Αικατερίνη

Καθηγήτρια του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Χάλαρης Ιωάννης

Καθηγητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

Χιόνης Διονύσιος

Καθ. του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, κοινός εκπρόσωπος των επιμελητηρίων

Φίλης Αστέριος

Φοιτητής του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου

Εκπρόσωπος φοιτητών από το Μητρώο Φοιτητών της ΕΘΑΑΕ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΘΑΑΕ

(1/1/2020 – 31/12/2020)

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

Δρ. Χριστίνα Μπέστα

Προσωπικό

Δρ. Γεώργιος Αθανασίου (από 25-02-2020)

Γεωργία Αθανασοπούλου

Παντελής Αραβογλιάδης (από 1-7-2020)

Δρ. Δέσποινα Γαλάνη

Δρ. Νικόλαος Γεωργιάδης

Δρ. Ιωάννα Γκέργκη

Αναστασία Γρηγοριάδου (έως 31-3-2020)

Βασιλική Γκίνη

Αθανάσιος Γουδόσης

Άρης Θεοδωράκος

Βασιλική Κυριακούση

Γεωργία Κωστοπούλου

Ιωάννα Λεράκη

Ελευθερία Μανωλιάδη

Στέλλα Μπαφίλια

Δημήτριος Μπουρλετίδης

Θεώνη Πετροπούλου

Γεωργία Πρωτογέρου

Δρ. Δημήτριος Ράπτης (από 13-4-2020)

Σπυρίδων Ρίζος

Χάρις Ροδάκη

Ελένη Σταυριανουδάκη (έως 31-5-2020)

Αικατερίνη Τσαλίκη

Πρόλογος

Με ιδιαίτερη χαρά και ικανοποίηση παρουσιάζουμε την πρώτη Έκθεση της Εθνικής Αρχής Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ) για την Ποιότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης για το 2020.

Η ανεξάρτητη Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης θεσμοθετήθηκε με τον νόμο 4653/20 (ΦΕΚ 12Α/24-1-2020) ως συνέχεια και μετονομασία της ΑΔΙΠ, με ταυτόχρονη αναβάθμιση του ρόλου της και αύξηση των αρμοδιοτήτων της. Κύρια αποστολή της είναι η διασφάλιση υψηλής ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση και στο πλαίσιο αυτό η ΕΘΑΑΕ:

- α. Συμβάλλει στη διαμόρφωση και υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση και στην κατανομή της επιχορήγησης των ΑΕΙ και
- β. Αξιολογεί και πιστοποιεί την ποιότητα της λειτουργίας των ΑΕΙ.

Το 2020, έτος και πρώτης λειτουργίας της Αρχής, υπήρξε αναμφισβήτητα ιδιαίτερη χρονιά για τον χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης, καθώς, λόγω της αιφνίδιας εμφάνισης και ραγδαίας εξάπλωσης του covid-19, τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης σε όλον τον κόσμο και στη χώρα μας ανέστειλαν - στις αρχές της άνοιξης του 2020- προσωρινά τη λειτουργία τους, επηρεάζοντας πάνω από 220 εκατομμύρια φοιτητές, πλήθος ερευνητών, διδακτικό και διοικητικό προσωπικό. Έτσι, τα Πανεπιστήμια αναγκάστηκαν να λειτουργήσουν σε ένα πρωτόγνωρο περιβάλλον εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, προσαρμόζοντας την ακαδημαϊκή, κυρίως, λειτουργία τους σε ένα πλαίσιο σύγχρονης και ασύγχρονης τηλεεκπαίδευσης και συνδυασμού εναλλακτικών μεθόδων αξιολόγησης και πληροφόρησης με ψηφιακά εργαλεία και χρήση ΤΠΕ. Το φαινόμενο και οι επιπτώσεις της πανδημίας βρίσκεται, δυστυχώς, σε εξέλιξη και μένει να ερευνηθεί σε βάθος, ωστόσο τα πρώτα συμπεράσματα από μελέτες στην Ελλάδα και το εξωτερικό δείχνουν ότι τα ιδρύματα βρίσκονται αντιμέτωπα με πλήθος προκλήσεων σε βραχυπρόθεσμο και μεσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα αναφοράς. Οι προκλήσεις αυτές προδιαγράφουν ένα πλέγμα ενεργειών, των οποίων η υλοποίηση περιλαμβάνει τη βέλτιστη δυνατή αξιοποίηση της τεχνολογίας είτε στον ακαδημαϊκό είτε στον οργανωσιακό πυλώνα των ιδρυμάτων. Οι ίδιες αυτές προκλήσεις συνιστούν, όμως, και ευκαιρίες για την υιοθέτηση νέων τρόπων διδασκαλίας, έρευνας και αλληλεπίδρασης του Πανεπιστημίου με την κοινωνία.

Το 2020 υπήρξε, επιπρόσθετα, έτος προσαρμογής για 11 από τα 24 Πανεπιστήμια της Ελλάδας, τα οποία κλήθηκαν να λειτουργήσουν με τη νέα ακαδημαϊκή τους συγκρότηση, σε εφαρμογή των αλλαγών του 2018 και 2019, και να αναπτύξουν νέα Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) παράλληλα με τα ήδη λειτουργούντα προγράμματα των πρώην ΤΕΙ. Η ΕΘΑΑΕ παρακολουθεί την πορεία των νέων Τμημάτων και καταγράφει τα προβλήματα και τις προσπάθειες για την αντιμετώπισή τους τόσο από τις διοικήσεις των Ιδρυμάτων όσο και από το Υπουργείο Παιδείας.

Στο νέο αυτό απαιτητικό περιβάλλον, η ΕΘΑΑΕ, αφού ολοκλήρωσε τη συγκρότηση του Ανώτατου Συμβουλίου και του Συμβουλίου Αξιολόγησης και Πιστοποίησης με ιδιαιτέρως αξιόλογους επιστήμονες της ημεδαπής και της αλλοδαπής, προώθησε τους στρατηγικούς της στόχους, για την εκπλήρωση της αποστολής της και των βασικών της αρμοδιοτήτων. Προσάρμοσε τάχιστα, με άμεσο και αποτελεσματικό τρόπο, τη διαδικασία της πιστοποίησης για επιθεώρηση με ηλεκτρονικά μέσα, ώστε το έργο της πιστοποίησης των Εσωτερικών Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας (ΕΣΔΠ) και των ΠΠΣ να προχωρήσει απρόσκοπτα, χωρίς την ανάγκη της φυσικής παρουσίας των εμπειρογνομόνων από το εξωτερικό.

Επίσης, το 2020 η ΕΘΑΑΕ, μετά από σχετικές αποφάσεις των δύο Συμβουλίων, υλοποίησε μεταξύ άλλων τα εξής:

- ✓ Σύνταξη σειράς κριτηρίων για την ίδρυση, μετονομασία, αλλαγή έδρας των ακαδημαϊκών μονάδων καθώς και κριτηρίων για την υπαγωγή προγραμμάτων σπουδών στο άρθρο 46 του ν.4485/17.
- ✓ Σύνταξη των αντικειμενικών κριτηρίων κατανομής της ετήσιας τακτικής χρηματοδότησης του ΥΠΑΙΘ στα ΑΕΙ καθώς και κριτηρίων κατανομής νέων θέσεων διδακτικού προσωπικού στα ΑΕΙ.
- ✓ Σύνταξη δύο νέων προτύπων ποιότητας για την πιστοποίηση (α) Ξενόγλωσσων Προγραμμάτων Σπουδών και (β) Νέων Προγραμμάτων Σπουδών,
- ✓ Σχεδιασμός της χρηματοδότησης δύο Πράξεων του ΕΣΠΑ 2014-2020 για την ενίσχυση των ΜΟΔΙΠ και των Γραφείων Διασύνδεσης των ΑΕΙ καθώς και για τον εθνικό μηχανισμό ιχνηλάτησης αποφοίτων.
- ✓ Οργάνωση και διεξαγωγή, κατά το 2^ο εξάμηνο του 2020, 7 πιστοποιήσεων ΕΣΔΠ, 56 πιστοποιήσεων ΠΠΣ και της πρώτης πιστοποίησης Ξενόγλωσσου ΠΣ,
- ✓ Αναδιοργάνωση της εσωτερικής λειτουργίας της Αρχής, με προσαρμογή της στο νέο θεσμικό πλαίσιο του ν. 4653/2020.

Επιδεικνύοντας γρήγορα αντανakλαστικά στις νέες συνθήκες της πανδημίας, η ΕΘΑΑΕ προσαρμόστηκε στις νέες απαιτήσεις, χωρίς να υστερήσει ποσοτικά και ποιοτικά στην παροχή των υπηρεσιών της και στη συνεργασία της με τους εμπλεκόμενους φορείς, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την υγεία και την ασφάλεια του προσωπικού της.

Με όπλο την τεχνογνωσία της και την προσαρμοστικότητα της, η Εθνική Αρχή θα συνεχίσει να βρίσκεται δίπλα στα ΑΕΙ της χώρας και να συνδράμει με κάθε πρόσφορο τρόπο στη διασφάλιση της ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης και στη βελτίωση της εικόνας των ελληνικών πανεπιστημίων σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε από ομάδα εργασίας και εγκρίθηκε ομόφωνα στη συνεδρίαση με αριθμ. 24/27-11-2021 του Ανωτάτου Συμβουλίου της Εθνικής Αρχής Ανώτατης Εκπαίδευσης. Υποβάλλεται στη Βουλή των Ελλήνων και την Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Ο Πρόεδρος

Καθηγητής Περικλής Α. Μήτκας

Πίνακας Περιεχομένων

Ευρετήριο Σχημάτων	5
Ευρετήριο Πινάκων	8
Συντομογραφίες	10
Σύνοψη	13
Α΄ ΜΕΡΟΣ: Επισκόπηση των εξελίξεων στην Ανώτατη Εκπαίδευση και η θέση της Ελλάδας στον διεθνή χώρο	21
Εισαγωγή	22
1. Πληθυσμός με σπουδές Ανώτατης Εκπαίδευσης	22
1.1. Ηλικιακή ομάδα 25-34	22
1.2. Ηλικιακή ομάδα 25-34 με βάση το φύλο	23
1.3. Ηλικιακή ομάδα 25-64	26
1.4. Ηλικιακή ομάδα 30-34 και ευρωπαϊκός στόχος 2020	29
1.5. Συμπεράσματα	30
2. Απόφοιτοι ΑΕΙ: απασχόληση και ανεργία	30
2.1. Απασχόληση αποφοίτων ΑΕΙ 25-34 ετών	30
2.2. Απασχόληση αποφοίτων ΑΕΙ 25-64 ετών	33
2.2.1. Απασχόληση αποφοίτων ΑΕΙ 25-64 ετών ανά επίπεδο εκπαίδευσης	34
2.2.2. Αποδοχές αποφοίτων ΑΕΙ 25-64 ετών	36
2.2.3. Αποδοχές αποφοίτων ΑΕΙ 25-64 ετών με βάση το φύλο	37
2.3. Ανεργία αποφοίτων ΑΕΙ στην Ευρώπη	38
2.3.1. Ανεργία αποφοίτων ΑΕΙ στην Ελλάδα	42
2.3.2. Ανεργία αποφοίτων ΑΕΙ στην Ελλάδα με βάση το φύλο	42
2.3.3. Ανεργία αποφοίτων ΑΕΙ στην Ελλάδα ανά ηλικιακή ομάδα	43
2.4. Συμπεράσματα	43
3. Ο φοιτητικός πληθυσμός στην Ευρώπη	45
3.1. Φοιτητές ανά κύκλο σπουδών και φύλο	46
3.2. Φοιτητές ανά αντικείμενο σπουδών και φύλο	49
3.3. Ποσοστό φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ ανά χώρα	52
3.4. Ποσοστό φοιτητικού πληθυσμού στον πληθυσμό κάθε χώρας της Ευρώπης	53
3.5. Ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών	55
3.6. Συμπεράσματα	56
4. Το διδακτικό προσωπικό στα ευρωπαϊκά ΑΕΙ	56
4.1. Διάρθρωση διδακτικού προσωπικού στην Ευρώπη με βάση το φύλο	58
4.2. Διάρθρωση διδακτικού προσωπικού στην Ευρώπη με βάση την ηλικία	59
4.3. Αναλογία φοιτητών/διδασκόντων στην Ευρώπη	60
4.4. Συμπεράσματα	62

5.	Η χρηματοδότηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης	63
5.1.	Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης στην Ευρώπη	63
5.2.	Εξέλιξη της δημόσιας χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών ΑΕΙ	64
5.3.	Εξέλιξη της δημόσιας χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών ΑΕΙ σε σχέση με τη μεταβολή του φοιτητικού πληθυσμού	66
5.4.	Εξέλιξη της δημόσιας χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών ΑΕΙ σε σχέση με το ΑΕΠ.....	69
5.5.	Συμπεράσματα	69
6.	Ερευνητική δραστηριότητα στην Ελλάδα	71
6.1.	Αριθμός ερευνητικών εργασιών (δημοσιεύσεων)	71
6.2.	Αναφορές ανά δημοσιευμένη εργασία.....	72
6.3.	Αναλογία δημοσιεύσεων ανά ερευνητή	76
6.4.	Ερευνητές με τη μεγαλύτερη επιρροή	77
6.5.	Χρηματοδότηση της έρευνας & ανάπτυξης στον τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα.....	78
6.5.1.	Συμμετοχή ελληνικών οργανισμών στο Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020.....	81
6.6.	Προσωπικό έρευνας & ανάπτυξης στον τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα...	84
6.7.	Διδάκτορες και μεταδιδάκτορες	85
6.7.1.	Διδακτορικές σπουδές στην Ευρώπη: Ορισμένα συμπεράσματα	86
6.7.2.	Οι διδάκτορες στην Ελλάδα	89
6.7.3.	Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή	95
6.8.	Συμπεράσματα	96
7.	Αξιολόγηση συστημάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ευρώπη	98
8.	Διεθνείς Οίκοι Κατάταξης Πανεπιστημίων - Επισκόπηση της μεθοδολογίας αξιολόγησης και των δεικτών	104
8.1.	Διεθνείς Οίκοι Κατάταξης Πανεπιστημίων.....	104
8.2.	Μεθοδολογίες Αξιολόγησης και Κριτήρια	105
8.3.	Η θέση των ελληνικών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης στις διεθνείς κατατάξεις	108
8.4.	Προτάσεις για τη βελτίωση της θέσης των ελληνικών πανεπιστημίων στις διεθνείς κατατάξεις	110
9.	COVID-19 και ψηφιακή ανώτατη εκπαίδευση	112
10.	Εθνικό Σύστημα Ιχνηλάτησης Αποφοίτων: Η αξιοποίηση της ευρωπαϊκής εμπειρίας.....	118
11.	Διαστάσεις της διακυβέρνησης των Πανεπιστημίων και διασφάλιση ποιότητας.....	126
Β' ΜΕΡΟΣ: Οι δράσεις της ΕΘΑΑΕ.....		130
Εισαγωγή		131
1.	Δράσεις Πιστοποίησης	131
1.1.	Συγκρότηση και σύνθεση των Επιτροπών Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης	131
1.2.	Ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης ΕΣΔΠ - Συμπεράσματα	133
1.2.1.	Εισαγωγή	133
1.3.	Θετικά σημεία και αδυναμίες των ΕΣΔΠ και συστάσεις των εμπειρογνομόνων	134
1.4.	Συμπεράσματα πιστοποίησης ΕΣΔΠ	138

1.5.	Ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης ΠΠΣ - Συμπεράσματα.....	138
1.5.1.	Εισαγωγή.....	138
1.6.	Συμπεράσματα πιστοποίησης ΠΠΣ.....	147
2.	Έκδοση Νέων Προτύπων Πιστοποίησης.....	147
2.1.	Το Πρότυπο για τα Ξενόγλωσσα Προγράμματα Σπουδών.....	148
2.2.	Το Πρότυπο για τα Νέα Προγράμματα Σπουδών.....	150
3.	Σύνταξη κριτηρίων και προτύπων για την δομή και τη χρηματοδότηση των ΑΕΙ.....	152
3.1.	Κριτήρια για γνωμοδοτήσεις σχετικά με την ίδρυση, κατάτμηση, μετονομασία ακαδημαϊκής μονάδας και μεταβολές στον ακαδημαϊκό χάρτη και τη δομή των ιδρυμάτων.....	152
3.2.	Προγραμματικές συμφωνίες.....	154
3.3.	Σχεδιασμός πράξεων χρηματοδότησης των ΑΕΙ από το ΕΣΠΑ.....	155
3.4.	Κατανομή χρηματοδότησης και θέσεων προσωπικού.....	157
	Γ' ΜΕΡΟΣ: Η στρατηγική και αναπτυξιακή δραστηριότητα της ΕΘΑΑΕ.....	160
1.	Εισαγωγή.....	161
1.	Τα όργανα διακυβέρνησης της ΕΘΑΑΕ και οι δράσεις τους.....	162
1.1.	Ο Πρόεδρος του Ανώτατου Συμβουλίου της ΕΘΑΑΕ.....	162
1.2.	Το Ανώτατο Συμβούλιο (ΑΣΥ).....	162
1.2.1.	Κύριες αρμοδιότητες του ΑΣΥ.....	162
1.2.2.	Θέματα που εξετάστηκαν από το ΑΣΥ κατά το έτος 2020.....	163
1.3.	Το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΣΑΠ).....	164
1.3.1.	Κύριες αρμοδιότητες του ΣΑΠ.....	165
1.3.2.	Θέματα που εξετάστηκαν από το ΣΑΠ κατά το έτος 2020.....	165
1.4.	Ο Γενικός Διευθυντής.....	165
2.	Η επιστημονική και διοικητική υπηρεσία της Αρχής.....	166
3.	Οικονομικά θέματα.....	167
3.1.	Οικονομικός Απολογισμός.....	167
3.2.	Τακτικός Προϋπολογισμός.....	167
3.3.	ΕΣΠΑ 2014 – 2020.....	168
4.	Η ΕΘΑΑΕ στις συνθήκες του covid-19.....	171
5.	Δράσεις ενημέρωσης και συνεργασίας.....	172
5.1.	Δράσεις υποστήριξης των ΑΕΙ της χώρας.....	172
5.2.	Ενημέρωση στις Συνόδους Πρυτάνεων και Προέδρων ΔΕ των ελληνικών ΑΕΙ.....	172
5.3.	Συνεργασίες με θεσμούς και φορείς.....	173
5.4.	Ενημέρωση στη Βουλή των Ελλήνων.....	173
6.	Διεθνές και ευρωπαϊκό προφίλ της ΕΘΑΑΕ.....	173
6.1.	Παρουσία της ΕΘΑΑΕ σε δημόσιες εκδηλώσεις.....	173
	Επίλογος.....	174
	Παραρτήματα.....	175
	Παράρτημα Α.1: Αναλυτικός Χάρτης της ελληνικής ανώτατης εκπαίδευσης (Δεκέμβριος 2020).....	176

Παράρτημα Α2: Ελληνικά Πανεπιστήμια που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων.....	195
Παράρτημα Β.1: Πορεία Πιστοποιήσεων (Δεκέμβριος 2020)	196
Παράρτημα Β.2: Πιστοποιημένα ΠΠΣ με τη μεγαλύτερη βαθμολογία ανά επιστημονικό πεδίο	199
Παράρτημα Β.3: Εμπειρογνώμονες Επιτροπών Αξιολόγησης και Πιστοποίησης	203
Παράρτημα Γ.1: Διοικητική Οργάνωση της ΕΘΑΑΕ	213
1. Οργανωτική διάρθρωση της ΕΘΑΑΕ	213
2. Ο Πρόεδρος της Αρχής	213
3. Το Ανώτατο Συμβούλιο της Αρχής	214
4. Το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης της Αρχής	214
5. Ο Γενικός Διευθυντής	215
6. Οι οργανικές μονάδες της ΕΘΑΑΕ	216
6.1. Κέντρο Μελετών και Ερευνών.....	216
6.2. Διεύθυνση Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας	216
6.3. Διεύθυνση Συμφωνιών Προγραμματικού Σχεδιασμού και Χρηματοδότησης.....	216
6.4. Διεύθυνση Πληροφοριακών Συστημάτων και Τεκμηρίωσης.....	217
6.5. Διεύθυνση Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης	217
6.6. Αυτοτελής Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου	217

Ευρετήριο Σχημάτων

Σχήμα 1.	Ποσοστό πληθυσμού 25-34 ετών με ανώτατη εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), 2019 (με βάση αριθμητικά δεδομένα του ΟΟΣΑ).....	23
Σχήμα 2.	Συγκριτικά ποσοστά πληθυσμού ηλικίας 25-34 ετών με ανώτατη εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), μεταξύ των ετών 2009 και 2019 (με βάση αριθμητικά δεδομένα του ΟΟΣΑ).....	25
Σχήμα 3.	Ποσοστό κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) στις ηλικίες 25 – 64 ετών, 2019 (προσαρμογή δεδομένων ΟΟΣΑ).....	27
Σχήμα 4.	Ποσοστό κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 6-8) στις ηλικίες 25-64 ετών, 2019 (προσαρμογή δεδομένων ΟΟΣΑ)	28
Σχήμα 5.	Τάσεις απασχόλησης ατόμων ηλικίας 25-34 με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8), 2019 με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ.....	31
Σχήμα 6.	Τάσεις απασχόλησης πτυχιούχων ΑΕΙ ηλικίας 25-64 με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8), 2019 με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ.....	33
Σχήμα 7.	Απασχόληση ατόμων ηλικίας 25-64 ανά επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 6-8), 2019 (με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ)	35
Σχήμα 8.	Σχετικές αποδοχές εργαζομένων με ανώτατη εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), 2018, με βάση σύγκρισης τις αποδοχές των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίες αποτυπώνονται στο επίπεδο των 100 μονάδων (ΟΟΣΑ).....	36
Σχήμα 9.	Αποδοχές εργαζομένων γυναικών ως ποσοστό των αποδοχών των ανδρών (επίπεδα 5-8), 2018 (με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ)	37
Σχήμα 10.	Ανεργία πτυχιούχων ΑΕΙ ηλικίας 25-39 ετών (επίπεδα 5-8) στην Ευρώπη, 2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat)	38
Σχήμα 11.	Ποσοστό ανεργίας στο σύνολο του πληθυσμού σε σύγκριση με την ανεργία στους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-39 (επίπεδα 5-8), 2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat)	40
Σχήμα 12.	Ποσοστό ανέργων στην Ελλάδα ανά επίπεδο εκπαίδευσης, 2016-2020 (με βάση δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ).....	42
Σχήμα 13.	Άνεργοι με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (σε χιλιάδες), ανά φύλο, 2016-2020 (με βάση δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ)	43
Σχήμα 14.	Άνεργοι με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (σε χιλιάδες), ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα, 2020 (με βάση δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ)	43
Σχήμα 15.	Κατανομή (%) φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών (επίπεδα 5-8) και φύλο στην ΕΕ, το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat)	47
Σχήμα 16.	Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών στην ΕΕ (επίπεδα 5-8), το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat)	49
Σχήμα 17.	Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών και φύλο στην ΕΕ (επίπεδα 5-8), το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat)	50
Σχήμα 18.	Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών στην Ελλάδα (επίπεδα 5-8), το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat)	51
Σχήμα 19.	Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών και φύλο στην Ελλάδα (επίπεδα 5-8), το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat).....	52
Σχήμα 20.	Ποσοστό φοιτητικού πληθυσμού ανά χώρα στο σύνολο των φοιτητών στην ΕΕ (επίπεδα 5-8), το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat).....	53
Σχήμα 21.	Ποσοστό φοιτητών (επίπεδο 5-8) επί του συνολικού πληθυσμού κάθε χώρας της Ευρώπης το	

	2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat)	54
Σχήμα 22.	Ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών στην Ευρώπη, το 2019 (με βάση αριθμητικά δεδομένα της Eurostat)	55
Σχήμα 23.	Ποσοστό διδασκόντων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά φύλο στην Ευρώπη, το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat)	59
Σχήμα 24.	Αναλογία φοιτητών/διδασκόντων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat)	61
Σχήμα 25.	Συνολικές δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης για την εκπαίδευση ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ, ανά χώρα, το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat)	63
Σχήμα 26.	Συνολικές δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ στην Ελλάδα, κατά το διάστημα 2015-2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat)	64
Σχήμα 27.	Εξέλιξη της δημόσιας χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων κατά την περίοδο 2008-2019, σε πραγματικές τιμές (Πηγή: EUA)	65
Σχήμα 28.	Συγκεντρωτική απεικόνιση των συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης με αύξηση και μείωση της χρηματοδότησης των ΑΕΙ κατά την περίοδο 2008-2019 (Πηγή: EUA)	66
Σχήμα 29.	Συστήματα με ανοδικά επίπεδα δημόσιας χρηματοδότησης (2008-2019), σε σχέση με τη μεταβολή του αριθμού των φοιτητών (2008/09-2018/19) (Πηγή: EUA)	67
Σχήμα 30.	Συστήματα με μείωση της δημόσιας χρηματοδότησης (2008-2019), σε σχέση με τη μεταβολή του αριθμού των φοιτητών (2008/19-2018/19) (Πηγή: EUA)	68
Σχήμα 31.	Αριθμός ελληνικών δημοσιεύσεων κατά την περίοδο 2009-2020 (με βάση δεδομένα της Scimago)	71
Σχήμα 32.	Αριθμός δημοσιεύσεων ανά χώρα, το 2020 (με βάση δεδομένα της Scimago)	72
Σχήμα 33.	Αναφορές ανά δημοσίευση, το 2020 (με βάση δεδομένα της Scimago)	73
Σχήμα 34.	Αναλογία δημοσιεύσεων/ερευνητών, το 2019 (με βάση δεδομένα της Scimago και της Eurostat)	76
Σχήμα 35.	Χρηματοδότηση έρευνας και ανάπτυξης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, 2011-2019 (με βάση δεδομένα του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης)	78
Σχήμα 38.	Χρηματοδότηση από Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 ανά τύπο οργανισμού στην Ελλάδα (σε εκατ. ευρώ)	82
Σχήμα 39.	Ελληνικοί Οργανισμοί με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 (σε εκατ. ευρώ)	83
Σχήμα 40.	Χρηματοδότηση ελληνικών Πανεπιστημίων από το Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 (σε εκατ. ευρώ)	84
Σχήμα 42.	Το πλήθος των νέων διδασκόντων (2005-2019)	90
Σχήμα 43.	Ποσοστιαία κατανομή των νέων διδασκόντων ανά φύλο (2019)	90
Σχήμα 44.	Ποσοστιαία κατανομή νέων διδασκόντων ανά ίδρυμα (2019)	91
Σχήμα 45.	Ποσοστιαία κατανομή διδασκόντων ανά επιστημονικό πεδίο	92
Σχήμα 46.	Ποσοστιαία κατανομή νέων διδασκόντων ανά επιστημονική περιοχή και διάρκεια σπουδών (2019)	93
Σχήμα 47.	Ποσοστιαία κατανομή νέων διδασκόντων ανά διάρκεια σπουδών και πηγή χρηματοδότησης (2019)	93
Σχήμα 48.	Ποσοστιαία κατανομή διδασκόντων ως προς τον σκοπό κινητικότητας	94
Σχήμα 49.	Ποσοστιαία κατανομή νέων διδασκόντων με βάση το ίδρυμα λήψης προηγούμενου τίτλου σπουδών (2019)	95

Σχήμα 50.	Πληροφορίες αποφοίτων που θα πρέπει να συλλέγονται	123
Σχήμα 51.	Το Εθνικό Σύστημα Ιχνηλάτησης Αποφοίτων.....	125
Σχήμα 52.	Ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία εμπειρογνομόνων (2020)	132
Σχήμα 53.	Πλήθος ιδρυμάτων με βάση τον συνολικό βαθμό συμμόρφωσης στο πρότυπο ΕΣΔΠ.....	133
Σχήμα 54.	Ποσοστό % συμμόρφωσης ανά αρχή του προτύπου ΕΣΔΠ και συνολικά	133
Σχήμα 55.	Ποσοστό % συμμόρφωσης στα υποκριτήρια των αρχών του προτύπου	134
Σχήμα 56.	Πλήθος θετικών σημείων, αδυναμιών και συστάσεων	134
Σχήμα 57.	Θετικά σημεία και αδυναμίες ανά αρχή του προτύπου	135
Σχήμα 58.	Κατανομή πλήθους συστάσεων ανά αρχή του προτύπου	135
Σχήμα 59.	Πλήθος ΠΠΣ με βάση τον συνολικό βαθμό συμμόρφωσης στο πρότυπο ΠΠΣ	139
Σχήμα 60.	Ποσοστό (%) βαθμού συμμόρφωσης στις αρχές του προτύπου ΠΠΣ	139
Σχήμα 61.	Πλήθος θετικών σημείων, αδυναμιών και συστάσεων	140
Σχήμα 62.	Πλήθος θετικών σημείων και αδυναμιών ανά αρχή.....	140
Σχήμα 63.	Πλήθος συστάσεων ανά αρχή του προτύπου πιστοποίησης ΠΠΣ.....	141
Σχήμα 64.	Σχηματική παρουσίαση του ρόλου της ΕΘΑΑΕ	161
Σχήμα 65.	Κύριες αρμοδιότητες ΑΣΥ	163
Σχήμα 66.	Κύριες αρμοδιότητες ΣΑΠ	165
Σχήμα 67.	Επίπεδο εκπαίδευσης ανθρώπινου δυναμικού της ΕΘΑΑΕ.....	167
Σχήμα 68.	Δαπάνες του Έργου που πραγματοποιήθηκαν ανά ΠΕ κατά το 2020 (σε ευρώ)	169
Σχήμα 69.	Πορεία πιστοποιήσεων ΕΣΔΠ.....	196
Σχήμα 70.	Πορεία πιστοποιήσεων ΠΠΣ.....	196
Σχήμα 71.	Πλήθος πιστοποιημένων ΠΠΣ ανά ίδρυμα	197
Σχήμα 72.	Ποσοστό (%) ολοκλήρωσης πιστοποιήσεων ανά ίδρυμα	198
Σχήμα 73.	Οργανωτική δομή της ΕΘΑΑΕ (2020)	213

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1.	Ποσοστά κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) ηλικίας 25-34 με βάση το φύλο (προσαρμογή δεδομένων ΟΟΣΑ)	24
Πίνακας 2.	Ποσοστό αποφοίτων ανώτατης εκπαίδευσης ηλικίας 30-34, σε σχέση με τον ευρωπαϊκό στόχο που έχει θέσει μέχρι το 2020 κάθε χώρα, 2020 (με βάση αριθμητικά δεδομένα της Eurostat).....	29
Πίνακας 3.	Συνοπτική παρουσίαση δεικτών του ΟΟΣΑ και της Eurostat για την τριτοβάθμια εκπαίδευση	30
Πίνακας 4.	Ποσοστά απασχόλησης ατόμων 25-34 με τριτοβάθμια εκπαίδευση (επίπεδα 5-8) με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ	32
Πίνακας 5.	Ποσοστά ανεργίας πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-39 (επίπεδο 5-8) στην Ευρώπη, 2016-2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat).....	39
Πίνακας 6.	Ποσοστά ανεργίας πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 (επίπεδα 5-8) στην Ευρώπη 2016-2020, με βάση δεδομένα της Eurostat	41
Πίνακας 7.	Συνοπτική παρουσίαση δεικτών των ΟΟΣΑ, Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ για την τριτοβάθμια εκπαίδευση	44
Πίνακας 8.	Κατανομή (%) φοιτητικού πληθυσμού στην Ευρώπη (επίπεδα 5-8), το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat)	45
Πίνακας 9.	Κατανομή φοιτητών (%) ανά επίπεδο σπουδών και φύλο στην Ευρώπη (επίπεδα 5-8), το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat)	48
Πίνακας 10.	Συνοπτική παρουσίαση δεικτών της Eurostat για τον φοιτητικό πληθυσμό	56
Πίνακας 11.	Σύνολο διδακτικού προσωπικού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), το 2019 και ποσοστό αυτού επί του οικονομικά ενεργού και συνολικού πληθυσμού στην Ευρώπη (με βάση δεδομένα της Eurostat)	57
Πίνακας 12.	Διδακτικό προσωπικό στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη ανά ηλικιακή ομάδα, το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat).....	60
Πίνακας 13.	Συνοπτική παρουσίαση δεικτών της Eurostat για την αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα και το διδακτικό προσωπικό	62
Πίνακας 14.	Εξέλιξη της δημόσιας χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών ΑΕΙ, την περίοδο 2008-2019, σε σύγκριση με την εξέλιξη του ΑΕΠ κάθε χώρας (Πηγή: ΕΥΑ).....	69
Πίνακας 15.	Ερευνητική δραστηριότητα ευρωπαϊκών χωρών (2020)	74
Πίνακας 16.	Έλληνες ερευνητές με μεγάλη απήχηση (με τη σειρά που εμφανίζονται στη λίστα της Clarivate Analytics για την Ελλάδα το 2020).....	77
Πίνακας 17.	Έλληνες ερευνητές με μεγάλη απήχηση (h>100)	77
Πίνακας 18.	Πηγές χρηματοδότησης για Έρευνα και Ανάπτυξη στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα, 2019 (με βάση δεδομένα του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης)	80
Πίνακας 19.	Συνολικά στοιχεία χρηματοδότησης από πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 για Ελλάδα, Ε.Ε και σύνολο χωρών	81
Πίνακας 20.	Συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων	87
Πίνακας 21.	Ποσοστιαία κατανομή νέων διδασκόντων ανά ηλικιακή κατηγορία και φύλο (2019)	91
Πίνακας 22.	Δείκτες παρακολούθησης στόχου αποφοίτων ηλικίας 30-34 (2019/20)	98
Πίνακας 23.	Δείκτες παρακολούθησης στόχου απασχολησιμότητας αποφοίτων (2019/20)	100
Πίνακας 24.	Δείκτες παρακολούθησης στόχου φοιτητικής κινητικότητας (2018-19)	102

Πίνακας 25.	Κύριοι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης πανεπιστημίων	104
Πίνακας 26.	Μεθοδολογία και κριτήρια αξιολόγησης ανά διεθνή οίκο κατάταξης.....	105
Πίνακας 27.	Ομαδοποίηση κριτηρίων και δεικτών των διεθνών οίκων αξιολόγησης	107
Πίνακας 28.	Η θέση των ελληνικών πανεπιστημίων στις διεθνείς κατατάξεις	108
Πίνακας 29.	Κριτήρια ίδρυσης, μετονομασίας, μεταφοράς έδρας, υπαγωγής στο αρθρ. 46 του ν.4485/2017	152
Πίνακας 30.	Κριτήρια κατανομής της χρηματοδότησης	158
Πίνακας 31.	Αντικειμενικά κριτήρια για την κατανομή της ετήσιας χρηματοδότησης στα ΑΕΙ	159
Πίνακας 32.	Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού	168
Πίνακας 33.	Οικονομικά στοιχεία Έργου ΕΣΠΑ 2020	168
Πίνακας 34.	Αναλυτικός χάρτης της ελληνικής ανώτατης εκπαίδευσης	176
Πίνακας 35.	Ελληνικά Πανεπιστήμια που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων	195
Πίνακας 36.	Πιστοποιημένα ΠΠΣ με τη μεγαλύτερη βαθμολογία ανά επιστημονικό κλάδο.....	199
Πίνακας 37.	Εμπειρογνώμονες Επιτροπών Αξιολόγησης και Πιστοποίησης ΕΣΔΠ	203
Πίνακας 38.	Εμπειρογνώμονες Επιτροπών Αξιολόγησης και Πιστοποίησης ΠΠΣ	204

Συντομογραφίες

AACSB	Association to Advance Collegiate Schools of Business
ACE	American Council of Education
AFI	Academic Freedom Index
ALLEA	European Federation of Academies of Sciences and Humanities
ARWU	Academic Ranking of World Universities
CDE	Council for Doctoral Education
CEDEFOP	European Centre for the Development of Vocational Training
COVID 19	Coronavirus 19
DESI	Digital Economy and Society Index
ECTS	European Credit Transfer and Accumulation System
EGTI	European Graduate Tracking Initiative
ENQA	European Association for Quality Assurance in Higher Education
EQAR	European Quality Assurance Register for Higher Education
ESG	Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area
EU23	Οι 23 χώρες (EU 23) εκ των 28 της ΕΕ, οι οποίες είναι πλήρη μέλη στον ΟΟΣΑ (όπου συμμετέχουν συνολικά 38 χώρες)
EUA	Ένωση Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (European University Association)
EURODOC	European Council of Doctoral Candidates and Junior Researchers
EUROSTAT	European Statistical Office
ETF	European Training Foundation
FAU	Friedrich Alexander Universität
GDPR	General Data Protection Regulation
GPPI	Global Public Policy Institute
IM	Integrated Master
INQAAHE	International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education
ISO	International Organization for Standardization
JRC	Joint Research Center
KPIs	Key Performance Indicators
LERU	League of European Research Universities
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development

QS	Quacquarelli Symonds
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
THE	Times Higher Education
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
URAP	University Ranking by Academic Performance
ΑΔΙΠ	Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση
ΑΕΙ	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΠΘ	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
ΑΣΚΤ	Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών
ΑΣΠΑΙΤΕ	Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
ΑΣΥ	Ανώτατο Συμβούλιο
ΒτΕ	Βουλή των Ελλήνων
ΓΠΑ	Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΔΕΠ	Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό
ΔιΠΑΕ	Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος
ΔΠΘ	Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
ΕΑΠ	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Ε&Α	Έρευνα και Ανάπτυξη
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΑΠ	Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης
ΕΕΛΛΑΚ	Οργανισμός Ανοικτών Τεχνολογιών
ΕΘΑΑΕ	Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης
ΕΚΤ	Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης
ΕΚΠΑ	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΕΛΜΕΠΑ	Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΜΠ	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
ΕΠΕΔΒΜ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
ΕΠΑ	Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΕΠΙ	Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο
ΕΠΙΣΕΥ	Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Συστημάτων Επικοινωνίας & Υπολογιστών

ΕΣΔΠ	Εσωτερικό Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΙΠ	Ιόνιο Πανεπιστήμιο
ΜΟΔΙΠ	Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας
ΝΠΣ	Νέο Πρόγραμμα Σπουδών
ΞΠΣ	Ξενόγλωσσο Πρόγραμμα Σπουδών
ΟΜΕΑ	Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΠΑ	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΟΠΕΣΠ	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Εθνικό Σύστημα Ποιότητας
ΠΑ	Πανεπιστήμιο Αιγαίου
ΠΑΔΑ	Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
ΠΑΘΕΣ	Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
ΠΑΚΡΗ	Πανεπιστήμιο Κρήτης
ΠΑΜΑΚ	Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
ΠΑΠΑΤ	Πανεπιστήμιο Πατρών
ΠΑΠΕΙ	Πανεπιστήμιο Πειραιώς
ΠΑΠΕΛ	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
ΠΠΚΠΕ	Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
ΠΑΜ	Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
ΠΔΣ	Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών
ΠΕ	Πακέτα Εργασίας
ΠΙ	Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ΠΜΣ	Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΠΟΚΡΗ	Πολυτεχνείο Κρήτης
ΠΠΣ	Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών
ΠΣ	Πρόγραμμα Σπουδών
ΣΑΠ	Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης
ΤΕΙ	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΥΠΑΙΘ	Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
ΧΠ	Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Σύνοψη

Εισαγωγή

Στο πρώτο μέρος της έκθεσης αποτυπώνονται οι διεθνείς εξελίξεις της Ανώτατης Εκπαίδευσης και παρουσιάζεται η θέση της Ελλάδας, σε σχέση με τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως προς τα σημαντικότερα μεγέθη και δείκτες. Τα δεδομένα προέρχονται από διεθνώς αναγνωρισμένες πηγές, όπως ο ΟΟΣΑ, η UNESCO, η Eurostat, η ΕΛΣΤΑΤ, η EUA, η Scimago και το ΕΚΤ, καθώς και από τη βάση δεδομένων της ΕΘΑΑΕ. Το πρώτο μέρος της έκθεσης ολοκληρώνεται με αναφορά σε ορισμένα επίκαιρα θέματα και τις εξελίξεις από τον διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Στο δεύτερο μέρος της έκθεσης παρουσιάζονται οι δράσεις που πραγματοποίησε η Αρχή κατά το έτος 2020. Η ΕΘΑΑΕ, με τις διευρυμένες αρμοδιότητες που της απένειμε ο ν.4653/2020, υλοποίησε δράσεις για τη διασφάλιση ποιότητας και άσκησε τη γνωμοδοτική της λειτουργία προς το ΥΠΑΙΘ για θέματα όπως η κατανομή πόρων στα ΑΕΙ και οι αλλαγές στον ακαδημαϊκό χάρτη της χώρας.

Στο τρίτο μέρος της έκθεσης παρουσιάζεται η εσωτερική οργάνωση και λειτουργία της Αρχής καθώς και οι δραστηριότητες που ανέπτυξε για την εκπλήρωση της αποστολής της και την επίτευξη των στόχων της.

Α' Μέρος: Διεθνής ανασκόπηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Το ποσοστό κατόχων πτυχίου ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα και διεθνώς σημειώνει διαχρονική αύξηση.

Από τα στοιχεία του ΟΟΣΑ και της Eurostat προκύπτει ότι το επίπεδο ανώτατης εκπαίδευσης του πληθυσμού, διεθνώς, εμφανίζει διαχρονικά ανοδική τάση, τόσο στις ηλικίες 25-34 όσο και στις ηλικίες 25-64. Στο σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ, τα άτομα ηλικίας 25-34 διαθέτουν κατά μέσο όρο υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης απ' ό,τι τα μεγαλύτερης ηλικίας άτομα. Αναφορικά με το φύλο, οι γυναίκες απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπερτερούν αριθμητικά έναντι των ανδρών. Στην Ελλάδα, το ποσοστό των κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-34 βρίσκεται κοντά στον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ: 42% έναντι 45% στον ΟΟΣΑ. Αντίθετα, στις ηλικίες 25-64 το ποσοστό των κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπολείπεται σημαντικά: 32% έναντι 40% στον ΟΟΣΑ. Αναφορικά με το φύλο, οι γυναίκες με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (επίπεδα 5-8) υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών κατά 15%. Ωστόσο, η αμοιβή των γυναικών με πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης ανέρχεται μόλις στο 78% των αποδοχών των ανδρών.

Η απασχόληση των πτυχιούχων στην Ελλάδα βρίσκεται σε σημαντικά χαμηλότερο επίπεδο από αυτό των χωρών της Ευρώπης και του ΟΟΣΑ.

Η Ελλάδα βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις των χωρών του ΟΟΣΑ τόσο στην απασχόληση των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 (76%) όσο και των νέων αποφοίτων ηλικίας 25-34 (73%) (επίπεδα 5-8) απέχοντας 12 ποσοστιαίες μονάδες από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ. Ωστόσο, η κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών αυξάνει τις πιθανότητες απασχόλησης κατά 7%, σε σύγκριση με τις πιθανότητες των κατόχων πρώτου πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ η κατοχή διδακτορικού τίτλου κατά 13%. Όσον αφορά στις αποδοχές των πτυχιούχων, η Ελλάδα βρίσκεται σε σχετικά χαμηλή θέση μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ απέχοντας 16 ποσοστιαίες μονάδες

από τον μέσο όρο. Ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι η ανεργία των πτυχιούχων, ιδιαίτερα των νέων, παρουσιάζει αυξητικές τάσεις, ενώ η ανεργία των πτυχιούχων συνολικά στην Ελλάδα εξακολουθεί να βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο των χωρών της ΕΕ28, παρόλο που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη μείωση μεταξύ των ετών 2016-2020. Η ανεργία πτυχιούχων γυναικών στην Ελλάδα υπερβαίνει αυτή των ανδρών κατά σχεδόν 20 ποσοστιαίες μονάδες.

Πρέπει, επίσης, να σημειωθεί ότι οι επιλογές φοιτητών παρουσιάζουν σημαντική απόκλιση από εκείνες στην ΕΕ, με μεγαλύτερη προτίμηση προς τις κοινωνικές και τις ανθρωπιστικές επιστήμες και σημαντικά μικρότερη για επιστήμες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας. Επισημαίνεται ότι η προτίμηση για επιστήμες πληροφορικής και επικοινωνιακών συστημάτων (3,42% των προτιμήσεων) εμφανίζεται κατώτερη των αναγκών της αγοράς εργασίας και των προοπτικών που διαγράφονται για δεξιότητες του μέλλοντος.

Ενώ ο φοιτητικός πληθυσμός στην Ελλάδα παραμένει μεταξύ των μεγαλύτερων στις χώρες της Ευρώπης και του ΟΟΣΑ, ο αριθμός των αποφοίτων είναι ο χαμηλότερος.

Η Ελλάδα διαθέτει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά φοιτητών σε σχέση με τον πληθυσμό της. Βεβαίως, θα πρέπει να σημειωθεί ότι επειδή η μέτρηση γίνεται επί των εγγεγραμμένων φοιτητών και ένα μεγάλο ποσοστό από αυτούς θεωρούνται μη ενεργοί, η σύγκριση δεν αποτυπώνει ακριβώς την πραγματικότητα. Για τους ίδιους λόγους, το ποσοστό των αποφοίτων στο σύνολο των φοιτητών ετησίως (8,91%) παραμένει το χαμηλότερο μεταξύ των χωρών της Ευρώπης και υπολείπεται σημαντικά από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (25%).

Αξιοσημείωτο, επίσης, είναι το γεγονός ότι στην Ελλάδα παραμένει υψηλότερο το ποσοστό των ανδρών έναντι των γυναικών στον πρώτο κύκλο σπουδών σε αντίθεση με τις περισσότερες χώρες. Ωστόσο, τόσο στο πλήθος των αποφοίτων όσο και στις μεταπτυχιακές σπουδές, οι γυναίκες υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών.

Το διδακτικό προσωπικό στην Ελλάδα παραμένει το πλέον ολιγάριθμο σε σχέση με τον φοιτητικό πληθυσμό και παρουσιάζει την δυσμενέστερη αναλογία μεταξύ γυναικών και ανδρών, μεταξύ των χωρών της Ευρώπης και του ΟΟΣΑ.

Η Ελλάδα παραμένει η χώρα με τη μεγαλύτερη αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα απέχοντας από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο κατά 28 μονάδες. Η αναλογία αποβαίνει δυσμενής λόγω του σχετικά υπεράριθμου φοιτητικού πληθυσμού, ο οποίος περιλαμβάνει τους μη ενεργούς φοιτητές. Επιπλέον, η Ελλάδα παρουσιάζει τη δυσμενέστερη αναλογία ανδρών/γυναικών στο διδακτικό προσωπικό, με πολύ μεγαλύτερο ποσοστό των ανδρών στο διδακτικό προσωπικό (64,3%) έναντι του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Το ποσοστό διδασκόντων με ηλικία κάτω των 35 ετών (3,30%) είναι ιδιαίτερα χαμηλό (το χαμηλότερο στην Ευρώπη), εξ αιτίας της σημαντικής υστέρησης στις προσλήψεις νέων μελών ΔΕΠ στα χρόνια της οικονομικής κρίσης.

Αρνητικές αποκλίσεις παρατηρούνται, επίσης, στο ποσοστό του διδακτικού προσωπικού τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επί του συνόλου του πληθυσμού, όπου η Ελλάδα υπολείπεται κατά 13 ποσοστιαίες μονάδες του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Η δημόσια χρηματοδότηση στην Ελλάδα σημειώνει αύξηση σε σχέση με προηγούμενα έτη.

Η χρηματοδότηση των πανεπιστημίων με βάση την απόδοσή τους και τα μοντέλα κατανομής της χρηματοδότησης αποτελούν δύο από τα θέματα τα οποία, σύμφωνα με την έκθεση της Ένωσης Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (EUA) για το 2020/21, συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των κρατών και των ιδρυμάτων. Ήδη στο Ηνωμένο Βασίλειο (πλην Σκωτίας) έχει ανακοινωθεί από την

κυβέρνηση της χώρας μια μεγάλη αναθεώρηση του πλαισίου κατανομής της χρηματοδότησης για την έρευνα (Research Excellence Framework).

Παράλληλα καταγράφεται έντονο ενδιαφέρον (α) για τη χρηματοδότηση των υποδομών και ειδικά των τεχνολογικών υποδομών λόγω και της πανδημίας, η οποία ανάγκασε τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης να διεξάγουν την εκπαιδευτική διαδικασία μέσω του διαδικτύου, αλλά και (β) για τη διάθεση της χρηματοδότησης σε συνδυασμό με την αύξηση της αποδοτικότητας.

Η δημόσια χρηματοδότηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, ενώ κατέγραφε τα χαμηλότερα ποσοστά στην ΕΕ, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΥΑ για το 2018, με ταυτόχρονη αύξηση του φοιτητικού πληθυσμού, κατά το έτος 2020 σημείωσε μικρή αύξηση, ιδίως στη μισθοδοσία προσωπικού, με την ετήσια επιχορήγηση των λειτουργικών δαπανών από το Υπουργείο Παιδείας να παραμένει στα ίδια επίπεδα με προηγούμενα έτη.

Η έρευνα στα ελληνικά ΑΕΙ σημειώνει σχετικά καλές επιδόσεις, οι οποίες ενισχύονται από την ενεργή συμμετοχή των ΑΕΙ στα ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά προγράμματα.

Η Ελλάδα συνεχίζει να βρίσκεται σε σχετικά υψηλή θέση (18^η) ως προς το πλήθος των επιστημονικών δημοσιεύσεων μεταξύ 52 ευρωπαϊκών χωρών και στη 17^η θέση ως προς την αναλογία αναφορών ανά δημοσίευση. Ωστόσο, σχετικά χαμηλή (σε σύνολο 28 χωρών) είναι η επίδοση της χώρας (26^η) ως προς την αναλογία πλήθους δημοσιεύσεων ανά ερευνητή.

Η ερευνητική χρηματοδότηση εξακολουθεί να βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, αλλά οι δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη στην Ανώτατη Εκπαίδευση σημείωσαν αύξηση από το προηγούμενο έτος, ενώ το σύνολο του ερευνητικού δυναμικού της ανώτατης εκπαίδευσης αυξήθηκε από το προηγούμενο έτος παραμένοντας, ωστόσο, σε χαμηλότερο επίπεδο από αυτό του 2015. Η συμμετοχή των ελληνικών ΑΕΙ στα ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα είναι αρκετά υψηλή και υπερβαίνει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο κατά 1,4%.

Οι διδάκτορες-νέοι ερευνητές στην Ελλάδα μεταναστεύουν προς αναζήτηση σταθερής απασχόλησης στο αντικείμενό τους, ενώ σημειώνουν το έλλειμμα καινοτομίας και αντίστοιχων θέσεων στις ελληνικές επιχειρήσεις.

Η αντιμετώπιση του φαινομένου διαρροής εγκεφάλων αφορά ειδικά στην κατηγορία των διδασκόντων και σύμφωνα με τις μελέτες συνδέεται τόσο με την ύπαρξη θεσμοθετημένων θέσεων ερευνητών στον ακαδημαϊκό χώρο, όσο και με την αναγνώριση του επαγγέλματος ερευνητή στις επιχειρήσεις.

Τα αποτελέσματα μελετών του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου και τα σχετικά συμπεράσματα τους παρουσιάζονται παρακάτω:

- Ως προς το εκπαιδευτικό προφίλ των μεταδιδασκόντων προκύπτει ότι σε ποσοστό άνω του 75% και για τα 3 επίπεδα της ανώτατης εκπαίδευσης έχουν αποκτήσει τον τίτλο τους από ελληνικά ιδρύματα. Το μεγαλύτερο ποσοστό τίτλων από ιδρύματα του εξωτερικού καταγράφεται στις μεταπτυχιακές σπουδές (23%).
- Μεταξύ ερευνητών και συνεργαζόμενων μελών ΔΕΠ/ΕΠ/Ερευνητών διαπιστώθηκε ότι υπήρχε προηγούμενη συνεργασία με το Ίδρυμα (81,6%) ενώ ποσοστό κάτω του 16% δήλωσαν ότι πρόκειται για νέα συνεργασία.
- Σε σχέση με την αντιμετώπιση του φαινομένου διαρροής επιστημονικού δυναμικού προκύπτει ότι ένα 28% των μεταδιδασκόντων διέμενε στο εξωτερικό τα τελευταία 5 έτη, ενώ

οι λόγοι για αυτούς ήταν οι εξής: α) επαγγελματικοί (59,1%), β) σπουδές (30,3%), γ) η οικονομική συγκυρία (7,6%) και δ) άλλοι προσωπικοί λόγοι (3%).

- Σε ποσοστό 24,2% οι μεταδιδάκτορες δήλωσαν ότι αποφάσισαν να επιστρέψουν στην Ελλάδα, προκειμένου να μπορέσουν να συμμετάσχουν σε συγκεκριμένη χρηματοδοτούμενη δράση, ενώ 53% είχαν ήδη επιστρέψει. Αξίζει να αναφερθεί -συνδυαστικά με τη διαπίστωση αυτή- ότι η εν λόγω δράση απέτρεψε την αναζήτηση απασχόλησης στο εξωτερικό σε ποσοστό 33,9%, ωστόσο το 36,4% των μεταδιδακτόρων δήλωσε πως συνεχίζει να σκέφτεται αυτό το ενδεχόμενο. Το ερώτημα, λοιπόν, που τίθεται είναι για ποιον λόγο συμβαίνει αυτό. Οι τρεις πλέον σημαντικοί λόγοι είναι η αναζήτηση συγκεκριμένου είδους απασχόλησης με ερευνητικό/ακαδημαϊκό αντικείμενο, η υφιστάμενη κατάσταση στη χώρα και οι προοπτικές επαγγελματικής σταδιοδρομίας.

Τέλος, οι μεταδιδάκτορες υπογραμμίζουν τη σημασία που θα είχε η προκήρυξη μόνιμων ερευνητικών θέσεων (97,1%), η σταθερή και γνωστή επαναληψιμότητα των προκηρύξεων (92,5%), η μεγαλύτερη χρονική διάρκεια της υποτροφίας (88,7%), ο μεγαλύτερος προσανατολισμός της δράσης στην καινοτομία (81,2%) και η σύνδεση με τις επιχειρήσεις (67,8%) μεταξύ άλλων για την αντιμετώπιση της διαρροής επιστημονικού δυναμικού.

Η Ελλάδα εμφανίζει σχετική υστέρηση ως προς τις επιδόσεις της στους ευρωπαϊκούς δομικούς δείκτες για την Ανώτατη Εκπαίδευση.

Στην ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπαίδευση αποτυπώνεται η πρόοδος των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης ως προς την επίτευξη ευρωπαϊκών στόχων μέσω 35 δομικών δεικτών εστιασμένων στις ευρωπαϊκές πολιτικές για την εκπαίδευση. Η πρόοδος καταγράφεται με βάση δείκτες, όπως είναι α) η διεύρυνση συμμετοχής υπο-εκπροσωπούμενων ομάδων στην ανώτατη εκπαίδευση, β) η παρακολούθηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των φοιτητών, γ) η αναγνώριση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης κατά την είσοδο στην ανώτατη εκπαίδευση, δ) η ενσωμάτωση του βαθμού ολοκλήρωσης των σπουδών στις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας και ε) οι μηχανισμοί χρηματοδότησης της ανώτατης εκπαίδευσης με βάση την απόδοση των ιδρυμάτων.

Επιπλέον, μολονότι η αξία της κινητικότητας στην ανώτατη εκπαίδευση είναι τεκμηριωμένη, σε αρκετές περιπτώσεις εμποδίζεται από παράγοντες όπως οι γλωσσικές ικανότητες των συμμετεχόντων, η έλλειψη δυνατότητας μεταφοράς της χρηματοδότησης για κινητικότητα από χώρα σε χώρα στο πλαίσιο του ΕΧΑΕ, η αναγνώριση των προσόντων και η παροχή εμπεριστατωμένης πληροφόρησης και καθοδήγησης. Ως εκ τούτου, έχουν θεσπιστεί τρεις (3) δομικοί δείκτες για τη συστηματική παρακολούθηση της προόδου ως προς την κινητικότητα: α) η δυνατότητα μεταφοράς της χρηματοδότησης (φορητότητα) από χώρα σε χώρα, β) το ποσοστό των ιδρυμάτων που χρησιμοποιούν το ECTS και γ) η αυτόματη αναγνώριση των προσόντων.

Μόνο σε 10 εθνικά συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης υπάρχει δυνατότητα αυτόματης αναγνώρισης προσόντων, ενώ σε 15 περιπτώσεις αυτή γίνεται μερικώς και σε 16 συστήματα δεν γίνεται καθόλου. Σε 33 συστήματα καταγράφεται πλήρης εφαρμογή του ECTS ενώ σε 6 περιπτώσεις εφαρμόζεται κάποιο εθνικό σύστημα συμβατό με το ECTS. Η Ελλάδα δεν έχει ακόμη καθιερώσει σύστημα αυτόματης αναγνώρισης προσόντων, παρακολούθησης της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των φοιτητών, αναγνώρισης της μη τυπικής και άτυπης μάθησης καθώς και φορητότητας της χρηματοδότησης, ενώ έχει σημειώσει πρόοδο στην παρακολούθηση της απασχολησιμότητας, τη διασφάλιση ποιότητας, την καθιέρωση του ECTS, τη συμμετοχή των υποεκπροσωπούμενων ομάδων και πρόκειται να εφαρμόσει μηχανισμό χρηματοδότησης με βάση την απόδοση των ιδρυμάτων.

Η παρουσία των ελληνικών πανεπιστημίων στις διεθνείς λίστες κατάταξης παραμένει σχετικά σταθερή, παρά τις διακυμάνσεις της θέσης τους μεταξύ των οίκων αξιολόγησης.

Η θέση των ελληνικών πανεπιστημίων στις κύριες διεθνείς κατατάξεις των οίκων ARWU, THE, QS, Scimago, URAP και Webometrics, παρουσιάζει κάποιες διακυμάνσεις, ενώ παραμένει σχετικά σταθερή από τη δεύτερη εκατοντάδα και κάτω, με βάση τα πιο πρόσφατα δημοσιοποιημένα στοιχεία. Παρατηρείται ότι, μεταξύ των ελληνικών πανεπιστημίων, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και το Πανεπιστήμιο Κρήτης βρίσκονται στις υψηλότερες θέσεις, ωστόσο σημειώνονται αρκετές διακυμάνσεις ως προς τη σειρά κατάταξης ανάλογα με τον οίκο αξιολόγησης. Μελετώντας την κατάταξη των ελληνικών πανεπιστημίων στους συγκεκριμένους οίκους αξιολόγησης, διαπιστώνεται ότι στο σύνολό τους τα ελληνικά πανεπιστήμια βρίσκονται στις υψηλότερες θέσεις, κυρίως στον οίκο SCImago και Webometrics, ενώ σε πιο χαμηλές θέσεις βρίσκονται στους οίκους ARWU, THE και QS. Πιθανώς η έρευνα φήμης των οίκων THE και QS, καθώς και η μεγάλη εστίαση σε αριθμό κατόχων Nobel του οίκου ARWU να αποτελούν τους λόγους για τις χαμηλότερες θέσεις. Αντιθέτως, όταν υπάρχει ένα μεγαλύτερο εύρος κριτηρίων που βασίζονται κυρίως σε δημοσιεύσεις, ετεροαναφορές και την επίδραση ιστοσελίδας (backlinks) τα ελληνικά πανεπιστήμια μπορεί να σημειώνουν αναλογικά υψηλότερη θέση.

Οι συνθήκες της πανδημίας οδήγησαν τα ιδρύματα να αντιμετωπίσουν πλήθος προκλήσεων για τη βέλτιστη αξιοποίηση της τεχνολογίας σε ακαδημαϊκό και οργανωσιακό επίπεδο.

Οι πρώτες έρευνες από φορείς, όπως American Council on Education, European Association for International Education, Erasmus Student Network, Quacquarelli Symonds, American Association for Collegiate School of Business, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης & Ηλεκτρονικού Περιεχομένου, και από πλειάδα ερευνητών έχουν ήδη διεξαχθεί σε μεγάλη κλίμακα. Οι έρευνες καταγράφουν τις επιπτώσεις της πανδημίας και τους προβληματισμούς των ιδρυματικών διοικήσεων για σειρά θεμάτων τόσο ακαδημαϊκών (π.χ. εκπαιδευτική διαδικασία, κινητικότητα, πρακτική άσκηση) όσο και οργανωσιακών (π.χ. ανάγκη τεχνογνωσίας διαχείρισης κρίσεων, διασφάλιση ποιότητας, υποστήριξη προσωπικού), αλλά και τους τρόπους αντίδρασης/ανταπόκρισης και τις πρωτοβουλίες των ιδρυμάτων, τις εντυπώσεις και την εμπειρία των φοιτητών και τις επιπτώσεις στους ερευνητές. Ταυτόχρονα, οργανισμοί, όπως η UNESCO και η Παγκόσμια Τράπεζα, εξέδωσαν οδηγίες και σημεία προσοχής ως προς την αξιοποίηση της τεχνολογίας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση (λόγω COVID-19), τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν από ιδρύματα, φοιτητές, μαθητές και διδάσκοντες.

Από τις μελέτες αυτές εξάγεται το συμπέρασμα ότι τα ιδρύματα βρίσκονται αντιμέτωπα με πλήθος προκλήσεων σε βραχυπρόθεσμο και μεσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα αναφοράς, οι οποίες προδιαγράφουν ένα πλέγμα ενεργειών, των οποίων η υλοποίηση περιλαμβάνει τη βέλτιστη δυνατή αξιοποίηση της τεχνολογίας είτε στον ακαδημαϊκό είτε στον οργανωσιακό πυλώνα των ιδρυμάτων.

Η Ελλάδα συμμετέχει για πρώτη φορά στο ευρωπαϊκό και εθνικό σύστημα ιχνηλάτησης της επαγγελματικής πορείας αποφοίτων.

Η ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Ιχνηλάτησης Αποφοίτων της ανώτατης εκπαίδευσης βασίζεται στη σχετική Σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ και υποστηρίζει τη συνεργασία με τα υφιστάμενα συστήματα ιχνηλάτησης αποφοίτων των ιδρυμάτων ώστε να ευνοούνται οι συνέργειες. Η Ελλάδα συμμετέχει στην ευρωπαϊκή πρωτοβουλία με εθνικό σημείο αναφοράς την ΕΘΑΕ, η οποία έχει τη θεσμική αρμοδιότητα (ν.4653/20). Σημαντικό θα είναι το όφελος για τη χώρα μας από την πρωτοβουλία για την ευρωπαϊκή παρακολούθηση αποφοίτων αφού α) αναπτύσσεται Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ιχνηλάτησης Αποφοίτων (ENGT) σε ευθυγράμμιση με τη Σύσταση του Συμβουλίου του 2017,

προκειμένου να προαχθεί η συνεργασία, η ανταλλαγή τεχνογνωσίας και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών και ο καλύτερος δυνατός συντονισμός μεταξύ των εθνικών συστημάτων και του ευρωπαϊκού συστήματος παρακολούθησης αποφοίτων, β) θεσμοθετούνται τα εθνικά κέντρα αναφοράς (national reference point), στα οποία την Ελλάδα εκπροσωπεί η ΕΘΑΑΕ, και γ) λαμβάνεται μέριμνα για την επιστημονική και οικονομική υποστήριξη των κρατών μελών σε σχέση με αυτό το θέμα.

Τα συστήματα διακυβέρνησης των Πανεπιστημίων, διεθνώς, αυξάνουν τις απαιτήσεις για αυτονομία, λογοδοσία και αποτελεσματική διοίκηση.

Σε επίπεδο εσωτερικής (ή ακαδημαϊκής) διακυβέρνησης κυρίαρχη τάση είναι η ενίσχυση της αυτονομίας των ιδρυμάτων, τόσο σε σχέση με τα ακαδημαϊκά θέματα όσο και σε σχέση με τα θέματα της διοίκησής τους. Η αυτονομία λειτουργεί παράλληλα και σε μια αδιάρρηκτη σχέση με τη λογοδοσία ώστε να παρέχεται η απαιτούμενη πληροφόρηση στα ενδιαφερόμενα μέρη, π.χ., για την ποιότητα των προσφερόμενων προγραμμάτων σπουδών, για την αποδοτική χρήση των οικονομικών πόρων, για τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις, κ.α. Γενικά, η βελτίωση της αυτονομίας σταδιακά συνοδεύτηκε από αυξανόμενα επίπεδα λογοδοσίας και τις λεπτομερείς διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας. Παράλληλα, δημιουργήθηκαν νέες απαιτήσεις για τα όργανα διοίκησης των ιδρυμάτων που αφορούσαν τους τρόπους άσκησης ηγεσίας εντός του ιδρύματος, την επικοινωνία μεταξύ των μονάδων τους, την εκλογή των μελών, την άσκηση διοίκησης με τη χρήση εργαλείων του μάνατζμεντ, τα συστήματα λήψης των αποφάσεων, τη δημιουργία ιδρυματικής ταυτότητας, την ισορροπία μεταξύ συλλογικής και ατομικής ευθύνης στη διακυβέρνηση ακόμη και θέματα εκπροσώπησης ενδιαφερομένων μερών (π.χ. των φοιτητών).

Συμπεράσματα

Η Ανώτατη Εκπαίδευση στην Ελλάδα σημειώνει πρόοδο σε πολλούς τομείς, ιδίως στην έρευνα, στον ψηφιακό μετασχηματισμό, στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και στην ένταση των προσπάθειών για αύξηση της αυτονομίας και της λογοδοσίας των ΑΕΙ. Στον αντίποδα, τα αρνητικά αποτελέσματα που είχε η επί δεκαετίες απουσία εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση καθίστανται εμφανή σε μια σειρά από δείκτες για την κατάσταση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, στους οποίους, όπως αναφέρεται πιο πάνω, η Ελλάδα καταλαμβάνει είτε την τελευταία είτε μια από τις τελευταίες θέσεις στην Ε.Ε. Ιδιαίτερα ανησυχητικοί είναι οι δείκτες που σχετίζονται με τον ρυθμό αποφοίτησης και τις δυνατότητες επαγγελματικής αποκατάστασης των πτυχιούχων, που δεν οφείλονται μόνο στην πολυετή οικονομική κρίση αλλά και στις ελλείψεις στον επαγγελματικό προσανατολισμό και στην αποσπασματική σύνδεση των ΑΕΙ με τον παραγωγικό ιστό της χώρας. Για να μπορέσουν τα ΑΕΙ να βοηθήσουν αποτελεσματικά τους φοιτητές και τους αποφοίτους τους, θα πρέπει να ενισχύσουν την πρακτική άσκηση των φοιτητών και τη σύνδεση των προγραμμάτων σπουδών με την αγορά εργασίας. Παράλληλα, τα στρατηγικά σχέδια της πολιτείας και των ιδρυμάτων θα πρέπει να περιλαμβάνουν και μεταρρυθμίσεις του ακαδημαϊκού χάρτη της χώρας, ώστε τα γνωστικά αντικείμενα να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της επιστήμης, της παιδείας, της κοινωνίας και της οικονομίας.

Β' Μέρος: Οι δράσεις της ΕΘΑΑΕ

Η ΕΘΑΑΕ, κατά το έτος 2020, οργάνωσε και πραγματοποίησε την πιστοποίηση επτά (7) Εσωτερικών Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας (ΕΣΔΠ) και πενήντα επτά (57) Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) των ΑΕΙ. Τα αποτελέσματα των πιστοποιήσεων αυτών παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Τα συμπεράσματα από την πιστοποίηση των ΕΣΔΠ καταδεικνύουν την ανάγκη για την καθολική εφαρμογή της στρατηγικής διοίκησης, την τεκμηρίωση της ποιότητας, την αύξηση της λογοδοσίας και της εξωστρέφειας.

Από την ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης των ΕΣΔΠ που υποβλήθηκαν από τις Επιτροπές Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης διαπιστώνονται τα εξής:

- Οι περισσότερες αδυναμίες εστιάζονται σε θέματα στρατηγικού προγραμματισμού και καθολικής εφαρμογής των διαδικασιών ποιότητας, επικαιροποίησης των KPIs και κατάλληλης σύνδεσής τους με τη στοχοθεσία, ενίσχυσης του ΕΣΔΠ (ως προς τη χρηματοδότηση και τη στελέχωση), ουσιαστικότερη αξιοποίηση των δεδομένων και βελτίωση της τεκμηρίωσης των διαδικασιών ποιότητας.
- Υπογραμμίζεται η ανάγκη για την υλοποίηση των συστάσεων από προηγούμενες αξιολογήσεις και τη συγκρότηση συμβουλευτικών επιτροπών, μέσω των οποίων θα αξιοποιείται με συστηματικό τρόπο η ανάδραση από εσωτερικά και εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη.
- Προτείνεται η μεγαλύτερη αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και δεδομένων (π.χ. πληροφοριακά συστήματα) για την υποστήριξη λήψης αποφάσεων, η ενίσχυση των υποδομών, η αύξηση του πλήθους και της υποστήριξης του ακαδημαϊκού προσωπικού.
- Μεγάλη έμφαση δίνεται στην πληρότητα του περιεχομένου που παρουσιάζεται στον ιστότοπο του ιδρύματος και τον βαθμό που το περιεχόμενο αυτό είναι επικαιροποιημένο και διατίθεται με δομημένο τρόπο και στα αγγλικά.
- Με σημαντική συχνότητα καταγράφονται συστάσεις που αφορούν στην παροχή κινήτρων στους φοιτητές για μεγαλύτερη συμμετοχή τους στις αξιολογήσεις, την ανάγκη για σύσταση συνδέσμου αποφοίτων και την ενίσχυση της εξωστρέφειας.

Τα συμπεράσματα από την πιστοποίηση των ΠΠΣ καταδεικνύουν την ανάγκη βελτίωσης της δομής και του περιεχομένου των μαθημάτων, τη σύνδεση με την αγορά εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των φοιτητών, τις προσλήψεις και την εξέλιξη του διδακτικού προσωπικού.

Στις εκθέσεις πιστοποίησης των ΠΠΣ καταγράφονται συστάσεις από τις Επιτροπές Αξιολόγησης και Πιστοποίησης, οι συχνότερες εκ των οποίων είναι οι εξής:

- Οι συστάσεις για την άρση των αδυναμιών εστιάζουν στη βελτίωση της τεκμηρίωσης ποιότητας, της πληρότητας του στρατηγικού σχεδίου, της στοχοθεσίας και των KPIs. Επίσης, οι συστάσεις αφορούν στη βελτίωση της δομής του ΠΣ (θέματα πρακτικής άσκησης, ECTS, μαθήματα στα αγγλικά) και την επικαιροποίησή του, την αξιοποίηση της ανάδρασης των φοιτητών, τη σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα αλλά και την εξωστρέφεια. Άλλες συστάσεις αφορούν στην αναγνώριση και την επιβράβευση της αριστείας των φοιτητών, την κινητικότητα και την παρακολούθηση της προόδου τους, την αναγκαιότητα θέσπισης κινήτρων για την αύξηση της παρακολούθησης των μαθημάτων, την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και σύγχρονων μεθόδων αξιολόγησης και διδασκαλίας, τον θεσμό της συμβουλευτικής των φοιτητών και του συστήματος διαχείρισης παραπόνων.
- Συστάσεις έγιναν και για το ακαδημαϊκό προσωπικό, ειδικότερα την ανάγκη για νέες προσλήψεις, υποστήριξη διδασκόντων, κινητικότητα, αναγνώριση και επιβράβευση αριστείας στη διδασκαλία και την έρευνα, σύστημα εξέλιξης προσωπικού. Επιπλέον, προτείνεται η ανάληψη πρωτοβουλιών για την ενίσχυση των υποδομών και της χρηματοδότησης, η καλύτερη σύνδεση με την αγορά εργασίας, η συλλογή επιπρόσθετων δεδομένων (π.χ. ικανοποίηση προσωπικού, σταδιοδρομία αποφοίτων), η μεγαλύτερη

αξιοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων. Τέλος, υπογραμμίζεται, μεταξύ άλλων, η ανάγκη υλοποίησης συστάσεων από προηγούμενες αξιολογήσεις, η αξιοποίηση ανάδρασης των κοινωνικών εταίρων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, καθώς και η ενίσχυση του εσωτερικού συστήματος διασφάλισης ποιότητας με τους αναγκαίους πόρους. Ως προς την προβολή των ΠΠΣ προτείνεται αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και η επικαιροποίηση ιστότοπων διαθέσιμων και στα αγγλικά.

Η ΕΘΑΕ στη διάρκεια του έτους 2020

- Συνέταξε δύο νέα πρότυπα ποιότητας για την πιστοποίηση των (α) Ξενόγλωσσων Προγραμμάτων Σπουδών και (β) των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών.
- Συνέταξε σειρά κριτηρίων για την ίδρυση, μετονομασία, αλλαγή έδρας των ακαδημαϊκών μονάδων καθώς και κριτηρίων για την υπαγωγή Τμημάτων στο άρθρο 46 του ν.4485/17.
- Συνέταξε κριτήρια κατανομής της τακτικής χρηματοδότησης του ΥΠΑΙΘ στα ΑΕΙ καθώς και κριτήρια κατανομής νέων θέσεων διδακτικού προσωπικού στα ΑΕΙ.
- Σχεδίασε τη χρηματοδότηση δύο Πράξεων του ΕΣΠΑ 2014-2020 για την ενίσχυση των ΜΟΔΙΠ και των Γραφείων Διασύνδεσης των ΑΕΙ καθώς και τον εθνικό μηχανισμό ιχνηλάτησης αποφοίτων.

Γ' Μέρος: Η στρατηγική και αναπτυξιακή δραστηριότητα της ΕΘΑΕ

Η ΕΘΑΕ το 2020 προώθησε τους στρατηγικούς της στόχους, οι οποίοι απορρέουν από την αποστολή και τις βασικές της αρμοδιότητες, ως εξής:

- Αναδιοργάνωσε την εσωτερική της λειτουργία, προσαρμόζοντάς την στο νέο θεσμικό πλαίσιο που καθιέρωσε ο ν. 4653/2020.
- Οργάνωσε τις διαδικασίες για την ανάδειξη των οργάνων διακυβέρνησής της.
- Συνέταξε τον νέο Οργανισμό και Εσωτερικό Κανονισμό λειτουργίας και τα υπέβαλε στο ΥΠΑΙΘ προς έκδοση του προβλεπόμενου π.δ.
- Οργάνωσε τη διεξαγωγή 7 πιστοποιήσεων ΕΣΔΠ, 56 πιστοποιήσεων ΠΠΣ και 1 πιστοποίησης Ξενόγλωσσου ΠΣ, ενώ πραγματοποίησε και εσωτερικό έλεγχο υποβληθεισών προτάσεων πιστοποίησης ΠΠΣ των ΑΕΙ.
- Συνέχισε να υποστηρίζει τα ΑΕΙ στις διαδικασίες πιστοποίησης και τις δράσεις διασφάλισης ποιότητας.
- Συνέχισε να υποστηρίζει τα ΑΕΙ με δράσεις για την ενημέρωση και την καθοδήγησή τους στα θέματα των αρμοδιοτήτων της.
- Άσκησε τον γνωμοδοτικό της ρόλο προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων για θέματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης.
- Συμμετείχε σε ευρωπαϊκές και διεθνείς συναντήσεις για τη διασφάλιση της ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, ως μέλος της ΕΝQA και του ΙΝQAAHE.
- Επικοινωνήσε δημόσια τις δράσεις της σε Συνόδους Πρυτάνεων Πανεπιστημίων.
- Διαχειρίστηκε το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο του ΕΣΠΑ.

Α' ΜΕΡΟΣ:
Επισκόπηση των εξελίξεων στην Ανώτατη Εκπαίδευση
και η θέση της Ελλάδας στον διεθνή χώρο

Εισαγωγή

Στο Α' μέρος της έκθεσης αποτυπώνονται οι διεθνείς εξελίξεις της Ανώτατης Εκπαίδευσης και παρουσιάζεται η θέση της Ελλάδας, σε σχέση με τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως προς τα σημαντικότερα μεγέθη και δείκτες. Παρουσιάζονται, ειδικότερα, τα συγκριτικά μεγέθη για τον πληθυσμό με ανώτατη εκπαίδευση, τους φοιτητές, την απασχόληση των αποφοίτων, το διδακτικό προσωπικό, τη χρηματοδότηση και τις ερευνητικές επιδόσεις των ιδρυμάτων. Τα δεδομένα προέρχονται από διεθνώς αναγνωρισμένες πηγές, όπως ο ΟΟΣΑ, η UNESCO, η Eurostat, η ΕΛΣΤΑΤ, η ΕΥΑ, η Scimago και το ΕΚΤ, καθώς και από τη βάση δεδομένων (ΟΠΕΣΠ) της ΕΘΑΑΕ. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι δομικοί δείκτες των συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης, οι διεθνείς οίκοι κατάταξης πανεπιστημίων και οι επιδόσεις των ελληνικών ιδρυμάτων. Το πρώτο μέρος της έκθεσης ολοκληρώνεται με αναφορά σε ορισμένα από τα πιο επίκαιρα θέματα και τις εξελίξεις από τον διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης, όπως είναι οι επιπτώσεις του COVID-19 και οι προκλήσεις που συνεπάγονται για την ανώτατη εκπαίδευση, το εθνικό σύστημα ιχνηλάτησης αποφοίτων και οι νεώτερες εξελίξεις στα θέματα αυτονομίας και διακυβέρνησης στην ανώτατη εκπαίδευση.

Διευκρινίζεται ότι όπου γίνεται αναφορά σε στατιστικά στοιχεία του ΟΟΣΑ ή άλλων πηγών για την «τριτοβάθμια εκπαίδευση» (επίπεδο 5-8), στην Ελλάδα περιλαμβάνονται μόνο τα επίπεδα 6-8.

1. Πληθυσμός με σπουδές Ανώτατης Εκπαίδευσης

1.1. Ηλικιακή ομάδα 25-34

Σύμφωνα με την έκθεση «Education at a Glance» του ΟΟΣΑ για το έτος 2020, στο σύνολο των χωρών του το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25-34 που διαθέτουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδο 5-8) ανέρχεται στο 45%, ενώ στις 23 ευρωπαϊκές χώρες μέλη του Οργανισμού, το αντίστοιχο ποσοστό υπολογίζεται στο 44%.¹

Εστιάζοντας στους νέους πτυχιούχους, ηλικίας 25-34, οι οποίοι αποτελούν τον πυρήνα του εργατικού δυναμικού μιας χώρας για τις επόμενες δεκαετίες, η χώρα μας βρίσκεται πολύ κοντά στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ με ποσοστό 42%. Στις χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-34, περιλαμβάνονται η Ιρλανδία και η Κορέα με ποσοστό 70%, ο Καναδάς 63%, η Ιαπωνία και η Ρωσία 62%², η Λιθουανία και το Λουξεμβούργο με 55%, η Ελβετία με 53%, η Αυστραλία και το Ηνωμένο Βασίλειο με ποσοστό 52%.

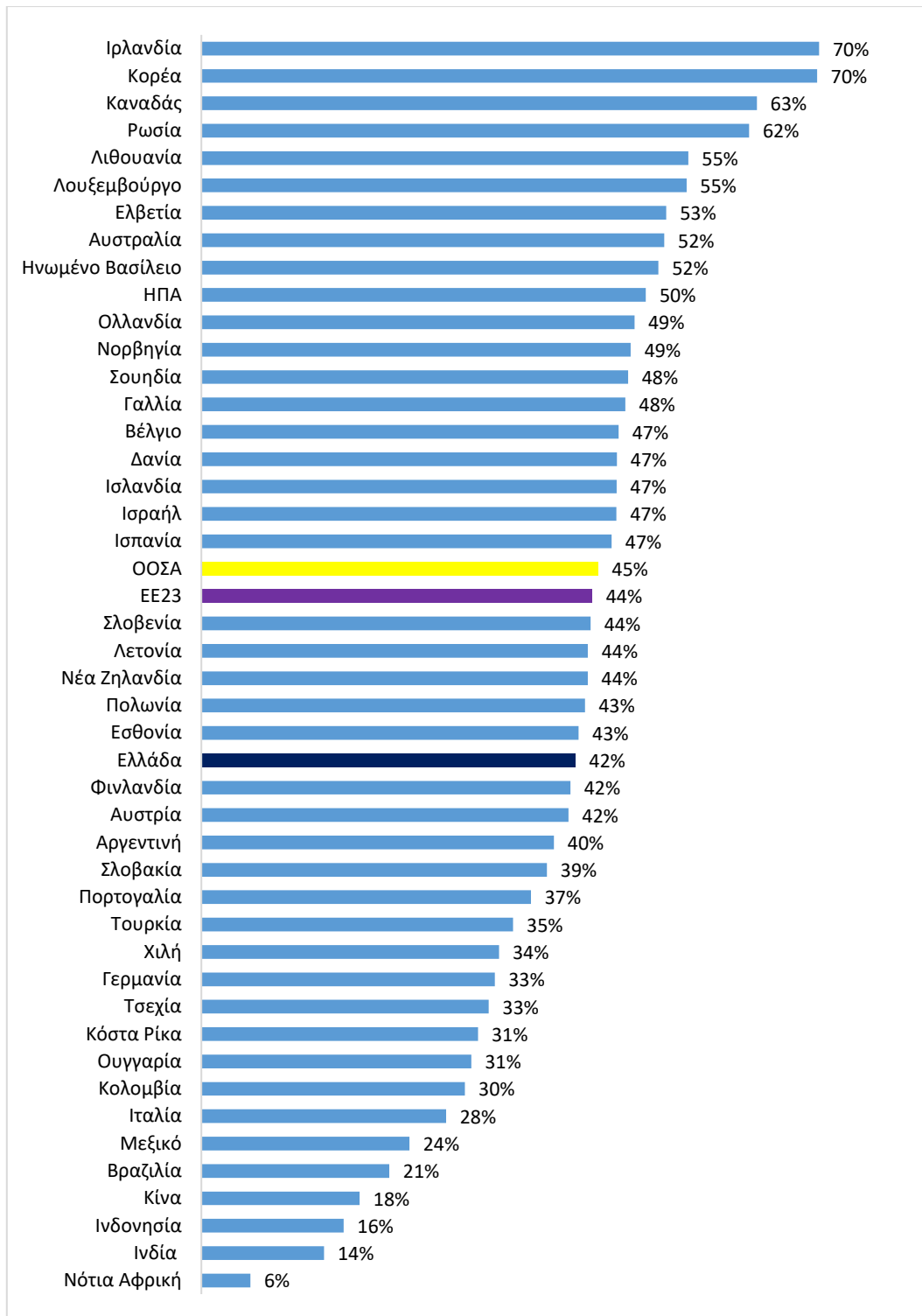
Στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης με τα χαμηλότερα ποσοστά πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συγκαταλέγονται η Νότια Αφρική 6%, η Ινδία 14%, η Ινδονησία 16%, η Κίνα 18%, η Βραζιλία 21%, το Μεξικό 24%, η Ιταλία 28% και η Κολομβία με ποσοστό 30%.

¹ Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, στην ΕΕ των 28 κρατών, το 2019, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25-34 που διαθέτουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) υπολογίζεται στο 40,9%, οριακά αυξημένο από το 40% της προηγούμενης χρονιάς (2018). Στην ΕΕ των 27 κρατών για το 2020, το αντίστοιχο ποσοστό είναι 40,5% αυξημένο από το 39,5% του 2019.

Eurostat - Population by educational attainment level, sex and age (%) - main indicators [07/05/2021]

Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_ifse_03&lang=en

² Δεδομένα 2018 (Ρωσία, Αργεντινή, Βραζιλία, Νότια Αφρική, Ιαπωνία, Ηνωμένο Βασίλειο), δεδομένα 2017 (Χιλή, Ινδία, Ινδονησία), δεδομένα 2010 (Κίνα)

Σχήμα 1. Ποσοστό πληθυσμού 25-34 ετών με ανώτατη εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), 2019 (με βάση αριθμητικά δεδομένα του ΟΟΣΑ)

1.2. Ηλικιακή ομάδα 25-34 με βάση το φύλο

Τα κατωτέρω ποσοστά παρουσιάζουν σημαντικό ενδιαφέρον κατά την ανάλυσή τους με βάση το φύλο ανά χώρα (Πίνακας 1). Σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, οι γυναίκες απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (25-34) υπερτερούν των ανδρών. Η μεγαλύτερη διαφορά υπέρ των γυναικών εμφανίζεται στην Εσθονία +26% και ακολουθούν η Λετονία, η Λιθουανία, η Σλοβενία και το Ισραήλ

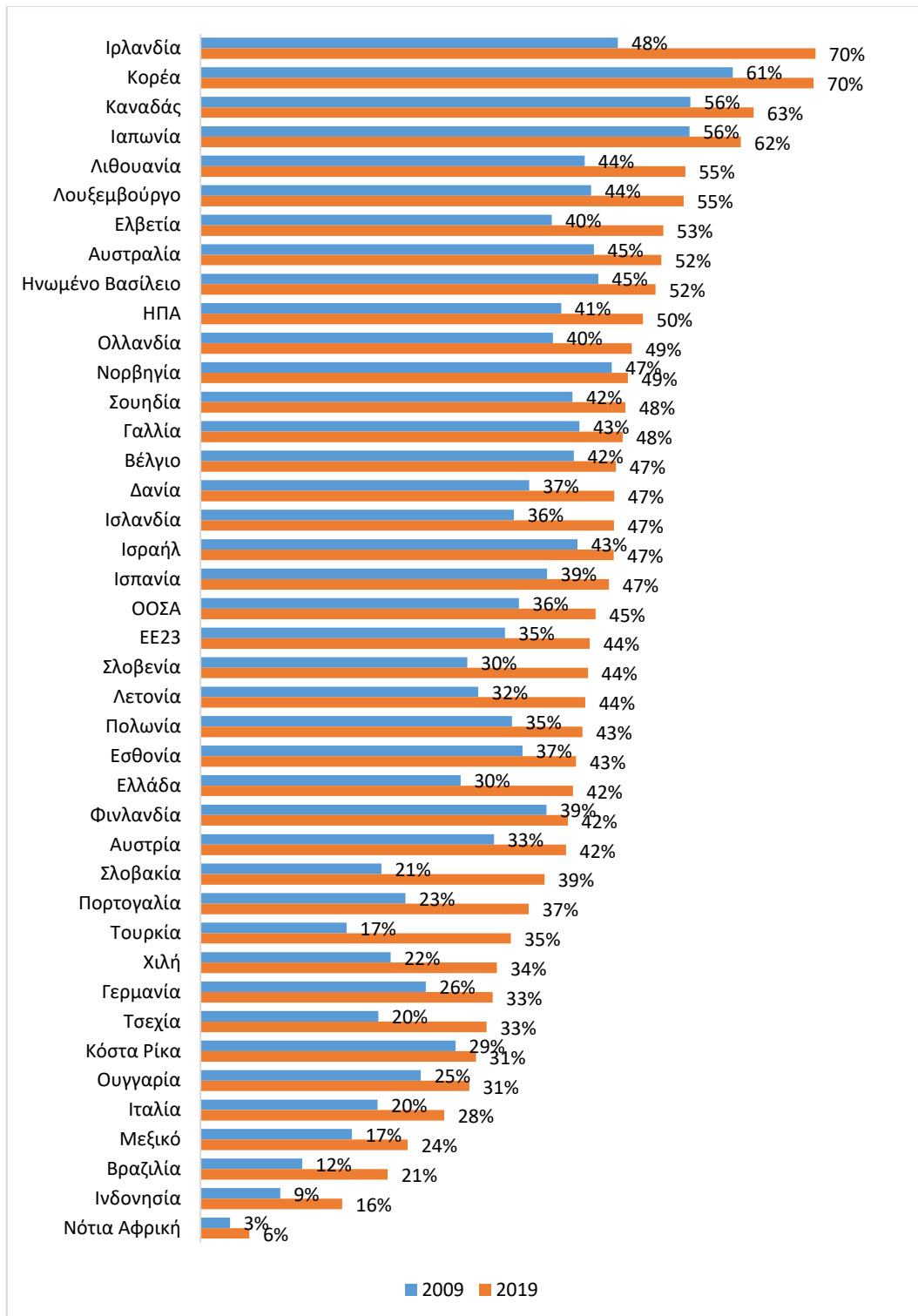
+21%. Στην Ελλάδα το ποσοστό των γυναικών ηλικίας 25-34 με πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης υπερτερεί αυτού των ανδρών κατά 15 ποσοστιαίες μονάδες. Οι μικρότερες διαφορές υπέρ των γυναικών εντοπίζονται στο Μεξικό και τη Νότια Αφρική +1%.

Πίνακας 1. Ποσοστά κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) ηλικίας 25-34 με βάση το φύλο (προσαρμογή δεδομένων ΟΟΣΑ³)

Χώρα	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Διαφορά Γυναικών - Ανδρών
Αυστραλία	52%	46%	59%	14%
Αυστρία	42%	37%	46%	9%
Βέλγιο	47%	40%	55%	15%
Καναδάς	63%	55%	71%	16%
Χιλή	34%	30%	37%	7%
Κολομβία	30%	26%	34%	8%
Κόστα Ρίκα	31%	28%	35%	7%
Τσεχία	33%	26%	39%	13%
Δανία	47%	39%	56%	17%
Εσθονία	43%	30%	56%	26%
Φινλανδία	42%	34%	50%	16%
Γαλλία	48%	44%	52%	9%
Γερμανία	33%	32%	34%	2%
Ελλάδα	42%	35%	50%	15%
Ουγγαρία	31%	25%	37%	12%
Ισλανδία	47%	39%	56%	17%
Ιρλανδία	70%	68%	72%	4%
Ισραήλ	47%	37%	57%	21%
Ιταλία	28%	22%	34%	12%
Ιαπωνία	62%	59%	64%	6%
Κορέα	70%	64%	76%	13%
Λετονία	44%	34%	55%	21%
Λιθουανία	55%	45%	66%	21%
Λουξεμβούργο	55%	49%	61%	12%
Μεξικό	24%	23%	24%	1%
Ολλανδία	49%	44%	54%	10%
Νέα Ζηλανδία	44%	39%	48%	10%
Νορβηγία	49%	40%	58%	18%
Πολωνία	43%	34%	54%	20%
Πορτογαλία	37%	29%	45%	16%
Σλοβακία	39%	31%	48%	17%
Σλοβενία	44%	34%	55%	21%
Ισπανία	47%	41%	52%	12%
Σουηδία	48%	41%	56%	15%
Ελβετία	53%	51%	55%	4%
Τουρκία	35%	35%	36%	2%
Ηνωμένο Βασίλειο	52%	49%	55%	7%
ΗΠΑ	50%	46%	55%	9%
ΟΟΣΑ	45%	39%	51%	12%
ΕΕ23	44%	38%	51%	14%
Αργεντινή	40%	34%	45%	11%
Βραζιλία	21%	18%	25%	7%
Ινδονησία	16%	14%	18%	3%
Ρωσία	62%	55%	69%	14%
Νότια Αφρική	6%	5%	6%	1%

Στο Σχήμα 2 αποτυπώνεται η εξέλιξη στα ποσοστά των ατόμων που διαθέτουν πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-34, μεταξύ των ετών 2009 και 2019. Την τελευταία δεκαετία σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, το ποσοστό του πληθυσμού με ανώτατη εκπαίδευση εξελίχθηκε ανοδικά.

³ OECD (2020), Education at a Glance 2020: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [04/03/2021] Διαθέσιμο εδώ: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/138f99d8-en/index.html?itemId=/content/component/138f99d8-en#tablegrp-d1e3707>

Σχήμα 2. Συγκριτικά ποσοστά πληθυσμού ηλικίας 25-34 ετών με ανώτατη εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), μεταξύ των ετών 2009 και 2019 (με βάση αριθμητικά δεδομένα του ΟΟΣΑ⁴)

Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται στην Ιρλανδία (+22%), από 48% το 2009 σε 70% το 2019, στη Σλοβακία (+19%) από 21% το 2009 σε 39% το 2019, στην Τουρκία (+19%) από 17% σε 35%, στη

⁴ OECD (2020), Education at a Glance 2020: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [04/03/2021] Διαθέσιμο εδώ: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/138f99d8-en/index.html?itemId=/content/component/138f99d8-en#tablegrp-d1e3640>

Σλοβενία (+14%) από 30% το 2009 σε 44% το 2019, στην Πορτογαλία (+14%) από 23% σε 37%, στην Ελβετία (+13%) από 40% σε 53% και στην Ελλάδα (+13%) από σχεδόν 30% σε 42%.

Στις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ, επήλθε αύξηση (+9%) από 36% το 2009 σε 45% το 2019, ενώ αντίστοιχα στις 23 χώρες της ΕΕ (ΕΕ 23) σημειώθηκε αύξηση σχεδόν 10 ποσοστιαίων μονάδων από 35% σε 44%⁵.

1.3. Ηλικιακή ομάδα 25-64

Εξετάζοντας το σύνολο του ενεργού πληθυσμού, ηλικίας 25-64, τα ποσοστά των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8), ανά χώρα, εμφανίζονται συγκριτικά χαμηλότερα (Σχήμα 3). Στις χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά αποφοίτων ηλικίας 25-64 συγκαταλέγονται ο Καναδάς και η Ιρλανδία 59%, η Ρωσία 57%, η Ιαπωνία 53%, το Λουξεμβούργο 52%, το Ισραήλ 50%, η Κορέα 50%, οι ΗΠΑ 48%, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Αυστραλία 47% και η Φινλανδία 46%. Η Ελλάδα με ποσοστό 32% βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ (40%). Στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης, βρίσκονται η Νότια Αφρική 7%, η Κίνα 10%, η Ινδονησία (12%), το Μεξικό και η Βραζιλία (18%) και η Ιταλία με 20%.

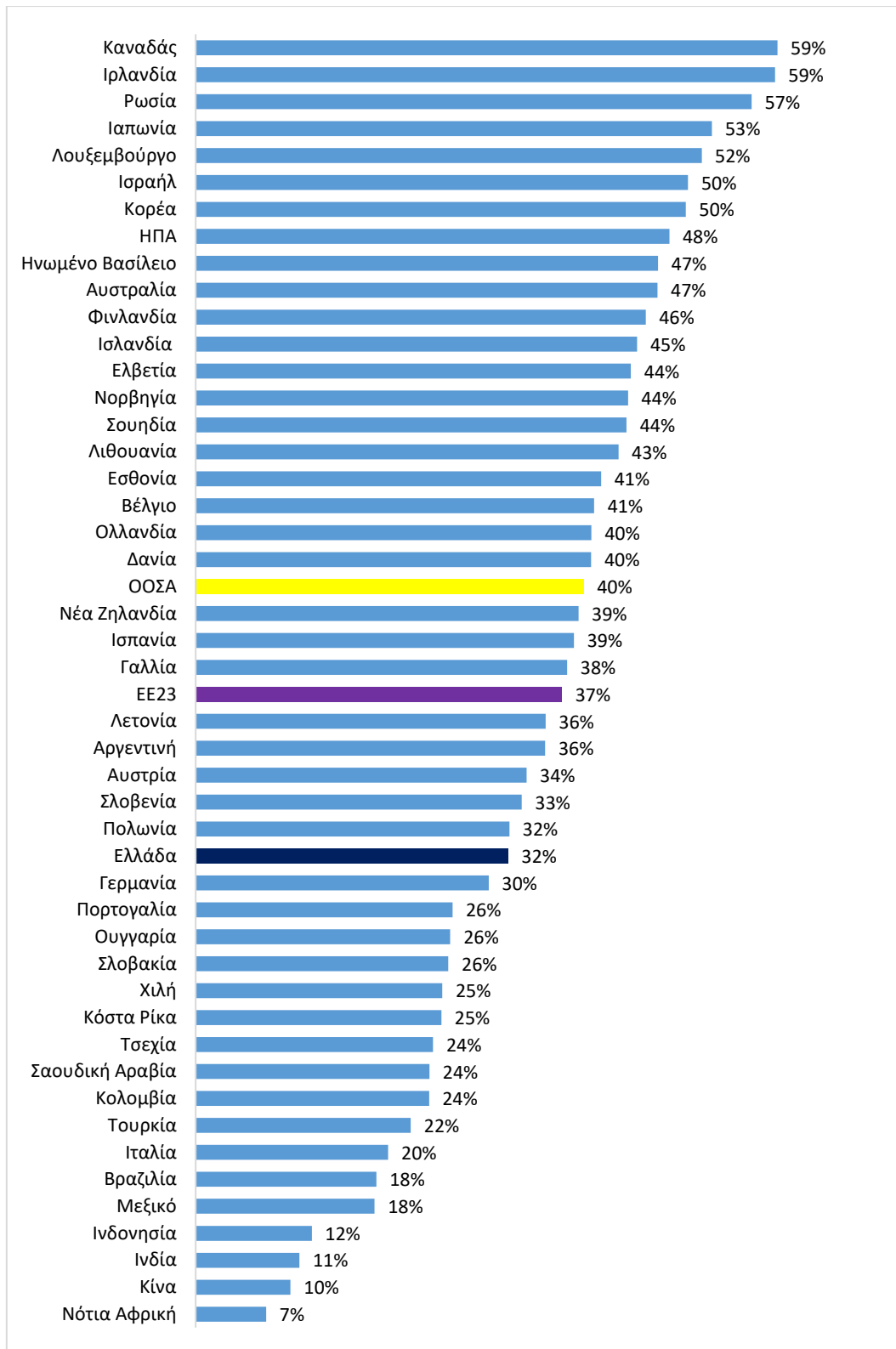
Η ανωτέρω κατάταξη των χωρών διαφοροποιείται σημαντικά, όταν στις σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν λαμβάνονται υπόψη τα προγράμματα σπουδών πανεπιστημιακής εκπαίδευσης βραχείας διάρκειας (επίπεδο 5). Τα τελευταία δεν αποτελούν μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος όλων των χωρών. Υπάρχουν χώρες όπου οι σπουδές βραχείας διάρκειας αντιστοιχούν σε μεγάλο μέρος του συνόλου των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Καναδάς, Ρωσία, Ιαπωνία). Η επικρατούσα, ωστόσο, τάση δείχνει ότι τα προγράμματα σπουδών βραχείας διάρκειας αντιστοιχούν σε μικρό ποσοστό του συνόλου των αποφοίτων.

Στο Σχήμα 4 εμφανίζονται τα ποσοστά των κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 6-8) στις ηλικίες 25-64. Το μεγαλύτερο ποσοστό αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εμφανίζεται στην Ιρλανδία 51%, το Λουξεμβούργο 47%, την Ελβετία 44%, τη Λιθουανία και την Ισλανδία 43%, το Βέλγιο 40% και ακολουθούν η Ολλανδία, το Ισραήλ και οι ΗΠΑ 38%. Στις χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά αποφοίτων συγκαταλέγονται η Κίνα, η Νότια Αφρική και η Ινδονησία (κάτω του 10%), η Τουρκία και η Χιλή 16%, το Μεξικό, η Αυστρία και η Βραζιλία με 18%.

Συγκρίνοντας τα ποσοστά αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μη συμπεριλαμβανομένων των σπουδών βραχείας διάρκειας, ο μέσος όρος των χωρών μελών του ΟΟΣΑ υποχωρεί από το 40% στο 32%. Τη μεγαλύτερη διαφορά, συγκριτικά μεταξύ επιπέδων 5-8 και 6-8, εμφανίζει ο Καναδάς -26% και ακολουθούν η Ρωσία -25%, η Ιαπωνία -21%, η Αυστρία -16%, η Γαλλία -15%, η Κορέα και η Αργεντινή -14%, το Ισραήλ -13%, η Αυστραλία και η Ισπανία -12%, η Νορβηγία και οι ΗΠΑ -11%.

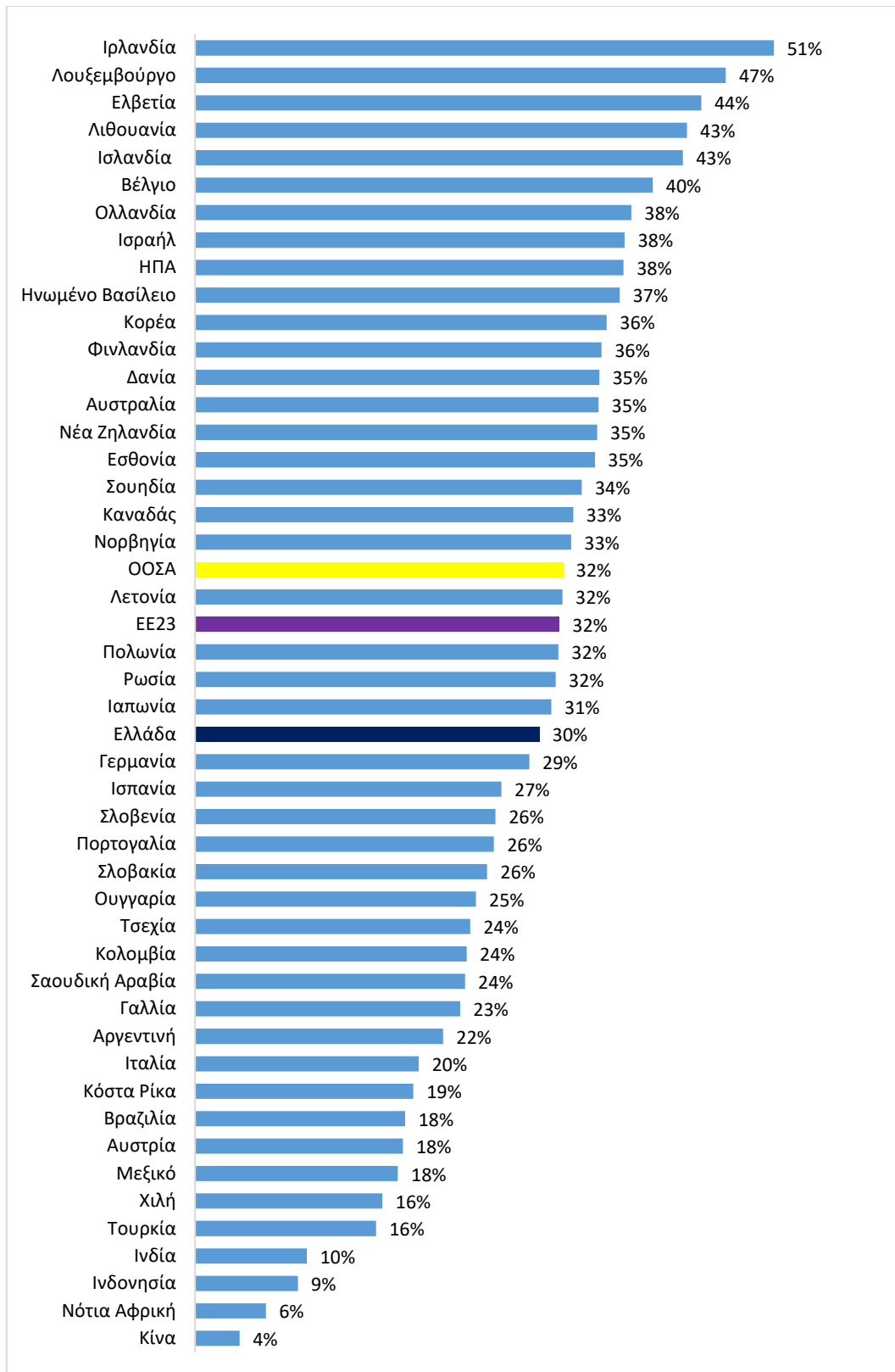
⁴ Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, η αύξηση στην ΕΕ των 28, την περίοδο 2009-2019, υπολογίζεται σε 8,5%, από 32,3% το 2009, σε 40,8% το 2019.

Eurostat- Population by educational attainment level, sex and age (%) - main indicators [04/03/2021] Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_03&lang=en

Σχήμα 3. Ποσοστό κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8) στις ηλικίες 25 – 64 ετών, 2019 (προσαρμογή δεδομένων ΟΟΣΑ⁶)

⁶ OECD (2020), Education at a Glance 2020: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [04/03/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/69096873-en/1/3/2/1/index.html?itemId=/content/publication/69096873-en&csp=b68ed930151b9d0f354aa48ee27178db&itemGO=oecd&itemContentType=book#tablegrp-d1e3640>

Σχήμα 4. Ποσοστό κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 6-8) στις ηλικίες 25-64 ετών, 2019 (προσαρμογή δεδομένων ΟΟΣΑ⁷)

⁷ OECD (2020), Education at a Glance 2020: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [04/03/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/69096873-en/1/3/2/1/index.html?itemId=/content/publication/69096873-en&csp=b68ed930151b9d0f354aa48ee27178db&itemGO=oecd&itemContentType=book#tablegrp-d1e3640>

1.4. Ηλικιακή ομάδα 30-34 και ευρωπαϊκός στόχος 2020

Το 2020, το ποσοστό του πληθυσμού (ηλικίας 30-34) που είναι απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα ανήλθε σε 39% για τους άνδρες και σε 49% για τις γυναίκες (με συνολικό μέσο όρο 44%), ξεπερνώντας κατά πολύ τον εθνικό στόχο για το 2020, ο οποίος τέθηκε στο 32%. Τις καλύτερες επιδόσεις για το 2020 στον συνολικό πληθυσμό παρουσιάζουν το Λουξεμβούργο 62%, η Κύπρος και η Λιθουανία 60%, η Ιρλανδία 58%, η Ελβετία 56%, η Ολλανδία 54%, η Σουηδία και η Νορβηγία 52% όπου πάνω από το 50% του πληθυσμού ηλικίας 30-34 έχει ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αντίθετα, στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης βρίσκονται η Ρουμανία 26%, η Σερβία, η Τουρκία, η Ουγγαρία και η Βουλγαρία 33%. Θα πρέπει να σημειωθεί πως σε επίπεδο ΕΕ το ποσοστό των γυναικών που έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση στις ηλικίες 30-34 είναι υψηλότερο από εκείνο των ανδρών σε όλα τα κράτη μέλη, ενώ ο μέσος όρος συνολικά για τις χώρες μέλη της ΕΕ είναι 41%, ξεπερνώντας οριακά τον στόχο του 40%. Σχετικός είναι ο Πίνακας 2.

Πίνακας 2. Ποσοστό αποφοίτων ανώτατης εκπαίδευσης ηλικίας 30-34, σε σχέση με τον ευρωπαϊκό στόχο που έχει θέσει μέχρι το 2020 κάθε χώρα, 2020 (με βάση αριθμητικά δεδομένα της Eurostat)⁸

Χώρα	2020	Εθνικός Στόχος 2020	Άνδρες	Γυναίκες
ΕΕ27	41%	40%	36%	46%
Βέλγιο	48%	47%	40%	56%
Βουλγαρία	33%	36%	27%	40%
Τσεχία	35%	32%	29%	41%
Δανία	50%	40%	42%	58%
Γερμανία	36%	42%	36%	36%
Εσθονία	44%	40%	33%	57%
Ιρλανδία	58%	60%	55%	61%
Ελλάδα	44%	32%	39%	49%
Ισπανία	45%	44%	39%	51%
Γαλλία	49%	50%	45%	52%
Κροατία	35%	35%	28%	41%
Ιταλία	28%	26%	21%	34%
Κύπρος	60%	46%	49%	70%
Λετονία	49%	34%	39%	60%
Λιθουανία	60%	48,70%	49%	71%
Λουξεμβούργο	62%	66%	59%	66%
Ουγγαρία	33%	34%	27%	39%
Μάλτα	40%	33%	34%	47%
Ολλανδία	54%	40%	49%	59%
Αυστρία	42%	38%	38%	45%
Πολωνία	47%	45%	37%	58%
Πορτογαλία	40%	40%	32%	47%
Ρουμανία	26%	26,70%	23%	30%
Σλοβενία	47%	40%	37%	59%
Σλοβακία	40%	40%	30%	50%
Φινλανδία	50%	42%	42%	58%
Σουηδία	52%	45%	43%	62%
Ηνωμένο Βασίλειο	50% (2019)	Δεν υπάρχει	47% (2019)	53,3% (2019)
Ισλανδία	46%	Δεν υπάρχει	37%	56%
Νορβηγία	52%	Δεν υπάρχει	44%	60%
Ελβετία	56%	Δεν υπάρχει	56%	57%
Μαυροβούνιο	38%	Δεν υπάρχει	35%	42%
Βόρεια Μακεδονία	40%	Δεν υπάρχει	34%	45%
Σερβία	33%	Δεν υπάρχει	27%	39%
Τουρκία	33%	Δεν υπάρχει	34%	32%

⁸ Eurostat Population by educational attainment level, sex and age (%) - main indicators [edat_ifse_03] [04/06/21] Διαθέσιμο εδώ https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_ifse_03&lang=en

1.5. Συμπεράσματα

Ακολούθως παρουσιάζονται οι πιο σημαντικοί διεθνείς δείκτες για τον πληθυσμό με ανώτατη εκπαίδευση (Πίνακας 3).

Πίνακας 3. Συνοπτική παρουσίαση δεικτών του ΟΟΣΑ και της Eurostat για την τριτοβάθμια εκπαίδευση

Δείκτες	ΕΛΛΑΔΑ	ΟΟΣΑ	ΕΕ 23	ΕΕ 28
Πληθυσμός με ανώτατη εκπαίδευση, επίπεδα 5-8, 2019				
Πληθυσμός με ανώτατη εκπαίδευση, στην ηλικιακή ομάδα 25-34	42%	45%	44%	41%
Πληθυσμός με ανώτατη εκπαίδευση, στην ηλικιακή ομάδα 25-64	32%	40%	37%	33%
Πληθυσμός με ανώτατη εκπαίδευση, στην ηλικιακή ομάδα 25-34 – άνδρες	35%	39%	38%	36%
Πληθυσμός με ανώτατη εκπαίδευση, στην ηλικιακή ομάδα 25-34 – γυναίκες	50%	51%	51%	46%

Από τα στοιχεία του ΟΟΣΑ⁹ και της Eurostat¹⁰ προκύπτει ότι το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού, διεθνώς, εμφανίζει διαχρονικά ανοδική τάση, τόσο στις ηλικίες 25-34 όσο και στις ηλικίες 25-64. Στο σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ, τα άτομα ηλικίας 25-34 διαθέτουν κατά μέσο όρο υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης απ' ό,τι τα μεγαλύτερης ηλικίας. Αναφορικά με το φύλο, οι γυναίκες απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπερτερούν αριθμητικά έναντι των ανδρών. Στην Ελλάδα, το ποσοστό των κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-34 βρίσκεται κοντά στον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ: 42% έναντι 45% στον ΟΟΣΑ. Αντίθετα, στις ηλικίες 25-64 το ποσοστό των κατόχων πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπολείπεται σημαντικά: 32% έναντι 40% στον ΟΟΣΑ. Αναφορικά με το φύλο, οι γυναίκες με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (επίπεδα 5-8) υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών κατά 15%.

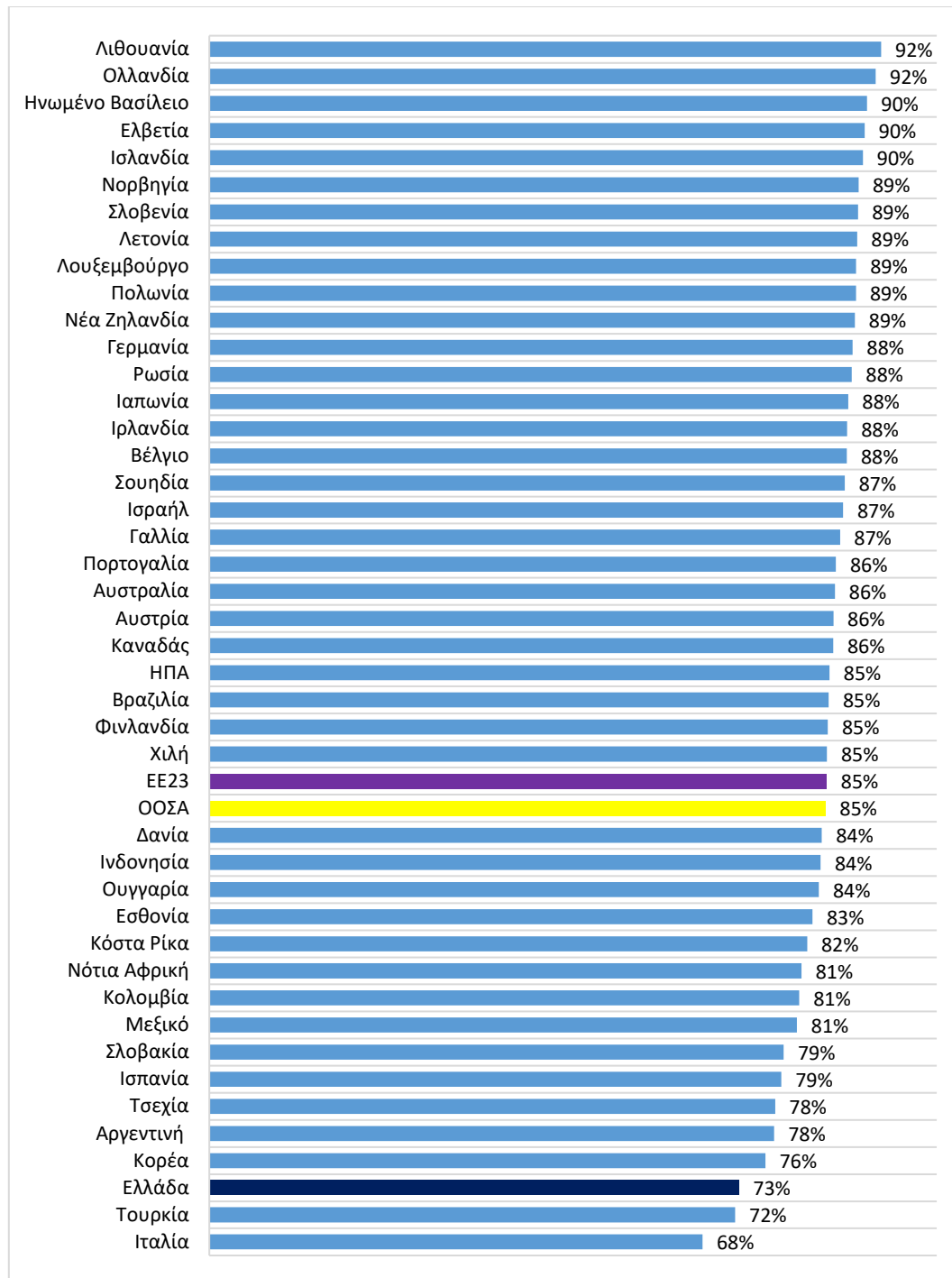
2. Απόφοιτοι ΑΕΙ: απασχόληση και ανεργία

2.1. Απασχόληση αποφοίτων ΑΕΙ 25-34 ετών

Η απασχόληση των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης παρουσιάζει, κατά περίπτωση, αυξομειώσεις (Σχήμα 5). Στις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ, το 2019, η μέση απασχόληση των νέων πτυχιούχων ανέρχεται σε 85%, οριακά βελτιωμένη σε σύγκριση με το 2017 και το 2018. Τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης στους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-34 (επίπεδα 5-8) εμφανίζουν η Λιθουανία και η Ολλανδία 92%, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ελβετία και η Ισλανδία 90%. Τη χαμηλότερη επίδοση μεταξύ των χωρών μελών του ΟΟΣΑ εμφανίζει η Ιταλία με ποσοστό απασχόλησης μόλις 68%. Έπεται η Τουρκία 72% και ακολουθεί η Ελλάδα, με ποσοστό απασχόλησης 73%, κάτω από την Κορέα (76%), την Αργεντινή και την Τσεχία (78%).

⁹ Στα στοιχεία του ΟΟΣΑ περιλαμβάνονται οι ακόλουθες 23 ευρωπαϊκές χώρες (ΕΥ23): Αυστρία, Βέλγιο, Τσεχία, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Ισπανία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Εσθονία, Σλοβενία, Λιθουανία και Λετονία.

¹⁰ Eurostat- Population by educational attainment level, sex and age (%) - main indicators [04/03/2021] Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_03&lang=en

Σχήμα 5. Τάσεις απασχόλησης ατόμων ηλικίας 25-34 με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8), 2019 με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ¹¹

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ τη δεκαετία 2009-2019, η απασχόληση των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-34 ετών παρέμεινε σταθερά υψηλή (Πίνακας 4). Λόγω της οικονομικής κρίσης, η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από τη μεγαλύτερη απώλεια στην απασχόληση των νέων αποφοίτων από 81% το 2009 σε 73% το 2019. Εκτός από την Ελλάδα, σημαντική μείωση στην απασχόληση των νέων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εμφανίζουν η Τουρκία (-5%) από 77% σε 72% και η Κόστα Ρίκα (-5%) από 87% σε 82%. Αντίθετα, αύξηση παρουσιάζεται στην Ινδονησία

¹¹OECD (2020), Education at a Glance 2020: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [05/03/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/1bbc2e6a-en/index.html?itemId=/content/component/1bbc2e6a-en>

(+12%), την Ιαπωνία (+7%), τη Νέα Ζηλανδία (+7%), τη Λετονία (+6%) και τη Λιθουανία (+5%). Οριακή αύξηση κατά +1% καταγράφεται στη Γαλλία και τη Γερμανία.

Πίνακας 4. Ποσοστά απασχόλησης ατόμων 25-34 με τριτοβάθμια εκπαίδευση (επίπεδα 5-8) με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ¹²

	2009	2019	2009-2019
Αυστραλία	84%	86%	2%
Αυστρία	86%	86%	-1%
Βέλγιο	90%	88%	-3%
Καναδάς	84%	86%	2%
Χιλή	83%	85%	2%
Κόστα Ρίκα	87%	82%	-5%
Τσεχία	77%	78%	0%
Δανία	88%	84%	-4%
Εσθονία	79%	83%	4%
Φινλανδία	85%	85%	0%
Γαλλία	86%	87%	1%
Γερμανία	88%	88%	1%
Ελλάδα	81%	73%	-8%
Ουγγαρία	80%	84%	4%
Ισλανδία	85%	90%	5%
Ιρλανδία	84%	88%	4%
Ισραήλ	83%	87%	4%
Ιταλία	69%	68%	-1%
Ιαπωνία	80%	88%	7%
Κορέα	74%	76%	3%
Λετονία	83%	89%	6%
Λιθουανία	87%	92%	5%
Λουξεμβούργο	87%	89%	2%
Μεξικό	82%	81%	-1%
Ολλανδία	94%	92%	-2%
Νέα Ζηλανδία	82%	89%	7%
Νορβηγία	90%	89%	0%
Πολωνία	87%	89%	2%
Πορτογαλία	87%	86%	0%
Σλοβακία	80%	79%	-1%
Σλοβενία	89%	89%	0%
Ισπανία	81%	79%	-2%
Σουηδία	86%	87%	2%
Ελβετία	90%	90%	0%
Τουρκία	77%	72%	-5%
Ηνωμένο Βασίλειο	87%	90%	3%
ΗΠΑ	83%	85%	2%
ΟΟΣΑ	84%	85%	1%
ΕΕ23	84%	85%	1%
Βραζιλία	88%	85%	-3%
Ινδονησία	72%	84%	12%
Νότια Αφρική	86%	81%	-4%

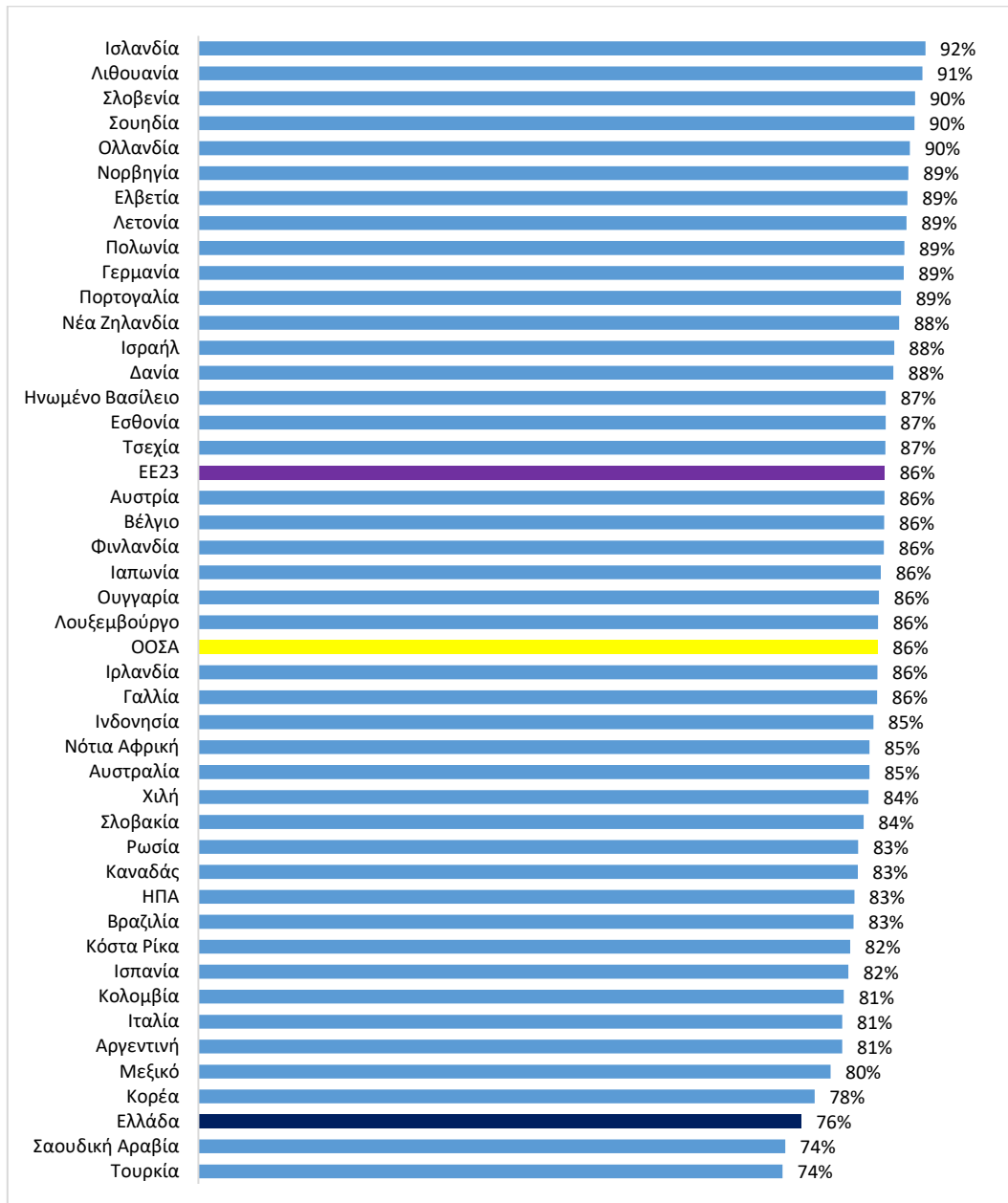
Η κατοχή πτυχίου πανεπιστημιακής εκπαίδευσης συνδέεται με καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης, υψηλότερο εισόδημα και κατ' επέκταση καλύτερη ποιότητα ζωής. Η εκπαίδευση εξακολουθεί να αποτελεί την ασφαλέστερη επιλογή για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας, ενώ στην πλειονότητα των εξεταζόμενων περιπτώσεων υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης σημαίνει και υψηλότερες απολαβές.

¹² OECD (2020), Education at a Glance 2020: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [05/03/2021]

Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/1bbc2e6a-en/index.html?itemId=/content/component/1bbc2e6a-en>

2.2. Απασχόληση αποφοίτων ΑΕΙ 25-64 ετών

Στις χώρες του ΟΟΣΑ, η απασχόληση των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στις ηλικίες 25-64 (Σχήμα 6), ανέρχεται, κατά μέσο όρο, σε 86%, ποσοστό που υπερβαίνει μόλις κατά 1% το ποσοστό απασχόλησης των νέων πτυχιούχων ηλικίας 25-34 (Σχήμα 5). Ανάμεσα στις χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης στους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (25-64) συγκαταλέγονται η Ισλανδία 92%, η Λιθουανία 91%, η Σλοβενία, η Σουηδία και η Ολλανδία 90%, η Νορβηγία, η Ελβετία, η Λετονία, η Πολωνία, η Γερμανία και η Πορτογαλία 89%. Η Ελλάδα με ποσοστό 76% κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις των χωρών του ΟΟΣΑ, πάνω από την Τουρκία και τη Σαουδική Αραβία (74%), οριακά κάτω από την Κορέα 78% και αρκετά χαμηλότερα από τη Γαλλία 86% και την Ιταλία 81%.

Σχήμα 6. Τάσεις απασχόλησης πτυχιούχων ΑΕΙ ηλικίας 25-64 με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 5-8), 2019 με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ¹³

¹³ OECD (2020), Education at a Glance 2020: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [05/03/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/1bbc2e6a-en/index.html?itemId=/content/component/1bbc2e6a-en>

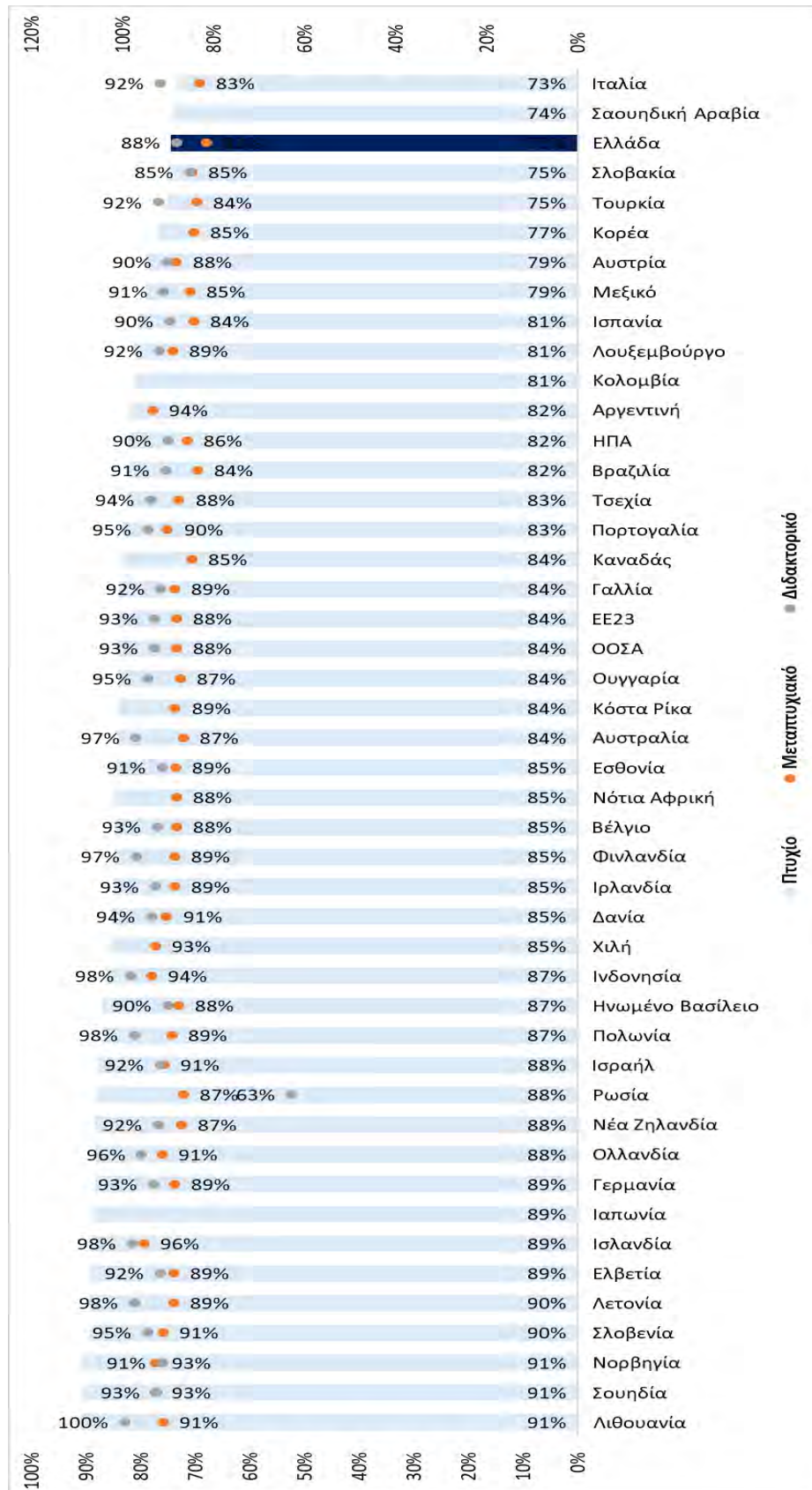
2.2.1. Απασχόληση αποφοίτων ΑΕΙ 25-64 ετών ανά επίπεδο εκπαίδευσης

Η απασχόληση των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συνδέεται άμεσα με το επίπεδο εκπαίδευσης. Όσο υψηλότερο το επίπεδο εκπαίδευσης τόσο υψηλότερο και το ποσοστό απασχόλησης (Σχήμα 7). Στη συντριπτική πλειονότητα των χωρών του ΟΟΣΑ, οι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών εξασφαλίζουν ευκολότερα εργασία, σε σύγκριση με τους κατόχους πρώτου πτυχίου. Ειδικότερα, η απασχόληση των κατόχων πρώτου πτυχίου ανώτατης εκπαίδευσης ανέρχεται στο 84%, ποσοστό χαμηλότερο σε σχέση με την απασχόληση των κατόχων μεταπτυχιακού (88%) ή διδακτορικού τίτλου σπουδών (93%).

Τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης κατόχων πτυχίου ανώτατης εκπαίδευσης καταγράφονται στη Σουηδία, τη Νορβηγία και τη Λιθουανία (91%) αλλά και τη Λετονία και τη Σλοβενία (90%). Αντίστοιχα για τους κατόχους μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης τα υψηλότερα ποσοστά εμφανίζονται στην Ισλανδία (96%), την Ινδονησία και την Αργεντινή (94%), τη Χιλή, τη Νορβηγία και τη Σουηδία (93%).

Ως προς τους αποφοίτους διδακτορικών προγραμμάτων σπουδών, τα υψηλότερα ποσοστά παρατηρούνται στη Λιθουανία (100%), την Ισλανδία, τη Λετονία, την Πολωνία και την Ινδονησία (98%), την Αυστραλία και τη Φινλανδία (97%). Με εξαίρεση τη Σλοβακία (85%) και τη Ρωσία (63%), η απασχόληση των κατόχων διδακτορικού τίτλου σπουδών υπερβαίνει το 90%.

Η Ελλάδα εμφανίζει τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης στους κατόχους πτυχίου και μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (πτυχίο 78%, μεταπτυχιακό 82%). Αντίθετα, σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, κατάφερε να βελτιώσει το ποσοστό απασχόλησης κατόχων διδακτορικού τίτλου σπουδών από 85% το 2017 σε 88% το 2019. Ανάλογη είναι η κατάσταση στην Ιταλία και τη Σλοβακία, με τη διαφορά υπέρ των κατόχων μεταπτυχιακού τίτλου να ανέρχεται σε 10% για την Ιταλία και 7% για τη Σλοβακία, ενώ για τους κατόχους διδακτορικού τίτλου σπουδών στο 10% για τη Σλοβακία και στο 19% για την Ιταλία.

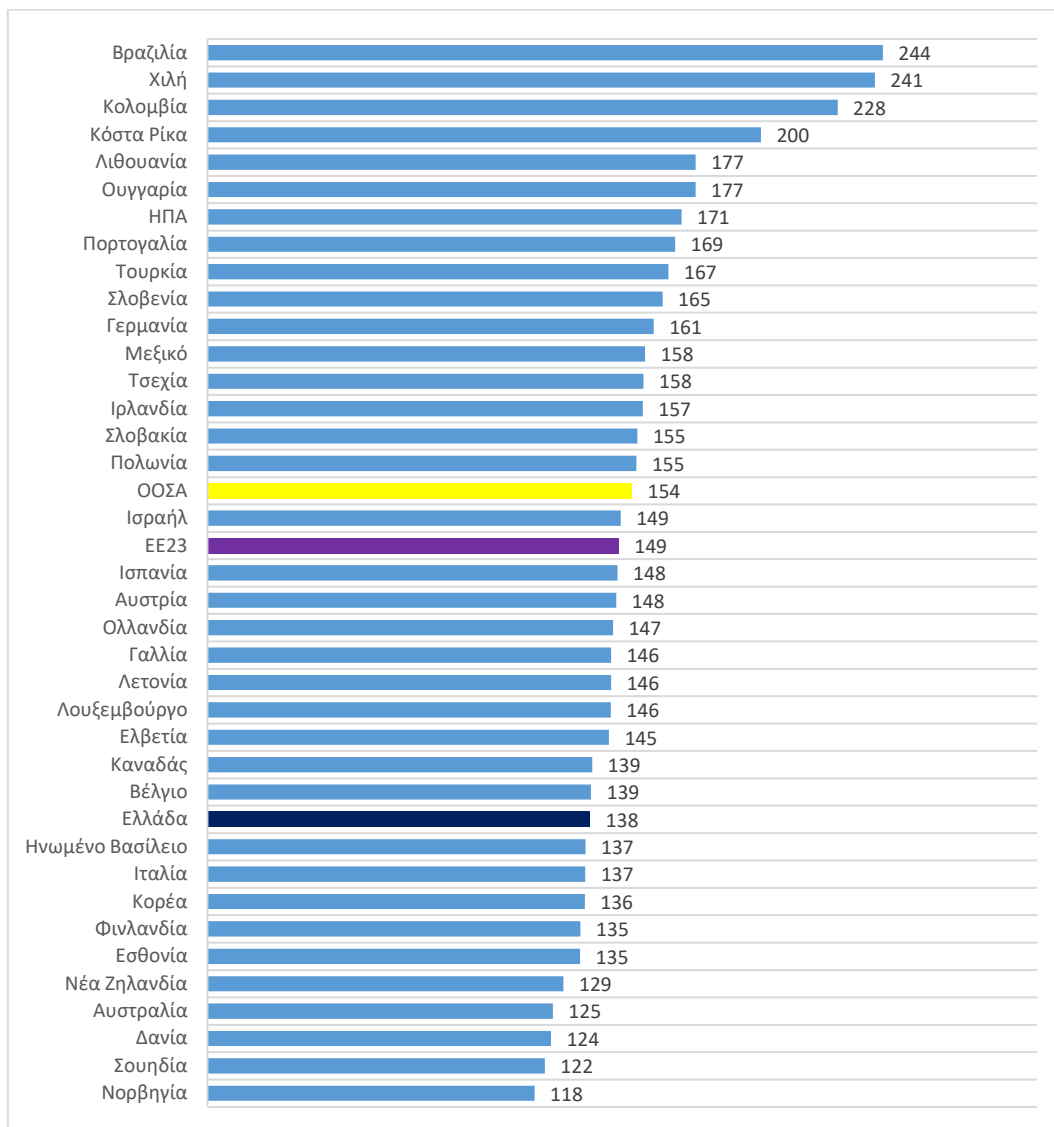

Σχήμα 7. Απασχόληση ατόμων ηλικίας 25-64 ανά επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα 6-8), 2019 (με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ¹⁴)

¹⁴OECD (2020), Education at a Glance 2020: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [05/03/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/1bbc2e6a-en/index.html?itemId=/content/component/1bbc2e6a-en>

2.2.2. Αποδοχές αποφοίτων ΑΕΙ 25-64 ετών

Στο Σχήμα 8 εμφανίζονται οι σχετικές αποδοχές των εργαζομένων με ανώτατη εκπαίδευση (επίπεδα 5-8) για τις ηλικίες 25-64, το έτος 2018. Ο δείκτης σχετικών αποδοχών για τους εργαζομένους με ανώτατη εκπαίδευση έχει ως βάση σύγκρισης τις αποδοχές των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίες αποτυπώνονται ως 100 μονάδες. Η μεγαλύτερη διαφορά στις αποδοχές υπέρ των εργαζομένων με ανώτατη εκπαίδευση εμφανίζεται στη Βραζιλία, τη Χιλή, την Κολομβία και την Κόστα Ρίκα, όπου οι εργαζόμενοι με ανώτατη εκπαίδευση έχουν πλέον των διπλάσιων αποδοχών από τους εργαζόμενους με δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ακολουθούν η Λιθουανία και η Ουγγαρία (177), οι ΗΠΑ (171), η Πορτογαλία (169) και η Τουρκία (167). Στην Ελλάδα, η οποία βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ, οι αποδοχές για τους αποφοίτους της τριτοβάθμιας ανέρχονται σε 138. Οι μικρότερες διαφορές υπέρ των εργαζομένων με ανώτατη εκπαίδευση εντοπίζονται στη Νορβηγία (118), τη Σουηδία (122) και τη Δανία (124).

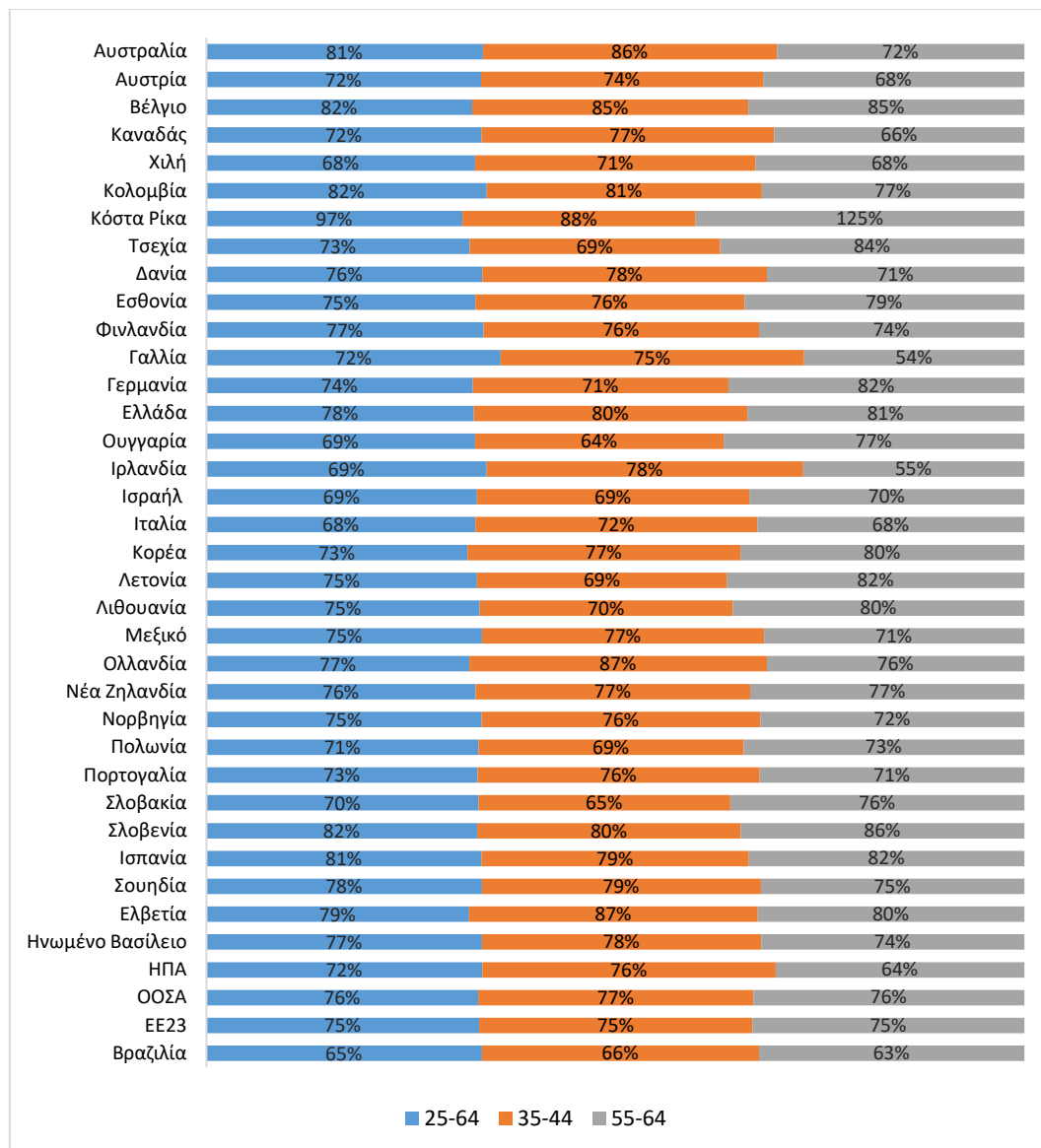
Σχήμα 8. Σχετικές αποδοχές εργαζομένων με ανώτατη εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), 2018, με βάση σύγκρισης τις αποδοχές των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίες αποτυπώνονται στο επίπεδο των 100 μονάδων (ΟΟΣΑ¹⁵)

¹⁵ OECD (2020), Education at a Glance 2020: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [05/03/2021]

Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/1bbc2e6a-en/index.html?itemId=/content/component/1bbc2e6a-en>

2.2.3. Αποδοχές αποφοίτων ΑΕΙ 25-64 ετών με βάση το φύλο

Στο σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ (μέσος όρος), οι αποδοχές των εργαζόμενων γυναικών στις ηλικίες 25-64 υπολογίζονται στο 75% των αποδοχών των ανδρών (Σχήμα 9). Το μισθολογικό χάσμα μεταξύ ανδρών - γυναικών επηρεάζει αρνητικά την ισότητα των φύλων, η οποία αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και βασικό στόχο κάθε σύγχρονης δημοκρατικής χώρας. Και στην Ελλάδα, οι εργαζόμενες γυναίκες με πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης αμείβονται λιγότερο από τους άνδρες συναδέλφους τους, λαμβάνοντας το 78% των αποδοχών τους. Βάσει των στοιχείων του ΟΟΣΑ, η μισθολογική διαφορά ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες είναι μεγαλύτερη στη Βραζιλία (65%), την Ιταλία και τη Χιλή (68%), την Ουγγαρία, την Ιρλανδία και το Ισραήλ (69%) και τη Σλοβακία (70%), και μικρότερη σε χώρες όπως η Κόστα Ρίκα (97%), η Σλοβενία, η Κολομβία και το Βέλγιο (82%), η Αυστραλία και η Ισπανία (81%).

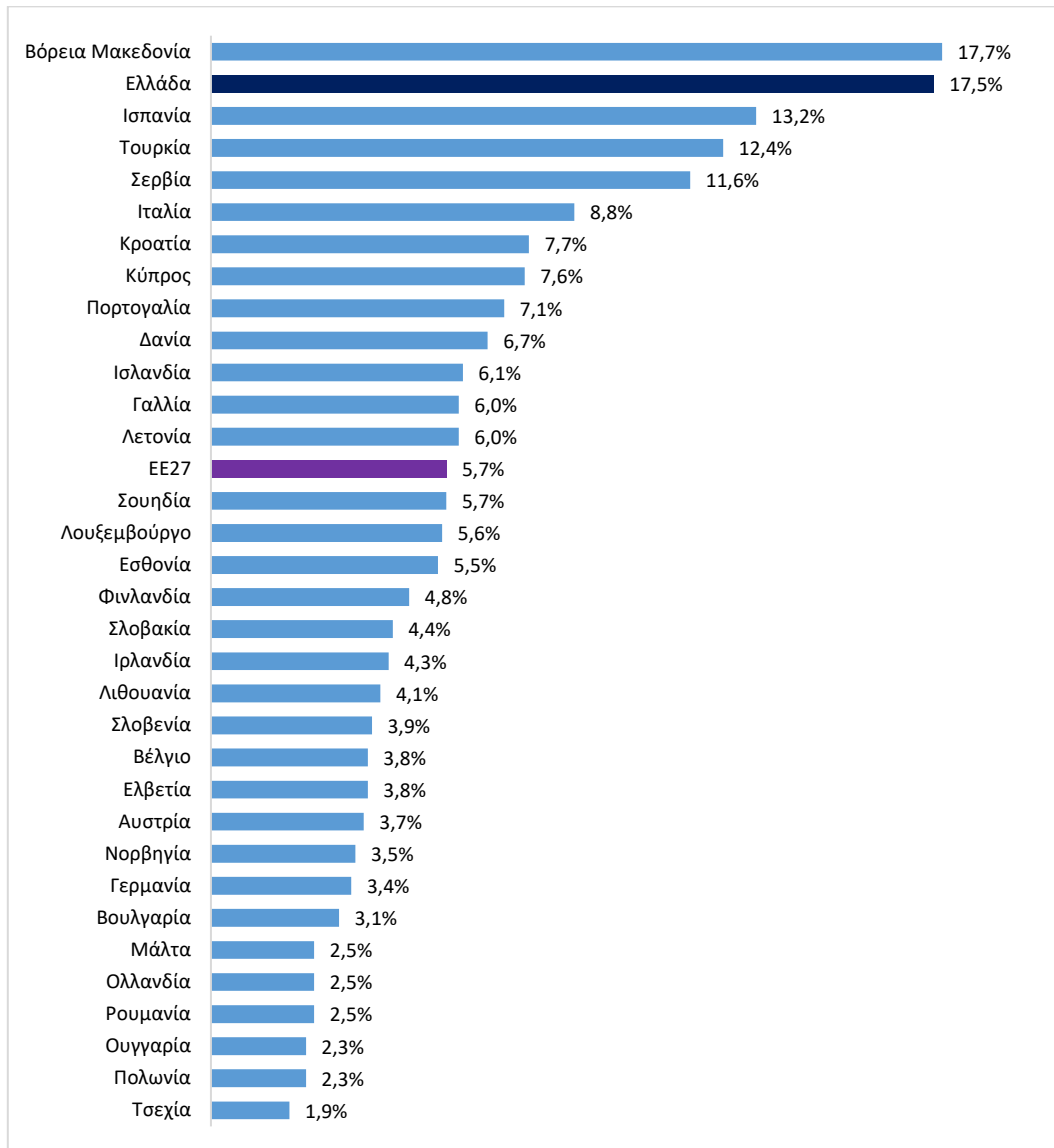

Σχήμα 9. Αποδοχές εργαζόμενων γυναικών ως ποσοστό των αποδοχών των ανδρών (επίπεδα 5-8), 2018 (με βάση δεδομένα του ΟΟΣΑ¹⁶)

¹⁶ OECD (2020), Education at a Glance 2020: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [05/03/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/1bbc2e6a-en/index.html?itemId=/content/component/1bbc2e6a-en>

2.3. Ανεργία αποφοίτων ΑΕΙ στην Ευρώπη

Συγκριτικά με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελλάδα είχε, το 2020, το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας (17,5%) -αν και μειωμένο από το 19,9% της προηγούμενης χρονιάς- στους πτυχιούχους ΑΕΙ ηλικίας 25-39, αρκετά πιο πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (ΕΕ 27) 5,7%. Μετά την Ελλάδα, τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας εμφάνισε η Ισπανία (13,2%) και ακολουθούν η Τουρκία (12,4%), η Σερβία (11,6%), η Ιταλία (8,8%) η Κροατία (7,7%) και η Κύπρος (7,6%). Μεγαλύτερη ανεργία από την Ελλάδα σημειώνεται στη Βόρεια Μακεδονία (17,7%). Τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας στους πτυχιούχους ΑΕΙ 25-39 εμφανίζουν: η Τσεχία μόλις 1,9%, η Πολωνία και η Ουγγαρία 2,3%, η Ρουμανία, η Ολλανδία και η Μάλτα (2,5%) (Σχήμα 10).

Σχήμα 10. Ανεργία πτυχιούχων ΑΕΙ ηλικίας 25-39 ετών (επίπεδα 5-8) στην Ευρώπη, 2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat¹⁷)

Την τελευταία πενταετία, 2016 – 2020, το ποσοστό ανεργίας των νέων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ηλικίας 25-39 ετών, στις χώρες της ΕΕ ελαττώνεται από 6,6% το 2016, σε 5,7% το 2020 (Πίνακας 5). Η Ελλάδα εμφανίζει τη μεγαλύτερη μείωση από όλες τις χώρες της ΕΕ (-6,2%).

¹⁷ Eurostat-Unemployment rates by sex, age and educational attainment level (%), [27/04/2021]

Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ifsa_urgaed&lang=en

Ακολουθούν η Σλοβενία (-5,2%) και η Κύπρος (-3,7%). Μικρή αύξηση της ανεργίας σημειώνεται την περίοδο αυτή στην Ισλανδία (+3,5%), την Εσθονία (+2,5%) και τη Λετονία (+2,3%).

Πίνακας 5. Ποσοστά ανεργίας πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-39 (επίπεδο 5-8) στην Ευρώπη, 2016-2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat¹⁸)

	2016	2017	2018	2019	2020	Μεταβολή 2016-2020
Ηνωμένο Βασίλειο	2,6	2,5	2,1	2,2	:	
Μαυροβούνιο	17,1	16,5	16,4	16,3	:	
Βόρεια Μακεδονία	24,6	22,8	22,0	17,9	17,7	-6,9
Ελλάδα	23,7	21,9	19,9	16,8	17,5	-6,2
Ισπανία	13,5	11,7	10,5	10,0	13,2	-0,3
Τουρκία	11,2	11,4	11,7	12,7	12,4	1,2
Σερβία	19,3	16,7	15,0	12,0	11,6	-7,7
Ιταλία	11,7	10,7	9,9	9,5	8,8	-2,9
Κροατία	10,5	9,5	8,7	8,1	7,7	-2,8
Κύπρος	11,3	11,0	8,6	6,6	7,6	-3,7
Πορτογαλία	9,2	7,1	5,7	6,1	7,1	-2,1
Δανία	7,1	6,7	5,9	6,1	6,7	-0,4
Ισλανδία	2,6	2,1	2,5	3,3	6,1	3,5
Γαλλία	5,9	5,2	5,9	5,4	6,0	0,1
Λετονία	3,7	4,0	4,7	4,0	6,0	2,3
ΕΕ27	6,6	5,8	5,4	5,0	5,7	-0,9
Σουηδία	4,4	4,5	4,2	3,8	5,7	1,3
Λουξεμβούργο	4,1	4,3	5,2	3,7	5,6	1,5
Εσθονία	3,0	2,8	3,4	3,1	5,5	2,5
Φινλανδία	6,4	5,6	4,5	4,2	4,8	-1,6
Σλοβακία	6,7	4,6	4,0	3,1	4,4	-2,3
Ιρλανδία	5,1	3,9	3,8	3,2	4,3	-0,8
Λιθουανία	2,8	2,6	2,5	3,2	4,1	1,3
Σλοβενία	9,1	7,0	5,2	4,3	3,9	-5,2
Βέλγιο	4,2	4,2	3,8	3,5	3,8	-0,4
Ελβετία	4,0	4,3	3,9	3,6	3,8	-0,2
Αυστρία	3,8	3,4	3,3	3,4	3,7	-0,1
Νορβηγία	4,3	3,1	3,1	2,6	3,5	-0,8
Γερμανία	2,8	2,5	2,5	2,4	3,4	0,6
Βουλγαρία	4,4	3,8	2,9	2,6	3,1	-1,3
Μάλτα	:	1,7	1,6	3,3	2,5	
Ολλανδία	3,0	2,5	2,1	2,1	2,5	-0,5
Ρουμανία	3,6	2,6	2,3	1,8	2,5	-1,1
Ουγγαρία	1,9	1,9	1,6	1,9	2,3	0,4
Πολωνία	3,7	2,7	2,4	2,4	2,3	-1,4
Τσεχία	2,4	1,7	1,4	1,2	1,9	-0,5

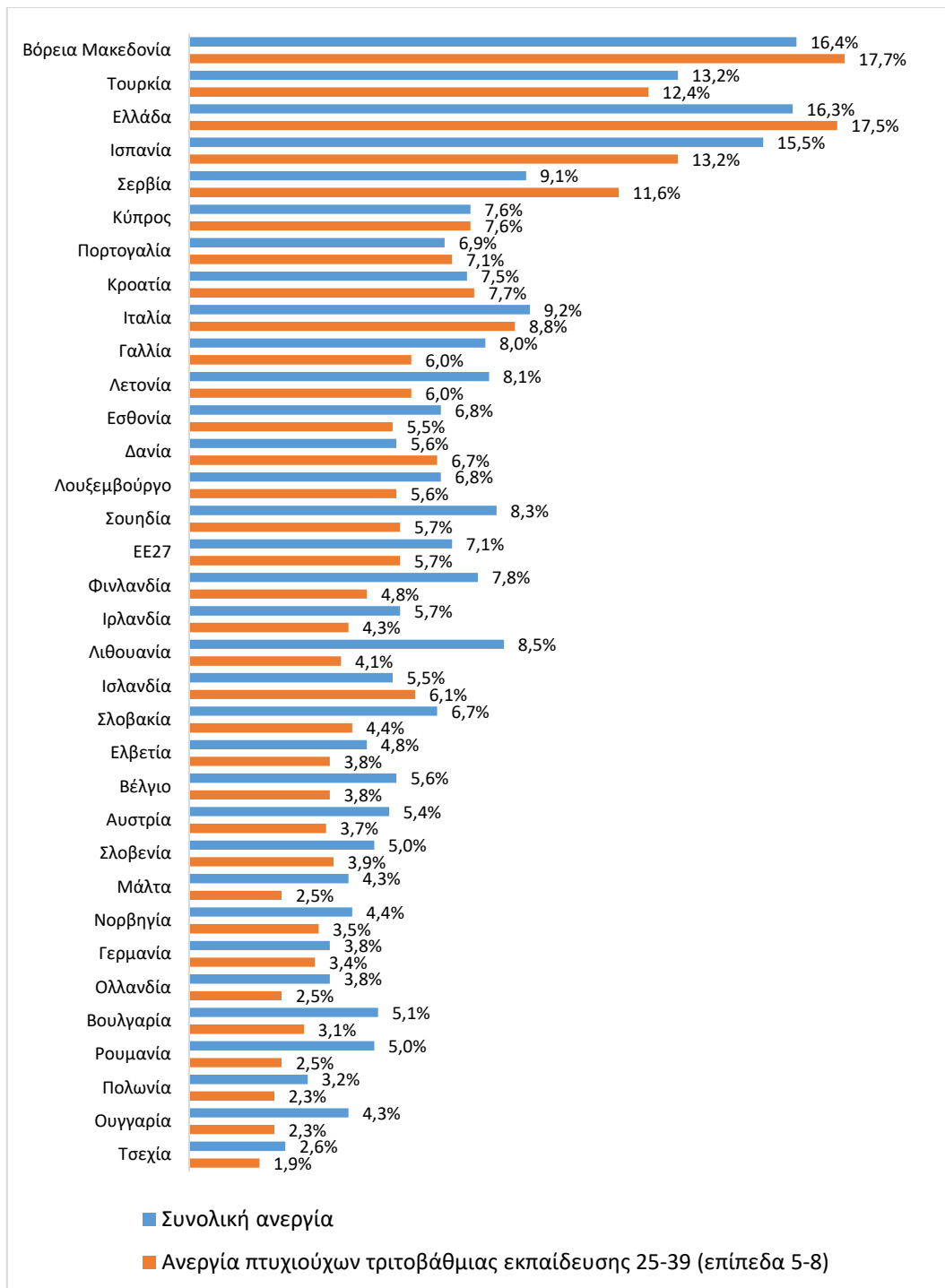
Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, το 2020, η Ελλάδα εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στις χώρες της ΕΕ (Σχήμα 11) τόσο στους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης 25-39 ετών (17,5%) όσο και στο σύνολο του ενεργού πληθυσμού (16,3%).¹⁹ Σε ορισμένες χώρες, οι νέοι πτυχιούχοι δυσκολεύονται περισσότερο στην εξεύρεση εργασίας. Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, εκτός από την Ελλάδα, και στη Βόρεια Μακεδονία (16,4% ανεργία στον συνολικό πληθυσμό, 17,7% ανεργία στους πτυχιούχους 25-39), τη Σερβία (9,1% ανεργία στον συνολικό πληθυσμό, 11,6% ανεργία στους πτυχιούχους 25-39), τη Δανία (5,6% ανεργία στον συνολικό πληθυσμό, 6,7% ανεργία στους

¹⁸ Eurostat-Unemployment rates by sex, age and educational attainment level (%), [27/04/2021]

Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsa_urgaed&lang=en

¹⁹ Η ανεργία για το σύνολο του ενεργού πληθυσμού αφορά τις ηλικίες 15-74 ετών.

πτυχιούχους 25-39), την Πορτογαλία (6,9% ανεργία στον συνολικό πληθυσμό, 7,1% ανεργία στους πτυχιούχους 25-39), την Κροατία (7,5% ανεργία στον συνολικό πληθυσμό, 7,7% ανεργία στους πτυχιούχους 25-39) και την Ισλανδία (5,5% ανεργία στον συνολικό πληθυσμό, 6,1% ανεργία στους πτυχιούχους 25-39).

Σχήμα 11. Ποσοστό ανεργίας στο σύνολο του πληθυσμού σε σύγκριση με την ανεργία στους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-39 (επίπεδα 5-8), 2020 (με βάση δεδομένα της Eurostat)

Αντίστοιχα, την περίοδο 2016-2020, το ποσοστό ανεργίας των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ηλικίας 25-64, στις χώρες της ΕΕ περιορίζεται (-0,8%) από 5,2% το 2016, σε 4,4% το

2020 (Πίνακας 6). Η Ελλάδα εμφανίζει τη μεγαλύτερη μείωση από όλες τις χώρες της ΕΕ -5,7% και ακολουθούν η Σερβία -5,8%, η Βόρεια Μακεδονία -4,7%, η Κύπρος -3,1%, η Σλοβενία -3%, η Κροατία -2,5% και η Πορτογαλία -2,3%. Μικρή αύξηση της ανεργίας, όπως και στις ηλικίες 25-39, παρατηρείται στην Ισλανδία +2,1%, τη Λιθουανία +1,4% και τη Λετονία +1,2%.

Πίνακας 6. Ποσοστά ανεργίας πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 (επίπεδα 5-8) στην Ευρώπη 2016-2020, με βάση δεδομένα της Eurostat²⁰

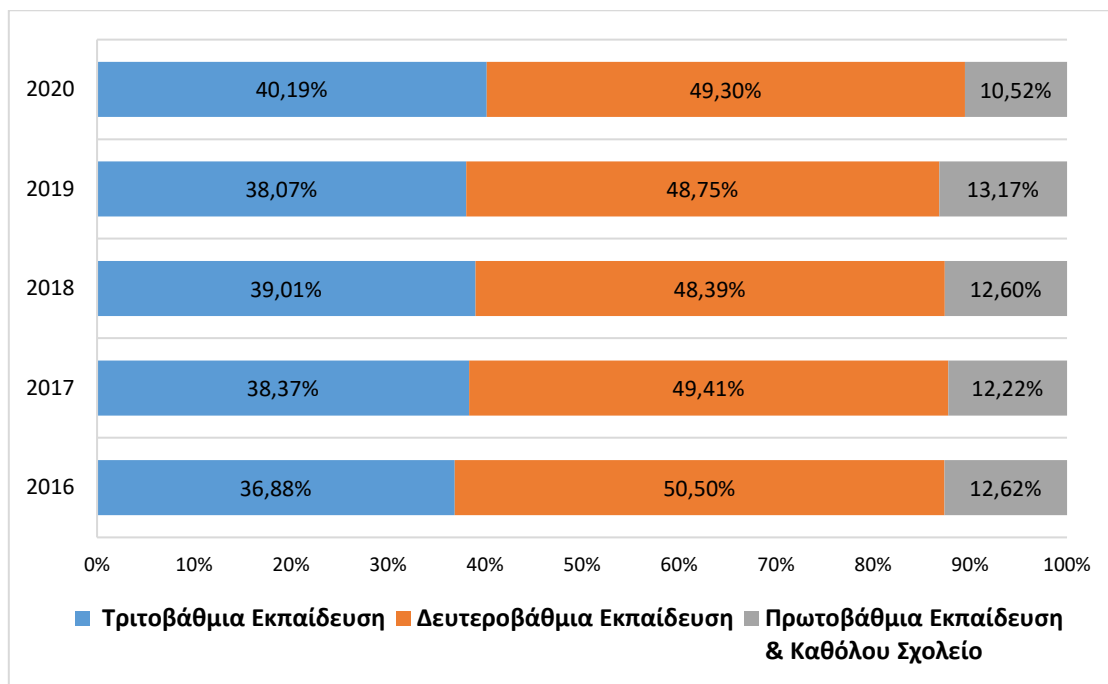
	2016	2017	2018	2019	2020	Μεταβολή 2016-2020
Ηνωμένο Βασίλειο	2,6	2,4	2,1	2,0	:	
Μαυροβούνιο	11,5	10,7	10,0	11,0	:	
Βόρεια Μακεδονία	17,6	17,1	16,6	13,3	12,9	-4,7
Ελλάδα	17,2	15,7	13,7	11,6	11,5	-5,7
Τουρκία	9,3	9,4	9,8	10,6	10,0	0,7
Ισπανία	10,9	9,3	8,4	8,1	9,5	-1,4
Σερβία	13,4	11,8	10,6	8,1	7,6	-5,8
Κύπρος	9,6	8,8	6,9	5,7	6,5	-3,1
Λετονία	4,0	3,6	3,7	3,6	5,2	1,2
Ιταλία	6,5	6,2	5,8	5,6	5,1	-1,4
Πορτογαλία	7,4	5,7	4,7	4,8	5,1	-2,3
Κροατία	7,4	6,5	5,7	5,0	4,9	-2,5
Εσθονία	3,7	3,3	3,6	2,6	4,7	1,0
Γαλλία	5,1	4,8	5,0	4,7	4,7	-0,4
Δανία	4,5	4,4	4,0	4,1	4,6	0,1
Σουηδία	3,8	3,9	3,6	3,5	4,6	0,8
Λουξεμβούργο	3,8	3,7	4,1	3,4	4,5	0,7
ΕΕ27	5,2	4,6	4,2	4,0	4,4	-0,8
Φινλανδία	5,8	5,3	4,2	3,9	4,3	-1,5
Λιθουανία	2,7	2,7	2,6	2,8	4,1	1,4
Ισλανδία	1,7	1,6	1,9	2,2	3,8	2,1
Ιρλανδία	4,7	3,7	3,6	2,9	3,7	-1,0
Ελβετία	3,3	3,8	3,5	3,3	3,5	0,2
Σλοβακία	5,1	3,6	2,8	2,3	3,3	-1,8
Βέλγιο	3,7	3,8	3,2	2,9	3,2	-0,5
Αυστρία	3,4	3,0	3,0	2,8	3,2	-0,2
Σλοβενία	6,0	5,2	3,6	3,0	3,0	-3,0
Γερμανία	2,2	2,0	1,9	1,8	2,6	0,4
Μάλτα	1,4	1,8	1,8	2,7	2,5	1,1
Νορβηγία	3,0	2,3	2,2	2,0	2,5	-0,5
Βουλγαρία	3,3	2,9	2,2	1,9	2,4	-0,9
Ολλανδία	3,4	2,8	2,3	2,1	2,4	-1,0
Ρουμανία	2,7	2,1	1,8	1,2	2,0	-0,7
Πολωνία	3,0	2,2	1,8	1,8	1,8	-1,2
Ουγγαρία	1,7	1,5	1,3	1,4	1,7	0,0
Τσεχία	1,8	1,4	1,1	1,0	1,4	-0,4

²⁰ Eurostat-Unemployment rates by sex, age and educational attainment level (%), [27/04/2021]

Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsa_urgaed&lang=en

2.3.1. Ανεργία αποφοίτων ΑΕΙ στην Ελλάδα

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, την περίοδο 2016-2020, στο σύνολο των εγγεγραμμένων ανέργων της χώρας οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι αριθμητικά λιγότεροι από τους αποφοίτους όλων των άλλων βαθμίδων εκπαίδευσης συγκεντρωτικά (Δευτεροβάθμια και Μετα-Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και μη φοίτηση σε σχολείο). Το 2020 οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αναλογούσαν στο 40,19% του συνόλου των ανέργων της χώρας, ποσοστό αυξημένο σε σχέση με το 38,07%, το οποίο καταγράφηκε την προηγούμενη χρονιά (Σχήμα 12). Την περίοδο 2016-2020, το ποσοστό των ανέργων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων της χώρας παρουσίασε αύξηση κατά 3,31%, από 36,88% το 2016 σε 40,19% το 2020.

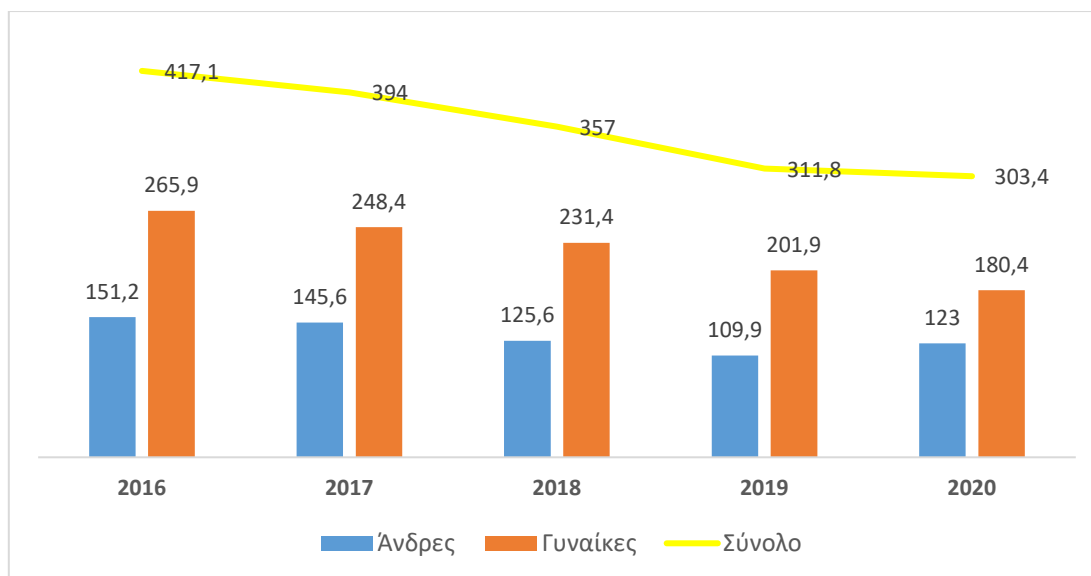
Σχήμα 12. Ποσοστό ανέργων στην Ελλάδα ανά επίπεδο εκπαίδευσης, 2016-2020 (με βάση δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ²¹)

2.3.2. Ανεργία αποφοίτων ΑΕΙ στην Ελλάδα με βάση το φύλο

Σε απόλυτους αριθμούς, στην Ελλάδα την περίοδο 2015-2019, οι άνεργοι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και για τα δυο φύλα μειώθηκαν συνολικά κατά 113.700 άτομα (από 417.100 το 2015, σε 303.400 το 2020). Λαμβάνοντας υπόψη την αριθμητική υπεροχή των γυναικών πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το ποσοστό τους, το 2020, έφτασε το 59,46% (180.400 γυναίκες επί του συνόλου 303.400 ανέργων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης), έναντι του 40,54% των ανδρών (Σχήμα 13).

Ωστόσο, την τελευταία πενταετία, τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ επιβεβαιώνουν, διαχρονικά, τη δυσμενή θέση της γυναίκας στην αγορά εργασίας. Μεταξύ των ετών 2016-2020 ο αριθμός των ανέργων γυναικών πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μειώθηκε κατά 85.500 άτομα, σε ποσοστό 32,15% (από 265.900 το 2016, σε 180.400 το 2020), ενώ αντίστοιχα των ανδρών κατά 64.700, σε ποσοστό 18,65% (από 151.200 το 2016 σε 123.000 το 2020).

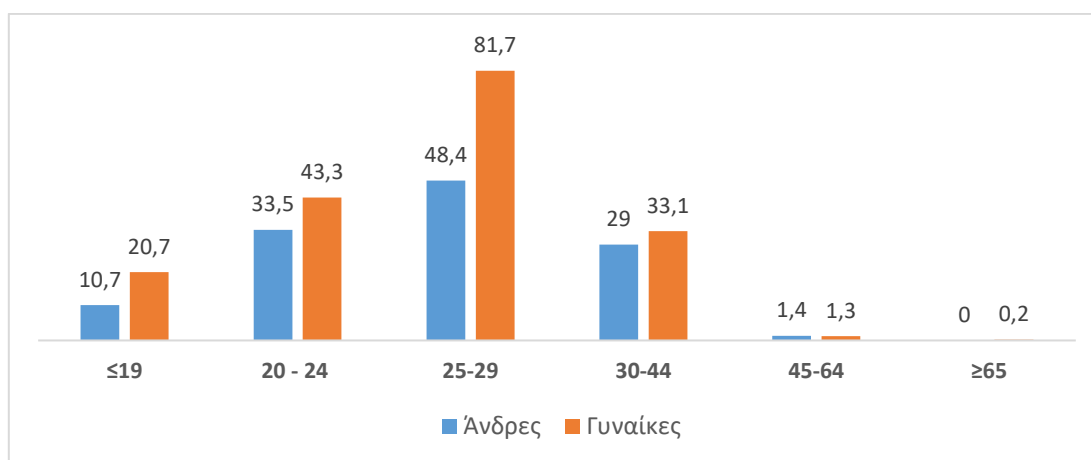
²¹ Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ελλάς με Αριθμούς (Ιανουάριος – Μάρτιος 2021) [13/04/2021] Διαθέσιμο εδώ: https://www.statistics.gr/documents/20181/1515741/GreeceInFigures_2021Q1_GR.pdf/e891b0b8-82a3-30be-8f9e-1de20a6db469

Σχήμα 13. Άνεργοι με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (σε χιλιάδες), ανά φύλο, 2016-2020 (με βάση δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ²²)

2.3.3. Ανεργία αποφοίτων ΑΕΙ στην Ελλάδα ανά ηλικιακή ομάδα

Βάσει των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ, το 2020, οι γυναίκες άνεργοι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα υπερτερούν σημαντικά των ανδρών σε όλες τις ηλικιακές κατηγορίες, εκτός από τις ηλικίες 45-64 ετών (Σχήμα 14).

Σχήμα 14. Άνεργοι με επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (σε χιλιάδες), ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα, 2020 (με βάση δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ²³)

2.4. Συμπεράσματα

Ακολούθως παρουσιάζονται οι πιο σημαντικοί διεθνείς δείκτες για το ποσοστό απασχόλησης των πτυχιούχων, το επίπεδο αμοιβών και την ανεργία (Πίνακας 7).

²² Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ελλάς με Αριθμούς (Ιανουάριος – Μάρτιος 2021) [13/04/2021] Διαθέσιμο εδώ: https://www.statistics.gr/documents/20181/1515741/GreeceInFigures_2021Q1_GR.pdf/e891b0b8-82a3-30be-8f9e-1de20a6db469

²³ Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ελλάς με Αριθμούς (Ιανουάριος – Μάρτιος 2021) [13/04/2021] Διαθέσιμο εδώ: https://www.statistics.gr/documents/20181/1515741/GreeceInFigures_2021Q1_GR.pdf/e891b0b8-82a3-30be-8f9e-1de20a6db469

Πίνακας 7. Συνοπτική παρουσίαση δεικτών των ΟΟΣΑ, Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ για την τριτοβάθμια εκπαίδευση

Δείκτες	ΕΛΛΑΔΑ	ΟΟΣΑ	ΕΕ 23	ΕΕ 27
Απασχόληση πτυχιούχων ΑΕΙ, επίπεδα 5-8 (ΟΟΣΑ)				
Απασχόληση πτυχιούχων ΑΕΙ στην ηλικιακή ομάδα 25-34 (2019)	73%	85%	85%	-
Απασχόληση πτυχιούχων ΑΕΙ στην ηλικιακή ομάδα 25-64 (2019)	76%	86%	86%	-
Απασχόληση κατόχων πρώτου πτυχίου ανώτατης εκπαίδευσης στην ηλικιακή ομάδα 25-64 (2019)	75%	84%	84%	-
Απασχόληση κατόχων μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην ηλικιακή ομάδα 25-64, (2019)	82%	88%	88%	-
Απασχόληση κατόχων διδακτορικού τίτλου σπουδών στην ηλικιακή ομάδα 25-64 (2019)	88%	93%	93%	-
Αποδοχές πτυχιούχων ΑΕΙ, επίπεδα 5-8, σε σχέση με τις αποδοχές των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (αποδοχές εργαζομένων με επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης=100) (ΟΟΣΑ)				
Σχετικές αποδοχές πτυχιούχων ΑΕΙ στην ηλικιακή ομάδα 25-64 (2018)	138%	154%	149%	-
Αποδοχές εργαζομένων γυναικών με πτυχίο ΑΕΙ, επίπεδα 5-8, σε σχέση με τις αποδοχές των ανδρών (ΟΟΣΑ)				
Αποδοχές εργαζομένων γυναικών με πτυχίο ΑΕΙ σε σχέση με τις αποδοχές των ανδρών στην ηλικιακή ομάδα 25-64 (2018)	78%	76%	75%	-
Ανεργία πτυχιούχων ΑΕΙ, επίπεδα 5-8 (EUROSTAT & ΕΛΣΤΑΤ)				
Ανεργία πτυχιούχων ΑΕΙ στην ηλικιακή ομάδα 25-39 (2020)	17,5%	-	-	5,7%
Ανεργία πτυχιούχων ΑΕΙ στην ηλικιακή ομάδα 25-64 (2020)	11,5%	-	-	4,4%
Ποσοστό ανδρών επί των ανέργων πτυχιούχων ΑΕΙ (2020)	40,54%	-	-	-
Ποσοστό γυναικών επί των ανέργων πτυχιούχων ΑΕΙ (2020)	59,46%	-	-	-

Η Ελλάδα βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις των χωρών του ΟΟΣΑ τόσο στην απασχόληση των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 25-64 (76%) όσο και των νέων αποφοίτων ηλικίας 25-34 (73%) (επίπεδα 5-8) απέχοντας 12 ποσοστιαίες μονάδες από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ. Ωστόσο, η κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών αυξάνει τις πιθανότητες απασχόλησης κατά 7%, σε σύγκριση με τις πιθανότητες των κατόχων πρώτου πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ η κατοχή διδακτορικού τίτλου κατά 13%. Όσον αφορά στις αποδοχές των πτυχιούχων, η Ελλάδα βρίσκεται σε σχετικά χαμηλή θέση μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ απέχοντας 16 ποσοστιαίες μονάδες από τον μέσο όρο. Ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι η ανεργία των πτυχιούχων, ιδιαίτερα των νέων, παρουσιάζει αυξητικές τάσεις, ενώ η ανεργία των πτυχιούχων συνολικά, στην Ελλάδα, εξακολουθεί να βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο των χωρών της ΕΕ27, παρόλο που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη μείωση μεταξύ των ετών 2016-2020. Το ποσοστό ανδρών επί των ανέργων πτυχιούχων ΑΕΙ είναι κατά 20 σχεδόν ποσοστιαίες μονάδες μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των γυναικών.

3. Ο φοιτητικός πληθυσμός στην Ευρώπη

Στην ΕΕ των 28, οι εγγεγραμμένοι φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης το 2019 ανέρχονταν σε 19.863.363 (Πίνακας 8). Από αυτούς, οι 1.599.306, δηλαδή το 8,21% του συνόλου, παρακολουθούσε σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης βραχείας ή διετούς διάρκειας, οι 12.347.160, δηλαδή το 63,38%, ήταν φοιτητές πρώτου κύκλου, οι 5.667.066, δηλαδή το 29,10%, ήταν μεταπτυχιακοί και οι 763.204, δηλαδή το 3,92%, ήταν φοιτητές διδακτορικών σπουδών. Οι σπουδές που οδηγούν στην απόκτηση πτυχίου, μεταπτυχιακού διπλώματος και διδακτορικού τίτλου πραγματοποιούνται σε όλα τα κράτη μέλη. Αντίθετα, η τριτοβάθμια εκπαίδευση βραχείας διάρκειας απαντάται μόνο σε ορισμένα κράτη μέλη, ενώ, συνήθως, συνδέεται με την πρακτική άσκηση, η οποία στοχεύει στην προετοιμασία των σπουδαστών για την είσοδό τους στην αγορά εργασίας. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η κατανομή των φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών και φύλο στην Ευρώπη.

Πίνακας 8. Κατανομή (%) φοιτητικού πληθυσμού στην Ευρώπη (επίπεδα 5-8), το 2019
(με βάση δεδομένα της Eurostat²⁴)

Χώρα	Τριτοβάθμια εκπαίδευση (5-8)		Σύντομος Κύκλος (επίπεδο 5)		Πτυχίο (επίπεδο 6)		Μάστερ (επίπεδο 7)		Διδακτορικό (επίπεδο 8)	
	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες
ΕΕ27	46,21%	53,79%	51,60%	48,40%	46,91%	53,09%	43,02%	56,98%	51,96%	48,04%
ΕΕ28	45,79%	54,21%	49,53%	50,47%	46,51%	53,49%	42,68%	57,32%	51,84%	48,16%
Βέλγιο	43,90%	56,10%	39,21%	60,79%	43,61%	56,39%	44,40%	55,60%	53,09%	46,91%
Βουλγαρία	45,98%	54,02%			48,01%	51,99%	41,75%	58,25%	46,87%	53,13%
Τσεχία	43,01%	56,99%	36,48%	63,52%	43,37%	56,63%	39,93%	60,07%	55,61%	44,39%
Δανία	43,27%	56,73%	53,95%	46,05%	40,93%	59,07%	43,71%	56,29%	48,59%	51,41%
Γερμανία	51,54%	48,46%	56,96%	43,04%	53,98%	46,02%	46,14%	53,86%	55,65%	44,35%
Εσθονία	41,31%	58,69%			43,05%	56,95%	37,59%	62,40%	43,87%	56,13%
Ιρλανδία	47,57%	52,43%	48,27%	51,73%	48,12%	51,88%	44,51%	55,49%	47,51%	52,49%
Ελλάδα	50,56%	49,44%			51,82%	48,18%	40,10%	59,90%	51,56%	48,44%
Ισπανία	46,34%	53,66%	51,91%	48,09%	45,48%	54,52%	41,46%	58,54%	50,04%	49,96%
Γαλλία	45,55%	54,45%	52,22%	47,78%	40,66%	59,34%	46,77%	53,23%	52,60%	47,40%
Κροατία	42,77%	57,23%	90,57%	9,43%	46,43%	53,57%	37,17%	62,83%	45,32%	54,68%
Ιταλία	44,53%	55,47%	72,56%	27,44%	46,20%	53,80%	40,95%	59,05%	50,74%	49,26%
Κύπρος	46,77%	53,23%	67,10%	32,90%	55,30%	44,70%	32,25%	67,75%	41,49%	58,51%
Λετονία	43,76%	56,24%	38,41%	61,59%	47,45%	52,55%	38,85%	61,15%	43,93%	56,07%
Λιθουανία	43,24%	56,76%			45,64%	54,36%	35,91%	64,09%	43,24%	56,76%
Λουξεμβούργο	47,87%	52,13%	44,44%	55,56%	46,33%	53,67%	47,78%	52,22%	57,14%	42,86%
Ουγγαρία	46,10%	53,90%	41,37%	58,63%	47,47%	52,53%	43,15%	56,85%	51,55%	48,45%
Μάλτα	43,19%	56,82%	32,85%	67,15%	45,07%	54,93%	43,77%	56,23%	53,11%	47,46%
Ολλανδία			46,50%	53,50%	48,33%	51,67%	46,05%	53,95%		
Αυστρία	46,66%	53,34%	46,77%	53,23%	46,27%	53,73%	46,01%	53,99%	54,54%	45,46%
Πολωνία	40,48%	59,52%	18,92%	81,08%	43,26%	56,74%	34,06%	65,94%	45,20%	54,80%
Πορτογαλία	46,21%	53,79%	62,43%	37,57%	45,05%	54,95%	45,85%	54,15%	47,97%	52,03%
Ρουμανία	45,51%	54,49%			47,98%	52,02%	39,95%	60,05%	49,49%	50,51%
Σλοβενία	42,36%	57,64%	61,47%	38,53%	40,63%	59,37%	35,59%	64,41%	46,03%	53,97%
Σλοβακία	41,09%	58,91%	34,23%	65,77%	42,51%	57,49%	38,01%	61,99%	52,13%	47,87%
Φινλανδία	46,74%	53,26%			48,43%	51,57%	41,84%	58,16%	46,93%	53,07%
Σουηδία	39,89%	60,11%	49,57%	50,43%	36,09%	63,91%	42,82%	57,18%	51,69%	48,31%
Ισλανδία	35,24%	64,76%	43,91%	56,09%	36,75%	63,25%	29,27%	70,73%	41,07%	58,93%
Λιχτενστάιν	63,23%	36,77%			56,11%	43,89%	66,78%	33,22%	76,65%	23,35%
Νορβηγία	41,92%	58,08%	82,75%	17,25%	39,82%	60,18%	41,87%	58,13%	47,03%	52,97%
Ελβετία	49,94%	50,06%	38,08%	61,92%	50,28%	49,72%	48,44%	51,56%	53,32%	46,68%
Ηνωμένο Βασίλειο	43,09%	56,91%	41,61%	58,39%	43,99%	56,01%	39,09%	60,91%	51,13%	48,87%
Σερβία	43,28%	56,72%			44,54%	55,46%	38,31%	61,69%	42,72%	57,28%
Τουρκία	52,49%	47,51%	49,85%	50,15%	53,98%	46,02%	54,27%	45,73%	53,38%	46,62%
Βοσνία & Ερζεγοβίνη	41,57%	58,43%			43,61%	56,39%	34,59%	65,41%	51,78%	48,22%

²⁴ Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex, type of institution and intensity of participation [29/04/2021]

Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_enrt01&lang=en

Σύμφωνα με τον πίνακα, στην Ευρώπη τα υψηλότερα ποσοστά φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης βραχείας διάρκειας, στο σύνολο των φοιτητών κάθε χώρας, απαντώνται στην Τουρκία (36,39%), την Ισπανία (20,63%), τη Γαλλία (20,09%), τη Λετονία (18,24%), την Αυστρία (17,44%), τη Μάλτα (12,79%) και τη Σλοβενία (13,90%). Οι σπουδές βραχείας διάρκειας δεν αποτελούσαν το 2019 μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα, τη Βουλγαρία, την Εσθονία, τη Λιθουανία, τη Ρουμανία, τη Φινλανδία, τη Σερβία, το Λιχτενστάιν και τη Βοσνία – Ερζεγοβίνη, ενώ εφαρμόζονταν κατά περίπτωση σε χώρες όπως η Κροατία, η Τσεχία, η Γερμανία, η Πολωνία και η Πορτογαλία.

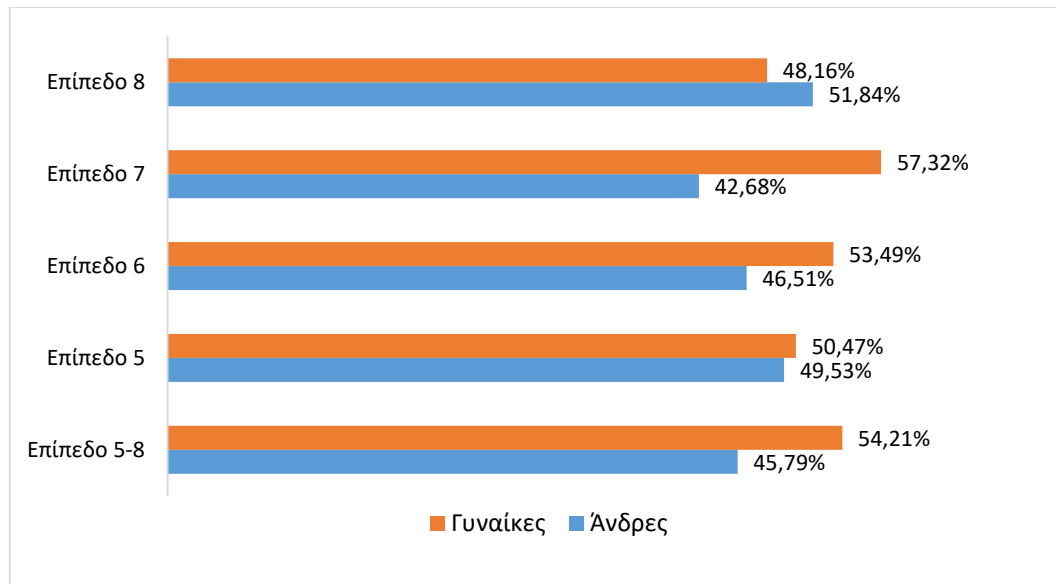
Όπως και την προηγούμενη χρονιά, σε όλα τα κράτη, οι φοιτητές προπτυχιακού επιπέδου ήταν περισσότεροι από τους φοιτητές σε κάθε άλλο επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα υψηλότερα ποσοστά προπτυχιακών φοιτητών στο σύνολο φοιτητών της κάθε χώρας συναντώνται στην Ελλάδα (85,5%), τη Σερβία (76,48%), τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη (75,3%), τη Λιθουανία (73,53%), το Βέλγιο (72,51%) και την Ιρλανδία (72,02%). Στον αντίποδα, στη Γαλλία (40,33%), το Λουξεμβούργο (41,40%), την Αυστρία (46,61%), την Κύπρο (47,32%), το ποσοστό των προπτυχιακών φοιτητών ήταν μικρότερο από το 50% του συνόλου των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Σε αρκετές χώρες, όπως για παράδειγμα στην Κύπρο (40,13%), την Κροατία (39,43%), τη Σλοβακία (38,62%), την Ιταλία (37,54%) και τη Γαλλία (37,09%), πάνω από το ένα τρίτο των φοιτητών ήταν εγγεγραμμένοι σε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών. Αντίθετα, λιγότεροι από το ένα πέμπτο του συνόλου των φοιτητών της κάθε χώρας καταγράφηκαν στην Τουρκία (6,9%), την Ελλάδα (10,64%), την Ιρλανδία (15,02%), την Ισπανία (16,59%), το Ηνωμένο Βασίλειο (18,54%), τη Σερβία (18,96%) και το Βέλγιο (19,97%).

Στον τρίτο κύκλο σπουδών, το υψηλότερο ποσοστό υποψήφιων διδασκόντων ως προς το σύνολο των φοιτητών κάθε χώρας καταγράφηκε στο Λιχτενστάιν (18,33%), στο Λουξεμβούργο (11,53%), την Ελβετία (8,14%) την Τσεχία (6,78%), τη Φινλανδία (6,2%) και τη Γερμανία (6,12%). Η Πορτογαλία (5,67%), η Εσθονία (5,25%), η Σλοβακία (4,81%), η Αυστρία (4,58%), η Σερβία (4,57%), η Σουηδία (4,40%), το Ηνωμένο Βασίλειο (4,3%) και η Ελλάδα (3,86%) περιλαμβάνονται στις χώρες με σχετικά χαμηλά ποσοστά διδακτορικών φοιτητών. Τέλος, στις χώρες με τους λιγότερους φοιτητές διδακτορικών σπουδών περιλαμβάνονται η Βοσνία και Ερζεγοβίνη (1,10%), η Μάλτα (1,10%), η Ιταλία (1,52%) και η Τουρκία (1,69%).

3.1. Φοιτητές ανά κύκλο σπουδών και φύλο

Το 2019, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι γυναίκες αντιστοιχούσαν στο 54,21% του συνόλου των εγγεγραμμένων φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Σχήμα 15). Το ποσοστό των γυναικών παρουσιάζεται ελαφρώς υψηλότερο στις σπουδές βραχείας διάρκειας (50,47%), αρκετά υψηλότερο στον προπτυχιακό κύκλο σπουδών (53,49%) και πολύ υψηλότερο στις μεταπτυχιακές σπουδές (57,32%), ενώ καταγράφεται πολύ χαμηλότερο στους υποψήφιους διδάκτορες (48,16%), όπου η πλειονότητα των φοιτητών ήταν άνδρες.

Σχήμα 15. Κατανομή (%) φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών (επίπεδα 5-8) και φύλο στην ΕΕ, το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat²⁵)

Τα πέντε υψηλότερα ποσοστά γυναικών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (όπως παρουσιάζονται στον Πίνακα 9) καταγράφονται στην Ισλανδία (64,76%), τη Σουηδία (60,11%), την Πολωνία (59,52%), τη Σλοβακία (58,91%), την Εσθονία (58,69%), τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη (58,43%) και τη Νορβηγία (58,08%).

Η Ελλάδα, η Γερμανία, το Λιχτενστάιν και η Τουρκία ήταν οι μόνες χώρες στην Ευρώπη όπου οι άνδρες αποτελούσαν την πλειονότητα των φοιτητών τόσο στους σπουδαστές πρώτου κύκλου (Ελλάδα 51,82%, Γερμανία 53,98%, Τουρκία 53,98%, Λιχτενστάιν 56,11%) όσο και στο σύνολο (Ελλάδα 50,56%, Γερμανία 51,54%, Τουρκία 52,49%, Λιχτενστάιν 63,23%). Η Κύπρος (55,30%) και η Ελβετία (50,28%) περιλαμβάνονται, επίσης, στις χώρες όπου οι άνδρες υπερεπερνούσαν αριθμητικά των γυναικών στους προπτυχιακούς φοιτητές.

Στον αντίποδα, στους προπτυχιακούς φοιτητές τα υψηλότερα ποσοστά γυναικών καταγράφονται στη Σουηδία (63,91%), την Ισλανδία (63,25%), τη Νορβηγία (60,18%), τη Σλοβενία (59,37%), τη Γαλλία (59,34%), τη Δανία (59,07%) και τη Σλοβακία (57,49%).

Στους μεταπτυχιακούς φοιτητές ποσοστό φοιτητριών πάνω από 60% καταγράφεται στην Ισλανδία (70,73%), την Κύπρο (67,75%), την Πολωνία (65,94%), τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη (65,41%) τη Σλοβενία (64,41%), τη Λιθουανία (64,09%), την Κροατία (62,83%), την Εσθονία (62,40%), τη Σλοβακία (61,99%), τη Σερβία (61,69%), τη Λετονία (61,15%), το Ηνωμένο Βασίλειο (60,91%), την Τσεχία (60,07%) και τη Ρουμανία (60,05%).

Ως προς τους υποψήφιους διδάκτορες, τα υψηλότερα ποσοστά στους άνδρες εμφανίζονται στο Λιχτενστάιν (76,65%), το Λουξεμβούργο (57,14%), τη Γερμανία (55,65%), την Τσεχία (55,61%) και την Αυστρία (54,54%), ενώ τα χαμηλότερα διαπιστώνονται στην Ισλανδία (41,07%), την Κύπρο (41,49%), τη Σερβία (42,72%), τη Λιθουανία (43,24%) και την Εσθονία (43,87%).

²⁵ Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex, type of institution and intensity of participation [29/04/2021]

Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_enrt01&lang=en

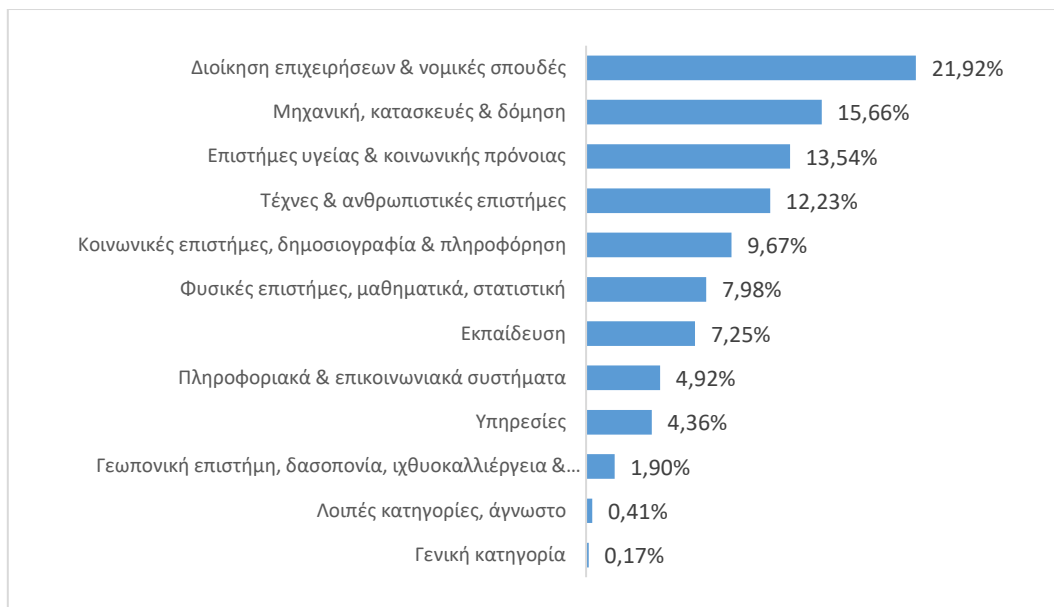
Πίνακας 9. Κατανομή φοιτητών (%) ανά επίπεδο σπουδών και φύλο στην Ευρώπη (επίπεδα 5-8), το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat²⁶)

Χώρα	Τριτοβάθμια εκπαίδευση (5-8)		Σύντομος Κύκλος (επίπεδο 5)		Πτυχίο (επίπεδο 6)		Μάστερ (επίπεδο 7)		Διδακτορικό (επίπεδο 8)		
	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
ΕΕ27	46,21%	53,79%	51,60%	48,40%	46,91%	53,09%	43,02%	56,98%	3,86%	51,96%	48,04%
ΕΕ28	45,79%	54,21%	49,53%	50,47%	46,51%	53,49%	42,68%	57,32%	3,92%	51,84%	48,16%
Βέλγιο	43,90%	56,10%	39,21%	60,79%	43,61%	56,39%	44,40%	55,60%	3,28%	53,09%	46,91%
Βουλγαρία	45,98%	54,02%			48,01%	51,99%	41,75%	58,25%	2,82%	46,87%	53,13%
Τσεχία	43,01%	56,99%	36,48%	63,52%	43,37%	56,63%	39,93%	60,07%	6,78%	55,61%	44,39%
Δανία	43,27%	56,73%	53,95%	46,05%	40,93%	59,07%	43,71%	56,29%	3,02%	48,59%	51,41%
Γερμανία	51,54%	48,46%	56,96%	43,04%	53,98%	46,02%	46,14%	53,86%	6,12%	55,65%	44,35%
Εσθονία	41,31%	58,69%			43,05%	56,95%	37,59%	62,40%	5,25%	43,87%	56,13%
Ιρλανδία	47,57%	52,43%	48,27%	51,73%	48,12%	51,88%	44,51%	55,49%	3,72%	47,51%	52,49%
Ελλάδα	50,56%	49,44%			51,82%	48,18%	40,10%	59,90%	3,86%	51,56%	48,44%
Ισπανία	46,34%	53,66%	51,91%	48,09%	45,48%	54,52%	41,46%	58,54%	4,35%	50,04%	49,96%
Γαλλία	45,55%	54,45%	52,22%	47,78%	40,66%	59,34%	46,77%	53,23%	2,49%	52,60%	47,40%
Κροατία	42,77%	57,23%	90,57%	9,43%	46,43%	53,57%	37,17%	62,83%	2,16%	45,32%	54,68%
Ιταλία	44,53%	55,47%	72,56%	27,44%	46,20%	53,80%	40,95%	59,05%	1,52%	50,74%	49,26%
Κύπρος	46,77%	53,23%	67,10%	32,90%	55,30%	44,70%	32,25%	67,75%	2,97%	41,49%	58,51%
Λετονία	43,76%	56,24%	38,41%	61,59%	47,45%	52,55%	38,85%	61,15%	2,65%	43,93%	56,07%
Λιθουανία	43,24%	56,76%			45,64%	54,36%	35,91%	64,09%	2,43%	43,24%	56,76%
Λουξεμβούργο	47,87%	52,13%	44,44%	55,56%	46,33%	53,67%	47,78%	52,22%	11,53%	57,14%	42,86%
Ουγγαρία	46,10%	53,90%	41,37%	58,63%	47,47%	52,53%	43,15%	56,85%	2,69%	51,55%	48,45%
Μάλτα	43,19%	56,82%	32,85%	67,15%	45,07%	54,93%	43,77%	56,23%	1,10%	53,11%	47,46%
Ολλανδία			46,50%	53,50%	48,33%	51,67%	46,05%	53,95%			
Αυστρία	46,66%	53,34%	46,77%	53,23%	46,27%	53,73%	46,01%	53,99%	4,58%	54,54%	45,46%
Πολωνία	40,48%	59,52%	18,92%	81,08%	43,26%	56,74%	34,06%	65,94%	2,74%	45,20%	54,80%
Πορτογαλία	46,21%	53,79%	62,43%	37,57%	45,05%	54,95%	45,85%	54,15%	5,67%	47,97%	52,03%
Ρουμανία	45,51%	54,49%			47,98%	52,02%	39,95%	60,05%	3,83%	49,49%	50,51%
Σλοβενία	42,36%	57,64%	61,47%	38,53%	40,63%	59,37%	35,59%	64,41%	4,06%	46,03%	53,97%
Σλοβακία	41,09%	58,91%	34,23%	65,77%	42,51%	57,49%	38,01%	61,99%	4,81%	52,13%	47,87%
Φινλανδία	46,74%	53,26%			48,43%	51,57%	41,84%	58,16%	6,20%	46,93%	53,07%
Σουηδία	39,89%	60,11%	49,57%	50,43%	36,09%	63,91%	42,82%	57,18%	4,40%	51,69%	48,31%
Ισλανδία	35,24%	64,76%	43,91%	56,09%	36,75%	63,25%	29,27%	70,73%	3,15%	41,07%	58,93%
Λιχτενστάιν	63,23%	36,77%			56,11%	43,89%	66,78%	33,22%	18,33%	76,65%	23,35%
Νορβηγία	41,92%	58,08%	82,75%	17,25%	39,82%	60,18%	41,87%	58,13%	3,09%	47,03%	52,97%
Ελβετία	49,94%	50,06%	38,08%	61,92%	50,28%	49,72%	48,44%	51,56%	8,14%	53,32%	46,68%
Ηνωμένο Βασίλειο	43,09%	56,91%	41,61%	58,39%	43,99%	56,01%	39,09%	60,91%	4,30%	51,13%	48,87%
Σερβία	43,28%	56,72%			44,54%	55,46%	38,31%	61,69%	4,57%	42,72%	57,28%
Τουρκία	52,49%	47,51%	49,85%	50,15%	53,98%	46,02%	54,27%	45,73%	1,69%	53,38%	46,62%
Βοσνία & Ερζεγοβίνη	41,57%	58,43%			43,61%	56,39%	34,59%	65,41%	1,10%	51,78%	48,22%

²⁶ Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex and field of education [29/04/2021]
 Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_enrt03&lang=en

3.2. Φοιτητές ανά αντικείμενο σπουδών και φύλο

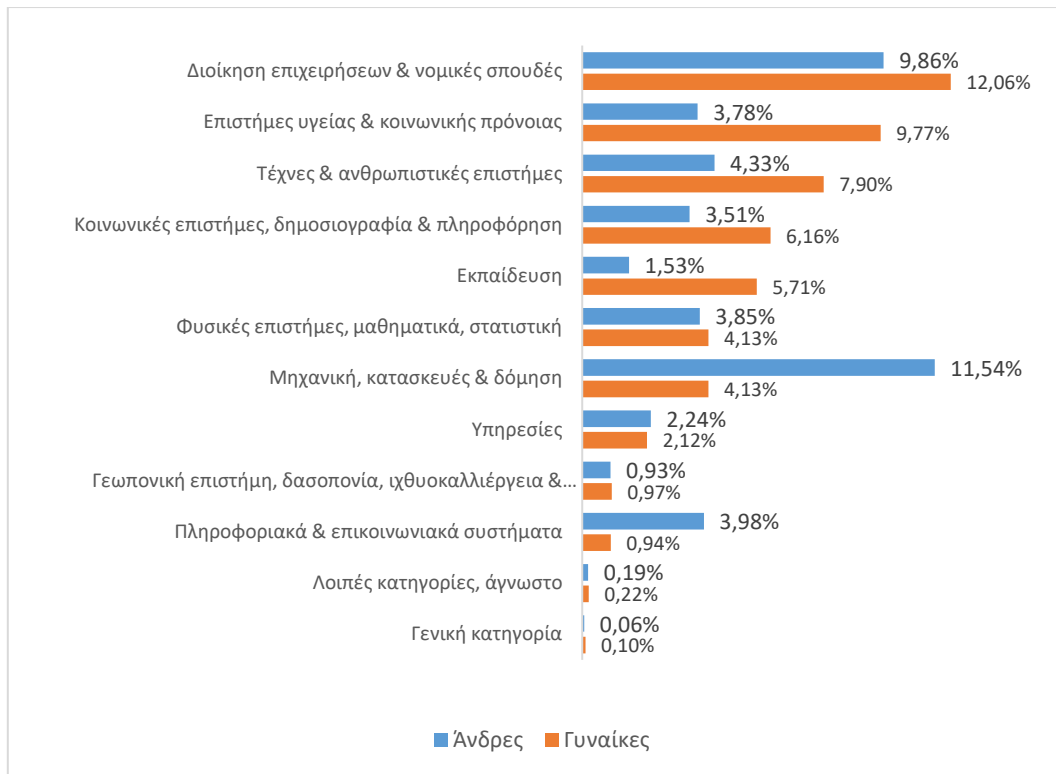
Το 2019, πάνω από το ένα πέμπτο του συνόλου των εγγεγραμμένων φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της ΕΕ (Σχήμα 16) επέλεξε τις επιστήμες διοίκησης επιχειρήσεων και τις νομικές σπουδές (21,92%). Η δεύτερη συνηθέστερη επιλογή για τους φοιτητές ήταν οι επιστήμες της μηχανικής, των κατασκευών και της δόμησης (15,66%). Ακολουθούν: οι επιστήμες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας (13,54%), οι τέχνες και οι ανθρωπιστικές επιστήμες (12,23%), οι κοινωνικές επιστήμες, η δημοσιογραφία και η πληροφόρηση (9,67%), οι φυσικές επιστήμες, τα μαθηματικά και η στατιστική (7,98%), η εκπαίδευση (7,25%), οι επιστήμες πληροφορικής και επικοινωνιακών συστημάτων (4,92%), οι υπηρεσίες (4,36%) και, τέλος, η γεωπονική επιστήμη, η δασοπονία, η ιχθυοκαλλιέργεια και η κτηνιατρική (1,90%).

Σχήμα 16. Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών στην ΕΕ (επίπεδα 5-8), το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat²⁷)

Στο σύνολο των εγγεγραμμένων φοιτητών στην ΕΕ, οι γυναίκες υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών σε επτά από τα δέκα πεδία σπουδών (Σχήμα 17): στις επιστήμες της διοίκησης επιχειρήσεων και τις νομικές σπουδές (12,06%), στις επιστήμες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας (9,77%), στις τέχνες και τις ανθρωπιστικές επιστήμες (7,9%), στις κοινωνικές επιστήμες, τη δημοσιογραφία και την πληροφόρηση (6,16%), την εκπαίδευση (5,71%), τις φυσικές επιστήμες, τα μαθηματικά και τη στατιστική (4,13%), τη γεωπονική επιστήμη, τη δασοπονία, την ιχθυοκαλλιέργεια & την κτηνιατρική (0,97%). Οι άνδρες φοιτητές υπερτερούν των γυναικών στις υπόλοιπες κατηγορίες: στις επιστήμες της μηχανικής, των κατασκευών και της δόμησης (11,54%), στις επιστήμες πληροφορικής και επικοινωνιακών συστημάτων (3,98%) και στις υπηρεσίες (2,24%).

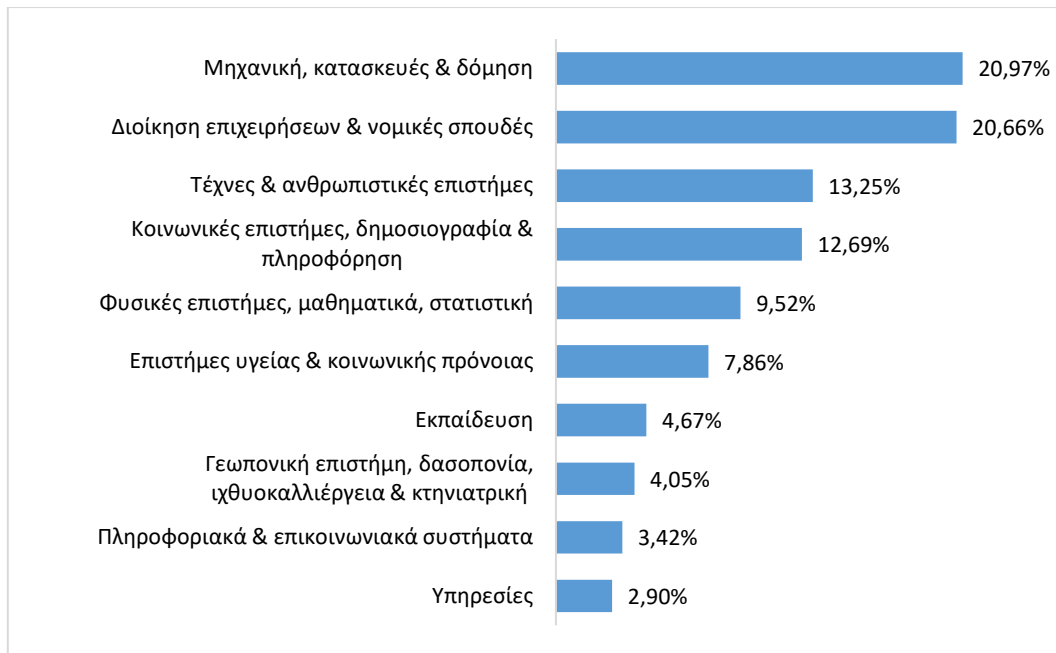
²⁷ Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex and field of education [29/04/2021]
 Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_enrt03&lang=en

Σχήμα 17. Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών και φύλο στην ΕΕ (επίπεδα 5-8), το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat²⁸)

Στην Ελλάδα (Σχήμα 18) οι περισσότεροι φοιτητές επιλέγουν τις επιστήμες της μηχανικής, των κατασκευών και της δόμησης (20,97%) ενώ στη δεύτερη θέση, σε αντίθεση με τον μέσο όρο των χωρών της ΕΕ, έρχονται οι επιστήμες της διοίκησης επιχειρήσεων και οι νομικές σπουδές (20,66%). Οι τέχνες και οι ανθρωπιστικές επιστήμες (13,25%) αποτελούν την τρίτη επιλογή των Ελλήνων φοιτητών (τέταρτη επιλογή στην Ευρώπη) και ακολουθούν: οι κοινωνικές επιστήμες, η δημοσιογραφία και η πληροφόρηση (12,69%), οι φυσικές επιστήμες, τα μαθηματικά και η στατιστική (9,52%), οι επιστήμες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας (7,86%), η εκπαίδευση (4,67%), οι γεωπονικές επιστήμες, η ιχθυοκαλλιέργεια και η κτηνιατρική (4,05%), οι επιστήμες πληροφορικής και επικοινωνιακών συστημάτων (3,42%) και οι υπηρεσίες (2,79%). Η μεγαλύτερη απόκλιση από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο στις προτιμήσεις των Ελλήνων αποφοίτων εντοπίζεται στις επιστήμες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, οι οποίες βρίσκονται στην 6^η θέση στη σειρά προτίμησης των Ελλήνων σε αντίθεση με την 3^η θέση στον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

²⁸ Eurostat-Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex and field of education [29/04/2021]
 Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_enrt03&lang=en

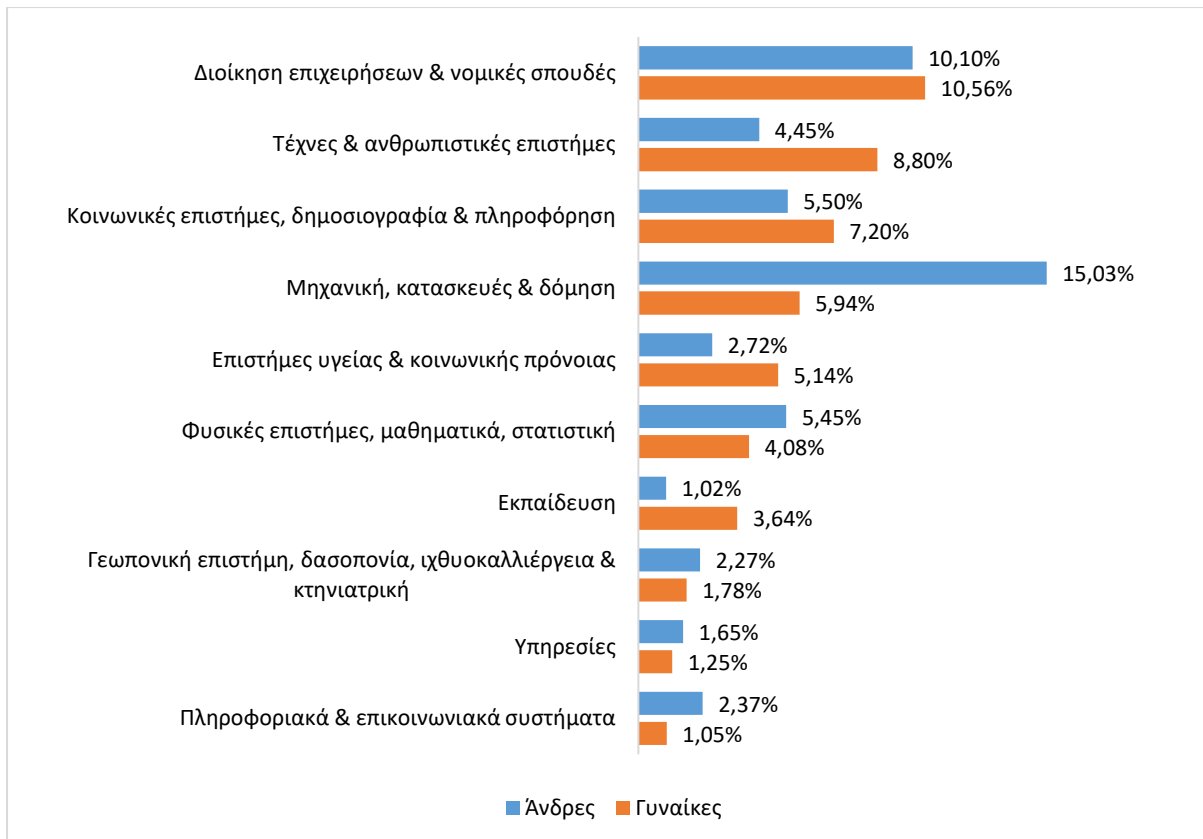

Σχήμα 18. Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών στην Ελλάδα (επίπεδα 5-8), το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat²⁹)

Αναφορικά με το φύλο, στο σύνολο των εγγεγραμμένων φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα (794.107), οι γυναίκες υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών σε πέντε από τις δέκα κατηγορίες με βάση το αντικείμενο σπουδών ως εξής (Σχήμα 19): στη διοίκηση επιχειρήσεων και τις νομικές σπουδές (10,56% γυναίκες, 10,10% άνδρες), στις τέχνες και τις ανθρωπιστικές επιστήμες (8,80% γυναίκες, 4,45% άνδρες), στην εκπαίδευση (3,64% γυναίκες, 1,02% άνδρες), στις επιστήμες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας (5,14% γυναίκες, 2,72% άνδρες) και στις κοινωνικές επιστήμες, τη δημοσιογραφία και την πληροφόρηση (7,20% γυναίκες, 5,50% άνδρες).

Οι άνδρες υπερτερούν αριθμητικά των γυναικών στις επιστήμες της μηχανικής, των κατασκευών και της δόμησης (15,03% άνδρες, 5,94% γυναίκες), στις φυσικές επιστήμες, τα μαθηματικά και τη στατιστική (5,45% άνδρες, 4,08% γυναίκες), στη γεωπονική επιστήμη, τη δασοπονία, την ιχθυοκαλλιέργεια και την κτηνιατρική (2,27% άνδρες, 1,78% γυναίκες), στις επιστήμες της πληροφορικής και των επικοινωνιακών συστημάτων (2,37% άνδρες, 1,05% γυναίκες) και στις υπηρεσίες (1,65% άνδρες, 1,25% γυναίκες).

²⁹ Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex and field of education [29/04/2021]
Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_enrt03&lang=en

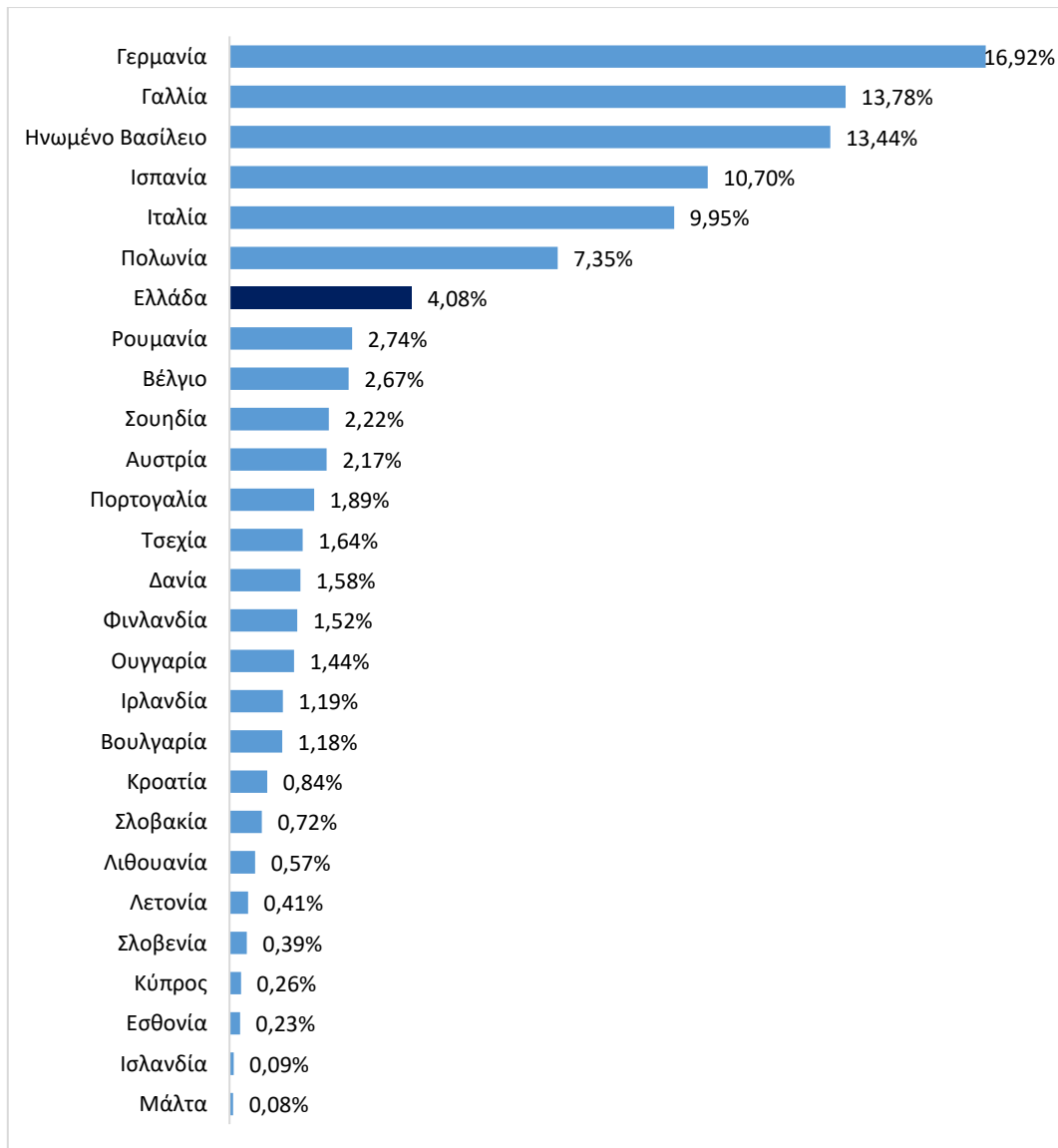

Σχήμα 19. Κατανομή (%) φοιτητών ανά αντικείμενο σπουδών και φύλο στην Ελλάδα (επίπεδα 5-8), το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat³⁰)

3.3. Ποσοστό φοιτητικού πληθυσμού της ΕΕ ανά χώρα

Στην ΕΕ, την τελευταία τριετία, η Γερμανία είναι η χώρα με τον μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών. Το 2019 είχε 3.296.249 φοιτητές, το 16,92% του συνόλου των φοιτητών της ΕΕ (Σχήμα 20). Ακολουθούσαν η Γαλλία με 2.685.408 φοιτητές (13,78% του συνόλου), το Ηνωμένο Βασίλειο με 2.618.287 φοιτητές (13,44% του συνόλου), η Ισπανία με 2.083.979 φοιτητές (10,70% του συνόλου), η Ιταλία με 1.937.761 φοιτητές (9,95% του συνόλου) και η Πολωνία με 1.430.981 φοιτητές (7,35% του συνόλου). Η Ελλάδα με 794.107 εγγεγραμμένους φοιτητές αντιστοιχεί στο 4,08% του συνόλου των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ποσοστό σημαντικά υψηλότερο από εκείνων των χωρών αντίστοιχου πληθυσμιακού μεγέθους, όπως το Βέλγιο (2,67% του συνόλου), η Πορτογαλία (1,89% του συνόλου), η Τσεχία (1,64% του συνόλου) ή η Ουγγαρία (1,44% του συνόλου).

³⁰ Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex and field of education [29/04/2021]
 Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_enrt03&lang=en

Σχήμα 20. Ποσοστό φοιτητικού πληθυσμού ανά χώρα στο σύνολο των φοιτητών στην ΕΕ (επίπεδα 5-8), το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat³¹)

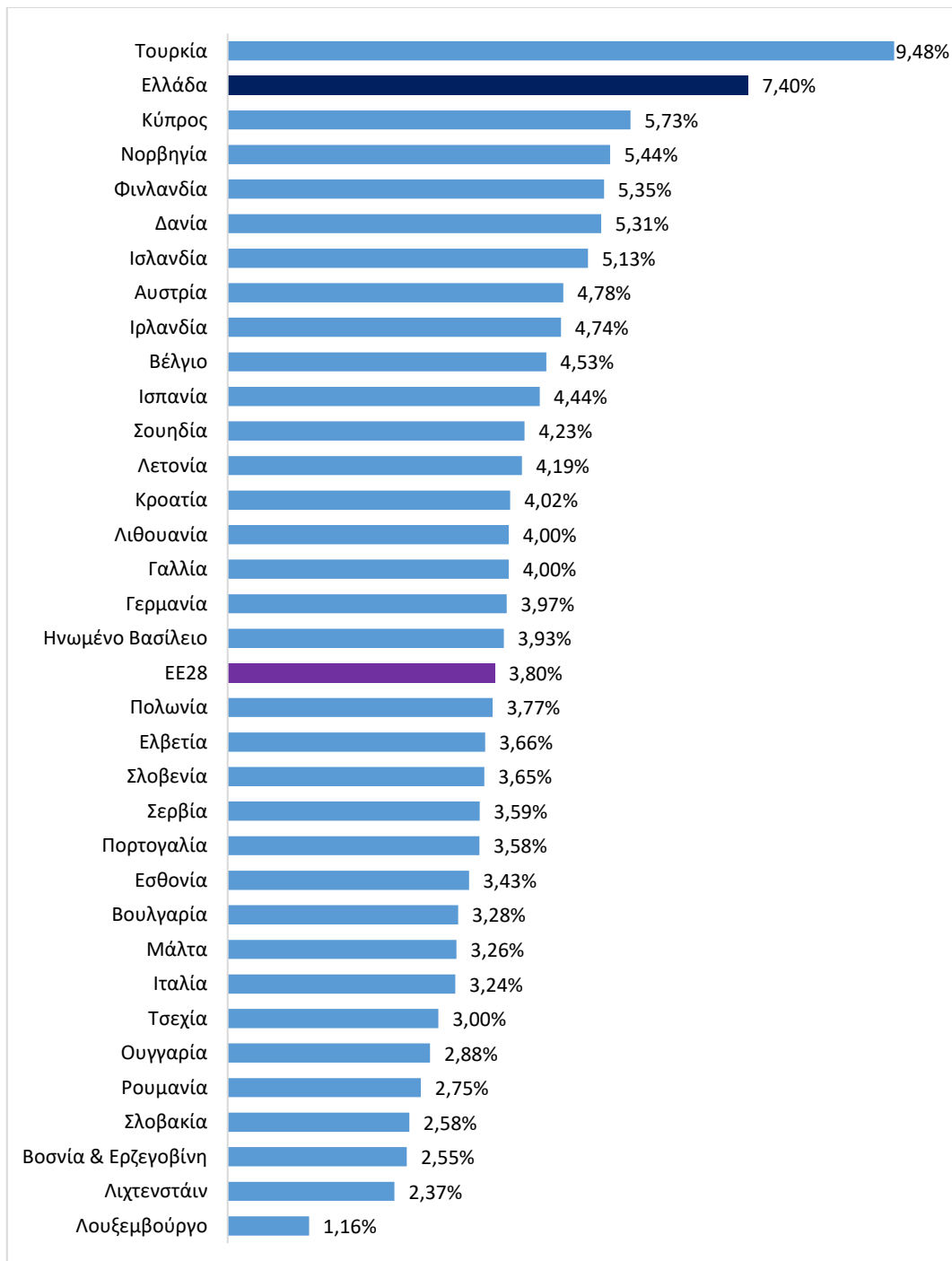
3.4. Ποσοστό φοιτητικού πληθυσμού στον πληθυσμό κάθε χώρας της Ευρώπης

Από τα στοιχεία της Eurostat προκύπτει ότι αναλογικά με τον συνολικό πληθυσμό της χώρας, η Τουρκία διαθέτει τους περισσότερους φοιτητές στην Ευρώπη (9,48%). Αντίστοιχα, η Ελλάδα φέρεται να έχει το υψηλότερο συγκριτικά πλήθος εγγεγραμμένων φοιτητών (7,4%). Το ποσοστό της Ελλάδας βρίσκεται πολύ πάνω από τον μέσο όρο των χωρών της ΕΕ των 28, ο οποίος υπολογίζεται στο 3,8%. Η Γερμανία, παρά το γεγονός ότι διαθέτει αριθμητικά τους περισσότερους φοιτητές στην ΕΕ28, κατατάσσεται μόλις στην 17^η θέση ως προς το ποσοστό των φοιτητών επί του συνολικού πληθυσμού της χώρας (3,97%) σε σύνολο 34 χωρών της Ευρώπης. Το ίδιο ισχύει για τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, οι οποίες, από τη 2^η και 3^η θέση στο σύνολο του αριθμού των φοιτητών των χωρών της ΕΕ28, κατατάσσονται στην 16^η και 18^η θέση αντίστοιχα στο ποσοστό των φοιτητών επί του συνολικού πληθυσμού. Από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, υψηλά ποσοστά εμφανίζουν η Κύπρος (5,73%), η

³¹ Eurostat- Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex, type of institution and intensity of participation [12/06/2020]

Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_enrt01&lang=en

Νορβηγία (5,44%), η Φινλανδία (5,35%), η Δανία (5,31%) και η Ισλανδία (5,13%). Τέλος, οι χώρες με το χαμηλότερο ποσοστό των φοιτητών επί του συνολικού πληθυσμού είναι η Ουγγαρία (2,88%), η Ρουμανία (2,75%), η Σλοβακία (2,58%), η Βοσνία και Ερζεγοβίνη (2,55%), το Λιχτενστάιν (2,37%) και το Λουξεμβούργο (1,16%). Σχετικό είναι το Σχήμα 21.

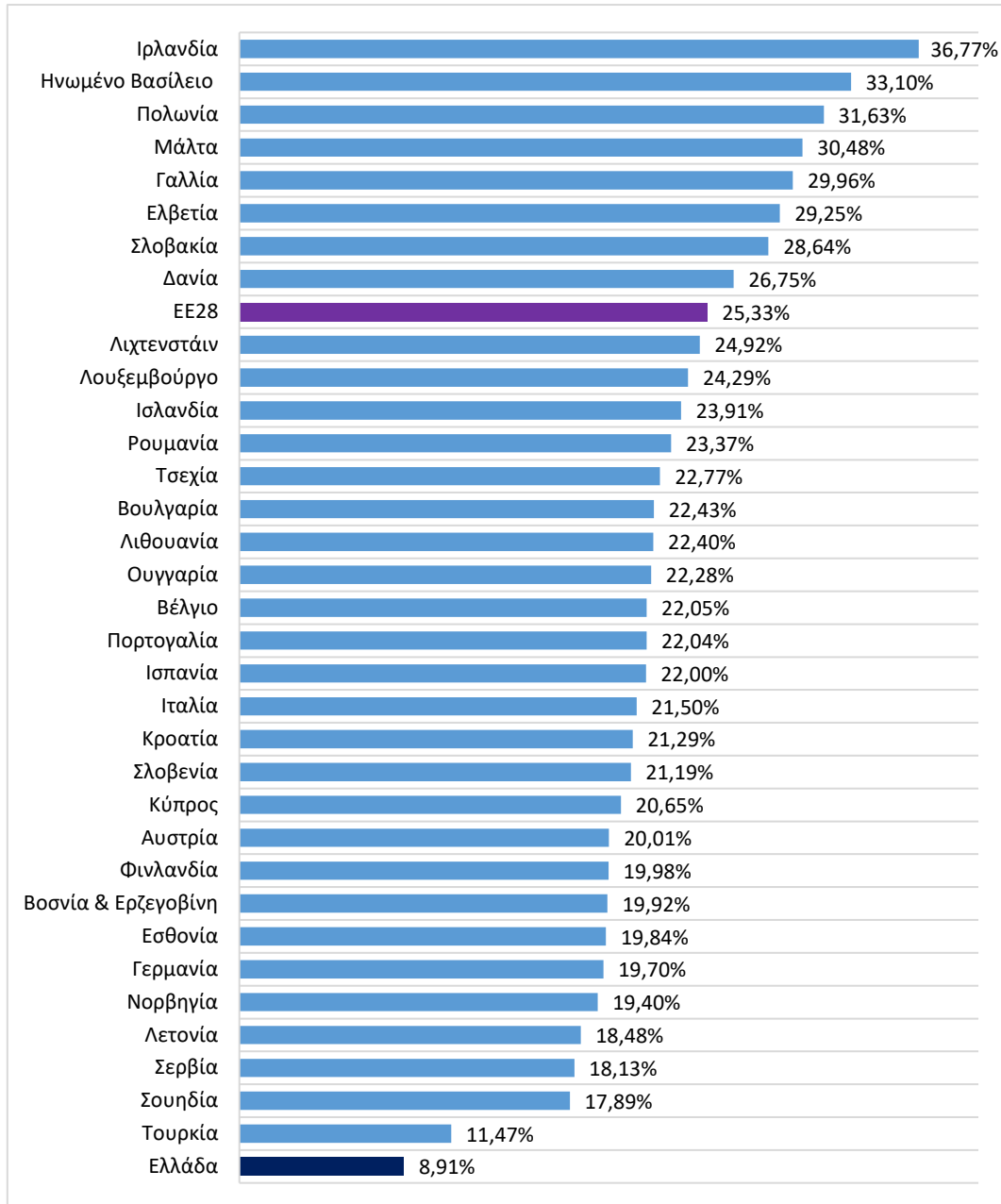
Σχήμα 21. Ποσοστό φοιτητών (επίπεδο 5-8) επί του συνολικού πληθυσμού κάθε χώρας της Ευρώπης το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat³²)

³² Eurostat- Population in Europe, [28/04/2021]

Διαθέσιμο εδώ: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_pjan/default/table?lang=en

3.5. Ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών

Το 2019 (Σχήμα 22), στο ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών, η Ελλάδα κατείχε την τελευταία θέση στο σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών, με ποσοστό μόλις 8,91%, το οποίο απέχει πολύ από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (25,33%). Τη δεύτερη δυσμενέστερη επίδοση εμφανίζει η Τουρκία (11,47%), ενώ σε χαμηλές θέσεις βρίσκονται η Σερβία (18,13%) και η Σουηδία (17,89%). Το υψηλότερο ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών στην Ευρώπη εμφανίζουν η Ιρλανδία (36,77%), το Ηνωμένο Βασίλειο (33,10%) και η Πολωνία (31,63%).

Σχήμα 22. Ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών στην Ευρώπη, το 2019 (με βάση αριθμητικά δεδομένα της Eurostat)³³

³³ Eurostat- Graduates by education level, programme orientation, sex and field of education, [24/06/2021]
 Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_grad02&lang=en

3.6. Συμπεράσματα

Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά οι δείκτες της Eurostat για τον φοιτητικό πληθυσμό (Πίνακας 10).

Πίνακας 10. Συνοπτική παρουσίαση δεικτών της Eurostat για τον φοιτητικό πληθυσμό

Δείκτες	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΕ 28
Φοιτητικός πληθυσμός στην Ευρώπη		
Φοιτητικός πληθυσμός κάθε χώρας της Ευρώπης σε σχέση με τον πληθυσμό της, επίπεδο 5-8, (2019)	7,4%	3,8%
Φοιτητικός πληθυσμός στην Ευρώπη με βάση το φύλο		
Φοιτητικός πληθυσμός κάθε χώρας της Ευρώπης σε σχέση με τον πληθυσμό της, επίπεδο 5-8, (2019) - άνδρες	50,56%	45,79%
Φοιτητικός πληθυσμός κάθε χώρας της Ευρώπης σε σχέση με τον πληθυσμό της, επίπεδο 5-8, (2019) - γυναίκες	49,44%	54,21%
Ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών στην Ευρώπη		
Ποσοστό αποφοίτων επί των φοιτητών	8,91%	25,33%

Η Ελλάδα διαθέτει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά φοιτητικού πληθυσμού σε σχέση με τον πληθυσμό της. Βεβαίως, θα πρέπει να σημειωθεί ότι επειδή η μέτρηση γίνεται επί των εγγεγραμμένων φοιτητών και ένα μεγάλο ποσοστό από αυτούς θεωρούνται μη ενεργοί, η σύγκριση δεν αποτυπώνει ακριβώς την πραγματικότητα. Για τους ίδιους λόγους, το ποσοστό των αποφοίτων στο σύνολο των φοιτητών ετησίως παραμένει το χαμηλότερο μεταξύ των χωρών της Ευρώπης.

Αξιοσημείωτο, επίσης, είναι το γεγονός ότι στην Ελλάδα παραμένει υψηλότερο το ποσοστό των ανδρών έναντι των γυναικών στον πρώτο κύκλο σπουδών σε αντίθεση με τις περισσότερες χώρες. Ωστόσο, στις μεταπτυχιακές σπουδές οι γυναίκες υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών.

Ως προς τα αντικείμενα σπουδών, οι φοιτητές στην Ελλάδα ακολουθούν, στην πλειονότητά τους, τις επιστήμες μηχανικής και τις επιστήμες διοίκησης και νομικής με τελευταίες τις υπηρεσίες. Στην Ευρώπη οι περισσότεροι φοιτητές είναι ενταγμένοι στις επιστήμες διοίκησης και τις νομικές σπουδές και οι λιγότεροι στις γεωτεχνικές επιστήμες.

4. Το διδακτικό προσωπικό στα ευρωπαϊκά ΑΕΙ

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 (Πίνακας 11), το σύνολο των διδασκόντων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ανέρχεται το 2019 σε 1.619.430. Η Γερμανία διέθετε τους περισσότερους διδάσκοντες, 456.041, το 28,16% του συνόλου. Ακολουθεί το Ηνωμένο Βασίλειο με 217.004 διδάσκοντες, 13,40% του συνόλου, η Ισπανία με 175.759 διδάσκοντες, 10,85% του συνόλου, η Τουρκία με 166.225 διδάσκοντες, ποσοστό 10,26% του συνόλου και έπονται η Γαλλία με 116.214 διδάσκοντες, 7,18% του συνόλου, η Ιταλία με 95.064 διδάσκοντες, 5,87% του συνόλου και η Πολωνία με 93.198 διδάσκοντες,

5,75% του συνόλου. Στην Ελλάδα οι διδάσκοντες ανέρχονταν σε 19.861³⁴, 1,23% του συνόλου, αριθμός πολύ μικρότερος σε σχέση με χώρες παρόμοιου ή μικρότερου πληθυσμιακού μεγέθους, όπως η Αυστρία (64.354 διδάσκοντες, 3,97% του συνόλου), η Σουηδία (36.113 διδάσκοντες, 2,23% του συνόλου), η Πορτογαλία (35.283 διδάσκοντες, 2,18% του συνόλου) και το Βέλγιο (31.477 διδάσκοντες, 1,94% του συνόλου). Σε ορισμένες χώρες, σημαντικός αριθμός διδασκόντων απασχολήθηκαν στα προγράμματα βραχείας ή διετούς διάρκειας. Στην Ισπανία οι διδάσκοντες στα προγράμματα διετούς φοίτησης υπολογίζονται σε 37.882, στη Γαλλία σε 26.055, στην Τουρκία σε 21.049, στην Αυστρία σε 9.583, στη Δανία σε 2.425 και στην Κύπρο σε 625.

Πίνακας 11. *Σύνολο διδακτικού προσωπικού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (επίπεδα 5-8), το 2019 και ποσοστό αυτού επί του οικονομικά ενεργού και συνολικού πληθυσμού στην Ευρώπη (με βάση δεδομένα της Eurostat³⁵)*

Χώρες	Σύνολο	Ποσοστό επί του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (15-64)	Ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού
ΕΕ28	1.619.430	0,67%	0,32%
Γερμανία	456.041	1,07%	0,55%
Ηνωμένο Βασίλειο	217.004	0,67%	0,33%
Ισπανία	175.759	0,77%	0,37%
Τουρκία	166.225	0,53%	0,20%
Γαλλία	116.214	0,40%	0,17%
Ιταλία	95.064	0,38%	0,16%
Πολωνία	93.198	0,56%	0,25%
Ολλανδία	70.171	0,78%	0,41%
Αυστρία	64.354	1,44%	0,73%
Ελβετία	37.987	0,80%	0,44%
Σουηδία	36.113	0,68%	0,35%
Νορβηγία	35.412	1,30%	0,66%
Πορτογαλία	35.283	0,71%	0,34%
Βέλγιο	31.477	0,62%	0,27%
Δανία	26.896	0,92%	0,46%
Ρουμανία	26.384	0,30%	0,14%
Ουγγαρία	25.174	0,55%	0,26%
Βουλγαρία	21.756	0,66%	0,31%

³⁴ Σημειώνεται ότι το πλήθος των διδασκόντων στα ΑΕΙ (μέλη ΔΕΠ) στην Ελλάδα σύμφωνα με στοιχεία της ΕΘΑΑΕ αριθμεί πλήθος 10.153 ατόμων για το ακ. έτος 2019-20. Το πλήθος αυτό συγκρινόμενο με εκείνο της Eurostat (19.861) πιθανώς δεν περιλαμβάνει διδάσκοντες άλλων κατηγοριών και διδάσκοντες του επιπέδου 5.

³⁵ α. Eurostat - Classroom teachers and academic staff by education level, programme orientation, sex and age groups [01/07/2021]

Διαθέσιμο εδώ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_perp01&lang=en

β. Eurostat - Economically active population by sex, age and NUTS 2 regions (1 000) [07/06/2021] Διαθέσιμο εδώ

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfst_r_lfp2act&lang=en

γ. Eurostat – Population on 1 January [07/06/2021] Διαθέσιμο εδώ

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00001/default/table?lang=en>

Χώρες	Σύνολο	Ποσοστό επί του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (15-64)	Ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού
Ελλάδα ³⁶	19.861	0,43%	0,19%
Τσεχία	18.985	0,36%	0,18%
Κροατία	17.706	1,00%	0,43%
Φινλανδία	15.557	0,58%	0,28%
Σλοβακία	12.004	0,44%	0,22%
Λιθουανία	10.830	0,76%	0,39%
Ιρλανδία	8.783	0,37%	0,18%
Σλοβενία	7.029	0,69%	0,34%
Λετονία	6.934	0,74%	0,36%
Εσθονία	4.117	0,62%	0,31%
Κύπρος	3.460	0,80%	0,40%
Μάλτα	1.958	0,76%	0,40%
Λουξεμβούργο	1.318	0,43%	0,21%

Επιπλέον, η Ελλάδα βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (0,63%) ως προς το ποσοστό του διδακτικού προσωπικού τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επί του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στις ηλικίες 15-64 (0,43%). Οι χώρες με την καλύτερη επίδοση ως προς το ποσοστό αυτό είναι η Αυστρία (1,44%), η Νορβηγία (1,3%), η Γερμανία (1,07%) και η Κροατία (1%). Στον αντίποδα οι χώρες με τη χαμηλότερη επίδοση είναι η Ρουμανία (0,3%), η Τσεχία (0,36%), η Ιρλανδία (0,37%), η Ιταλία (0,38%) και η Γαλλία (0,4%).

Ως προς το ποσοστό του διδακτικού προσωπικού τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επί του συνολικού πληθυσμού, η Ελλάδα υπολείπεται του ευρωπαϊκού μέσου όρου κατά 0,13 ποσοστιαίες μονάδες (0,19% έναντι 0,32%). Τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στην Αυστρία (0,73%), τη Νορβηγία (0,60%) και τη Γερμανία (0,55%) ενώ τα χαμηλότερα στη Ρουμανία (0,14%), την Ιταλία (0,16%) και τη Γαλλία (0,17%).

4.1. Διάρθρωση διδακτικού προσωπικού στην Ευρώπη με βάση το φύλο

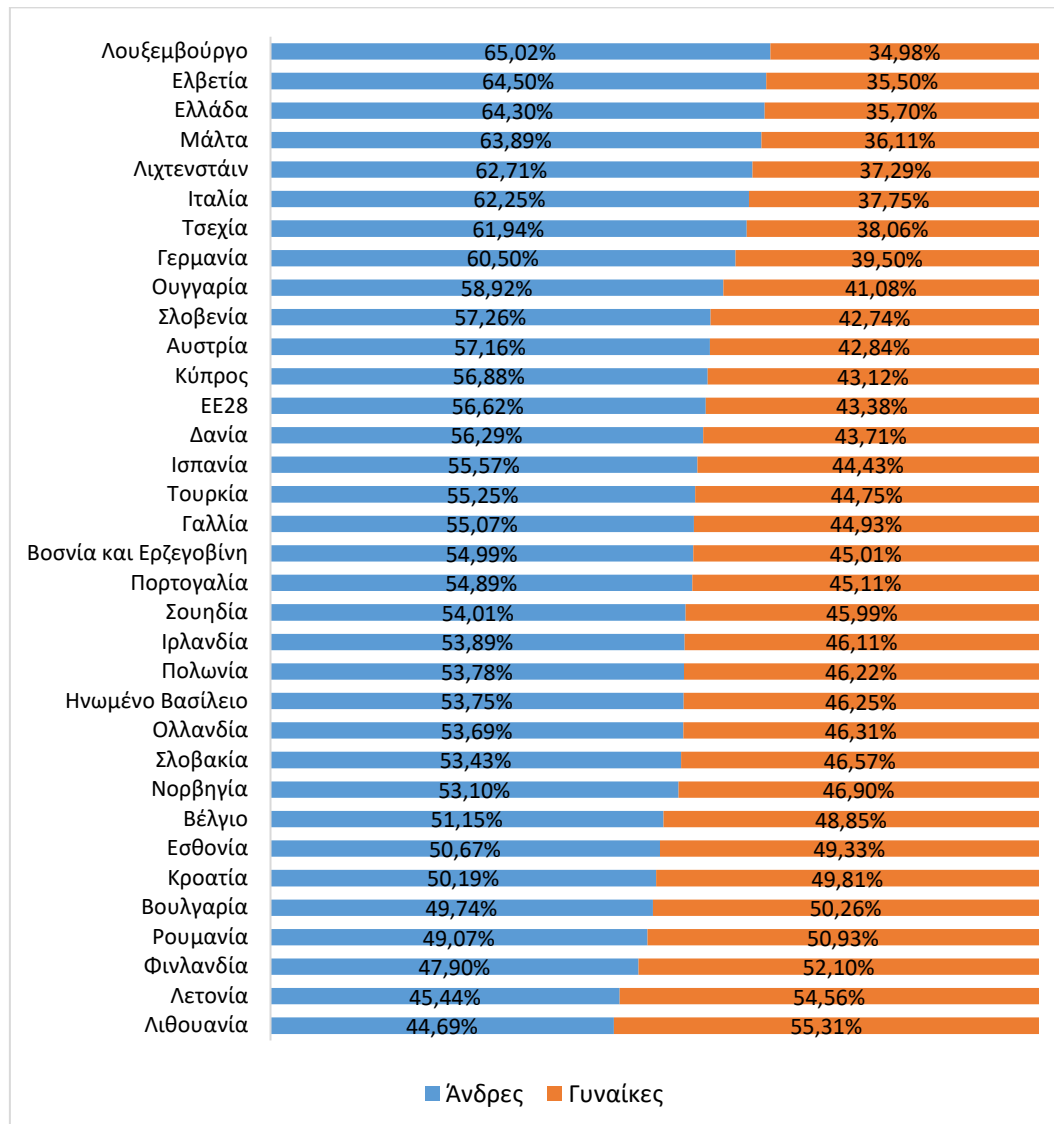
Αναφορικά με το φύλο, στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 2019, οι άνδρες διδάσκοντες υπερέρχουν αριθμητικά των γυναικών κατά 214.334³⁷. Η Ελλάδα εμφανίζει το τρίτο υψηλότερο ποσοστό ανδρών διδασκόντων (64,3%) αρκετά υψηλότερα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ο οποίος υπολογίζεται σε 56,62%. Στις υπόλοιπες χώρες, στις οποίες τα ποσοστά των ανδρών ξεπερνούν το 60%, είναι το Λουξεμβούργο (65,2%), η Ελβετία (64,5%), η Μάλτα (63,89%), το Λιχτενστάιν (62,71%),

³⁶ Επισημαίνεται ότι, με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ και λόγω των μεταβολών στον ακαδημαϊκό χάρτη της χώρας, η αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα είναι 598.427 (πλήθος φοιτητών)/15.992 (πλήθος διδασκόντων)=37,42 (δεν περιλαμβάνονται το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος, το Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο και η ΑΣΠΑΙΤΕ).

Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Η Ελλάδα σε αριθμούς, Ιανουάριος – Μάρτιος 2021 [01/07/2021] Διαθέσιμο εδώ: https://www.statistics.gr/documents/20181/1515741/GreeceInFigures_2021Q1_GR.pdf/e891b0b8-82a3-30be-8f9e-1de20a6db469

³⁷ Eurostat - Classroom teachers and academic staff by education level, programme orientation, sex and age groups [01/07/2021] Διαθέσιμο εδώ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uae_perp01&lang=en

η Ιταλία (62,25%), η Τσεχία (61,94%) και η Γερμανία (60,5%). Στο σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών, οι γυναίκες υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών σε 5 μόνο χώρες, στη Λιθουανία (55,31%), τη Λετονία (54,56%), τη Φινλανδία (52,1%), τη Ρουμανία (50,93%) και τη Βουλγαρία (50,26%) (Σχήμα 23).

Σχήμα 23. Ποσοστό διδασκόντων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά φύλο στην Ευρώπη, το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat ³⁸)

4.2. Διάρθρωση διδακτικού προσωπικού στην Ευρώπη με βάση την ηλικία

Σύμφωνα με τη Eurostat, το 2019, η Ιταλία, η Βουλγαρία, η Ελβετία και η Λετονία είναι οι χώρες με τους περισσότερους διδάσκοντες ηλικίας άνω των 50 ετών (Πίνακας 12). Στην Ιταλία αποτελούν το 51,18% του συνόλου, στη Βουλγαρία το 50,22%, στην Ελβετία το 48,43% και τη Λετονία το 47,48%. Υψηλά ποσοστά στις ηλικίες άνω των 50 εμφανίζουν, επίσης, η Ελλάδα (47,44%), η Φινλανδία (45,84%), η Πορτογαλία (45,34%), η Ισπανία (44,99%), η Σουηδία (43,64%), η Σλοβακία (42,49%) και η Σλοβενία (41,26%). Σε τέσσερις χώρες (Λετονία 16,05%, Σλοβακία 12,27%, Βουλγαρία 12,2% και Εσθονία 11,22%), το ακαδημαϊκό προσωπικό άνω των 65 ετών ξεπερνά το 10% του συνόλου. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η γήρανση του ακαδημαϊκού προσωπικού συνοδεύεται και από

³⁸ Eurostat- Classroom teachers and academic staff by education level, programme orientation, sex and age groups [01/07/2021]
Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_perp01&lang=en

αντίστοιχη μείωση στους διδάσκοντες κάτω των 35 ετών. Η Ελλάδα (3,39%) μαζί με την Ιταλία (4,8%), την Ελβετία (8,41%) και τη Γαλλία (8,8%) συγκαταλέγονται στις χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά στους διδάσκοντες ηλικίας κάτω των 35 ετών. Το υψηλότερο ποσοστό στην εν λόγω κατηγορία συγκεντρώνει το Λουξεμβούργο (53,03%) και ακολουθούν το Λιχτενστάιν (49,15%), η Γερμανία (39,52%) και η Τουρκία (36,65%).

Πίνακας 12. Διδακτικό προσωπικό στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη ανά ηλικιακή ομάδα, το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat³⁹)

Χώρα	Σύνολο	<35			35-49			50-64			>65			Αγνωστο		
		Σύνολο	Ανδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Ανδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Ανδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Ανδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Ανδρες	Γυναίκες
Βέλγιο	31.477	11,1%	38,8%	61,2%	40,7%	44,5%	55,5%	34,0%	54,2%	45,8%	0,9%	74,0%	26,0%	13,3%	72,3%	27,7%
Βουλγαρία	21.756	13,5%	49,7%	50,3%	36,3%	44,1%	55,9%	38,0%	51,2%	48,8%	12,2%	62,2%	37,8%	0,0%	0,0%	0,0%
Δανία	26.896	30,1%	56,6%	43,4%	35,0%	52,5%	47,5%	28,2%	57,3%	42,7%	6,7%	70,3%	29,7%	0,0%	0,0%	0,0%
Γερμανία	456.041	39,5%	55,9%	44,1%	30,9%	58,6%	41,4%	25,1%	66,6%	33,4%	4,2%	81,0%	19,0%	0,2%	55,0%	45,0%
Εσθονία	4.117	15,1%	49,6%	50,4%	45,2%	48,5%	51,5%	28,5%	50,0%	50,0%	11,2%	62,8%	37,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Ελλάδα	19.861	3,4%	57,7%	42,3%	49,2%	61,4%	38,6%	43,6%	67,1%	32,9%	3,8%	75,9%	24,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Ισπανία	175.759	11,4%	47,8%	52,2%	43,6%	51,6%	48,4%	41,0%	60,0%	40,0%	4,0%	75,5%	24,5%	0,0%	0,0%	0,0%
Γαλλία	116.214	8,8%	46,7%	53,3%	39,1%	52,4%	47,6%	31,2%	59,7%	40,3%	1,0%	78,9%	21,1%	19,9%	55,6%	44,4%
Κροατία	17.706	21,5%	45,8%	54,2%	45,3%	47,5%	52,5%	29,7%	54,9%	45,1%	3,5%	72,7%	27,3%	0,0%	0,0%	0,0%
Ιταλία	95.064	4,8%	52,6%	47,4%	35,2%	57,3%	42,7%	41,8%	63,8%	36,2%	9,4%	75,3%	24,7%	8,8%	65,9%	34,1%
Κύπρος	3.460	19,7%	38,7%	61,3%	54,4%	57,3%	42,7%	22,3%	68,9%	31,1%	3,7%	75,0%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Λετονία	6.934	16,4%	48,1%	51,9%	36,1%	42,1%	57,9%	31,4%	40,5%	59,5%	16,1%	60,0%	40,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Λιθουανία	10.830	15,6%	48,4%	51,6%	45,4%	41,7%	58,3%	32,6%	43,9%	56,1%	6,4%	60,9%	39,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Λουξεμβούργο	1.318	53,0%	64,1%	35,9%	34,1%	64,7%	35,3%	12,4%	68,9%	31,1%	0,4%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ουγγαρία	25.174	16,8%	54,9%	45,1%	43,4%	55,9%	44,1%	30,3%	60,9%	39,1%	9,5%	73,5%	26,5%	0,0%	0,0%	0,0%
Μάλτα	1.958	17,1%	54,5%	45,5%	43,1%	60,4%	39,6%	33,9%	70,2%	30,0%	6,0%	80,3%	19,7%	0,0%	0,0%	0,0%
Ολλανδία	70.171	32,3%	49,3%	50,7%	34,9%	48,9%	51,1%	30,7%	62,1%	37,9%	2,1%	78,0%	22,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Αυστρία	64.354	18,3%	49,9%	50,1%	40,4%	55,8%	44,2%	36,5%	59,8%	40,2%	3,7%	80,6%	19,4%	1,0%	59,0%	41,0%
Πορτογαλία	35.283	10,6%	51,7%	48,3%	44,1%	50,8%	49,2%	40,0%	57,8%	42,2%	5,4%	72,9%	27,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Ρουμανία	26.384	12,0%	42,5%	57,5%	52,3%	45,7%	54,3%	33,1%	54,7%	45,3%	2,7%	75,2%	24,8%	0,0%	0,0%	0,0%
Σλοβενία	7.029	12,8%	52,3%	47,7%	45,9%	54,5%	45,5%	38,9%	60,6%	39,4%	2,3%	82,8%	17,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Σλοβακία	12.004	16,0%	50,2%	49,8%	41,5%	51,7%	48,3%	30,2%	52,1%	47,9%	12,3%	67,0%	33,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Φινλανδία	15.557	17,6%	52,5%	47,5%	36,5%	45,3%	54,7%	42,9%	47,7%	52,3%	3,0%	55,7%	44,3%	0,0%	0,0%	0,0%
Σουηδία	36.113	14,2%	54,0%	46,0%	42,2%	51,8%	48,2%	36,1%	54,4%	45,6%	7,6%	64,4%	35,6%	0,0%	0,0%	0,0%
Λιχτενστάιν	118	49,2%	46,6%	53,4%	37,3%	72,7%	27,3%	11,9%	92,9%	7,1%	1,7%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Νορβηγία	35.412	31,5%	54,0%	46,0%	33,0%	49,3%	50,7%	29,2%	53,3%	46,7%	6,3%	67,4%	32,6%	0,0%	0,0%	0,0%
Ελβετία	37.987	8,4%	50,2%	49,8%	42,7%	61,3%	38,7%	44,7%	68,6%	31,4%	3,8%	83,3%	16,7%	0,5%	69,9%	30,1%
Ηνωμένο Βασίλειο	217.004	26,0%	52,4%	47,6%	40,6%	51,6%	48,4%	29,0%	55,6%	44,4%	4,4%	69,3%	30,7%	0,0%	0,0%	0,0%
Τουρκία	166.225	37,0%	48,1%	51,9%	43,2%	55,5%	44,5%	17,9%	67,2%	32,8%	1,9%	76,2%	23,8%	0,0%	0,0%	0,0%
Βοσνία & Ερζεγοβίνη	10.122	22,5%	43,4%	56,6%	41,7%	50,2%	49,8%	30,8%	65,3%	34,7%	5,0%	83,1%	16,9%	0,0%	0,0%	0,0%

4.3. Αναλογία φοιτητών/διδασκόντων στην Ευρώπη

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, το 2019⁴⁰, την καλύτερη αναλογία φοιτητών/διδασκόντων εμφανίζει η Μάλτα (9/1), η Νορβηγία (9,1/1) και η Σουηδία (10/1). Τις υψηλότερες αναλογίες

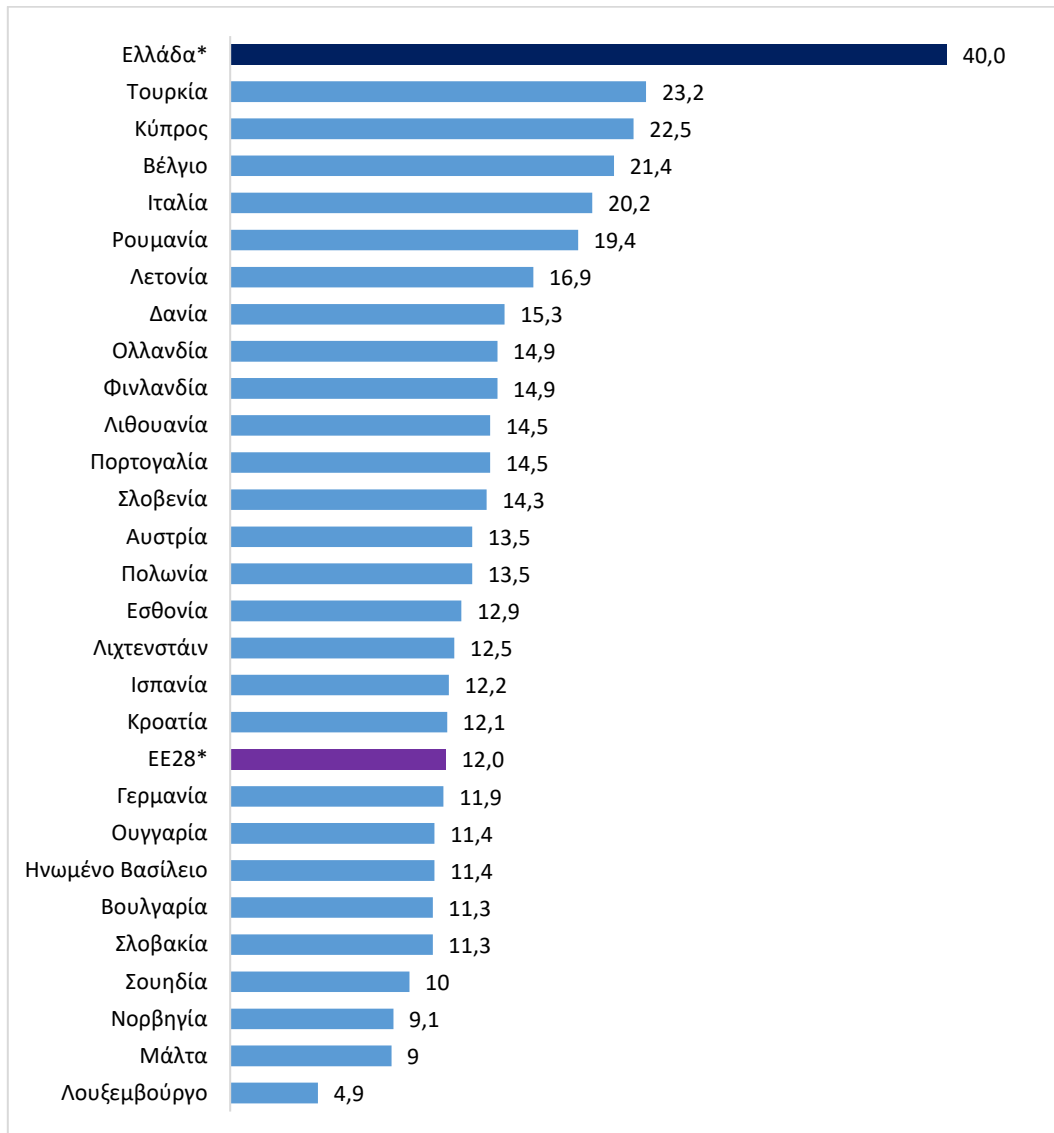
³⁹ Eurostat- Classroom teachers and academic staff by education level, programme orientation, sex and age groups [01/07/2021]

Διαθέσιμο εδώ: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_perp01&lang=en

⁴⁰ Eurostat- Ratio of pupils and students to teachers and academic staff by education level and programme orientation [01/07/2021]

Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uoe_perp04&lang=en

εμφανίζουν η Τουρκία (23,2/1), η Κύπρος (22,5/1), το Βέλγιο (21,4/1) και η Ιταλία (20,2/1). Στην Ελλάδα⁴¹ αντιστοιχούν 40 φοιτητές ανά διδάσκοντα (Σχήμα 24).

Σχήμα 24. Αναλογία φοιτητών/διδασκόντων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat⁴²)

⁴¹ Α) Λόγω μη διαθέσιμων στοιχείων για ορισμένες χώρες (περιλαμβανομένης και της Ελλάδας) από τη Eurostat, η αναλογία για την Ελλάδα έχει υπολογιστεί διαιρώντας το πλήθος των φοιτητών για το 2019 (794.107) προς το πλήθος του διδακτικού προσωπικού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (19.861). Αντίστοιχα έχει προκύψει η σχετική αναλογία για την ΕΕ28.

Β) Η αναλογία φοιτητών/διδασκόντων σύμφωνα με στοιχεία του ΟΠΕΣΠ είναι 1:39 (ενεργοί φοιτητές επιπέδων 6-8/μέλη ΔΕΠ)

⁴² Eurostat- Ratio of pupils and students to teachers and academic staff by education level and programme orientation [01/07/2021]

Διαθέσιμο εδώ: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_uae_perp04&lang=en

4.4. Συμπεράσματα

Στον Πίνακα 13 παρουσιάζονται συνοπτικά δείκτες της Eurostat για την αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα και τη διάρθρωση του διδακτικού προσωπικού.

Πίνακας 13. Συνοπτική παρουσίαση δεικτών της Eurostat για την αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα και το διδακτικό προσωπικό

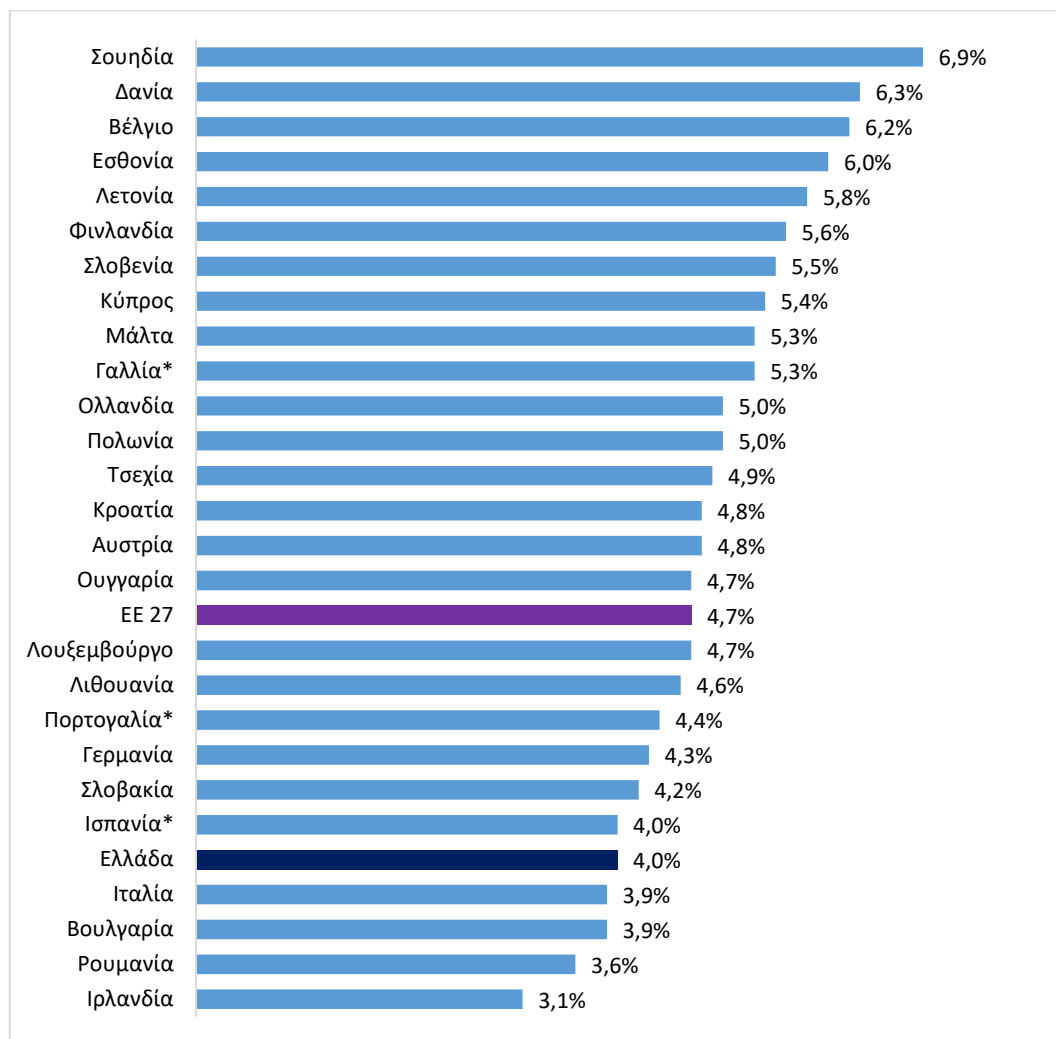
Δείκτες	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΕ 28
Αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση		
Αναλογία φοιτητών/διδασκόντων (επίπεδα 5-8), 2019	40	12
Διάρθρωση διδακτικού προσωπικού ανά φύλο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, 2019		
Ποσοστό ανδρών διδασκόντων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	64,30%	56,62%
Ποσοστό γυναικών διδασκουσών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	35,70%	43,38%

Η Ελλάδα παραμένει η χώρα με τη μεγαλύτερη αναλογία φοιτητών ανά διδάσκοντα απέχοντας από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο κατά 28 μονάδες. Η αναλογία αποβαίνει δυσμενής λόγω του σχετικά υπεράριθμου φοιτητικού πληθυσμού, ο οποίος περιλαμβάνει τους μη ενεργούς φοιτητές. Επιπλέον, η Ελλάδα παρουσιάζει δυσμενή αναλογία διδακτικού προσωπικού ανδρών/γυναικών.

5. Η χρηματοδότηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης

5.1. Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης στην Ευρώπη

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, το 2019 στην ΕΕ των 27, ο μέσος όρος δαπανών των Κυβερνήσεων για την εκπαίδευση⁴³, ως ποσοστό του ΑΕΠ, ανέρχεται σε 4,7%. Η Ελλάδα, όπως και άλλες εννέα χώρες, παρουσιάζει ποσοστό δαπανών μικρότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο των 27 (Λιθουανία, Πορτογαλία, Γερμανία, Σλοβακία, Ισπανία, Ελλάδα, Ιταλία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Ιρλανδία). Τα χαμηλότερα ποσοστά καταγράφονται στην Ιρλανδία (3,1%) και τη Ρουμανία (3,6%), ενώ τα υψηλότερα στη Σουηδία (6,9%) τη Δανία (6,3%), το Βέλγιο (6,2%) και την Εσθονία (6%). Η Ελλάδα, με ποσοστό δαπανών 4%, βρίσκεται στην 18η θέση μεταξύ των 27 χωρών της ΕΕ (Σχήμα 25).

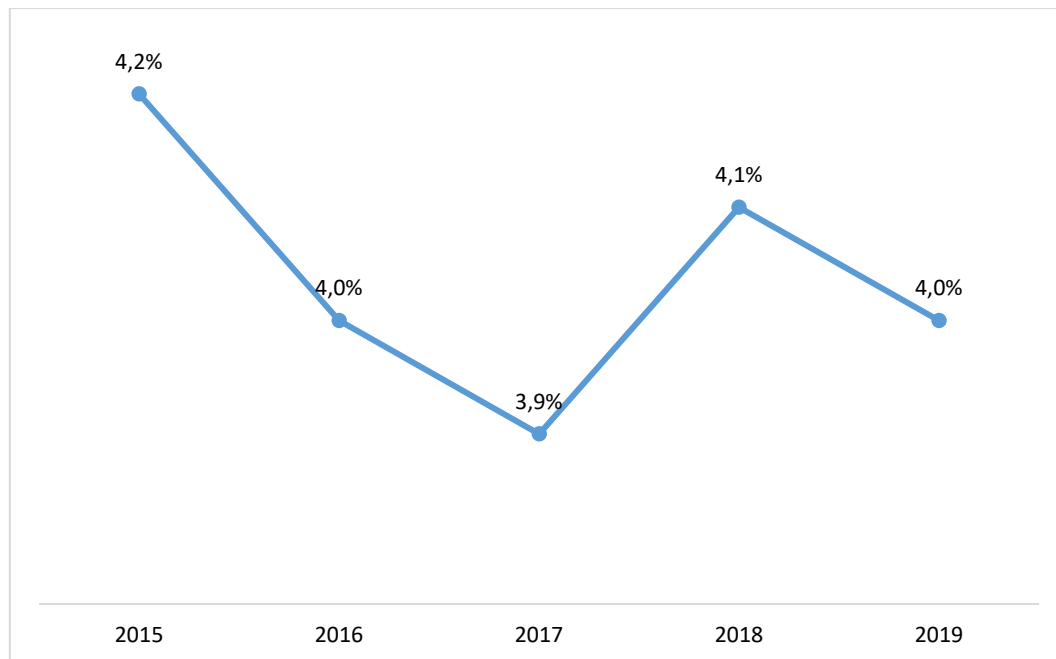
Σχήμα 25. Συνολικές δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης για την εκπαίδευση ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ, ανά χώρα, το 2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat⁴⁴)

Την πενταετία 2015-2019, οι δαπάνες της ελληνικής κυβέρνησης για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ εμφανίζουν συνολικά φθίνουσα τάση ως το 2017, με την εικόνα να αλλάζει την επόμενη χρονιά.

⁴³ Περιλαμβάνεται το σύνολο των δαπανών για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια).

⁴⁴ Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ελλάς με Αριθμούς (Ιανουάριος – Μάρτιος 2020) [29/04/2020] Διαθέσιμο εδώ: https://www.statistics.gr/documents/20181/1515741/GreeceInFigures_2020Q1_GR.pdf/fd8b6ddf-0ea2-9d56-e39f-b90671866336

Δεδομένης της μείωσης του ελληνικού ΑΕΠ την περίοδο της οικονομικής κρίσης, οι συνολικές δαπάνες της Ελλάδας για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκαν κατά 0,3%, από 4,2% το 2015 σε 3,9% το 2017, ενώ το 2018 σημείωσαν αύξηση της τάξης του 0,2% και υποχώρηση 1,1% το 2019 (Σχήμα 26).

Σχήμα 26. Συνολικές δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ στην Ελλάδα, κατά το διάστημα 2015-2019 (με βάση δεδομένα της Eurostat⁴⁵)

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με δεδομένα του ΟΟΣΑ για το έτος 2018 η συνολική δημόσια δαπάνη για την ανώτατη εκπαίδευση (χωρίς την έρευνα και ανάπτυξη) στην Ελλάδα ως ποσοστό των συνολικών δαπανών της κυβέρνησης ανήλθαν στο 0,9%, όταν στον ΟΟΣΑ είναι 2,2% και στην ΕΕ22 είναι 1,8%.⁴⁶

5.2. Εξέλιξη της δημόσιας χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών ΑΕΙ

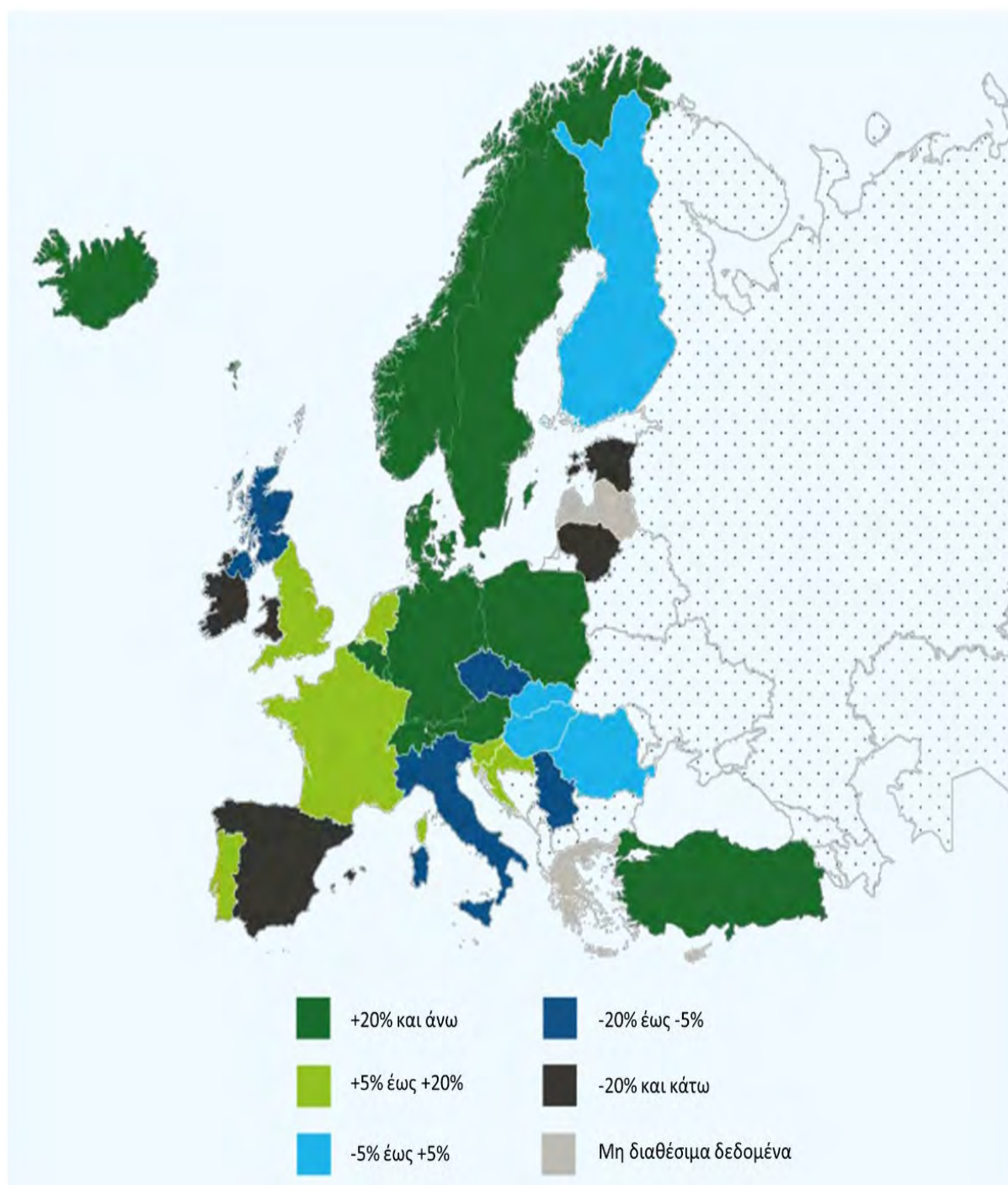
Στο Σχήμα 27, απεικονίζεται η εξέλιξη της δημόσιας χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών ΑΕΙ το 2019 (αποπληθωρισμένη) σε σύγκριση με το έτος 2008, σύμφωνα με στοιχεία των συνόδων πρυτάνεων των χωρών⁴⁷. Οι χώρες που απεικονίζονται με σκούρο πράσινο χρώμα είχαν αύξηση της δημόσιας χρηματοδότησης της τάξης του 20% και άνω (π.χ. Ισλανδία, Νορβηγία, Σουηδία). Όσες χώρες απεικονίζονται με ανοικτό πράσινο χρώμα είχαν αύξηση της δημόσιας χρηματοδότησης από 5% ως 20% (π.χ. Γαλλία, Πορτογαλία). Με γαλάζιο χρώμα παρουσιάζονται οι χώρες με μεταβολή της δημόσιας χρηματοδότησης από -5% ως +5% (π.χ. Φινλανδία). Οι χώρες με μείωση της δημόσιας χρηματοδότησης από -5% ως -20% παρουσιάζονται με μπλε χρώμα (π.χ. Ιταλία, Τσεχία, Σερβία) ενώ όσες είχαν μείωση μεγαλύτερη της τάξης του 20% (π.χ. Ισπανία, Εσθονία, Λιθουανία) εμφανίζονται με μαύρο χρώμα.

⁴⁵ Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ελλάς με Αριθμούς (Ιανουάριος – Μάρτιος 2021) [07/05/2021] Διαθέσιμο εδώ:

https://www.statistics.gr/documents/20181/1515741/GreeceInFigures_2021Q1_GR.pdf/e891b0b8-82a3-30be-8f9e-1de20a6db469

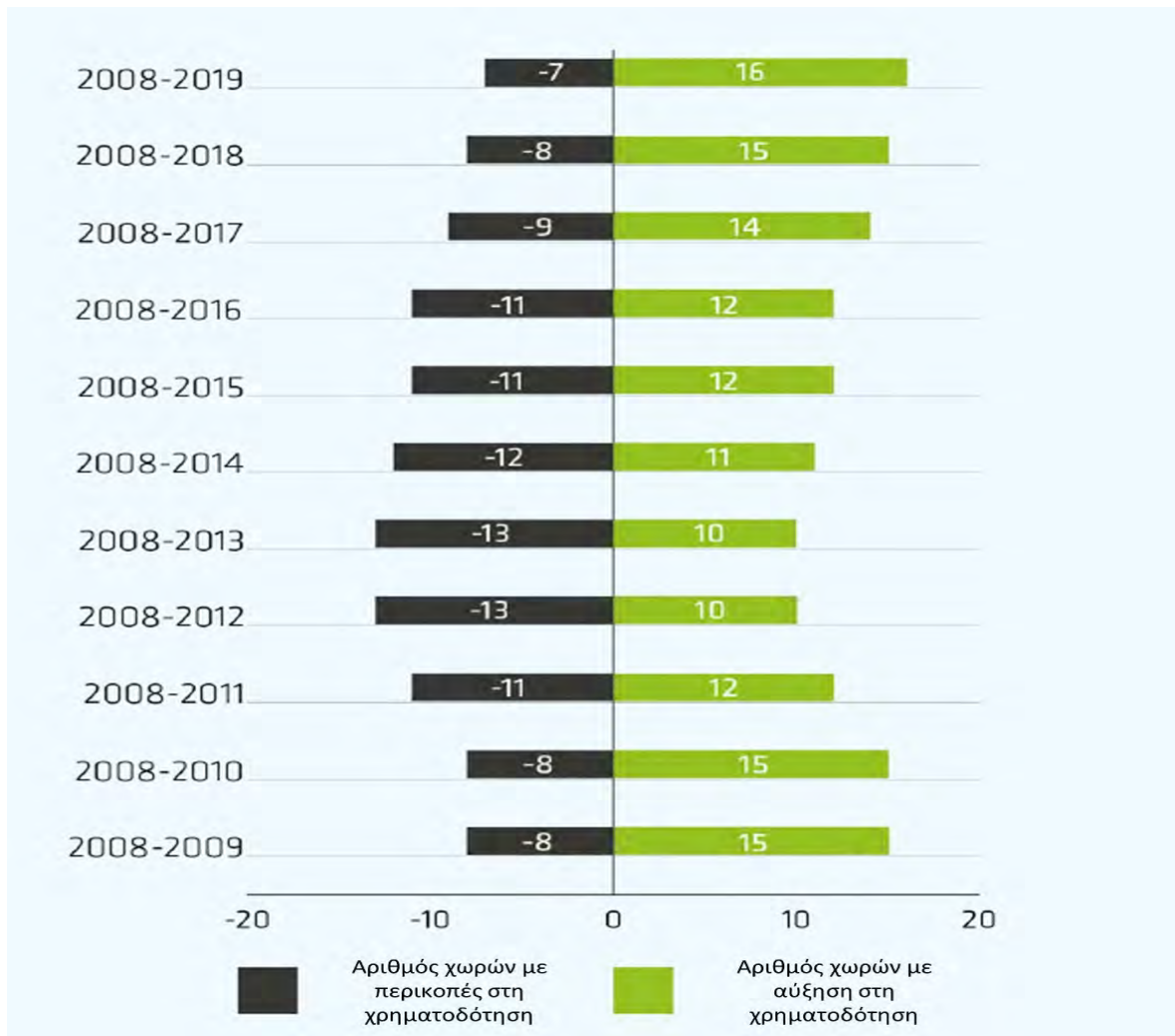
⁴⁶ OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris [29/11/2021] Διαθέσιμο εδώ: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/0fab223e-en/index.html?itemId=/content/component/0fab223e-en>

⁴⁷ Στην πιο πρόσφατη έκδοση Public Funding Observatory Report 2020/21 της EUA δεν υπάρχουν δεδομένα για την Ελλάδα.

Σχήμα 27. Εξέλιξη της δημόσιας χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων κατά την περίοδο 2008-2019, σε πραγματικές τιμές (Πηγή: EUA⁴⁸)

⁴⁸ EUA, Public Funding Observatory Report 2020/21, E. Bennetot-Privot, T. Estermann, H. Stoyanova [07/05/2021] Διαθέσιμο εδώ: <https://eua.eu/downloads/publications/eua%20pfo%20part%20202%20report.pdf>

Σχήμα 28. Συγκεντρωτική απεικόνιση των συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης με αύξηση και μείωση της χρηματοδότησης των ΑΕΙ κατά την περίοδο 2008-2019 (Πηγή: EUA⁴⁹)

Στο Σχήμα 28⁵⁰, παρουσιάζεται συγκεντρωτικά ο αριθμός των συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης στην Ευρώπη, με αύξηση ή μείωση της δημόσιας χρηματοδότησης ανά περίοδο, κατά τα έτη 2008 έως 2019. Σύμφωνα με στοιχεία της EUA, το 2013, δεκατρία (13) συστήματα εμφανίζουν μείωση της χρηματοδότησης, ενώ δέκα (10) καταγράφουν αύξηση. Έκτοτε καταγράφεται ανάκαμψη και, πιο συγκεκριμένα, από το 2015 σημειώνεται αύξηση της χρηματοδότησης σε 16 συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης.

5.3. Εξέλιξη της δημόσιας χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών ΑΕΙ σε σχέση με τη μεταβολή του φοιτητικού πληθυσμού

Η εξέταση της χρηματοδότησης των πανεπιστημίων σε συνάρτηση με την εξέλιξη του αριθμού των φοιτητών είναι ενδεικτική της κατάστασης που αντιμετωπίζουν τα ευρωπαϊκά ΑΕΙ, ορισμένα από τα οποία βρίσκονται σε τροχιά βιώσιμης ανάπτυξης, ενώ άλλα αντιμετωπίζουν αυξημένες πιέσεις.

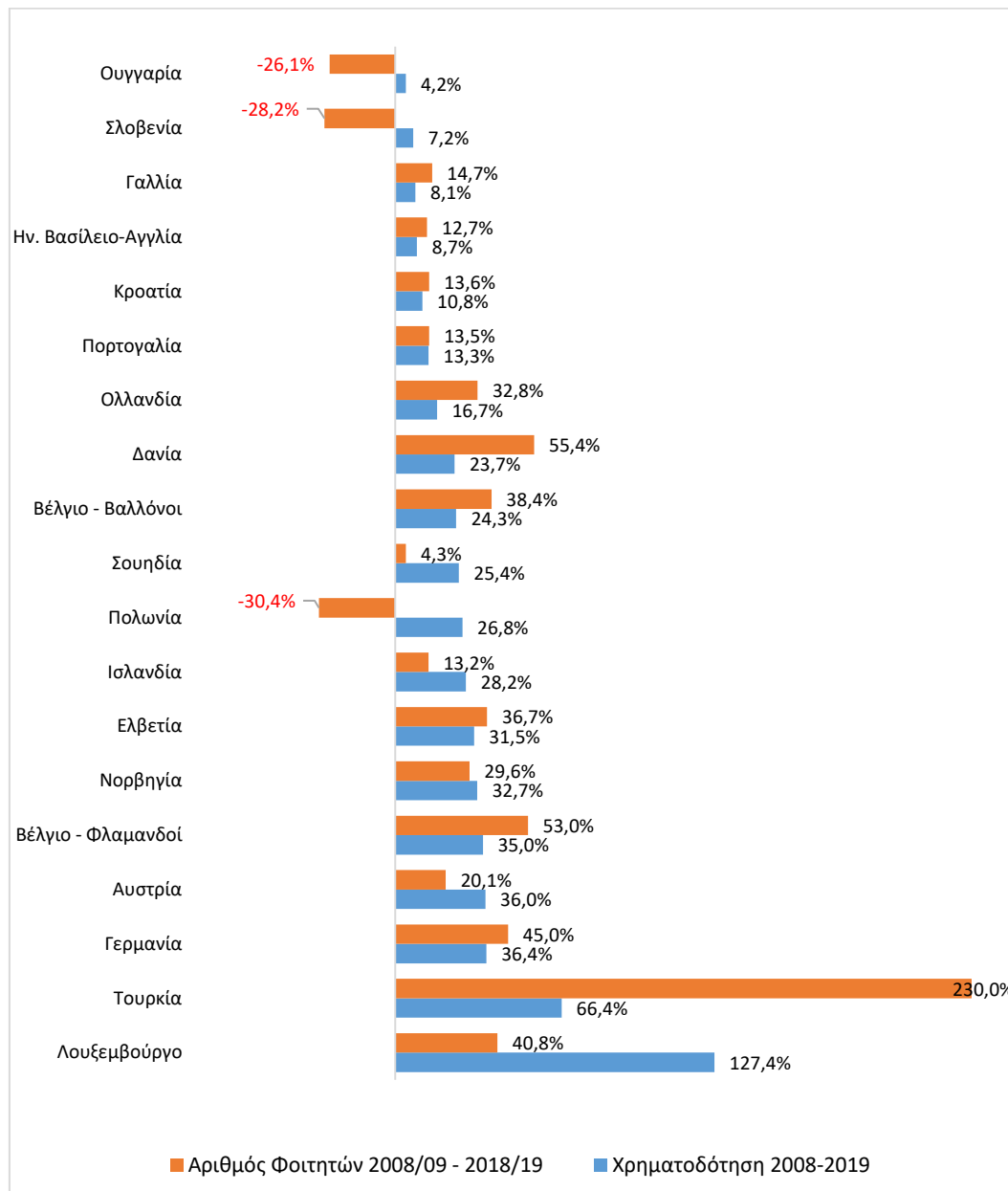
Στο Σχήμα 29 απεικονίζονται τα συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης, τα οποία παρουσιάζουν αύξηση της χρηματοδότησής τους, σε συνάρτηση με τη μεταβολή του αριθμού των φοιτητών κατά την

⁴⁹ EUA, Public Funding Observatory Report 2020/21, E. Bennetot-Pruvot, T. Estermann, H. Stoyanova [07/05/2021] Διαθέσιμο εδώ: <https://eua.eu/downloads/publications/eua%20pfo%20part%202%20report.pdf>

⁵⁰ Στο σχήμα περιλαμβάνονται 23 συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης με πλήρη στοιχεία χρηματοδότησης για την περίοδο 2008-2019.

περίοδο 2008-2019. Το μπλε χρώμα απεικονίζει τη μεταβολή της χρηματοδότησης. Το πορτοκαλί χρώμα απεικονίζει τη μεταβολή του αριθμού των φοιτητών.

Σε πέντε συστήματα (Λουξεμβούργο, Αυστρία, Νορβηγία, Ισλανδία, Σουηδία) επιτυγχάνεται βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς η αύξηση της χρηματοδότησης είναι μεγαλύτερη από την αύξηση των φοιτητών. Σε έντεκα συστήματα (Τουρκία, Γερμανία, Ελβετία, Δανία, Βέλγιο - Βαλλονία και Φλάνδρα, Ολλανδία, Πορτογαλία, Κροατία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο-Αγγλία), η αύξηση του αριθμού των φοιτητών είναι μεγαλύτερη από την αύξηση της χρηματοδότησης, με αποτέλεσμα τα ΑΕΙ να πιέζονται για την κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών τους. Το πρόβλημα είναι εντονότερο στην Τουρκία, όπου η αύξηση του αριθμού των φοιτητών την περίοδο 2008-2019 έφτασε το 230%.

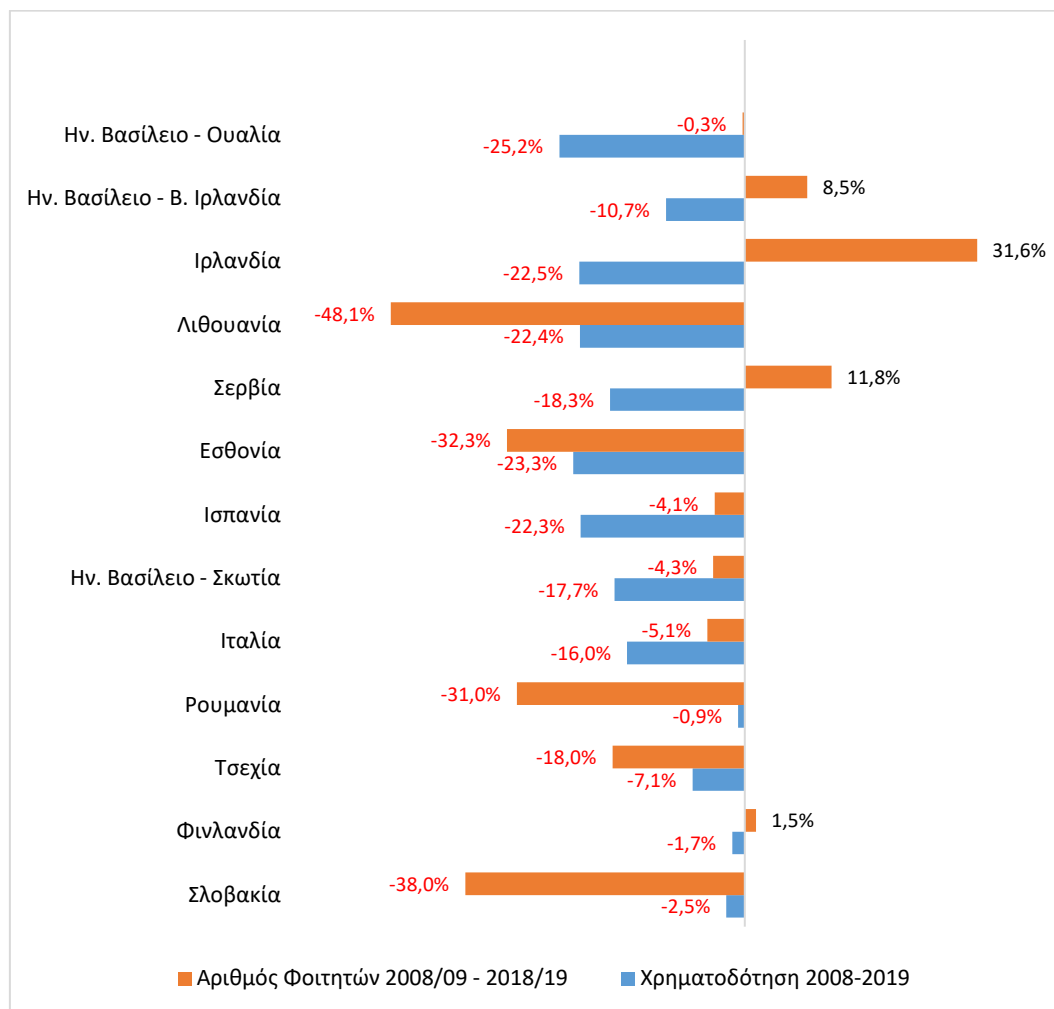

Σχήμα 29. Συστήματα με ανοδικά επίπεδα δημόσιας χρηματοδότησης (2008-2019), σε σχέση με τη μεταβολή του αριθμού των φοιτητών (2008/09-2018/19) (Πηγή: EUA^{51,52})

⁵¹ EUA, Public Funding Observatory Country Sheets 2021 [07/05/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://eua.eu/downloads/publications/compendium%20pfo.pdf>

⁵² Η χρηματοδότηση για την Ελβετία έχει υπολογιστεί για την περίοδο 2008-2017 και για την Πολωνία για το 2008-2018.

Στο επόμενο σχήμα (Σχήμα 30), απεικονίζονται συγκεντρωτικά στοιχεία των συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης, τα οποία παρουσιάζουν μείωση στη χρηματοδότησή τους, σε συνάρτηση με τη μεταβολή του αριθμού των φοιτητών κατά την περίοδο 2008-2019. Όπως και στο προηγούμενο σχήμα, με πορτοκαλί χρώμα επισημαίνεται η μεταβολή του αριθμού των φοιτητών. Το μπλε χρώμα απεικονίζει τη μεταβολή της χρηματοδότησης. Η δημόσια χρηματοδότηση των πανεπιστημίων την περίοδο 2008-2019 μειώθηκε σε 14 χώρες. Τέσσερα συστήματα βρίσκονται σε μεγαλύτερο κίνδυνο, καθώς αντιμετωπίζουν ταυτόχρονα μείωση της χρηματοδότησης και αύξηση του αριθμού των φοιτητών (Φινλανδία, Σερβία, Ιρλανδία, Ην. Βασίλειο –Βόρεια Ιρλανδία). Την ίδια περίοδο, σε 9 συστήματα η μείωση της χρηματοδότησης συνοδεύτηκε με μείωση του αριθμού των φοιτητών (Σλοβακία, Τσεχία, Ρουμανία, Ιταλία, Ηνωμένο Βασίλειο – Σκωτία, Ισπανία, Εσθονία, Λιθουανία, Ηνωμένο Βασίλειο – Ουαλία).

Σχήμα 30. Συστήματα με μείωση της δημόσιας χρηματοδότησης (2008-2019), σε σχέση με τη μεταβολή του αριθμού των φοιτητών (2008/19-2018/19) (Πηγή ΕΥΑ⁵³)

⁵³ EUA, Public Funding Observatory Country Sheets 2021 [07/05/2021] Διαθέσιμο εδώ

<https://eua.eu/downloads/publications/compendium%20pfo.pdf>

Η χρηματοδότηση και η μεταβολή του αριθμού των φοιτητών για Ηνωμένο Βασίλειο – Σκωτία και Ηνωμένο Βασίλειο - Ουαλία έχει υπολογιστεί για την περίοδο 2010-2019.

Η χρηματοδότηση για τη Εσθονία έχει υπολογιστεί στην περίοδο 2008-2017.

5.4. Εξέλιξη της δημόσιας χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών ΑΕΙ σε σχέση με το ΑΕΠ

Παρακάτω παρουσιάζεται η εξέλιξη της δημόσιας χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών ΑΕΙ κατά την περίοδο 2008-2019, σε σχέση με την εξέλιξη του ΑΕΠ κάθε χώρας (Πίνακας 14). Η Αυστρία, η Ελβετία, η Γερμανία, η Δανία, η Κροατία, η Ισλανδία, το Λουξεμβούργο, η Ολλανδία, η Νορβηγία, η Πορτογαλία, η Σουηδία και η Τουρκία είναι οι χώρες που επενδύουν περισσότερο στην εκπαίδευση, με δεδομένο ότι η αύξηση της χρηματοδότησης ξεπερνά την αύξηση του ΑΕΠ. Πέντε χώρες επενδύουν στην ανώτατη εκπαίδευση λιγότερο από την αύξηση του ΑΕΠ τους (Γαλλία, Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβενία). Μείωση της χρηματοδότησης, παρά την αύξηση του ΑΕΠ, καταγράφηκε στην Τσεχία, την Εσθονία, την Ισπανία, τη Φινλανδία, την Ιρλανδία, τη Λιθουανία, τη Σερβία και τη Σλοβακία. Αντίθετα, η Ιταλία είναι η μοναδική χώρα όπου η μείωση της χρηματοδότησης υπερβαίνει τη μείωση του ΑΕΠ.

Πίνακας 14. Εξέλιξη της δημόσιας χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών ΑΕΙ, την περίοδο 2008-2019, σε σύγκριση με την εξέλιξη του ΑΕΠ κάθε χώρας (Πηγή: EUA⁵⁴)

Κατηγορία	Περιγραφή	Συστήματα
Χρηματοδότηση ↑ > ↑ ΑΕΠ	Αύξηση χρηματοδότησης μεγαλύτερη από την οικονομική ανάπτυξη	Αυστρία, Ελβετία*, Γερμανία, Δανία, Κροατία, Ισλανδία, Λουξεμβούργο*, Ολλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Σουηδία, Τουρκία
Χρηματοδότηση ↑ < ↑ ΑΕΠ	Αύξηση χρηματοδότησης μικρότερη από την οικονομική ανάπτυξη	Γαλλία, Ουγγαρία, Πολωνία*, Ρουμανία, Σλοβενία
Χρηματοδότηση ↓ / ↑ ΑΕΠ	Μείωση χρηματοδότησης παρά την οικονομική ανάπτυξη	Τσεχία, Εσθονία*, Ισπανία, Φινλανδία*, Ιρλανδία, Λιθουανία, Σερβία, Σλοβακία
Χρηματοδότηση ↓ > ↓ ΑΕΠ	Μείωση χρηματοδότησης μεγαλύτερη από τη μείωση της οικονομικής ανάπτυξης	Ιταλία

5.5. Συμπεράσματα

Η χρηματοδότηση των πανεπιστημίων με βάση την απόδοσή τους και τα μοντέλα κατανομής της χρηματοδότησης αποτελούν δύο από τα θέματα τα οποία, σύμφωνα με την έκθεση της Ένωσης Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (EUA) για το 2020/21, συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των

⁵⁴ EUA, Public Funding Observatory Report 2020/21, E. Bennetot-Privot, T. Estermann, H. Stoyanova [07/05/2021] Διαθέσιμο εδώ:

<https://eua.eu/downloads/publications/eua%20pfo%20part%202%20report.pdf>

(*) Τα χρονικά διαστήματα ανά χώρα διαφοροποιούνται ως εξής: Ελβετία (2008-2017), Εσθονία (2008-2017), Φινλανδία (2010-2019), Λουξεμβούργο (2009-2019) και Πολωνία (2008-2019). Λόγω έλλειψης στοιχείων στην ανάλυση δεν περιλαμβάνονται το Βέλγιο (Φλάνδρα και Βαλλονία) και το Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία, Ουαλία, Σκωτία, Βόρεια Ιρλανδία).

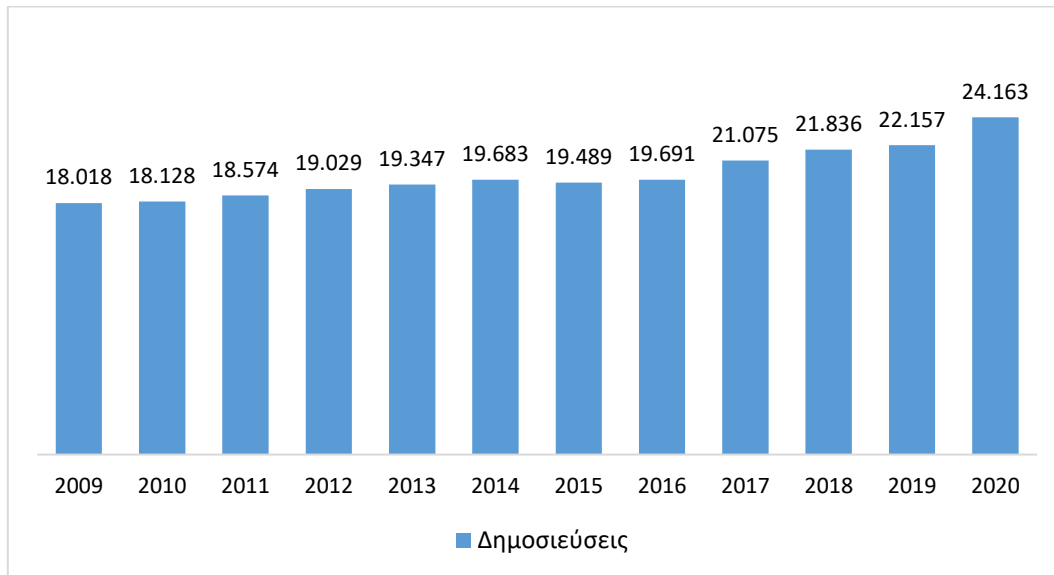
κρατών και των ιδρυμάτων. Ήδη στο Ηνωμένο Βασίλειο (πλην Σκωτίας) έχει ανακοινωθεί από την κυβέρνηση της χώρας μια μεγάλη αναθεώρηση του πλαισίου κατανομής της χρηματοδότησης για την έρευνα (Research Excellence Framework). Παράλληλα καταγράφεται έντονο ενδιαφέρον α) για θέματα υποδομών και ειδικά των τεχνολογικών υποδομών λόγω και της πανδημίας η οποία ανάγκασε τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης να διεξάγουν την εκπαιδευτική διαδικασία μέσω του διαδικτύου, αλλά και β) για θέματα αποδοτικότητας και συγχωνεύσεων.

Η ανάκαμψη από τη γενικότερη τάση μείωσης της χρηματοδότησης, η οποία είχε αρχίσει να εμφανίζεται από το 2017 σε αρκετά συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης της Ευρώπης, ενισχύεται τις επόμενες δύο χρονιές. Σε 12 χώρες η αύξηση της χρηματοδότησης στην ανώτατη εκπαίδευση ήταν μεγαλύτερη από τη μέση οικονομική ανάπτυξη, ενώ τα συστήματα των χωρών, στις οποίες η αύξηση των φοιτητών ήταν μεγαλύτερη από την αύξηση της χρηματοδότησης, αναμένεται να συνεχίσουν να υφίστανται πιέσεις. Η Αυστρία, η οποία την προηγούμενη χρονιά ανήκε στις παραπάνω περιπτώσεις, το 2019 εμφανίζεται να έχει προβεί σε μεγάλη αύξηση της χρηματοδότησης, ενώ μεγάλες μειώσεις του φοιτητικού πληθυσμού σημειώθηκαν σε Λιθουανία, Ρουμανία και Σλοβακία. Οι χώρες με τη μεγαλύτερη αύξηση (>10%) στη δημόσια χρηματοδότηση μεταξύ των ετών 2019 και 2020 ήταν η Ιρλανδία (+16,9%), η Ρουμανία (+15%) και η Σλοβακία (+17,5%), ενώ αυτές με συρρίκνωση της τάξης του (-1% έως -5%) είναι η Αυστρία (-1,4%), η Σουηδία (-2,9%) και η Τουρκία (-2,5%). Το 2020, η Ελλάδα σημειώνει αύξηση της δημόσιας χρηματοδότησης της τάξης του 20% σύμφωνα με στοιχεία των ΑΕΙ και του ΥΠΑΙΘ.

Η δημόσια χρηματοδότηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, ενώ κατέγραφε τα χαμηλότερα ποσοστά στην ΕΕ, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΥΑ για το 2018, με ταυτόχρονη αύξηση του φοιτητικού πληθυσμού, κατά το έτος 2020 σημείωσε αύξηση. Ειδικότερα, το 2020 στην Ελλάδα, σύμφωνα με στοιχεία των ΑΕΙ, σημειώθηκε αύξηση της συνολικής δημόσιας χρηματοδότησης σε σχέση με το προηγούμενο έτος, η οποία οφείλεται κυρίως στην αύξηση της δαπάνης μισθοδοσίας. Στο ποσοστό αυτό περιλαμβάνεται η επιχορήγηση του ΥΠΑΙΘ, η οποία όμως παρέμεινε σταθερή μεταξύ των δύο ετών.

6. Ερευνητική δραστηριότητα στην Ελλάδα

Σύμφωνα με στοιχεία της Scimago,⁵⁵ την τελευταία δεκαετία, η ερευνητική δραστηριότητα στην Ελλάδα από πλευράς δημοσιεύσεων, που αφορούν σε περιοδικά με κριτές, σημείωσε αύξηση (Σχήμα 31). Πιο συγκεκριμένα, την περίοδο 2009 – 2020, ο αριθμός των ερευνητικών εργασιών αυξήθηκε κατά 6.145 εργασίες, δηλαδή σε ποσοστό 34,1%⁵⁶. Οι συνολικές ερευνητικές εργασίες αυξάνονται διαχρονικά μέχρι και το 2014, το 2015 μειώνονται προσωρινά, ενώ το 2016 η παραγωγή ερευνητικών εργασιών αυξάνεται και πάλι καταγράφοντας την υψηλότερη τιμή της το 2020 (24.163). Σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά (2019), οι ερευνητικές δημοσιεύσεις το 2020 αυξήθηκαν κατά 9%.

Σχήμα 31. Αριθμός ελληνικών δημοσιεύσεων κατά την περίοδο 2009-2020 (με βάση δεδομένα της Scimago⁵⁷)

6.1. Αριθμός ερευνητικών εργασιών (δημοσιεύσεων)

Το 2020, το Ηνωμένο Βασίλειο με 249.408 δημοσιεύσεις κατατάσσεται στην 1η θέση σε σύνολο 52 ευρωπαϊκών χωρών (Σχήμα 32), πάνω από τη Γερμανία (216.474), την Ιταλία (155.135), τη Γαλλία (139.661), τη Ρωσία (129.270) και την Ισπανία (121.331). Η Ελλάδα με 24.653 δημοσιεύσεις βρίσκεται στην 18^η θέση, πάνω από την Ιρλανδία (19.862) και τη Ρουμανία (17.280) και κάτω από τη Φινλανδία (25.881). Καλύτερες επιδόσεις από την Ελλάδα καταγράφουν η Σουηδία (51.510), το Βέλγιο (41.066), η Δανία (35.503), η Αυστρία (33.506), η Πορτογαλία (33.502), η Νορβηγία (29.208) και η Τσεχία (28.253).

⁵⁵ Τα στοιχεία που παραθέτει η Scimago βασίζονται αποκλειστικά στη βιβλιογραφική βάση δεδομένων Elsevier/Scopus.

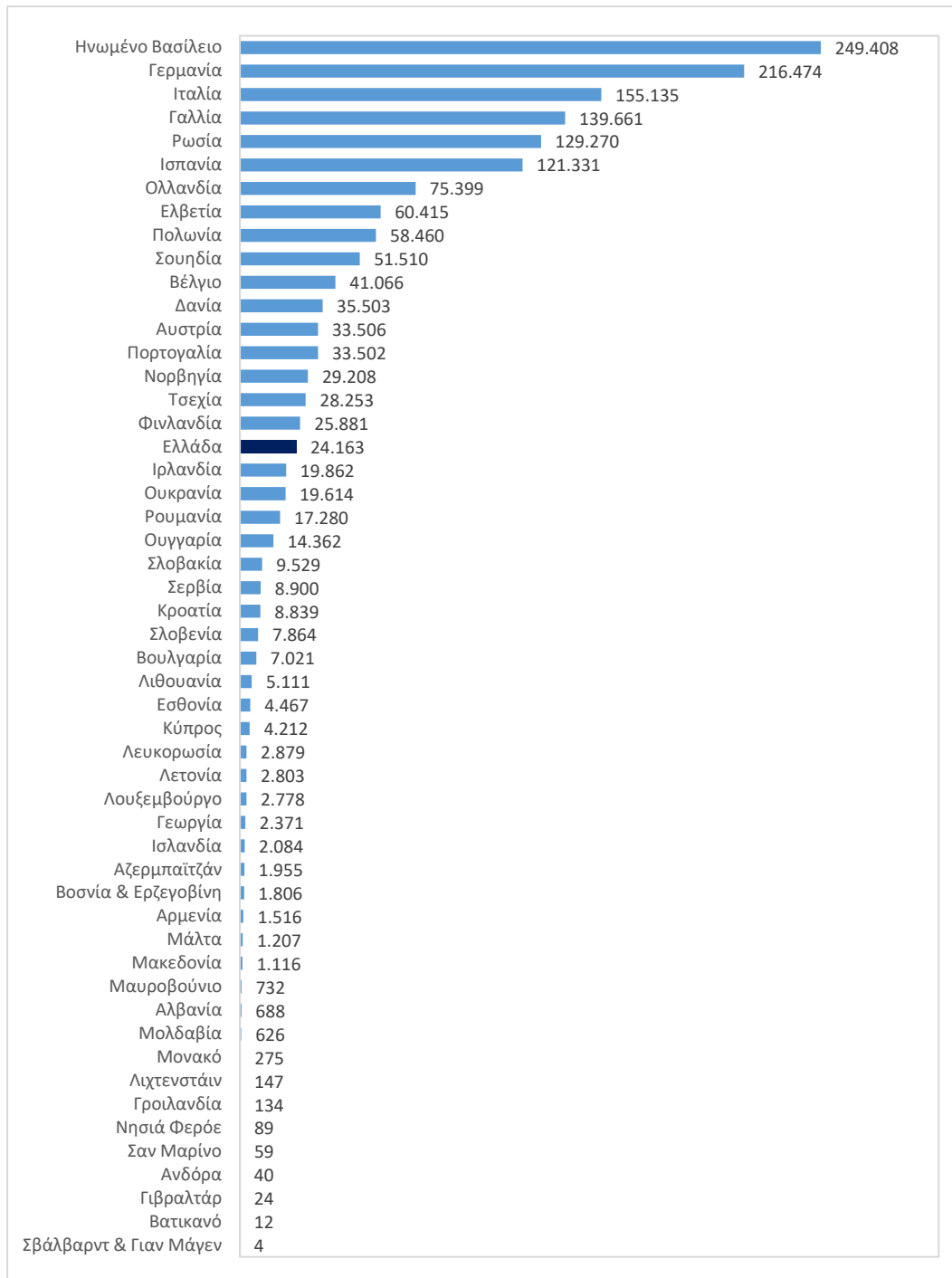
Βλ. Scimago, Frequently asked questions [17/05/2021] <https://www.scimagojr.com/help.php?q=FAQ>

⁵⁶ Σημειώνεται ότι τα στοιχεία επικαιροποιούνται συνεχώς και αναδρομικά για τα προηγούμενα έτη με βάση τη μεθοδολογία της Scimago. Βλ. Scimago, Understanding indicators, tables and charts [17/05/2021] Διαθέσιμο εδώ:

https://www.scimagojr.com/help.php#understand_journals

⁵⁷ Scimago Journal and Country Rank [17/05/2020]

Διαθέσιμο εδώ: <https://www.scimagojr.com/countryrank.php?year=2020>

Σχήμα 32. Αριθμός δημοσιεύσεων ανά χώρα, το 2020 (με βάση δεδομένα της Scimago⁵⁸)

6.2. Αναφορές ανά δημοσιευμένη εργασία

Με βάση τα στοιχεία της Scimago, το 2020 τις περισσότερες αναφορές ανά δημοσίευση εμφανίζει το Σαν Μαρίνο (34,25 αναφορές ανά δημοσίευση). Από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες (Σχήμα 33), ξεχωρίζουν οι επιδόσεις του Μονακό με 5,47 αναφορές ανά δημοσίευση, της Μολδαβίας με 3,68 αναφορές ανά δημοσίευση, του Μαυροβουνίου με 3,18 αναφορές, της Βόρειας Μακεδονίας (2,72), της Μάλτας (2,56), της Ισλανδίας (2,44), της Αρμενίας (2,4), της Γεωργίας (2,38), της Ανδόρας (2,35) και της Εσθονίας με 2,26 αναφορές ανά δημοσίευση. Η Ελλάδα, με 1,48 αναφορές ανά δημοσίευση,

⁵⁸Scimago Journal and Country Rank [17/05/21] Διαθέσιμο εδώ: <https://www.scimagojr.com/countryrank.php?year=2020>

βρίσκεται στην 25^η θέση ξεπερνώντας οριακά το Ηνωμένο Βασίλειο (1,47) και πάνω από χώρες όπως η Φινλανδία (1,45), η Νορβηγία (1,39), η Γερμανία και η Ισπανία (1,23).

Ο δείκτης αυτός δίνει μια ένδειξη για την παραγωγικότητα του ερευνητικού δυναμικού κάθε χώρας. Προφανώς επειδή περιλαμβάνει εκτός από το πλήθος των δημοσιεύσεων και το πλήθος του ερευνητικού δυναμικού, σε χώρες οι οποίες στο ερευνητικό δυναμικό υπολογίζουν νέους ερευνητές όπως οι νέοι διδάκτορες ή μεταπτυχιακοί με χαμηλό πλήθος δημοσιεύσεων, επηρεάζεται δυσμενώς ο δείκτης.

Σχήμα 33. Αναφορές ανά δημοσίευση, το 2020 (με βάση δεδομένα της Scimago⁵⁹)

⁵⁹ Scimago Journal and Country Rank [17/05/21] Διαθέσιμο εδώ: <https://www.scimagojr.com/countryrank.php?year=2020>

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται συγκεντρωτικά στοιχεία για την ερευνητική δραστηριότητα των ευρωπαϊκών χωρών το έτος 2020. Σύμφωνα με στοιχεία της Scimago, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 18η θέση μεταξύ 52 ευρωπαϊκών χωρών στις κατηγορίες ως προς τον συνολικό αριθμό δημοσιεύσεων, στη 17^η θέση ως προς τις δημοσιεύσεις με αναφορές και τον δείκτη αναφορών και ποιότητας δημοσιεύσεων H index⁶⁰, στην 16^η θέση ως προς τις αυτο-αναφορές και στην 25^η θέση ως προς τις αναφορές ανά δημοσίευση.

Πίνακας 15. Ερευνητική δραστηριότητα ευρωπαϊκών χωρών (2020) ⁶¹

Χώρα	Δημοσιεύσεις	Δημοσιεύσεις με αναφορές	Αναφορές	Αυτοαναφορές	Αναφορές ανά δημοσίευση	H index
Ηνωμένο Βασίλειο	249.408	198.500	366.513	98.231	1,47	1.618
Γερμανία	216.474	174.524	266.602	77.781	1,23	1.429
Ιταλία	155.135	127.502	239.812	78.810	1,55	1.135
Γαλλία	139.661	112.838	180.941	40.432	1,30	1.286
Ρωσία	129.270	119.195	75.897	32.033	0,59	652
Ισπανία	121.331	104.353	148.924	39.104	1,23	1.010
Ολλανδία	75.399	62.512	122.016	21.722	1,62	1.133
Ελβετία	60.415	47.607	101.211	17.554	1,68	1.085
Πολωνία	58.460	51.994	56.504	16.591	0,97	630
Σουηδία	51.510	43.270	74.890	12.781	1,45	974
Βέλγιο	41.066	34.575	63.923	10.260	1,56	886
Δανία	35.503	29.982	58.604	9.656	1,65	843
Αυστρία	33.506	27.324	51.080	8.213	1,52	740
Πορτογαλία	33.502	29.189	38.992	7.563	1,16	560
Νορβηγία	29.208	25.204	40.496	6.957	1,39	699
Τσεχία	28.253	24.811	30.022	6.133	1,06	524
Φινλανδία	25.881	21.789	37.502	6.276	1,45	711
Ελλάδα	24.163	20.123	35.674	6.291	1,48	567
Ιρλανδία	19.862	16.581	28.684	4.306	1,44	591
Ουκρανία	19.614	17.888	13.241	5.874	0,68	321
Ρουμανία	17.280	15.537	17.914	3.887	1,04	343
Ουγγαρία	14.362	12.168	19.573	3.115	1,36	510
Σλοβακία	9.529	8.709	9.413	1.706	0,99	318

⁶⁰ Ο δείκτης H index είναι ίσος με τον αριθμό των επιστημονικών άρθρων (h) που έχει δημοσιεύσει μια χώρα, τα οποία έχουν τουλάχιστον h αναφορές από άλλους επιστήμονες.

Scimago, Understanding indicators, tables and charts [17/05/2021]

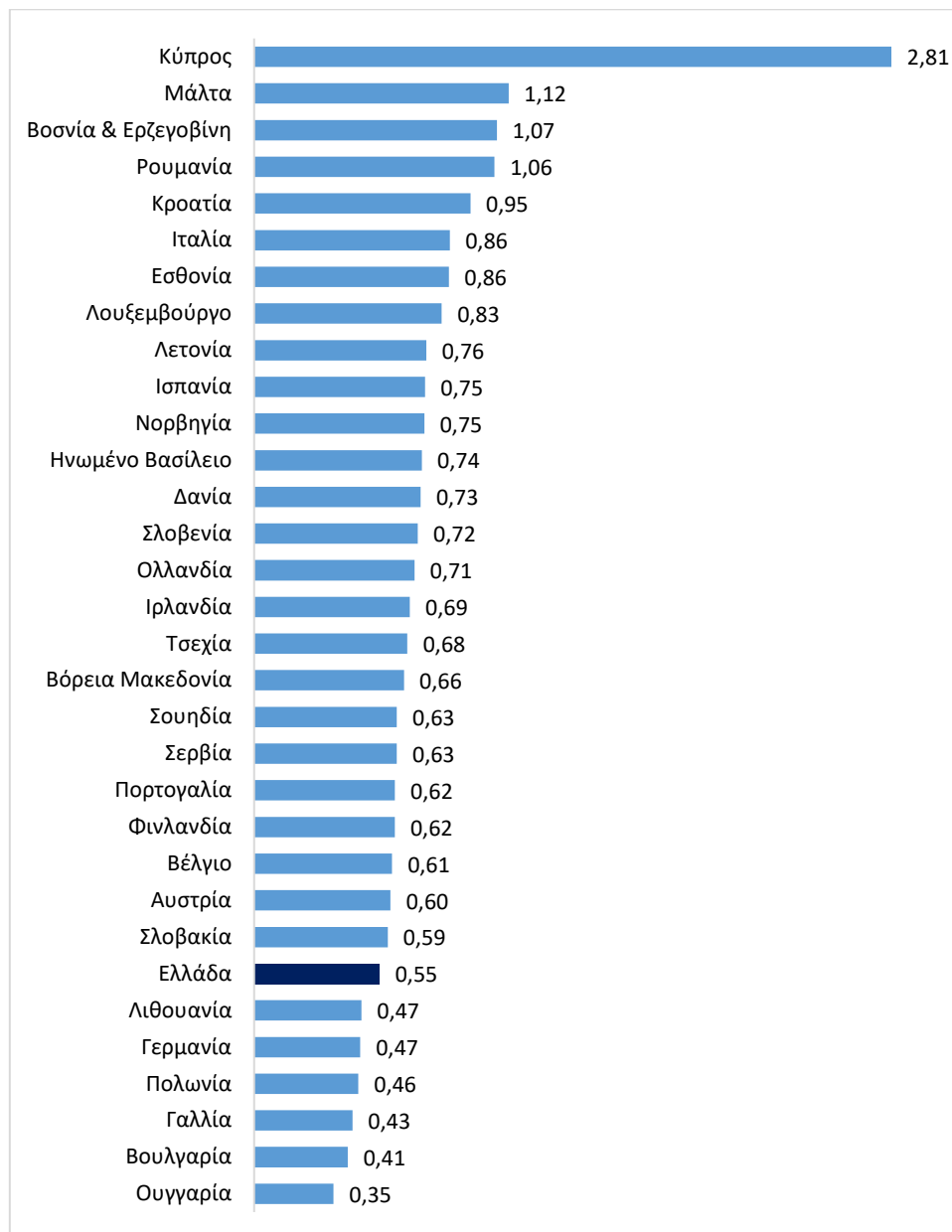
Διαθέσιμο εδώ: https://www.scimagojr.com/help.php#understand_journals

⁶¹ Scimago Journal and Country Rank [17/05/21] Διαθέσιμο εδώ: <https://www.scimagojr.com/countryrank.php?year=2020>

Χώρα	Δημοσιεύσεις	Δημοσιεύσεις με αναφορές	Αναφορές	Αυτοαναφορές	Αναφορές ανά δημοσίευση	H index
Σερβία	8.900	7.960	10.285	1.495	1,16	290
Κροατία	8.839	7.814	9.915	1.568	1,12	324
Σλοβενία	7.864	6.808	12.725	1.490	1,62	349
Βουλγαρία	7.021	6.233	7.151	1.041	1,02	295
Λιθουανία	5.111	4.658	7.151	945	1,40	245
Εσθονία	4.467	3.810	10.083	1.087	2,26	317
Κύπρος	4.212	3.629	7.591	835	1,80	240
Λευκορωσία	2.879	2.547	4.084	576	1,42	215
Λετονία	2.803	2.530	4.604	527	1,64	187
Λουξεμβούργο	2.778	2.256	5.141	469	1,85	224
Γεωργία	2.371	1.905	5.649	528	2,38	225
Ισλανδία	2.084	1.738	5.089	458	2,44	347
Αζερμπαϊτζάν	1.955	1.764	3.794	585	1,94	142
Βοσνία & Ερζεγοβίνη	1.806	1.574	2.704	195	1,50	118
Αρμενία	1.516	1.175	3.635	370	2,40	231
Μάλτα	1.207	1.016	3.088	217	2,56	152
Μακεδονία	1.116	990	3.036	164	2,72	135
Μαυροβούνιο	732	625	2.326	169	3,18	74
Αλβανία	688	612	667	109	0,97	79
Μολδαβία	626	549	2.303	56	3,68	127
Μονακό	275	232	1.503	71	5,47	118
Λιχτενστάιν	147	125	183	24	1,24	93
Γροιλανδία	134	116	143	27	1,07	82
Νησιά Φερόε	89	74	159	9	1,79	66
Σαν Μαρίνο	59	50	2.021	7	34,25	44
Ανδόρα	40	36	94	3	2,35	33
Γιβραλτάρ	24	12	9	1	0,38	36
Βατικανό	12	5	5	0	0,42	14
Σβάλμπαρντ & Γιαν Μάγεν	4	3	0	0	0,00	12

6.3. Αναλογία δημοσιεύσεων ανά ερευνητή

Σύμφωνα με στοιχεία της Scimago και της Eurostat, το 2019, την καλύτερη αναλογία δημοσιεύσεων/ερευνητών εμφανίζει η Κύπρος με 2,81 δημοσιεύσεις ανά ερευνητή (Σχήμα 34). Δεύτερη, σε μεγάλη απόσταση από την Κύπρο, κατατάσσεται η Μάλτα με 1,12 δημοσιεύσεις ανά ερευνητή. Από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες ξεχωρίζουν οι επιδόσεις της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης (1,07), της Ρουμανίας (1,06), της Κροατίας (0,95), της Ιταλίας και της Εσθονίας (0,86). Η Ελλάδα, με 0,55 δημοσιεύσεις ανά ερευνητή, βρίσκεται στην 26η θέση της κατάταξης των ευρωπαϊκών χωρών, κάτω από τη Σουηδία (0,63), την Πορτογαλία και τη Φινλανδία (0,62) και πάνω από τη Γαλλία (0,43), τη Γερμανία (0,47) και την Πολωνία (0,46). Τις λιγότερο καλές επιδόσεις στην Ευρώπη εμφανίζουν η Ουγγαρία (0,35) και η Βουλγαρία (0,41).

Σχήμα 34. Αναλογία δημοσιεύσεων/ερευνητών, το 2019 (με βάση δεδομένα της Scimago και της Eurostat⁶²⁾

⁶² α) Scimago Journal and Country Rank [17/05/21] Διαθέσιμο εδώ: <https://www.scimagojr.com/countryrank.php?year=2019>

β) Eurostat- Total researchers by sectors of performance - full time equivalent [17/05/2021] Διαθέσιμο εδώ: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tsc00004/default/table?lang=en>

6.4. Ερευνητές με τη μεγαλύτερη επιρροή

Το 2020 στην ετήσια έκδοση της Clarivate Analytics για τους ερευνητές με τη μεγαλύτερη επιρροή παγκοσμίως, όπως αυτή προσδιορίζεται από το πλήθος των αναφορών (top 1% του πλήθους των αναφορών στο πεδίο/στα πεδία Essential Science Indicators του Web of Science) που συγκεντρώνουν οι δημοσιεύσεις τους (από το 2009 ως το 2019), περιλαμβάνονται συνολικά 6.400 ερευνητές. Από αυτούς, οι 11 είναι Έλληνες που υπηρετούν σε ελληνικά πανεπιστήμια ή ερευνητικά κέντρα⁶³. Τέσσερις (4) εξ αυτών εντάσσονται στο διεπιστημονικό πεδίο, δύο (2) στο πεδίο της κλινικής ιατρικής και από ένας (1) εντάσσεται στο πεδίο της πληροφορικής, της μηχανικής, της χημείας, της φαρμακολογίας και τοξικολογίας, και των επιστημών οικονομίας και διοίκησης (Πίνακας 16).

Πίνακας 16. Έλληνες ερευνητές με μεγάλη απήχηση (με τη σειρά που εμφανίζονται στη λίστα της Clarivate Analytics για την Ελλάδα το 2020)

Ερευνητής/Ερευνήτρια	Κατηγορία	Κύριο Ίδρυμα	Δεύτερο Ίδρυμα
Νικόλας Απέργης	Οικονομικά και Διοίκηση Επιχειρήσεων	Πανεπιστήμιο Πειραιώς	Πανεπιστήμιο Derby
Γεώργιος Λ. Δαΐκος	Διεπιστημονική	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	
Θεόδωρος Δαλαμάγκας	Διεπιστημονική	Αθηνά Ερευνητικό κέντρο καινοτομίας στις τεχνολογίες της πληροφορίας των επικοινωνιών & της γνώσης	
Μελέτιος Α. Δημόπουλος	Κλινική Ιατρική	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	
Γεράσιμος Φιλιππάτος	Κλινική Ιατρική	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	Πανεπιστήμιο Κύπρου
Ευάγγελος Ι. Γιαμαρέλλος - Μπουρμπούλης	Διεπιστημονική	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	
Άρτεμις Γ. Χατζηγεωργίου	Διεπιστημονική	Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ
Γεώργιος Κ. Καραγιαννίδης	Πληροφορική	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	
Δημήτριος Κ. Ρακόπουλος	Μηχανική	Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Κωνσταντίνος Στούμπος	Χημεία	Πανεπιστήμιο Κρήτης	
Αριστείδης Μ Τσατσάκης	Φαρμακολογία και τοξικολογία	Πανεπιστήμιο Κρήτης	

Αντίστοιχα, στη λίστα $h>100$ της Webometrics η οποία βασίζεται στη βάση Google Scholar και πιο συγκεκριμένα στα δημόσια προφίλ Google Scholar 4.238 επιστημόνων, περιλαμβάνονται 11 Έλληνες επιστήμονες⁶⁴, τρεις (3) περισσότεροι από την προηγούμενη χρονιά. Σχετικός είναι ο παρακάτω πίνακας:

Πίνακας 17. Έλληνες ερευνητές με μεγάλη απήχηση ($h>100$)

Θέση	Ερευνητής	Ίδρυμα	H Index	Αναφορές
85	Γεώργιος Π. Χρούσος	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	193	157.683
359	Δημήτριος Τριχόπουλος†	Harvard School of Public Health Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	159	108.865
763	Αντωνία Τριχοπούλου	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	140	107.574
938	Μελέτιος Αθανάσιος Δημόπουλος	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	135	85.258

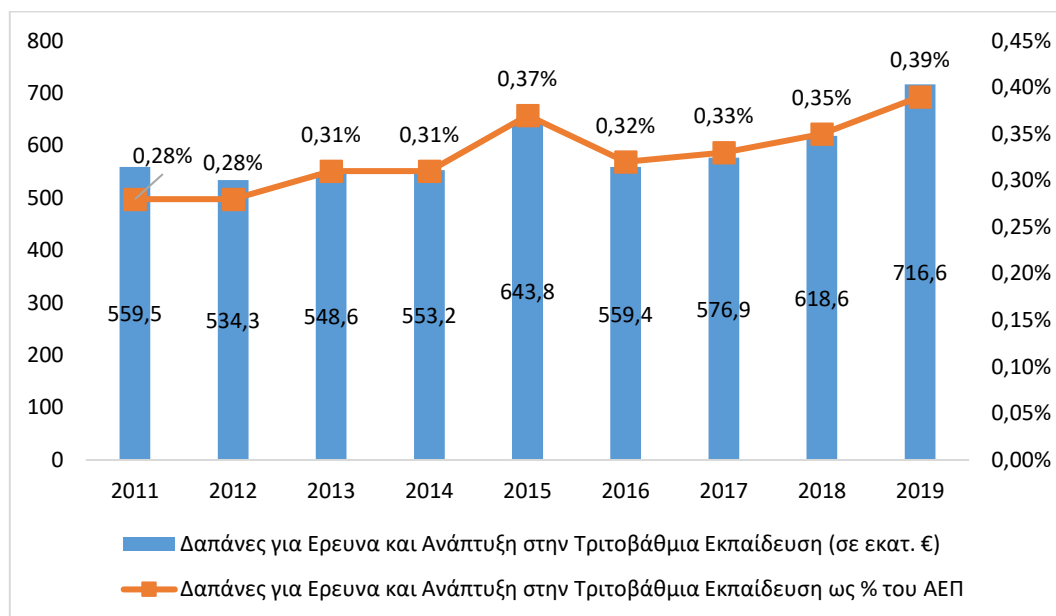
⁶³ Web of Science-Highly Cited Researchers 2020, Clarivate Analytics [04/03/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://recognition.webofscience.com/awards/highly-cited/2020/>

⁶⁴ Webometrics <https://www.webometrics.info/en/hlargerthan100>

Θέση	Ερευνητής	Ίδρυμα	H Index	Αναφορές
2045	Γεράσιμος Φιλιππάτος	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	116	150.263
2152	Χριστόδουλος Στεφανάδης	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	115	72.592
2553	Μαρίνος Δαλάκας	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	112	46.435
2747	Χαράλαμπος Μ. Μουτσόπουλος	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	110	52.418
3748	Δημοσθένης Παναγάκος	Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο	102	79.803
4031	Παγώνα Λάγιου	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	101	37.619
4183	Δημήτρης Τουσσούλης	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	100	41.356

6.5. Χρηματοδότηση της έρευνας & ανάπτυξης στον τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (Σχήμα 35), στην Ελλάδα οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το 2019 ανήλθαν σε 716,6 εκατομμύρια ευρώ, εμφανίζοντας αύξηση κατά 13,7% (97,97 εκατομμύρια ευρώ, σε σχέση με το 2018). Σε ονομαστικές τιμές, την περίοδο 2011-2019, οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη αυξήθηκαν κατά 10,56%, από 559,5 εκατομμύρια ευρώ το 2011, σε 716,6 εκατομμύρια ευρώ το 2019. Δεδομένης της μείωσης του ελληνικού ΑΕΠ, λόγω της οικονομικής κρίσης, οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη ως ποσοστό του ΑΕΠ (ένταση δαπανών) εμφανίζουν αύξηση από 0,28% του ΑΕΠ το 2011, σε 0,39% το 2019⁶⁵.

Σχήμα 35. Χρηματοδότηση έρευνας και ανάπτυξης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, 2011-2019 (με βάση δεδομένα του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης⁶⁶)

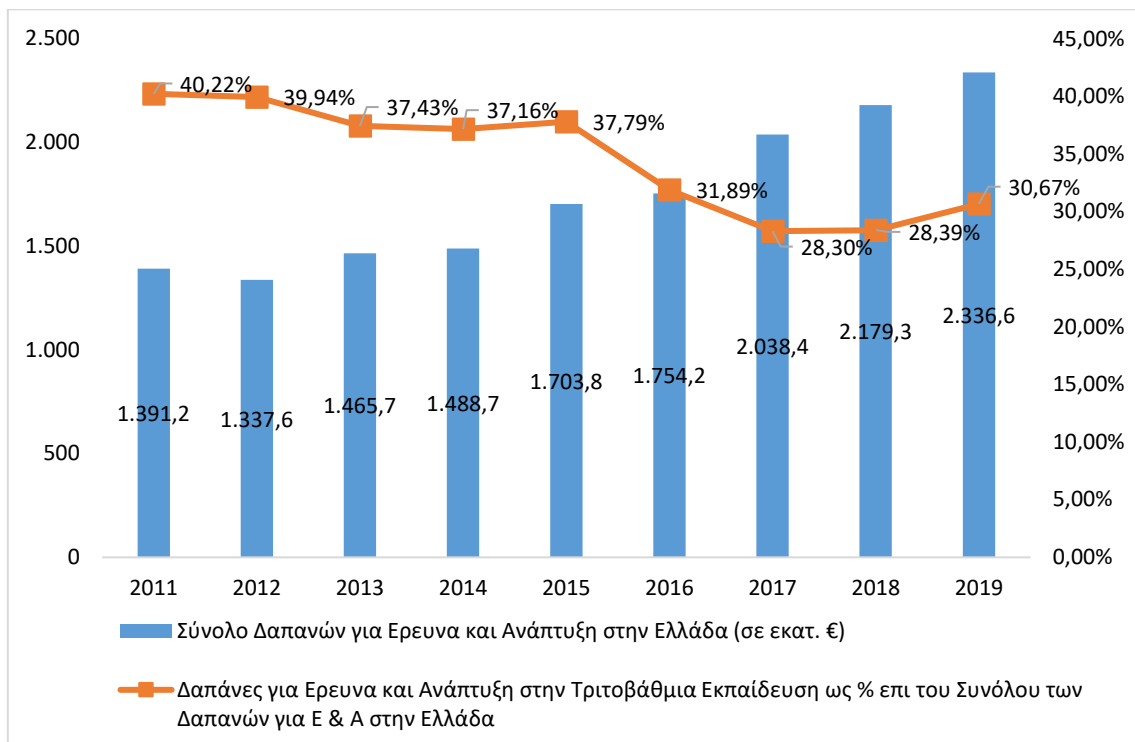
⁶⁵ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για Δαπάνες και Προσωπικό για το 2019 στην Ελλάδα- Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα, 2020 [05/03/2021] Διαθέσιμο εδώ: <https://metrics.ekt.gr/publications/438>

Στην έκθεση του ΕΚΤ αναφέρεται ότι λόγω της αναθεώρησης των στοιχείων ΑΕΠ αναδιαμορφώθηκαν οι τιμές των δεικτών έντασης και έρευνας και ανάπτυξης για την περίοδο 2011-2018. Συνεπώς, στην παρούσα έκθεση εμφανίζονται τα επικαιροποιημένα δεδομένα.

⁶⁶ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για Δαπάνες και Προσωπικό για το 2019 στην Ελλάδα- Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα, 2020 [05/03/2021] Διαθέσιμο εδώ: <https://metrics.ekt.gr/publications/438>

Την περίοδο 2011-2019, οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα ως ποσοστό του συνόλου των δαπανών της Ελληνικής Κυβέρνησης για έρευνα και ανάπτυξη εμφανίζουν σημαντική πτώση κατά 9,55%, από 40,22% το 2011, σε 30,67% το 2019 (Σχήμα 36).

Το 2011 οι συνολικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη σε όλους τους τομείς ανήλθαν σε 1.391,2 εκατομμύρια ευρώ εκ των οποίων 559,5 εκατ. (40,22%) αντιστοιχούσαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αντίστοιχα, το 2019 οι συνολικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη ανήλθαν σε 2.336,6 εκατ. € εκ των οποίων 716,6 εκατ. (30,67%) αντιστοιχούσαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η συνολική αύξηση κατά 945,2 εκατ. €, την ίδια περίοδο, κατευθύνθηκε σε όλους τους υπόλοιπους τομείς (τομέας επιχειρήσεων, κρατικός τομέας και τομέας ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων) και ελάχιστα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, μόλις, κατά 157,1 εκατ. €.

Σχήμα 36. Συνολική χρηματοδότηση για έρευνα και ανάπτυξη στην Ελλάδα, 2011-2018 (με βάση δεδομένα του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης⁶⁷)

Στην Ελλάδα η χρηματοδότηση της έρευνας στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το 2019, βασίζεται, κατά κύριο λόγο, στον κρατικό τακτικό προϋπολογισμό (360,5 εκατ. €). Το κράτος συνεισφέρει, επίσης, 68,8 εκατ.€ από πόρους του ΕΣΠΑ και 43 εκατ. € από λοιπές κρατικές πηγές. Ακολουθούν οι υπόλοιπες πηγές χρηματοδότησης: η Ευρωπαϊκή Ένωση μαζί με άλλες πηγές του εξωτερικού συνεισφέρουν κατά 136,8 εκατ. €, οι επιχειρήσεις κατά 56,4 εκατ. €, οι φορείς του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ίδια χρηματοδότηση) κατά 50,5 εκατ. € και οι ιδιωτικοί μη κερδοσκοπικοί φορείς κατά 0,6 εκατ. € (Πίνακας 18).

Τα έτη 2011 - 2019, οι κρατικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση συνολικά παρουσίασαν αύξηση από 389,2 εκατ. € το 2011, σε 472,3 εκατ. € το 2019. Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων αυξήθηκε κατά 6,23 εκατ. € (12,4%) ενώ, την ίδια περίοδο, αυξήθηκε η ίδια χρηματοδότηση κατά 19,59 εκατ. € (63,3%). Η χρηματοδότηση από την ΕΕ

⁶⁷ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για Δαπάνες και Προσωπικό για το 2019 στην Ελλάδα- Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα, 2020 [05/03/2021] Διαθέσιμο εδώ: <https://metrics.ekt.gr/publications/438>

παρουσίασε αύξηση κατά 37,3 εκατ. € (48,27%) ενώ αυξήθηκε η χρηματοδότηση από λοιπές πηγές εξωτερικού κατά 14,3 εκατ. € (182%⁶⁸).

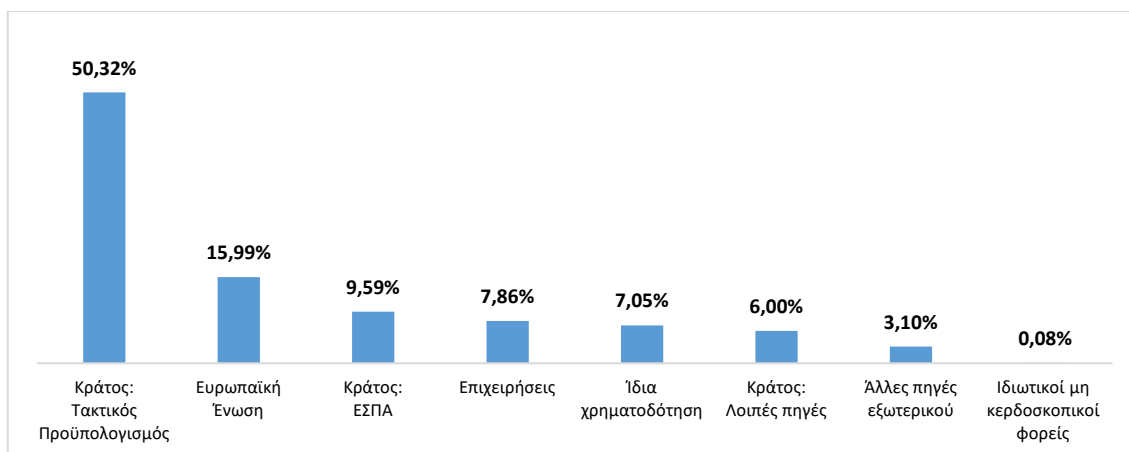
Πίνακας 18. Πηγές χρηματοδότησης για Έρευνα και Ανάπτυξη στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα, 2019 (με βάση δεδομένα του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης⁶⁹)

Πηγές Χρηματοδότησης (Τριτοβάθμια Εκπαίδευση)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Κράτος: Τακτικός Προϋπολογισμός	340,91	321,2	253,09	243,77	260,41	298,78	311,9	336,25	360,54
Κράτος: Λοιπές Πηγές	6,75	6,3	17,05	20,97	26,13	39,27	50,51	46,16	43,02
Κράτος: ΕΣΠΑ	41,54	49,76	125,51	133,85	171,42	33,07	17,77	45,69	68,75
Ίδια Χρηματοδότηση	30,93	25,7	37,67	41,02	41,74	39,22	43,86	41,16	50,52
Ιδιωτικοί Μη - Κερδοσκοπικοί φορείς	4,05	3,2	3,77	3,86	1,35	1,44	1,31	0,75	0,57
Επιχειρήσεις	50,12	42,1	30	33,01	48,77	40,77	48,17	52,36	56,35
ΕΕ	77,3	78,1	74,64	68,84	85,15	101,06	92,64	76,45	114,61
Άλλες Πηγές Εξωτερικού	7,87	7,9	6,87	7,86	8,8	5,74	10,69	19,76	22,19
ΣΥΝΟΛΟ	559,53	534,26	548,6	553,2	643,77	559,35	576,85	618,58	716,55

Στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 37) παρουσιάζονται τα ποσοστά των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη στην Ελλάδα ανά πηγή χρηματοδότησης. Σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης, τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα χρηματοδοτούνται κατά 50,32% από τον τακτικό προϋπολογισμό του κράτους, κατά 9,59% από το ΕΣΠΑ και 6% από λοιπές δημόσιες πηγές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση μαζί με άλλες πηγές του εξωτερικού συνεισφέρουν κατά 19,09%, οι επιχειρήσεις κατά 7,86%, ενώ η ίδια χρηματοδότηση κατά 7,05%.

⁶⁸ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για Δαπάνες και Προσωπικό για το 2019 στην Ελλάδα- Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα, 2020 [05/03/2021] Διαθέσιμο εδώ: <https://metrics.ekt.gr/publications/438>

⁶⁹ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για Δαπάνες και Προσωπικό για το 2019 στην Ελλάδα- Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα, 2020 [05/03/2021] Διαθέσιμο εδώ: <https://metrics.ekt.gr/publications/438>

Σχήμα 37. Ποσοστό επί του συνόλου των δαπανών για Ε&Α, ανά πηγή προέλευσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το 2019 (με βάση δεδομένα του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης⁷⁰)

6.5.1. Συμμετοχή ελληνικών οργανισμών στο Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020

Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» (Horizon 2020) αποτελεί το χρηματοδοτικό πλαίσιο της Ε.Ε. για την Έρευνα και την Καινοτομία. Στόχος του είναι να διασφαλιστεί ότι η Ευρώπη παράγει ανταγωνιστική επιστήμη και τεχνολογία που δίνουν ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη. Το πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 βοηθά στην επίτευξη αυτού του στόχου συνδυάζοντας την έρευνα με την καινοτομία και εστιάζοντας σε τρεις βασικούς τομείς: επιστημονική αριστεία, βιομηχανική υπεροχή και κοινωνικές προκλήσεις.⁷¹

Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Μάιος 2021), το σύνολο της χρηματοδότησης από το πρόγραμμα έχει φτάσει τα 64,86 δισ. €, ενώ οι ελληνικοί οργανισμοί έχουν λάβει 1,62 δισ. (Πίνακας 19). Αξιοσημείωτο είναι ότι η Ελλάδα σημειώνει αυξημένα ποσοστά συνολικής χρηματοδότησης και συμμετοχών σε έργα σε σχέση με τον πληθυσμό της στην Ε.Ε. Επίσης, σημειώνει καλύτερο ποσοστό επιτυχίας υποβαλλόμενων προτάσεων από τον μέσο όρο της Ε.Ε. και του συνόλου όλων των χωρών.

Πίνακας 19. Συνολικά στοιχεία χρηματοδότησης από πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 για Ελλάδα, Ε.Ε και σύνολο χωρών⁷²

	Ελλάδα	Σύνολο Ε.Ε.	Σύνολο χωρών
Σύνολο χρηματοδότησης	1,62 δισ. €	58,54 δισ. €	64,86 δισ. €
Ποσοστό Χρηματοδότησης Ελλάδας, σε σχέση με τον πληθυσμό της στην ΕΕ. (συμπεριλαμβάνεται και το Ηνωμ. Βασίλειο)	2,8% > 2,1%		
Αριθμός συμμετοχών σε έργα	5.203	148.769	168.598
Ποσοστό Συμμετοχών Ελλάδας σε σχέση με τον πληθυσμό της στην Ε.Ε. (συμπεριλαμβάνεται και το Ηνωμ. Βασίλειο)	3,5% > 2,1%		
Ποσοστό επιτυχίας υποβαλλόμενων προτάσεων	13,7%	12,05%	12,03%

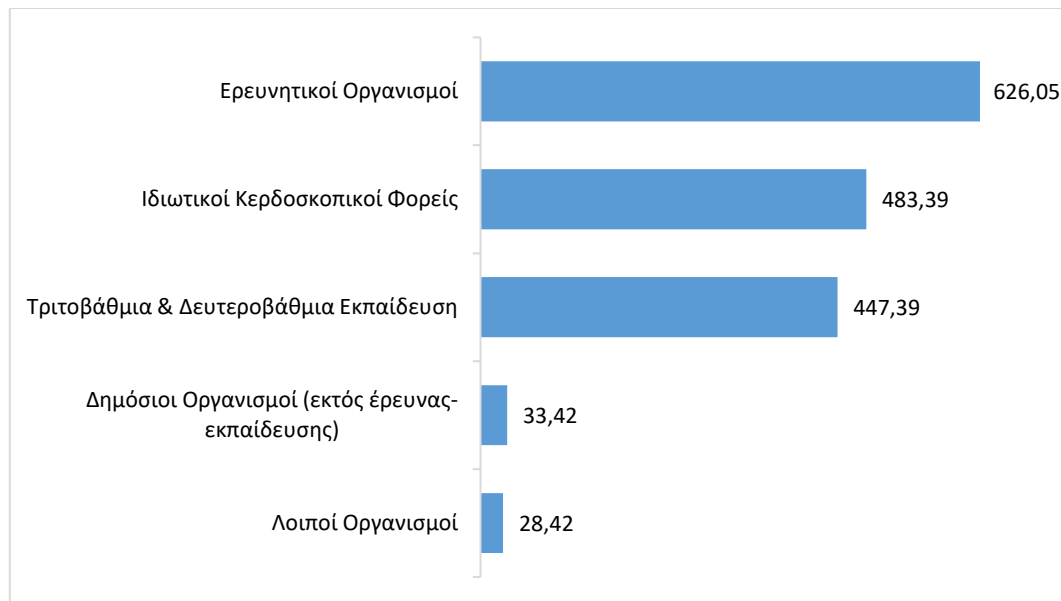
⁷⁰ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για Δαπάνες και Προσωπικό για το 2019 στην Ελλάδα- Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα, 2020 [05/03/2021] Διαθέσιμο εδώ: <https://metrics.ekt.gr/publications/438>

⁷¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Το Πρόγραμμα Πλαίσιο της ΕΕ για την Έρευνα και την Καινοτομία, 2014 Διαθέσιμο εδώ:

https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/default/files/H2020_EL_KI0213413ELN.pdf

⁷² Στοιχεία Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 28/05/2021. Διαθέσιμο εδώ: <https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/sense/app/a976d168-2023-41d8-accc-e77640154726/sheet/0c8af38b-b73c-4da2-ba41-73ea34ab7ac4/state/analysis>

Τα ελληνικά πανεπιστήμια έχουν σημαντική συμβολή στο συνολικό ποσό χρηματοδότησης που έχει ληφθεί, αν και στο σύνολο της χώρας προηγούνται άλλοι ερευνητικοί οργανισμοί και οι ιδιωτικοί κερδοσκοπικοί φορείς. Τα πανεπιστήμια συμπεριλαμβάνονται στην κατηγορία τριτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση με συνολική χρηματοδότηση στα 447,39 εκατ. € (Σχήμα 38).

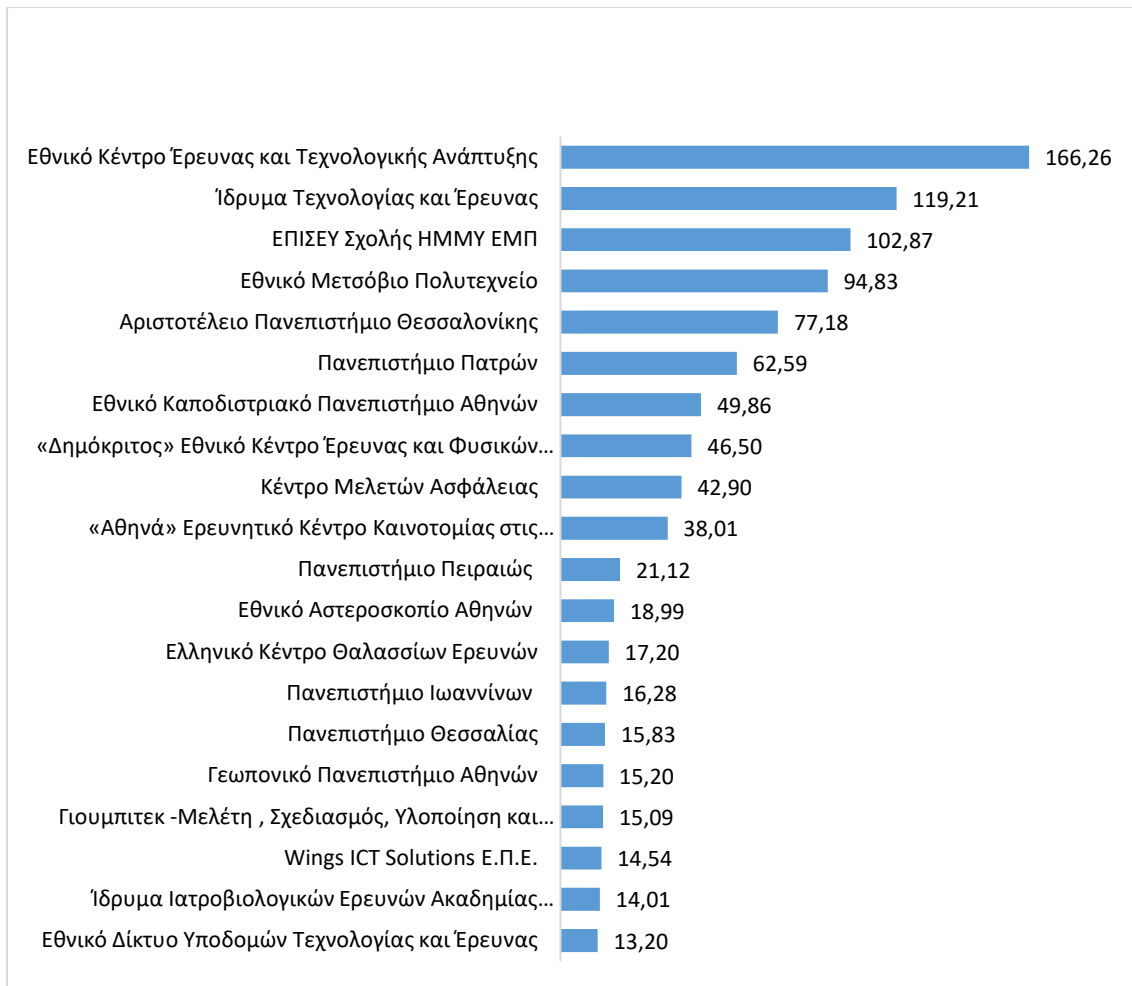
Σχήμα 38. Χρηματοδότηση από Πρόγραμμα Ορίζοντα 2020 ανά τύπο οργανισμού στην Ελλάδα (σε εκατ. ευρώ)⁷³

Στις δύο πρώτες θέσεις των ελληνικών οργανισμών με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση βρίσκονται δύο ερευνητικά ιδρύματα, το Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, ενώ ακολουθεί στην τρίτη θέση το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών (ΕΠΙΣΕΥ) της Σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Στις πρώτες 20 θέσεις των ελληνικών οργανισμών με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Ορίζοντα 2020, βρίσκονται οκτώ (8) ελληνικά πανεπιστήμια, εκ των οποίων τα πρώτα τέσσερα είναι το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών που βρίσκονται μεταξύ 4ης και 7ης θέσης (Σχήμα 39).

⁷³ Στοιχεία Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 28/05/2021. Διαθέσιμο εδώ:

<https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/sense/app/a976d168-2023-41d8-accec-e77640154726/sheet/0c8af38b-b73c-4da2-ba41-73ea34ab7ac4/state/analysis>

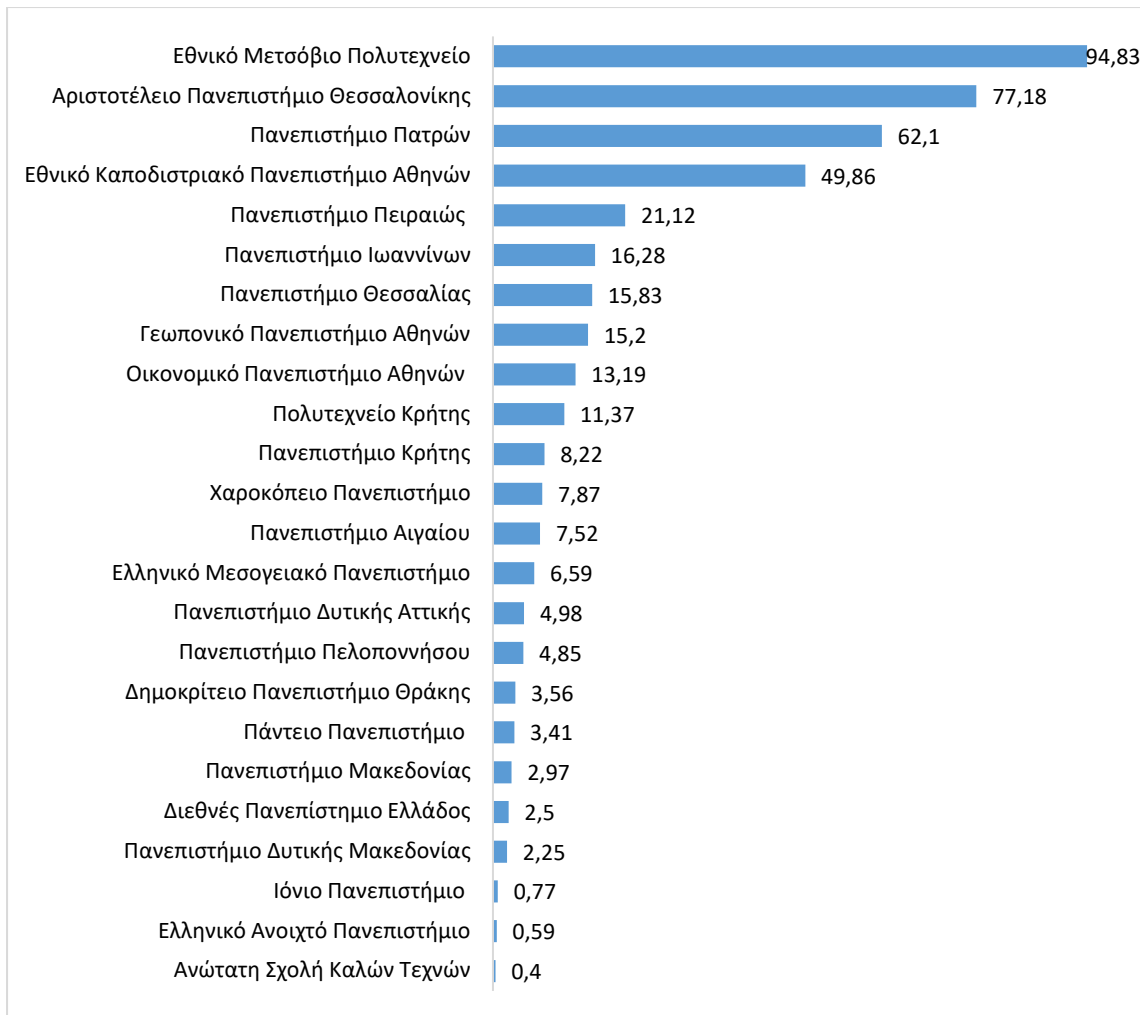
Σημ.- Στην καταγραφή της Ε.Ε., το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών (ΕΠΙΣΕΥ) της Σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών (ΣΗΜΜΥ) του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (ΕΜΠ) έχει προσμετρηθεί στους ερευνητικούς οργανισμούς.

Σχήμα 39. Ελληνικοί Οργανισμοί με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 (σε εκατ. ευρώ)⁷⁴

Τα ελληνικά πανεπιστήμια έχουν λάβει σημαντική χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020. Το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο βρίσκεται στην πρώτη θέση μεταξύ των ελληνικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων με χρηματοδότηση 94,83 εκατ. € (197,7 εκατ. € αν συνυπολογιστεί και το ΕΠΙΣΕΥ), και ακολουθεί το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με 77,18 εκατ. €, το Πανεπιστήμιο Πατρών με 62,1 εκατ. € και το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών με 49,86 εκατ. € (Σχήμα 40).

⁷⁴ Στοιχεία Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 28/05/2021. Διαθέσιμο εδώ: <https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/sense/app/a976d168-2023-41d8-accec-e77640154726/sheet/0c8af38b-b73c-4da2-ba41-73ea34ab7ac4/state/analysis>

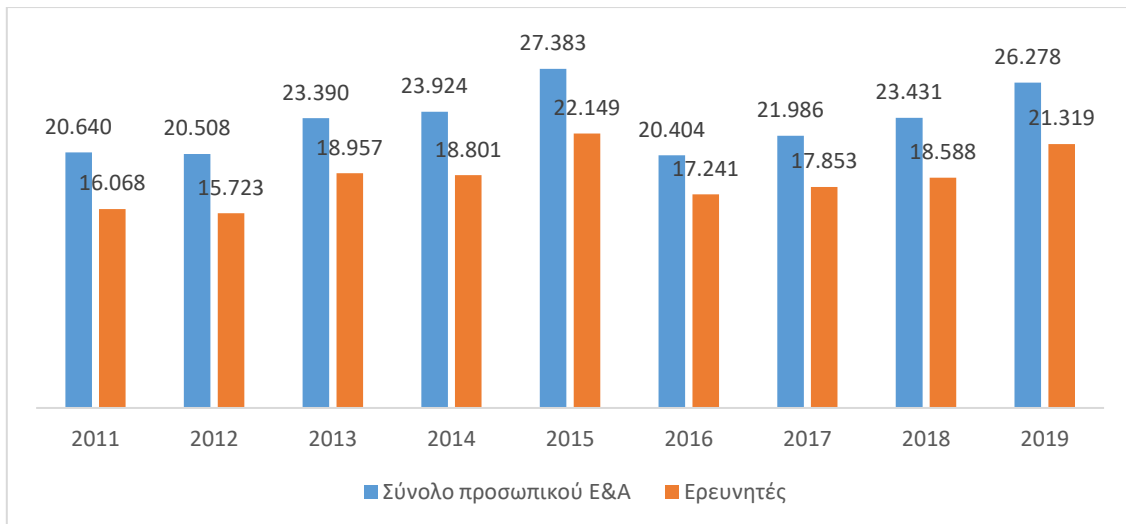
Σχήμα 40. Χρηματοδότηση ελληνικών Πανεπιστημίων από το Πρόγραμμα Ορίζοντα 2020 (σε εκατ. ευρώ)⁷⁵

6.6. Προσωπικό έρευνας & ανάπτυξης στον τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης, το 2019, το συνολικό προσωπικό για έρευνα και ανάπτυξη στην Ελλάδα στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανήλθε στα 26.278 άτομα, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 2.847 άτομα (12,15%) σε σχέση με το 2018 (Σχήμα 41). Μεταξύ 2011 και 2019, το προσωπικό έρευνας και ανάπτυξης των ΑΕΙ παρουσιάζει συνολικά αύξηση κατά 5.638 άτομα (27,32%). Την ίδια περίοδο ο αριθμός των ερευνητών αυξήθηκε κατά 5.251 άτομα, δηλαδή κατά 32,67%.

Σημειώνεται ότι ο αριθμός του προσωπικού έρευνας και ανάπτυξης αυξάνεται μεταξύ των ετών 2011 και 2015 κατά 32,67%. Στη συνέχεια μεταξύ των ετών 2015 και 2019 παρατηρείται σημαντική μείωση (-4,99%) κατά την οποία το σύνολο του προσωπικού σε έρευνα και ανάπτυξη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μειώθηκε κατά 1.105 άτομα, από 27.384 το 2015, σε 26.278 το 2018. Την ίδια περίοδο, ο αριθμός των ερευνητών μειώθηκε αντίστοιχα σε ποσοστό 3,75% (από 22.149 το 2015, σε 21.319 το 2019).

⁷⁵ Στοιχεία Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 28/05/2021. Διαθέσιμο εδώ: <https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/sense/app/a976d168-2023-41d8-accec-e77640154726/sheet/0c8af38b-b73c-4da2-ba41-73ea34ab7ac4/state/analysis>

Σχήμα 41. Σύνολο προσωπικού Έρευνας και Ανάπτυξης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, στην Ελλάδα (σε Ισοδύναμα Πλήρους Απασχόλησης), 2011 – 2019 (με βάση δεδομένα του ΕΚΤ⁷⁶)

6.7. Διδάκτορες και μεταδιδάκτορες

Οι διδακτορικές σπουδές αποτελούν όχι μόνο διαβατήριο για την ακαδημαϊκή σταδιοδρομία αλλά απόδειξη απόκτησης της επιστημονικής σκέψης και προσέγγισης στην επίλυση σύνθετων προβλημάτων. Ωστόσο, προσφέρουν και εναλλακτικές επαγγελματικές διαδρομές εκτός του ακαδημαϊκού χώρου, δεδομένου ότι είναι συνώνυμες με τη σε βάθος γνώση ενός πεδίου, τη νοοτροπία διαρκούς μάθησης και αυτοεξέλιξης και την απόκτηση δεξιοτήτων, οι οποίες θεωρούνται σημαντικές σε πλήθος επαγγελματίων στην αγορά εργασίας. Σε κάθε περίπτωση, όμως, η απόφαση για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής συνεπάγεται σημαντικές απαιτήσεις σε χρόνο, προσπάθεια και ενεργό συμμετοχή σε άλλες συμπληρωματικές ακαδημαϊκές δραστηριότητες.

Τα ιδρύματα, από την πλευρά τους, καταβάλλουν προσπάθειες για την αποτελεσματική οργάνωση των κύκλου των διδακτορικών σπουδών (με διαφορές ανά επιστημονικό πεδίο) με τη θέσπιση κανονισμών, την καταγραφή διαδικασιών και δεικτών παρακολούθησής τους, την προσθήκη ειδικών μαθημάτων/σεμιναρίων, την καλλιέργεια ερευνητικής κουλτούρας, την υποστήριξη των υποψηφίων διδασκόντων στη διεξαγωγή ερευνητικού έργου/δημοσιεύσεων ή/και επικουρικού διδακτικού έργου καθώς, επίσης, και την κινητικότητά τους.

Με δεδομένη τη σημασία των διδακτορικών σπουδών, έχουν εκπονηθεί αρκετές μελέτες από διάφορους φορείς (π.χ. EUA, EURODOC, LERU) οι οποίες συνηγορούν υπέρ ορισμένων νέων τάσεων στην οργάνωση και τη λειτουργία του τρίτου κύκλου σπουδών, κάνοντας παράλληλα συστάσεις βελτίωσης. Η πλέον πρόσφατη μελέτη διεξήχθη το 2019 από το Συμβούλιο Διδακτορικής Εκπαίδευσης (CDE) της Ένωσης Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (EUA) με σκοπό την αποτύπωση της διδακτορικής εκπαίδευσης στην Ευρώπη, ειδικά ως προς τις ακολουθούμενες ιδρυματικές προσεγγίσεις, όπως αυτές εκφράζονται μέσα από δομές και διαδικασίες. Με τον τρόπο αυτό, θα μπορούσαν όλα τα ιδρύματα να συγκρίνουν τις πρακτικές και τις προσεγγίσεις τους και να προβούν σε βελτιώσεις, έχοντας υπόψη τους τη συνολική εικόνα στην Ευρώπη. Τα ευρήματα και τα συμπεράσματα της μελέτης αυτής παρουσιάζονται στη συνέχεια.

⁷⁶ Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Βασικοί Δείκτες Έρευνας και Ανάπτυξης για Δαπάνες και Προσωπικό για το 2019 στην Ελλάδα- Προκαταρκτικά στοιχεία, Αθήνα, 2020 [05/03/2021] Διαθέσιμο εδώ: <https://metrics.ekt.gr/publications/438>

6.7.1. Διδακτορικές σπουδές στην Ευρώπη: Ορισμένα συμπεράσματα⁷⁷

Στην πλειονότητά τους, οι διδακτορικές σπουδές προσφέρονται σε μορφή προγραμμάτων σπουδών με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Τα προγράμματα διδακτορικών σπουδών διοικούνται από αντίστοιχες ακαδημαϊκές μονάδες με συγκεκριμένο επιστημονικό προσανατολισμό.

Οι διδακτορικές σπουδές υποστηρίζονται μέσω κατάλληλων κανονισμών (στους οποίους περιγράφονται οι απαιτήσεις των σπουδών, π.χ σε συγκεκριμένα μαθήματα, και το περιεχόμενό τους, ο τρόπος αξιολόγησης, οι προσφερόμενες πιστωτικές μονάδες κ.ά.). Αξίζει να αναφερθεί ότι τα ιδρύματα αποδίδουν μεγάλη σημασία στην απόκτηση ερευνητικών και εν γένει ακαδημαϊκών δεξιοτήτων από τους υποψήφιους διδάκτορες και στην εκπαίδευση των υποψηφίων σε θέματα αξιοποίησης της γνώσης και διδακτικής. Η διοίκηση και η ηγεσία και οι συναφείς δεξιότητες θεωρούνται σημαντικές, επίσης, αλλά σε μικρότερο βαθμό.

Το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου των υποψηφίων διδακτόρων επενδύεται στην έρευνα και τη διδασκαλία, ενώ λιγότερο χρόνο αφιερώνουν στην επικοινωνία της επιστήμης, την απασχόληση σε κάποιο άλλο φορέα και την προσφορά διοικητικού/υποστηρικτικού έργου.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης της EUA, τα πανεπιστήμια υποστηρίζουν τους υποψήφιους διδάκτορες/νέους ερευνητές ώστε αυτοί να μπορούν να ανταποκριθούν όχι μόνο στις απαιτήσεις μιας ακαδημαϊκής θέσης, αλλά και σε μια θέση ερευνητή εκτός πανεπιστημιακού χώρου ή επαγγελματία υψηλών προσόντων. Μάλιστα, στο πλαίσιο της υποστήριξης των εν λόγω υποψηφίων, υπάρχει δυνατότητα απασχόλησής τους στα ίδια τα ιδρύματα, μετά τη λήψη του διδακτορικού τίτλου, σε ποσοστό 94% των συμμετεχόντων στη μελέτη ιδρυμάτων. Καθοριστικής σημασίας για τη διασφάλιση της ποιότητας των διδακτορικών σπουδών είναι και η ιχνηλάτηση των διδακτόρων ως προς την επαγγελματική πορεία τους. Τρία στα δέκα ιδρύματα δηλώνουν πως την εφαρμόζουν σε όλα τα προσφερόμενα διδακτορικά προγράμματα και ακόμη ένα ίδρυμα το πράττει στα περισσότερα προγράμματά του, εφαρμόζοντας διάφορες προσεγγίσεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι καταβάλλονται προσπάθειες σε ευρωπαϊκό επίπεδο για έναν κοινό μηχανισμό ιχνηλάτησης.

Οι διδακτορικές σπουδές χρηματοδοτούνται, κυρίως, από δημόσιες πηγές (εθνικούς φορείς και τα ίδια τα ιδρύματα), ενώ, σε μικρότερο βαθμό, οι υποψήφιοι διδάκτορες χρηματοδοτούνται και από άλλες πηγές (π.χ. εργοδότες). Ωστόσο, δεν λείπουν και οι περιπτώσεις που δεν λαμβάνουν καμιά χρηματοδότηση (34% των συμμετεχόντων στη μελέτη ιδρυμάτων).

Εξετάζοντας την κινητικότητα με βάση τη λήψη του προηγούμενου τίτλου σπουδών, προκύπτει ότι ποσοστό 20% των υποψηφίων διδακτόρων το έχει λάβει από ίδρυμα διαφορετικής χώρας (ποσοστό το οποίο θεωρείται σχετικά υψηλό). Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, οι υποψήφιοι διδάκτορες συνεχίζουν στο ίδιο πανεπιστήμιο από το οποίο απέκτησαν το πτυχίο ή/και το μεταπτυχιακό τους δίπλωμα.

Ο χρόνος ολοκλήρωσης των διδακτορικών σπουδών, κατά μέσο όρο, στην Ευρώπη (65% των ιδρυμάτων) κυμαίνεται μεταξύ 3,5 και 4,5 ετών. Μάλιστα σε σχέση με ό,τι ίσχυε 10 χρόνια πριν, τα ιδρύματα δήλωσαν ότι ο χρόνος αυτός είτε μειώθηκε (43%) είτε παρέμεινε σταθερός (42%). Η πλειονότητα των υποψηφίων διδακτόρων (66%) ολοκληρώνει το πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών μέσα σε 6 χρόνια. Εξετάζοντας τη διάσταση αυτή στην περίοδο των τελευταίων δέκα χρόνων προκύπτει ότι το ποσοστό των υποψηφίων διδακτόρων που ολοκληρώνει τις σπουδές του παρέμεινε σταθερό (49%) ή μειώθηκε (16%).

⁷⁷ EUA (2019) Doctoral education in Europe today: approaches and institutional structures [18/05/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://eua.eu/downloads/publications/online%20eua%20cde%20survey%2016.01.2019.pdf>

Σε σχέση με την επίβλεψη των διδακτορικών διατριβών, διαπιστώνεται ότι ο επιβλέπων καθηγητής συνεχίζει να επιτελεί κεντρικό ρόλο, αλλά λόγω των αυξημένων αρμοδιοτήτων του, αναφέρεται ότι είναι δύσκολο να το πράττει χωρίς την υποστήριξη και επίβλεψη του Ιδρύματος. Στους κανονισμούς των Ιδρυμάτων για τις διδακτορικές σπουδές περιλαμβάνονται ρυθμίσεις για τον τρόπο διορισμού του επιβλέποντος, για την καταγραφή των δραστηριοτήτων των υποψηφίων διδακτόρων και την παροχή ανατροφολόγησης από την πλευρά του επιβλέποντος. Σε κάποιους γίνεται λόγος για την υπογραφή τριμερών συμφωνιών, για θέματα διευθέτησης συγκρούσεων και τον ελάχιστο αριθμό συναντήσεων με τον επιβλέποντα καθηγητή αλλά και για θέματα κατάρτισης των επιβλεπόντων και ρύθμισης του μέγιστου αριθμού υποψηφίων διδακτόρων ανά επιβλέποντα. Ακόμη αξίζει να αναφερθεί πως η επίβλεψη των διδακτορικών διατριβών μπορεί να ανατίθεται σε έναν ή σε μια ομάδα από μέλη του ιδρύματος και σε χαμηλότερο ποσοστό σε μια ομάδα με μέλη άλλων πανεπιστημίων. Βεβαίως κατά μέσο όρο στην Ευρώπη διαφαίνεται ο κύριος ρόλος των επιβλεπόντων αλλά παράλληλα αυξάνεται η συνεργασία τους με ομάδες στις οποίες περιλαμβάνονται άτομα από το ίδιο ή/και διαφορετικά ιδρύματα.

Η εισαγωγή των υποψηφίων διδακτόρων στο πρόγραμμα σπουδών γίνεται με μια συγκεκριμένη διαδικασία και κριτήρια αποδοχής που περιλαμβάνουν προσωπική συνέντευξη, υποβολή ερευνητικής πρότασης και παρουσίαση των ιδεών για έρευνα, ενώ σε μικρότερο βαθμό λαμβάνονται υπόψη οι συστατικές επιστολές και τυχόν επιδόσεις των υποψηφίων σε εξετάσεις. Αυτό αποδεικνύει ότι η αποδοχή των υποψηφίων γίνεται με βάση όχι το τι έχουν ήδη πετύχει αλλά με βάση τη μελλοντική τους δυναμική. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την εκπαίδευση και την υποστήριξη που λαμβάνουν στο επίπεδο των σπουδών τους, σημειώνεται στην έκθεση, ότι έχει συμβάλει στην οικονομική και κοινωνική πρόοδο της Ευρώπης.

Η ρύθμιση των θεμάτων της διδακτορικής εκπαίδευσης επιτυγχάνεται σε διάφορα επίπεδα. Σχετικός είναι ο παρακάτω πίνακας από τον οποίο διαπιστώνεται ότι η διαδικασία επιλογής συνδιαμορφώνεται από το ίδρυμα, την ακαδημαϊκή μονάδα και τον επιβλέποντα, η επιλογή των υποψηφίων καθορίζεται από τον επιβλέποντα και το τμήμα, ενώ η σχέση μεταξύ τους παίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της διδακτορικής εκπαίδευσης (Πίνακας 20). Οι κανόνες για την επίβλεψη των υποψηφίων και οι σχετικές οδηγίες διαμορφώνονται σε επίπεδο ιδρύματος και ακαδημαϊκής μονάδας ενώ οι περιοχές εκπαίδευσης και τα καθήκοντα από την ακαδημαϊκή μονάδα και τον επιβλέποντα. Τέλος, οι κανόνες των εξετάσεων και οι οδηγίες εκπονούνται με τη συμμετοχή του ιδρύματος και της ακαδημαϊκής μονάδας.

Πίνακας 20. Συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων⁷⁸

	Εθνικό επίπεδο	Ιδρυματικό επίπεδο	Επίπεδο ακαδημαϊκής μονάδας	Επιβλέπων
Στοιχεία της διαδικασίας επιλογής	16,2%	46,9%	84,1%	45,8%
Επιλογή υποψηφίων	5%	16,5%	31,7%	56,8%
Σχέσεις υποψηφίων με επιβλέποντα/ακαδημαϊκή μονάδα	21,9%	66%	60%	27,5%
Κανόνες επίβλεψης & οδηγίες	12,3%	58,7%	77,9%	42,8%
Περιοχές εκπαίδευσης ΥΔ	11,6%	37,8%	86,2%	52%
Καθήκοντα ΥΔ	14%	39,9%	86,3%	50,9%
Κανόνες εξετάσεων και οδηγίες	32,8%	69,7%	69%	15,7%

⁷⁸ EUA (2019) Doctoral education in Europe today: approaches and institutional structures, σελ.27 [18/05/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://eua.eu/downloads/publications/online%20eua%20cde%20survey%2016.01.2019.pdf>

Είναι δε άξιο αναφοράς το γεγονός ότι οι υποψήφιοι διδάκτορες έχουν δικαίωμα να υποβάλλουν παράπονα ως προς την ποιότητα της επίβλεψης, ενώ σε μεγάλο ποσοστό συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων και στη διαμόρφωση πολιτικών και διαδικασιών.

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να γίνει μια σύντομη αναφορά στα **βιομηχανικά διδακτορικά** (industrial PhDs). Μια διδακτορική διατριβή είναι δυνατό να εκπονείται σε συνεργασία με έναν δημόσιο ή ιδιωτικό οργανισμό στη βάση συγκεκριμένων συμφωνιών. Ο θεσμός των εν λόγω διδακτορικών αποτελεί τρόπο για την ενίσχυση της αλληλεπίδρασης της ανώτατης εκπαίδευσης με την παραγωγική οικονομία και την ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού υψηλής επιστημονικής κατάρτισης. Μέσω των διδακτορικών αυτών επιδιώκεται η εξεύρεση καινοτόμων λύσεων από τον υποψήφιο διδάκτορα σε συγκριμένα προβλήματα ενός οργανισμού έναντι χρηματικής και συμβουλευτικής υποστήριξης από την πλευρά του συνεργαζόμενου οργανισμού.

Στη Δανία, για παράδειγμα, κάτι τέτοιο εφαρμόζεται από τη δεκαετία του 1970. Τα βιομηχανικά διδακτορικά είναι συνήθως διάρκειας 3 ετών, έχουν κλαδικό προσανατολισμό και υλοποιούνται στη βάση συμφωνιών μεταξύ του υποψηφίου διδάκτορα, του πανεπιστημίου και της εταιρείας με στόχο την παραγωγή πρωτότυπων ιδεών/λύσεων σε συγκεκριμένο πρόβλημα. Οι υποψήφιοι διδάκτορες μοιράζουν τον χρόνο τους στο πανεπιστήμιο και τη συνεργαζόμενη εταιρεία, ενώ έχει αποδειχτεί ότι αυτοί απολαμβάνουν υψηλότερες αμοιβές και έχουν περισσότερες πιθανότητες να βρεθούν σε υψηλά διοικητικά κλιμάκια σε σύγκριση με εκείνους που εκπονούν διδακτορική διατριβή παραδοσιακού τύπου. Οι δε επιχειρήσεις ωφελούνται από την κατοχύρωση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και την ενίσχυση της κερδοφορίας.

Στη χώρα μας ο θεσμός των βιομηχανικών διδακτορικών έχει μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης, αλλά για να επιτευχθεί αυτό χρειάζεται κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο, κουλτούρα συνεργασίας των πανεπιστημίων με τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς και κίνητρα (π.χ. φορολογικά για τις επιχειρήσεις). Αυτά επισημαίνονται σε σχετική μελέτη του ΣΕΒ το 2019⁷⁹. Η πρακτική των αυτού του τύπου διδακτορικής διατριβής εφαρμόζεται στο ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος μέσα από το Πρόγραμμα Βιομηχανικών Υποτροφιών (τουλάχιστον ως το 2021) που σχεδιάστηκε σε συνεργασία με το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Το Πρόγραμμα αυτό προβλέπει τη σύναψη τετραμερούς συμφωνίας μεταξύ του υποψηφίου, ενός ερευνητή του ΕΚΕΦΕ, ενός μέλους ΔΕΠ ΑΕΙ και μιας ιδιωτικής επιχείρησης, στην οποία ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν την εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής.

Συμπεράσματα

Μεταξύ των στρατηγικών προτεραιοτήτων των Ιδρυμάτων για την περαιτέρω ενίσχυση των διδακτορικών σπουδών και των αποτελεσμάτων τους, περιλαμβάνεται η χρηματοδότηση και έπονται τα θέματα της ηθικής στην έρευνα, η προσέλκυση υποψηφίων διδακτόρων από το εξωτερικό, η εξέλιξη της σταδιοδρομίας, αλλά και το θέμα της ισότητας των φύλων. Εξίσου σημαντικά είναι τα θέματα της ανοικτής πρόσβασης και των ανοικτών επιστημονικών δεδομένων, η υγεία και ευημερία των υποψηφίων διδακτόρων αλλά και η ενίσχυση του αριθμού τους, οι συνεργασίες με τους φορείς της αγοράς και η κοινωνική δραστηριοποίηση/συμμετοχή των υποψηφίων διδακτόρων.

Ως προς τη διασφάλιση ποιότητας των διδακτορικών σπουδών, αυτή επιτυγχάνεται μέσω του εσωτερικού συστήματος διασφάλισης ποιότητας των ιδρυμάτων, αλλά και των διαδικασιών εξωτερικής αξιολόγησης. Στην αξιολόγηση λαμβάνονται υπόψη δείκτες, όπως οι επιστημονικές δημοσιεύσεις των υποψηφίων διδακτόρων, τα ποσοστά αποφοίτησης, τα προσόντα του προσωπικού, η ικανοποίηση των ΥΔ και το ποσοστό των διεθνών υποψηφίων. Άλλοι δείκτες που

⁷⁹ ΣΕΒ (2019) Βιομηχανικά διδακτορικά: Ένα σημαντικό βήμα αναβάθμισης της οικονομίας μέσα από τη σύνδεση της εκπαίδευσης και της έρευνας με τις επιχειρήσεις. [18/05/2021] Διαθέσιμο εδώ https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/SR_IndustrialPhDs_v8.pdf

χρησιμοποιούνται είναι το επίπεδο ανταγωνιστικής χρηματοδότησης, οι σταδιοδρομίες των διδακτόρων και η σχέση με την κοινωνία/οικονομία.

Τέλος από την παραπάνω μελέτη προκύπτουν πέντε βασικές εξελίξεις ως προς τη διδακτορική εκπαίδευση:

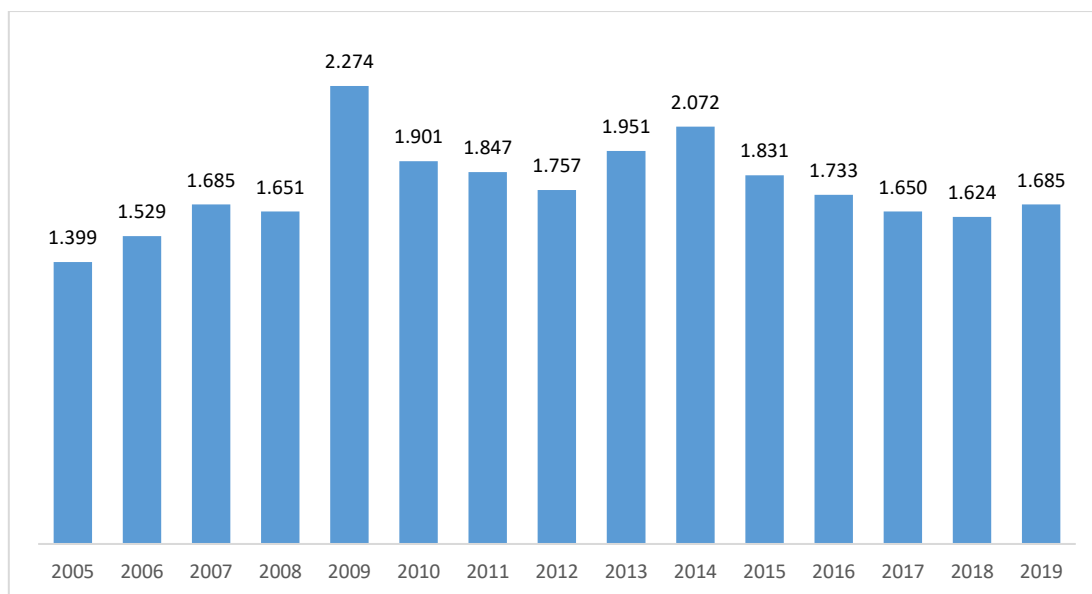
- α. Οι υποψήφιοι διδάκτορες είναι νέοι ερευνητές με μεγάλο βαθμό κινητικότητας (ως προς την απασχόλησή τους σε διάφορους τομείς αλλά και ως προς την μετακίνησή τους σε άλλες γεωγραφικές περιοχές) και στο πλαίσιο των σπουδών τους χρειάζονται ευελιξία, υποστήριξη και χρόνο προκειμένου να εστιάσουν στην έρευνά τους.
- β. Τα ιδρύματα έχουν αναγνωρίσει την ευθύνη που έχουν για την αποτελεσματική οργάνωση και λειτουργία των διδακτορικών σπουδών και δείχνουν τη δέσμευσή τους προς αυτές σχεδιάζοντας ανάλογη στρατηγική.
- γ. Ο συνδυασμός κριτηρίων εισαγωγής σε ένα πρόγραμμα διδακτορικών σπουδών που εστιάζουν περισσότερο στη δυναμική των υποψηφίων και λιγότερο στα επιτεύγματά τους σε συνδυασμό με επαρκή εκπαίδευση και υποστήριξη κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, αποτελούν εχέγγυα για την ανάπτυξή τους.
- δ. Στις διδακτορικές σπουδές φαίνεται πως υπάρχουν ορισμένα κοινά σημεία, τα οποία υποδεικνύουν ένα ευρωπαϊκό μοντέλο διδακτορικής εκπαίδευσης. Αυτά αφορούν την αντίληψη των υποψηφίων διδακτόρων ως νέων ερευνητών, την οργάνωση και την προσφερόμενη υποστήριξη. Από την άλλη πλευρά, ωστόσο, υπάρχουν και διαφορές (π.χ. στη χρηματοδότηση).
- ε. Μεταξύ των προτεραιοτήτων για το μέλλον περιλαμβάνονται θέματα, όπως ο τρόπος επίβλεψης των υποψηφίων διδακτόρων, οι προοπτικές για τη σταδιοδρομία τους, παράλληλα με θέματα, όπως, τα ανοικτά επιστημονικά δεδομένα, η ηθική στην έρευνα και η προσέλκυση υποψηφίων από το εξωτερικό.

Η κατάσταση της διδακτορικής εκπαίδευσης στην Ευρώπη αντικατοπτρίζει τις αρχές του Σάλτσμπουργκ, που συνοψίζονται: α) στην εστίαση των διδακτορικών σπουδών στην έρευνα, β) στην ευελιξία και την αυτονομία των υποψηφίων διδακτόρων για την ανάπτυξή τους, γ) στην προσφορά των σπουδών από αυτόνομα ιδρύματα, τα οποία λογοδοτούν και έχουν την ευθύνη να καλλιεργήσουν την ερευνητική κουλτούρα. Ωστόσο, τα ιδρύματα χρειάζονται ευέλικτους κανονισμούς για τη δημιουργία ειδικών δομών και εργαλείων χρήσιμων για την περαιτέρω ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διδακτορικής εκπαίδευσης.

6.7.2. Οι διδάκτορες στην Ελλάδα ⁸⁰

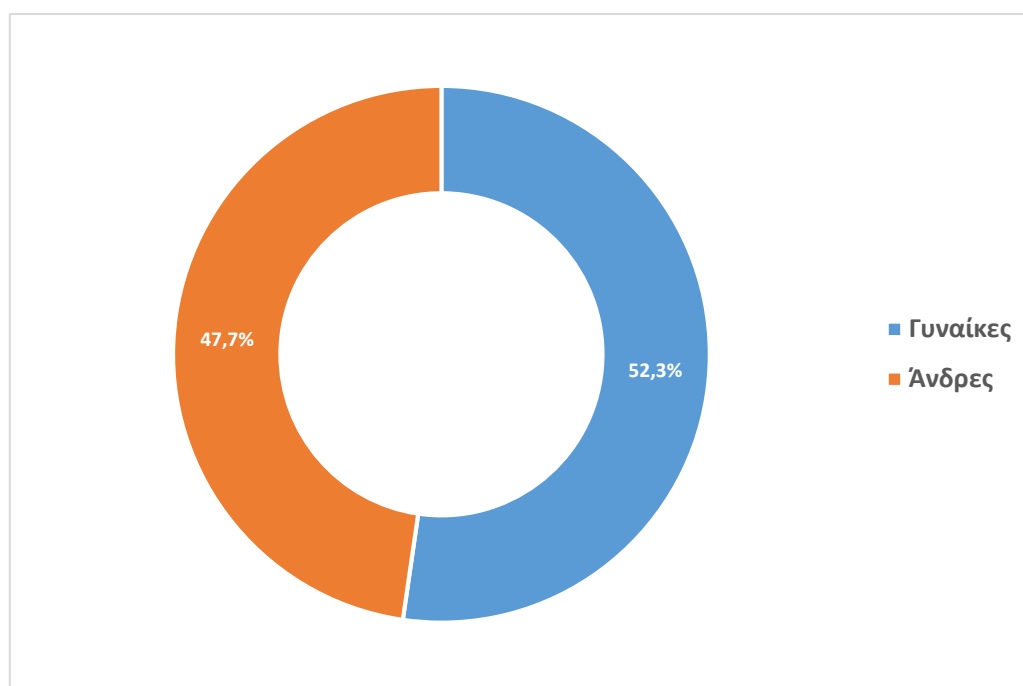
Σύμφωνα με την έκθεση του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου που αφορά τους διδάκτορες που αποφοίτησαν από τα ελληνικά ΑΕΙ το 2019, προκύπτει ότι συνολικά το πλήθος των διδακτόρων από το 2005 ως το 2019 παρουσιάζει διακυμάνσεις. Το 2009 άγγιξε τα 2.274 άτομα και έκτοτε υποχωρούσε συνεχώς ως το 2012 (1.757 άτομα), οπότε και σταμάτησε η πτωτική πορεία. Έως το 2014 καταγράφεται αύξηση, ενώ στη συνέχεια, ο αριθμός τους υποχωρεί φτάνοντας τα 1.624 άτομα το 2018 που αποτελεί την τρίτη χαμηλότερη επίδοση τα τελευταία 15 χρόνια. Το 2019, το πλήθος των διδακτόρων αυξάνεται και πάλι στα 1.685 άτομα. Σχετικό είναι το Σχήμα 42:

⁸⁰ ΕΚΤ (2020), Στατιστικά στοιχεία για τους διδάκτορες που αποφοίτησαν από τα ελληνικά ΑΕΙ το 2019, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου [18/05/21]
 Διαθέσιμο εδώ https://metrics.ekt.gr/sites/metrics-ekt/files/ekdoseis-pdf/2020/EKT_PhDstatistics_2019_el.pdf

Σχήμα 42. Το πλήθος των νέων διδασκόντων (2005-2019)

Από τους 1.685 διδάκτορες του 2019, οι γυναίκες υπερτερούν έναντι των ανδρών (52,3% έναντι 47,7%) τόσο συνολικά όσο και στις ηλικιακές κατηγορίες α) έως 35 ετών, β) 36-44 ετών, και γ) 45-54 ετών. Στις ηλικίες 55-64 και άνω των 65 η εικόνα αντιστρέφεται με το ποσοστό των ανδρών να είναι μεγαλύτερο. Σχετικά είναι το Σχήμα 43 και ο Πίνακας 21.

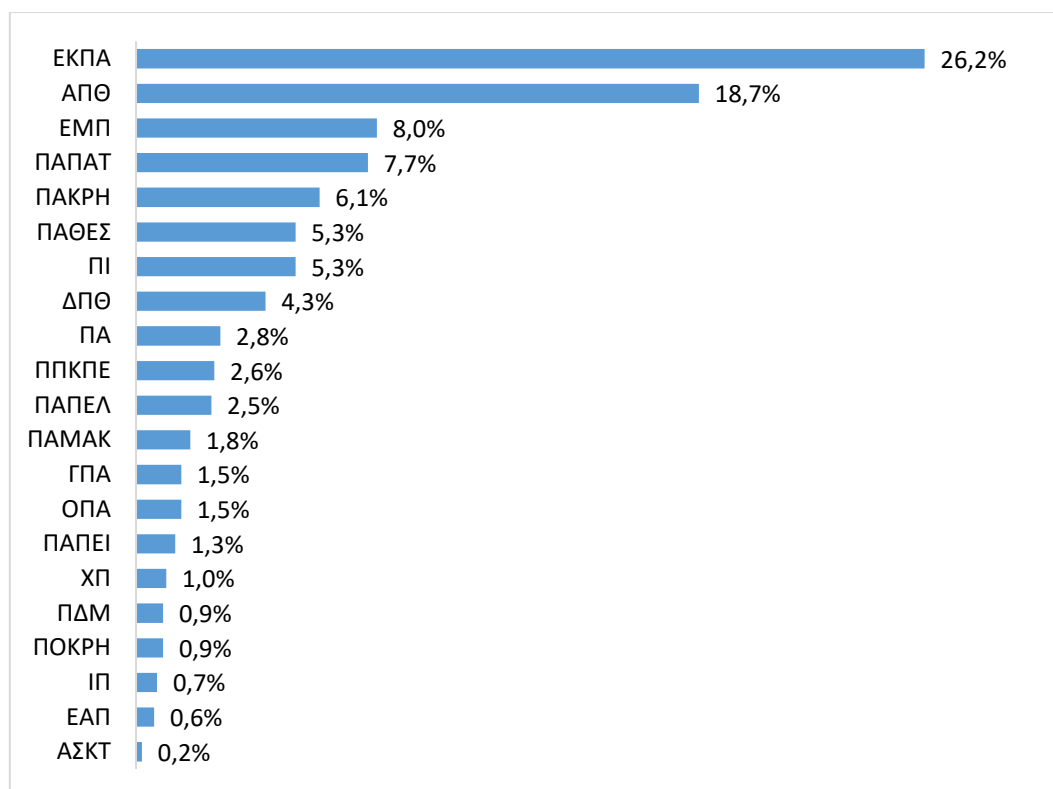
Σχήμα 43. Ποσοστιαία κατανομή των νέων διδασκόντων ανά φύλο (2019)

Πίνακας 21. Ποσοστιαία κατανομή νέων διδασκόντων ανά ηλικιακή κατηγορία και φύλο (2019) ⁸¹

Ηλικιακή κατηγορία	Άνδρες	Γυναίκες
Έως 35 ετών	45,3%	54,7%
36-44 ετών	48,2%	51,8%
45-54 ετών	46,8%	53,2%
55-64 ετών	58,3%	41,7%
65 ετών και άνω	66,7%	33,3%

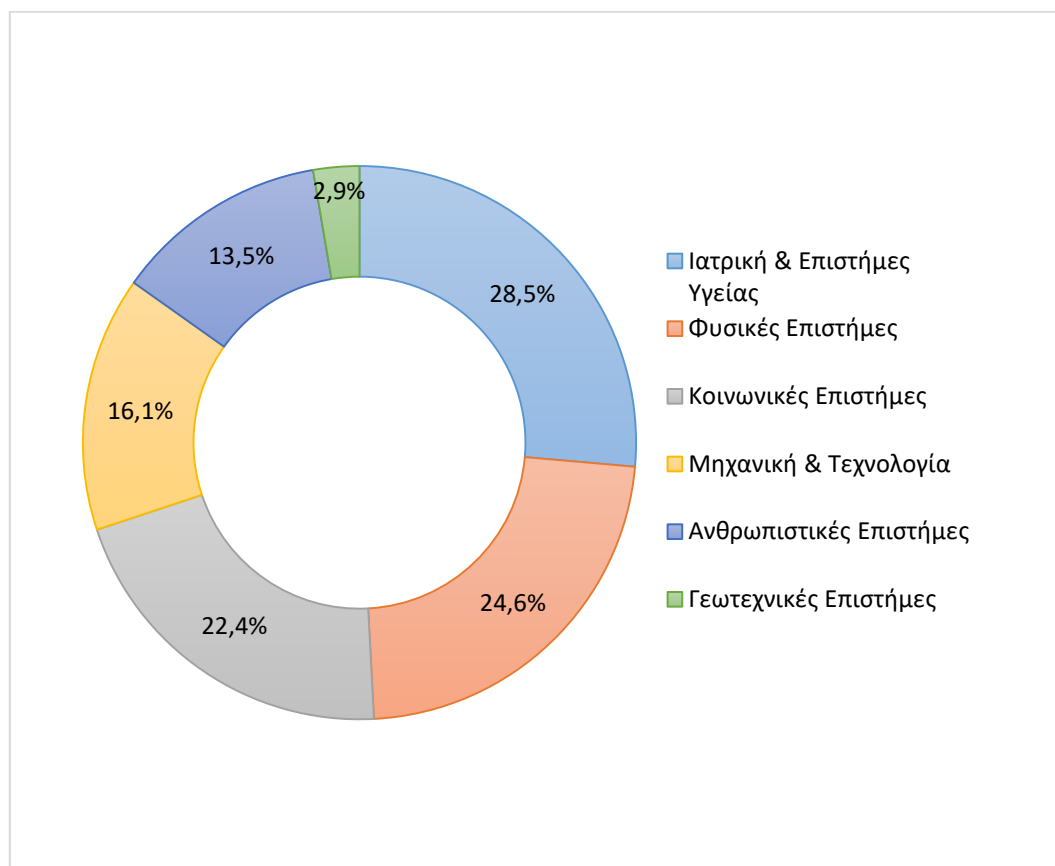
Προτού παρουσιαστεί η ποσοστιαία κατανομή των νέων διδασκόντων ανά ίδρυμα και επιστημονική περιοχή θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι νέοι διδάκτορες σε ποσοστό 97% είχαν ελληνική ιθαγένεια.

Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης είναι τα ιδρύματα με τα μεγαλύτερα ποσοστά νέων διδασκόντων (συνολικά 44,9%) και έπεται το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο με ποσοστό 8%, το Πανεπιστήμιο Πατρών με ποσοστό 7,7%, και το Πανεπιστήμιο Κρήτης με ποσοστό 6,1%. Μικρότερα ποσοστά νέων διδασκόντων κάτω του 1% αντιστοιχούν στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και το Πολυτεχνείο Κρήτης (0,9%), το Ιόνιο Πανεπιστήμιο (0,7%), το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (0,6%) και στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (0,2%) (Σχήμα 44).

Σχήμα 44. Ποσοστιαία κατανομή νέων διδασκόντων ανά ίδρυμα (2019)

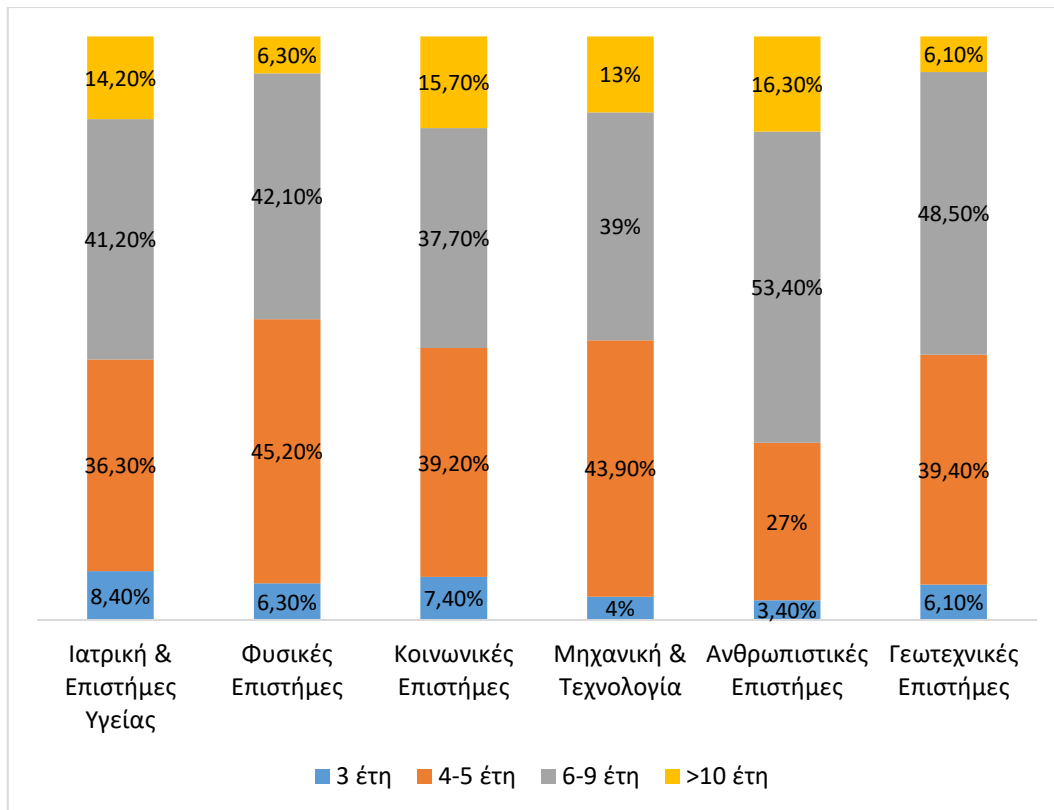
⁸¹ ΕΚΤ (2020), Στατιστικά στοιχεία για τους διδάκτορες που αποφοίτησαν από τα ελληνικά ΑΕΙ το 2019, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου, σελ. 11 [18/05/21] Διαθέσιμο εδώ https://metrics.ekt.gr/sites/metrics-ekt/files/ekdoseis-pdf/2020/EKT_PhDstatistics_2019_el.pdf

Εξετάζοντας την κατανομή των διδακτόρων σε σχέση με το γνωστικό τους αντικείμενο προκύπτει πως το μεγαλύτερο ποσοστό τους εντάσσεται στην Ιατρική και τις Επιστήμες Υγείας (28,5%). Ακολουθούν οι Φυσικές Επιστήμες (24,6%), οι Κοινωνικές Επιστήμες (22,4%), η Μηχανική και η Τεχνολογία (16,1%), οι Ανθρωπιστικές Επιστήμες (13,5%), ενώ με ποσοστό 2,9%, στην τελευταία θέση, βρίσκονται οι Γεωτεχνικές Επιστήμες (Σχήμα 45).

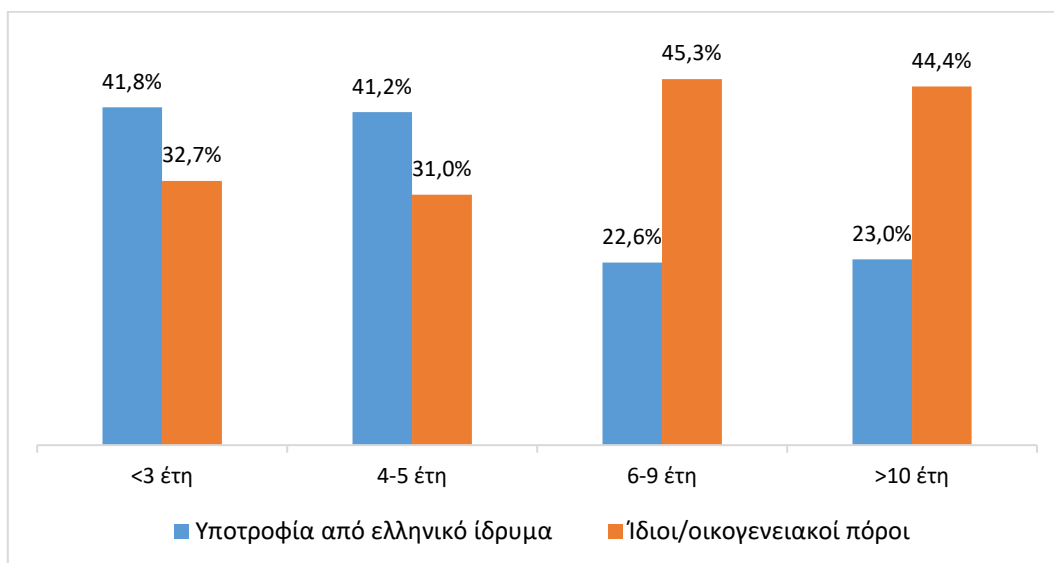
Σχήμα 45. Ποσοστιαία κατανομή διδακτόρων ανά επιστημονικό πεδίο

Οι νέοι διδάκτορες στο πεδίο της Ιατρικής και των Επιστημών Υγείας χρειάστηκαν 6-9 χρόνια προκειμένου να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους, χρονικό διάστημα το οποίο απαντάται συνήθως στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες (53,4%) και τις Γεωτεχνικές Επιστήμες (48,5%). Στις Φυσικές Επιστήμες (45,2%), τις Κοινωνικές Επιστήμες (39,2%) και το πεδίο της Μηχανικής και της Τεχνολογίας (43,9%) η συχνότερη διάρκεια των διδακτορικών σπουδών είναι τα 4 έως 5 έτη. Ποσοστό κάτω του 10% των νέων διδακτόρων κατορθώνει να ολοκληρώσει τη διατριβή του στα 3 έτη με το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών (8,4%) να προέρχεται από την Ιατρική και τις Επιστήμες Υγείας, αλλά και τις Κοινωνικές Επιστήμες (7,4%). Στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες σημειώνεται το μεγαλύτερο ποσοστό διδακτόρων που χρειάζονται πάνω από 10 έτη για να ολοκληρώσουν τη διατριβή τους (16,3%). Το αντίστοιχο ποσοστό για την Ιατρική και τις Επιστήμες Υγείας είναι 14,2% και τις Κοινωνικές Επιστήμες 15,7% (Σχήμα 46).

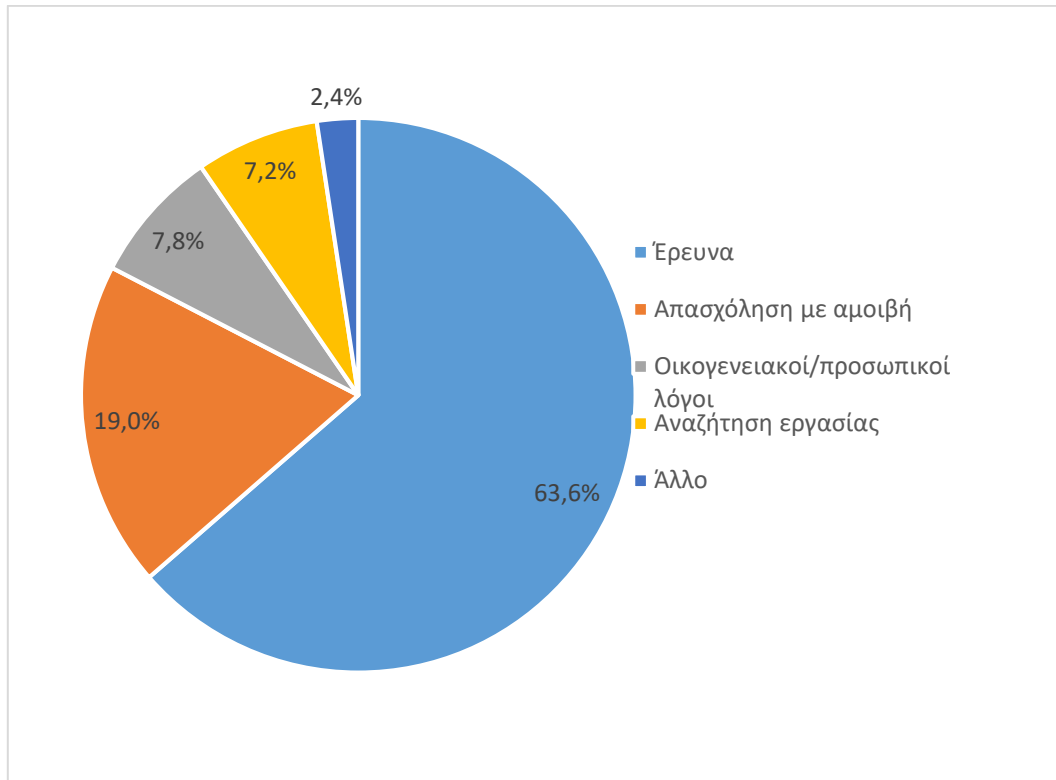
Σχήμα 46. Ποσοστιαία κατανομή νέων διδασκόντων ανά επιστημονική περιοχή και διάρκεια σπουδών (2019)

Οι προσωπικές αποταμιεύσεις και οι οικογενειακοί πόροι είναι ο συχνότερος τρόπος χρηματοδότησης των διδακτορικών σπουδών (38,7%), ενώ ακολουθούν οι υποτροφίες από ελληνικό ίδρυμα (31,1%) και άλλες πηγές (π.χ. η υποτροφία από κάποιο ίδρυμα της αλλοδαπής, η χρηματοδότηση από τον εργοδότη). Αυτό το οποίο καταγράφει η μελέτη του ΕΚΤ είναι ότι, στην περίπτωση των διδασκόντων που ολοκληρώνουν τις σπουδές τους είτε στα 3 είτε σε 4-5 έτη, οι υποτροφίες από ελληνικά ιδρύματα ήταν η κύρια πηγή χρηματοδότησης, ενώ, όσο η διάρκεια των σπουδών παρατείνεται, φαίνεται ότι βασική πηγή χρηματοδότησης καθίστανται οι ίδιοι πόροι. Σχετικό είναι το παρακάτω σχήμα:

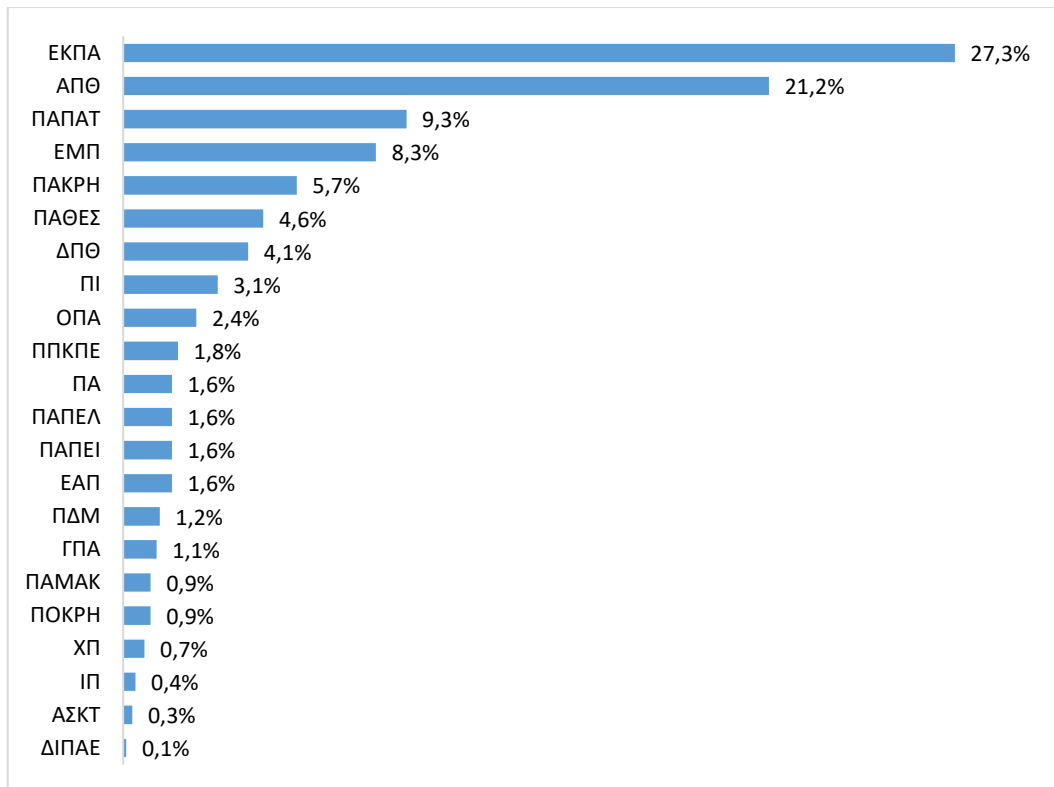
Σχήμα 47. Ποσοστιαία κατανομή νέων διδασκόντων ανά διάρκεια σπουδών και πηγή χρηματοδότησης (2019)

Η κινητικότητα των διδασκόντων για το 2019 κυμαίνεται άνω του 18%. Όσοι μετακινήθηκαν σε χώρες του εξωτερικού (οι περισσότεροι στο Ηνωμένο Βασίλειο 22,9% και ποσοστό 12,7% στις ΗΠΑ), το επέλεξαν κυρίως για την εκπόνηση έρευνας στο πλαίσιο των διδακτορικών τους σπουδών (63,6%), για εργασία (19%), για οικογενειακούς/προσωπικούς λόγους (7,8%) ή για αναζήτηση εργασίας (7,2%) (Σχήμα 48). Μάλιστα, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους (56%) η παραμονή τους περιορίστηκε σε ορισμένους μήνες, ενώ το 15,1% αυτών παρέμεινε έως 5 έτη.

Σχήμα 48. Ποσοστιαία κατανομή διδασκόντων ως προς τον σκοπό κινητικότητας

Τέλος, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (27,3%) και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (21,2%) είναι τα δύο ιδρύματα στα οποία οι διδάκτορες -στο μεγαλύτερο ποσοστό τους- έχουν αποκτήσει τον προηγούμενο τίτλο σπουδών τους από το ίδιο ίδρυμα. Το ποσοστό αυτό για τα υπόλοιπα ιδρύματα είναι κάτω του 10%. Στο Πανεπιστήμιο Πατρών, για παράδειγμα, το ποσοστό είναι 9,3%, στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο είναι 8,3%, και στο Πανεπιστήμιο Κρήτης 5,7%. Κάτω του 1% είναι στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και το Πολυτεχνείο Κρήτης (0,9%), το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο (0,7%), το Ιόνιο Πανεπιστήμιο (0,4%), την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (0,2%) και το Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος (0,2%) (Σχήμα 49).

Σχήμα 49. Ποσοστιαία κατανομή νέων διδακτόρων με βάση το ίδρυμα λήψης προηγούμενου τίτλου σπουδών (2019)

Σημειώνεται πως το επιστημονικό πεδίο της διδακτορικής διατριβής ταυτίζεται με το αντικείμενο του προηγούμενου τίτλου σπουδών σε ποσοστό που αγγίζει ή υπερβαίνει το 80%.

6.7.3. Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή

Με τον όρο *ερευνητές* νοούνται όσοι κατ' επάγγελμα ασχολούνται με τη σύλληψη της ιδέας ή τη δημιουργία νέων γνώσεων, προϊόντων, διαδικασιών, μεθόδων και συστημάτων και με τη διαχείριση των αντίστοιχων έργων⁸² (Frascati Manual, 2002). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε το 2005 την Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή συνοδευόμενη από έναν κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών⁸³. Η Χάρτα αυτή αφενός μεν περιλαμβάνει αρχές και απαιτήσεις οι οποίες καθορίζουν το ρόλο, τις ευθύνες και τα δικαιώματα των ερευνητών και των εργοδοτών/χρηματοδοτών τους και αφετέρου αποσκοπεί στη διαμόρφωση ενός πλαισίου σχέσεων μεταξύ τους που ευνοεί την παραγωγή, τη μεταφορά, τη χρήση, τη διάδοση της γνώσης και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους. Μάλιστα καλύπτει όλους τους ερευνητές στην ΕΕ, ανεξάρτητα από το στάδιο της σταδιοδρομίας τους στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα, ανεξάρτητα από τη φύση της απασχόλησης, τον τύπο ή το νομικό καθεστώς των ιδρυμάτων/οργανισμών εκπόνησης της έρευνας. Είναι άξιο αναφοράς ότι η Χάρτα λαμβάνει υπόψη όλους τους ρόλους των ερευνητών, όχι μόνο τους αμιγώς ερευνητικούς ρόλους αλλά και τους συναφείς με τη εποπτεία, τη συμβουλευτική και τη διοίκηση.

⁸² OECD (2002), Frascati Manual [15/05/21]

Διαθέσιμο εδώ https://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/frascati-manual-2002_9789264199040-en

⁸³ Σύσταση της Επιτροπής, της 11ης Μαρτίου 2005, σχετικά με την Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή και έναν κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) [15/05/21]

Διαθέσιμο εδώ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005H0251&from=EL>

Οι αρχές και οι απαιτήσεις που αφορούν στους ερευνητές παρουσιάζονται συνοπτικά παρακάτω με την επισήμανση/υπενθύμιση ότι ισχύουν και στην περίπτωση των υποψηφίων διδακτόρων, των νέων διδακτόρων και μεταδιδακτόρων:

- Ελευθερία της έκφρασης
- Ηθική δεοντολογία
- Επαγγελματική υπευθυνότητα
- Επαγγελματική συμπεριφορά
- Τήρηση συμβατικών και νομικών υποχρεώσεων
- Λογοδοσία
- Εφαρμογή ορθών πρακτικών έρευνας
- Διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων
- Επικοινωνία με το κοινό (με κατανοητό τρόπο)
- Ποιότητα σχέσεων με τους επόπτες
- Καθήκοντα εποπτείας και διαχείρισης των ιεραρχικά ανώτερων ερευνητών
- Συνεχής επαγγελματική εξέλιξη

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι αρχές και οι απαιτήσεις που ισχύουν και για όσους απασχολούν και χρηματοδοτούν ερευνητές. Πολύ συχνά εργοδότες των ερευνητών είναι τα πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα, τα οποία θα πρέπει να εφαρμόζουν πολιτική απασχόλησης των ερευνητών. Οι αρχές που καταγράφονται στον χάρτη αφορούν την αναγνώριση του επαγγέλματος του ερευνητή, τη μη διακριτική μεταχείριση, την παροχή του κατάλληλου ερευνητικού περιβάλλοντος, τους όρους εργασίας, τη σταθερότητα και μονιμότητα της απασχόλησης, τη χρηματοδότηση και τις αποδοχές, την ισόρροπη εκπροσώπηση των δύο φύλων, την εξέλιξη της σταδιοδρομίας, την αξία της κινητικότητας, την πρόσβαση σε ερευνητική κατάρτιση και άσκηση και σε συνεχή επαγγελματική επιμόρφωση, την πρόσβαση σε συμβουλές σταδιοδρομίας, τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, τη συνδημιουργία (αναγνώριση της εργασίας όλων), την εποπτεία (ορισμός συμβούλου για τους νέους ερευνητές), τα καθήκοντα διδασκαλίας, τα συστήματα αξιολόγησης των ερευνητών, τις αιτιάσεις και τις ενστάσεις, τη συμμετοχή σε όργανα λήψης αποφάσεων και τις προσλήψεις.

Ειδικότερα, οι αρχές και οι απαιτήσεις του κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών αφορούν στην πρόσληψη, την επιλογή, τη διαφάνεια των κριτηρίων, την αξιολόγηση των προσόντων, τα βιογραφικά σημειώματα των ερευνητών, την αναγνώριση της κινητικότητας, την επαγγελματική ή ακαδημαϊκή εμπειρία μετά από την απόκτηση μεταδιδακτορικού τίτλου κ.ά.

6.8. Συμπεράσματα

Η Ελλάδα συνεχίζει να βρίσκεται σε σχετικά υψηλή θέση (18^η) ως προς το πλήθος των επιστημονικών δημοσιεύσεων μεταξύ 52 ευρωπαϊκών χωρών και στην 17^η ως προς την αναλογία αναφορών ανά δημοσίευση. Σχετικά χαμηλή (σε σύνολο 28 χωρών) είναι η επίδοση της χώρας (26^η) ως προς την αναλογία πλήθους δημοσιεύσεων ανά ερευνητή.

Η ερευνητική χρηματοδότηση εξακολουθεί να βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα και οι δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη στην Ανώτατη Εκπαίδευση σημείωσαν αύξηση από το προηγούμενο έτος, ενώ το σύνολο του ερευνητικού δυναμικού της ανώτατης εκπαίδευσης αυξήθηκε από το προηγούμενο έτος παραμένοντας, ωστόσο, σε χαμηλότερο επίπεδο από αυτό του 2015.

Η αντιμετώπιση του φαινομένου διαρροής εγκεφάλων αφορά ειδικά την κατηγορία των διδακτόρων και σύμφωνα με τις μελέτες συνδέεται τόσο με την ύπαρξη θεσμοθετημένων θέσεων ερευνητών στον ακαδημαϊκό χώρο, όσο και με την αναγνώριση του επαγγέλματος ερευνητή στις επιχειρήσεις.

Στο πλαίσιο των δημόσιων πρωτοβουλιών για τη μείωση της δυναμικής του φαινομένου της διαρροής επιστημονικού δυναμικού σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν δημόσιες παρεμβάσεις στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση». Οι παρεμβάσεις αυτές στόχευαν, ειδικότερα, στην υποστήριξη υποψηφίων διδασκόντων, διδασκόντων, μεταδιδασκόντων και ερευνητών. Τα αποτελέσματα δύο εξ αυτών των δράσεων α) της Υποστήριξης ερευνητών με έμφαση στους νέους ερευνητές ΕΔΒΜ34⁸⁴ και β) της ενίσχυσης μεταδιδασκόντων ερευνητών/ερευνητριών ΕΔΒΜ11⁸⁵, αποτυπώθηκαν σε μελέτες του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου. Ορισμένα συμπεράσματα τους παρουσιάζονται παρακάτω:

- Ως προς το εκπαιδευτικό προφίλ των μεταδιδασκόντων προκύπτει ότι σε ποσοστό άνω του 75% και για τα 3 επίπεδα της ανώτατης εκπαίδευσης έχουν αποκτήσει τον τίτλο τους από ελληνικά ιδρύματα. Το μεγαλύτερο ποσοστό τίτλων από ιδρύματα του εξωτερικού καταγράφεται στις μεταπτυχιακές σπουδές (23%).
- Μεταξύ ερευνητών και συνεργαζόμενων μελών ΔΕΠ/ΕΠ/Ερευνητών διαπιστώθηκε ότι υπήρχε προηγούμενη συνεργασία (81,6%) ενώ ποσοστό κάτω του 16% δήλωσαν ότι πρόκειται για νέα συνεργασία.
- Σε σχέση με την αντιμετώπιση του φαινομένου διαρροής επιστημονικού δυναμικού προκύπτει ότι το 72,4% των μεταδιδασκόντων δεν διέμενε στο εξωτερικό τα τελευταία 5 έτη, ενώ για όσους διέμεναν οι λόγοι ήταν οι εξής: α) επαγγελματικοί (59,1%), β) σπουδές (30,3%), γ) η οικονομική συγκυρία (7,6%) και δ) άλλοι προσωπικοί λόγοι (3%).
- Σε ποσοστό 24,2% οι μεταδιδάκτορες δήλωσαν ότι αποφάσισαν να επιστρέψουν στην Ελλάδα, προκειμένου να μπορέσουν να συμμετάσχουν στη συγκεκριμένη δράση, ενώ 53% είχαν ήδη επιστρέψει. Αξίζει να αναφερθεί -συνδυαστικά με τη διαπίστωση αυτή -ότι η εν λόγω δράση απέτρεψε την αναζήτηση απασχόλησης στο εξωτερικό σε ποσοστό 33,9%, ωστόσο το 36,4% των μεταδιδασκόντων δήλωσε πως συνεχίζει να σκέφτεται αυτό το ενδεχόμενο. Το ερώτημα, λοιπόν, που τίθεται είναι για ποιον λόγο συμβαίνει αυτό. Οι τρεις πλέον σημαντικοί λόγοι είναι η αναζήτηση συγκεκριμένου είδους απασχόλησης με ερευνητικό/ακαδημαϊκό αντικείμενο, η υφιστάμενη κατάσταση στη χώρα, η βελτίωση των προοπτικών επαγγελματικής σταδιοδρομίας.
- Τέλος, οι μεταδιδάκτορες υπογραμμίζουν τη σημασία που θα είχε η προκήρυξη μόνιμων ερευνητικών θέσεων (97,1%), η σταθερή και γνωστή επαναληψιμότητα των προκηρύξεων (92,5%), η μεγαλύτερη χρονική διάρκεια της υποτροφίας (88,7%), ο μεγαλύτερος προσανατολισμός της δράσης στην καινοτομία (81,2%) και η σύνδεση με τις επιχειρήσεις (67,8%) μεταξύ άλλων για την αντιμετώπιση της διαρροής επιστημονικού δυναμικού.

⁸⁴ ΕΚΤ (2019), Μελέτη αποτύπωσης των ωφελούμενων του Α' κύκλου (2017-2019) της Δράσης «Υποστήριξη ερευνητών με έμφαση στους νέους ερευνητές» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης [18/05/21] Διαθέσιμο εδώ https://metrics.ekt.gr/sites/metrics-ekt/files/ekdoseis-pdf/2019/MeletiEKT_Ereunites_EDBM34.pdf

⁸⁵ ΕΚΤ (2019), Μελέτη αποτύπωσης των ωφελούμενων του Α' κύκλου (2017-2019) της Δράσης «Ενίσχυση Μεταδιδασκόντων Ερευνητών/Ερευνητριών» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης. [18/05/21] Διαθέσιμο εδώ https://metrics.ekt.gr/sites/metrics-ekt/files/ekdoseis-pdf/2019/MeletiEKT_Metadidakttores_EDBM11.pdf

7. Αξιολόγηση συστημάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ευρώπη

Στην έκθεση της ΕΘΑΑΕ για το 2019 έγινε αναφορά σε ορισμένους δομικούς δείκτες προόδου που αφορούν στην ανώτατη εκπαίδευση, σύμφωνα με την έκθεση “Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe” της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στην ετήσια αυτή έκθεση αποτυπώνεται η πρόοδος των συστημάτων εκπαίδευσης ως προς την επίτευξη ευρωπαϊκών στόχων μέσω 35 δομικών δεικτών εστιασμένων στις ευρωπαϊκές πολιτικές για την εκπαίδευση. Η πρόοδος καταγράφεται με βάση δείκτες, όπως είναι α) η διεύρυνση συμμετοχής υπο-εκπροσωπούμενων ομάδων στην ανώτατη εκπαίδευση, β) η παρακολούθηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των φοιτητών, γ) η αναγνώριση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης κατά την είσοδο στην ανώτατη εκπαίδευση, δ) η ενσωμάτωση του βαθμού ολοκλήρωσης των σπουδών στις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας και ε) οι μηχανισμοί χρηματοδότησης της ανώτατης εκπαίδευσης με βάση την απόδοση των ιδρυμάτων και κοινωνικά κριτήρια.

Η παρακολούθηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των φοιτητών φαίνεται ότι είναι η ευρύτερη εφαρμοζόμενη πολιτική (28 συστήματα εκπαίδευσης), ενώ ακολουθεί η αναγνώριση της μη τυπικής ή της άτυπης μάθησης σε παραπάνω από τα μισά συστήματα εκπαίδευσης, στα οποία περιλαμβάνεται ο βαθμός ολοκλήρωσης των σπουδών στις διαδικασίες εξωτερικής διασφάλισης ποιότητας. Σε 12 περιπτώσεις συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης έχουν θεσπιστεί ποσοτικοί στόχοι για την παρακολούθηση της διεύρυνσης της συμμετοχής υπο-εκπροσωπούμενων ομάδων στην ανώτατη εκπαίδευση. Αντίστοιχα σε 13 χώρες εφαρμόζεται σύστημα χρηματοδότησης με βάση την απόδοση και κοινωνικά κριτήρια. Στην Ελλάδα, όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα, έχει σημειωθεί πρόοδος μόνο ως προς τους ποσοτικούς στόχους για την παρακολούθηση της διεύρυνσης της συμμετοχής υπο-εκπροσωπούμενων ομάδων στην ανώτατη εκπαίδευση (Πίνακας 22):

Πίνακας 22. Δείκτες παρακολούθησης στόχου αποφοίτων ηλικίας 30-34 (2019/20)⁸⁶

	1. Διεύρυνση συμμετοχής υπο-εκπροσωπούμενων ομάδων στην ανώτατη εκπαίδευση	2. Παρακολούθηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των φοιτητών	3. Αναγνώριση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης κατά την είσοδο στην ανώτατη εκπαίδευση	4. Ενσωμάτωση του βαθμού ολοκλήρωσης των σπουδών στις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας	5. Μηχανισμοί χρηματοδότησης της ανώτατης εκπαίδευσης με βάση την απόδοση των ιδρυμάτων και κοινωνικά κριτήρια
Βέλγιο Γαλλόφωνη κοινότητα		■	■	■	
Βέλγιο Γερμανική κοινότητα				■	
Βέλγιο Φλαμανδική κοινότητα		■	■		■
Βουλγαρία		■		■	
Τσεχία					
Δανία		■	■		
Γερμανία		■	■	■	
Εσθονία			■	■	
Ιρλανδία	■	■	■	■	■
Ελλάδα	■				
Ισπανία		■	■	■	■
Γαλλία	■	■	■	■	■

⁸⁶ European Commission/EACEA/Eurydice, 2020. *Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe – 2020: Overview of major reforms since 2015*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union [08/03/2021]
 Διαθέσιμο εδώ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/structural-indicators-monitoring-education-and-training-systems-europe-2020-overview-major_en

	1.Διεύρυνση συμμετοχής υπο-εκπροσωπούμενων ομάδων στην ανώτατη εκπαίδευση	2.Παρακολούθηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των φοιτητών	3.Αναγνώριση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης κατά την είσοδο στην ανώτατη εκπαίδευση	4.Ενσωμάτωση του βαθμού ολοκλήρωσης των σπουδών στις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας	5. Μηχανισμοί χρηματοδότησης της ανώτατης εκπαίδευσης με βάση την απόδοση των ιδρυμάτων και κοινωνικά κριτήρια
Κροατία		■		■	
Ιταλία		■	■	■	■
Κύπρος	■				
Λετονία					
Λιθουανία		■	■	■	
Λουξεμβούργο			■		
Ουγγαρία		■	■	■	
Μάλτα	■	■	■	■	
Ολλανδία	■	■			
Αυστρία	■	■			■
Πολωνία		■	■	■	■
Πορτογαλία			■	■	■
Ρουμανία	■	■		■	■
Σλοβενία				■	
Σλοβακία					
Φινλανδία		■	■		
Σουηδία		■	■		
Ην. Βασίλειο Αγγλίας	■	■	■	■	■
Ην. Βασίλειο Ουαλίας	■	■	■	■	■
Ην. Βασίλειο Β. Ιρλανδίας		■	■	■	■
Ην. Βασίλειο Σκωτίας	■	■	■		
Βοσνία - Ερζεγοβίνη					
Ισλανδία			■	■	
Λιχτενστάιν		■	■	■	
Μαυροβούνιο			■	■	
Βόρεια Μακεδονία		■		■	
Νορβηγία		■	■		
Σερβία	■	■		■	
Τουρκία		■	■		

Ως προς την απασχολησιμότητα των αποφοίτων, ο στόχος για το 2020 που αφορά το μερίδιο των αποφοίτων ηλικίας 20-34 ετών οι οποίοι ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους 3 χρόνια πριν το έτος αναφοράς πρέπει να υπερβαίνει το 82%. Για την παρακολούθηση του στόχου αυτού έχουν θεσπιστεί πέντε (5) δείκτες: α) η συστηματική παρακολούθηση των αναγκών αγοράς εργασίας, β) η συμμετοχή εργοδοτών στις διαδικασίες εξωτερικής διασφάλισης ποιότητας, γ) οι απαιτήσεις ή τα κίνητρα για την πρακτική άσκηση όλων των φοιτητών, δ) η συμβουλευτική σταδιοδρομίας για όλους τους φοιτητές των ΑΕΙ και ε) η συστηματική διενέργεια ερευνών ιχνηλάτησης αποφοίτων. Μεταξύ των ετών 2015 και 2020 έγιναν μεταρρυθμίσεις σε όλους αυτούς τους τομείς με εξαίρεση τη συμβουλευτική για θέματα σταδιοδρομίας. Στην Ελλάδα παρουσιάστηκε ένα πλάνο δράσης από το Υπουργείο Εργασίας και το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού για την πρόβλεψη των αναγκών της αγοράς εργασίας το 2015, το οποίο έγινε αποδεκτό από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 23) προκύπτει πως ανάμεσα στις περισσότερο εφαρμοζόμενες πολιτικές είναι η παροχή συμβουλευτικής για θέματα

σταδιοδρομίας, ενώ σημαντικό περιθώριο βελτίωσης υπάρχει ως προς τη διασφάλιση της πρακτικής άσκησης του συνόλου των φοιτητών. Στα μισά περίπου συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης είναι αρκετά διαδεδομένη η πρόβλεψη των αναγκών της αγοράς εργασίας, η συμμετοχή των εργοδοτών στη διασφάλιση ποιότητας και η διεξαγωγή ερευνών ιχνηλάτησης αποφοίτων, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν υπάρχει η ανάγκη εισαγωγής βελτιώσεων σε άλλες χώρες.

Πίνακας 23. Δείκτες παρακολούθησης στόχου απασχολησιμότητας αποφοίτων (2019/20)⁸⁷

	Συστηματική παρακολούθηση αναγκών αγοράς εργασίας	Συμμετοχή εργοδοτών στις διαδικασίες εξωτερικής διασφάλισης ποιότητας	Απαιτήσεις ή κίνητρα για πρακτική άσκηση όλων των φοιτητών	Συμβουλευτική σταδιοδρομίας για όλους τους φοιτητές των ΑΕΙ	Συστηματική διενέργεια ερευνών αποφοίτων
Βέλγιο Γαλλόφωνη κοινότητα	■	■		■	■
Βέλγιο Γερμανική κοινότητα		■	■		
Βέλγιο Φλαμανδική κοινότητα		■		■	■
Βουλγαρία	■	■	■	■	■
Τσεχία		■		■	
Δανία		■		■	■
Γερμανία		■		■	■
Εσθονία	■	■	■	■	■
Ιρλανδία	■			■	■
Ελλάδα	■	■	■	■	■
Ισπανία		■	■	■	
Γαλλία	■	■	■	■	■
Κροατία		■			■
Ιταλία	■	■	■	■	■
Κύπρος				■	
Λετονία	■	■			■
Λιθουανία	■	■	■	■	
Λουξεμβούργο				■	
Ουγγαρία		■		■	■
Μάλτα		■	■	■	
Ολλανδία	■	■		■	■
Αυστρία		■		■	■
Πολωνία	■	■		■	■
Πορτογαλία		■		■	
Ρουμανία		■	■	■	■

⁸⁷ European Commission/EACEA/Eurydice, 2020. *Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe – 2020: Overview of major reforms since 2015*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union [08/03/2021]
 Διαθέσιμο εδώ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/structural-indicators-monitoring-education-and-training-systems-europe-2020-overview-major_en

	Συστηματική παρακολούθηση αναγκών αγοράς εργασίας	Συμμετοχή εργοδοτών στις διαδικασίες εξωτερικής διασφάλισης ποιότητας	Απαιτήσεις ή κίνητρα για πρακτική άσκηση όλων των φοιτητών	Συμβουλευτική σταδιοδρομίας για όλους τους φοιτητές των ΑΕΙ	Συστηματική διενέργεια ερευνών αποφοίτων
Σλοβενία		■		■	
Σλοβακία				■	■
Φινλανδία	■			■	
Σουηδία	■	■		■	■
Ην. Βασίλειο Αγγλία	■			■	■
Ην. Βασίλειο Ουαλία	■			■	■
Ην. Βασίλειο Β. Ιρλανδία	■			■	■
Ην. Βασίλειο Σκωτία	■			■	■
Βοσνία - Ερζεγοβίνη	■	■			
Ισλανδία				■	
Λιχτενστάιν		■		■	■
Μαυροβούνιο	■	■	■	■	■
Βόρεια Μακεδονία	■	■		■	■
Νορβηγία	■			■	■
Σερβία				■	
Τουρκία				■	

Επιπλέον, μολονότι η αξία της κινητικότητας στην ανώτατη εκπαίδευση είναι τεκμηριωμένη, σε αρκετές περιπτώσεις εμποδίζεται από παράγοντες όπως οι γλωσσικές ικανότητες των συμμετεχόντων, η έλλειψη δυνατότητας μεταφοράς της χρηματοδότησης για κινητικότητα από χώρα σε χώρα στο πλαίσιο του ΕΧΑΕ, η αναγνώριση των προσόντων και η παροχή εμπειριστατωμένης πληροφόρησης και καθοδήγησης. Ως εκ τούτου, έχουν θεσπιστεί τρεις (3) δομικοί δείκτες για τη συστηματική παρακολούθηση της προόδου ως προς την κινητικότητα: α) η δυνατότητα μεταφοράς της χρηματοδότησης (φορητότητα) από χώρα σε χώρα, β) το ποσοστό των ιδρυμάτων που χρησιμοποιούν το ECTS και γ) η αυτόματη αναγνώριση των προσόντων.

Ιδανικά η φορητότητα της χρηματοδότησης θα πρέπει να περιλαμβάνει και τις δύο περιπτώσεις κινητικότητας (απόκτηση πιστωτικών μονάδων και απόκτηση πτυχίου). Σε λιγότερα από τα μισά συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης παρέχεται δυνατότητα μεταφοράς της εγχώριας χρηματοδότησης για σπουδές σε άλλη χώρα (όχι όμως χωρίς κριτήρια). Ακόμη, αρκετά συστήματα παρέχουν περιορισμένη φορητότητα σε σχέση με βραχυπρόθεσμη παραμονή σε ξένη χώρα για κινητικότητα με σκοπό την απόκτηση πιστωτικών μονάδων.

Μόνο σε 10 συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης υπάρχει δυνατότητα αυτόματης αναγνώρισης προσόντων, ενώ σε 15 περιπτώσεις αυτή γίνεται μερικώς και σε 16 συστήματα δεν γίνεται καθόλου. Σε 33 συστήματα καταγράφεται πλήρης εφαρμογή του ECTS ενώ σε 6 περιπτώσεις εφαρμόζεται κάποιο εθνικό σύστημα συμβατό με το ECTS. Σχετικός είναι ο Πίνακας 24.

Πίνακας 24. Δείκτες παρακολούθησης στόχου φοιτητικής κινητικότητας (2018-19) ⁸⁸

	Φορητότητα χρηματοδοτήσεων - δανείων			Ποσοστό ΑΕΙ που χρησιμοποιούν ECTS	Αυτόματη αναγνώριση προσόντων		
	Πλήρης	Μερική (κινητικότητα απόκτησης πιστωτικών μονάδων ΜΟΝΟ)	Όχι		Πλήρης	Μερική	Όχι
Βέλγιο Γαλλόφωνη κοινότητα			■	100%		■	
Βέλγιο Γερμανική κοινότητα	■			100%		■	
Βέλγιο Φλαμανδική κοινότητα	■			100%	■		
Βουλγαρία			■	100%			■
Τσεχία		■		100%		■	
Δανία	■			100%	■		
Γερμανία	■			100%	■		
Εσθονία		■		100%		■	
Ιρλανδία	■			75%-99%			■
Ισπανία		■		100%			■
Γαλλία	■			100%	■		
Κροατία		■		100%			■
Ιταλία		■		100%	■		
Κύπρος	■			75%-99%			■
Λετονία		■		Εθνικό σύστημα συμβατό με το ECTS		■	
Λιθουανία		■		100%		■	
Λουξεμβούργο	■			100%		■	
Ουγγαρία		■		100%		■	
Μάλτα	■			100%	■		
Ολλανδία	■			100%		■	
Αυστρία	■			100%			■

⁸⁸ European Commission/EACEA/Eurydice, 2020. *Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe – 2020: Overview of major reforms since 2015*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union [08/03/2021]
 Διαθέσιμο εδώ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/structural-indicators-monitoring-education-and-training-systems-europe-2020-overview-major_en
 Με κόκκινο χρώμα σημειώνονται τα συστήματα στα οποία ισχύουν περιορισμοί ως προς τη φορητότητα της χρηματοδότησης.

	Φορητότητα χρηματοδοτήσεων - δανείων			Ποσοστό ΑΕΙ που χρησιμοποιούν ECTS	Αυτόματη αναγνώριση προσόντων		
	Πλήρης	Μερική (κινητικότητα απόκτησης πιστωτικών μονάδων ΜΟΝΟ)	Όχι		Πλήρης	Μερική	Όχι
Πολωνία		■		100%	■		
Πορτογαλία		■		100%		■	
Ρουμανία		■		100%		■	
Σλοβενία	■			100%			■
Σλοβακία		■		100%		■	
Φινλανδία	■			100%	■		
Σουηδία	■			Εθνικό σύστημα συμβατό με το ECTS	■		
Ην. Βασίλειο Αγγλίας		■		Εθνικό σύστημα συμβατό με το ECTS			■
Ην. Βασίλειο Ουαλίας		■		Εθνικό σύστημα συμβατό με το ECTS			■
Ην. Βασίλειο Β. Ιρλανδίας		■		Εθνικό σύστημα συμβατό με το ECTS			■
Ην. Βασίλειο Σκωτίας	■			Εθνικό σύστημα συμβατό με το ECTS			■
Βοσνία - Ερζεγοβίνη			■	100%			■
Ισλανδία	■			100%		■	
Λιχτενστάιν	■			100%		■	
Μαυροβούνιο	■			100%			■
Βόρεια Μακεδονία			■	100%			■
Νορβηγία	■			100%	■		
Σερβία			■	100%			■
Τουρκία		■		100%	■		

8. Διεθνείς Οίκοι Κατάταξης Πανεπιστημίων - Επισκόπηση της μεθοδολογίας αξιολόγησης και των δεικτών

8.1. Διεθνείς Οίκοι Κατάταξης Πανεπιστημίων

Η εξάπλωση και αύξηση των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων σε παγκόσμιο επίπεδο δημιούργησε σταδιακά την ανάγκη για τη μεταξύ τους σύγκριση. Οι πίνακες διεθνούς κατάταξης των πανεπιστημίων παρέχουν έναν τρόπο ενημέρωσης της πανεπιστημιακής κοινότητας και όλων των ενδιαφερόμενων μερών της για την αναγνώριση που λαμβάνουν τα πανεπιστήμια στο διεθνές περιβάλλον. Η εξασφάλιση υψηλής θέσης στις λίστες παγκόσμιας κατάταξης λειτουργεί θετικά στην ενίσχυση της δημόσιας εικόνας και της φήμης ενός πανεπιστημίου. Επηρεάζει την προσέλκυση υψηλού επιπέδου ποιότητας ακαδημαϊκού προσωπικού και φοιτητών (ιδίως από το εξωτερικό) καθώς και τη σύναψη διεθνών συνεργασιών. Επίσης, αποτελεί ένα στοιχείο που αποδεικνύει την υψηλή ποιότητα του διδακτικού και ερευνητικού επιπέδου ενός ακαδημαϊκού ιδρύματος.

Οι μεθοδολογίες που δημοσιοποιούνται καθώς και η δυνατότητα ελέγχου της εγκυρότητας των περισσότερων δεικτών παρέχουν ένα πλαίσιο διασφάλισης. Παρόλα αυτά, οι μέθοδοι αξιολόγησης έχουν δεχθεί κριτική καθώς μπορεί να ευνοούν αφενός τα αγγλόφωνα πανεπιστήμια και αφετέρου κάποιες επιστήμες, στις οποίες ο αριθμός διεθνών δημοσιεύσεων είναι αυξημένος. Παράλληλα, τα κριτήρια ορισμένων οίκων αξιολόγησης, όπως η έρευνα φήμης, μπορεί να ευνοούν τα πιο δημοφιλή πανεπιστήμια και να μην είναι απολύτως αντικειμενικά. Σε γενικές γραμμές, όμως, η αξιολόγηση των διεθνών οίκων βασίζεται κατά κύριο λόγο σε μετρήσιμα, συγκρίσιμα και αντικειμενικά δεδομένα, τα οποία είναι σε μεγάλο βαθμό ελέγξιμα μέσω του διαδικτύου. Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 25) παρουσιάζονται ορισμένοι κύριοι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.

Πίνακας 25. Κύριοι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης πανεπιστημίων

Πίνακας Κατάταξης	Φορέας	Έτος Έναρξης
Academic Ranking of World Universities - ARWU ⁸⁹	Shanghai Jiao Tong University – Κίνα	2003
Times Higher Education - THE ⁹⁰	Βρετανικό περιοδικό Times Higher Education	2010
QS World University Rankings ⁹¹	Βρετανική Εταιρεία Quacquarelli Symonds	2010
SCImago ⁹²	Ερευνητικός Οργανισμός στην Ισπανία	2009
University Ranking by Academic Performance (URAP) ⁹³	Middle East Technical University – Τουρκία	2010
Webometrics Ranking of World Universities ⁹⁴	Cybermetrics Lab, μονάδα του Εθνικού Ιδρύματος/Συμβουλίου Ερευνών της Ισπανίας (CSIC)	2004

⁸⁹ Μεθοδολογία Αξιολόγησης ARWU – Shanghai Ranking, Διαθέσιμο εδώ: <http://www.shanghairanking.com/ARWU-Methodology-2020.html>

⁹⁰ Μεθοδολογία Αξιολόγησης THE, Διαθέσιμο εδώ: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/world-university-rankings-2020-methodology>

⁹¹ Μεθοδολογία Αξιολόγησης QS, Διαθέσιμο εδώ: <https://www.topuniversities.com/qs-world-university-rankings/methodology>

⁹² Μεθοδολογία Αξιολόγησης Scimago, Διαθέσιμο εδώ: <https://www.scimagoir.com/methodology.php>

⁹³ Μεθοδολογία Αξιολόγησης URAP, Διαθέσιμο εδώ: <https://www.urapcenter.org/Methodology>

⁹⁴ Μεθοδολογία Αξιολόγησης Webometrics, Διαθέσιμο εδώ: <https://www.webometrics.info/en/Methodology>

8.2. Μεθοδολογίες Αξιολόγησης και Κριτήρια

Στον Πίνακα 26, παρουσιάζονται συνοπτικά οι μεθοδολογίες αξιολόγησης και τα αντίστοιχα κριτήρια για κάθε οίκο κατάταξης. Οι μεθοδολογίες των οίκων αξιολόγησης έχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά, αλλά παράλληλα εμφανίζουν και σημαντικές διαφορές, καθώς ορισμένοι οίκοι μπορεί να εστιάζουν στην αριστεία, να δίνουν μεγαλύτερη ή μικρότερη έμφαση στο ερευνητικό έργο και την απήχησή του, ενώ άλλοι δίνουν έμφαση σε κριτήρια και σε δείκτες μέτρησης όπως η έρευνα φήμης ή η διεθνής διάσταση.

Πίνακας 26. Μεθοδολογία και κριτήρια αξιολόγησης ανά διεθνή οίκο κατάταξης

ARWU	THE	QS	SCImago	URAP	Webometrics
1. Πλήθος αποφοίτων που έχουν λάβει βραβεία (Nobel, Fields Medal) - 10%	1. Διδασκαλία - 30% 1.1 “Φήμη” του ιδρύματος στη διδασκαλία, μέσω ερωτηματολογίων προς πανεπιστημιακούς/ΔΕΠ? -15%	1. “Φήμη” του ιδρύματος, που αποτυπώνεται μέσω ερωτηματολογίων προς πανεπιστημιακούς - 40%	1. Έρευνα - 50% Αποτελείται από 13 δείκτες που σχετίζονται κυρίως με τις ετεροαναφορές και τις δημοσιεύσεις (Scopus)	1. Πλήθος δημοσιεύσεων στο 75% των καλύτερων περιοδικών (Web of Science) – 21%	1. Πλήθος συνδέσμων άλλων ιστοτόπων που συνδέονται με τον ιστότοπο πανεπιστημίου (backlinks) – 50%
2. Πλήθος μελών ΔΕΠ που έχουν λάβει βραβεία (Nobel, Fields Medal) – 20%	1.2 Αριθμός φοιτητών ανά μέλος ΔΕΠ – 4.5% 1.3 Αριθμός διδακτορικών τίτλων προς αριθμό προπτυχιακών τίτλων – 2,25%	2. Έρευνα φήμης ιδρύματος σε εργοδότες, που αποτυπώνεται μέσω σχετικών ερωτηματολογίων -10%	2. Καινοτομία - 30% 2.1 Πλήθος δημοσιεύσεων που αναφέρονται σε πατέντες, ανά μέλος ΔΕΠ -10%	2. Πλήθος ετεροαναφορών στο 75% των καλύτερων περιοδικών – 21%	2. Πλήθος δημοσιεύσεων στο 10% των καλύτερων περιοδικών παγκοσμίως για κάθε πεδίο (Scimago) -40%
3. Πλήθος μελών ΔΕΠ που περιλαμβάνονται στους ερευνητές με πολύ μεγάλο αριθμό ετεροαναφορών (καλύτερο 1%) – 20%	1.4 Αριθμός εκπονημένων διδακτορικών ανά μέλος ΔΕΠ - 6% 1.5 Έσοδα (από διδασκαλία) ανά μέλος ΔΕΠ - 2,25%	3. Πλήθος φοιτητών ανά μέλος ΔΕΠ -20%	2.2 Ποσοστό δημοσιεύσεων που αναφέρονται μέσα σε ευρεσιτεχνίες - 10%	3. Συνολικό πλήθος επιστημονικών δημοσιεύσεων, ανακοινώσεων σε επιστημονικά συνέδρια, βιβλίων, μονογραφιών, κεφαλαίων σε συλλογικούς τόμους – 10%	3. Πλήθος ετεροαναφορών των πρώτων 210 συγγραφέων. Εξαιρούνται οι πρώτοι 20 συγγραφείς με τις περισσότερες ετεροαναφορές ως ακραίες τιμές -10% (Google Scholar Profiles)
4. Πλήθος δημοσιεύσεων στα περιοδικά Nature και Science- 20%	2. Έρευνα - 30% 2.1 “Φήμη” του ιδρύματος στην έρευνα, μέσω ερωτηματολογίων -18%	4. Συνολικό πλήθος ετεροαναφορών ανά μέλος ΔΕΠ (Scopus) -20%	2.3 Πλήθος ευρεσιτεχνιών, ανά μέλος ΔΕΠ – 10%	4. Δείκτης δημοσιεύσεων σε σχέση με παγκόσμιο μέσο όρο για το συγκεκριμένο πεδίο – 18%	
5. Πλήθος δημοσιεύσεων που βρίσκονται στη βάση δεδομένων Web of Science – 20%	2.2 Έσοδα (από έρευνα) ανά μέλος ΔΕΠ - 6%	5. Ποσοστό αλλοδαπών φοιτητών -5%	3. Αντίκτυπος - 20% 3.1 Πλήθος ετεροαναφορών των καλύτερων (10% βάσει απήχησης) δημοσιεύσεων, ανά μέλος ΔΕΠ – 10%	5. Δείκτης ετεροαναφορών σε σχέση με παγκόσμιο μέσο όρο για το συγκεκριμένο πεδίο -15%	
6. Κανονικοποιημένη ακαδημαϊκή επίδοση, που προκύπτει από το άθροισμα των παραπάνω δεικτών προς τον αριθμό μελών ΔΕΠ - 10%.	2.3 Αριθμός δημοσιεύσεων στο Scopus ανά μέλος ΔΕΠ – 6%	6. Ποσοστό αλλοδαπών μελών ΔΕΠ – 5%	3.2 Πλήθος συνδέσμων άλλων ιστοτόπων που συνδέονται με τον ιστότοπο πανεπιστημίου (backlinks) – 5%	6. Πλήθος επιστημονικών δημοσιεύσεων σε συνεργασία με ξένα πανεπιστήμια - 15%	
	3. Πλήθος ετεροαναφορών ανά δημοσίευση -30%		3.3 Μέγεθος (πλήθος σελίδων) ιστοτόπου πανεπιστημίου - 5%		
	4. Διεθνής διάσταση 7,5% 4.1 Ποσοστό αλλοδαπών μελών ΔΕΠ -2,5% 4.2 Ποσοστό αλλοδαπών φοιτητών -2,5% 4.3 Ποσοστό δημοσιεύσεων με συγγραφείς από την αλλοδαπή - 2,5%				
	5. Έσοδα από τον ιδιωτικό τομέα – 2,5%				

Η κατάταξη ARWU (Shanghai) δίνει αναλογικά μεγάλη έμφαση στην αριστεία, καθώς το 30% της αξιολόγησης δίνεται στον αριθμό κατόχων βραβείων Nobel/Field Medals, το 20% σε ακαδημαϊκό προσωπικό που βρίσκεται στο 1% με τις περισσότερες αναφορές στο πεδίο, ενώ ένα 20% δίνεται στον αριθμό δημοσιεύσεων στα Περιοδικά Nature και Science. Με τον τρόπο αυτό αρκετά πανεπιστήμια που μπορεί να έχουν πολλούς αξιόλογους ερευνητές με σημαντικό αριθμό επιστημονικών δημοσιεύσεων, ετεροαναφορών, βραβείων και άλλων διακρίσεων, μπορεί να βαθμολογούνται ελάχιστα ή και καθόλου σε ορισμένα πεδία, καθώς δεν βρίσκονται μέσα στο ελάχιστο ποσοστό που καταγράφει ο συγκεκριμένος οίκος με αποτέλεσμα να εμφανίζονται αναλογικά χαμηλά στη συγκεκριμένη λίστα.

Οι οίκοι αξιολόγησης QS και Times Higher Education, που κατά το παρελθόν αποτελούσαν έναν οίκο, έχουν ως κοινό χαρακτηριστικό την έρευνα φήμης, που διενεργείται μέσω ερωτηματολογίων στα οποία απαντούν συγκεκριμένοι ακαδημαϊκοί και ερευνητές υψηλού κύρους (peer reviewers). Το κριτήριο αυτό, που ενέχει σημαντικό βαθμό υποκειμενικότητας, διατηρεί μεγάλη βαρύτητα ειδικά στον οίκο QS, όπου το 50% της συνολικής βαθμολογίας βασίζεται στην έρευνα φήμης από ακαδημαϊκούς-ερευνητές (40%) και εργοδότες (10%). Ο οίκος Times Higher Education προσπάθησε να προσθέσει ορισμένους επιπλέον δείκτες και να διαμοιράσει τη σχετική βαρύτητα, ώστε να μη βασίζεται τόσο στο συγκεκριμένο κριτήριο, εντούτοις το αθροιστικό ποσοστό της έρευνας φήμης εξακολουθεί να βρίσκεται υψηλά στο 33%.

Η SCImago έχει τον μεγαλύτερο αριθμό δεικτών σε σχέση με όλους τους άλλους οίκους κατάταξης, καθώς καταμετρά συνολικά δεκαεπτά (17) δείκτες που επιμερίζονται σε τρία (3) βασικά κριτήρια, την έρευνα, την καινοτομία και τον κοινωνικό αντίκτυπο. Το γεγονός αυτό δίνει μεγαλύτερη ισορροπία στο τελικό αποτέλεσμα, καθώς ειδικά στην ενότητα της έρευνας (50% συνολικής βαρύτητας) υπάρχουν έντεκα (11) διαφορετικοί δείκτες που σχετίζονται με τις δημοσιεύσεις και τις ετεροαναφορές. Η ενότητα της καινοτομίας που σχετίζεται με τις ευρεσιτεχνίες και τις δημοσιεύσεις που αναφέρονται σε αυτές έχει, επίσης, αρκετά μεγάλη βαρύτητα (30%), ενώ ένα ποσοστό 20% της βαρύτητας δίνεται στην ενότητα κοινωνικός αντίκτυπος που σχετίζεται με τη διαδικτυακή παρουσία (ιστότοποι, backlinks).

Τέλος ο οίκος κατάταξης URAP εστιάζει σε έξι (6) δείκτες, εκ των οποίων οι τέσσερις (4) σχετίζονται με δημοσιεύσεις και ετεροαναφορές σε ποσοστό 75%, ενώ η κατάταξη του Webometrics καταμετρά μόνο τρεις δείκτες εκ των οποίων ο πιο σημαντικός με βαρύτητα 50% σχετίζεται με τη διαδικτυακή παρουσία και μετράται μέσω του αριθμού των backlinks προς την ιστοσελίδα του πανεπιστημίου.

Πίνακας 27. Ομαδοποίηση κριτηρίων και δεικτών των διεθνών οίκων αξιολόγησης

Κριτήριο	Δείκτης	Οίκος Αξιολόγησης
Απήχηση - Επίδραση ερευνητικού έργου	Κύριος δείκτης μέτρησης του συγκεκριμένου πεδίου είναι ο αριθμός ετεροαναφορών (citations). Ο ακριβής τρόπος μέτρησης του συγκεκριμένου δείκτη διαφέρει ανά πίνακα κατάταξης.	ARWU, THE, QS, SCImago, URAP, Webometrics
Ερευνητικό έργο	Κύριος δείκτης του συγκεκριμένου πεδίου είναι ο αριθμός δημοσιεύσεων σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά. Ο ακριβής τρόπος μέτρησης του συγκεκριμένου δείκτη διαφέρει ανά πίνακα κατάταξης.	ARWU, THE, SCImago, URAP, Webometrics
Διδασκαλία - Ποιότητα εκπαίδευσης	Η συγκεκριμένη κατηγορία δεικτών αφορά στην ποιότητα του παρεχόμενου διδακτικού έργου καθώς και στο πλαίσιο -συνθήκες όπου αυτή παρέχεται. Συμπεριλαμβάνει δείκτες όπως ο αριθμός διδασκόντων προς τον αριθμό φοιτητών, ενώ σε άλλους οίκους καταμετράται με κριτήρια όπως η έρευνα φήμης.	THE, QS, SCImago
Βραβεία - Διακρίσεις	Καταγράφεται ο αριθμός ευρεσιτεχνιών, το ποσοστό και ο αριθμός δημοσιεύσεων που αναφέρονται σε ευρεσιτεχνίες, καθώς και ο αριθμός βραβείων Nobel, Field Medals.	ARWU, SCImago
Διεθνής διάσταση	Καταγράφονται δείκτες όπως το ποσοστό φοιτητών και το ποσοστό διδακτικού προσωπικού που προέρχονται από την αλλοδαπή, καθώς και οι κοινές δημοσιεύσεις που εμπεριέχουν συγγραφείς από ξένα πανεπιστήμια	QS, THE, SCImago
Παρουσία στο Διαδίκτυο	Καταγράφεται η επίδραση της ιστοσελίδας του πανεπιστημίου μέσω του αριθμού των backlinks, καθώς και το μέγεθος του ιστοτόπου μέσω του αριθμού των σελίδων	Webometrics, SCImago
Σύνδεση με αγορά εργασίας – Ιδιωτικό τομέα	Καταγράφεται μέσω έρευνας φήμης πανεπιστημιακών ιδρυμάτων σε εργοδότες, καθώς και μέσω των εσόδων που προέρχονται από τον ιδιωτικό τομέα σε σχέση με το ακαδημαϊκό προσωπικό	QS, THE

Στον παραπάνω πίνακα (Πίνακας 27) παρουσιάζονται αναλυτικά τα βασικά κριτήρια και δείκτες ανά οίκο αξιολόγησης. Το πρώτο κριτήριο που εμφανίζεται σε μεγαλύτερη συχνότητα και έχει μεγαλύτερη βαρύτητα αναλογικά, σχετίζεται με την απήχηση - επίδραση του ερευνητικού έργου ενός πανεπιστημίου και μετράται, κυρίως, μέσω του αριθμού των ετεροαναφορών. Το δεύτερο κριτήριο είναι η ερευνητική δραστηριότητα, η οποία μετράται, κυρίως, μέσω του αριθμού των επιστημονικών δημοσιεύσεων. Τα δύο αυτά κριτήρια καταγράφονται με διαφορετικό τρόπο σε κάθε οίκο αξιολόγησης, καθώς ορισμένοι οίκοι καταμετρούν δημοσιεύσεις ή ετεροαναφορές σε περιοδικά υψηλότερης βαρύτητας. Οι κύριες βάσεις δεδομένων από τις οποίες αντλούνται τα στοιχεία αυτά είναι η Scopus και η Web of Science, ενώ μόνο ο οίκος Webometrics καταγράφει το Google Scholar για τις ετεροαναφορές. Τα υπόλοιπα κριτήρια που καταγράφονται σχετίζονται με τα βραβεία - διακρίσεις, τη διδασκαλία - ποιότητα εκπαίδευσης, τη διεθνή διάσταση και την παρουσία στο διαδίκτυο.

8.3. Η θέση των ελληνικών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης στις διεθνείς κατατάξεις

Στον ακόλουθο πίνακα (Πίνακας 28) παρουσιάζεται η θέση των ελληνικών πανεπιστημίων στις κύριες διεθνείς κατατάξεις των οίκων ARWU⁹⁵, THE⁹⁶, QS⁹⁷, SCImago⁹⁸, URAP⁹⁹ και Webometrics¹⁰⁰ με βάση τα πιο πρόσφατα δημοσιοποιημένα στοιχεία. Παρατηρείται ότι ελληνικά πανεπιστήμια όπως το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και το Πανεπιστήμιο Κρήτης βρίσκονται στις πρώτες θέσεις, ωστόσο σημειώνονται αρκετές διακυμάνσεις ως προς τη σειρά κατάταξης ανάλογα με τον οίκο αξιολόγησης. Μελετώντας την κατάταξη των ελληνικών πανεπιστημίων στους συγκεκριμένους οίκους αξιολόγησης, διαπιστώνεται ότι στο σύνολό τους τα ελληνικά πανεπιστήμια βρίσκονται στις υψηλότερες θέσεις, κυρίως στον οίκο SCImago και Webometrics, ενώ σε πιο χαμηλές θέσεις βρίσκονται στους οίκους ARWU, THE και QS. Πιθανώς η έρευνα φήμης των οίκων THE και QS, καθώς και η μεγάλη εστίαση σε αριθμό κατόχων Nobel του οίκου ARWU να αποτελούν τους λόγους για τις χαμηλότερες θέσεις. Αντιθέτως, όταν υπάρχει ένα μεγαλύτερο εύρος κριτηρίων που βασίζονται κυρίως σε δημοσιεύσεις, ετεροαναφορές και backlinks (επίδραση ιστοσελίδας), τα ελληνικά πανεπιστήμια μπορεί να σημειώνουν αναλογικά υψηλότερη θέση.

Πίνακας 28. Η θέση των ελληνικών πανεπιστημίων στις διεθνείς κατατάξεις

Σημείωση Οι αριθμοί σε παρένθεση υποδηλώνουν τη σχετική θέση του ιδρύματος σε εθνικό επίπεδο και τα βέλη τη σχετική άνοδο ή πτώση θέσης από την αντίστοιχη κατάταξη του προηγούμενου έτους στις περιπτώσεις που υπήρχε αλλαγή.

A/A	Ίδρυμα	ARWU 2020	THE 2021	QS 2021	SCImago 2021	URAP 2020-2021	Webometrics 2021
1	Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών						9498 (27) ▼
2	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	501-600 (2) ▼	601-800 (3)	571-580 (2) ▼	510 (2) ▼	343 (2) ▲	207 (2) ▲
3	ΑΣΠΑΙΤΕ						3143 (24) ▲
4	Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών				740 (10) ▼	1454 (9) ▼	1554 (15) ▲
5	Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης		1001+ (9)		721 (8) ▼	1216 (8) ▼	1009 (9) ▲
6	Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος				768 (14)		2608 (22) ▲
7	ΕΚΠΑ	301-400 (1)	401-500 (2) ▲	651-700 (3)	413 (1) ▼	272 (1) ▼	182 (1) ▲
8	Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο				740 (10) ▼		2791 (23)

⁹⁵ Academic Ranking of World Universities 2020 (03/06/2021), Διαθέσιμο εδώ: <http://www.shanghairanking.com/rankings/arwu/2020>

⁹⁶ THE World University Rankings 2021 (03/06/2021), Διαθέσιμο εδώ: https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2021/world-ranking#!/page/0/length/25/locations/GR/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats

⁹⁷ QS World University Rankings 2021 (03/06/2021), Διαθέσιμο εδώ: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2021>

⁹⁸ Scimago Institutions Rankings 2021 (03/06/2021), Διαθέσιμο εδώ: <https://www.scimagoir.com/rankings.php?country=GRC>

⁹⁹ University Rankings by Academic Performance 2020-2021 (03/06/2021), Διαθέσιμο εδώ: https://www.urapcenter.org/Rankings/2020-2021/World_Ranking_2020-2021

¹⁰⁰ Ranking Web of Universities- Webometrics 2021 (03/06/2021), Διαθέσιμο εδώ: <http://webometrics.info/en/Europe/Greece%20>

A/A	Ίδρυμα	ARWU 2020	THE 2021	QS 2021	SCImago 2021	URAP 2020-2021	Webometrics 2021
9	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο	601-700 (3)	601-800 (6)	477 (1) ▼	610 (3) ▲	656 (4) ▼	331 (3) ▲
10	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο				792 ▲ (17)		1299 (12) ▲
11	Ιόνιο Πανεπιστήμιο				833 (19) ▲		2157 (17) ▼
12	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών		601-800 (4) ▲	801-1000 (5)	731 (9) ▲	2156 (14) ▼	1270 (11) ▼
13	Πανεπιστήμιο Αιγαίου		810- 1000 (8)		750 (12) ▼	1692 (12) ▼	981 (8) ▼
14	Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής				795 (18) ▲	2080 (13) ▼	2205 (19)
15	Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας				761 ▲ (13)	2435 (17)	2365 (20) ▼
16	Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	901-1000 (6)	601-800 (7)		689 ▼ (7)	955 (7) ▼	859 (7) ▲
17	Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	801-900 (4-5)	601-800 (5)		641 (5) ▼	826 (6) ▼	584 (5) ▲
18	Πανεπιστήμιο Κρήτης	801-900 (4-5) ▼	351-400 (1)	801- 1000 (5) ▼	617 (4) ▼	644 (3) ▼	607 (6) ▲
19	Πανεπιστήμιο Μακεδονίας				789 (16) ▼	2604 (18)	1580 (16) ▼
20	Πανεπιστήμιο Πατρών		1001+ (10) ▼	751-800 (4) ▼	624 (6) ▼	681 (5) ▼	536 ▲ (4)
21	Πανεπιστήμιο Πειραιώς				772 (15) ▼	2184 (15) ▼	1405 (14) ▼
22	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου				768 (14) ▲	2309 (16) ▼	2192 (18) ▼
23	Πάντειο Πανεπιστήμιο				835 (22)		2435 (21) ▼
24	Πολυτεχνείο Κρήτης				743 (11) ▲	1689 (11) ▼	1315 (13) ▼
25	Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων						6555 (25) ▼
26	Σχολή Ναυτικών Δοκίμων						8098 (26) ▲
27	Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο				743 (11) ▼	1507 (10) ▼	1048 (10) ▲

8.4. Προτάσεις για τη βελτίωση της θέσης των ελληνικών πανεπιστημίων στις διεθνείς κατατάξεις

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση και λαμβάνοντας υπόψη αντίστοιχες μελέτες που έχουν εκπονηθεί από τις ΜΟΔΙΠ ελληνικών πανεπιστημίων¹⁰¹, συστήνονται ορισμένες ενδεδειγμένες ενέργειες που μπορεί να ενισχύσουν τη θέση των ελληνικών πανεπιστημίων στις διεθνείς κατατάξεις.

Α. Προώθηση της δημιουργίας διαδικτυακών προφίλ ερευνητών του ιδρύματος

Η ανάπτυξη διαδικτυακών προφίλ του ακαδημαϊκού προσωπικού ενός ιδρύματος, όπου θα καταγράφεται το σύνολο της ερευνητικής δραστηριότητάς τους, διευκολύνει την εύρεση και ταυτοποίηση όλου του ερευνητικού τους έργου. Προφίλ στη βάση Scopus, Web of Science, Google Scholar και ιδιαίτερα προφίλ που αντλούν στοιχεία από όλες τις βάσεις δεδομένων, όπως το ORCID, το οποίο λύνει το πρόβλημα των πολλαπλών διαφορετικών (αναγνωριστικών) ταυτοτήτων (ID), βελτιώνουν τη διαχείριση και οργάνωση της ερευνητικής δραστηριότητας, καθώς και τη διαλειτουργικότητα με άλλα συστήματα πληροφόρησης, εντός και εκτός των ιδρυμάτων. Παράλληλα, διευκολύνει την άμεση αναζήτηση και άντληση στοιχείων της ερευνητικής δραστηριότητας από οποιονδήποτε εξωτερικό φορέα όπως οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης.

Β. Ορθή καταγραφή της ονομασίας του κάθε ιδρύματος και τμήματος στις επιστημονικές δημοσιεύσεις

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα κατά την καταγραφή των επιστημονικών δημοσιεύσεων αποτελεί η διαφοροποίηση της ονομασίας του κάθε ιδρύματος ή και τμήματος σε ορισμένες δημοσιεύσεις. Πολλές φορές οι ονομασίες (affiliations) που χρησιμοποιούνται μπορεί να εμφανίζουν παραλλαγές με αποτέλεσμα να υποκαταγράφεται ο συνολικός αριθμός των δημοσιεύσεων. Το πανεπιστήμιο οφείλει να επικοινωνήσει προς όλο το ακαδημαϊκό και ερευνητικό προσωπικό του, την ορθή ονομασία που θα πρέπει να χρησιμοποιείται για το ίδρυμα και για το κάθε τμήμα, ώστε να μην υπάρχει ουδεμία απώλεια κατά την καταγραφή του συνολικού αριθμού τους. Για παλαιότερες δημοσιεύσεις που ήδη έχουν δημοσιευτεί με διαφορετική σύνδεση θα πρέπει το ίδρυμα να έρθει σε επικοινωνία με τους διεθνείς οίκους και τις βάσεις δεδομένων, ώστε να τις συμπεριλαμβάνουν και αυτές στις καταγραφές τους.

Γ. Αύξηση εξωστρέφειας και συνεργασίας με ξένα πανεπιστημιακά ιδρύματα

Η διεθνής διάσταση και εξωστρέφεια ενός πανεπιστημίου μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο σε ένα μεγάλο εύρος δεικτών που καταγράφονται από τους διεθνείς οίκους όπως ο αριθμός αλλοδαπών φοιτητών, ο αριθμός αλλοδαπών μελών ΔΕΠ και η συγγραφή δημοσιεύσεων από κοινού με επιστήμονες της αλλοδαπής. Τα παραπάνω στοιχεία επηρεάζουν θετικά τη θέση σε κατατάξεις όπως των QS, THE και Scimago. Παράλληλα, μπορεί να επιδράσει θετικά στη “φήμη” του πανεπιστημίου προς ξένους ερευνητές και να βελτιωθεί η θέση του ιδρύματος στις αντίστοιχες έρευνες φήμης των οίκων QS και THE. Συνεργασίες μέσω του προγράμματος Erasmus, συμμετοχές σε διεθνή συνέδρια,

¹⁰¹ ΜΟΔΙ.Π. ΕΚΠΑ «Πίνακες Διεθνούς Κατάταξης Πανεπιστημίων», Εκδόσεις ΕΚΠΑ, 2018. Διαθέσιμο εδώ:

https://www.uoa.gr/fileadmin/user_upload/PDF-files/anakoinwseis/ekdoseis/2405_pinakes-katataxis-final.pdf

ΜΟΔ.Ι.Π. ΔΠΘ «Οδηγός για τη βελτίωση της θέσης του ΔΠΘ σε πίνακες διεθνούς κατάταξης Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης», 2020. Διαθέσιμο εδώ:

<https://modip.duth.gr/wp-content/uploads/2020/06/7.-%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-%CE%B2%CE%B5%CE%BB%CF%84%CE%AF%CF%89%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B8%CE%AD%CF%83%CE%B7%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%94%CE%A0%CE%98-%CF%83%CE%B5-%CF%80%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%BA%CE%B5%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%CF%84%CE%B1%CE%BE%CE%B7%CF%82.pdf>

παροχή ξενόγλωσσων προγραμμάτων σπουδών και ανάπτυξη δικτύου επαφών με ξένα ιδρύματα και ερευνητές μπορεί να συμβάλλουν θετικά προς αυτή την κατεύθυνση.

Δ. Αποστολή των επιστημονικών εργασιών προς δημοσίευση σε περιοδικά που καταγράφονται στις BD Scopus και Web of Science, με έμφαση στα επιστημονικά περιοδικά υψηλής κατάταξης

Για να καταμετρηθεί μια δημοσίευση θα πρέπει κατ' ελάχιστον να καταγράφεται στη βάση δεδομένων Scopus (THE, QS, SCImago) ή Web of Science (ARWU, URAP). Σε ορισμένους οίκους αξιολόγησης καταγράφονται μόνο δημοσιεύσεις που περιλαμβάνονται στα περιοδικά υψηλής κατάταξης (καλύτερο 75%, 25%, κ.ά.). Κατά την επιλογή της αποστολής μιας επιστημονικής εργασίας σε ένα περιοδικό, θα πρέπει να ελέγχεται η παρουσία του περιοδικού στις βάσεις Scopus ή/και Web of Science (ιδανικά να βρίσκεται και στις δύο) και στη συνέχεια να ελέγχεται, μέσω και της βάσης SCImago, η κατάταξη του περιοδικού, ώστε να επιλέγεται για την αρχική αποστολή ένα περιοδικό υψηλότερης κλίμακας στην κατάταξη.

Ε. Καταγραφή βραβείων, ευρεσιτεχνιών και λοιπών διακρίσεων ακαδημαϊκού προσωπικού και αποφοίτων

Η καταγραφή και τεκμηρίωση όλων των διακρίσεων (βραβείων, ευρεσιτεχνιών, κ.ά.), που έχουν λάβει οι απόφοιτοι και το ακαδημαϊκό προσωπικό του ιδρύματος μπορεί να βοηθήσει στην άνοδο του πανεπιστημίου σε πίνακες κατάταξης σε οίκους όπως οι ARWU και SCImago.

Στ. Ενίσχυση του περιεχομένου και της επίδρασης της ξενόγλωσσας ιστοσελίδας του πανεπιστημίου

Η ιστοσελίδα του πανεπιστημίου που είναι στην αγγλική γλώσσα θα πρέπει να εμπλουτίζεται συνεχώς με περιεχόμενο και να παρουσιάζει όλες τις εκδηλώσεις, δράσεις, ανακοινώσεις, διακρίσεις καθώς και στοιχεία που αφορούν την ευρύτερη ερευνητική και ακαδημαϊκή δραστηριότητα του ιδρύματος. Επίσης, θα πρέπει να ενισχυθεί η επίδρασή της, με την αύξηση των backlinks. Οι ενέργειες αυτές μπορεί να ενδυναμώσουν τη θέση του πανεπιστημίου κυρίως στον οίκο αξιολόγησης Webometrics, αλλά και στον οίκο αξιολόγησης SCImago.

9. COVID-19 και ψηφιακή ανώτατη εκπαίδευση

Η εμφάνιση της ασθένειας του κορωνοϊού (COVID-19) στα τέλη του 2019 στην Κίνα και η ραγδαία εξάπλωσή της σε παγκόσμιο επίπεδο (πάνω από 117 εκατομμύρια κρούσματα παγκοσμίως και περισσότερα από 2,5 εκατομμύρια θύματα σε 223 χώρες – Μάρτιος 2021) συνοδεύτηκε από ευρείας κλίμακας πρωτόγνωρες κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις.¹⁰² Η εκπαίδευση (όλες οι βαθμίδες της) επηρεάστηκε σε σημαντικό βαθμό από την πανδημία, αν αναλογιστεί κανείς πως περίπου 1,5 δισεκατομμύρια μαθητές και φοιτητές δεν μπορούσαν ή και δεν μπορούν ακόμη να έχουν φυσική παρουσία στα εκπαιδευτικά ιδρύματα των χωρών τους (λόγω των περιοριστικών μέτρων).¹⁰³

Όλες οι χώρες είτε εφάρμοσαν έτοιμα σχέδια αντιμετώπισης αυτής της έκτακτης κατάστασης είτε προέβησαν σε άμεση λήψη αποφάσεων και πλέγμα υποστηρικτικών δράσεων προς τις πληττόμενες ομάδες. Στις περισσότερες χώρες (περιλαμβανομένης και της Ελλάδας) τα εκπαιδευτικά ιδρύματα όλων των βαθμίδων, αξιοποιώντας την τεχνολογία, προχώρησαν σε προσαρμογή του τρόπου εκπαίδευσης (π.χ. σύγχρονη/ασύγχρονη τηλεεκπαίδευση)¹⁰⁴ και της συνολικής λειτουργίας τους (π.χ. αναθεώρηση στρατηγικής, ευέλικτες μορφές εργασίας), λαμβάνοντας μέριμνα για την όσο το δυνατό καλύτερη διατήρηση του επιπέδου ποιότητας (π.χ. ταχύρρυθμα μαθήματα προς το διδακτικό προσωπικό για την ηλεκτρονική μάθηση και τη χρήση ψηφιακού διδακτικού υλικού, εναλλακτικές μέθοδοι αξιολόγησης, ηλεκτρονική πύλη με πληροφόρηση για διαθέσιμα εργαλεία, παροχή ψυχολογικής υποστήριξης). Ακόμη, σε παγκόσμιο επίπεδο πραγματοποιήθηκαν 10,3 εκατομμύρια εγγραφές στην πλατφόρμα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης Coursera, αριθμός αυξημένος κατά 644% σε σχέση με το 2019, κάτι που ενδεχομένως οφείλεται και στην προσφορά αρκετών μαθημάτων χωρίς κόστος λόγω του κορωνοϊού.¹⁰⁵

Σύμφωνα με δεδομένα της Παγκόσμιας Τράπεζας, στις αρχές Απριλίου του 2020 (στην Ελλάδα από 10-3-2020), ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης από 175 χώρες ανέστειλαν προσωρινά τη λειτουργία τους λόγω του κορωνοϊού, επηρεάζοντας πάνω από 220 εκατομμύρια φοιτητές, πλήθος ερευνητών, διδακτικό και διοικητικό προσωπικό. Οι επιπτώσεις της πανδημίας στα ιδρύματα ήταν πολλαπλές και πολυεπίπεδες. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο οίκος αξιολόγησης Moody's υποβάθμισε τις προοπτικές των δημοσίων πανεπιστημίων στις ΗΠΑ σε αρνητικές.¹⁰⁶ Τα έσοδα των ιδρυμάτων από τα δίδακτρα, από την έρευνα, τη διοργάνωση συνεδρίων και τη στέγαση φοιτητών παρουσιάζουν ήδη απώλειες. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι πανεπιστημιακά ιδρύματα από τις ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Αυστραλία και τον Καναδά, τα οποία τα προηγούμενα χρόνια προέβησαν σε σημαντικές επενδύσεις ώστε να εξυπηρετήσουν την αυξημένη ζήτηση διεθνών φοιτητών (μέχρι πρόσφατα 5 εκατομμύρια σε παγκόσμιο επίπεδο εκ των οποίων σχεδόν το 1 εκατομμύριο είναι Κινέζοι), οι οποίοι υπόκεινται σε αυξημένα δίδακτρα σε σχέση με τους ημεδαπούς φοιτητές, βρίσκονται σε δύσκολη θέση, λόγω των περιοριστικών μέτρων και της ενισχυόμενης απροθυμίας για σπουδές στο εξωτερικό.

¹⁰² World Health Organization [11/03/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>

¹⁰³ Kandri, S.E (2020) How COVID-19 is driving a long-overdue revolution in education [15/05/2020]

Διαθέσιμο εδώ <https://www.weforum.org/agenda/2020/05/how-covid-19-is-sparking-a-revolution-in-higher-education/>

¹⁰⁴ World Bank (2020) How countries are using edtech (including online learning, radio, television, texting) to support access to remote learning during the COVID-19 pandemic [15/05/2020]

Διαθέσιμο εδώ <https://www.worldbank.org/en/topic/edutech/brief/how-countries-are-using-edtech-to-support-remote-learning-during-the-covid-19-pandemic>

ILO (2020) Sectoral Brief [15/05/2020]

Διαθέσιμο εδώ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/-sector/documents/briefingnote/wcms_742025.pdf

IESALC (2020) COVID-19 and higher education: Impact analysis, policy responses and recommendations [19/05/2020]

Διαθέσιμο εδώ <http://www.iesalc.unesco.org/en/wp-content/uploads/2020/04/COVID-19-EN-090420-2.pdf>

¹⁰⁵ Coursera Together: Free online learning during COVID-19 [11/03/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://blog.coursera.org/coursera-together-free-online-learning-during-covid-19/>

¹⁰⁶ Jack A. and Smyth J (2020) Coronavirus: universities face a harsh lesson, Financial Times [18/05/2020] Διαθέσιμο εδώ <https://www.ft.com/content/0ae1c300-7fee-11ea-82f6-150830b3b99a>

Χαρακτηριστικά, το ακ. έτος 2018-19 αναφέρεται ότι τα συνολικά έσοδα των ιδρυμάτων του Ην. Βασιλείου ανήλθαν στα 37,63 δισ. £. Το κόστος του κορωνοϊού για τα βρετανικά πανεπιστήμια υπολογίζεται ότι θα ανέλθει σε 2,6 δισ. £ (1,5 δισ. από ξένους φοιτητές, 612 εκατ. από τους εγχώριους φοιτητές και 350 εκατ. από τους φοιτητές της ΕΕ¹⁰⁷), σε απώλεια 30.000 θέσεων εργασίας στα πανεπιστήμια και ισάριθμη απώλεια θέσεων εργασίας στις τοπικές κοινωνίες. Επιπρόσθετα, η μειωμένη χρηματοδότηση επιδρά αρνητικά στη φήμη των ιδρυμάτων, η οποία με τη σειρά της καθορίζει, μεταξύ άλλων παραγόντων, τη θέση των ιδρυμάτων στις διεθνείς κατατάξεις, η οποία επηρεάζει την προσέλκυση διεθνών φοιτητών και διδακτικού προσωπικού¹⁰⁸.

Ήδη έχουν διεξαχθεί οι πρώτες έρευνες από φορείς, όπως American Council on Education, European Association for International Education, Erasmus Student Network, Quacquarelli Symonds, Association to Advance Collegiate Schools of Business, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης & Ηλεκτρονικού Περιεχομένου και ερευνητές (π.χ. Karalis & Raikou, 2020; Crawford et al., 2020; Wahab, 2020)¹⁰⁹. Οι έρευνες καταγράφουν τις επιπτώσεις της πανδημίας και τους προβληματισμούς των ιδρυματικών διοικήσεων για πλήθος θεμάτων τόσο ακαδημαϊκών (π.χ. εκπαιδευτική διαδικασία, κινητικότητα, πρακτική άσκηση) όσο και οργανωσιακών (π.χ. ανάγκη τεχνογνωσίας διαχείρισης κρίσεων, διασφάλιση ποιότητας, υποστήριξη προσωπικού), αλλά και τους τρόπους αντίδρασης/ανταπόκρισης και τις πρωτοβουλίες των ιδρυμάτων, τις εντυπώσεις και την εμπειρία των φοιτητών και τις επιπτώσεις στους ερευνητές. Ταυτόχρονα, οργανισμοί όπως η UNESCO¹¹⁰ και η Παγκόσμια Τράπεζα¹¹¹ εξέδωσαν οδηγίες και σημεία προσοχής ως προς την αξιοποίηση της τεχνολογίας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση (λόγω COVID-19), τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν από ιδρύματα, φοιτητές, μαθητές και διδάσκοντες.

Από τις μελέτες αυτές εξάγεται το συμπέρασμα ότι τα ιδρύματα βρίσκονται αντιμέτωπα με πλήθος προκλήσεων σε βραχυπρόθεσμο και μεσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα αναφοράς, οι οποίες προδιαγράφουν ένα πλέγμα ενεργειών, των οποίων η υλοποίηση περιλαμβάνει τη βέλτιστη δυνατή αξιοποίηση της τεχνολογίας είτε στον ακαδημαϊκό είτε στον οργανωσιακό πυλώνα των ιδρυμάτων.

α) **Ο ακαδημαϊκός πυλώνας** περιλαμβάνει τη διδασκαλία, την έρευνα, την πρακτική άσκηση, την κινητικότητα¹¹². Στην πλειονότητά τους, τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης -αν και δεν βρίσκονται όλα στο ίδιο επίπεδο ψηφιακού μετασχηματισμού- ανταποκρίθηκαν άμεσα. Για παράδειγμα αξιοποιώντας την εμπειρία από τα προγράμματα e-learning, τον βαθμό εξοικείωσης των διδασκόντων με τις νέες τεχνολογίες και έχοντας λάβει υπόψη τις ανάγκες, τις δυνατότητες και τις ιδιαιτερότητες των φοιτητών, οργάνωσαν εναλλακτικά τη διαδικασία εκπαίδευσης προσφέροντας κατάλληλη υποστήριξη σε φοιτητές και διδάσκοντες. Αν και ο ψηφιακός μετασχηματισμός των

¹⁰⁷ McKie A (2020) UK universities 'face £2.6bn coronavirus hit with 30K jobs at risk' [15/05/2020]

Διαθέσιμο εδώ <https://www.timeshighereducation.com/news/uk-universities-face-ps26bn-coronavirus-hit-30k-jobs-risk>

¹⁰⁸ Jack A. and Smyth J (2020) Coronavirus: universities face a harsh lesson, Financial Times [18/05/2020] Διαθέσιμο εδώ

<https://www.ft.com/content/0ae1c300-7fee-11ea-82f6-150830b3b99a>

¹⁰⁹ Karalis, T., & Raikou, N. (2020). Teaching at the Times of COVID-19: Inferences and Implications for Higher Education Pedagogy. International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 10(5), 479–493.

Crawford, J., Butler-Henderson, K., Rudolph, J., Malkawi, B., Glowatz, M., Burton, R., Magni, P. and Lam, S. 2020, 'COVID-19: 20 countries' higher education intra-period digital pedagogy responses', Journal of Applied Learning & Teaching, 3(1), 1-20

Wahab, A (2020) Online and Remote Learning in Higher Education Institutes: A Necessity in light of COVID-19 Pandemic, Higher Education Studies, 10(3), 16-25

¹¹⁰ UNESCO Guidances for Online Education During COVID-19 Pandemic by IITE and its partners [12/03/2021] Διαθέσιμο εδώ

<https://iite.unesco.org/publications/guidances-for-online-education-during-covid-19/>

¹¹¹ World Bank (2020) Remote Learning and COVID-19 [12/03/2021] Διαθέσιμο εδώ

<http://documents1.worldbank.org/curated/en/266811584657843186/pdf/Rapid-Response-Briefing-Note-Remote-Learning-and-COVID-19-Outbreak.pdf>

¹¹² Η εικονική πρακτική άσκηση έχει κάνει την εμφάνισή της στις ΗΠΑ και δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές (χωρίς φυσική παρουσία) να κάνουν την πρακτική τους, αξιοποιώντας την τεχνολογία (π.χ. Skype, instant messaging, project management software), σε επιχειρήσεις και φορείς με έδρα σε ολόκληρο τον κόσμο (π.χ. US Department of State, Columbia University – Virtual Internship Programme).

ιδρυμάτων είχε ξεκινήσει πολύ πριν την πανδημία, μπορεί κανείς να υποστηρίξει ότι εν τέλει αυτός επιταχύνθηκε λόγω των συνθηκών.

Σύμφωνα άλλωστε με τη μελέτη DIGI HE, η οποία αποσκοπεί στην αποτύπωση της σημασίας και του βαθμού αξιοποίησης της τεχνολογίας στην εκπαιδευτική διαδικασία, καταδεικνύεται αφενός μεν η κατανόηση από τα ιδρύματα των ωφελειών για τους φοιτητές και αφετέρου μεγαλύτερη, σε σχέση με το παρελθόν, υιοθέτηση της τεχνολογίας από αυτά (π.χ. εφαρμογή συστήματος μικτής μάθησης, ανάπτυξη και προσφορά μαζικών ανοικτών διαδικτυακών μαθημάτων (MOOCs), διαθεσιμότητα υποστηρικτικών υπηρεσιών μέσω διαδικτύου, καινοτόμες εφαρμογές μέσω της τεχνητής νοημοσύνης και της μηχανικής μάθησης, ακόμη και μετάβαση στην αμφιλεγόμενη ψηφιακή κινητικότητα των φοιτητών). Η εξέλιξη αυτή δεν αποτελεί απλά και μόνο εναρμόνιση των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης με την τεχνολογική ανάπτυξη.

Αυτό που είναι ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι η εν λόγω εξέλιξη συνιστά αποτέλεσμα α) συνειδητής στρατηγικής επιλογής, η οποία υποστηρίζεται από πολιτικές, επαρκείς πόρους, διαδικασίες και εργαλεία, και β) συστηματικής προσπάθειας, όπως άλλωστε τεκμαίρεται από τα ευρήματα της παραπάνω μελέτης, σύμφωνα με την οποία το 88% των ιδρυμάτων διαθέτουν ήδη στρατηγική για την αξιοποίηση της τεχνολογίας στη διδασκαλία και τη μάθηση. Στο πλαίσιο αυτό είναι γνωστή η πρακτική των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης να οργανώνουν και να προσφέρουν προγράμματα elearning σε ειδικές κατηγορίες πληθυσμού, συμβάλλοντας έτσι στους στόχους της δια βίου μάθησης. Όπως αναφέρεται, η στρατηγική αυτή ήταν εν τέλει που βοήθησε τα ιδρύματα στην «επείγουσα», λόγω κορωνοϊού, μετάβαση σε αποκλειστικά διαδικτυακή ακαδημαϊκή λειτουργία.

Αναμφίβολα γίνεται αντιληπτό ότι ο ρόλος της τεχνολογίας στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας και στην κατά το δυνατό ομαλότερη λειτουργία των ιδρυμάτων είναι κομβικής σημασίας. Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί, ειδικά ως προς την εκπαιδευτική διαδικασία, πως η πλήρης αξιοποίηση της τεχνολογίας δεν εξαντλείται μόνο στην ανάρτηση των παρουσιάσεων από κάθε διάλεξη σε μια πλατφόρμα τηλεκαίδευσης και στη μετάδοση ενός μαθήματος μέσω Zoom, Teams, Webex κ.λπ. Περιλαμβάνει ουσιαστικότερες αλλαγές, όπως είναι ο επανασχεδιασμός των μαθησιακών αντικειμένων και η προσαρμογή τους στο ψηφιακό περιβάλλον, η διαθεσιμότητα εναλλακτικών/πολλαπλών διαδρομών μάθησης, ο εμπλουτισμός του διδακτικού υλικού με πολυμεσικό περιεχόμενο και διαδραστικές εφαρμογές που προάγουν τη συνεργασία και την ενεργό συμμετοχή των φοιτητών. Σημειώνεται, ακόμη, πως η μετάβαση στη νέα αυτή πραγματικότητα δεν υποβαθμίζει, αλλά αντίθετα αναδεικνύει τη σημασία της σωστής παιδαγωγικής κατάρτισης των διδασκόντων και της ικανότητάς τους να σχεδιάζουν διαδραστικό εκπαιδευτικό υλικό.¹¹³

Σε μελέτη της AACSB¹¹⁴ (American Association for Collegiate Schools of Business) τονίζεται εξίσου η μεγάλη σημασία της τεχνολογίας για την καινοτομία στη διδακτική πρακτική, τον επαναπροσδιορισμό του τρόπου παροχής της εκπαίδευσης και της αξιολόγησής της και αναδεικνύεται το θέμα των ψηφιακών δεξιοτήτων των διδασκόντων, της επιμόρφωσης και συστηματικής τους υποστήριξης.

Αναμένεται, λοιπόν, από τα ιδρύματα να επιμορφώνουν το διδακτικό τους προσωπικό τακτικά ως προς τη χρήση τεχνολογικών μέσων, την ανάπτυξη ηλεκτρονικού υλικού διδασκαλίας και τον σχεδιασμό υβριδικών μαθημάτων. Μια καλή πρακτική θα ήταν η ανάπτυξη κέντρων διδασκαλίας στα ιδρύματα, κατά το πρότυπο π.χ. του Κέντρου ακαδημαϊκής καινοτομίας του Πανεπιστημίου του

¹¹³ Martin-Barbero, S (2020) COVID-19 has accelerated the digital transformation of higher education [11/03/2020] Διαθέσιμο εδώ <https://www.weforum.org/agenda/2020/07/covid-19-digital-transformation-higher-education/>

¹¹⁴ AACSB (2020) <https://www.aacsb.edu/blog/2020/march/aacsb-quick-take-survey-on-covid-19-online-virtual-instruction-findings>
<https://www.aacsb.edu/blog/2020/march/aacsb-quick-take-survey-on-covid-19-anticipated-positive-impacts>
<https://www.aacsb.edu/blog/2020/march/aacsb-quick-take-survey-on-covid-19-initial-findings>

Μίσιγκαν, και η παροχή πιστοποιημένης επιμόρφωσης. Επιπλέον, τα ιδρύματα θα πρέπει να μεριμνήσουν για τη συστηματική διερεύνηση των απόψεων των φοιτητών τους από τη νέα εκπαιδευτική εμπειρία, να δώσουν στους φοιτητές ευελιξία για την επίτευξη ξεκάθαρα διατυπωμένων μαθησιακών στόχων και την αξιολόγηση της επίδοσής τους, να τους υποστηρίξουν με λογισμικό και υλικό και να βρίσκονται σε διαρκή επικοινωνία μαζί τους. Αναμφίβολα, πολύτιμο βοήθημα είναι η συλλογή και ανάλυση των δεδομένων μάθησης (learning analytics) και η αξιοποίησή τους για τον σχεδιασμό των μαθημάτων και την εμπειρία μάθησης των φοιτητών.

Επιπλέον, ως προς την έρευνα, τα ιδρύματα οφείλουν να διασφαλίσουν την πρόσβαση σε επιστημονικό υλικό και λογισμικό, τη διεξαγωγή της από απόσταση (όπου αυτό είναι εφικτό) και την υιοθέτηση καινοτόμων μεθόδων (π.χ. χρήση ολογραμμάτων, τεχνολογία εικονικής πραγματικότητας, προσομοιωτές) καθώς και τη διατήρηση συνεργασιών με ξένα ιδρύματα. Προσοχή θα πρέπει, επίσης, να δοθεί από τα ιδρύματα στην εκπαίδευση των νέων ερευνητών στη χρήση τεχνολογικών εφαρμογών. Σε σχετική μελέτη του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου για τις επιπτώσεις της πανδημίας στους ερευνητές, μεταξύ άλλων, καταδεικνύεται ικανοποίηση των ερευνητών ως προς τη διοικητική υποστήριξη που τους προσέφεραν τα ελληνικά πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα προκειμένου να μπορούν να συνεχίσουν να ασκούν την ερευνητική τους δραστηριότητα. Ωστόσο, επισημαίνεται η επίδραση του περιορισμού των μετακινήσεων στην πρόσβαση στις ερευνητικές υποδομές, τη δυνατότητα πραγματοποίησης ερευνών πεδίου αλλά και τη χρονική ολοκλήρωση του ερευνητικού έργου (με διαφοροποιήσεις ανά επιστημονικό πεδίο).

Θα πρέπει παράλληλα να τονιστεί ότι σε κάθε περίπτωση τα ιδρύματα οφείλουν να προστατεύουν τις θεμελιώδεις αξίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα (π.χ. δημοκρατία, ισότητα ευκαιριών,¹¹⁵ σεβασμός στα προσωπικά δεδομένα, αποφυγή διακρίσεων σε βάρος ατόμων από πληττόμενες περιοχές). Το θέμα αυτό δεν είναι άσχετο με τη βέλτιστη αξιοποίηση της τεχνολογίας αφού οποιεσδήποτε διδακτικές πρακτικές με ηλεκτρονικά μέσα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους θέματα συνδεσιμότητας, ευρυζωνικότητας και διαθεσιμότητας συσκευών από πλευράς φοιτητών. Επίσης, είναι πιθανό φοιτητές με μαθησιακές δυσκολίες να απαιτούν ιδιαίτερη υποστήριξη από τα ιδρύματα προκειμένου να μπορούν να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του νέου μαθησιακού περιβάλλοντος και να μην παρουσιάζουν υστέρηση. Αυτό περιλαμβάνεται και στις συστάσεις της επιτροπής για τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης SDG 2030 (Steering Committee).¹¹⁶

Ο Sandeep Krishnamurthy,¹¹⁷ Κοσμήτορας στο Πανεπιστήμιο Washington – Bothell αναφέρει ότι «στο πλαίσιο αντιμετώπισης του κορωνοϊού ήταν καίρια η σημασία της προσαρμοστικότητας (ηλεκτρονική μάθηση, τηλε-εργασία προσωπικού), της ενσυναίσθησης (κατανόηση αναγκών ευάλωτων φοιτητών), της λήψης αποφάσεων με βάση δεδομένα (π.χ. υγεία) και της μάθησης (ως προς τη διαχείριση επειγουσών καταστάσεων, την ενσωμάτωση της τεχνολογίας και τη συνεργασία). Βασική μέριμνα στο ίδρυμά του, ήταν η δημιουργία κουλτούρας υποστήριξης και αλληλεγγύης». Για το μέλλον θεωρεί πως «η ευελιξία και η δημιουργικότητα ως προς τον τρόπο παροχής των εκπαιδευτικών υπηρεσιών θα είναι βασικά συστατικά για τη διαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών, σύμφωνα με τις νέες συνθήκες». Συστήνει δε τακτική επικοινωνία με τους φοιτητές, συστηματική διερεύνηση των

¹¹⁵Amour M (2020) How neurodivergent students are getting through the Pandemic [15/05/2020] Διαθέσιμο εδώ <https://www.insidehighered.com/news/2020/05/13/neurodivergent-students-face-challenges-quick-switch-remote-learning>
UNESCO Universities tackle COVID 19 disadvantaged students [18/05/2020] Διαθέσιμο εδώ

<https://en.unesco.org/news/universities-tackle-impact-covid-19-disadvantaged-students>
¹¹⁶The SDG-Education 2030 Steering Committee Recommendations for COVID-19 Education Response [19/05/2020] Διαθέσιμο εδώ <https://sdg4education2030.org/sites/default/files/2020-04/SDG-Education%202030%20SC%20recommendations%20-%20COVID-19%20education%20response.pdf>

¹¹⁷ Krishnamurthy, S. (2020) Leading—While Learning—Through a Pandemic [18/05/2020] Διαθέσιμο εδώ <https://bized.aacsb.edu/articles/2020/april/leading-while-learning-through-a-pandemic>

αντιλήψεών τους, ξεκάθαρα διατυπωμένες προσδοκίες ως προς τις απαιτήσεις των μαθημάτων και υπομονή.

β) **Ο οργανωσιακός/διοικητικός πυλώνας** περιλαμβάνει κυρίως τις υπηρεσίες διοίκησης και λειτουργίας του Ιδρύματος. Σε μελέτη του Αμερικανικού Συμβουλίου Εκπαίδευσης (ACE) (2020)¹¹⁸ με τη συμμετοχή 192 Προέδρων πανεπιστημίων και κολλεγίων στις ΗΠΑ, εκφράζεται ανησυχία για τις οικονομικές επιπτώσεις του COVID-19 στα ιδρύματα, ενώ διαπιστώνεται ότι τα ιδρύματα έχουν ήδη προβεί στη λήψη μέτρων ελέγχου κόστους και αποδοτικότητας. Βέβαια, σε μεγάλο ποσοστό σχεδόν 90% καταγράφεται συμφωνία των Προέδρων για τη σημασία των επενδύσεων στην τεχνολογική υποδομή, δεδομένου ότι οι επενδύσεις επέτρεψαν στα ιδρύματά τους να ανταποκριθούν ομαλά στις προκληθείσες από τον κορωνοϊό αλλαγές. Ενδεικτικά, μάλιστα, επισημαίνεται η προτροπή προς τις διοικήσεις των ιδρυμάτων για τις απαραίτητες διοικητικές ενέργειες προκειμένου να δημιουργηθεί ένας κόμβος ενημέρωσης και παροχής ολοκληρωμένων υπηρεσιών για τη διευκόλυνση συνολικά της λειτουργίας του ιδρύματος.¹¹⁹ Αναμφίβολα, το πλέγμα των ενεργειών των ιδρυματικών διοικήσεων για τη διασφάλιση της συνέχισης λειτουργίας των ιδρυμάτων περιλαμβάνει, και σε αυτήν την περίπτωση, τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση της τεχνολογίας. Άλλα παραδείγματα αποτελούν οι συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων οι οποίες πραγματοποιούνται με τηλεδιάσκεψη, η ενίσχυση της διαδικτυακής ασφάλειας, καθώς και η υιοθέτηση της τηλεργασίας για το διοικητικό προσωπικό (στον βαθμό που αυτό είναι εφικτό σε κάθε ίδρυμα) και φυσικά η υποστήριξή του.

Σε σχέση με το εσωτερικό τους περιβάλλον, αναμένει κανείς από τις διοικήσεις των ιδρυμάτων, πέρα από την αναβάθμιση της τεχνολογικής τους υποδομής, να επανακαθορίσουν τις στρατηγικές τους προτεραιότητες, να ενισχύσουν την προβολή συγκεκριμένων αξιών και την ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασίας, εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης μεταξύ όλων των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας, και να συμβάλουν στην απλοποίηση πολύπλοκων διαδικασιών. Παράλληλα, ενδείκνυται η συγκρότηση ομάδων διαχείρισης κρίσεων και η επίδειξη συνέπειας ως προς τη διασφάλιση ποιότητας λαμβάνοντας μέριμνα σε συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές για την περίπτωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης μέσω διαδικτύου και την ενδεχόμενη συμμετοχή σε διαδικασίες πιστοποίησης που περιλαμβάνουν επιτόπια επίσκεψη με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι σε ευρωπαϊκό επίπεδο το Ευρωπαϊκό Δίκτυο των Φορέων Διασφάλισης Ποιότητας (ENQA)¹²⁰ στις 27 Μαρτίου 2020 εξέδωσε ανακοίνωση, στην οποία μεταξύ άλλων τόνιζε την ανάγκη οι φορείς διασφάλισης ποιότητας να δείξουν ευελιξία στις διαδικασίες τους για τη διασφάλιση ποιότητας και να υποστηρίξουν τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης στις σχετικές προσπάθειές τους, προσφέροντας καθοδήγηση για θέματα όπως η μετάβαση στην ηλεκτρονική διδασκαλία, οι εναλλακτικές μέθοδοι αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών και διατήρησης των ακαδημαϊκών προτύπων και οι υπηρεσίες υποστήριξης των φοιτητών. Αυτά τελικά έγιναν πράξη σε ορισμένες χώρες.¹²¹ Είναι ενδιαφέρον, επίσης, το γεγονός ότι παρά τα ερωτήματα για την αξιοπιστία και την εμπιστευτικότητα της διενέργειας των διαδικασιών διασφάλισης ποιότητας με ηλεκτρονικά μέσα, σε κάποιες χώρες φαίνεται πως η συμμετοχή σε αυτόν τον τύπο διαδικασίας αλλάζει τις αρχικές, επιφυλακτικές, αντιλήψεις των ιδρυμάτων.

¹¹⁸American Council on Education (2020) College and university presidents respond to covid-19: april 2020 survey [18/05/2020] Διαθέσιμο εδώ <https://www.acenet.edu/Research-Insights/Pages/Senior-Leaders/College-and-University-Presidents-Respond-to-COVID-19-April-2020.aspx>

¹¹⁹ World Bank <http://pubdocs.worldbank.org/en/808621586532673333/WB-Tertiary-Ed-and-Covid-19-Crisis-for-public-use-April-9-FINAL.pdf>

¹²⁰ ENQA Statement on COVID 19 pandemic [15/05/2020] Διαθέσιμο εδώ <https://enqa.eu/index.php/enqa-statement-on-covid-19-pandemic/>

¹²¹ ENQA, External quality assurance in the time of COVID-19. Case examples from ENQA member agencies [02/06/2020] Διαθέσιμο εδώ https://enqa.eu/wp-content/uploads/2020/06/External-QA-in-times-of-COVID-19_case-examples.pdf

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΘΑΕ, όπως και άλλοι φορείς διασφάλισης ποιότητας στην Ευρώπη, έθεσε σε λειτουργία ηλεκτρονικό φόρουμ για την καταγραφή ιδεών και προτάσεων σχετικά με αξιόπιστους και έγκυρους τρόπους εναλλακτικής εξέτασης των φοιτητών για το τρέχον εξάμηνο, ώστε να αποτελέσει σημείο συγκέντρωσης καλών πρακτικών και διάχυσης της πληροφορίας. Παράλληλα, η ΕΘΑΕ κατέγραψε τα βήματα της διαδικασίας πιστοποίησης των ΕΣΔΠ και ΠΠΣ που απαιτούν επιτόπια επίσκεψη και προσάρμοσε, όπου χρειαζόταν τη διαδικασία επιθεώρησης με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων, για όσο διάστημα επιβάλλουν οι ειδικές συνθήκες λόγω της πανδημίας.

Ωστόσο, είναι ακόμη δύσκολο να προβλεφθεί ποιες από τις αλλαγές που έχει επιφέρει ο κορωνοϊός στη λειτουργία των συστημάτων εκπαίδευσης και ειδικότερα στην ανώτατη εκπαίδευση θα έχουν μόνιμο χαρακτήρα. Ως τώρα τα ελληνικά πανεπιστήμια, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων τους, έχουν προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:¹²² α) στη λήψη μέτρων για την προστασία της υγείας και στη σχετική ενημέρωση, β) στη διδασκαλία των μαθημάτων με σύγχρονο /ασύγχρονο τρόπο, γ) στην υιοθέτηση και υλοποίηση εναλλακτικών μεθόδων αξιολόγησης φοιτητών (κουίζ, διαδρομές μάθησης, εργασίες με συνεργασία), δ) στην ανάπτυξη και δημοσίευση αναλυτικών εγχειριδίων με οδηγίες για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ε) στην επιμόρφωση του διδακτικού προσωπικού, στ) στην ανάπτυξη μεθόδων (π.χ. ερωτηματολογίων) για τη διαπίστωση ικανοποίησης των φοιτητών από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και την καταγραφή προβλημάτων/δυσκολιών (π.χ. χαμηλή ταχύτητα internet, έλλειψη εξοπλισμού), ζ) στην προσαρμογή του διδακτικού υλικού για διδασκαλία από απόσταση αλλά και στην αξιοποίηση ηλεκτρονικών συγγραμμάτων/υλικού ανοικτής πρόσβασης, η) στη διασφάλιση δωρεάν πρόσβασης σε εκπαιδευτικό λογισμικό για την ακαδημαϊκή κοινότητα, θ) στην παροχή ψυχολογικής υποστήριξης των φοιτητών και στη διοργάνωση σχετικών διαδικτυακών σεμιναρίων (ψηφιακή/διαδικτυακή συμπεριφορά, ενημέρωση για ψυχική/κοινωνική υγεία). Επιπλέον, έχουν σχεδιάσει εναλλακτικούς τρόπους εξέτασης, όπως εξετάσεις με ηλεκτρονική επίβλεψη από απόσταση (exam proctoring), προφορικές εξ αποστάσεως ομαδικές εξετάσεις με ηλεκτρονικά μέσα, απαλλακτικές εργασίες, γραπτές εξετάσεις εξ αποστάσεως με ερωτήσεις ανάπτυξης (take home exam) λαμβάνοντας μέριμνα για το αδιάβλητο και την αξιοπιστία της διαδικασίας, την προστασία προσωπικών δεδομένων των φοιτητών και τους φοιτητές που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες.

Τέλος, επισημαίνεται διεθνώς ότι η συστηματική παρακολούθηση των αλλαγών από τα ιδρύματα – μέσω και της συλλογής δεδομένων- τόσο σε ακαδημαϊκό επίπεδο (π.χ. παιδαγωγικές επιπτώσεις, εξασφάλιση ίσων ευκαιριών) όσο και διοικητικό (π.χ. νέες πρακτικές εργασίας, υποστήριξη προσωπικού, οργανωσιακή μάθηση, ευελιξία), η ενίσχυση της μάθησης χωρίς χωρικό και χρονικό περιορισμό (ubiquitous learning) μέσω της χρήσης τεχνολογικών και πληροφοριακών υποδομών, καθώς και η συνεργασία με την κεντρική διοίκηση και τις αρχές διασφάλισης ποιότητας αποτελούν δυνητικά ασφαλή σημεία αναφοράς για την πορεία των ιδρυμάτων κατά τη διάρκεια και μετά την εποχή της πανδημίας.

¹²² Όπως προκύπτει από τις ιστοσελίδες των ιδρυμάτων και τη συμμετοχή τους στο ηλεκτρονικό φόρουμ της ΕΘΑΕ.

10. Εθνικό Σύστημα Ιχνηλάτησης Αποφοίτων: Η αξιοποίηση της ευρωπαϊκής εμπειρίας

Mariya Gabriel

Ευρωπαϊά Επίτροπος
Εκπαίδευσης, Πολιτισμού,
Πολυγλωσσίας και Νεολαίας

«Η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση θα έχουν καθοριστικό ρόλο για τη βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γνωρίζοντας ποιοι τύποι εκπαίδευσης και προσόντων εγγυώνται την επαγγελματική επιτυχία και προσωπική ευημερία θα είμαστε σε θέση να βελτιώσουμε την αποτελεσματικότητα των συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης στην Ευρώπη, ενώ παράλληλα θα μπορούμε να προβλέπουμε τα επαγγέλματα του μέλλοντος και να προετοιμαζόμαστε σχετικώς. Ένα σύστημα ιχνηλάτησης αποφοίτων είναι χρήσιμο βοήθημα για τα στελέχη της εκπαίδευσης και τους φορείς διαμόρφωσης πολιτικής στην αναγνώριση των προκλήσεων για τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και για τη διασφάλιση ενός πιο λαμπούρου μέλλοντος για τους απόφοιτους της Ευρώπης.»

Αν επιχειρούσε κανείς να απαντήσει στο ερώτημα με ποιον τρόπο οι φορείς σχεδιασμού και άσκησης εκπαιδευτικής πολιτικής μιας χώρας μπορούν να τεκμηριώσουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος εκπαίδευσης, εν προκειμένω της ανώτατης, αναμφίβολα μια απάντηση θα ήταν η παραγωγή επιστημονικά ή επαγγελματικά ικανών και υπεύθυνων αποφοίτων, οι οποίοι θα είναι σε θέση να καλύπτουν τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, να παράγουν έρευνα για την προαγωγή της επιστήμης και να επιλύουν προβλήματα στο σύγχρονο κόσμο, να αναπτύσσουν καινοτόμες τεχνολογικές εφαρμογές και να τις αξιοποιούν επιχειρηματικά με στόχο την οικονομική πρόοδο και ευημερία. Όσο ορθές είναι οι παραπάνω απαντήσεις, τόσο σωστή είναι και η απαίτηση των αρμόδιων φορέων για την ανάπτυξη μηχανισμών και συστημάτων συλλογής των σχετικών δεδομένων, προκειμένου αυτά να αποτελούν τη βάση για τη λήψη αποφάσεων.

Η ενότητα αυτή εστιάζει στους απόφοιτους της ανώτατης εκπαίδευσης, επιχειρώντας να αναδείξει τη σημασία και τα οφέλη από την υλοποίηση συστημάτων παρακολούθησης της πορείας τους, τόσο σε επίπεδο ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης όσο και σε επίπεδο χώρας και ειδικά όταν τα αποτελέσματα συνδυάζονται, για παράδειγμα, με δεδομένα που αφορούν τη ζήτηση ανθρώπινου δυναμικού και τις κρίσιμες δεξιότητες ανά επάγγελμα.

Ως Σύστημα Παρακολούθησης Αποφοίτων

ορίζεται ένας μηχανισμός α) συλλογής δεδομένων που αφορούν στις σπουδές, την επαγγελματική σταδιοδρομία ή την περαιτέρω εκπαίδευση των αποφοίτων, β) ανάλυσης και σύγκρισης των δεδομένων αυτών μεταξύ δύο διαδοχικών χρονικών σημείων, τα οποία συλλέγονται μέσω διοικητικών διαδικασιών (φοιτητολόγιο) ή ερευνών (surveys) ή συνδυαστικά και γ) αξιοποίησής τους με στόχο τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης και της σύνδεσής της με την αγορά εργασίας.¹²³

Ήδη το 2012, η EUA διενήργησε τη μελέτη **Track It** με στόχο να αποτυπώσει την κατάσταση ως προς την ύπαρξη και χρήση συστημάτων ιχνηλάτησης φοιτητών και αποφοίτων από ιδρύματα και εθνικούς φορείς στην Ευρώπη. Μεταξύ των συμπερασμάτων της μελέτης καταγράφεται αυξανόμενο

¹²³ Gaebel, M., Hauschildt, K., Muhleck, K., & Smidt, H. (2012), Tracking learners' and graduates' progression path-TRACK IT, European University Association: Brussels [19/3/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://eua.eu/downloads/publications/tracking%20learners%20and%20graduates%20progression%20paths%20%20trackit.pdf>

ενδιαφέρον για το θέμα αυτό σε εθνικό και ιδρυματικό επίπεδο και διαπιστώνεται πως η ιχνηλάτηση των φοιτητών πραγματοποιείται, κατά κύριο λόγο, με δεδομένα διοικητικών διαδικασιών, ενώ η ιχνηλάτηση των αποφοίτων με έρευνες. Επίσης, διαπιστώνεται ότι σε ορισμένες χώρες έχει αναπτυχθεί εθνική βάση δεδομένων ιχνηλάτησης φοιτητών (π.χ. Εσθονία, Ολλανδία), ότι η ιχνηλάτηση των αποφοίτων μπορεί να προϋποθέτει διασύνδεση με πληροφοριακά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης/φορολογίας (π.χ. Αυστρία), ότι είναι δυνατό να χρησιμοποιούνται πολλαπλές μέθοδοι συλλογής δεδομένων (π.χ. εστιασμένες ομάδες, ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, αξιολογήσεις φοιτητών), ενώ, σε ορισμένες περιπτώσεις, φαίνεται ότι η ιχνηλάτηση φοιτητών και αποφοίτων είναι δυνατό να διευκολύνεται με τη χρήση ενός μοναδικού κωδικού (π.χ. Ηνωμένο Βασίλειο).

Στην Ιταλία, για παράδειγμα, η Alma Laurea Consortium (1994), ένα συνεργατικό σχήμα 76 εκ των 98 ιταλικών πανεπιστημίων, διεξάγει σε εθνικό επίπεδο έρευνα πορείας αποφοίτων σε ετήσια βάση, διαχρονικά (σε 1, 3 και 5 έτη από την αποφοίτηση) αξιοποιώντας ηλεκτρονικά μέσα και διοικητικά δεδομένα.¹²⁴ Τα δεδομένα που συλλέγονται αφορούν την απασχόληση, την αξιοποίηση δεξιοτήτων και τίτλων σπουδών, το ύψος των αμοιβών και τη μετάβαση σε περαιτέρω σπουδές. Αντίστοιχο καθεστώς υπάρχει και στην Ιρλανδία. Ένας από τους χρησιμοποιούμενους μηχανισμούς είναι η Έρευνα αποτελεσμάτων της ανώτατης εκπαίδευσης (Higher Education Outcomes Survey) από την Αρχή της Ανώτατης Εκπαίδευσης¹²⁵, η οποία υποστηρίζεται από σχετική ιστοσελίδα με πλούσιο ενημερωτικό υλικό. Και στη έρευνα αυτή χρησιμοποιείται συνδυασμός ηλεκτρονικών μέσων και διοικητικών δεδομένων προκειμένου να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα.

Το 2016, η Ατζέντα των νέων δεξιοτήτων για την Ευρώπη εστίασε στην ανάγκη των χωρών να κατανοήσουν καλύτερα την απόδοση των αποφοίτων τους.¹²⁶ Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή πρότεινε αρχικά τη διερεύνηση του ενδιαφέροντος από τα κράτη μέλη για μια μελέτη πορείας αποφοίτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο (Eurograduate Feasibility Study). Ωστόσο, το θέμα των συστημάτων ιχνηλάτησης των αποφοίτων απασχόλησε το 2017 και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο με τη Σύσταση 2017/C423/01 ενθαρρύνει τα κράτη μέλη αφενός μεν στην ανάληψη πρωτοβουλιών για τη βελτίωση της διαθεσιμότητας και της ποιότητας των στοιχείων/δεδομένων σχετικά με τους απόφοιτους και αφετέρου στην υλοποίηση συστημάτων ιχνηλάτησης αποφοίτων, επισημαίνοντας μάλιστα ως χρονικό ορόσημο για την πραγματοποίηση προόδου το 2020. Σύμφωνα με την σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης, τα παραπάνω συστήματα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:¹²⁷

- ▶ τη συλλογή σχετικών ανωνυμοποιημένων διοικητικών στατιστικών στοιχείων από τις βάσεις δεδομένων για την εκπαίδευση, τη φορολογία, τον πληθυσμό και την κοινωνική ασφάλιση
- ▶ την ανάπτυξη διαχρονικών ερευνών για τους αποφοίτους σε επίπεδο εκπαιδευτικού συστήματος και, κατά περίπτωση, σε θεσμικό επίπεδο, ως αναγνώριση της σημασίας των ποιοτικών στοιχείων για τη μετάβαση των ατόμων στην αγορά εργασίας ή σε περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και για τη μετέπειτα σταδιοδρομία τους και
- ▶ τη δυνατότητα για τις δημόσιες αρχές να συνδέουν, σε ανωνυμοποιημένη βάση, στοιχεία από διαφορετικές πηγές, ώστε να διαμορφώνουν μια σύνθετη εικόνα της εξέλιξης των αποφοίτων.

¹²⁴ <https://www.almalaurea.it/info/chisiamo>

¹²⁵ Higher Education Authority <https://hea.ie/statistics/information-for-institutions/graduate-outcomes-survey/>

¹²⁶ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: A new skills agenda for Europe - Working together to strengthen human capital, employability and competitiveness COM/2016/0381 final [22/03/2021] Διαθέσιμο εδώ

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016DC0381>

¹²⁷ Council Recommendation of 20 November 2017 on tracking graduates OJ C 423, 9.12.2017, p. 1–4 [22/03/2021] Διαθέσιμο εδώ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H1209\(01\)&from=en](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H1209(01)&from=en)

Τα δεδομένα που θα πρέπει να συλλέγονται, σύμφωνα με τη Σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, αφορούν:¹²⁸

- α. κοινωνικο-βιογραφικές και κοινωνικοοικονομικές πληροφορίες
- β. πληροφορίες για την εκπαίδευση και κατάρτιση
- γ. πληροφορίες για την απασχόληση ή για περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση
- δ. συνάφεια της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την απασχόληση ή τη δια βίου μάθηση
- ε. εξέλιξη της σταδιοδρομίας.

Παράλληλα, θα πρέπει να γίνεται προσπάθεια για τη διασφάλιση ενός ικανοποιητικού βαθμού ανταπόκρισης στις έρευνες για τους απόφοιτους, στους οποίους πρέπει να περιλαμβάνονται και όσοι έχουν μεταναστεύσει.

Είναι εξαιρετικά σημαντική η προτροπή του Συμβουλίου για τη θεσμοθέτηση του πλέγματος συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με την παρακολούθηση των αποφοίτων. Η συνεργασία αυτή μπορεί μάλιστα να οργανωθεί στη βάση ενός ευρωπαϊκού δικτύου, το οποίο θα επιφορτιστεί με την ανάπτυξη κοινού μεθοδολογικού πλαισίου υποστήριξης και ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών.

Μέσω της αξιοποίησης των αποτελεσμάτων τα κράτη θα είναι σε θέση:¹²⁹

- ▶ Να ενισχύσουν τον επαγγελματικό προσανατολισμό φοιτητών και αποφοίτων
- ▶ Να υποστηρίξουν τον σχεδιασμό και την επικαιροποίηση των προγραμμάτων σπουδών ώστε να βελτιωθεί η απόκτηση κατάλληλων δεξιοτήτων και η απασχολησιμότητα
- ▶ Να βελτιώσουν την αντιστοίχιση δεξιοτήτων και να υποστηρίξουν την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο ώστε να αντιμετωπιστούν οποιεσδήποτε ελλείψεις δεξιοτήτων
- ▶ Να πραγματοποιούν προβλέψεις ως προς τις εξελισσόμενες εργασιακές, εκπαιδευτικές και κοινωνικές ανάγκες και
- ▶ Να σχεδιάζουν πολιτική σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

Στη νέα στρατηγική ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2019-2024) υπογραμμίζεται η ανάγκη επένδυσης στην εκπαίδευση και τις δεξιότητες, κάτι το οποίο προϋποθέτει τη δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου εκπαίδευσης ως το 2025. Προκειμένου, όμως, να υποστηριχθούν οι φορείς διαμόρφωσης πολιτικής στην αναγνώριση των προκλήσεων της ανώτατης εκπαίδευσης χρειάζεται βελτίωση στη διαθεσιμότητα των σχετικών δεδομένων. Ως απάντηση, λοιπόν, στη Σύσταση του Συμβουλίου, το 2018 ξεκίνησε η πρώτη πιλοτική έρευνα ιχνηλάτησης αποφοίτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο (Eurograduate Pilot Survey) σε απόφοιτους πρώτου και δεύτερου κύκλου (ISCED F 2013 - 6 & 7) κατά τα έτη 2012-13 και 2016-17 από οκτώ χώρες (Αυστρία, Κροατία, Τσεχία, Γερμανία, Ελλάδα, Λιθουανία, Μάλτα, Νορβηγία) με στόχο να προετοιμαστεί το έδαφος για τη συστηματική της εφαρμογή.

Είναι άξιο αναφοράς ότι σε αντίθεση με τις περισσότερες «παραδοσιακές» μελέτες πορείας αποφοίτων, η Ευρωπαϊκή πιλοτική έρευνα ιχνηλάτησης αποφοίτων εκτείνεται σε τρεις διαστάσεις: α) τη βιώσιμη απασχόληση, δηλαδή τη δυνατότητα των αποφοίτων να παρέχουν αξία στους φορείς απασχόλησής τους, αλλά και να βιώνουν οι ίδιοι αξία από την απασχόλησή τους, β) την προσωπική

¹²⁸ Council Recommendation of 20 November 2017 on tracking graduates OJ C 423, 9.12.2017, p. 1–4 [22/03/2021] Διαθέσιμο εδώ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H1209\(01\)&from=en](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H1209(01)&from=en)

¹²⁹ Council Recommendation of 20 November 2017 on tracking graduates OJ C 423, 9.12.2017, p. 1–4 [22/03/2021] Διαθέσιμο εδώ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H1209\(01\)&from=en](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H1209(01)&from=en)

ανάπτυξη δεξιοτήτων και γ) την ενεργό συμμετοχή του πολίτη στα κοινά, με στόχο να διαπιστώνει το είδος της εκπαίδευσης που οδηγεί στα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα στην αγορά εργασίας αλλά και την καλλιέργεια υπεύθυνων και ενεργών πολιτών. Η εν λόγω μελέτη ολοκληρώθηκε το 2020 και απέδειξε ότι i) είναι δυνατή η συλλογή συγκρίσιμων δεδομένων αποφοίτων οκτώ ευρωπαϊκών χωρών και η εξαγωγή συμπερασμάτων χρήσιμων στην άσκηση πολιτικής, ii) θα ήταν εφικτή μια μελέτη σε χώρες με συστήματα Erasmus+ και iii) θα βοηθούσε τις διάφορες χώρες στη βελτίωση της τεχνογνωσίας τους ως προς την ιχνηλάτηση αποφοίτων (μέσω της σύγκρισης).¹³⁰

Από την πλέον πρόσφατη έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις πολιτικές και πρακτικές ιχνηλάτησης αποφοίτων στην Ευρώπη έχουν προκύψει τα εξής χρήσιμα συμπεράσματα, ως προς τις εθνικές πολιτικές:¹³¹

- ▶ Τα 2/3 των χωρών που εξετάστηκαν στην έρευνα αυτή έχουν ήδη σχεδιάσει και υλοποιούν συστήματα ιχνηλάτησης των αποφοίτων, ενώ οι υπόλοιπες χώρες (περιλαμβανομένης και της Ελλάδας) θα πρέπει να προβούν στις κατάλληλες ενέργειες προκειμένου να τα αναπτύξουν εντός της επόμενης πενταετίας.
- ▶ Καλά καθιερωμένα συστήματα λειτουργούν στις χώρες όπου υπάρχει νομική υποχρέωση για την ανάπτυξη τέτοιων συστημάτων, παρόλο που η νομική πρόβλεψη δεν είναι απαραίτητη συνθήκη για την ιχνηλάτηση αποφοίτων.
- ▶ Η ευθύνη για την παρακολούθηση αποφοίτων ανήκει στους φορείς οι οποίοι εποπτεύουν τις πολιτικές ανώτατης εκπαίδευσης.
- ▶ Καταδεικνύεται αυξανόμενη χρήση διοικητικών δεδομένων ή συνδυασμός αυτών με έρευνες.
- ▶ Είναι πολύ σημαντική η συνεργασία και η εμπλοκή όλων των φορέων, είτε των υπεύθυνων για τις πολιτικές είτε εκείνων που έχουν τα δεδομένα και την τεχνογνωσία. Διαπιστώνεται ότι ορισμένα εμπόδια που παρουσιάζονται οφείλονται στην έλλειψη ηγεσίας ή πρωτοβουλίας για τη συνεργασία μεταξύ αυτών των διαφορετικών φορέων, σε περιορισμούς από τον Κανονισμό για τα Προσωπικά Δεδομένα, σε ελλιπή χρηματοδότηση ή η ανεπαρκή τεχνογνωσία μεθοδολογίας/αξιοποίησης της τεχνολογίας.

Ενδιαφέρον, επίσης, παρουσιάζει το γεγονός ότι αποτυπώθηκαν 123 συστήματα ιχνηλάτησης αποφοίτων σε 29 χώρες, τα οποία αφορούν, στην πλειονότητά τους, τους απόφοιτους αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αλλά και ανώτατης εκπαίδευσης. Μάλιστα, ορισμένα από αυτά είναι δυνατό να εστιάζουν σε παραπάνω από έναν τύπο εκπαίδευσης. Καταδεικνύεται ακόμη ότι:

- ▶ Υπάρχει ανομοιογένεια ως προς τα συστήματα ιχνηλάτησης στις διάφορες χώρες και ως προς τον πληθυσμό των αποφοίτων που ιχνηλατείται (συχνότερα ιχνηλατούνται μόνο όσοι έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους, ενώ άλλα συστήματα περιλαμβάνουν και όσους έχουν διακόψει ή μεταναστεύσει).
- ▶ Τα δεδομένα που αφορούν την απασχόληση, την εκπαίδευση/επιμόρφωση και το κοινωνικό οικονομικό προφίλ των αποφοίτων φαίνεται ότι είναι αυτά που συλλέγονται συχνότερα, ενώ είναι δυνατό να διερευνάται η σύνδεση με το επίπεδο εκπαίδευσης, το επιστημονικό πεδίο των σπουδών και το ίδρυμα αποφοίτησης, η ικανοποίηση από τις σπουδές ή τη θέση

¹³⁰ European Commission (2020), Eurograduate Pilot Study: Key findings, Luxembourg [19/3/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/91fe9c5a-a66d-11ea-bb7a-01aa75ed71a1>

¹³¹ European Commission (2020), Mapping the state of graduate tracking policies and practices in the EU member states and EEA countries, Brussels [19/3/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/93231582-a66c-11ea-bb7a-01aa75ed71a1/language-en>

απασχόλησης, η σχετικότητα και αξιοποίηση των δεξιοτήτων που απέκτησαν οι απόφοιτοι στην εργασία τους κ.λπ.

- ▶ Η συλλογή των δεδομένων μπορεί να γίνεται χρησιμοποιώντας συνδυασμό ερευνών (ποιοτικών, ποσοτικών) και διοικητικών δεδομένων (π.χ. μητρώο φορολογίας, κοινωνικής ασφάλισης).
- ▶ Όλα τα συστήματα ιχνηλάτησης θα πρέπει να συμμορφώνονται με τις ευρωπαϊκές και εθνικές κατευθύνσεις για την προστασία προσωπικών δεδομένων (σε ορισμένα από αυτά γίνεται χρήση μοναδικών αναγνωριστικών).
- ▶ Μόνο το 1/3 από τα συστήματα που εξετάστηκαν εφαρμόζουν την ιχνηλάτηση αποφοίτων σε δύο διαδοχικά χρονικά σημεία, ώστε να παρέχουν διαχρονικά δεδομένα, κάτι πολύ σημαντικό για τους φορείς διαμόρφωσης και άσκησης πολιτικής.
- ▶ Παρατηρείται διαφοροποίηση ως προς τον πληθυσμό των αποφοίτων και το είδος της δειγματοληψίας (συστηματική, τυχαία, ευκολίας) που εφαρμόζεται. Η συλλογή των διοικητικών δεδομένων βασίζεται συχνότερα στο σύνολο του πληθυσμού των αποφοίτων, ενώ η δειγματοληψία αφορά συχνότερα στις έρευνες.
- ▶ Σε ποσοστό 80% των συστημάτων ιχνηλάτησης υπάρχει δυνατότητα διάθεσης ορισμένων δεδομένων αλλά με περιορισμούς ως προς το επίπεδο ανάλυσης και το είδος του χρήστη και μάλιστα συνήθως χωρίς κόστος.
- ▶ Τα δεδομένα από τις έρευνες ιχνηλάτησης χρησιμοποιούνται, κυρίως, για την παρακολούθηση και αξιολόγηση των εκπαιδευτικών πολιτικών, την ανάπτυξη τους σε εθνικό επίπεδο, την ενδυνάμωση της καθοδήγησης ως προς τον επαγγελματικό προσανατολισμό των αποφοίτων και τον σχεδιασμό των προγραμμάτων σπουδών. Σε ποσοστό περίπου 40%, τα δεδομένα αξιοποιούνται στη διασφάλιση ποιότητας, στην καθοδήγηση των φοιτητών και στην αναγνώριση παραγόντων που ενισχύουν την απασχολησιμότητα των αποφοίτων.
- ▶ Εκτός από τα συστήματα ιχνηλάτησης σε εθνικό επίπεδο, υπάρχουν και συστήματα που εφαρμόζονται σε επίπεδο ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης, επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, σε περιφερειακούς φορείς των χωρών, σε επαγγελματικούς φορείς κ.λπ. Η Ελλάδα ανήκει στις χώρες στις οποίες υπάρχουν συστήματα ιχνηλάτησης αποφοίτων σε επίπεδο ιδρυμάτων¹³² και επαγγελματικών φορέων. Τέλος, σημειώνεται ότι στη Δανία, τη Φινλανδία, τη Γαλλία, την Ουγγαρία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, τη Λετονία, την Ολλανδία, τη Ρουμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο λειτουργούν μηχανισμοί για τη συμπληρωματικότητα των συστημάτων ιχνηλάτησης σε εθνικό, ιδρυματικό ή οποιοδήποτε άλλο επίπεδο. Για παράδειγμα, στο Ηνωμένο Βασίλειο δίνεται η δυνατότητα μέσω της εθνικής έρευνας (Graduate Outcome Survey) στα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης να συμπεριλάβουν ερωτήσεις για τους αποφοίτους τους από τράπεζα ερωτήσεων.

Τέλος, επισημαίνεται η ανάγκη διασφάλισης της συγκρισιμότητας των αποτελεσμάτων, της ποιότητας των δεδομένων και της σύγκλισης ως προς το θέμα της μεθοδολογίας. Για τις χώρες οι οποίες δεν διαθέτουν εθνικό σύστημα παρακολούθησης αποφοίτων συστήνεται η συνεργασία με

¹³² Η έρευνα δείχνει ακόμη ότι η ιχνηλάτηση αποφοίτων σε ιδρυματικό επίπεδο σε χώρες της ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου είναι γενικά καλά ενσωματωμένη, διενεργείται συχνότερα με ερωτηματολόγια που συμπληρώνονται ηλεκτρονικά, παράγει αποτελέσματα διαφορετικής ποιότητας με βάση και το βαθμό ανταπόκρισης των αποφοίτων, ενώ ανάμεσα στις πληροφορίες που συλλέγονται συχνότερα βρίσκεται η επαγγελματική κατάσταση και το ύψος της αμοιβής τους. Αξίζει να αναφερθεί ακόμη ότι ποσοστό περίπου 25% των ιδρυμάτων χρησιμοποιεί αυτά τα δεδομένα στο στρατηγικό του προγραμματισμό και τις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας (εσωτερικής & εξωτερικής).

άλλες χώρες, οι οποίες είτε αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις είτε έχουν αναπτύξει αποτελεσματικά συστήματα.

Επιπλέον, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η εφαρμογή της παραπάνω Σύστασης του Συμβουλίου, τον Σεπτέμβριο του 2018 συγκροτήθηκε μια επιτροπή εμπειρογνομόνων, αποτελούμενη από 66 μέλη προερχόμενα από κυβερνήσεις χωρών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, ενδιαφερόμενα μέρη και ευρωπαϊκούς οργανισμούς (όπως η Eurostat, το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ETF), το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (CEDEFOP) και το Κοινό Κέντρο Ερευνών (JRC). Η επιτροπή αυτή είχε στόχο να παρακολουθεί την πορεία ανάπτυξης μηχανισμών ιχνηλάτησης από τα κράτη μέλη, να διερευνήσει εναλλακτικούς τρόπους συλλογής εθνικών δεδομένων, τα οποία όμως θα είναι αφενός μεν συγκρίσιμα και αφετέρου συμβατά, και να προβεί σε συστάσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη και υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας για την Ιχνηλάτηση των Αποφοίτων (EGTI).

Οι εμπειρογνώμονες προέβησαν σε σειρά συστάσεων, οι οποίες αφορούν την εξειδίκευση του περιεχομένου της Σύστασης του Συμβουλίου σε άξονες και ερωτήματα πολιτικής, τα οποία μεταφράζονται σε ένα σύνολο συγκρίσιμων πληροφοριών που θα πρέπει να συλλέγονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο (Σχήμα 50).

Σχήμα 50. Πληροφορίες αποφοίτων που θα πρέπει να συλλέγονται¹³³

Οι εμπειρογνώμονες επισημαίνουν ακόμη τη σημασία της σταδιακής συμμόρφωσης στη Σύσταση, αρχικά μέσω της διεξαγωγής πρωτογενούς έρευνας αποφοίτων (Eurograduate Survey) και έπειτα με την αντιστοίχιση/συμπλήρωση διοικητικών δεδομένων. Προσδιορίζουν, επίσης, τον πληθυσμό των αποφοίτων, ο οποίος ιδανικά θα πρέπει να περιλαμβάνει τα επίπεδα 4-8 (επαγγελματική εκπαίδευση/κατάρτιση και ανώτατη εκπαίδευση) και να αφορά το σύνολο αυτών (δηλαδή όλων

¹³³ European Commission (2021) Towards a European Graduate Tracking Initiative: Recommendations of the expert group, σελ. 20 [22/03/2021] Διαθέσιμο εδώ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c5669b4b-6adb-11eb-aeb5-01aa75ed71a1>

αποφοίτησαν ή/και άλλαξαν χώρα διαμονής ή/και διέκοψαν τις σπουδές τους). Επιπλέον, σημειώνουν τη σημασία της συνέργειας/συνδυασμού των εθνικών ερευνών ιχνηλάτησης αποφοίτων και του αντιστοιχού ευρωπαϊκού συστήματος, αναφέρονται σε θέματα προστασίας, διαμοιρασμού δεδομένων και προσδιορισμού της αξίας τους για πλήθος ενδιαφερομένων μερών και θέτουν το ζήτημα της διακυβέρνησης του συστήματος από το ευρωπαϊκό δίκτυο ιχνηλάτησης αποφοίτων, το οποίο, μεταξύ άλλων, θα διασφαλίζει ότι οι αρμόδιοι φορείς διαθέτουν τη σχετική τεχνογνωσία για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ερευνών, την ενσωμάτωση διοικητικών δεδομένων αλλά και τη διασφάλιση προστασίας των δεδομένων σύμφωνα με τον σχετικό κανονισμό. Τέλος, παραθέτουν μια σειρά κριτηρίων: *i. ένταξη των προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών της ανώτατης εκπαίδευσης, της αρχικής και της συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ii. ένταξη όλων των αποφοίτων (περιλαμβανομένων και όσων διέκοψαν τις σπουδές τους ή μετανάστευσαν), iii. διαχρονικότητα στις μετρήσεις, ποιότητα των δεδομένων, διάχυση και αξιοποίηση των δεδομένων, με στόχο την παρακολούθηση της προόδου ως προς την υλοποίηση της Σύστασης του Συμβουλίου. Προς το παρόν μόνο η Γερμανία και η Φινλανδία συμμορφώνονται πλήρως με τα κριτήρια της Σύστασης του Συμβουλίου.*

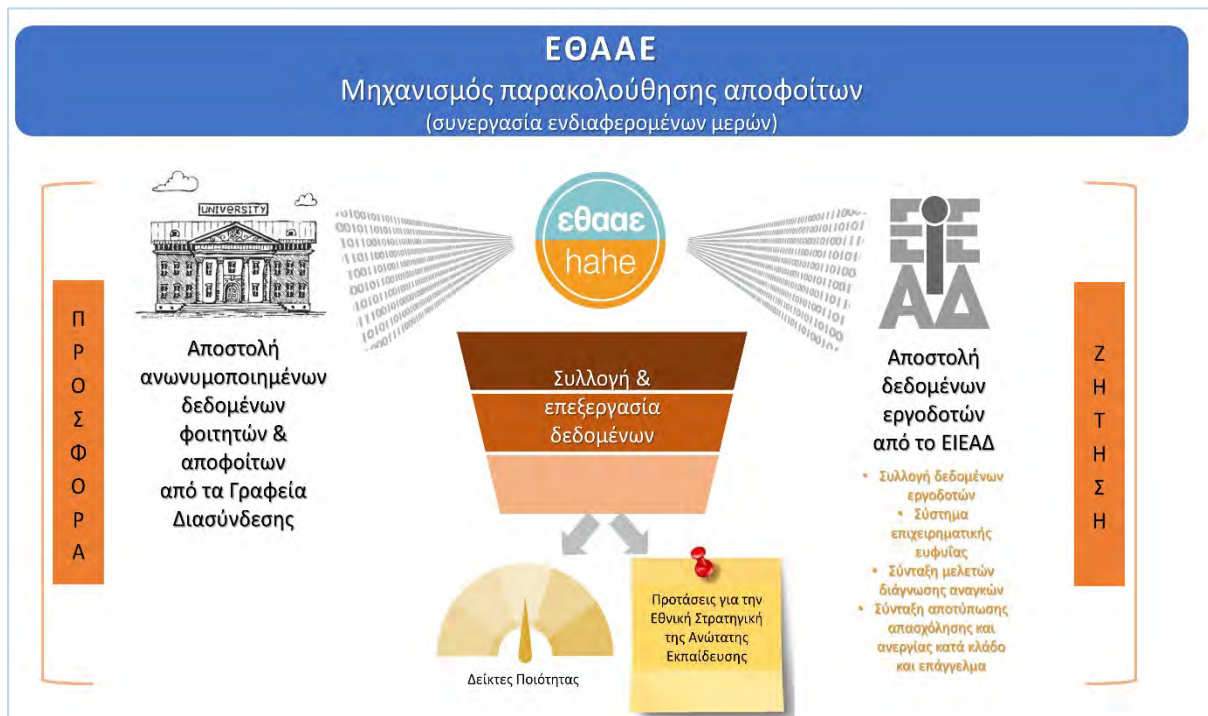
Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι η Ελλάδα, μέχρι πριν το 2020, αντιμετώπιζε το θέμα της παρακολούθησης αποφοίτων αποσπασματικά αφού δεν διέθετε σχετικό εθνικό σύστημα. Οι προσπάθειες των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης για την παρακολούθηση των αποφοίτων τους μέσω των Γραφείων Διασύνδεσης ήταν μάλλον αποσπασματικές, χωρίς κοινή μεθοδολογία ή συγκρίσιμα αποτελέσματα. Εντούτοις, με τη θέσπιση του ν.4653/2020, κατοχυρώνεται η αρμοδιότητα της ΕΘΑΑΕ να συμβάλλει στη διαμόρφωση και υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση, βασικός πυλώνας της οποίας είναι και η εναρμόνιση των ιδρυμάτων με τις ανάγκες μιας σύγχρονης οικονομίας και ευημερούσας κοινωνίας. Η εναρμόνιση αυτή προϋποθέτει και τα κατάλληλα εργαλεία αξιολόγησης της προόδου, ένα εκ των οποίων αποτελεί και το σύστημα ιχνηλάτησης αποφοίτων.

Υπενθυμίζεται, ακόμη, πως η ιχνηλάτηση των αποφοίτων θεωρείται βασική συνιστώσα για τη διασφάλιση ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση σε εθνικό ή/και ιδρυματικό επίπεδο, και περιλαμβάνεται στις Κατευθυντήριες Αρχές και Οδηγίες για τη Διασφάλιση Ποιότητας στον ΕΧΑΕ (ESG Standards). Μέσω αυτής, είναι δυνατή η συγκριτική αξιολόγηση (π.χ. συστήματα, ιδρύματα, προγράμματα σπουδών), η ικανοποίηση των αναγκών διοίκησης ή διαχείρισης ιδρυμάτων, η παροχή στατιστικής πληροφόρησης σε διεθνείς φορείς, η παροχή πληροφόρησης σε φοιτητές και υποψήφιους φοιτητές (υπηρεσίες σταδιοδρομίας), η κατανομή πόρων στα ιδρύματα και εντός των ιδρυμάτων και, φυσικά, η υποστήριξη διαμόρφωσης πολιτικής για την ανώτατη εκπαίδευση.

Για τους λόγους αυτούς, η Ελλάδα έχει αναλάβει κατάλληλες πρωτοβουλίες, εντός του ευρωπαϊκού πλαισίου και αξιοποιώντας τα πορίσματα της Ευρωπαϊκής έρευνας αποφοίτων, προκειμένου τα επόμενα έτη -ιδανικά ως το 2025, έτος ολοκλήρωσης του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης- να υλοποιήσει το δικό της εθνικό σύστημα παρακολούθησης αποφοίτων υπό την εποπτεία και καθοδήγηση της ΕΘΑΑΕ. Το σύστημα αυτό θα «αλληλεπιδρά» με τον Μηχανισμό Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας¹³⁴ του Υπουργείου Εργασίας, δημιουργώντας, με τον τρόπο αυτόν, ακόμη ένα σημαντικό εργαλείο ποιότητας που θα συμβάλει τόσο σε εθνικό επίπεδο (εναρμόνιση με τη Σύσταση του Συμβουλίου, τις απαιτήσεις και το όραμα της ΕΕ για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης, παραγωγή εθνικών στατιστικών δεδομένων και δεικτών) όσο και ιδρυματικό επίπεδο

¹³⁴ Ο Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας συγκεντρώνει, επεξεργάζεται και οπτικοποιεί στατιστικά δεδομένα και αναλύσεις για την εξέλιξη των επαγγελματιών και των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας καθώς και για την προσφορά και ζήτηση δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (από την ιστοσελίδα του <https://lmd.eiead.gr/>). Η λειτουργία του διέπεται από το Ν.4368/2016.

(βελτίωση των προγραμμάτων σπουδών, αποτελεσματικότερη καθοδήγηση των φοιτητών για την σταδιοδρομία τους, διασφάλιση ποιότητας). Μια πρώτη αποτύπωση του Εθνικού Συστήματος Ιχνηλάτησης Αποφοίτων παρουσιάζεται στο ακόλουθο σχήμα (Σχήμα 51):

Σχήμα 51. Το Εθνικό Σύστημα Ιχνηλάτησης Αποφοίτων

Βεβαίως, θα πρέπει να τονιστεί ότι η εθνική προσπάθεια αυτή προϋποθέτει συνεργασία με τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, αφού τα Γραφεία Διασύνδεσης διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην υποστήριξη της ένταξης των φοιτητών και αποφοίτων των ΑΕΙ στην αγορά εργασίας, μέσω της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και καθοδήγησης για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την επαγγελματική τους αποκατάσταση ή/και την εκπαιδευτική ή την ακαδημαϊκή τους εξέλιξη. Τα Γραφεία Διασύνδεσης είναι επιφορτισμένα με την ευθύνη παρακολούθησης της πορείας των αποφοίτων, έργο που προϋποθέτει κατάλληλη οργάνωση, τυποποιημένες διαδικασίες, στελέχωση, συστηματική συλλογή, ανάλυση και επεξεργασία δεδομένων μέσω κατάλληλου πληροφοριακού συστήματος. Το πληροφοριακό αυτό σύστημα θα πρέπει να είναι διασυνδεδεμένο με τα υπόλοιπα πληροφοριακά συστήματα του ιδρύματος (π.χ. φοιτητολόγιο, ΜΟΔΙΠ) προκειμένου να το υποστηρίξει στη στοχοθεσία και τον έλεγχο αποτελεσμάτων του αλλά και με το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Εθνικό Σύστημα Ποιότητας (ΟΠΕΣΠ) της ΕΘΑΑΕ. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται πληρέστερα, σε σχέση με το παρελθόν, η αποτύπωση των στρατηγικών κατευθύνσεων της ανώτατης εκπαίδευσης, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τη σύνδεσή της με την αγορά εργασίας. Επιπλέον, η χώρα αποκτά για πρώτη φορά ένα ολοκληρωμένο σύστημα παρακολούθησης αποφοίτων στα πρότυπα άλλων ευρωπαϊκών κρατών και διασφαλίζεται -όπως προαναφέρθηκε- η παροχή έγκυρων και αξιόπιστων στατιστικών δεδομένων σε εθνικούς και διεθνείς φορείς.

Αρωγός προς την κατεύθυνση αυτή αποτελεί το ΕΣΠΑ με τη χρηματοδοτούμενη δράση (2020-2023) με στόχο την υποστήριξη των Γραφείων Διασύνδεσης των ΑΕΙ της χώρας και οι 2 υποδράσεις της, οι οποίες περιγράφονται συνοπτικά στην ενότητα 4.2 του Β' Μέρους της Έκθεσης.

Η ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Ιχνηλάτησης αποφοίτων της ανώτατης εκπαίδευσης βασίζεται στη Σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ και υποστηρίζει τη συνεργασία με τα υφιστάμενα συστήματα ιχνηλάτησης αποφοίτων των ιδρυμάτων ώστε να πραγματοποιούνται συνέργειες. Τέλος, πέρα από

τα οφέλη που αναφέρθηκαν, σημαντικό θα είναι το όφελος για τη χώρα μας από την πρωτοβουλία για την ευρωπαϊκή παρακολούθηση αποφοίτων αφού α) αναπτύσσεται Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ιχνηλάτησης Αποφοίτων (ENGT) σε ευθυγράμμιση με τη Σύσταση του Συμβουλίου του 2017, προκειμένου να προαχθεί η συνεργασία, η ανταλλαγή τεχνογνωσίας και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών και ο καλύτερος δυνατός συντονισμός μεταξύ των εθνικών συστημάτων και του ευρωπαϊκού συστήματος παρακολούθησης αποφοίτων, β) θεσμοθετείται εθνικό κέντρο αναφοράς (national reference point) και γ) λαμβάνεται μέριμνα για την επιστημονική και οικονομική υποστήριξη των κρατών μελών σε σχέση με αυτό το θέμα.

11. Διαστάσεις της διακυβέρνησης των Πανεπιστημίων και διασφάλιση ποιότητας

Το θέμα της διακυβέρνησης των ΑΕΙ θεωρείται βασικός πυλώνας της λειτουργίας τους και έχει απασχολήσει και στο παρελθόν την Αρχή, η οποία είχε παρουσιάσει, στην ετήσια Έκθεσή της, το 2016, την έννοια, το περιεχόμενο και τα χαρακτηριστικά, αλλά και τη σχέση της διακυβέρνησης με τη διασφάλιση ποιότητας και τη χρηματοδότηση.¹³⁵ Η διακυβέρνηση στην ανώτατη εκπαίδευση αποτελεί το πλαίσιο εντός του οποίου διαμορφώνονται, υλοποιούνται και αναθεωρούνται οι εκπαιδευτικές πολιτικές και είναι ο παράγοντας που οδηγεί την εκπλήρωση της αποστολής της ανώτατης εκπαίδευσης και της αποτελεσματικής της διοίκησης (OECD, 2010). Διακρίνεται στην εξωτερική (εποπτεία των ιδρυμάτων από φορείς εθνικών ή υπερεθνικών οργάνων) και την εσωτερική (ιδρυματική διοίκηση) διακυβέρνηση.¹³⁶

Σε συστημικό επίπεδο, στη διακυβέρνηση συμμετέχει το κράτος μέσω του Υπουργείου Παιδείας, φορείς του δημοσίου (π.χ. ανεξάρτητες αρχές) και τα ιδρύματα, ενώ μπορεί να υπάρχουν και υπερεθνικοί φορείς που την επηρεάζουν σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το κράτος τυπικά επιβλέπει τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία, καθορίζει το πλαίσιο λειτουργίας της ανώτατης εκπαίδευσης, προσδιορίζει στρατηγικούς στόχους και προτεραιότητες. Η διασφάλιση ποιότητας ή η παροχή γνωμοδοτήσεων σε θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής μπορεί να είναι αρμοδιότητα δημόσιων φορέων και ειδικότερα ανεξάρτητων αρχών, όπως η ΕΘΑΕ (ενώ δεν είναι σπάνιο άλλοι φορείς να έχουν συμβουλευτικό ρόλο (π.χ. Σύνοδος των Πρυτάνεων) και να προωθούν τη συνεργασία και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών. Συνεπώς, στο πλαίσιο της εξωτερικής διακυβέρνησης περιλαμβάνονται αρμοδιότητες νομοθετικές, λειτουργικές, συμβουλευτικές και λήψης αποφάσεων.¹³⁷ Αναμφίβολα το θέμα της εξωτερικής διακυβέρνησης είναι ακόμη πιο περίπλοκο στην περίπτωση συνεργατικών σχημάτων μεταξύ ιδρυμάτων από διάφορες χώρες, όπως είναι αυτά που διαμορφώθηκαν στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων. Τα συστήματα διακυβέρνησης θα πρέπει, βεβαίως, να υποστηρίζουν το ευρωπαϊκό όραμα για τα πανεπιστήμια του 2030 και ταυτόχρονα να διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα των συνεργασιών αυτών μέσα από ευέλικτες δομές και διαδικασίες λήψης αποφάσεων.¹³⁸

¹³⁵ Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΔΙΠ) (2017) Ετήσια έκθεση για την ποιότητα της ανώτατης εκπαίδευσης 2016, σσ. 51-58, Αθήνα [6/5/2021] Διαθέσιμο εδώ https://www.ethaae.gr/images/articles/ektheseis-poiotitas/119-hqa_report2016.pdf

¹³⁶ OECD (2010) Governance and quality guidelines in Higher Education. A review of governance arrangements and quality assurance guidelines, OECD, Paris.

¹³⁷ Middlehurst, R., & Teixeira, P.N. (2012) Governance Within the EHEA: Dynamic Trends, Common Challenges, and National Particularities in A Curaj (Eds.) European Higher Education at the crossroads: Between the Bologna Policy and National Policies pp 527-551 Springer: Dordrecht

¹³⁸ Estermann, T., Bennetot-Pruvot, E., Stoyanova, H. (2021) Evolving models of university governance: The governance models of the European University Alliances, European University Association: Brussels

Ως προς την εξωτερική διακυβέρνηση στα συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης καταγράφεται η αναγνώριση της σημασίας των σχέσεων μεταξύ διαφόρων φορέων και της συμβολής τους μέσω της υιοθέτησης της πολυεπίπεδης και πολυμερούς διακυβέρνησης (multi-level multi-actor governance)¹³⁹. Η λογική «λιγότερο κράτος αλλά περισσότερη διακυβέρνηση» είναι απόρροια τόσο της θεωρίας του Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ όσο και της σταδιακής αποδοχής του ρόλου των Ιδρυμάτων στην οικονομία, αλλά και της διεθνοποίησης, η οποία δημιουργεί νέες προκλήσεις. Στην προσέγγιση της πολυεπίπεδης και πολυμερούς διακυβέρνησης το κράτος μαζί με άλλους φορείς/ενδιαφερόμενα μέρη διαμορφώνουν τις στρατηγικές, χαράσσουν και υλοποιούν πολιτικές και προβαίνουν σε αξιολόγηση των αποτελεσμάτων τους.¹⁴⁰ Ο συντονισμός όλων των εμπλεκόμενων, η κατανομή των αρμοδιοτήτων (σε υπερεθνικό, εθνικό, ή περιφερειακό και ιδρυματικό επίπεδο) και ο προσδιορισμός των σχέσεων εξουσίας και ευθύνης είναι βασικές παράμετροι αποτελεσματικότητας αυτού του τύπου διακυβέρνησης. Πρόκειται για ένα σύστημα όπου το κράτος συντονίζει και ελέγχει τα αποτελέσματα του συστήματος χωρίς άμεση εμπλοκή ή παρέμβαση. Αυτό το κατορθώνει με τη βοήθεια ανεξάρτητων φορέων, όπως είναι για παράδειγμα οι φορείς που ασχολούνται, με θέματα διασφάλισης ποιότητας ή χρηματοδότησης βάσει προγραμματικών συμφωνιών.

Σε επίπεδο εσωτερικής (ή ακαδημαϊκής) διακυβέρνησης κυρίαρχη τάση είναι η ενίσχυση της αυτονομίας των ιδρυμάτων, τόσο σε σχέση με τα ακαδημαϊκά θέματα όσο και σε σχέση με τα θέματα της διοίκησής τους. Η αυτονομία λειτουργεί παράλληλα και σε μια αδιάρρηκτη σχέση με τη λογοδοσία ώστε να παρέχεται η απαιτούμενη πληροφόρηση στα ενδιαφερόμενα μέρη (π.χ. για την ποιότητα των προγραμμάτων σπουδών που προσφέρουν, για την αποδοτική χρήση των οικονομικών πόρων, για τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις).¹⁴¹ Γενικά, η βελτίωση της αυτονομίας σταδιακά συνοδεύτηκε από αυξανόμενα επίπεδα λογοδοσίας και λεπτομερείς διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας.¹⁴² Παράλληλα, δημιουργήθηκαν νέες απαιτήσεις για τα όργανα διοίκησης των ιδρυμάτων που αφορούσαν τους τρόπους άσκησης ηγεσίας εντός του ιδρύματος, την επικοινωνία μεταξύ των μονάδων τους, την εκλογή των μελών, την άσκηση διοίκησης με τη χρήση εργαλείων του μάνατζμεντ, τα συστήματα λήψης των αποφάσεων, τη δημιουργία ιδρυματικής ταυτότητας, την ισορροπία μεταξύ συλλογικής και ατομικής ευθύνης στη διακυβέρνηση ακόμη και θέματα εκπροσώπησης ενδιαφερομένων μερών (π.χ. των φοιτητών)¹⁴³.

Θα μπορούσε, λοιπόν, κάποιος να υποστηρίξει ότι ως προς την εσωτερική διακυβέρνηση καταγράφονται αλλαγές, οι οποίες αφορούν στην υιοθέτηση διοικητικών πρακτικών, ενώ αναδεικνύεται η σημασία της ηγεσίας, της διοίκησης και φυσικά της διασφάλισης ποιότητας.

Ειδικότερα, σε αντίθεση με το παρελθόν όπου τα ιδρύματα είχαν «λιγότερες» ή μάλλον μόνο «παραδοσιακές» αρμοδιότητες, λειτουργούσαν σε ένα απλούστερο περιβάλλον και διοικούσαν από καθηγητές με τη βοήθεια του διοικητικού προσωπικού, σήμερα κάτι τέτοιο είναι εξαιρετικά δύσκολο ή αδύνατο χωρίς τη συμμετοχή επαγγελματιών της διοίκησης. Και αυτό διότι ο βαθμός

¹³⁹ De Boer, H. and File, J. (2009) Higher education governance reforms across Europe: Center for Higher Education Policy Studies, University of Twente

¹⁴⁰ De Boer, H. F., Enders, J. and Leisyte, L. (2007) "Public Sector Reform in Dutch Higher Education: The Organizational Transformation of the University" Public Administration 85 (1), pp. 27-46.

¹⁴¹ Middlehurst, R., & Teixeira, P.N. (2012) Governance Within the EHEA: Dynamic Trends, Common Challenges, and National Particularities in A Curaj (Eds.) European Higher Education at the crossroads: Between the Bologna Policy and National Policies pp 527-551 Springer: Dordrecht

¹⁴² De Boer, H. and File, J. (2009) Higher education governance reforms across Europe: Center for Higher Education Policy Studies, University of Twente

¹⁴³ Harry de Boer & Peter Maassen (2020) University governance and leadership in Continental Northwestern Europe, Studies in Higher Education, 45:10, 2045-2053, DOI: 10.1080/03075079.2020.1823640

πολυπλοκότητας στη λειτουργία των πανεπιστημίων έχει αυξηθεί, ίσως και λόγω της δομής του συστήματος ανώτατης εκπαίδευσης και των απαιτήσεων της οικονομίας και της κοινωνίας.

Η ανώτατη εκπαίδευση σε παγκόσμιο επίπεδο βρίσκεται αντιμέτωπη με προκλήσεις, όπως είναι οι αυξημένες προσδοκίες των φοιτητών για τη συνολική εμπειρία των σπουδών τους και την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για μια επιτυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία, η αξιοποίηση της τεχνολογίας στην ακαδημαϊκή και διοικητική λειτουργία των ιδρυμάτων, η αναζήτηση εναλλακτικών/επιπρόσθετων μορφών χρηματοδότησης, η δικτύωση μεταξύ πανεπιστημίων ή/και με άλλους οικονομικούς και κοινωνικούς φορείς, η βιώσιμη ανάπτυξη και η διασφάλιση ποιότητας.

Συνεπώς, σε ένα τέτοιο πλαίσιο η εφαρμογή των σύγχρονων μορφών διακυβέρνησης ήταν μάλλον απόρροια των κρατικών παρεμβάσεων, οι οποίες αποσκοπούσαν στη σταδιακή αντικατάσταση των παραδοσιακών «αργών και μη αποδοτικών» συνεργατικών σχημάτων διακυβέρνησης από μοντέλα τα οποία δίνουν μεγαλύτερη έμφαση σε θέματα στρατηγικής, οικονομικών και φήμης. Αυτό ισχύει στις περισσότερες χώρες, αν και δεν είναι σπάνια η συνύπαρξη της κλασσικής/παραδοσιακής μορφής διακυβέρνησης με νεότερες μορφές.¹⁴⁴ Επιπλέον, η επιτυχής αντιμετώπιση των προκλήσεων που αναφέρθηκαν προηγουμένως προϋποθέτει κατάλληλη ηγεσία και σύστημα διοίκησης βασισμένο στην ποιότητα. Έτσι, προκύπτει η ανάγκη η άσκηση της διοίκησης να γίνεται από άτομα με γνώση του αντικειμένου της διοίκησης και ικανότητα άσκησης ηγεσίας. Αναμφίβολα όταν αυτό συμβαίνει έχει σημαντική και άμεση επίδραση στις διαδικασίες και τις πρακτικές εσωτερικής διακυβέρνησης.

Για παράδειγμα, η ηγεσία (ως διοικητική λειτουργία) στο ακαδημαϊκό περιβάλλον είναι απόλυτα συνυφασμένη με την προσπάθεια εξισορρόπησης «αντικρουόμενων» στόχων σε πολλαπλά επίπεδα, ενώ προϋποθέτει διαρκή προσωπική και συλλογική βελτίωση για τη διοίκηση και την ανάπτυξη του προσωπικού, κάτι που αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τον ποιοτικό μετασχηματισμό των ιδρυμάτων.¹⁴⁵ Προσδοκώμενο αλλά και επιθυμητό είναι ένας ακαδημαϊκός ηγέτης να διακρίνεται, μεταξύ άλλων, για την αριστεία (σε διδακτικό, ερευνητικό ή και επαγγελματικό επίπεδο), τον δυναμισμό του αλλά και το σεβασμό προς το ίδρυμα και την πορεία ανάπτυξής του, τη συνεργασία και την αναγνώριση της συλλογικής προσπάθειας, αλλά και τη διαφάνεια ενεργειών και ιδρυματικών διαδικασιών.¹⁴⁶ Σημαντικός, όμως, είναι και ο ρόλος των χαρακτηριστικών προσωπικότητας και η διάθεση και η προθυμία των διοικούντων να παρέχουν καθοδήγηση και να αναπτύξουν κουλτούρα συνεργασίας στο προσωπικό.¹⁴⁷ Παράλληλα με την εστίαση στις παραδοσιακές ακαδημαϊκές αξίες, οι ασκούντες διοίκηση και ηγεσία θα πρέπει να επιτυγχάνουν στόχους οικονομικής και διοικητικής απόδοσης. Στην προσπάθειά τους αυτή είναι δυνατό και σκόπιμο να επικουρούνται από ομάδες εξειδικευμένων στελεχών – μάντζερ, οι οποίοι διαχειρίζονται συγκεκριμένα χαρτοφυλάκια των ιδρυμάτων (π.χ. χρηματοοικονομικά, μάρκετινγκ). Τα στελέχη αυτά είναι δυνατό να προέρχονται είτε από τον ακαδημαϊκό χώρο είτε από την αγορά.¹⁴⁸

Βεβαίως, ως προς τη διασφάλιση ποιότητας, οποιαδήποτε προσπάθεια ποιοτικού μετασχηματισμού των ιδρυμάτων από δική τους επιλογή στο πλαίσιο της αυτονομίας τους (όπως είναι για παράδειγμα η εφαρμογή της διοίκησης ολικής ποιότητας) προϋποθέτει την ενεργή δέσμευση και συμμετοχή των ακαδημαϊκών ηγετών. Αυτό συμβαίνει διότι η διοίκηση ολικής ποιότητας ως ολοκληρωμένη

¹⁴⁴ Altbach, P.G. (2014) Knowledge for the contemporary university: Higher education as a field of study and training. In L.E Rumbley, P.G Altbach, Stanfield, D.A., Shimmi, Y., Gayardon, A., and R. Chan (Eds.) Higher education: A worldwide inventory of research centres, academic programs and journals and publications Chestnut Hill, MA: Center for International Higher Education, Boston College.

¹⁴⁵ Ramsden, P (2000) Learning to lead in higher education, Routledge, London.

¹⁴⁶ Katuna, B (2019) Effective Academic Leadership, Degendering Leadership in Higher Education (Great Debates in Higher Education), Emerald Publishing Limited, pp. 19-61.

¹⁴⁷ Fields, J., Kenny, N.A & Mueller, R.A (2019) Conceptualizing educational leadership in an academic development program, International Journal for Academic Development, 24(3), 218-231

¹⁴⁸ Blackmore, J. (2014). 'Wasting talent'? Gender and the problematics of academic disenchantment and disengagement with leadership. Higher Education Research & Development, 33(1), 86–99.

φιλοσοφία διοίκησης -με διαρκώς εξελισσόμενα εργαλεία και τεχνικές-) η οποία αποσκοπεί στην επίτευξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων, προϋποθέτει την ύπαρξη κατάλληλων αξιών σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Η ποιότητα είναι ευθύνη όλων (κατά τον W.E Deming) και στο σημείο αυτό θα κριθεί η ικανότητα των διοικούντων, οι οποίοι θα πρέπει να εισάγουν ή να μετασχηματίζουν αξίες, να επικοινωνήσουν σωστά το όραμα και τον προσανατολισμό του ιδρύματος, σχεδιάζοντας παράλληλα συστήματα και διαδικασίες, εφαρμόζοντας εργαλεία και τεχνικές. Η ποιότητα δεν επιτυγχάνεται αποσπασματικά αλλά συστηματικά και δομημένα. Αν βασικός σκοπός της διοίκησης ποιότητας είναι η ανάπτυξη υπεύθυνης συνείδησης στο προσωπικό ως προς την απόδοσή του¹⁴⁹, αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς κατάλληλη ακαδημαϊκή ηγεσία η οποία θα εμπνέει, θα παρακινεί, θα υποστηρίζει και εν τέλει θα αναγνωρίζει την προσπάθεια. Κατά συνέπεια, ο ρόλος των διοικούντων για την εισαγωγή και καλλιέργεια της κουλτούρας ποιότητας, την εσωτερική ποιότητα, τη χρήση επιστημονικών μεθόδων και τεχνικών για τον έλεγχο της ποιότητας, την εκπαίδευση και ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και τη συμμετοχή τους στη διαδικασία επίλυσης προβλημάτων είναι τουλάχιστον, κατά τους W.E Deming και J. Juran, αδιαμφισβήτητος.

Πλήθος μελετών στη διεθνή βιβλιογραφία καταδεικνύει τη σημασία της δέσμευσης και συμμετοχής της ακαδημαϊκής ηγεσίας για την επιτυχία των προσπαθειών εφαρμογής της διοίκησης ποιότητας στα ιδρύματα.¹⁵⁰ Η εφαρμογή της στρατηγικής, της πολιτικής και των διαδικασιών διευκολύνεται όταν συνδέεται στενά με την άσκηση ηγεσίας, ενώ επιτυγχάνεται πληρέστερη κάλυψη των απαιτήσεων για τη διασφάλιση ποιότητας.¹⁵¹ Επιπλέον, το μεταβαλλόμενο περιβάλλον λειτουργίας της ανώτατης εκπαίδευσης απαιτεί ακαδημαϊκούς ηγέτες ικανούς να χειριστούν θέματα διοίκησης με αποτελεσματικό τρόπο.

Αν πραγματικά το ζητούμενο είναι η βελτίωση της ποιότητας των ιδρυμάτων, τότε είναι λογικό να ζητείται πρώτα η βελτίωση της διοίκησης (περιλαμβανομένης και της ηγεσίας) προκειμένου να ενθαρρυνθεί η διεξαγωγή υψηλής ποιότητας διδακτικού και ερευνητικού έργου. Άλλωστε, πανεπιστημιακοί καθηγητές οι οποίοι ανέλαβαν ευθύνες διοίκησης στα ιδρύματά τους αλλά και εξειδικευμένοι συγγραφείς στη διοίκηση της εκπαίδευσης υπογραμμίζουν τη σημασία απόκτησης νέων ικανοτήτων (π.χ. διαχείριση κρίσεων, χρηματοοικονομική διοίκηση) σε συνδυασμό με ικανότητες για την εισαγωγή και διαχείριση αλλαγών, τη στρατηγική αντίληψη, την έμπνευση και την παρακίνηση του προσωπικού ως βασικών παραγόντων επιτυχίας. Αναφέρονται δηλαδή στη 1) μάθηση και στη 2) γνώση διοίκησης¹⁵².

Συνεπώς, η διοικητική γνώση (περιλαμβανομένης της τεχνογνωσίας στην τεκμηριωμένη αποτελεσματική διοίκηση ανθρώπινων πόρων) και η άσκηση της ηγεσίας στο πλαίσιο σύγχρονων μορφών διακυβέρνησης (εξωτερικής και εσωτερικής) είναι παράγοντες οι οποίοι θα καθορίσουν τελικά την επιτυχία των προσπαθειών για τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση.

¹⁴⁹ Oakland J (2011) Leadership and policy deployment: The backbone of TQM, Total Quality Management & Business Excellence, 22:5, 517-534

¹⁵⁰ Osseo-Assare, A., Longbottom, D., & Murphy, W. (2005). Leadership best practices for sustaining quality in UK higher education from the perspective of the EFQM excellence model. Quality Assurance in Education, 13(2), 148-170.

Oakland J (2011) Leadership and policy deployment: The backbone of TQM, Total Quality Management & Business Excellence, 22:5, 517-534

¹⁵¹ Osseo-Assare, A., Longbottom, D., & Murphy, W. (2005). Leadership best practices for sustaining quality in UK higher education from the perspective of the EFQM excellence model. Quality Assurance in Education, 13(2), 148-170.

¹⁵² Beddington, W., Dirks, N. B., Price, D., Rand, J., Stolker, C., O'Sullivan, H., & Yates, L. (2018). What is it like to take a leadership role at a university? Available at <https://www.timeshighereducation.com/features/what-is-it-like-to-take-a-leadership-role-at-a-university>

Β' ΜΕΡΟΣ: **Οι δράσεις της ΕΘΑΑΕ**

Εισαγωγή

Στο Β' Μέρος της έκθεσης παρουσιάζονται οι δράσεις που πραγματοποίησε η Αρχή κατά το έτος 2020. Η ΕΘΑΑΕ με τις διευρυμένες αρμοδιότητες που της απένειμε ο ν.4653/ 2020 αφενός μεν οργάνωσε τις δράσεις διασφάλισης ποιότητας με την πιστοποίηση των ΕΣΔΠ και ΠΠΣ και τη σύνταξη νέων προτύπων ποιότητας, αφετέρου δημιούργησε το απαραίτητο υλικό για την άσκηση της γνωμοδοτικής της λειτουργίας με τη θέσπιση κριτηρίων για τις μεταβολές ιδρυμάτων και ακαδημαϊκών μονάδων, τη σύνταξη προτύπου για τις προγραμματικές συμφωνίες αλλά και τη σύνταξη κριτηρίων για τη χρηματοδότηση των ΑΕΙ.

1. Δράσεις Πιστοποίησης

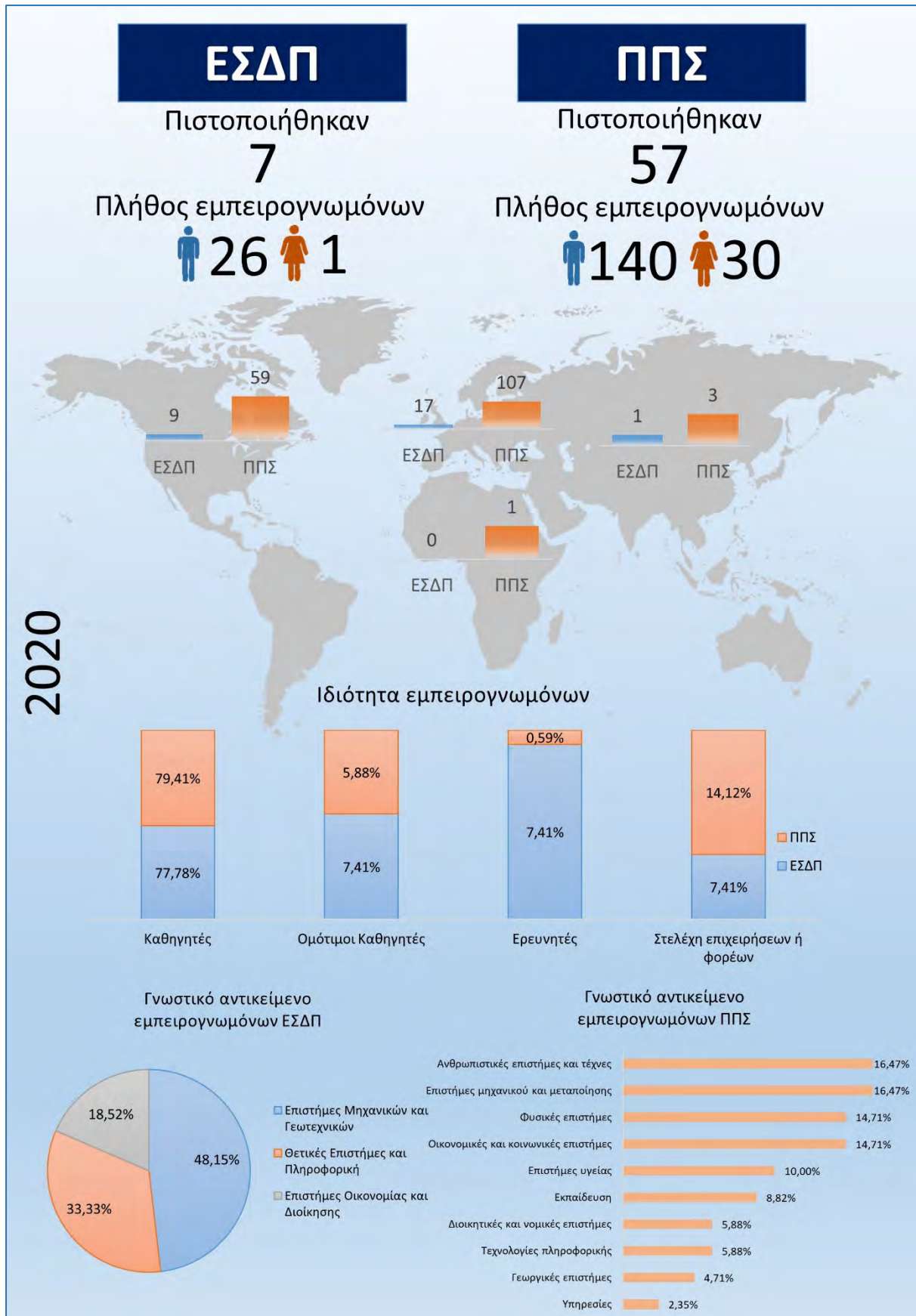
Το 2020 η ΕΘΑΑΕ κατόπιν δημόσιας πρόσκλησης υποβολής προτάσεων πιστοποίησης προς τα Ιδρύματα της χώρας, ολοκλήρωσε επτά (7) πιστοποιήσεις Εσωτερικών Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας (ΕΣΔΠ) και πενήντα επτά (57) πιστοποιήσεις Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών των ΑΕΙ, εκ των οποίων το ένα (1) ήταν ξενόγλωσσο. Η ΕΘΑΑΕ προσάρμοσε με ταχείς ρυθμούς τη διαδικασία διαδικασίας της αξιολόγησης στις ανάγκες της εξ αποστάσεως διαδικασίας με ηλεκτρονικά μέσα, που επέβαλαν οι συνθήκες της πανδημίας. Οι εκθέσεις πιστοποίησης που υπεβλήθησαν από τις Επιτροπές Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης αναλύθηκαν και παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα και ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα.

1.1. Συγκρότηση και σύνθεση των Επιτροπών Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης

Για την πραγματοποίηση των πιστοποιήσεων επιλέχθηκαν εμπειρογνώμονες από το Μητρώο της Αρχής και συγκροτήθηκαν οι Επιτροπές Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΕΕΑΠ), σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία. Στις πιστοποιήσεις των ΕΣΔΠ συμμετείχαν 27 εμπειρογνώμονες ενώ 170 εμπειρογνώμονες συμμετείχαν στις πιστοποιήσεις των ΠΠΣ. Όπως και το 2019, οι περισσότεροι από αυτούς προήλθαν από την Αμερική και την Ευρώπη, ενώ λίγοι προέρχονται από την Ασία και την Αφρική.

Ποσοστό άνω του 85% είναι καθηγητές, ενώ μικρότερο είναι το ποσοστό των ερευνητών (1,5%) και των στελεχών επιχειρήσεων και φορέων (13,7%). Το μεγαλύτερο ποσοστό των εμπειρογνομώνων που συμμετείχαν στις πιστοποιήσεις των ΕΣΔΠ εντάσσονται στις επιστήμες μηχανικών και γεωτεχνικών (48,15%), ενώ στην περίπτωση των ΠΠΣ το μεγαλύτερο ποσοστό των εμπειρογνομώνων εμπίπτει στις ανθρωπιστικές επιστήμες και τις τέχνες (16,47%) και τις επιστήμες μηχανικού και μεταποίησης (16,47%), τις φυσικές επιστήμες (14,71%), τις οικονομικές και κοινωνικές επιστήμες (14,71%). Διευκρινίζεται ότι τα ποσοστά αυτά μπορεί να διαφοροποιούνται από έτος σε έτος ανάλογα με τα επιστημονικά πεδία των αξιολογούμενων ΕΣΔΠ/ΠΠΣ.

Το Σχήμα 52 παρουσιάζει μια συνοπτική εικόνα των εμπειρογνομώνων οι οποίοι έλαβαν μέρος στη διαδικασία πιστοποίησης για το 2020. Ειδικότερα, αποτυπώνει τα στοιχεία γεωγραφικής προέλευσης των εμπειρογνομώνων, την ιδιότητά τους και το γνωστικό τους αντικείμενο.

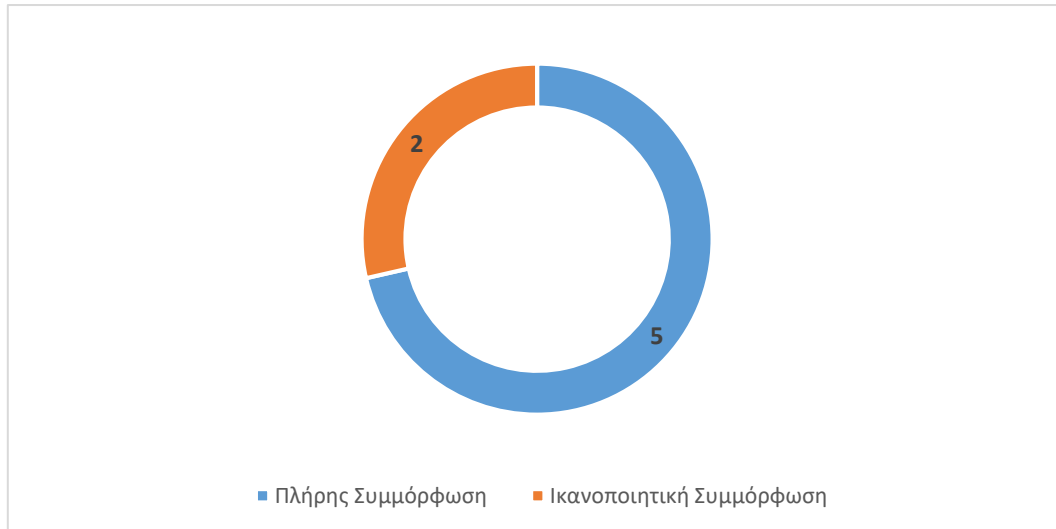

Σχήμα 52. Ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία εμπειρογνομόνων (2020)

1.2. Ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης ΕΣΔΠ - Συμπεράσματα

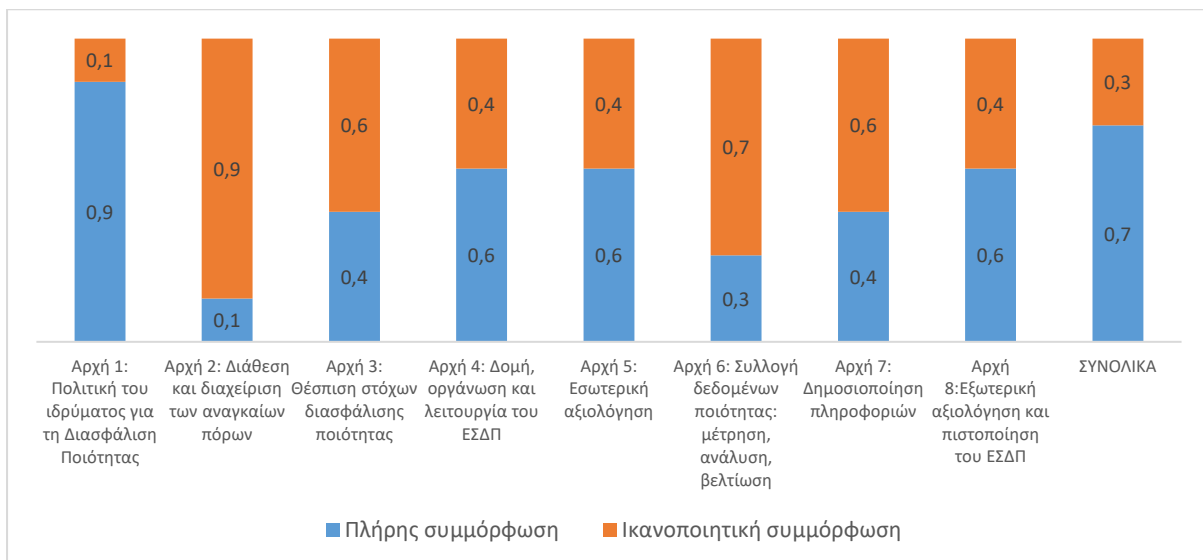
1.2.1. Εισαγωγή

Συνολικά για το 2020 πιστοποιήθηκαν επτά (7) ΕΣΔΠ. Πέντε εξ αυτών, σύμφωνα με τις Εκθέσεις των Επιτροπών Αξιολόγησης και Πιστοποίησης, συμμορφώνονται πλήρως με τις απαιτήσεις του προτύπου ΕΣΔΠ, ενώ μόνο δύο έλαβαν ικανοποιητική συμμόρφωση. Σχετικό είναι το Σχήμα 53:

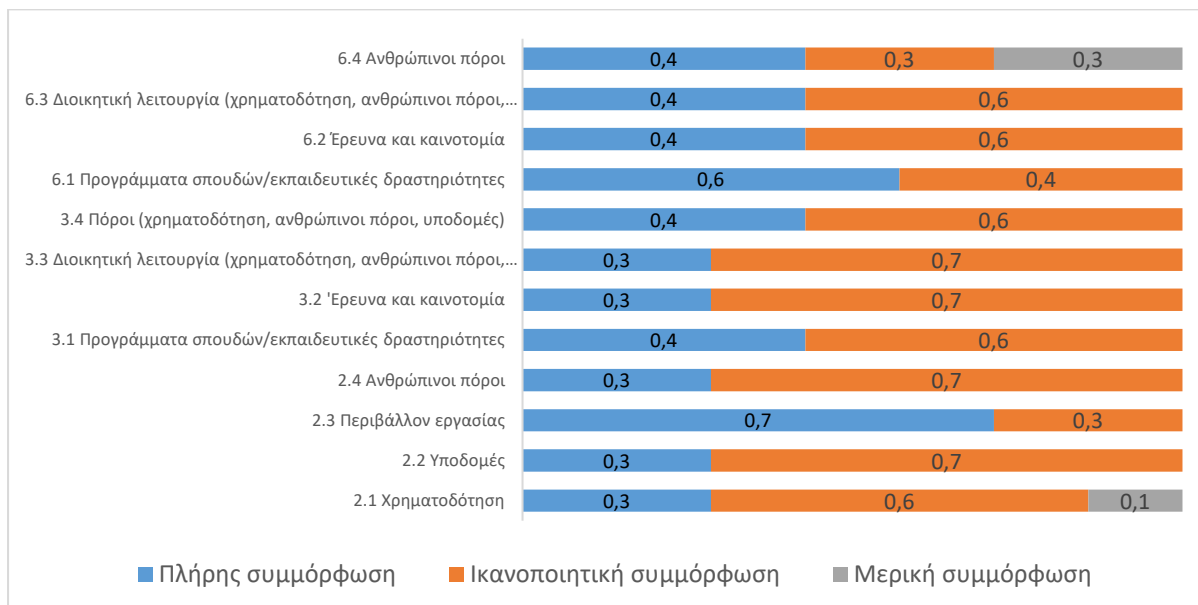
Σχήμα 53. Πλήθος ιδρυμάτων με βάση τον συνολικό βαθμό συμμόρφωσης στο πρότυπο ΕΣΔΠ

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό (%) συμμόρφωσης των ΕΣΔΠ ανά αρχή του προτύπου και συνολικά. Προκύπτει πως το μεγαλύτερο ποσοστό πλήρους συμμόρφωσης καταγράφεται στην αρχή 1 (85,71%), αμέσως μετά στο σύνολο (71,43%) και στις αρχές 4, 5 και 8 (57,14%). Τα χαμηλότερα ποσοστά πλήρους συμμόρφωσης (και αντίστοιχα τα υψηλότερα ποσοστά ικανοποιητικής συμμόρφωσης) σημειώνονται στην αρχή 2 (14,29%) και στην αρχή 6 (28,57%). Ακόμη, δεν καταγράφεται καμία περίπτωση μερικής συμμόρφωσης σε επίπεδο αρχών.

Σχήμα 54. Ποσοστό % συμμόρφωσης ανά αρχή του προτύπου ΕΣΔΠ και συνολικά

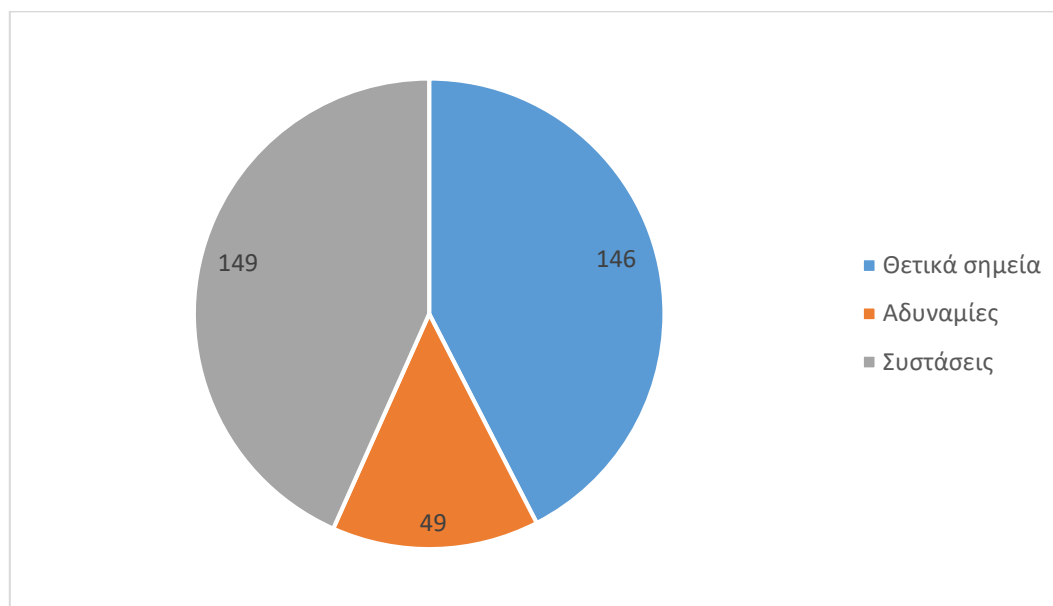
Μερική συμμόρφωση σημειώνεται μόνο στα υποκριτήρια 2.1 (χρηματοδότηση) της Αρχής 2 (Διάθεση και διαχείριση των αναγκαίων πόρων) και 6.4 (ανθρώπινοι πόροι) της Αρχής 6 (Συλλογή δεδομένων ποιότητας: μέτρηση, ανάλυση, βελτίωση) του προτύπου ΕΣΔΠ. Σχετικό είναι το Σχήμα 55:

Σχήμα 55. Ποσοστό % συμμόρφωσης στα υποκριτήρια των αρχών του προτύπου

1.3. Θετικά σημεία και αδυναμίες των ΕΣΔΠ και συστάσεις των εμπειρογνομόνων

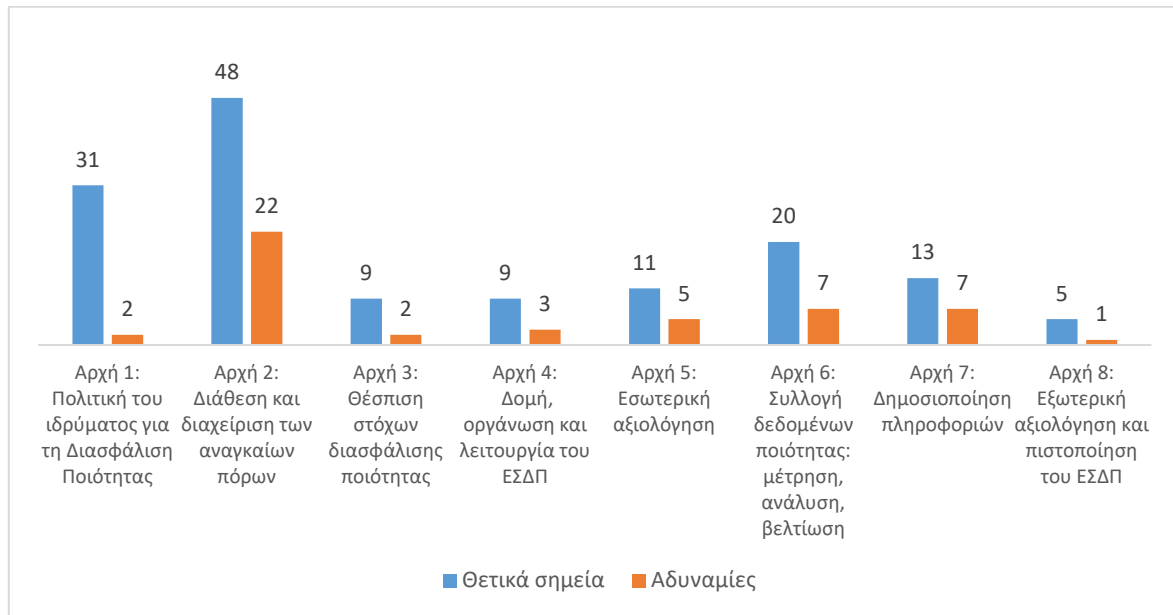
Η επεξεργασία των εκθέσεων πιστοποίησης του 2020 αποτύπωσε το πλήθος των θετικών σημείων και των αδυναμιών αλλά και των συστάσεων που έγιναν από τις ΕΕΑΠ. Συνολικά, όπως φαίνεται από το παρακάτω σχήμα το πλήθος των θετικών σημείων (146) υπερτερεί των αδυναμιών (49).

Σχήμα 56. Πλήθος θετικών σημείων, αδυναμιών και συστάσεων

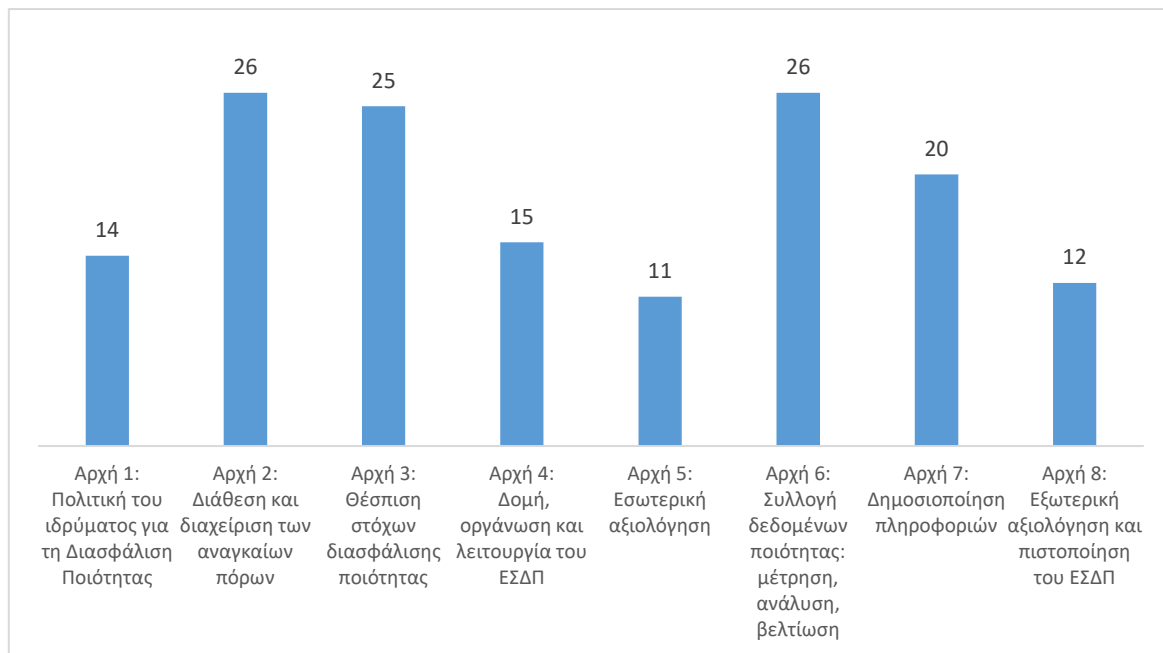
Στο Σχήμα 57 παρουσιάζεται το σύνολο των θετικών σημείων και αδυναμιών σε κάθε αρχή του προτύπου. Τα περισσότερα θετικά σημεία και οι περισσότερες αδυναμίες σημειώνονται στην Αρχή

2, τα λιγότερα θετικά ευρήματα σημειώνονται στην Αρχή 8, τις Αρχές 3 και 4 (9). Οι λιγότερες αδυναμίες καταγράφονται στις Αρχές 8 (1), τις Αρχές 1 και 3 (2) και την Αρχή 4 (3).

Σχήμα 57. Θετικά σημεία και αδυναμίες ανά αρχή του προτύπου

Ως προς τις 149 συστάσεις οι οποίες υπεβλήθησαν, οι περισσότερες σχετίζονται με τις Αρχές 2 και 6 (26) και την Αρχή 3 (25), ενώ οι λιγότερες σημειώνονται στην Αρχή 5 (11), την Αρχή 8 (12) και την Αρχή 1 (14). Σχετικό είναι το Σχήμα 58:

Σχήμα 58. Κατανομή πλήθους συστάσεων ανά αρχή του προτύπου

Παρακάτω, με βάση τη θεματική ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης των ΕΣΔΠ παρουσιάζονται τα θετικά σημεία και οι αδυναμίες και καταγράφονται οι κυριότερες/συχνότερες συστάσεις οι οποίες διατυπώθηκαν από τις Επιτροπές Αξιολόγησης και Πιστοποίησης.

Αρχή 1: Πολιτική Ποιότητας

Η Αρχή 1 του προτύπου αφορά στη συγκρότηση και εφαρμογή πολιτικής του ιδρύματος για τη διασφάλιση ποιότητας. Από τα επτά (7) ιδρύματα που πιστοποιήθηκαν, τα έξι (6) συμμορφώνονται πλήρως με την Αρχή αυτή, ενώ το ένα (1) το επιτυγχάνει σε ικανοποιητικό βαθμό.

Τα θετικά σημεία που καταγράφονται συχνότερα αφορούν τη δέσμευση του προσωπικού στα θέματα ποιότητας και την αξιοποίηση των KPIs, την ύπαρξη κουλτούρας διαρκούς βελτίωσης. Ως αδυναμίες, ωστόσο, αναγνωρίζονται η έλλειψη αυτονομίας του ιδρύματος, η έλλειψη πληρότητας του στρατηγικού σχεδίου και η διαχείριση του φόρτου εργασίας του συστήματος ποιότητας. Μέσω των συστάσεων τους, οι ΕΕΑΠ παροτρύνουν τα ιδρύματα να αξιοποιήσουν περαιτέρω το ΕΣΔΠ τους επιδιώκοντας την απλοποίηση των διαδικασιών και ενισχύοντας τις ΜΟΔΙΠ προκειμένου να μπορούν να ανταποκριθούν πληρέστερα στις αυξημένες υποχρεώσεις τους.

Αρχή 2: Διάθεση και διαχείριση των αναγκαίων πόρων

Η δεύτερη Αρχή του προτύπου ΕΣΔΠ αφορά στη διάθεση και διαχείριση των αναγκαίων πόρων. Έξι (6) ιδρύματα συμμορφώνονται ικανοποιητικά με την απαίτηση αυτή ενώ μόνο ένα (1) συμμορφώνεται πλήρως.

Στα θετικά σημεία περιλαμβάνονται συχνότερα αναφορές για ένα λειτουργικό και ευχάριστο εργασιακό περιβάλλον, τον τρόπο διοίκησης του προσωπικού και τις σχετικές πρακτικές και την κινητικότητα του προσωπικού. Αδυναμίες, αντίθετα, αποτελούν οι ανεπαρκείς (ανθρώπινοι, υλικοί, κεφαλαιακοί) πόροι για τη λειτουργία των ιδρυμάτων.

Ως προς τη δεύτερη Αρχή υπογραμμίζεται η ανάγκη προσλήψεων, περαιτέρω βελτίωσης των υποδομών και εξεύρεσης επιπρόσθετων πηγών χρηματοδότησης.

Αρχή 3: Θέσπιση στόχων διασφάλισης ποιότητας

Η Αρχή 3 του προτύπου ΕΣΔΠ σχετίζεται με τη θέσπιση στόχων διασφάλισης ποιότητας. Με την Αρχή αυτή συμμορφώνονται πλήρως τρία (3) ιδρύματα και σε ικανοποιητικό βαθμό τέσσερα (4) ιδρύματα.

Μεταξύ των θετικών σημείων αναφέρεται η επάρκεια της στοχοθεσίας, και η αξιοποίηση των δεδομένων για τη θέσπιση στόχων. Ωστόσο, το θέμα της αντιστοίχισης στόχων με τους σωστούς KPIs και η ευθυγράμμιση των στόχων με τις στρατηγικές κατευθύνσεις του ιδρύματος αναφέρονται ως αδυναμία.

Οι συστάσεις που υποβλήθηκαν αφορούν, κυρίως, την επικαιροποίηση των χρησιμοποιούμενων KPIs, τη σύνδεσή τους με τους στόχους ποιότητας και τη στρατηγική αλλά και την ακόμη αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των δεδομένων.

Αρχή 4: Δομή, οργάνωση και λειτουργία του ΕΣΔΠ

Η Αρχή 4 του προτύπου ΕΣΔΠ αφορά τη δομή, οργάνωση και λειτουργία του ΕΣΔΠ. Με την Αρχή αυτή συμμορφώνονται πλήρως τέσσερα (4) ιδρύματα, ενώ τρία (3) παρουσιάζουν ικανοποιητική συμμόρφωση.

Στα θετικά σημεία περιλαμβάνεται η εκτεταμένη αξιοποίηση της τεχνολογίας στη λειτουργία του ΕΣΔΠ, η δομή και η τεκμηρίωσή του, ενώ στις αδυναμίες η ανεπαρκής στελέχωση της ΜΟΔΙΠ και η έλλειψη δεδομένων για το προσωπικό.

Ως προς την Αρχή 4, οι συστάσεις αφορούν τη χρήση της τεχνολογίας, την ανάγκη μεγαλύτερης υποστήριξης του ΕΣΔΠ από το Ίδρυμα και την αξιοποίησή του στη λήψη αποφάσεων.

Αρχή 5: Εσωτερική αξιολόγηση

Η Αρχή 5 του προτύπου ΕΣΔΠ εστιάζει στην εσωτερική αξιολόγηση. Με την απαίτηση αυτή συμμορφώνονται πλήρως τέσσερα (4) ιδρύματα, ενώ τρία (3) το πράττουν σε ικανοποιητικό βαθμό.

Στα θετικά σημεία περιλαμβάνεται η εφαρμογή της εσωτερικής αξιολόγησης αλλά και η τεκμηρίωση της διαδικασίας, ενώ ως αδυναμία αναφέρεται η ελλιπής ενημέρωση του προσωπικού ως προς τις διαδικασίες.

Οι συστάσεις που υπεβλήθησαν αφορούν τον έλεγχο εφαρμογής του ΕΣΔΠ, την επέκταση του εύρους της εσωτερικής αξιολόγησης, την επικοινωνία και διάχυση των αποτελεσμάτων, τη σύνδεση εσωτερικής αξιολόγησης και ιδρυματικής στρατηγικής, την αξιοποίηση συμμετοχής φοιτητών και αποφοίτων αλλά και την τυποποίηση των διαδικασιών ποιότητας.

Αρχή 6: Συλλογή δεδομένων ποιότητας: Μέτρηση, ανάλυση και βελτίωση

Στην Αρχή 6 του προτύπου, η οποία αφορά στη συλλογή δεδομένων ποιότητας: μέτρηση, ανάλυση και βελτίωση, δύο (2) ιδρύματα συμμορφώνονται πλήρως και πέντε (5) συμμορφώνονται σε ικανοποιητικό βαθμό. Ειδικότερα, διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

Στα θετικά σημεία περιλαμβάνεται η αποτελεσματική διαχείριση των δεδομένων και η ύπαρξη κατάλληλου πληροφοριακού συστήματος, ενώ αναφέρεται ακόμη η συλλογή δεδομένων από φοιτητές και η αξιοποίησή τους.

Ωστόσο, σημειώνονται και αδυναμίες, όπως το χαμηλό ποσοστό φοιτητών στην αξιολόγηση, η έλλειψη τυποποιημένης διαδικασίας διαχείρισης των δεδομένων και η ανεπαρκής τους ανάλυση. Μεταξύ των συστάσεων συγκαταλέγονται η συστηματικότερη αξιοποίηση της ανάδρασης των κοινωνικών εταίρων και γενικά των αξιολογήσεων, η ανάγκη να συλλέγονται περισσότερα δεδομένα (π.χ. από απόφοιτους, το προσωπικό) και η περαιτέρω ενίσχυση των πληροφοριακών συστημάτων.

Αρχή 7: Δημόσια πληροφόρηση

Στην Αρχή 7 του προτύπου, τα ιδρύματα αξιολογούνται ως προς τη δημοσιοποίηση των πληροφοριών. Τρία (3) ιδρύματα συμμορφώθηκαν πλήρως και άλλα τέσσερα (4) σε ικανοποιητικό βαθμό.

Στα θετικά σημεία περιλαμβάνεται η λειτουργία επικαιροποιημένου ιστοτόπου και η παρουσίαση πληροφοριών για την ποιότητα του ιδρύματος ενώ στις αδυναμίες περιλαμβάνονται περιπτώσεις ιδρυμάτων με δυσλειτουργικές αγγλικές εκδόσεις των ιστοτόπων τους και παρουσίαση μη επικαιροποιημένων πληροφοριών.

Μεταξύ των συστάσεων αναφέρονται η δημιουργία αγγλικής έκδοσης του ιστοτόπου, η επικαιροποίηση και προτυποποίηση του, η καλύτερη προβολή δεδομένων και διαδικασιών ποιότητας καθώς και η προβολή πληροφοριών για τους διδάσκοντες.

Αρχή 8: Εξωτερική αξιολόγηση και πιστοποίηση του ΕΣΔΠ

Στην Αρχή 8 του προτύπου, η οποία αφορά στην εξωτερική αξιολόγηση και την πιστοποίηση ΕΣΔΠ, τέσσερα (4) ιδρύματα συμμορφώνονται πλήρως και τρία (3) ιδρύματα σε ικανοποιητικό βαθμό.

Ως θετικό σημείο αναφέρεται η αποτελεσματική αξιοποίηση συστάσεων προηγούμενων αξιολογήσεων, ενώ ως αδυναμία οι περιπτώσεις της ελλιπούς αξιοποίησής τους.

Αναφορικά με την Αρχή αυτή, προτείνεται η περαιτέρω αξιοποίηση των συστάσεων και η θέσπιση εξωτερικής συμβουλευτικής επιτροπής.

1.4. Συμπεράσματα πιστοποίησης ΕΣΔΠ

Από την ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης των ΕΣΔΠ για το 2020 και έχοντας εξετάσει τα θετικά σημεία, τις αδυναμίες και τις συστάσεις που έχουν υποβληθεί από τις Επιτροπές Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης διαπιστώνονται τα εξής:

Οι συστάσεις που έγιναν από τους εμπειρογνώμονες υπογραμμίζουν την ανάγκη για την υλοποίηση των συστάσεων από προηγούμενες αξιολογήσεις και για τη συγκρότηση συμβουλευτικών επιτροπών μέσω των οποίων θα αξιοποιείται με συστηματικό τρόπο η ανάδραση από εσωτερικά (ιδρυματικά) και εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη. Επιπλέον, προτείνεται η μεγαλύτερη αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και των δεδομένων (π.χ. πληροφοριακά συστήματα) για την υποστήριξη λήψης αποφάσεων, η ενίσχυση των υποδομών και η αύξηση και η υποστήριξη του ακαδημαϊκού προσωπικού. Τονίζεται ότι οι αδυναμίες που έχουν καταγραφεί αφορούν, κατά κύριο λόγο, τη χρηματοδότηση, τις υποδομές και τη στελέχωση του ιδρύματος.

Επιπλέον, οι εμπειρογνώμονες εστιάζουν σε θέματα στρατηγικού προγραμματισμού και διαδικασιών ποιότητας συστήνοντας βελτιώσεις στα στρατηγικά σχέδια των ιδρυμάτων, επικαιροποίηση των KPIs και καλύτερη σύνδεσής τους με τη στοχοθεσία, ενίσχυση του ΕΣΔΠ (ως προς τη χρηματοδότηση και τη στελέχωση), μεγαλύτερη αξιοποίηση των δεδομένων, τυποποίηση και βελτίωση τεκμηρίωσης των διαδικασιών ποιότητας.

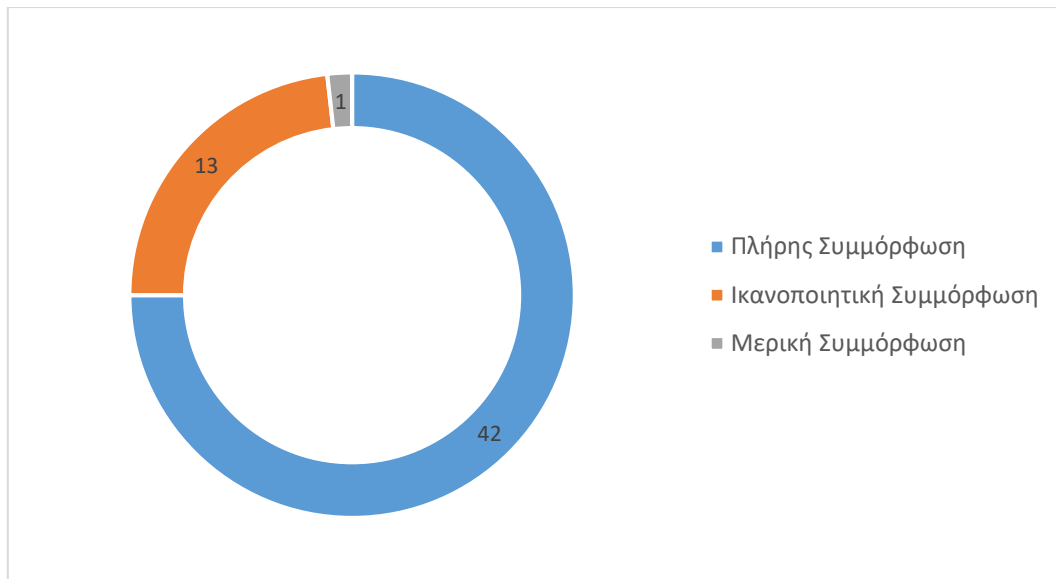
Μεγάλη έμφαση δίνεται στην πληρότητα του περιεχομένου που παρουσιάζεται στον ιστότοπο του ιδρύματος και τον βαθμό που το περιεχόμενο αυτό είναι επικαιροποιημένο και διατίθεται με δομημένο τρόπο και στα αγγλικά.

Με μικρότερη συχνότητα καταγράφονται συστάσεις που αφορούν την παροχή κινήτρων στους φοιτητές για μεγαλύτερη συμμετοχή τους στις αξιολογήσεις, την ανάγκη για σύσταση συνδέσμου αποφοίτων και την ενίσχυση της εξωστρέφειας.

1.5. Ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης ΠΠΣ - Συμπεράσματα

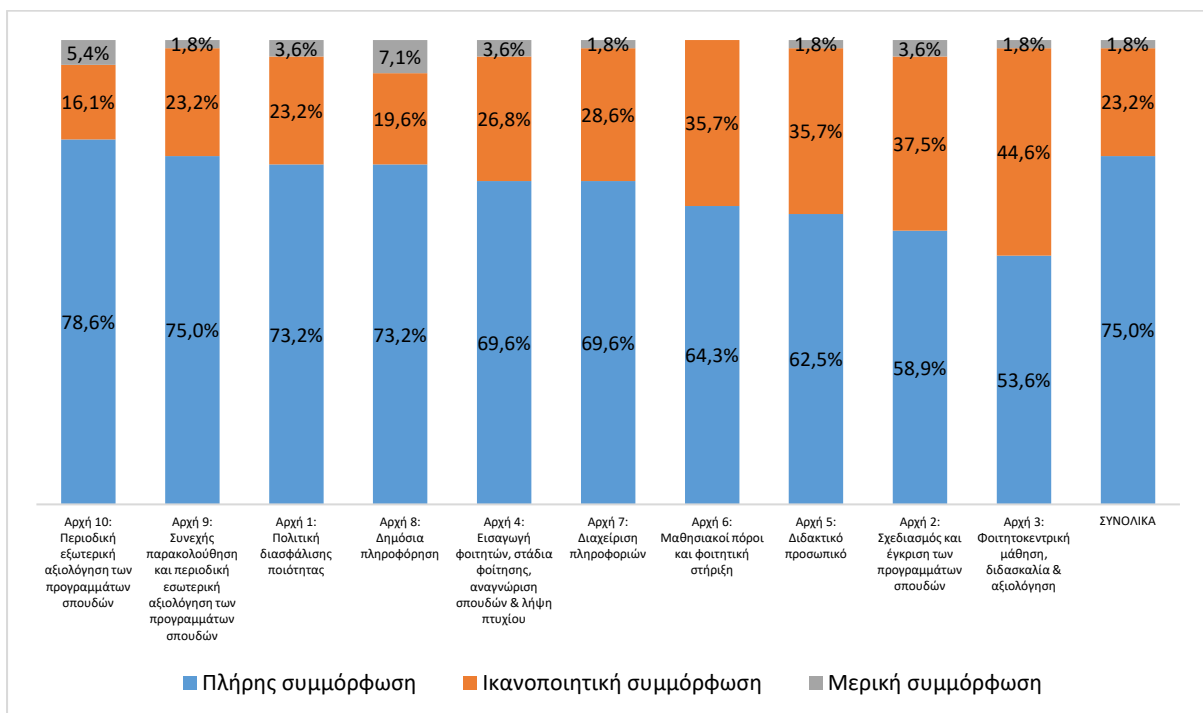
1.5.1. Εισαγωγή

Το 2020 ολοκληρώθηκαν 57 πιστοποιήσεις ΠΠΣ εκ των οποίων μία (1) αφορούσε Ξενόγλωσσο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΞΠΣ) με βάση το ειδικό πρότυπο της ΕΘΑΑΕ. Από τα 56 ΠΠΣ, τα 42 συμμορφώνονται πλήρως με τις απαιτήσεις του προτύπου, τα 13 συμμορφώνονται σε ικανοποιητικό βαθμό, ενώ ένα ΠΠΣ εμφανίζει μερική συμμόρφωση. Σχετικό είναι το Σχήμα 59.

Σχήμα 59. Πλήθος ΠΠΣ με βάση τον συνολικό βαθμό συμμόρφωσης στο πρότυπο ΠΠΣ

Το παρακάτω Σχήμα 60 αποτυπώνει τον βαθμό συμμόρφωσης στις επιμέρους αρχές του προτύπου πιστοποίησης ΠΠΣ:

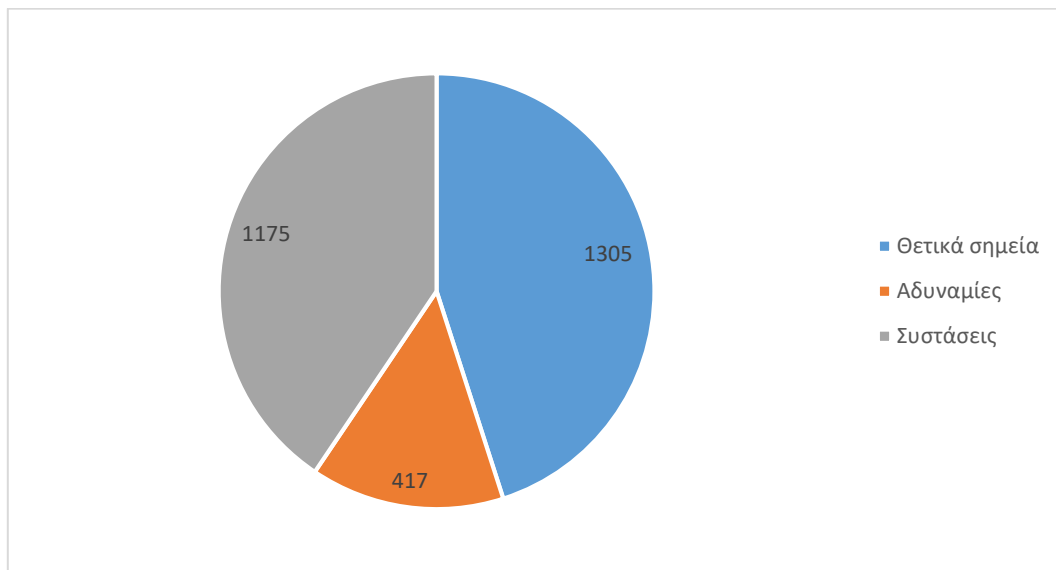
Σχήμα 60. Ποσοστό (%) βαθμού συμμόρφωσης στις αρχές του προτύπου ΠΠΣ

Από το Σχήμα προκύπτει ότι η Αρχή 6 είναι η μόνη στην οποία δεν καταγράφεται μερική συμμόρφωση. Τα υψηλότερα ποσοστά πλήρους συμμόρφωσης, άνω του 70%, καταγράφονται στην Αρχή 10 (78,57%), την Αρχή 9 (75%), τη συνολική συμμόρφωση (75%) και τις Αρχές 1 και 8 (73,21%) ενώ τα χαμηλότερα στην Αρχή 3 (53,57%) και την Αρχή 2 (58,93%).

Αντίστοιχα ικανοποιητική συμμόρφωση σε υψηλό βαθμό σημειώνεται στην Αρχή 3 (44,64%), την Αρχή 2 (37,5%) και τις Αρχές 5 και 6 (35,71%), ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά της διαπιστώνονται στην Αρχή 10 (16,07%) και την Αρχή 8 (19,64%). Ακόμη, από τις Αρχές όπου σημειώνεται μερική συμμόρφωση, το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Αρχή 8 (7,14%) και την Αρχή 10 (5,36%). Στις υπόλοιπες αρχές (πλην της Αρχής 6) το ποσοστό μερικής συμμόρφωσης κυμαίνεται από 1,79% έως 3,57%.

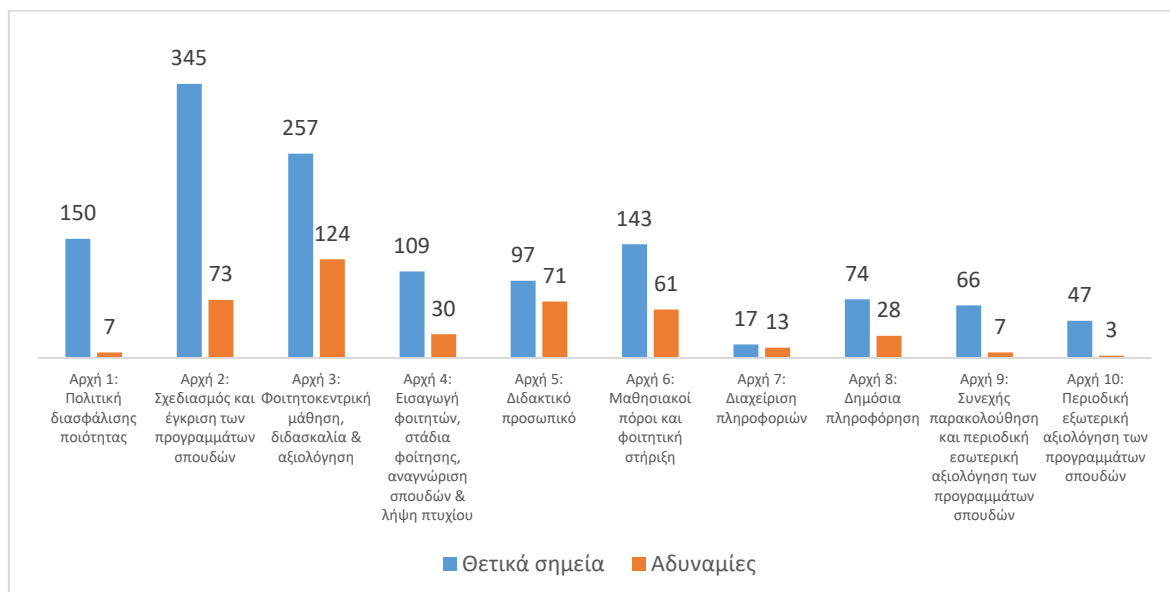
1.6.2 Θετικά σημεία και αδυναμίες των ΠΠΣ και συστάσεις των εμπειρογνομόνων

Από την επεξεργασία των εκθέσεων πιστοποίησης προέκυψε ότι τα θετικά σημεία (1305) υπερτερούν των αδυναμιών (417), ενώ συνολικά υποβλήθηκαν 1175 συστάσεις από τις Εξωτερικές Επιτροπές Αξιολόγησης και Πιστοποίησης. Σχετικό είναι το σχήμα που ακολουθεί:

Σχήμα 61. Πλήθος θετικών σημείων, αδυναμιών και συστάσεων

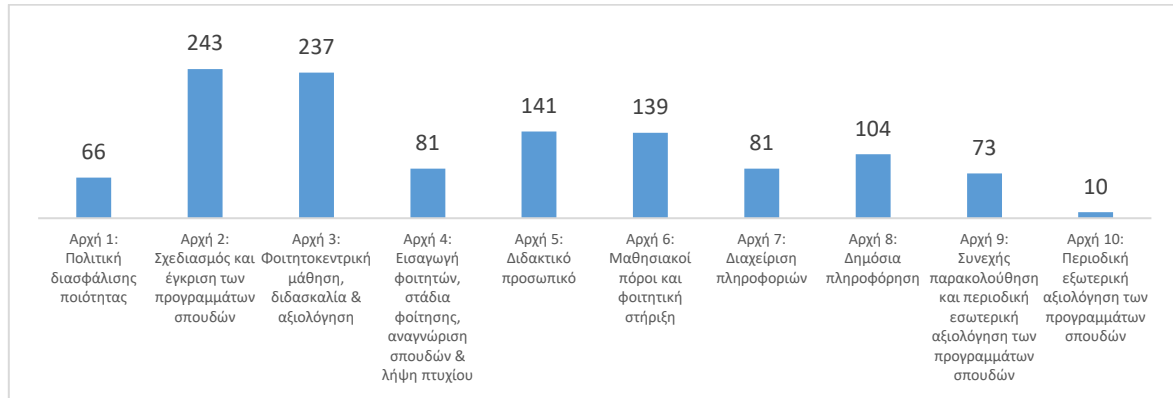
Τα θετικά σημεία και οι αδυναμίες κατανέμονται ανά αρχή του προτύπου ως εξής (Σχήμα 62):

Σχήμα 62. Πλήθος θετικών σημείων και αδυναμιών ανά αρχή

Τα περισσότερα θετικά σημεία καταγράφονται στην Αρχή 2 (345), την Αρχή 3 (257), την Αρχή 1 (150) και την Αρχή 6 (143) και τα λιγότερα στην Αρχή 7 (17), την Αρχή 10 (47) και την Αρχή 9 (66). Αντίστοιχα, οι περισσότερες αδυναμίες διαπιστώνονται στην Αρχή 3 (124), την Αρχή 2 (73) και την Αρχή 5 (71) ενώ οι πιο λίγες στην Αρχή 10 (3), τις Αρχές 1 και 9 (7).

Στις συνολικά 56 εκθέσεις πιστοποίησης ΠΠΣ έγιναν συστάσεις, οι οποίες αντίστοιχα κατανέμονται ανά Αρχή ως εξής:

Σχήμα 63. Πλήθος συστάσεων ανά αρχή του προτύπου πιστοποίησης ΠΠΣ

Όπως φαίνεται από το σχήμα οι περισσότερες συστάσεις αφορούν την Αρχή 2 (243), την Αρχή 3 (237), την Αρχή 5 (141) και την Αρχή 6 (139) ενώ λιγότερες καταγράφηκαν στην Αρχή 10 (10), την Αρχή 1 (66) και τις Αρχές 4 και 7 (81).

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα θετικά σημεία και οι αδυναμίες των ΠΠΣ και καταγράφονται οι κυριότερες/συχνότερες συστάσεις οι οποίες διατυπώθηκαν από τις Επιτροπές Αξιολόγησης και Πιστοποίησης.

Αρχή 1 : Πολιτική διασφάλισης ποιότητας

Η Αρχή 1 του προτύπου αφορά στη συγκρότηση και εφαρμογή πολιτικής του ΠΠΣ για τη διασφάλιση ποιότητας.

Πιο συγκεκριμένα, από τα πενήντα έξι (56) προγράμματα προπτυχιακών σπουδών, τα σαράντα ένα (41) συμμορφώνονται πλήρως με την Αρχή αυτή, ενώ δεκατρία (13) συμμορφώνονται σε ικανοποιητικό βαθμό. Μερική συμμόρφωση καταγράφεται σε δύο (2) προγράμματα.

Ως θετικά σημεία αναφέρονται η δέσμευση του προσωπικού στη διασφάλιση ποιότητας, η κουλτούρα ποιότητας, η ορθώς διατυπωμένη πολιτική ποιότητας, η εναρμόνισή της με τη στοχοθεσία και η σωστή επιλογή KPIs αλλά και η επικοινωνία της πολιτικής ποιότητας.

Στα αδύναμα σημεία εντάσσονται η ελλιπής στοχοθεσία και στρατηγική και η απουσία ή η ανεπαρκής εναρμόνισή τους.

Οι συστάσεις που έγιναν από τις ΕΕΑΠ αφορούν κυρίως:

- Την κατάρτιση αποτελεσματικού στρατηγικού σχεδίου
- Την ενίσχυση της διασφάλισης ποιότητας και της συμμετοχής των φοιτητών
- Τη βελτίωση της στοχοθεσίας και την περαιτέρω αξιοποίηση των KPIs
- Τη βελτίωση της τεκμηρίωσης των διαδικασιών ποιότητας
- Την επικοινωνία των αποτελεσμάτων ποιότητας

- Την προσαρμογή της πολιτικής ποιότητας στις ιδιαίτερες απαιτήσεις του ΠΠΣ

Αρχή 2 : Σχεδιασμός και έγκριση των προγραμμάτων σπουδών

Η Αρχή 2 του προτύπου αφορά στην εφαρμογή διαδικασίας σχεδιασμού και έγκρισης των προγραμμάτων σπουδών. Τριάντα τρία (33) προγράμματα σπουδών συμμορφώνονται πλήρως με αυτή, είκοσιένα (21) σε ικανοποιητικό βαθμό και δύο (2) μερικώς.

Ως θετικά σημεία των πλήρως συμμορφούμενων ΠΠΣ αναφέρονται η σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα, η πρακτική άσκηση των φοιτητών, η εφαρμογή των ECTS, το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σπουδών και η δομή του, η διαθεσιμότητα επικαιροποιημένου και πλήρους οδηγού σπουδών, η συνεργασία με εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη (π.χ. κοινωνικοί εταίροι), η αξιοποίηση της ανάδρασης των φοιτητών και η εξωστρέφεια του ΠΠΣ. Με μικρότερη συχνότητα καταγράφονται ορισμένα ακόμη θετικά σημεία, όπως η αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων του ΠΠΣ και η καλή φήμη του ΠΠΣ.

Οι κυριότερες αδυναμίες αφορούν την προσφορά μεγάλου αριθμού μαθημάτων σε ορισμένα ΠΠΣ, την καλύτερη κατανομή του απαιτούμενου φόρτου εργασίας των φοιτητών, τη δομή του ΠΠΣ, τους χρόνους αποφοίτησης και τα χαμηλά ποσοστά επιτυχίας στα μαθήματα, την ανεπαρκή αξιοποίηση των ECTS και την έλλειψη διαθεσιμότητας επικαιροποιημένου οδηγού σπουδών (ορισμένες φορές μόνο στα ελληνικά) καθώς και την ανεπαρκή αξιοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Οι Επιτροπές Αξιολόγησης και Πιστοποίησης συστήνουν κυρίως βελτίωση της εξωστρέφειας των ΠΠΣ και διεύρυνση των συνεργασιών με κοινωνικούς εταίρους και ενδιαφερόμενα μέρη, περαιτέρω αξιοποίηση του θεσμού της πρακτικής άσκησης, αξιοποίηση των αξιολογήσεων από φοιτητές, βελτίωση της αλληλεπίδρασης διδασκαλίας και έρευνας, επικαιροποίηση μαθημάτων/οδηγού σπουδών (και διαθεσιμότητα αυτού στα αγγλικά). Τα Τμήματα ενθαρρύνονται, επίσης, να ενδιαφερθούν περισσότερο για τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων των ΠΠΣ τους, να εξετάσουν το ενδεχόμενο προσθήκης ορισμένων εισαγωγικών μαθημάτων, τη δυνατότητα προπτυχιακοί φοιτητές να παρακολουθούν μαθήματα μεταπτυχιακού επιπέδου αλλά και για τη μεγαλύτερη συμμετοχή φοιτητών, προσωπικού και κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία επικαιροποίησης του ΠΠΣ.

Αρχή 3 : Φοιτητο-κεντρική μάθηση, διδασκαλία και αξιολόγηση

Η Αρχή 3 του προτύπου αφορά την εφαρμογή της φοιτητο-κεντρικής μάθησης, τη διδασκαλία και την αξιολόγηση των φοιτητών. Ως προς την Αρχή αυτή διαπιστώθηκε πλήρης συμμόρφωση σε τριάντα (30) προγράμματα σπουδών, ικανοποιητική συμμόρφωση σε είκοσιπέντε (25) και μερική συμμόρφωση σε ένα (1).

Στα θετικά σημεία που διαπιστώθηκαν περιλαμβάνονται η αξιοποίηση της τεχνολογίας στην εκπαιδευτική διαδικασία και η εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας, ο θεσμός του συμβούλου καθηγητή, η καθοδήγηση (mentoring) και η συνεργασία φοιτητών – καθηγητών, η διαθεσιμότητα συστήματος/διαδικασίας διαχείρισης παραπόνων και η εφαρμογή πολλαπλών τρόπων αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών. Αναφέρεται, ακόμη, η διαθεσιμότητα περιεκτικών περιγραμμάτων των μαθημάτων και η πτυχιακή εργασία, η στήριξη της διαφορετικότητας και η προσφορά φροντιστηρίων/σεμιναρίων στους φοιτητές.

Μεταξύ των αδυναμιών συγκαταλέγεται ο μεγάλος αριθμός των φοιτητών, το χαμηλό ποσοστό παρακολούθησης των μαθημάτων και συμμετοχής των φοιτητών στις αξιολογήσεις. Παράλληλα, αδυναμίες αποτελούν η μη σωστή λειτουργία του συστήματος παραπόνων, ο μεγάλος χρόνος

ολοκλήρωσης των σπουδών από την πλευρά των φοιτητών και η αξιοποίηση της τεχνολογίας και των σύγχρονων παιδαγωγικών πρακτικών.

Στις συστάσεις που έχουν καταγραφεί στις εκθέσεις πιστοποίησης αναφέρονται η υιοθέτηση πολλαπλών τρόπων αξιολόγησης και σύγχρονων πρακτικών διδασκαλίας, η καλύτερη αξιοποίηση της τεχνολογίας, η θέσπιση κινήτρων για την αύξηση του ποσοστού παρακολούθησης των μαθημάτων (και μέσω στοχευμένης υποστήριξης των ανενεργών φοιτητών) και τη συμμετοχή των φοιτητών στις διαδικασίες αξιολόγησης, η ανακοίνωση των βαθμολογιών εντός συγκεκριμένης προθεσμίας, η βελτίωση λειτουργίας του θεσμού του συμβούλου καθηγητή και του συστήματος διαχείρισης παραπόνων. Προτείνεται ακόμη η εισαγωγή προαπαιτούμενων μαθημάτων, η αξιοποίηση μεταπτυχιακών και διδακτορικών φοιτητών στη διδασκαλία και η προσφορά φροντιστηριακών μαθημάτων/σεμιναρίων.

Αρχή 4: Εισαγωγή φοιτητών, στάδια φοίτησης, αναγνώριση σπουδών και λήψη πτυχίου

Η Αρχή 4 του προτύπου αφορά τις διαδικασίες και τους κανονισμούς για την εισαγωγή των φοιτητών, τα στάδια φοίτησης, την αναγνώριση σπουδών και τη λήψη πτυχίου. Τριάντα εννιά (39) προγράμματα σπουδών συμμορφώνονται πλήρως και δεκαπέντε (15) συμμορφώνονται σε ικανοποιητικό βαθμό με την Αρχή. Ακόμη, σε δύο (2) περιπτώσεις διαπιστώνεται μερική συμμόρφωση.

Στα θετικά σημεία περιλαμβάνεται η ύπαρξη διαδικασίας υποδοχής και ένταξης των νέων φοιτητών, η δυνατότητα κινητικότητας, η έκδοση του παραρτήματος διπλώματος, η συστηματική παρακολούθηση της προόδου των φοιτητών, η προσφορά μαθημάτων στα αγγλικά, η αναγνώριση και επιβράβευση της αριστείας.

Αδυναμίες, οι οποίες διαπιστώνονται συχνότερα, είναι το πλήθος και το επίπεδο των εισερχόμενων φοιτητών, η ανεπαρκής αξιοποίηση της κινητικότητας, το ελλιπές σύστημα παρακολούθησης της προόδου των φοιτητών, οι ανενεργοί φοιτητές και σε ορισμένες περιπτώσεις η διαδικασία για τον προσανατολισμό των νέων φοιτητών και την ένταξή τους στο πανεπιστημιακό περιβάλλον.

Οι εμπειρογνώμονες συστήνουν κυρίως:

- Ενίσχυση της κινητικότητας
- Βελτίωση της διαδικασίας παρακολούθησης της προόδου των φοιτητών
- Ενίσχυση αναγνώρισης της αριστείας των φοιτητών
- Βελτίωση της διαδικασίας υποδοχής και ένταξης των νέων φοιτητών
- Απλοποίηση της διαδικασίας της πρακτικής άσκησης

Αρχή 5: Διασφάλιση ποιότητας διδακτικού προσωπικού

Η Αρχή 5 του προτύπου αφορά στην εφαρμογή κανόνων διασφάλισης ποιότητας του διδακτικού προσωπικού. Τα περισσότερα προγράμματα σπουδών (34) συμμορφώθηκαν πλήρως, ενώ είκοσι ένα (21) συμμορφώθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό και ένα (1) μερικώς.

Ως θετικά σημεία αναγνωρίζονται το πολύ καλό ερευνητικό προφίλ των διδασκόντων, η κινητικότητα, η διαδικασία για την εξέλιξη του προσωπικού, ειδικά όταν αυτή συνοδεύεται από δράσεις για την υποστήριξή του και το σύστημα αξιολόγησής του. Με μικρότερη συχνότητα έχουν καταγραφεί ως θετικά σημεία η αναγνώριση της αριστείας στη διδασκαλία, η συνεργασία με διακεκριμένους επιστήμονες του εξωτερικού, το ήθος και η προθυμία του διδακτικού προσωπικού.

Στις αδυναμίες αναφέρεται ο μικρός αριθμός διδασκόντων και ο φόρτος εργασίας που τους αναλογεί, οι δυσλειτουργίες στην εσωτερική αξιολόγηση των διδασκόντων και την κινητικότητα, η εσωστρέφεια στην κάλυψη θέσεων, η ποιότητα και ποσότητα της έρευνας, το ανεπαρκές πλαίσιο υποστήριξης και εξέλιξης των διδασκόντων.

Μεταξύ των συστάσεων που διατυπώθηκαν από τους εμπειρογνώμονες είναι:

- Η ανάγκη για προσλήψεις νέου προσωπικού και η μεγαλύτερη ευελιξία (για προσλήψεις και από το εξωτερικό)
- Η θέσπιση δομημένου συστήματος για την αξιολόγηση, την εξέλιξη και υποστήριξη του προσωπικού
- Η αναγνώριση και επιβράβευση της αριστείας στη διδασκαλία και την έρευνα
- Η ενίσχυση της κινητικότητας
- Η θέσπιση ερευνητικών συνεργασιών
- Η βελτίωση της ποιότητας της έρευνας και η εστίασή της στα αντικείμενα του ΠΠΣ

Αρχή 6: Μαθησιακοί πόροι και φοιτητική στήριξη

Η Αρχή 6 του προτύπου αφορά στην επάρκεια μαθησιακών πόρων και τις υπηρεσίες φοιτητικής στήριξης. Από τα 56 προγράμματα σπουδών, τα τριάντα έξι (36) έχουν συμμορφωθεί πλήρως και τα υπόλοιπα είκοσι (20) έχουν επιτύχει ικανοποιητική συμμόρφωση.

Στα θετικά σημεία περιλαμβάνονται η κατάσταση των υποδομών και η λειτουργία υποστηρικτικών υπηρεσιών προς τους φοιτητές (π.χ. βιβλιοθήκη) περιλαμβανομένης της αποτελεσματικότητας του προσωπικού, η προσβασιμότητα των υποδομών από ΑΜΕΑ και η αξιοποίηση εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης.

Στον αντίποδα, οι αδυναμίες που χρήζουν προσοχής είναι οι υποδομές που θα πρέπει να βελτιωθούν/επεκταθούν και να συντηρηθούν, το ανεπαρκές αριθμητικά προσωπικό υποστήριξης, οι περιπτώσεις περιορισμένης προσβασιμότητας από ΑΜΕΑ.

Μεταξύ των συστάσεων είναι:

- Η βελτίωση των υποδομών
- Η περαιτέρω αξιοποίηση/αναζήτηση εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης
- Οι ενέργειες για τη σύνδεση του ΠΠΣ με την αγορά εργασίας
- Η διεύρυνση των προσφερόμενων υποστηρικτικών υπηρεσιών στους φοιτητές
- Οι προσλήψεις προσωπικού
- Η ενίσχυση των φοιτητών με οικονομικές δυσκολίες
- Η προσβασιμότητα υποδομών από ΑΜΕΑ

Αρχή 7: Διαχείριση πληροφοριών

Η Αρχή 7 του προτύπου αφορά τη συλλογή και διαχείριση των πληροφοριών εκ μέρους των ακαδημαϊκών μονάδων καθώς και την αξιοποίησή τους στη λήψη αποφάσεων. Από το σύνολο των 56 προγραμμάτων σπουδών, τα σαράντα (40) συμμορφώνονται πλήρως, δεκαπέντε (15) προγράμματα σπουδών συμμορφώνονται σε ικανοποιητικό βαθμό και ένα (1) πρόγραμμα σπουδών συμμορφώνεται μερικώς.

Ως θετικά σημεία αναφέρονται η λειτουργία πληροφοριακού συστήματος για τη συλλογή των δεδομένων.

Αδυναμίες αποτελούν η έλλειψη διαδικασίας παρακολούθησης της πορείας των αποφοίτων και συλλογής σχετικών δεδομένων, όπως και δεδομένων που σχετίζονται με την ικανοποίηση του προσωπικού, η ανεπαρκής ανάλυση των δεδομένων και οι ανεπάρκειες των πληροφοριακών συστημάτων.

Οι εμπειρογνώμονες συστήνουν:

- Την ανάπτυξη μηχανισμού ιχνηλάτησης των αποφοίτων
- Την αναβάθμιση/επέκταση ή/και διασύνδεση των πληροφοριακών συστημάτων
- Τη συλλογή επιπρόσθετων δεδομένων και τη βελτίωση της διαδικασίας ανάλυσής τους

Αρχή 8: Δημόσια πληροφόρηση

Η Αρχή 8 του προτύπου αφορά την υποχρέωση των ακαδημαϊκών μονάδων για τη δημόσια πληροφόρηση των δραστηριοτήτων τους και, ειδικότερα, των θεμάτων σπουδών, έρευνας, υπηρεσιών, κανονισμών, οδηγιών κ.λπ. Ως προς την Αρχή αυτή σημειώνεται πλήρης συμμόρφωση σε σαράντα ένα (41) προγράμματα σπουδών, ικανοποιητική συμμόρφωση σε έντεκα (11) προγράμματα και μερική συμμόρφωση σε τέσσερα (4).

Στα θετικά σημεία έχουν καταγραφεί η λειτουργία του επικαιροποιημένου/λειτουργικού ιστοτόπου, η αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των δημοσίων σχέσεων καθώς και η προβολή των αποτελεσμάτων αξιολόγησης.

Μεταξύ των αδυναμιών περιλαμβάνονται η λειτουργία ανεπαρκούς ως προς τις πληροφορίες ιστότοπου και η μη διαθεσιμότητά του στην αγγλική γλώσσα, η έλλειψη παρουσίασης αποτελεσμάτων ποιότητας και αξιοποίησης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Οι προτάσεις των εμπειρογνομόνων αφορούν κυρίως:

- Την προσπάθεια για επικαιροποιημένες πληροφορίες που παρουσιάζονται στις ιστοσελίδες (και στα αγγλικά) και για εμπλουτισμό των ιστότοπων με επιπρόσθετο υλικό από τις δραστηριότητες του ΠΠΣ (π.χ. πρακτική άσκηση, ερευνητικά αποτελέσματα)
- Την αξιοποίηση των δημοσίων σχέσεων και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης
- Την παρουσίαση αποτελεσμάτων ποιότητας/επιδόσεων διασφάλισης ποιότητας

Αρχή 9: Συνεχής παρακολούθηση και περιοδική αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών

Η Αρχή 9 του προτύπου αφορά τη συνεχή παρακολούθηση και περιοδική αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών. Σαράντα ένα (41) προγράμματα σπουδών συμμορφώνονται πλήρως με τις απαιτήσεις της αρχής, δεκατέσσερα (14) προγράμματα συμμορφώνονται ικανοποιητικά και ένα (1) πρόγραμμα συμμορφώνεται μερικώς.

Στα θετικά σημεία αναφέρονται η αποτελεσματική εφαρμογή της εσωτερικής αξιολόγησης, η πληρότητα του συστήματος διασφάλισης ποιότητας και η αξιοποίηση της ανάδρασης από τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Στις αδυναμίες περιλαμβάνονται δυσλειτουργίες της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης, ανεπαρκής τεκμηρίωση, ελλιπής συμμετοχή των φοιτητών και έλλειψη αξιοποίησης των δεδομένων ανάδρασης.

Μεταξύ των συστάσεων που έχουν υποβληθεί, οι κυριότερες αφορούν:

- Την αξιοποίηση της ανάδρασης φοιτητών και κοινωνικών εταίρων
- Την ενίσχυση του συστήματος εσωτερικής αξιολόγησης και της τεκμηρίωσής του
- Τη θέσπιση εξωτερικής συμβουλευτικής επιτροπής
- Τη δημοσίευση έκθεσης πεπραγμένων ποιότητας και την τήρηση πρακτικών από τις συνεδριάσεις των ΜΟΔΙΠ

Αρχή 10: Περιοδική εξωτερική αξιολόγηση των ΠΠΣ

Η Αρχή 10 του προτύπου αφορά την περιοδική εξωτερική αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών. Η πλήρης συμμόρφωση με την Αρχή αυτή επιτεύχθηκε από σαράντα τρία (43) προγράμματα προπτυχιακών σπουδών, η ικανοποιητική συμμόρφωση διαπιστώθηκε σε εννέα (9) προγράμματα σπουδών και η μερική συμμόρφωση καταγράφηκε μόνο σε τρία (3) προγράμματα σπουδών.

Ως προς την Αρχή αυτή διαπιστώνεται, κυρίως, αξιοποίηση των συστάσεων από την εξωτερική αξιολόγηση, αν και υπάρχουν ελάχιστες περιπτώσεις όπου αυτό δεν έχει γίνει επαρκώς και συνιστά επομένως αδυναμία.

Ως σύσταση αναφέρεται η ανάγκη για περαιτέρω αξιοποίηση των συστάσεων από την εξωτερική αξιολόγηση, η αύξηση συχνότητας εξωτερικής αξιολόγησης και η περαιτέρω εμπλοκή/συμμετοχή κοινωνικών εταίρων στην αξιολόγηση του ΠΠΣ.

Πιστοποίηση ποιότητας Ξενόγλωσσων Προγραμμάτων Σπουδών

Ένα Ξενόγλωσσο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών πιστοποιήθηκε το 2020, με βάση το νέο Πρότυπο Ποιότητας για Ξενόγλωσσα Προγράμματα Σπουδών που εξέδωσε η ΕΘΑΑΕ.

Σύμφωνα με την έκθεση πιστοποίησης της επιτροπής, το πρόγραμμα συμμορφώνεται πλήρως με τις απαιτήσεις του προτύπου σε κάθε μία από τις έντεκα (11) αρχές του. Μεταξύ των δυνατών σημείων του, συγκαταλέγονται η καλή διάρθρωση του προγράμματος σπουδών, οι επαρκείς και σύγχρονες εγκαταστάσεις, οι διαδικασίες για την εξέλιξη του προσωπικού, οι διεθνείς συνεργασίες με πανεπιστήμια από 27 χώρες, η διαθεσιμότητα διαδικασίας διαχείρισης παραπόνων, η εφαρμογή του θεσμού του ακαδημαϊκού συμβούλου και οι δυνατότητες συμμετοχής των φοιτητών σε ερευνητικές δραστηριότητες, ένα καλά ανεπτυγμένο πρόγραμμα e-learning και μια σύγχρονη, επικαιροποιημένη και πλήρης διαδικτυακή παρουσία.

Η κυριότερη αδυναμία, που αποτελεί παράλληλα και πρόκληση, είναι η δυνατότητα απόκτησης κλινικής εμπειρίας για όλους τους αλλοδαπούς φοιτητές, κάτι που μεταφράζεται σε διαθεσιμότητα θέσεων στις κλινικές. Οι εμπειρογνώμονες που συμμετείχαν στην ΕΕΑΠ εφιστούν προσοχή στο θέμα της αποδοτικότητας στη χρήση των πόρων του Ιδρύματος που αφορούν τα επτά πανεπιστημιακά νοσοκομεία, την αποτελεσματική διαχείριση απρόβλεπτων καταστάσεων σε σχέση με τις δυνατότητες του προϋπολογισμού και στην αναγκαιότητα περαιτέρω βελτίωσης της προσβασιμότητας των εγκαταστάσεων του ιδρύματος από άτομα με ειδικές ανάγκες.

Μεταξύ των συστάσεων που υπεβλήθησαν από την ΕΕΑΠ είναι η προτροπή διασφάλισης συστηματικής εσωτερικής αξιολόγησης και η ενίσχυση συμμετοχής των αλλοδαπών φοιτητών στις

αξιολογήσεις των μαθημάτων, η ισόρροπη κατανομή φοιτητών που συμμετέχουν σε κλινικές ασκήσεις, η στενότερη συνεργασία με ενδιαφερόμενα μέρη για την περαιτέρω ανάπτυξη του προγράμματος σπουδών, η ίδρυση γραφείου σταδιοδρομίας, η διασφάλιση επάρκειας του διδακτικού προσωπικού και οι δυνατότητες υποστήριξης και ανάπτυξής του, η αναβάθμιση του εργαστηριακού εξοπλισμού, η ανάπτυξη ενός αγγλόφωνου προγράμματος e-learning καθώς και η προσαρμογή συστημάτων και διαδικτυακών εφαρμογών στην αγγλική γλώσσα για τους αλλοδαπούς φοιτητές.

1.6. Συμπεράσματα πιστοποίησης ΠΠΣ

Από την ανάλυση των εκθέσεων πιστοποίησης των ΠΠΣ καταγράφονται αδυναμίες εκ των οποίων οι συχνότερες αφορούν τη δομή του προγράμματος σπουδών (θέματα μαθημάτων, πρακτικής άσκησης, φόρτου εργασίας, ECTS), το πλήθος των φοιτητών (ειδικά των ανενεργών) και την δυσμενή αναλογία διδασκομένων-διδασκόντων, το χαμηλό ποσοστό συμμετοχής των φοιτητών στις αξιολογήσεις, την παρακολούθηση της προόδου των φοιτητών κατά την πορεία ολοκλήρωσης των σπουδών τους, την κινητικότητα του προσωπικού και τον φόρτο εργασίας των διδασκόντων, τη διαθεσιμότητα και λειτουργία συστήματος διαχείρισης παραπόνων, τις υποδομές (και την προσβασιμότητά τους από AMEA) και τον ιστότοπο.

Για την άρση των αδυναμιών έγιναν συστάσεις από τις Επιτροπές Αξιολόγησης και Πιστοποίησης, οι οποίες εστιάζουν καταρχάς στην ενίσχυση της διασφάλισης ποιότητας, την τεκμηρίωση ποιότητας, το στρατηγικό σχέδιο, τη στοχοθεσία και τα KPIs. Επίσης, οι συστάσεις αφορούν τη βελτίωση της δομής του ΠΣ (θέματα πρακτικής άσκησης, ECTS, μαθήματα στα αγγλικά) και την επικαιροποίησή του, την αξιοποίηση ανάδρασης των φοιτητών, τη σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα αλλά και την εξωστρέφεια. Άλλες συστάσεις αφορούν την αναγνώριση και την επιβράβευση της αριστείας των φοιτητών, τις διαδικασίες για την ένταξη και το καλωσόρισμα των νέων φοιτητών, την κινητικότητα και την παρακολούθηση της προόδου τους, την αναγκαιότητα θέσπισης κινήτρων για την αύξηση της παρακολούθησης των μαθημάτων, την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και σύγχρονων μεθόδων αξιολόγησης και διδασκαλίας, τον θεσμό της συμβουλευτικής των φοιτητών και του συστήματος διαχείρισης παραπόνων.

Συστάσεις έγιναν και για το ακαδημαϊκό προσωπικό (π.χ. ανάγκη για νέες προσλήψεις, υποστήριξη διδασκόντων, κινητικότητα, αναγνώριση και επιβράβευση αριστείας στη διδασκαλία και την έρευνα, σύστημα εξέλιξης προσωπικού) ενώ προτείνονται ακόμη ενίσχυση των υποδομών και της χρηματοδότησης, καλύτερη σύνδεση με την αγορά εργασίας, συλλογή επιπρόσθετων δεδομένων (π.χ. ικανοποίηση προσωπικού, σταδιοδρομία αποφοίτων), μεγαλύτερη αξιοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων. Τέλος, υπογραμμίζεται μεταξύ άλλων η ανάγκη υλοποίησης συστάσεων από προηγούμενες αξιολογήσεις, η αξιοποίηση ανάδρασης των κοινωνικών εταίρων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών καθώς και η ενίσχυση του εσωτερικού συστήματος ποιότητας. Ως προς την προβολή των ΠΠΣ προτείνεται αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και η επικαιροποίηση ιστότοπων διαθέσιμων και στα αγγλικά.

2. Έκδοση Νέων Προτύπων Πιστοποίησης

Το 2020, η ΕΘΑΑΕ συνέταξε ακόμη δύο πρότυπα ποιότητας στη βάση των Ευρωπαϊκών Αρχών και Κατευθύνσεων (ESG) 2015 προκειμένου να πιστοποιηθούν τα ξενόγλωσσα (ΞΠΣ) αλλά και τα νέα προγράμματα προπτυχιακών σπουδών (ΝΠΣ).

2.1. Το Πρότυπο για τα Ξενόγλωσσα Προγράμματα Σπουδών

Ειδικότερα, το Πρότυπο για τα Ξενόγλωσσα Προγράμματα Σπουδών περιλαμβάνει 11 απαιτήσεις βάσει των οποίων ελέγχεται η συμμόρφωση των προγραμμάτων αυτών. Ακολουθεί συνοπτική παρουσίασή τους:

1. Στρατηγικός προγραμματισμός

Η ίδρυση και η παροχή ενός Ξενόγλωσσου Προγράμματος Σπουδών προϋποθέτει σύνταξη της κατάλληλης στρατηγικής τόσο από την πλευρά των ιδρυμάτων όσο και από την πλευρά των ακαδημαϊκών μονάδων. Στη στρατηγική αυτή θα πρέπει να καθίσταται εμφανής ο τρόπος με τον οποίο θα καλυφθούν οι ανάγκες του προγράμματος σε υποδομές, υπηρεσίες, ανθρώπινο δυναμικό, διαδικασίες, χρηματικούς πόρους και συστήματα διαχείρισης. Επιπλέον, θα πρέπει να επισημαίνονται τα ενδεχόμενα οφέλη, οι αδυναμίες, οι ευκαιρίες ή οι κίνδυνοι από την εκτέλεσή του και να περιλαμβάνεται προγραμματισμός των απαραίτητων ενεργειών για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος.

2. Πολιτική Ποιότητας

Η πολιτική ποιότητας θα πρέπει να συντάσσεται και να εφαρμόζεται από τις ακαδημαϊκές μονάδες με βάση τη στρατηγική του, ενώ θα πρέπει να εξειδικεύεται στον τομέα της εφαρμογής του ΞΠΣ και να συνοδεύεται από ετήσια στοχοθεσία ποιότητας με στόχο τη συνεχή βελτίωσή του. Η πολιτική ποιότητας πρέπει να δημοσιεύεται και να εφαρμόζεται (μέσω κατάλληλων διαδικασιών) με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών.

3. Σχεδιασμός, έγκριση και παρακολούθηση της ποιότητας των Ξενόγλωσσων Προγραμμάτων Σπουδών

Ο σχεδιασμός, η έγκριση και η παρακολούθηση της ποιότητας των ΞΠΣ θα πρέπει να βασίζεται σε συγκεκριμένη έγγραφη διαδικασία, η οποία θα προβλέπει τους συμμετέχοντες, τις πηγές άντλησης πληροφοριών και τα όργανα έγκρισης του προγράμματος. Μέσα από τον σχεδιασμό καθορίζονται οι στόχοι, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τα επιδιωκόμενα επαγγελματικά προσόντα σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό και Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων Ανώτατης Εκπαίδευσης και ο τρόπος επίτευξής τους. Όλα τα στοιχεία αυτά περιλαμβάνονται και δημοσιοποιούνται στον οδηγό σπουδών των προγραμμάτων, ενώ θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο της μελέτης σκοπιμότητας, η οποία, εκτός των άλλων, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη στρατηγική του Ιδρύματος, το θεσμικό πλαίσιο και τη διαδικασία έγκρισης του προγράμματος από το εκάστοτε ίδρυμα.

4. Φοιτητοκεντρική μάθηση στη διδασκαλία και αξιολόγηση των φοιτητών

Προκειμένου οι φοιτητές να ενθαρρύνονται να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη μάθηση χρειάζεται οι ακαδημαϊκές μονάδες να προβαίνουν σε ενέργειες, όπως η εφαρμογή διαφορετικών τρόπων διδασκαλίας και αξιολόγησης, η ευελιξία στην επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων, η τακτική αξιολόγηση του διδακτικού έργου, η εφαρμογή διαδικασιών για τη διαχείριση των παραπόνων των φοιτητών, η παρεχόμενη υποστήριξη από τον καθηγητή και η ενίσχυση της αυτονομίας του φοιτητή στην αναζήτηση της γνώσης.

5. Εισαγωγή, φοίτηση, αναγνώριση ακαδημαϊκών προσόντων και απονομή τίτλων πτυχίου και βεβαιώσεων δεξιοτήτων των Ξενόγλωσσων Προγραμμάτων Σπουδών

Οι ακαδημαϊκές μονάδες θα πρέπει να καταρτίσουν και να εφαρμόζουν δημοσιευμένους κανονισμούς για όλα τα θέματα και στάδια των σπουδών (εισαγωγή / έναρξη εκπαίδευσης, στάδια

φοίτησης, γλώσσα διδασκαλίας, πρακτική άσκηση, κινητικότητα, αναγνώριση σπουδών και λήψη πτυχίου). Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να δημοσιοποιούνται στο πλαίσιο του Οδηγού Σπουδών.

6. Διασφάλιση υψηλής ποιότητας του διδακτικού προσωπικού των Ξενόγλωσσων Προγραμμάτων Σπουδών

Είναι αρμοδιότητα και ευθύνη των ακαδημαϊκών μονάδων και του ιδρύματος να διασφαλίζουν την ποσοτική και ποιοτική επάρκεια του διδακτικού τους προσωπικού, να εφαρμόζουν αξιοκρατικές και διαφανείς διαδικασίες για την πρόσληψη, να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την επιμόρφωση και την περαιτέρω εξέλιξη του, να παρέχουν συνθήκες απασχόλησης με σεβασμό στη σημασία της διδασκαλίας και έρευνας, να ενθαρρύνουν τη χρήση της τεχνολογίας και την καινοτομία και συστηματικά να προάγουν και να υποστηρίζουν την επιδίωξη υψηλής ποιότητας ερευνητικού έργου.

7. Μαθησιακοί πόροι και φοιτητική στήριξη των Ξενόγλωσσων Προγραμμάτων Σπουδών

Προκειμένου να λειτουργούν ομαλά τα ΞΠΣ χρειάζεται να διασφαλιστεί από τις ακαδημαϊκές μονάδες η επάρκεια σε πόρους, υποδομές και υπηρεσίες για την υποστήριξη των αλλοδαπών φοιτητών, οι οποίες θα λειτουργούν βάσει κανονισμών και θα είναι προσβάσιμες. Καθοριστικής σημασίας για την ποιότητα της εμπειρίας σπουδών είναι ο ρόλος του υποστηρικτικού/διοικητικού προσωπικού, το οποίο θα πρέπει να είναι εξειδικευμένο και να του παρέχονται δυνατότητες ανάπτυξης των ικανοτήτων του.

8. Συλλογή, ανάλυση και χρήση πληροφοριών για την οργάνωση και λειτουργία των Ξενόγλωσσων Προγραμμάτων Σπουδών

Οι ακαδημαϊκές μονάδες είναι υπεύθυνες για τη συλλογή, την ανάλυση και χρήση δεδομένων, με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση των ΞΠΣ καθώς και των συναφών δραστηριοτήτων, με τρόπο ενιαίο, λειτουργικό και άμεσα προσβάσιμο. Τα δεδομένα αυτά τροφοδοτούν το Εσωτερικό Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας και αποτελούν τη βάση για τη λήψη των αποφάσεων.

9. Δημόσια Πληροφόρηση για τα Ξενόγλωσσα Προγράμματα Σπουδών

Οι ακαδημαϊκές μονάδες θα πρέπει να δημοσιοποιούν τις εκπαιδευτικές και ακαδημαϊκές τους δραστηριότητες (π.χ. προσφερόμενα ΠΣ, μαθησιακά αποτελέσματα, στοιχεία επαγγελματικής πορείας αποφοίτων, πρακτική άσκηση, κινητικότητα, αποτελέσματα ερευνών) με άμεσο και προσβάσιμο τρόπο. Οι σχετικές πληροφορίες θα πρέπει να είναι επικαιροποιημένες και διατυπωμένες με αντικειμενικότητα και σαφήνεια.

10. Περιοδική εσωτερική αξιολόγηση των Ξενόγλωσσων Προγραμμάτων Σπουδών

Οι ακαδημαϊκές μονάδες θα πρέπει να διαθέτουν ΕΣΔΠ, στο πλαίσιο του οποίου θα πραγματοποιούν έλεγχο και ετήσια εσωτερική αξιολόγηση των ΞΠΣ τους, προκειμένου μέσω της παρακολούθησης και των ενδεχομένων διορθώσεων, να επιτυγχάνονται οι στόχοι και η συνεχής βελτίωση. Στο πλαίσιο των ανωτέρω δράσεων είναι αναγκαία η ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων μερών.

11. Περιοδική εξωτερική αξιολόγηση και πιστοποίηση των Ξενόγλωσσων Προγραμμάτων Σπουδών

Τα ΞΠΣ πρέπει να υποβάλλονται σε περιοδική εξωτερική αξιολόγηση από επιτροπές εμπειρογνομόνων που ορίζονται από την ΕΘΑΑΕ, με σκοπό την πιστοποίηση τους. Η διάρκεια της πιστοποίησης καθορίζεται από την ΕΘΑΑΕ. Η πιστοποίηση ποιότητας των ΞΠΣ λειτουργεί ως μέσο εξακρίβωσης της συμμόρφωσης του προγράμματος σπουδών με τις απαιτήσεις του προτύπου και ως καταλύτης για τη βελτίωσή του, ενώ μπορεί, επιπλέον, να προσφέρει νέες προοπτικές στη διεθνή ανταγωνιστικότητα των απονεμόμενων τίτλων. Οι ακαδημαϊκές μονάδες και τα ιδρύματα οφείλουν

να λαμβάνουν σταθερά υπόψη τα συμπεράσματα και τις συστάσεις της επιτροπής εμπειρογνομόνων για τη συνεχή βελτίωση του προγράμματος.

2.2. Το Πρότυπο για τα Νέα Προγράμματα Σπουδών

Το Πρότυπο για τα Νέα Προγράμματα Σπουδών περιλαμβάνει δύο (2) στάδια αξιολόγησης. Κατά το πρώτο αξιολογείται η δυνατότητα της ακαδημαϊκής μονάδας να οργανώσει και να προσφέρει ένα πρόγραμμα σπουδών και κατά το δεύτερο αξιολογείται και πιστοποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών αυτό καθαυτό. Οι απαιτήσεις του προτύπου αυτού ανά στάδιο παρουσιάζονται συνοπτικά παρακάτω:

Στάδιο 1: Αξιολόγηση της ακαδημαϊκής μονάδας ως προς την εκπλήρωση των κριτηρίων οργάνωσης προγραμμάτων σπουδών πρώτου, δεύτερου και τρίτου κύκλου

1.1 Στρατηγικός προγραμματισμός, σκοπιμότητα και βιωσιμότητα της ακαδημαϊκής μονάδας

Τα Ιδρύματα θα πρέπει να έχουν συντάξει κατάλληλη στρατηγική για την ίδρυση και λειτουργία νέων ακαδημαϊκών μονάδων και την παροχή νέων Προπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών. Η στρατηγική θα πρέπει να τεκμηριώνεται με ειδικές μελέτες σκοπιμότητας και βιωσιμότητας. Στο πλαίσιο της απαίτησης αυτής εξετάζονται ακόμη κριτήρια όπως η ακαδημαϊκή φυσιογνωμία και η αποστολή της ακαδημαϊκής μονάδας, η στρατηγική του ιδρύματος για την ακαδημαϊκή του ανάπτυξη, η θεμελίωση της σκοπιμότητας λειτουργίας του Τμήματος και του προγράμματος σπουδών, η θεμελίωση της βιωσιμότητας του νέου Τμήματος, η διάρθρωση των σπουδών, ο αριθμός εισακτέων, η έρευνα και η διασφάλιση ποιότητας.

Στάδιο 2: Αξιολόγηση και πιστοποίηση νέου προγράμματος προπτυχιακών σπουδών

2.1 Πολιτική ποιότητας

Το Ίδρυμα θα πρέπει να λειτουργεί πιστοποιημένο ΕΣΔΠ που θα περιλαμβάνει Πολιτική Ποιότητας, η οποία θα εφαρμόζεται και θα απορρέει από τη στρατηγική του. Η πολιτική αυτή θα πρέπει, ακόμη, να εξειδικεύεται στη λειτουργία νέων ακαδημαϊκών μονάδων και νέων προγραμμάτων σπουδών και να συνοδεύεται από ετήσια στοχοθεσία Ποιότητας για τη συνεχή ανάπτυξη και βελτίωσή τους. Για την υλοποίηση της πολιτικής αυτής, το Ίδρυμα, εκτός των άλλων, δεσμεύεται να εφαρμόσει διαδικασίες που θα αποδεικνύουν την επάρκεια και την ποιότητα των πόρων της ακαδημαϊκής μονάδας, την καταλληλότητα της δομής και της οργάνωσης του ΠΠΣ, την καταλληλότητα των προσόντων του διδακτικού προσωπικού καθώς και την ποιότητα των υποστηρικτικών υπηρεσιών της ακαδημαϊκής μονάδας και τη στελέχωσή της με κατάλληλο διοικητικό προσωπικό.

2.2. Σχεδιασμός, έγκριση και παρακολούθηση της ποιότητας των νέων ΠΠΣ

Τα Ιδρύματα θα πρέπει να σχεδιάζουν τα νέα ΠΠΣ μετά από συγκεκριμένη έγγραφη διαδικασία, η οποία θα πρέπει να προβλέπει τους συμμετέχοντες, τις πηγές άντλησης πληροφοριών και τα όργανα έγκρισης του προγράμματος. Στον σχεδιασμό των ΠΠΣ καθορίζονται οι στόχοι, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τα επιδιωκόμενα επαγγελματικά προσόντα και ο τρόπος επίτευξής τους. Τα στοιχεία αυτά και τα στοιχεία της δομής του ΠΠΣ δημοσιοποιούνται στο πλαίσιο του Οδηγού Σπουδών τους.

2.3. Φοιτητοκεντρική μάθηση στη διδασκαλία και αξιολόγησης των φοιτητών

Τα Ιδρύματα θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα νέα ΠΠΣ θα παρέχουν τις αναγκαίες προϋποθέσεις στους φοιτητές, ώστε αυτοί να ενθαρρύνονται να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη διαδικασία μάθησης. Προκειμένου οι φοιτητές να ενθαρρύνονται να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη μάθηση, χρειάζεται οι

ακαδημαϊκές μονάδες να προβαίνουν σε ενέργειες όπως η εφαρμογή διαφορετικών τρόπων διδασκαλίας και αξιολόγησης, η ευελιξία στην επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων, η τακτική αξιολόγηση του διδακτικού έργου, η εφαρμογή διαδικασιών για τη διαχείριση των παραπόνων των φοιτητών, η παρεχόμενη υποστήριξη του καθηγητή και η ενίσχυση της αυτονομίας του φοιτητή στην αναζήτηση της γνώσης.

2.4. Εισαγωγή, φοίτηση, αναγνώριση ακαδημαϊκών προσόντων και απονομή τίτλων πτυχίου και βεβαιώσεων δεξιοτήτων των νέων προγραμμάτων σπουδών

Τα Ιδρύματα θα πρέπει να έχουν καταρτίσει κανονισμούς για όλα τα θέματα και στάδια σπουδών του Προγράμματος (εισαγωγή / έναρξη εκπαίδευσης, στάδια φοίτησης, γλώσσα διδασκαλίας, πρακτική άσκηση, κινητικότητα, αναγνώριση σπουδών και λήψη πτυχίου). Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να δημοσιοποιούνται στο πλαίσιο του Οδηγού Σπουδών.

2.5. Διασφάλιση της επάρκειας και της υψηλής ποιότητας διδακτικού προσωπικού των Νέων ΠΠΣ

Τα Ιδρύματα οφείλουν να διασφαλίζουν την ποσοτική και ποιοτική επάρκεια του διδακτικού τους προσωπικού, να εφαρμόζουν αξιολογικές και διαφανείς διαδικασίες για την πρόσληψη, να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την επιμόρφωση και την περαιτέρω εξέλιξη του, να παρέχουν συνθήκες απασχόλησης με σεβασμό στη σημασία της διδασκαλίας και έρευνας, να ενθαρρύνουν τη χρήση της τεχνολογίας και την καινοτομία και συστηματικά να προάγουν και να υποστηρίζουν την επιδίωξη υψηλής ποιότητας ερευνητικού έργου.

2.6. Μαθησιακοί πόροι και υπηρεσίες φοιτητικής στήριξης των Νέων ΠΠΣ

Τα Ιδρύματα θα πρέπει να διαθέτουν επαρκείς πόρους και μέσα για την κάλυψη των αναγκών της διδασκαλίας και της μάθησης. Αφενός μεν θα πρέπει να διαθέτουν επαρκείς υποδομές και υπηρεσίες για τη μάθηση και την υποστήριξη των φοιτητών, αφετέρου δε να διευκολύνουν την άμεση πρόσβαση σ' αυτές με τη θέσπιση σχετικών εσωτερικών κανόνων. Σημειώνεται πως ο ρόλος του υποστηρικτικού και διοικητικού προσωπικού είναι σημαντικότερος σε ό,τι αφορά τις υπηρεσίες στήριξης και, κατά συνέπεια, το προσωπικό αυτό πρέπει να είναι εξειδικευμένο και να του παρέχονται δυνατότητες ανάπτυξης των ικανοτήτων του.

2.7. Συλλογή, ανάλυση και χρήση πληροφοριών για την οργάνωση και λειτουργία των Νέων ΠΠΣ

Τα Ιδρύματα και οι ακαδημαϊκές τους μονάδες θα πρέπει να έχουν διαδικασίες συλλογής και ανάλυσης δεδομένων για τη λειτουργία τους και να τροφοδοτούν με στοιχεία το ΕΣΔΠ. Μέσα από τις διαδικασίες αυτές διασφαλίζεται η αποτελεσματική διαχείριση των ΠΠΣ καθώς και των συναφών δραστηριοτήτων, με τρόπο ενιαίο, λειτουργικό και άμεσα προσβάσιμο.

2.8. Δημόσια πληροφόρηση για τα Νέα ΠΠΣ

Τα Ιδρύματα και οι ακαδημαϊκές μονάδες είναι υποχρεωμένες να δημοσιοποιούν τις εκπαιδευτικές και ακαδημαϊκές τους δραστηριότητες με άμεσο και προσβάσιμο τρόπο. Οι σχετικές πληροφορίες θα πρέπει να είναι επικαιροποιημένες και διατυπωμένες με αντικειμενικότητα και σαφήνεια.

2.9. Περιοδική εσωτερική αξιολόγηση των Νέων ΠΠΣ

Τα Ιδρύματα και οι ακαδημαϊκές μονάδες θα πρέπει να διαθέτουν ΕΣΔΠ, στο πλαίσιο του οποίου θα πραγματοποιούν έλεγχο και ετήσια εσωτερική αξιολόγηση των νέων προγραμμάτων σπουδών τους (αξιολογείται για παράδειγμα αν το πρόγραμμα έχει σύγχρονο χαρακτήρα, ο φόρτος εργασίας, η ικανοποίηση των φοιτητών), έτσι ώστε, μέσω της παρακολούθησης και των ενδεχόμενων διορθώσεων, να επιτυγχάνονται οι στόχοι που έχουν ορισθεί, με τελικό αποτέλεσμα τη συνεχή

βελτίωσή τους. Η αναθεώρηση των προγραμμάτων σπουδών γίνεται τακτικά με τη συμμετοχή των φοιτητών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Γίνεται ανάλυση των πληροφοριών που συλλέγονται και ακολουθεί η προσαρμογή του προγράμματος σύμφωνα με τα νέα στοιχεία. Στο πλαίσιο των ανωτέρω δράσεων είναι αναγκαία η ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων μερών.

2.10. Περιοδική εξωτερική αξιολόγηση και πιστοποίηση των Νέων ΠΠΣ

Τα νέα Προγράμματα Προπτυχιακών σπουδών πρέπει να υποβάλλονται σε περιοδική εξωτερική αξιολόγηση από επιτροπές εμπειρογνομόνων που ορίζονται από την ΕΘΑΑΕ, με σκοπό την πιστοποίησή τους. Η διάρκεια της πιστοποίησης καθορίζεται από την ΕΘΑΑΕ. Σημειώνεται πως η πιστοποίηση ποιότητας των ΠΠΣ λειτουργεί ως μέσο εξακρίβωσης της συμμόρφωσης του προγράμματος σπουδών με τις απαιτήσεις του προτύπου και ως καταλύτης για τη βελτίωσή του, ενώ μπορεί, επιπλέον, να προσφέρει νέες προοπτικές στη διεθνή ανταγωνιστικότητα των απονεμόμενων τίτλων. Οι ακαδημαϊκές μονάδες και τα Ιδρύματα οφείλουν να λαμβάνουν σταθερά υπόψη τα συμπεράσματα και τις συστάσεις της επιτροπής εμπειρογνομόνων για τη συνεχή βελτίωση του προγράμματος.

3. Σύνταξη κριτηρίων και προτύπων για την δομή και τη χρηματοδότηση των ΑΕΙ

3.1. Κριτήρια για γνωμοδοτήσεις σχετικά με την ίδρυση, κατάτμηση, μετονομασία ακαδημαϊκής μονάδας και μεταβολές στον ακαδημαϊκό χάρτη και τη δομή των ιδρυμάτων

Η ΕΘΑΑΕ, το 2020, προσδιόρισε σειρά κριτηρίων τα οποία θα πρέπει να χρησιμοποιούνται στις περιπτώσεις ίδρυσης νέου τμήματος, μετονομασίας, μεταφοράς έδρας και υπαγωγής Τμήματος στο άρθρο 46 του ν.4485/2017 περί χορήγησης ενιαίου και αδιάσπαστου τίτλου μεταπτυχιακού επιπέδου σε Προγράμματα Σπουδών (ΠΣ) 5ετούς διάρκειας. Ο Πίνακας 29 παρουσιάζει συνοπτικά τα κριτήρια και το είδος της απαιτούμενης τεκμηρίωσης.

Πίνακας 29. Κριτήρια ίδρυσης, μετονομασίας, μεταφοράς έδρας, υπαγωγής στο αρθρ. 46 του ν.4485/2017

Ίδρυση νέου Τμήματος	Μετονομασία Τμήματος	Μεταφορά έδρας Τμήματος /Σχολής	Υπαγωγή Τμημάτων 5ετούς φοίτησης στις διατάξεις του αρ. 46 του ν.4485/17
1. Ακαδημαϊκή φυσιογνωμία και αποστολή 2. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης 3. Θεμελίωση της σκοπιμότητας ίδρυσης 4. Θεμελίωση της βιωσιμότητας του νέου Τμήματος	1. Η ονομασία του Τμήματος θα πρέπει να είναι ομότιτλη του επιστημονικού πεδίου του προσφερόμενου προγράμματος σπουδών. 2. Η μετονομασία επιτρέπεται μόνο για λόγους επικαιροποίησης ή καλύτερης εστίασης του τίτλου του Τμήματος προς το επιστημονικό πεδίο	1. Θεμελίωση της σκοπιμότητας της μεταφοράς έδρας Τμήματος/Σχολής 2. Επιπτώσεις στους φοιτητές, στο διδακτικό και διοικητικό προσωπικό της ακαδημαϊκής μονάδας 3. Επάρκεια και διαθεσιμότητα πόρων: Υποδομές, υπηρεσίες, ανθρώπινο δυναμικό, χρηματοδότηση	1. Η αντιστοίχιση όλων των μαθημάτων του ΠΣ στις κατηγορίες που αναφέρονται στην παρ.1 του άρθρ. 46 ν. 4485/17, όπως περιγράφονται στο αντίστοιχο περίγραμμα μαθήματος (Μαθήματα γενικού υποβάθρου ή θεμελίωσης στις βασικές επιστήμες ή τέχνες, Μαθήματα ειδικού υποβάθρου ή μαθήματα κορμού, Μαθήματα εμβάθυνσης / εμπέδωσης γνώσεων της

Ίδρυση νέου Τμήματος	Μετονομασία Τμήματος	Μεταφορά έδρας Τμήματος /Σχολής	Υπαγωγή Τμημάτων 5ετούς φοίτησης στις διατάξεις του αρ. 46 του ν.4485/17
5. Διάρθρωση Σπουδών 6. Αριθμός Εισακτέων 7. Έρευνα 8. Διασφάλιση ποιότητας	του προγράμματος. Άλλες ριζικές μεταβολές υποκρύπτουν αλλαγή προγράμματος σπουδών (νέο πρόγραμμα). 3. Η δομή του προγράμματος σε μαθήματα, οι διδάσκοντες και τα γνωστικά τους αντικείμενα θα πρέπει να καλύπτουν με πληρότητα και επάρκεια τις ανάγκες του επιστημονικού πεδίου του προσφερόμενου προγράμματος σπουδών. 4. Η υποδομή, ο εξοπλισμός και το μαθησιακό περιβάλλον θα πρέπει επίσης να καλύπτουν τις ανάγκες του προσφερόμενου προγράμματος σπουδών. 5. Το πρόγραμμα σπουδών θα πρέπει να είναι συναφές και συγκρίσιμο με άλλα αντίστοιχα προγράμματα που προσφέρονται από ομότιτλα Τμήματα στην Ελλάδα ή διεθνώς. 6. Η προτεινόμενη μετονομασία δεν θα πρέπει να επιφέρει μεταβολές στη μαθησιακή διαδρομή των φοιτητών και τους όρους εισαγωγής τους στο Τμήμα.		ειδικότητας του επιστημονικού πεδίου, διπλωματική εργασία διάρκειας ενός τουλάχιστον ακαδημαϊκού εξαμήνου)
Τεκμηρίωση			
1. Συμπληρωμένο ερωτηματολόγιο με τις αιτούμενες πληροφορίες	1. Αιτιολόγηση αιτήματος (σκοπός της μετονομασίας, τα αναμενόμενα οφέλη, κάποια πιθανή οικονομική μεταβολή στο κόστος λειτουργίας και	1. Συμπληρωμένο ερωτηματολόγιο με τις αιτούμενες πληροφορίες 2. Σύμφωνη γνώμη των ακαδημαϊκών οργάνων και γνώμη των ενδιαφερομένων	1. Πρόγραμμα Σπουδών με την κατανομή των ECTS και τα μαθησιακά του αποτελέσματα 2. Πίνακα αντιστοίχισης όλων των μαθημάτων

Ίδρυση νέου Τμήματος	Μετονομασία Τμήματος	Μεταφορά έδρας Τμήματος /Σχολής	Υπαγωγή Τμημάτων 5ετούς φοίτησης στις διατάξεις του αρ. 46 του ν.4485/17
2. Αιτιολογημένη εισηγητική έκθεση της ΜΟΔΙΠ 3. Επικαιροποιημένο Στρατηγικό Σχέδιο του Ιδρύματος	ενδεχόμενες επιπτώσεις (θετικές ή αρνητικές) στους φοιτητές ή αποφοίτους). 2. Κατάσταση ενδεχόμενων μεταβολών σε δομικά στοιχεία του προγράμματος σπουδών: 3. Πληροφορίες για αλλαγές που ενδεχομένως θα επιφέρει η μετονομασία στα διδασκόμενα μαθήματα, το διδακτικό προσωπικό, τις μεθόδους διδασκαλίας και τα μαθησιακά αποτελέσματα. 4. Επισύναψη καταλόγου συναφών Τμημάτων στην Ελλάδα, σύμφωνα με την τρέχουσα και την προτεινόμενη ονομασία.	μερών (αποφάσεις ακ. μονάδας/συγκλήτου, γνώμη συλλόγων προσωπικού/φοιτητών) 3. Προϋπολογισμός κόστους μετακίνησης και τρόποι κάλυψής του (θα πρέπει να εκτίθενται αναλυτικά οι δαπάνες για την προετοιμασία των υποδομών στον τόπο υποδοχής, οι δαπάνες για την μετακίνηση της μονάδας) 4. Χρονοδιάγραμμα μετακίνησης 5. Πλάνο αξιοποίησης των εγκαταστάσεων στον τόπο αποχώρησης που παραμένουν στην ιδιοκτησία του Ιδρύματος	του ΠΣ στις παραπάνω τρεις κατηγορίες 3. Περιγράμματα μαθημάτων του ΠΣ, συμπεριλαμβανομένης της διπλωματικής εργασίας 4. Αναφορά του αντίστοιχου, ανά μάθημα, διδακτικού προσωπικού με το γνωστικό του αντικείμενο

3.2. Προγραμματικές συμφωνίες

Σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν.4653/2020, τα ΑΕΙ υποχρεούνται να καταρτίζουν προγραμματικές συμφωνίες με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΑΙΘ) στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση. Οι προγραμματικές συμφωνίες αναφέρονται σε θέματα, όπως:

- α. στην ιδιαίτερη φυσιογνωμία και αποστολή του ΑΕΙ, τη θέση του στον ελληνικό, ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο και τους στόχους του ΑΕΙ και των ακαδημαϊκών μονάδων του, με ιεράρχηση και καθορισμό προτεραιοτήτων,
- β. στον προσδιορισμό, τον προγραμματισμό και τα μέτρα για την ανάπτυξη και υποστήριξη των εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων και στόχων του ΑΕΙ,
- γ. στην ανάπτυξη της υποδομής και του εξοπλισμού,
- δ. στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών,
- ε. στον συντονισμό των ακαδημαϊκών, εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων του ΑΕΙ με τις αντίστοιχες εξελίξεις σε ιδρύματα του εξωτερικού και ιδιαίτερα με τις εξελίξεις και τις προοπτικές στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας.

Ως προς το οικονομικό σκέλος, οι συμφωνίες προγραμματικού σχεδιασμού εξειδικεύονται για κάθε ΑΕΙ: α) στις λειτουργικές δαπάνες β) τις επενδύσεις και γ) το προσωπικό κάθε κατηγορίας. Οι προγραμματικές συμφωνίες εκτελούνται σε ετήσια βάση.

Η οριστική έγκριση και χρηματοδότηση των προγραμματικών συμφωνιών από το ΥΠΑΙΘ προϋποθέτει θετική εισήγηση από την ΕΘΑΑΕ, η οποία εκφράζει γνώμη για τα θέματα της στρατηγικής των Ιδρυμάτων και την κατανομή της συνολικής δημόσιας επιχορήγησης στα ιδρύματα, λαμβάνοντας υπόψη την εθνική στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση καθώς και τις επιδόσεις του Ιδρύματος κατά την αξιολόγηση και πιστοποίησή του. Επιπλέον, η Αρχή παρακολουθεί την πρόοδο υλοποίησης των προγραμματικών συμφωνιών ετησίως και δύναται να εισηγείται τροποποιήσεις όταν αυτές κρίνονται απαραίτητες.

Η Συμφωνία τεκμηριώνει τη συνεισφορά του Ιδρύματος στην επιδίωξη των εθνικών στρατηγικών κατευθύνσεων της ανώτατης εκπαίδευσης και υποστηρίζει τις στρατηγικές του φιλοδοξίες. Λαμβάνει υπόψη της στρατηγικά σχέδια προηγούμενων ετών, ενώ αναπτύσσεται κατόπιν διαβούλευσης με το ακαδημαϊκό και διοικητικό προσωπικό του Ιδρύματος, τους φοιτητές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

Η προγραμματική συμφωνία αποτελείται από τέσσερα μέρη:

- ▶ Το κύριο σώμα της συμφωνίας αποτελείται από έξι (6) άρθρα, στα οποία αναφέρονται οι βασικοί όροι που δεσμεύουν τους αντισυμβαλλόμενους.
- ▶ Το Παράρτημα I, ως αναπόσπαστο μέρος της συμφωνίας, έχει ως αντικείμενο την παρουσίαση της στρατηγικής του Ιδρύματος (SWOT analysis, επιλογή στρατηγικών στόχων-προτεραιότητες, συγκεκριμένες δράσεις με ποσοτικό (βάσει δεικτών – KPIs) και χρονικό προσδιορισμό (ανά έτος).
- ▶ Το Παράρτημα II, ως αναπόσπαστο μέρος της συμφωνίας, στο οποίο αναλύεται ειδικότερα το κόστος των δράσεων και αποτελεί τον προϋπολογισμό του σχεδίου. Περιλαμβάνονται ακόμη στοιχεία για την υφιστάμενη αριθμητική κατάσταση του διδακτικού προσωπικού, προβλέψεις αυτού για την περίοδο 2021-2025, η αριθμητική αποτύπωση των εισακτέων και εγγεγραμμένων του πρώτου έτους των δύο τελευταίων ακ. ετών, καθώς και πρόβλεψη εισακτέων για τα έτη 2021-2025.
- ▶ Το Παράρτημα III, ως αναπόσπαστο μέρος της συμφωνίας, περιλαμβάνει τα στοιχεία τα οποία είναι αναγκαία για την αξιολόγηση της πρότασης προγραμματικής συμφωνίας και τη διατύπωση γνώμης της ΕΘΑΑΕ (ακαδημαϊκή ταυτότητα ιδρύματος, εικόνα διασφάλισης ποιότητας, επιδόσεις ιδρύματος στις βασικές του δραστηριότητες και σύγκριση προγραμμάτων σπουδών με αντίστοιχα άλλων ιδρυμάτων).

Το ΥΠΑΙΘ αναλαμβάνει την υποχρέωση χρηματοδότησης της Συμφωνίας, κατά το μέρος που θα συμφωνηθεί με το Ίδρυμα και για την κάλυψη του κόστους συγκεκριμένων δράσεων, και το Πανεπιστήμιο αναλαμβάνει την υποχρέωση να υλοποιήσει τις προβλεπόμενες δράσεις στο πλαίσιο του στρατηγικού του προγράμματος με τους προβλεπόμενους πόρους στο πλαίσιο του προϋπολογισμού του.

Το 2020, η Αρχή σχεδίασε τη διαδικασία κατάρτισης και παρακολούθησης των προγραμματικών συμφωνιών των Ιδρυμάτων καθώς και το σχετικό πρότυπο.

3.3. Σχεδιασμός πράξεων χρηματοδότησης των ΑΕΙ από το ΕΣΠΑ

Η ΕΘΑΑΕ συμμετέχει στον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων από το ΕΣΠΑ που αποσκοπούν στην αποτελεσματικότερη λειτουργία των Γραφείων Διασύνδεσης (ΕΔΒΜ131) των ΑΕΙ και των ΜΟΔΙΠ (ΕΔΒΜ124).

Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της σχετικής δράσης για τα Γραφεία Διασύνδεσης, προβλέπεται ότι:

- ▶ θα στελεχωθούν με εξειδικευμένο, ως προς τα αντικείμενά τους, ανθρώπινο δυναμικό,

- ▶ Θα λειτουργούν πληροφοριακά συστήματα, ώστε να γίνεται εφικτή η συστηματική μέτρηση, παρακολούθηση και αποτίμηση των δραστηριοτήτων τους και να τροφοδοτείται η στρατηγική και προγραμματική στοχοθεσία τους,
- ▶ Θα οργανώσουν και θα τυποποιήσουν τις δραστηριότητες και την παροχή υπηρεσιών τους. Μάλιστα, στο πλαίσιο αυτό και σε συνεργασία με την ΕΘΑΑΕ πρόκειται να αναπτυχθούν ενιαία συστήματα και εργαλεία καταγραφής, παρακολούθησης και αξιολόγησης των ακόλουθων δραστηριοτήτων:
 - ιχνηλάτησης αποφοίτων, σύμφωνα με τα πρότυπα που αναπτύσσει η ΕΘΑΑΕ και σε συνεργασία μαζί της. Στο πλαίσιο του συστήματος θα διενεργείται εξατομικευμένη καταγραφή του προφίλ των φοιτητών και αποφοίτων κάθε ΑΕΙ και η εκπαιδευτική & εργασιακή πορεία τους, ώστε να αποτυπώνεται κατά δεδομένα χρονικά διαστήματα η απόκτηση γνώσεων, ικανοτήτων ή δεξιοτήτων. Επιδιωκόμενος στόχος είναι η μέτρηση της απασχολησιμότητας και της απασχόλησης κυρίως των αποφοίτων των ΑΕΙ, κατά τακτά χρονικά διαστήματα,
 - παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών σε ομάδες στόχου: i) φοιτητές, ii) τελειόφοιτους, iii) αποφοίτους, iv) συλλόγους αποφοίτων, v) επιχειρήσεις και vi) επαγγελματικούς φορείς και επιμελητήρια,
 - εκπόνησης περιοδικών μελετών ή/και ερευνών πεδίου (surveys, focus groups) αναφορικά με τις συνθήκες απασχόλησης των αποφοίτων και για την τεκμηρίωση της αξιολόγησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων των ΠΣ, με τη χρήση κοινών ερωτηματολογίων και μεθοδολογιών (στα πρότυπα που αναπτύσσει η ΕΘΑΑΕ), ώστε να έχουν ιδρυματική και εθνική προστιθέμενη αξία, και
 - ανάπτυξης δράσεων δημοσιότητας και ενημέρωσης των ενδιαφερομένων μερών.

Ακόμη, αντικείμενο της οριζόντιας δράσης αποτελεί η δημιουργία και λειτουργία του δικτύου των Γραφείων Διασύνδεσης των ΑΕΙ, η ανταλλαγή τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών. Κύριο κορμό του Δικτύου θα αποτελέσει η ανάπτυξη και εγκατάσταση Ενιαίου Πληροφοριακού Συστήματος από την ΕΘΑΑΕ και η σύνδεσή του με τα υφιστάμενα πληροφορικά συστήματα των Γραφείων καθώς και η χρήση των δικαιωμάτων (licences) κάθε Γραφείου Διασύνδεσης.

Βάσει προτύπων της ΕΘΑΑΕ, στο πλαίσιο της οριζόντιας δράσης, θα αναπτυχθούν ενιαία μεθοδολογία και εργαλεία για τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων του μηχανισμού ιχνηλάτησης αποφοίτων (graduate tracking), μεθοδολογίες διενέργειας μελετών και ερευνών για:

- α. την πορεία των αποφοίτων στην αγορά εργασίας,
- β. την διερεύνηση των αναγκών των επιχειρήσεων,
- γ. την αποτίμηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων των προγραμμάτων σπουδών, κ.λπ.

Επίσης, στο πλαίσιο της οριζόντιας δράσης θα υποστηριχθεί η συνεργασία με το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού του Υπουργείου Εργασίας προκειμένου να επιτυγχάνεται η τροφοδοσία του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας με τα απαραίτητα δεδομένα που αφορούν στην ανώτατη εκπαίδευση.

Επομένως, μέσα από την υλοποίηση της εν λόγω δράσης, τα Γραφεία Διασύνδεσης θα έχουν την ευκαιρία:

1. Να στελεχωθούν με εξειδικευμένο προσωπικό
2. Να τυποποιήσουν την παροχή υπηρεσιών και την ανάπτυξη δραστηριοτήτων ώστε να επιτυγχάνεται η στρατηγική σύνδεσης σπουδών και αγοράς εργασίας σε ιδρυματικό και σε εθνικό επίπεδο

3. Να αναπτύξουν κοινά εργαλεία πληροφορικής ώστε να γίνεται εφικτή η συστηματική μέτρηση, παρακολούθηση και αποτίμηση των δραστηριοτήτων τους και να τροφοδοτείται η στρατηγική και επιχειρησιακή στοχοθεσία
4. Να εφαρμόζουν διαδικασίες ιχνηλάτησης φοιτητών και αποφοίτων βάσει ενός εθνικού συστήματος, το οποίο θα σχεδιαστεί σε συνεργασία με την ΕΘΑΑΕ
5. Να συγκροτήσουν και να οργανώσουν εθνικό δίκτυο των Γραφείων Διασύνδεσης των ΑΕΙ, ώστε να ανταλλάσσονται καλές πρακτικές.

Σχετικά με τη δράση «Αναβάθμιση της ποιότητας των ΑΕΙ, για την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη λειτουργία τους _Υποστήριξη των ΜΟΔΙΠ», αυτή αφορά την επανασχεδίαση και ανασυγκρότηση των εσωτερικών διαδικασιών διασφάλισης ποιότητας των Ιδρυμάτων με σκοπό την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη λειτουργία τους και την εμπέδωση της αντίστοιχης κουλτούρας ποιότητας. Βάση της πρόσκλησης, για την αναβάθμιση της ποιότητας των Ιδρυμάτων θα αναπτυχθούν πέντε (5) δράσεις :

- ▶ Δράση 1: Εκπαίδευση ομάδων του ανθρώπινου δυναμικού των ΑΕΙ σε θέματα διασφάλισης ποιότητας και τους τρόπους εφαρμογής της
- ▶ Δράση 2: Χρήση εργαλείων λογισμικού στο πλαίσιο ενός δομημένου ακαδημαϊκού συστήματος διαχείρισης και χρήσης της πληροφορίας - Αναδιοργάνωση πληροφοριακών συστημάτων Ιδρύματος/ων - Δημιουργία ψηφιακού εργαλείου διασύνδεσης ΜΟΔΙΠ με ΕΘΑΑΕ
- ▶ Δράση 3: Αντικατάσταση παραδοσιακών και γραφειοκρατικών λειτουργιών με νέες αποτελεσματικές και αποδοτικές με τη δημιουργία νέων εσωτερικών θεσμών, διαδικασιών και ροής εργασιών στο πλαίσιο της διοίκησης ποιότητας (διαδικασίες ποιότητας SOP'S)
- ▶ Δράση 4: Διοικητική, διαχειριστική και τεχνική υποστήριξη έργου
- ▶ Δράση 5: Σχεδιασμός, παρακολούθηση, αξιολόγηση έργου (σε συνεργασία των ΜΟΔΙΠ με την ΕΘΑΑΕ)

3.4. Κατανομή χρηματοδότησης και θέσεων προσωπικού

Η ετήσια χρηματοδότηση των ΑΕΙ από το ΥΠΑΙΘ περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις εξής κατηγορίες:

A. Μισθοδοσία του πάσης φύσεως μόνιμου προσωπικού (συμπεριλαμβανομένων των ΙΔΑΧ)

Αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης, είναι απολύτως ανελαστική και διεκπεραιώνεται μέσω της Ενιαίας Αρχής Πληρωμών. Τα ΑΕΙ δεν διαχειρίζονται αυτά τα κονδύλια.

B. Τακτικός Προϋπολογισμός (ΤΠ) λειτουργικών δαπανών

Καλύπτει μια σειρά λειτουργικών δαπανών, κατά μεγάλο μέρος ανελαστικών, όπως τις δαπάνες ηλεκτρ. ενέργειας, θέρμανσης, επικοινωνιών, καθαριότητας, φύλαξης και συντήρησης των υποδομών, εκπαιδευτικού υλικού, ενοικίων, κ.λπ. Κατανέμεται στα ΑΕΙ με απόφαση Υπουργού και έχει κάποια αναλογικότητα με τα σχετικά μεγέθη των Ιδρυμάτων. Το κάθε ΑΕΙ εκτελεί τον προϋπολογισμό του με αποφάσεις των οργάνων του, σύμφωνα με το σχέδιο που έχει υποβάλει στο Υπουργείο από την προηγούμενη χρονιά. Απαιτούνται αρκετές εσωτερικές και εξωτερικές τροποποιήσεις.

Το μέρος αυτό της χρηματοδότησης υπέστη τη μεγαλύτερη μείωση κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, με αποτέλεσμα τα τελευταία τουλάχιστον 6 χρόνια να μην καλύπτει τις λειτουργικές δαπάνες πολλών Πανεπιστημίων. Συνήθως απαιτείται έκτακτη χρηματοδότηση κατά την διάρκεια του οικονομικού έτους.

Γ. Έκτακτη Χρηματοδότηση λειτουργικών δαπανών

Πρόσθετη χρηματοδότηση η οποία προστίθεται στον ΤΠ κάθε ιδρύματος με απόφαση Υπουργού, το δεύτερο εξάμηνο ή το Δ' τρίμηνο του οικονομικού έτους.

Δ. Χρηματοδότηση για την Πρόσληψη Διδασκόντων ΠΔ407

Καλύπτει τις δαπάνες πρόσληψης έκτακτου διδακτικού προσωπικού, σύμφωνα με το πδ407/80.

Ε. Φοιτητική Μέριμνα

Περιλαμβάνει δαπάνες για τη σίτιση (φοιτητικές λέσχες), στέγαση (φοιτητικές εστίες και στεγαστικό επίδομα), συγγράμματα, ασφάλιση, κ.λπ. Οι δαπάνες αυτές είναι ανελαστικές και η χρηματοδότησή τους γίνεται με βάση τον αριθμό των φοιτητών που αιτούνται την παροχή υπηρεσίας ή δηλώνουν σύγγραμμα/περίθαλψη κ.λπ.

ΣΤ. Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

Εξοπλισμός εργαστηρίων, κτηριακές υποδομές, συντήρηση κ.λπ. Η κατανομή της χρηματοδότησης γίνεται βάσει αναγκών και απορρόφησης.

Ζ. Συνδρομές Βιβλιοθηκών, Ενίσχυση Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων και Έρευνας**Η. Άλλες τακτικές και έκτακτες χρηματοδοτήσεις**

Ενδεικτικά, δικαστικές δαπάνες, αποκατάσταση ζημιών από φυσικές καταστροφές, κ.ά.

Τον Ιούλιο του 2020, η ΕΘΑΑΕ, με βάση το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία της, εισηγήθηκε τον τρόπο κατανομής της χρηματοδότησης του ΥΠΑΙΘ προς τα ΑΕΙ με βάση τα εξής αντικειμενικά κριτήρια (Πίνακας 30):

Πίνακας 30. Κριτήρια κατανομής της χρηματοδότησης

Κριτήριο (Κ)	Συντελεστής Βαρύτητας (W)	Περιγραφή
K1	10%	Αριθμός Τμημάτων ΑΕΙ
K2	25%	Αριθμός ενεργών προπτυχιακών φοιτητών (v+2)
K3	5%	Αριθμός εξαμήνων φοίτησης
K4	15%	Εργαστηριακότητα Τμημάτων του ΑΕΙ
K5	5%	Γεωγραφική διασπορά του ΑΕΙ
K6	15%	Μόνιμο επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό
K7	15%	Έκτακτο προσωπικό υποστήριξης
K8	10%	Κατανομή τακτικού προϋπολογισμού

Ο συνολικός δείκτης κατανομής για το κάθε ΑΕΙ υπολογίζεται ως το ποσοστό του συνολικού ποσού που θα κατανεμηθεί στα Ιδρύματα. Για το κάθε ΑΕΙ j , υπολογίζονται οι τιμές των Κριτηρίων K_{ij} . Το τελικό ποσοστό κατανομής στο ΑΕΙ j της χρηματοδότησης του ΥΠΑΙΘ για την επόμενη χρονιά υπολογίζεται σύμφωνα με την εξίσωση:

$$AEI_j = \sum_{i=1}^8 W_i * K_{i,j}$$

Επιπλέον, το ΥΠΑΙΘ ζήτησε την εισήγηση του Ανώτατου Συμβουλίου της ΕΘΑΑΕ προκειμένου να προβεί στην κατανομή 149 θέσεων μελών ΔΕΠ σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4653/2020 (Α' 12).

Τα κριτήρια που επιλέχθηκαν από το Ανώτατο Συμβούλιο παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και προσδιορίζονται αναλυτικά παρακάτω:

Πίνακας 31. Αντικειμενικά κριτήρια για την κατανομή της ετήσιας χρηματοδότησης στα ΑΕΙ

Κριτήριο	Περιγραφή
K1	Αριθμός προπτυχιακών φοιτητών
K2	Αριθμός εξαμήνων α κύκλου σπουδών
K3	Αναλογία προπτυχιακών φοιτητών προς μέλη ΔΕΠ
K4	Αριθμός θέσεων ΔΕΠ που έχουν κενωθεί τα προηγούμενα χρόνια και δεν έχουν αναπληρωθεί

Κριτήριο K1: Αριθμός Προπτυχιακών Φοιτητών

Κριτήριο K2: Αριθμός Εξαμήνων Α' Κύκλου Σπουδών

Κριτήριο K3: Αναλογία Προπτυχιακών Φοιτητών ανά μέλη ΔΕΠ

Κριτήριο K4: Κενές θέσεις προηγούμενων ετών

Στη συνέχεια για τον υπολογισμό του συνολικού σταθμισμένου δείκτη κατανομής για κάθε ΑΕΙ, το κάθε κριτήριο λαμβάνεται υπόψη με τον ίδιο συντελεστή βαρύτητας (0,25) και υπολογίζεται η παρακάτω συνάρτηση:

$$\% AEI = (0,25 * K1 + 0,25 * K2 + 0,25 * K3 + 0,25 * K4)$$

Το αποτέλεσμα για κάθε ΑΕΙ πολλαπλασιάζεται με τον συνολικό αριθμό των θέσεων και στρογγυλοποιείται στον πλησιέστερο ακέραιο.

Η ΕΘΑΑΕ πρότεινε, ακόμη, η κατανομή του 20% του συνόλου της κρατικής χρηματοδότησης του ΥΠΑΙΘ να γίνεται με βάση τις εξής κατηγορίες κριτηρίων ποιότητας των ΑΕΙ :

1. Συνεχής βελτίωση βασικών ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων του πανεπιστημίου
2. Αριστεία στην έρευνα και επιδόσεις του επιστημονικού προσωπικού
3. Διασύνδεση με την κοινωνία, την αγορά εργασίας και αξιοποίηση της παραγόμενης γνώσης
4. Διεθνοποίηση
5. Ποιότητας πανεπιστημιακού περιβάλλοντος

Η πρώτη κατηγορία κριτηρίων είναι υποχρεωτική για όλα τα ιδρύματα, τα οποία έχουν δικαίωμα επιλογής δύο (2) επιπλέον κατηγοριών κριτηρίων από τις κατηγορίες 2 έως 5.

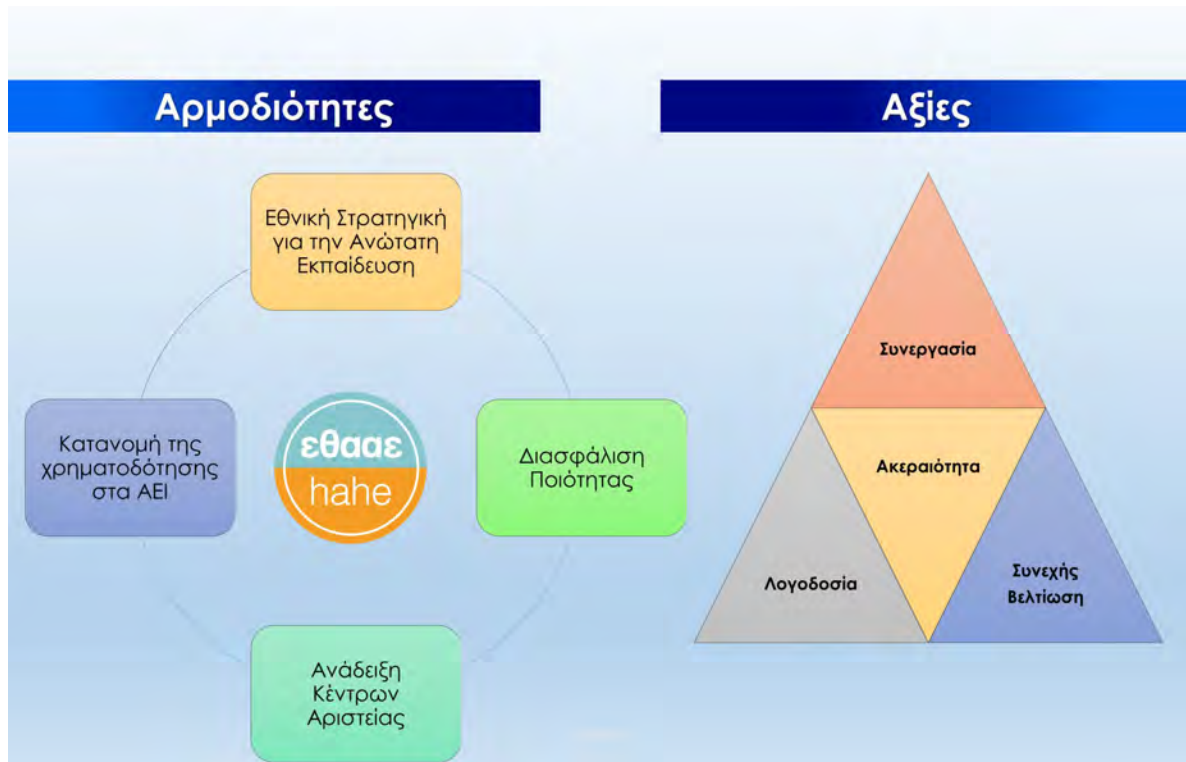
Γ' ΜΕΡΟΣ:

Η στρατηγική και αναπτυξιακή δραστηριότητα της ΕΘΑΑΕ

1. Εισαγωγή

Η ανεξάρτητη Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης θεσμοθετήθηκε με τον νόμο 4653/20 (ΦΕΚ 12Α/24-1-2020) ως συνέχεια και μετονομασία της ΑΔΙΠ (η οποία λειτουργούσε από το 2006), με ταυτόχρονη αναβάθμιση του ρόλου της και αύξηση των αρμοδιοτήτων της. Αποστολή της Αρχής είναι η διασφάλιση υψηλής ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση και στο πλαίσιο αυτό η ΕΘΑΑΕ:

- α. συμβάλλει στη διαμόρφωση και υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση και στην κατανομή της επιχορήγησης των ΑΕΙ και
- β. αξιολογεί και πιστοποιεί την ποιότητα της λειτουργίας των ΑΕΙ.

Σχήμα 64. Σχηματική παρουσίαση του ρόλου της ΕΘΑΑΕ

Η ΕΘΑΑΕ το 2020 προώθησε τους στρατηγικούς της στόχους, οι οποίοι απορρέουν από την αποστολή και τις βασικές της αρμοδιότητες, ως εξής:

- Οργάνωσε τη διεξαγωγή 7 πιστοποιήσεων ΕΣΔΠ, 56 πιστοποιήσεων ΠΠΣ και 1 πιστοποίησης Ξενόγλωσσου ΠΣ, ενώ πραγματοποίησε και εσωτερικό έλεγχο υποβληθεισών προτάσεων πιστοποίησης ΠΠΣ των ΑΕΙ.
- Συνέχισε να υποστηρίζει τα ΑΕΙ στις διαδικασίες πιστοποίησης και δράσεις διασφάλισης ποιότητας.
- Άσκησε τον γνωμοδοτικό της ρόλο προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων για θέματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Συμμετείχε σε ευρωπαϊκές συναντήσεις για τη διασφάλιση της ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση.
- Επικοινωνήσε δημόσια τις δράσεις της σε Συνόδους Πρυτάνεων Πανεπιστημίων.
- Διαχειρίστηκε το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο του ΕΣΠΑ.
- Βελτίωσε τις εσωτερικές διαδικασίες λειτουργίας της επιστημονικής και διοικητικής υπηρεσίας, συνεχίζοντας παράλληλα τις προσπάθειες στελέχωσής της.

1. Τα όργανα διακυβέρνησης της ΕΘΑΕ και οι δράσεις τους

1.1. Ο Πρόεδρος του Ανώτατου Συμβουλίου της ΕΘΑΕ

Πρώτος Πρόεδρος της ΕΘΑΕ ορίστηκε ο Περικλής Α. Μήτκας, Καθηγητής του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του ΑΠΘ και πρώην Πρύτανης του ίδιου Ιδρύματος (ΦΕΚ 94/ΥΟΔΔ/7-2-2020). Ο ορισμός του αποφασίστηκε με ενισχυμένη πλειοψηφία από την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, μετά από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου και κατόπιν της εισήγησης της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον ν. 4653/2020. Η θητεία του Προέδρου είναι τετραετής.

1.2. Το Ανώτατο Συμβούλιο (ΑΣΥ)

Με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 3 του ν. 4653/20 προκηρύχθηκαν στις 12-02-2020 οι θέσεις του Ανώτατου Συμβουλίου της Αρχής. Η ανταπόκριση της ακαδημαϊκής κοινότητας της ημεδαπής και της αλλοδαπής ήταν ιδιαίτερα σημαντική, καθώς υποβλήθηκαν 50 υποψηφιότητες για τις τέσσερις θέσεις των μελών του ΑΣΥ. Η τριμελής επιτροπή αξιολόγησης αποτελούμενη από τον Πρόεδρο της Αρχής, τον Ομ. Καθηγητή του ΕΚΠΑ, Γεώργιο Μπαμπινιώτη και τον Καθηγητή του Johns Hopkins University και μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, Σταμάτιο Κριμιζή, ανέδειξε μέσα από την προβλεπόμενη διαδικασία διαφάνειας και αξιοκρατίας τα τέσσερα μέλη του ΑΣΥ (ΦΕΚ 272/ΥΟΔΔ/13-04-2020).

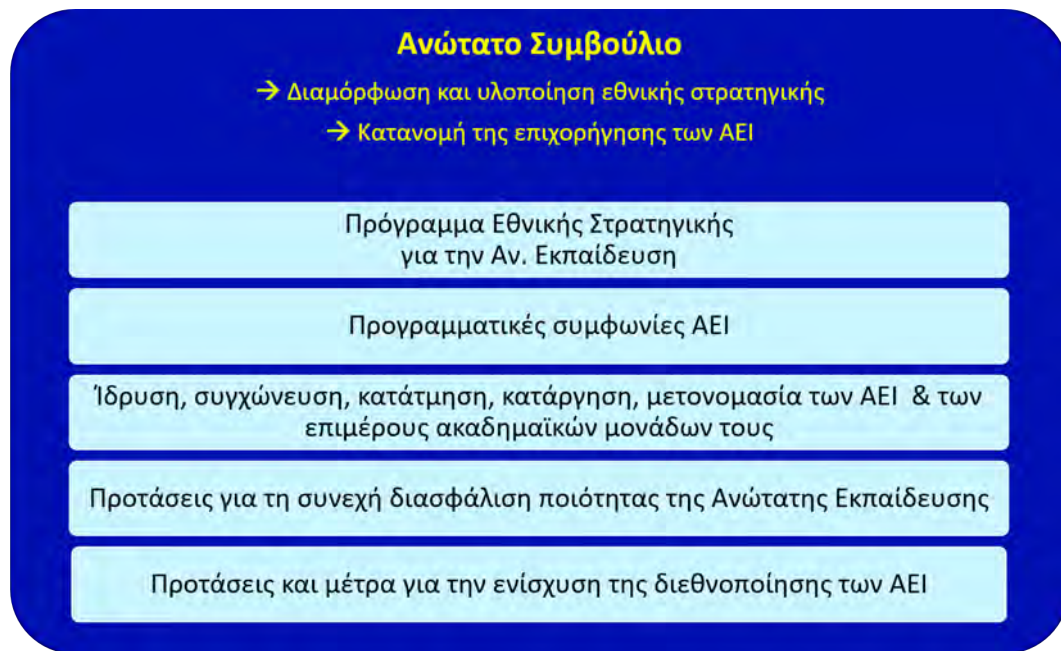
Τα μέλη του Ανώτατου Συμβουλίου είναι:

1. Γεώργιος Χρούσος, Ομ. Καθηγητής Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Αντιπρόεδρος ΑΣΥ
2. Γεώργιος Δουκίδης, Καθηγητής Ηλεκτρονικού Επιχειρείν του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών
3. Χρύσα Κουβελιώτου, Καθηγήτρια Αστροφυσικής του Πανεπιστημίου George Washington (ΗΠΑ)
4. Άγγελος Χανιώτης, Καθηγητής Αρχαίας Ιστορίας και Κλασικών Σπουδών στο Ινστιτούτο Προηγμένων Μελετών (Institute for Advanced Study), Princeton (ΗΠΑ).

Στην πρώτη συνεδρίαση του οργάνου στις 22-04-2020 πραγματοποιήθηκε η εκλογή Αντιπροέδρου και καθορίστηκε η θητεία των μελών του Ανώτατου Συμβουλίου, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Αντιπρόεδρος, με τετραετή θητεία, εκλέχθηκε ομόφωνα ο Ομ. Καθ. Γεώργιος Χρούσος, μετά από εισήγηση του Προέδρου. Η θητεία των μελών ορίστηκε με κλήρωση: Καθ. Χ. Κουβελιώτου μέλος με πενταετή θητεία και Καθ. Α. Χανιώτης και Γ. Δουκίδης μέλη με τριετή θητεία.

1.2.1. Κύριες αρμοδιότητες του ΑΣΥ

Οι κύριες αρμοδιότητες του Ανώτατου συμβουλίου, συνοψίζονται στο Σχήμα 65:

Σχήμα 65. Κύριες αρμοδιότητες ΑΣΥ

1.2.2. Θέματα που εξετάστηκαν από το ΑΣΥ κατά το έτος 2020

Το 2020 πραγματοποιήθηκαν δώδεκα (12) συνεδριάσεις του ΑΣΥ, με κύριες θεματικές:

1. Αλγόριθμος Κατανομής Χρηματοδότησης των ΑΕΙ (αντικειμενικά και ποιοτικά κριτήρια)
2. Πρότυπο Στρατηγικό Πλάνο και Δείκτες Μέτρησης
3. Κριτήρια και διαδικασία εξέτασης αιτημάτων:
 - I. Ίδρυση Τμήματος
 - II. Μετονομασία Τμήματος
 - III. Μεταφορά έδρας Τμήματος/Σχολής
 - IV. Υπαγωγή Τμημάτων πενταετούς φοίτησης στις διατάξεις του άρθρου 46 του ν. 4485/17 (Integrated Master)
4. Προγραμματικές συμφωνίες ΑΕΙ (πρότυπο)
5. Στρατηγική Ανώτατης Εκπαίδευσης για το πρόγραμμα ΕΣΠΑ
6. Κατανομή εκατόν πενήντα (150) νέων θέσεων μελών Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα σύμφωνα με αντικειμενικά κριτήρια
7. Διατύπωση γνώμης της Αρχής επί αιτημάτων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων:
 - I. Αντιστοιχίες Τμημάτων, Εισαγωγικών Κατευθύνσεων & Προγραμμάτων Σπουδών των ΑΕΙ και των ΑΕΑ για το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021
 - II. Ίδρυση νέου Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου (Ε.Π.Ι.)
 - III. Υπαγωγή Τμημάτων ΑΕΙ στις διατάξεις του άρθρου 46 του ν. 4485/17 (Integrated Master) (7 αποφάσεις)
 - IV. Μετονομασία Τμημάτων/Σχολών (3 αποφάσεις)
8. Ετήσια Έκθεση για την Ποιότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης 2019
9. Διοικητικά θέματα
 - I. Οργανισμός της ΕΘΑΕ
 - II. Στελέχωση της Αρχής και θέματα προσωπικού (μετατάξεις, αποσπάσεις, προσλήψεις εξωτερικών συνεργατών)
 - III. Προκήρυξη θέσης Γεν. Διευθυντή της ΕΘΑΕ
10. Οικονομικά θέματα τακτικού προϋπολογισμού και ΕΣΠΑ

1.3. Το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΣΑΠ)

Με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 4 του ν. 4653/20 προκηρύχθηκαν στις 12-02-2020 οι θέσεις του Συμβουλίου Αξιολόγησης και Πιστοποίησης της Αρχής που καλύπτονται από μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ με εξειδίκευση σε 8 επιστημονικούς κλάδους. Η ανταπόκριση της ακαδημαϊκής κοινότητας της ημεδαπής και της αλλοδαπής ήταν σημαντική, καθώς υποβλήθηκαν 58 υποψηφιότητες για τις οκτώ θέσεις των μελών του ΣΑΠ ανά επιστημονικό κλάδο ειδίκευσης. Οι οκτώ τριμελείς επιτροπές αξιολόγησης αποτελούνταν από τον Πρόεδρο της Αρχής και δύο καταξιωμένους και έμπειρους Καθηγητές πρώτης βαθμίδας της ημεδαπής στο υπό εξέταση επιστημονικό πεδίο, οι οποίοι ανέδειξαν μέσα από την προβλεπόμενη διαδικασία διαφάνειας και αξιοκρατίας τα οκτώ μέλη του ΣΑΠ (ΦΕΚ 329/τ. ΥΟΔΔ/04-5-2020).

Ο Πρόεδρος του ΑΣΥ είναι και, κατά νόμο, Πρόεδρος του ΣΑΠ. Η σύνθεση του Συμβουλίου Αξιολόγησης και Πιστοποίησης της ΕΘΑΑΕ έχει ως εξής:

1. Μπουραζέλης Κωνσταντίνος, Ομ. Καθηγητής του Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, για τον κλάδο των Ανθρωπιστικών Επιστημών ή Καλών Τεχνών, Αντιπρόεδρος ΣΑΠ
2. Αναστασιάδης Σπύρος, Καθηγητής Τμήματος Χημείας του Πανεπιστημίου Κρήτης, για τον κλάδο των Φυσικών Επιστημών ή Μαθηματικών
3. Λυγερού Ζωή, Καθηγήτρια Τμήματος Ιατρικής του Πανεπιστημίου Πατρών, για τον κλάδο των Επιστημών Υγείας ή Βιολογίας
4. Νυχάς Γεώργιος, Καθηγητής του Τμήματος Επιστήμης Τροφίμων & Διατροφής του Ανθρώπου του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, για τον κλάδο των Επιστημών Περιβάλλοντος, Αγροτοδιατροφικών ή Γεωτεχνικών Επιστημών
5. Στογιαννίδου Αριάδνη, Καθηγήτρια του Τμήματος Ψυχολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, για τον κλάδο των Οικονομικών ή Κοινωνικών Επιστημών
6. Τσαμάκης Δημήτριος, Ομ. Καθηγητής της Σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, για τον κλάδο των Μηχανικών
7. Φουντεδάκη Αικατερίνη, Καθηγήτρια του Τμήματος Νομικής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, για τον κλάδο των Νομικών ή Πολιτικών Επιστημών
8. Χάλαρης Ιωάννης, Καθηγητής του Τμήματος Μηχανικών Πληροφορικής & Υπολογιστών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, για τον κλάδο της Επιστήμης Πληροφορικής
9. Χιόνης Διονύσιος, Καθηγητής του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, ο οποίος ορίστηκε ως ο κοινός εκπρόσωπος των ΤΕΕ, ΓΕΩΤΤΕ και ΟΕΕ.
10. Φίλης Αστέριος, φοιτητής στο Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου Αθηνών, ως εκπρόσωπος των φοιτητών από το Μητρώο Φοιτητών που τηρεί η ΕΘΑΑΕ.

Στην πρώτη συνεδρίαση του οργάνου πραγματοποιήθηκε η εκλογή Αντιπροέδρου και καθορίστηκε η θητεία των μελών του ΣΑΠ, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Αντιπρόεδρος με τετραετή θητεία, εκλέχθηκε ομόφωνα ο Ομ. Καθ. Κωνσταντίνος Μπουραζέλης, μετά από εισήγηση του Προέδρου. Η θητεία των μελών ΔΕΠ, μετά από κλήρωση, διαμορφώθηκε ως εξής: μέλη με πενταετή θητεία είναι οι Καθ. Ζ. Λυγερού, Αρ. Στογιαννίδου, Αικ. Φουντεδάκη και ο Ομ. Καθ. Δ. Τσαμάκης και μέλη με τριετή θητεία είναι οι Καθ. Σπ. Αναστασιάδης, Γ. Νυχάς και Ι. Χάλαρης. Η θητεία του εκπροσώπου των επιμελητηρίων Καθ. κ. Δ. Χιόνη και του εκπροσώπου των φοιτητών κ. Α. Φίλη είναι ετήσια.

1.3.1. Κύριες αρμοδιότητες του ΣΑΠ

Το ΣΑΠ είναι εν γένει επιφορτισμένο με τις αρμοδιότητες της εφαρμογής διασφάλισης ποιότητας στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας μας. Οι κύριες αρμοδιότητες του συνοψίζονται στο Σχήμα 66:

Σχήμα 66. Κύριες αρμοδιότητες ΣΑΠ

1.3.2. Θέματα που εξετάστηκαν από το ΣΑΠ κατά το έτος 2020

Κατά τα 2020 πραγματοποιήθηκαν οκτώ (8) συνεδριάσεις του ΣΑΠ με τις εξής κύριες θεματικές:

1. Καθορισμός διαδικασίας διεξαγωγής επιθεώρησης με ηλεκτρονικά μέσα
2. Πρότυπο για την αρχική Πιστοποίηση Ξενόγλωσσων Προγραμμάτων Σπουδών (ΞΠΣ)
3. Πρότυπο Πιστοποίησης της ποιότητας των νέων ΠΠΣ
4. Έγκριση 68 Εκθέσεων Πιστοποίησης ΠΠΣ και 1 ΕΣΔΠ και χορήγηση πιστοποίησης
5. Συγκρότηση 72 Επιτροπών Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΕΕΑΠ) για ΕΣΔΠ και ΠΠΣ
6. Εξέταση μίας ένστασης κατά αποτελέσματος Έκθεσης Πιστοποίησης
7. Αξιολόγηση αιτήσεων υποψηφιότητας εμπειρογνομώνων για το Μητρώο
8. Πρόταση για τη σύνταξη και την επικαιροποίηση του Μητρώου Φοιτητών
9. Προτάσεις εσωτερικών επιτροπών του ΣΑΠ αναφορικά με τις Εκθέσεις Πιστοποίησης, το Μητρώο Εμπειρογνομώνων και το Μητρώο Φοιτητών

1.4. Ο Γενικός Διευθυντής

Την ευθύνη της διοίκησης και λειτουργίας της Αρχής έχει ο Γενικός Διευθυντής (άρθρ. 18 του ν. 4653/20), ο οποίος συντονίζει και κατευθύνει την επιστημονική και διοικητική υπηρεσία και τις οργανικές μονάδες τους, όντας ο διοικητικός και πειθαρχικός προϊστάμενος του ειδικού επιστημονικού και του διοικητικού προσωπικού. Ο Γενικός Διευθυντής συμμετέχει χωρίς ψήφο στο Ανώτατο Συμβούλιο και το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης της Αρχής. Το 2020 προκηρύχθηκε δημόσια, λόγω λήξης θητείας, η θέση Γενικού Διευθυντή, πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, για τετραετή θητεία, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρ. 18 του ν. 4653/20. Τη θέση

κατέλαβε μετά από διαδικασία επιλογής η Δρ. Χ.Μπέστα, Γενική Διευθύντρια της Αρχής και κατά την περίοδο 2015-2020.

2. Η επιστημονική και διοικητική υπηρεσία της Αρχής

Η εσωτερική οργάνωση της επιστημονικής και διοικητικής υπηρεσίας της συνίσταται σε πέντε διευθύνσεις, οι οποίες αναπτύσσονται σε τμήματα και γραφεία σύμφωνα με το σχετικό οργανόγραμμα, το οποίο παρατίθεται στο παράρτημα...της έκθεσης. Κατά το 2020 το Ανώτατο Συμβούλιο της Αρχής ενέκρινε Σχέδιο Οργανισμού – Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας της ΕΘΑΑΕ, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρ. 1 του ν. 4653/20, το οποίο υπεβλήθη για έγκριση και έκδοση του σχετικού Προεδρικού Διατάγματος προς το ΥΠΑΙΘ. Οι προβλεπόμενες από τον νόμο οργανικές θέσεις για τη διοικητική και επιστημονική υποστήριξη της Αρχής ανέρχονται σε 45, με καλυμμένες οργανικά μόνο τις οκτώ (8) θέσεις. Το προσωπικό της ΕΘΑΑΕ αποτελείται από μεταταγμένους και αποσπασμένους υπαλλήλους, προερχόμενους από τον στενό και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Στο πλαίσιο της υποστήριξης των λειτουργιών της και της αύξησης των αρμοδιοτήτων της, η Αρχή επεδίωξε το 2020 την ενίσχυση της στελέχωσής της. Με τον ν. 4653/20 αυξήθηκαν οι αρμοδιότητες των οργανικών μονάδων, ενώ διευρύνονται συνεχώς οι δράσεις διασφάλισης ποιότητας και εν γένει υποστήριξης των ΑΕΙ. Παράλληλα αυξήθηκε και ο γνωμοδοτικός ρόλος της Αρχής σε θέματα εθνικής στρατηγικής της Ανώτατης Εκπαίδευσης, επιχορήγησης των ΑΕΙ και σε άλλα ποικίλα αιτήματα του Υπουργείου Παιδείας. Υπό το πρίσμα των νέων οργανικών διατάξεων, ξεκίνησε η διαδικασία μετάταξης του υπηρετούντος προσωπικού που κατέθεσε αίτηση μετάταξης στην Αρχή σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρ. 59 του ν. 4653/20. Στο πλαίσιο προγενέστερης πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την απόσπαση προσωπικού, η ΕΘΑΑΕ υποδέχθηκε στους κόλπους της τρεις (3) νέους υπαλλήλους από εκκρεμούσες περιπτώσεις του 2019, οι οποίοι ανέλαβαν καθήκοντα εντός του 2020. Ταυτόχρονα αποχώρησαν δύο (2) υπάλληλοι λόγω μετατάξεων και ένας (1) λόγω λήξης της απόσπασης.

Το πλέον σημαντικό στοιχείο στην κατεύθυνση της στελέχωσης της ΕΘΑΑΕ υπήρξε, το 2020, η έγκριση της Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου (ΠΥΣ) 33/2006 (ΔΙΠΑΑΔ/Φ.ΕΓΚΡ./104/13657/ 16-07-2020) για την πλήρωση έξι (6) θέσεων διοικητικού προσωπικού και εννέα (9) θέσεων Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 του ν. 2190/1994 μέσω ΑΣΕΠ. Η διαδικασίας αναμένεται να προχωρήσουν εντός του 2021.

Παρ' όλα αυτά, η υποστελέχωση της ΕΘΑΑΕ παραμένει καίριο ζήτημα της Υπηρεσίας. Η διαφορά μεταξύ του υφιστάμενου πλήθους του προσωπικού (23 άτομα: 8 μεταταγμένοι και 15 αποσπασμένοι) και του προβλεπόμενου (45) από το νόμο παραμένει ακόμη μεγάλη και διαχρονικά παρόμοια, παρά τη συστηματικές προσπάθειες στελέχωσης της Υπηρεσίας. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι ακόμη και ο περιορισμένος αριθμός των 23 ατόμων δεν υπήρξε σταθερός καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ως εκ τούτου η μέση τιμή του προσωπικού κυμαίνεται λίγο χαμηλότερα.

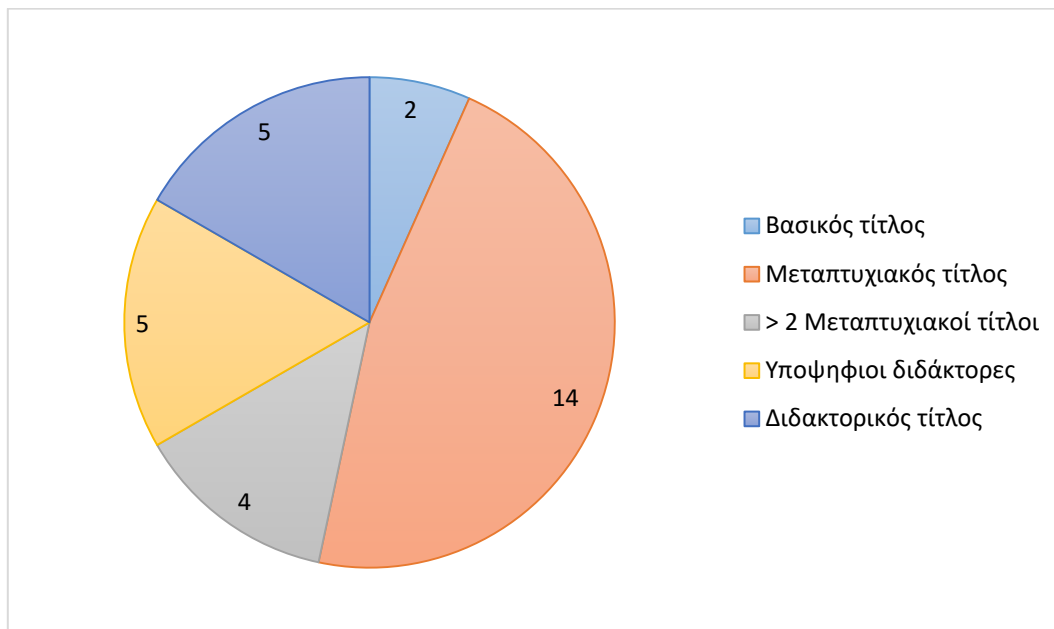
Τα ανωτέρω στοιχεία δεν περιλαμβάνουν τους εξωτερικούς συνεργάτες της ΕΘΑΑΕ, οι οποίοι απασχολούνται στην Αρχή μέσω του ΕΣΠΑ για την υλοποίηση των ΠΕ του έργου. Το 2020 η Αρχή απασχόλησε σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα έξι (6) εξωτερικούς συνεργάτες, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο τεχνικό δελτίο του Έργου.

Επιπροσθέτως, το 2020 η ΕΘΑΑΕ ολοκλήρωσε την ανάρτηση του ψηφιακού οργανογράμματος στην οικεία εφαρμογή του Μητρώου Ανθρώπινου Δυναμικού του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο περιλαμβάνει τις οργανικές μονάδες της Αρχής, τις προβλεπόμενες θέσεις και τα αντίστοιχα

περιγράμματά τους. Κατά τον τρόπο αυτό και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρ. 18 του ν. 4653/20, η ΕΘΑΕ συμμετείχε στον β' κύκλο κινητικότητας του 2020 για αποσπάσεις και μετατάξεις προσωπικού. Οι διαδικασίες του κύκλου αυτού ολοκληρώθηκαν στο 2021.

Δεδομένου του μικρού αριθμού προσωπικού, του συνεχιζόμενου φόρτου εργασίας όλων των Διευθύνσεων και των συνθηκών covid-19, η επιμόρφωση και κατάρτιση του προσωπικού σε αντικείμενα άμεσα συνδεδεμένα με τις υφιστάμενες αρμοδιότητες της Αρχής ήταν εξαιρετικά περιορισμένη. Ωστόσο και παρά τις αντιξοότητες, έγιναν επιμορφώσεις στο ΕΚΔΔΑ, στα προγράμματα του ΙΝΕΠ: «Εκπαίδευση Προϊσταμένων Διευθύνσεων» και «Έκδοση Ηλεκτρονικού Εγγράφου με τη χρήση ψηφιακών υπογραφών», και στην Ημερίδα της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα με «Το δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων μετά την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/680».

Το επίπεδο εκπαίδευσης του προσωπικού της ΕΘΑΕ είναι υψηλό, όπως απεικονίζεται στο ακόλουθο σχήμα.

Σχήμα 67. Επίπεδο εκπαίδευσης ανθρώπινου δυναμικού της ΕΘΑΕ

3. Οικονομικά θέματα

3.1. Οικονομικός Απολογισμός

Η χρηματοδότηση της Αρχής πραγματοποιείται μέσω α). του Τακτικού Προϋπολογισμού, οι πιστώσεις του οποίου εγγράφονται υπό ίδιο φορέα στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας και β). του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση» (ΕΠΕΔΒΜ).

3.2. Τακτικός Προϋπολογισμός

Η διαμόρφωση του Τακτικού Προϋπολογισμού για το έτος 2020 απεικονίζεται στον παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας 32. Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού

Κωδικός Φ./Ε.Φ.	ΑΛΕ126	Περιγραφή ΑΛΕ	Εξοφλήσεις
1019-802-0000000	21101	Αμοιβές μελών Ανεξάρτητων Αρχών	€49.333,88
	21201	Τακτικές αποδοχές τακτικών υπαλλήλων	€532.008,00
	21202	Πρόσθετες αποδοχές τακτικών υπαλλήλων	€13.440,00
	21902	Εργοδοτικές εισφορές τακτικών υπαλλήλων	€123.444,10
	24	Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	€133.339,89
	31	Πάγια περιουσιακά στοιχεία	€781,20
ΣΥΝΟΛΟ			€852.347,07

Οι αμοιβές των πολιτικών υπαλλήλων διαμορφώνονται βάσει της κείμενης νομοθεσίας, σύμφωνα με την οποία η μισθοδοσία του προσωπικού της ΕΘΑΑΕ βαρύνει αποκλειστικά τον τακτικό της προϋπολογισμό και έχει μεταφερθεί από τον προϋπολογισμό των φορέων προέλευσης των υπαλλήλων. Τα μέλη των Συμβουλίων, πλην του Προέδρου της Αρχής, δεν μισθοδοτούνται από την ΕΘΑΑΕ, αλλά από τα οικεία ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Από τον Πίνακα προκύπτει ότι οι δαπάνες αμοιβών καλύπτουν το 69,80% του προϋπολογισμού, οι εισφορές το 14,50%, ενώ το 15,6% αφορά σε αγορές αγαθών και υπηρεσιών και το 0,09% σε πάγια περιουσιακά στοιχεία. Μέρος των λειτουργικών αναγκών της ΕΘΑΑΕ για την υλοποίηση σημαντικού μέρους της αποστολής της καλύπτεται μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος ΕΣΠΑ 2014 - 2020.

3.3. ΕΣΠΑ 2014 – 2020

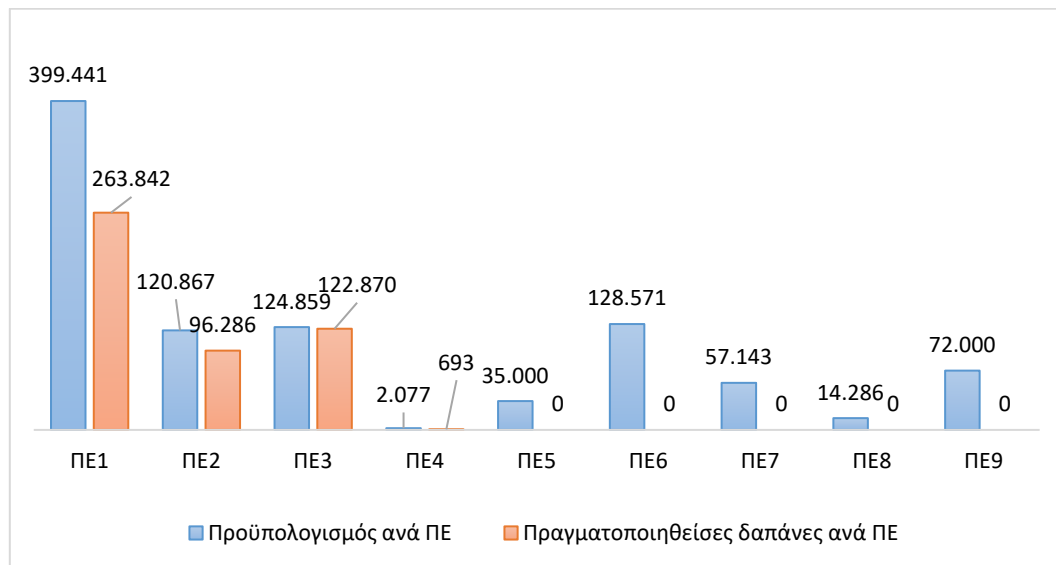
Τα οικονομικά στοιχεία για το 2020 του Υποέργου (Α/Α 1) «Εφαρμογή του Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας στα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης» της Πράξης «Υποστήριξη Αρχής Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΔΙΠ) – Νέα Φάση» με Κωδικό ΟΠΣ 5010714 που εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020» παρουσιάζονται στον Πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 33. Οικονομικά στοιχεία Έργου ΕΣΠΑ 2020

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΟΥ από 01/01/2020 έως 31/12/2020					
«Υποστήριξη Αρχής Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΔΙΠ) – Νέα Φάση» με Κωδικό ΟΠΣ 5010714, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020					
Συνολικός προϋπολογισμός έργου	Έσοδα 2020	Υπόλοιπο	Πραγματοποιηθείσες Δαπάνες	Πληρωμές	Υπόλοιπο Πληρωμών
€ 4.596.103,00	€685.479,54	€3.037.667,66	€483.690,74	€594.473,46	€108.111,56
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗΣ					
Ποσοστό κόστους (Δαπάνες / Προϋπολογισμό)		Ποσοστό δυνητικής απορρόφησης (Δαπάνες / Έσοδα)		Ποσοστό απορρόφησης (Πληρωμές / Έσοδα)	
10,52%		70,52%		86,72%	

Σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, το ποσοστό δυνητικής απορρόφησης μειώθηκε από 72,25 σε 70,52% αλλά το ποσοστό απορρόφησης αυξήθηκε από 60,76% σε 86,72% .

Στο Σχήμα 68 απεικονίζεται το ύψος των πραγματοποιηθεισών δαπανών ανά Πακέτο Εργασίας:

Σχήμα 68. Δαπάνες του Έργου που πραγματοποιήθηκαν ανά ΠΕ κατά το 2020 (σε ευρώ)

Τα Πακέτα Εργασίας (ΠΕ) του Έργου περιγράφονται ως εξής:

ΠΕ 1: Εφαρμογή του Συστήματος Πιστοποίησης (ΠΠΣ & ΜΟΔΙΠ) στα ΑΕΙ

Η ΕΘΑΑΕ, σε συνέχεια των προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος που είχαν σταλεί στα Ιδρύματα της χώρας, πραγματοποίησε το 2020 την πιστοποίηση ποιότητας 7 ΕΣΔΠ, 56 ΠΠΣ και 1 ΞΠΣ από επιτροπές εμπειρογνομόνων. Οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την υλοποίηση αυτών των πιστοποιήσεων είναι αισθητά χαμηλότερες συγκριτικά με το 2019, καθώς περιλαμβάνουν κατά συντριπτική πλειονότητα μόνο την ημερήσια αποζημίωση εμπειρογνομόνων, αφού λόγω των συνθηκών covid-19, η διαδικασία των πιστοποιήσεων πραγματοποιήθηκε με ηλεκτρονικά μέσα.

ΠΕ 2: Εξωτερικοί συνεργάτες

Το έργο των εξωτερικών συνεργατών αφορά πρωτίστως στην αποδελτίωση, κατάταξη, ανάλυση δεδομένων από τις προτάσεις πιστοποίησης των προγραμμάτων σπουδών και των εσωτερικών συστημάτων ποιότητας, στη συσχέτισή τους και παραγωγή δεικτών, στην οριζόντια επεξεργασία των πεδίων του ΟΠΕΣΠ όπως αυτά συμπληρώνονται από τα ΑΕΙ της χώρας, στον ποιοτικό έλεγχο δεδομένων και τον συσχετισμό τους με διεθνή δεδομένα και, τέλος, στην παραγωγή αναφορών. Το 2020 οι Αρχή απασχόλησε συνολικά για διάφορα χρονικά διαστήματα 6 εξωτερικούς συνεργάτες.

ΠΕ 3: Λειτουργικές ανάγκες της ΑΔΙΠ (νυν ΕΘΑΑΕ)

Για το 2020 οι σχετικές δαπάνες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, υπηρεσίες συντήρησης του ΟΠΕΣΠ, προμήθεια αναλώσιμων, περιφερειακών Η/Υ και γραφικής ύλης, ετήσιες συνδρομές στην ΕΝQA και στο ΙΝQAAHE για τη συμμετοχή της Αρχής ως πλήρους μέλους, νομικές υπηρεσίες, υπηρεσίες αποδελτίωσης τύπου, υπηρεσίες δημοσιότητας και εκτυπώσεων πιστοποιητικών.

ΠΕ 4: Επιμόρφωση και μεταφορά τεχνογνωσίας

Η επιμόρφωση και μεταφορά τεχνογνωσίας των μελών και στελεχών της ΕΘΑΑΕ αφορά στα αντικείμενα διασφάλισης ποιότητας, αξιολόγησης, πιστοποίησης και λοιπών συναφών με τους σκοπούς της Αρχής ενεργειών. Το 2020 λόγω των συνθηκών της covid-19, αρκετές δράσεις και εκδηλώσεις διασφάλισης ποιότητας αναβλήθηκαν και άλλες πραγματοποιήθηκαν μόνο ηλεκτρονικά. Η ΕΘΑΑΕ δια του Προέδρου της και της Γεν. Δ/ντριας συμμετείχαν στη διαδικτυακή Γενική Συνέλευση της ΕΝQA στις 29-04-2020 και στη Γενική Συνέλευση 2020 της ΕΝQA στις 22-10-2020.

ΠΕ 5: Πιστοποίηση της ΕΘΑΑΕ (ΕΝQA)

Η Πιστοποίηση της ΕΘΑΑΕ από την Ευρωπαϊκή Ένωση Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΕΝQA): επιθεώρηση και επαναπιστοποίηση της Αρχής ως πλήρους μέλους της ΕΝQA και του Ευρωπαϊκού Μητρώου Διασφάλισης Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (EQAR). Η προετοιμασία της διαδικασίας εσωτερικά στην Υπηρεσία είχε ολοκληρωθεί το 2019 και το σχετικό υλικό για την επιθεώρηση και την επαναπιστοποίηση είχε υποβληθεί στην ΕΝQA. Ωστόσο, με την αλλαγή του νόμου και την αναβάθμιση της ΑΔΙΠ σε ΕΘΑΑΕ, απαιτήθηκε επικαιροποίηση των στοιχείων και προσθήκη θεμάτων και έτσι η διαδικασία ορίστηκε για το 2022.

ΠΕ 6: Εξωτερικοί συνεργάτες (ΟΠΕΣΠ & Διαχείριση δράσεων διασφάλισης ποιότητας)

Το έργο των εξωτερικών συνεργατών στο ΠΕ 6 αφορά:

Α) τον σχεδιασμό των πληροφοριακών υποσυστημάτων του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Εθνικού Συστήματος Ποιότητας της Αρχής (ΟΠΕΣΠ) και ειδικότερα τον σχεδιασμό νέων υποσυστημάτων του ΟΠΕΣΠ (βάσει των διατάξεων του ν. 4653/2020) για τη διαχείριση στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση, τη διαχείριση προγραμματικών συμφωνιών και χρηματοδότησης, τον μηχανισμό ιχνηλάτησης πορείας φοιτητών και αποφοίτων, τη διασύνδεση με πληροφοριακά συστήματα ΑΕΙ και ΥΠΑΙΘ και τη διασύνδεση με τα υφιστάμενα υποσυστήματα του ΟΠΕΣΠ.

Β) τη διαχείριση δράσεων διασφάλισης ποιότητας (νέες διατάξεις & διαδικασίες που περιλαμβάνονται στον ν. 4653/2020) και ειδικότερα την αποδελτίωση, κατάταξη, ανάλυση δεδομένων των προτάσεων πιστοποίησης και παραγωγή σχετικού υποστηρικτικού υλικού (συσχετίσή τους και παραγωγή δεικτών, οριζόντια επεξεργασία των πεδίων του ΟΠΕΣΠ όπως αυτά συμπληρώνονται από τα Ιδρύματα, ποιοτικό έλεγχο δεδομένων, συσχετισμό τους και παραγωγή αναφορών).

ΠΕ 7: Εκπαίδευση ΜΟΔΙΠ

Η υποστήριξη των ΜΟΔΙΠ των Ιδρυμάτων μέσω της ενίσχυσης των Εσωτερικών Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας (ΕΣΔΠ) με ειδικές δραστηριότητες εκπαίδευσης του προσωπικού τους και πραγματοποίησης σεμιναρίων με αντικείμενο την πλήρη και αποδοτική λειτουργία των ΕΣΔΠ των ΜΟΔΙΠ με τη μεταφορά τεχνογνωσίας από πλευράς της Αρχής προς τις ΜΟΔΙΠ των Ιδρυμάτων. Η δράση θα καλύψει τα έξοδα των σεμιναρίων όπως έξοδα μετακινήσεων στελεχών της Αρχής και των ΜΟΔΙΠ από και προς την έδρα της Αρχής και των Ιδρυμάτων, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού και υλικού παρουσιάσεων, κ.α.

ΠΕ 8: Αξιοποίηση και διάχυση αποτελεσμάτων

Η αξιοποίηση και διάχυση των αποτελεσμάτων Διασφάλισης Ποιότητας της Αρχής θα πραγματοποιηθεί με τη διοργάνωση τουλάχιστον δύο ετήσιων συναντήσεων εργασίας με ΑΕΙ και εμπειρογνώμονες, με διοργάνωση συναντήσεων εργασίας με αντικείμενο την αξιοποίηση και

διάχυση των αποτελεσμάτων της Διασφάλισης Ποιότητας που προέκυψαν από τις πιστοποιήσεις τόσο των ΕΣΔΠ όσο και από τις πιστοποιήσεις ΠΠΣ.

ΠΕ 9: Εξωτερικοί συνεργάτες (Μελέτη)

Το έργο των εξωτερικών συνεργατών στο ΠΕ9 αφορά στην εκπόνηση επιστημονικών μελετών για την εφαρμογή εθνικής στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση οι οποίες θα συμβάλουν στη λήψη αποφάσεων από το Ανώτατο Συμβούλιο για την εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση. Ενδεικτικές εργασίες περιλαμβάνουν: (i) μελέτη των διεθνών τάσεων στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ii) μελέτη των τάσεων της Ελληνικής και της Ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας και προοπτικές απορρόφησης των αποφοίτων, (iii) ευκαιρίες και προϋποθέσεις για τη διεθνοποίηση των Πανεπιστημίων, (iv) προοπτικές ενίσχυσης της ερευνητικής δραστηριότητας και διαμόρφωσης του ΕΧΑΕΕ, (v) προτάσεις και δυνατότητες για βελτίωση της θέσης των Ελληνικών ΑΕΙ στις διεθνείς κατατάξεις.

4. Η ΕΘΑΑΕ στις συνθήκες του covid-19

Στις έκτακτες συνθήκες του covid-19 και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις σχετικές ΠΝΠ, ΚΥΑ και εγκυκλίου του ΥΠΕΣ, η ΕΘΑΑΕ προσαρμόστηκε άμεσα στις νέες απαιτήσεις, χωρίς να υστερήσει ποσοτικά και ποιοτικά στην παροχή των υπηρεσιών της και στη συνεργασία της με τους εμπλεκόμενους φορείς. Με απόφαση του Προέδρου της «Επείγοντα μέτρα για την πρόληψη και προστασία από τον κορωνοϊό», ήδη από 17-03-2020, η ΕΘΑΑΕ ξεκίνησε την εφαρμογή της τηλεργασίας για όλους τους υπαλλήλους της, διασφαλίζοντας την υγεία του προσωπικού της και προσφέροντας με ασφάλεια και συνέπεια τις υπηρεσίες της.

Στο πλαίσιο αυτό, η Διεύθυνση Πληροφοριακών Συστημάτων και Τεκμηρίωσης συνέδραμε άμεσα, ταχύτατα και αποτελεσματικά στην υλοποίηση και την υποστήριξη της εξ αποστάσεως λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων και συστημάτων για την απρόσκοπτη προσφορά των υπηρεσιών τους (λειτουργία τηλ. κέντρου και πρωτοκόλλου, συμβατική και ηλεκτρονική αλληλογραφία, διεκπεραίωση εγγράφων και αιτημάτων, διεκπεραίωση διοικητικών και οικονομικών πράξεων, διοργάνωση τηλεδιασκέψεων, εξ αποστάσεως υποστήριξη των πιστοποιήσεων, ψηφιακή υποστήριξη των συνεδριάσεων των οργάνων της Αρχής, υποστήριξη των ΑΕΙ, κ.ο.κ.).

Παρά τον μικρό αριθμό προσωπικού και τη χρήση αδειών ειδικού σκοπού, η ΕΘΑΑΕ, μέσω της Δ/νσης Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης, πραγματοποίησε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες για την εφαρμογή των μέτρων προστασίας και περιορισμού της διασποράς του κορωνοϊού (σε εβδομαδιαία βάση ενημέρωση προσωπικού για μέτρα και εξελίξεις, έκδοση ΒΚΕ, συμπλήρωση απαιτούμενων στοιχείων στην Απογραφή της μικροεφαρμογής «Στελέχωση Υπηρεσιών στο πλαίσιο των μέτρων για COVID 19», διενέργεια απολυμάνσεων, παροχή απαιτούμενου υγειονομικού υλικού στο προσωπικό (μάσκες, αντισηπτικά) κ.ά.).

Για την απρόσκοπτη συνέχιση των πιστοποιήσεων, η ΕΘΑΑΕ προχώρησε έγκαιρα στις απαιτούμενες διαφοροποιήσεις των σταδίων της διαδικασίας πιστοποίησης, καθώς λόγω της πανδημίας δεν ήταν πλέον εφικτή η μετακίνηση των εμπειρογνομόνων από το εξωτερικό και η επιτόπια επιθεώρηση στις εγκαταστάσεις των Ιδρυμάτων. Το ΣΑΠ, στην πρώτη κιόλας συνεδριάσή του (ΣΑΠ 1/14-05-2020), προσαρμοσε αναλόγως τα σημεία της διαδικασίας και η διενέργεια της επιθεώρησης από την Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης εφαρμόζεται με ηλεκτρονικά μέσα.

5. Δράσεις ενημέρωσης και συνεργασίας

Λόγω μετονομασίας της ΑΔΙΠ και των σχετικών επακόλουθων ενεργειών για ανάδειξη νέων Συμβουλίων της Αρχής, αλλά και λόγω της πανδημίας covid-19, περιορίστηκαν σε μεγάλο βαθμό οι σχετικές δράσεις δημοσιότητας και επαφών με τους εμπλεκόμενους φορείς, οι εκδηλώσεις απονομής πιστοποιητικών ποιότητας στα ΑΕΙ, αλλά και διάφορες δια ζώσης δράσεις στο πλαίσιο της υποστήριξης των ΑΕΙ. Οι περισσότερες συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακά.

5.1. Δράσεις υποστήριξης των ΑΕΙ της χώρας

Οι ενημερωτικές τεχνικές συναντήσεις της Γεν. Δ/τριας με τους Προέδρους και με στελέχη των ΜΟΔΙΠ των Ιδρυμάτων συνεχίστηκαν διαδικτυακά, με στόχο πάντοτε τη σφαιρική ενημέρωσή τους για τα θέματα πιστοποίησης, αλλά και νέες δράσεις διασφάλισης ποιότητας (όπως υποστήριξη ΜΟΔΙΠ, προγραμματικές συμφωνίες, γραφεία διασύνδεσης).

Σημαντική πρωτοβουλία υπήρξε η έναρξη λειτουργίας (27-04-2020) ηλεκτρονικού forum για ανταλλαγή προτάσεων/καλών πρακτικών και εναλλακτικών τρόπων εξέτασης και αξιολόγησης των φοιτητών για την εξεταστική Ιουνίου, λόγω covid-19.

Ενδεικτικές συναντήσεις που έλαβαν χώρα:

3-06-2020: Τηλεδιάσκεψη Προέδρου με Πρυτάνεις ΠΑΔΑ, ΕΛΜΕΠΑ και ΠΑΠΕΛ για θέματα πιστοποίησης, το ζήτημα της ακαδημαϊκής ισοτίμησης των πρόσφατων 5ετούς φοίτησης προπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών

5-06-2020: Επίσκεψη και συνάντηση εργασίας Προέδρου με πρυτανικές αρχές του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης με θέματα το πρόγραμμα εθνικού σχεδιασμού για την ανώτατη εκπαίδευση, την ίδρυση νέων ακαδημαϊκών τμημάτων στο ΔΠΘ, την κατανομή του ετήσιου προϋπολογισμού επιχορήγησης με βάση τους δείκτες ποιότητας και επιτευγμάτων και άλλα ζητήματα διασφάλιση ποιότητας και εξ αποστάσεως διδασκαλία και εξετάσεις.

18-06-2020: Επίσκεψη Προέδρου στο Παν/μιο Δυτικής Μακεδονίας και συνάντηση με πρυτανικές αρχές όπου συζητήθηκαν οι κεντρικοί άξονες του στρατηγικού σχεδιασμού του Ιδρύματος και τα χαρακτηριστικά του μέσα από τους δείκτες ποιότητας και έρευνας, ο ρόλος του ΑΕΙ στην περιοχή και μέτρα για την εξ αποστάσεως διδασκαλία και τις εξετάσεις.

15-07-2020: Ενημέρωση ΑΕΙ για την εγγραφή φοιτητών στο Μητρώο φοιτητών της ΕΘΑΑΕ με σκοπό τη στελέχωση των Επιτροπών Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης.

11-12-2020: Ενημερωτική συνάντηση του Προέδρου και της Γεν. Δ/τριας με τους Προέδρους των Τμημάτων, τη ΜΟΔΙΠ και τις ΟΜΕΑ του Πάντειου Πανεπιστημίου μέσω τηλεδιάσκεψης.

Κατά τη διάρκεια του έτους πραγματοποιήθηκαν τηλε-συναντήσεις των ΑΕΙ με τη Γεν. Διευθύντρια και στελέχη της Υπηρεσίας με θέματα α) την εφαρμογή των προτύπων ποιότητας, β) την εφαρμογή των δράσεων ΕΣΠΑ για την ενίσχυση των ΜΟΔΙΠ και των Γραφείων Διασύνδεσης

5.2. Ενημέρωση στις Συνόδους Πρυτάνεων και Προέδρων ΔΕ των ελληνικών ΑΕΙ

Ο Πρόεδρος της Αρχής συμμετείχε στις εργασίες της 94ης Συνόδου Πρυτάνεων και Προέδρων ΔΕ ελληνικών ΑΕΙ (27-31/07/2020), όπου πραγματοποίησε την πρώτη παρουσίαση των αντικειμενικών κριτηρίων για την κατανομή της ετήσιας χρηματοδότησης στα ΑΕΙ. Η Γεν. Δ/τρια συμμετείχε στην 25η Σύνοδο Αντιπρυτάνεων Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Φοιτητικής Μέριμνας και Αντιπρυτάνεων

Διοικητικών Υποθέσεων με την εισήγηση «Ζητήματα πιστοποίησης των Π.Π.Σ. των Τμημάτων και των Ε.Σ.Δ.Π. των Ιδρυμάτων».

Ο Πρόεδρος της Αρχής συμμετείχε στη διαδικτυακή 95η Σύνοδο Πρυτάνεων και Προέδρων ΔΕ των ελληνικών ΑΕΙ (16-18/12/2020), όπου παρουσίασε την πρόταση της ΕΘΑΑΕ αναφορικά με τα ποιοτικά κριτήρια και τους δείκτες αποτίμησης της ποιότητας των ΑΕΙ, βάσει των οποίων θα συνάπτεται η προγραμματική συμφωνία του ΑΕΙ με το ΥΠΑΙΘ. Η Γεν. Δ/ντρια συμμετείχε στην 26η Σύνοδο Αντιπρυτάνεων Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Φοιτητικής Μέριμνας και Αντιπρυτάνεων Διοικητικών Υποθέσεων στο πλαίσιο ενημέρωσης δράσεων για την υποστήριξη των ΜΟΔΙΠ.

5.3. Συνεργασίες με θεσμούς και φορείς

3-11-2020: έναρξη συνεργασίας μεταξύ ΕΘΑΑΕ και ΕΛΣΤΑΤ με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των στατιστικών δεδομένων της χώρας στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

5.4. Ενημέρωση στη Βουλή των Ελλήνων

Στις 6-10-2020, ο Πρόεδρος της ΕΘΑΑΕ επέδωσε την Ετήσια Έκθεση για την Ποιότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης 2019 στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων και τον Πρόεδρο της Διαρκούς Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων της ΒτΕ. Η Έκθεση δεν παρουσιάστηκε, ως είθισται, ενώπιον της Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων λόγω των έκτακτων συνθηκών της covid-19.

6. Διεθνές και ευρωπαϊκό προφίλ της ΕΘΑΑΕ

Η ΕΘΑΑΕ, ως πλήρες μέλος στο Διεθνές Δίκτυο Φορέων Διασφάλισης Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (INQAAHE), συμμετείχε διαδικτυακά σε σχετικές ενημερώσεις, παρακολουθώντας τις διεθνείς εξελίξεις στα θέματα της διασφάλισης ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Ως πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ENQA), η ΕΘΑΑΕ συμμετείχε και το 2020 στα όργανα και τις αποφάσεις της ENQA, παρακολουθώντας συστηματικά τις ευρωπαϊκές πολιτικές δράσεων στη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση και τις εξελίξεις γενικότερα στον ΕΧΑΕ.

Ειδικότερα, δια του Προέδρου της και της Γεν. Δ/ντριας, η Αρχή εκπροσωπήθηκε:

1. Στη διαδικτυακή Γενική Συνέλευση της ENQA (29-04-2020), που πραγματοποιήθηκε στη θέση του 10ου Φόρουμ των Μελών της, το οποίο ακυρώθηκε λόγω των συνθηκών της πανδημίας.
2. Στη διαδικτυακή Γενική Συνέλευση του 2020 της ENQA (22-10-2020) και
3. Στο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τη Διασφάλιση Ποιότητας του 2020 (12-11-2020).

6.1. Παρουσία της ΕΘΑΑΕ σε δημόσιες εκδηλώσεις

Στις 30 και 31-5-2020, ο Οργανισμός Ανοιχτών Τεχνολογιών (ΕΕΛΛΑΚ) σε συνεργασία με την ΕΘΑΑΕ, το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα διοργάνωσε την Διημερίδα «Εξ αποστάσεως εκπαίδευση: η επόμενη μέρα. Η πρόκληση της ανοιχτής εκπαίδευσης». Ο Πρόεδρος της Αρχής συμμετείχε με την ομιλία του «Ένας πρώτος απολογισμός της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην Τριτοβάθμια».

Επίλογος

Από τη σύγκριση μεταξύ εθνικών και διεθνών μεγεθών της Ανώτατης Εκπαίδευσης, προκύπτει ότι η Ελλάδα παράγει ένα σχετικά μεγάλο πλήθος πτυχιούχων, επενδύοντας στην αντίστοιχη σημαντική δημόσια δαπάνη. Όμως, το αναμενόμενο δημόσιο όφελος από την πλήρη αξιοποίηση των αποφοίτων στην εθνική οικονομία περιορίζεται, καθώς οι πτυχιούχοι είτε παραμένουν άνεργοι είτε μεταναστεύουν λόγω των περιορισμένων επαγγελματικών προοπτικών που απορρέουν από τις διαθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας. Επομένως, σημαντικό μέρος της αρχικής εθνικής επένδυσης ωφελεί τις χώρες στις οποίες οι πτυχιούχοι μεταναστεύουν. Η Ελλάδα φαίνεται να υστερεί και σε βασικούς συντελεστές της Ανώτατης Εκπαίδευσης, οι οποίοι επηρεάζουν το επίπεδο των σπουδών και τη διεθνή θέση των ελληνικών Πανεπιστημίων στις λίστες κατάταξης, όπως είναι η δυσμενής αναλογία διδασκόντων/φοιτητών, τα χαμηλά ποσοστά αποφοίτησης, η ανισορροπία της εκπροσώπησης των φύλων στους διδάσκοντες, ο χαμηλός ρυθμός ανανέωσης του διδακτικού προσωπικού. Αντίστοιχη υστέρηση παρατηρείται και στο σύστημα διακυβέρνησης των ΑΕΙ με αδύναμους θεσμούς αυτονομίας και λογοδοσίας, οι οποίοι πάντως σταδιακά ισχυροποιούνται με την πρόοδο της πιστοποίησης. Ωστόσο, υπάρχουν και αξιοσημείωτες διεθνείς θετικές επιδόσεις της χώρας μας στα θέματα των ερευνητικών δραστηριοτήτων και τη συμμετοχή της στην ευρωπαϊκή έρευνα, επιδόσεις που παρόλ' αυτά δεν έχουν ακόμη κεφαλαιοποιηθεί και αξιοποιηθεί με την κατάλληλη ερευνητική στρατηγική.

Από τη συνεχιζόμενη διαδικασία πιστοποίησης των ΕΣΔΠ και ΠΠΣ προκύπτει ότι η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης εμφανίζει θετικά στοιχεία και βελτιώσεις βάσει των απαιτήσεων πιστοποίησης, ωστόσο εμφανίζει και χρόνιες αδυναμίες, οι οποίες έχουν επίπτωση στα αποκτώμενα ακαδημαϊκά προσόντα των αποφοίτων. Οι αδυναμίες αυτές αφορούν: (α) τη δομή των προσφερόμενων προγραμμάτων σπουδών και τη μη συστηματική συσχέτισή τους με τις διεθνείς εξελίξεις της επιστήμης, (β) την περιστασιακή σύνδεσή τους με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της οικονομίας, (γ) τον χαμηλό ρυθμό εφαρμογής εσωτερικών διαδικασιών ποιότητας για τον έλεγχο της διδασκαλίας και της μάθησης καθώς και (δ) τη χαμηλή συμμετοχή φοιτητών και άλλων ενδιαφερόμενων εξωτερικών φορέων στη διασφάλιση ποιότητας.

Η ΕΘΑΑΕ, η οποία εντός του 2020 απέκτησε νέο θεσμικό πλαίσιο, ονομασία (από πρώην ΑΔΙΠ) και νέες αρμοδιότητες, έχει προβεί στην κατάλληλη αναδιοργάνωση των διαδικασιών της και των δραστηριοτήτων, ώστε να ανταποκριθεί στον αναβαθμισμένο ρόλο που της απονέμει ο νόμος. Στο πλαίσιο αυτό, επιχείρησε να υποστηρίξει και να προωθήσει την ποιότητα των ΑΕΙ με την έκδοση νέων προτύπων, κανόνων και οδηγιών, την αξιοποίηση χρηματοδοτήσεων του ΕΣΠΑ προς όφελος των Ιδρυμάτων, την τακτική επικοινωνία με αυτά και την ενημέρωση της ηγεσίας και των αρμόδιων οργάνων τους. Η ΕΘΑΑΕ προέβη στις κατάλληλες επεξεργασίες και στη διατύπωση εισηγήσεων προς την πολιτική ηγεσία του ΥΠΑΙΘ για θέματα της εθνικής στρατηγικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση, τη διάρθρωση του ακαδημαϊκού χάρτη, των Ιδρυμάτων και των μονάδων τους καθώς και τη θέσπιση κριτηρίων και δεικτών για την κατανομή της δημόσιας χρηματοδότησης και των θέσεων προσωπικού στα ΑΕΙ.

Παραρτήματα

Παράρτημα Α.1: Αναλυτικός Χάρτης της ελληνικής ανώτατης εκπαίδευσης (Δεκέμβριος 2020)

Πίνακας 34. Αναλυτικός χάρτης της ελληνικής ανώτατης εκπαίδευσης

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ									
1	ΑΣΚΤ	Αθήνα	Εικαστικών Τεχνών	Εικαστικών Τεχνών		✓			
2	ΑΣΚΤ	Αθήνα	Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης	Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης	✓				
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ									
3	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας			✓		
4	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών	Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών		✓			
5	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών		✓			
6	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Βιολογίας	Βιολογίας		✓			
7	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας		✓			
8	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας	Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας			✓		
9	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Γεωλογίας	Γεωλογίας		✓			
10	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Γεωπονίας	Γεωπονίας		✓			
11	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος	Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος			✓		
12	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας	Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας		✓			
13	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών		✓			
14	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	✓				
15	ΑΠΘ	Σέρρες	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού Σερρών	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού Σερρών			✓		
16	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης	Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης			✓		
17	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών		✓			
18	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Θεάτρου	Θεάτρου		✓			

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
19	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Θεολογίας	Θεολογίας			✓		
20	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Θεολογίας	Θεολογίας - Μουσουλμανικών Σπουδών			✓		
21	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Ιατρική Σχολή	Ιατρικής	✓				
22	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Ιστορίας και Αρχαιολογίας	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		✓			
23	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας			✓		
24	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Κινηματογράφου	Κινηματογράφου			✓		
25	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Κτηνιατρική Σχολή	Κτηνιατρικής			✓		
26	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Μαθηματικών	Μαθηματικών		✓			
27	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης	Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης		✓			
28	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Μηχανολόγων Μηχανικών	Μηχανολόγων Μηχανικών	✓				
29	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Μουσικών Σπουδών	Μουσικών Σπουδών		✓			
30	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Νομικής	Νομικής		✓			
31	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Οδοντιατρικής	Οδοντιατρικής		✓			
32	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικών Επιστημών		✓			
33	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης		✓			
34	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Πληροφορικής	Πληροφορικής		✓			
35	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας	Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας			✓		
36	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Πολιτικών Επιστημών	Πολιτικών Επιστημών			✓		
37	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Πολιτικών Μηχανικών	Πολιτικών Μηχανικών	✓				
38	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Φαρμακευτικής	Φαρμακευτικής		✓			
39	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Φιλολογίας	Φιλολογίας		✓			
40	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής	Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής		✓			
41	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Φυσικής	Φυσικής		✓			
42	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Χημείας	Χημείας		✓			
43	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Χημικών Μηχανικών	Χημικών Μηχανικών		✓			
44	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Ψυχολογίας	Ψυχολογίας		✓			

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ									
45	ΑΣΠΑΙΤΕ	Αθήνα	Εκπαιδευτικών Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Εκπαιδευτικών Ηλεκτρονικών Μηχανικών	Εκπαιδευτικών Ηλεκτρολόγων Μηχανικών				✓	
46	ΑΣΠΑΙΤΕ	Αθήνα	Εκπαιδευτικών Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Εκπαιδευτικών Ηλεκτρονικών Μηχανικών	Εκπαιδευτικών Ηλεκτρονικών Μηχανικών				✓	
47	ΑΣΠΑΙΤΕ	Αθήνα	Εκπαιδευτικών Μηχανολόγων Μηχανικών	Εκπαιδευτικών Μηχανολόγων Μηχανικών				✓	
48	ΑΣΠΑΙΤΕ	Αθήνα	Εκπαιδευτικών Πολιτικών Μηχανικών	Εκπαιδευτικών Πολιτικών Μηχανικών				✓	
ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ									
49	ΓΠΑ	Αθήνα	Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης	Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης			✓		
50	ΓΠΑ	Αθήνα	Αξιοποίησης Φυσικών Πόρων και Γεωργικής Μηχανικής	Αξιοποίησης Φυσικών Πόρων και Γεωργικής Μηχανικής	✓				
51	ΓΠΑ	Αθήνα	Βιοτεχνολογίας	Βιοτεχνολογίας	✓				
52	ΓΠΑ	Καρπενήσι	Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος	Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος					✓
53	ΓΠΑ	Θήβα	Διοίκησης Γεωργικών Επιχειρήσεων και Συστημάτων Εφοδιασμού	Διοίκησης Γεωργικών Επιχειρήσεων και Συστημάτων Εφοδιασμού					✓
54	ΓΠΑ	Αθήνα	Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής	Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής και Υδατοκαλλιεργειών	✓				
55	ΓΠΑ	Αθήνα	Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής του Ανθρώπου	Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής του Ανθρώπου		✓			
56	ΓΠΑ	Αθήνα	Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής	Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής	✓				
57	ΓΠΑ	Άμφισσα	Περιφερειακής και Οικονομικής Ανάπτυξης	Περιφερειακής και Οικονομικής Ανάπτυξης					✓
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ									
58	ΔΠΘ	Ορεστιάδα	Αγροτικής Ανάπτυξης	Αγροτικής Ανάπτυξης			✓		
59	ΔΠΘ	Ξάνθη	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών		✓			
60	ΔΠΘ	Κομοτηνή	Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξέινων Χωρών	Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξέινων Χωρών		✓			
61	ΔΠΘ	Ορεστιάδα	Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων	Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων		✓			
62	ΔΠΘ	Κομοτηνή	Ελληνικής Φιλολογίας	Ελληνικής Φιλολογίας	✓				
63	ΔΠΘ	Κομοτηνή	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	✓				

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
64	ΔΠΘ	Αλεξανδρούπολη	Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία	Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία			✓		
65	ΔΠΘ	Ξάνθη	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	✓				
66	ΔΠΘ	Αλεξανδρούπολη	Ιατρικής	Ιατρικής	✓				
67	ΔΠΘ	Κομοτηνή	Ιστορίας και Εθνολογίας	Ιστορίας και Εθνολογίας	✓				
68	ΔΠΘ	Κομοτηνή	Κοινωνικής Εργασίας	Κοινωνικής Εργασίας					✓
69	ΔΠΘ	Κομοτηνή	Κοινωνικής Πολιτικής	Κοινωνικής Πολιτικής					✓
70	ΔΠΘ	Ξάνθη	Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης	Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης		✓			
71	ΔΠΘ	Ξάνθη	Μηχανικών Περιβάλλοντος	Μηχανικών Περιβάλλοντος	✓				
72	ΔΠΘ	Αλεξανδρούπολη	Μοριακής Βιολογίας και Γενετικής	Μοριακής Βιολογίας και Γενετικής	✓				
73	ΔΠΘ	Κομοτηνή	Νομικής	Νομικής	✓				
74	ΔΠΘ	Κομοτηνή	Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικών Επιστημών	✓				
75	ΔΠΘ	Αλεξανδρούπολη	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	✓				
76	ΔΠΘ	Κομοτηνή	Πολιτικής Επιστήμης	Πολιτικής Επιστήμης					✓
77	ΔΠΘ	Ξάνθη	Πολιτικών Μηχανικών	Πολιτικών Μηχανικών	✓				
ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ									
78	ΔΙΠΑΕ	Δράμα	Αγροτικής Βιοτεχνολογίας και Οινολογίας	Αγροτικής Βιοτεχνολογίας και Οινολογίας					✓
79	ΔΙΠΑΕ	Θεσσαλονίκη	Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία	Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία					✓
80	ΔΙΠΑΕ	Θεσσαλονίκη	Βιβλιοθηκονομίας, Αρχειονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης	Βιβλιοθηκονομίας, Αρχειονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης					✓
81	ΔΙΠΑΕ	Θεσσαλονίκη	Βιοϊατρικών Επιστημών	Βιοϊατρικών Επιστημών					✓
82	ΔΙΠΑΕ	Θεσσαλονίκη	Γεωπονίας	Γεωπονίας					✓
83	ΔΙΠΑΕ	Δράμα	Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος	Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος					✓
84	ΔΙΠΑΕ	Κιλκίς	Δημιουργικού Σχεδιασμού και Ένδυσης	Δημιουργικού Σχεδιασμού και Ένδυσης					✓
85	ΔΙΠΑΕ	Κατερίνη	Διοίκησης Εφοδιαστικής Αλυσίδας	Διοίκησης Εφοδιαστικής Αλυσίδας					✓
86	ΔΙΠΑΕ	Θεσσαλονίκη	Διοίκησης Οργανισμών, Μάρκετινγκ και Τουρισμού	Διοίκησης Οργανισμών, Μάρκετινγκ και Τουρισμού					✓

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
87	ΔΙΠΑΕ	Καβάλα	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας					✓
88	ΔΙΠΑΕ	Θεσσαλονίκη	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων					✓
89	ΔΙΠΑΕ	Θεσσαλονίκη	Επιστημών Διατροφής και Διαιτολογίας	Επιστημών Διατροφής και Διαιτολογίας					✓
90	ΔΙΠΑΕ	Σέρρες	Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής	Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής					✓
91	ΔΙΠΑΕ	Θεσσαλονίκη	Λογιστικής και Πληροφοριακών Συστημάτων	Λογιστικής και Πληροφοριακών Συστημάτων					✓
92	ΔΙΠΑΕ	Καβάλα	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής					✓
93	ΔΙΠΑΕ	Θεσσαλονίκη	Μαιευτικής	Μαιευτικής					✓
94	ΔΙΠΑΕ	Θεσσαλονίκη	Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης	Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης					✓
95	ΔΙΠΑΕ	Θεσσαλονίκη	Μηχανικών Περιβάλλοντος	Μηχανικών Περιβάλλοντος					✓
96	ΔΙΠΑΕ	Θεσσαλονίκη	Μηχανικών Πληροφορικής και Ηλεκτρονικών Συστημάτων	Μηχανικών Πληροφορικής και Ηλεκτρονικών Συστημάτων					✓
97	ΔΙΠΑΕ	Σέρρες	Μηχανικών Πληροφορικής, Υπολογιστών και Τηλεπικοινωνιών	Μηχανικών Πληροφορικής, Υπολογιστών και Τηλεπικοινωνιών					✓
98	ΔΙΠΑΕ	Σέρρες	Μηχανικών Τοπογραφίας και Γεωπληροφορικής	Μηχανικών Τοπογραφίας και Γεωπληροφορικής					✓
99	ΔΙΠΑΕ	Σέρρες	Μηχανολόγων Μηχανικών	Μηχανολόγων Μηχανικών					✓
100	ΔΙΠΑΕ	Θεσσαλονίκη	Νοσηλευτικής	Νοσηλευτικής					✓
101	ΔΙΠΑΕ	Διδυμότειχο	Νοσηλευτικής	Νοσηλευτικής (Παράρτημα Διδυμοτείου)					✓
102	ΔΙΠΑΕ	Σέρρες	Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικών Επιστημών					✓
103	ΔΙΠΑΕ	Σέρρες	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων					✓
104	ΔΙΠΑΕ	Καβάλα	Πληροφορικής	Πληροφορικής					✓
105	ΔΙΠΑΕ	Σέρρες	Πολιτικών Μηχανικών	Πολιτικών Μηχανικών					✓
106	ΔΙΠΑΕ	Καβάλα	Φυσικής	Φυσικής					✓
107	ΔΙΠΑΕ	Θεσσαλονίκη	Φυσικοθεραπείας	Φυσικοθεραπείας					✓
108	ΔΙΠΑΕ	Καβάλα	Χημείας	Χημείας					✓
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ									
109	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας			✓		
110	ΕΚΠΑ	Ψαχνά Ευβοίας	Αγροτικής Ανάπτυξης, Αγροδιατροφής και Διαχείρισης Φυσικών Πόρων	Αγροτικής Ανάπτυξης, Αγροδιατροφής και Διαχείρισης Φυσικών Πόρων					✓

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
111	ΕΚΠΑ	Ψαχνά Ευβοίας	Αεροδιαστημικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	Αεροδιαστημικής Επιστήμης και Τεχνολογίας					✓
112	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Βιολογίας	Βιολογίας	✓				
113	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας		✓			
114	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας	Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας			✓		
115	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος	Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος	✓				
116	ΕΚΠΑ	Ψαχνά Ευβοίας	Διαχείρισης Λιμένων και Ναυτιλίας	Διαχείρισης Λιμένων και Ναυτιλίας					✓
117	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών	Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών					✓
118	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	✓				
119	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης	Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης		✓			
120	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	✓				
121	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Θεατρικών Σπουδών	Θεατρικών Σπουδών	✓				
122	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Θεολογίας	Θεολογίας			✓		
123	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Ιατρική Σχολή	Ιατρικής	✓				
124	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας	Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας				✓	
125	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Ιστορίας και Αρχαιολογίας	Ιστορίας και Αρχαιολογίας	✓				
126	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης	Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης		✓			
127	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας	✓				
128	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Κοινωνικής Θεολογίας	Κοινωνικής Θεολογίας			✓		
129	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Κοινωνιολογίας	Κοινωνιολογίας					✓
130	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Μαθηματικών	Μαθηματικών	✓				
131	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Μουσικών Σπουδών	Μουσικών Σπουδών	✓				
132	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Νομικής	Νομικής		✓			
133	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Νοσηλευτικής	Νοσηλευτικής	✓				
134	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Οδοντιατρικής	Οδοντιατρικής		✓			
135	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικών Επιστημών	✓				
136	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης		✓			

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
137	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης					✓
138	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών	✓				
139	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης	Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης	✓				
140	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Ρωσικής Γλώσσας και Φιλολογίας και Σλάβικων Σπουδών	Ρωσικής Γλώσσας και Φιλολογίας και Σλάβικων Σπουδών					✓
141	ΕΚΠΑ	Ψαχνά Ευβοίας	Τεχνολογιών Ψηφιακής Βιομηχανίας	Τεχνολογιών Ψηφιακής Βιομηχανίας					✓
142	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Τούρκικων Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών	Τούρκικων Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών			✓		
143	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Φαρμακευτικής	Φαρμακευτικής	✓				
144	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Φιλολογίας	Φιλολογίας	✓				
145	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Φιλοσοφίας	Φιλοσοφίας					✓
146	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Φυσικής	Φυσικής	✓				
147	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Χημείας	Χημείας	✓				
148	ΕΚΠΑ	Ψαχνά Ευβοίας	Ψηφιακών Τεχνών και Κινηματογράφου	Ψηφιακών Τεχνών και Κινηματογράφου					✓
149	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Ψυχολογίας	Ψυχολογίας	✓				
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ									
150	ΕΜΠ	Αθήνα	Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών	Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών		✓			
151	ΕΜΠ	Αθήνα	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών		✓			
152	ΕΜΠ	Αθήνα	Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών	Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών		✓			
153	ΕΜΠ	Αθήνα	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών		✓			
154	ΕΜΠ	Αθήνα	Μηχανικών Μεταλλείων Μεταλλουργών	Μηχανικών Μεταλλείων Μεταλλουργών		✓			
155	ΕΜΠ	Αθήνα	Μηχανολόγων Μηχανικών	Μηχανολόγων Μηχανικών		✓			
156	ΕΜΠ	Αθήνα	Ναυπηγών Μηχανολόγων Μηχανικών	Ναυπηγών Μηχανολόγων Μηχανικών		✓			
157	ΕΜΠ	Αθήνα	Πολιτικών Μηχανικών	Πολιτικών Μηχανικών		✓			
158	ΕΜΠ	Αθήνα	Χημικών Μηχανικών	Χημικών Μηχανικών		✓			
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ									

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
159	ΕΑΠ	Πάτρα	Σχολή Κοινωνικών Επιστημών	Διοίκηση Επιχειρήσεων & Οργανισμών		✓			
160	ΕΑΠ	Πάτρα	Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών	Ισπανική Γλώσσα και Πολιτισμός			✓		
161	ΕΑΠ	Πάτρα	Σχολή Θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας	Πληροφορική		✓			
162	ΕΑΠ	Πάτρα	Σχολή Θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας	Σπουδές στις Φυσικές Επιστήμες		✓			
163	ΕΑΠ	Πάτρα	Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών	Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό		✓			
164	ΕΑΠ	Πάτρα	Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών	Σπουδές στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό		✓			
165	ΕΑΠ	Πάτρα	Σχολή Κοινωνικών Επιστημών	Δημόσια Διοίκησης					✓
166	ΕΑΠ	Πάτρα	Σχολή Κοινωνικών Επιστημών	Διοίκησης Τουρισμού					✓
ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ									
167	ΙΠ	Κέρκυρα	Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας	Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας			✓		
168	ΙΠ	Αργοστόλι	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων					✓
169	ΙΠ	Κέρκυρα	Ιστορίας	Ιστορίας		✓			
170	ΙΠ	Κέρκυρα	Μουσικών Σπουδών	Μουσικών Σπουδών				✓	
171	ΙΠ	Κέρκυρα	Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας	Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας			✓		
172	ΙΠ	Ζάκυνθος	Περιβάλλοντος	Περιβάλλοντος					✓
173	ΙΠ	Κέρκυρα	Πληροφορικής	Πληροφορικής		✓			
174	ΙΠ	Κέρκυρα	Τεχνών Ήχου και Εικόνας	Τεχνών Ήχου και Εικόνας				✓	
175	ΙΠ	Κέρκυρα	Τουρισμού	Τουρισμού					✓
176	ΙΠ	Αργοστόλι	Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας	Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας					✓
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ									
177	ΕΛΜΕΠΑ	Ηράκλειο	Γεωπονίας	Γεωπονίας					✓
178	ΕΛΜΕΠΑ	Ηράκλειο	Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τουρισμού	Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τουρισμού					✓
179	ΕΛΜΕΠΑ	Άγιος Νικόλαος	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας					✓
180	ΕΛΜΕΠΑ	Σητεία	Επιστημών Διατροφής και Διαιτολογίας	Επιστημών Διατροφής και Διαιτολογίας					✓
181	ΕΛΜΕΠΑ	Ηράκλειο	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών					✓

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
182	ΕΛΜΕΠΑ	Χανιά	Ηλεκτρονικών Μηχανικών	Ηλεκτρονικών Μηχανικών					✓
183	ΕΛΜΕΠΑ	Ηράκλειο	Κοινωνικής Εργασίας	Κοινωνικής Εργασίας					✓
184	ΕΛΜΕΠΑ	Ηράκλειο	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής					✓
185	ΕΛΜΕΠΑ	Ηράκλειο	Μηχανολόγων Μηχανικών	Μηχανολόγων Μηχανικών					✓
186	ΕΛΜΕΠΑ	Ρέθυμνο	Μουσικής Τεχνολογίας και Ακουστικής	Μουσικής Τεχνολογίας και Ακουστικής					✓
187	ΕΛΜΕΠΑ	Ηράκλειο	Νοσηλευτικής	Νοσηλευτικής					✓
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ									
188	ΟΠΑ	Αθήνα	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών	✓				
189	ΟΠΑ	Αθήνα	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	✓				
190	ΟΠΑ	Αθήνα	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	✓				
191	ΟΠΑ	Αθήνα	Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας	Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας	✓				
192	ΟΠΑ	Αθήνα	Οικονομικής Επιστήμης	Οικονομικής Επιστήμης	✓				
193	ΟΠΑ	Αθήνα	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	✓				
194	ΟΠΑ	Αθήνα	Πληροφορικής	Πληροφορικής	✓				
195	ΟΠΑ	Αθήνα	Στατιστικής	Στατιστικής	✓				
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ									
196	ΠΑ	Μυτιλήνη	Γεωγραφίας	Γεωγραφίας	✓				
197	ΠΑ	Χίος	Διοίκησης Επιχειρήσεων	Διοίκησης Επιχειρήσεων	✓				
198	ΠΑ	Λήμνος	Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής	Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής	✓				
199	ΠΑ	Ρόδος	Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού	Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού			✓		
200	ΠΑ	Μυτιλήνη	Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας	Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας	✓				
201	ΠΑ	Μυτιλήνη	Κοινωνιολογίας	Κοινωνιολογίας	✓				
202	ΠΑ	Σάμος	Μαθηματικών	Μαθηματικών	✓				
203	ΠΑ	Ρόδος	Μεσογειακών Σπουδών	Μεσογειακών Σπουδών		✓			
204	ΠΑ	Χίος	Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης	Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης		✓			

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
205	ΠΑ	Σάμος	Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων	Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων	✓				
206	ΠΑ	Σύρος	Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων	Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων		✓			
207	ΠΑ	Χίος	Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών	Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών		✓			
208	ΠΑ	Χίος	Οικονομικής και Διοίκησης Τουρισμού	Οικονομικής και Διοίκησης Τουρισμού					✓
209	ΠΑ	Ρόδος	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	✓				
210	ΠΑ	Μυτιλήνη	Περιβάλλοντος	Περιβάλλοντος	✓				
211	ΠΑ	Μυτιλήνη	Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας	Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας		✓			
212	ΠΑ	Σάμος	Στατιστικής και Αναλογιστικών - Χρηματοοικονομικών Μαθηματικών	Στατιστικής και Αναλογιστικών - Χρηματοοικονομικών Μαθηματικών					✓
213	ΠΑ	Μυτιλήνη	Ωκεανογραφίας & Θαλασσιών Βιοεπιστημών	Ωκεανογραφίας & Θαλασσιών Βιοεπιστημών	✓				
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ									
214	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία	Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία					✓
215	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης	Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης					✓
216	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Βιοϊατρικών Επιστημών	Βιοϊατρικών Επιστημών					✓
217	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας	Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας					✓
218	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Δημόσιας και Κοινωνικής Υγείας	Δημόσιας και Κοινωνικής Υγείας					✓
219	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Διοίκησης Επιχειρήσεων	Διοίκησης Επιχειρήσεων					✓
220	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Διοίκησης Τουρισμού	Διοίκησης Τουρισμού					✓
221	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων					✓
222	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Επιστημών Οίνου, Αμπέλου και Ποτών	Επιστημών Οίνου, Αμπέλου και Ποτών					✓
223	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Εργοθεραπείας	Εργοθεραπείας					✓
224	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής	Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής					✓
225	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Ηλεκτρολόγων και Ηλεκτρονικών Μηχανικών	Ηλεκτρολόγων και Ηλεκτρονικών Μηχανικών					✓
226	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Κοινωνικής Εργασίας	Κοινωνικής Εργασίας					✓
227	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής					✓

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
228	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Μαιευτικής	Μαιευτικής					✓
229	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Μηχανικών Βιοϊατρικής	Μηχανικών Βιοϊατρικής					✓
230	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Μηχανικών Βιομηχανικής Σχεδίασης και Παραγωγής	Μηχανικών Βιομηχανικής Σχεδίασης και Παραγωγής					✓
231	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Μηχανικών Πληροφορικής και Υπολογιστών	Μηχανικών Πληροφορικής και Υπολογιστών					✓
232	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Μηχανικών Τοπογραφίας και Γεωπληροφορικής	Μηχανικών Τοπογραφίας και Γεωπληροφορικής					✓
233	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Μηχανολόγων Μηχανικών	Μηχανολόγων Μηχανικών					✓
234	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Ναυπηγών Μηχανικών	Ναυπηγών Μηχανικών					✓
235	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Νοσηλευτικής	Νοσηλευτικής					✓
236	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Πολιτικών Μηχανικών	Πολιτικών Μηχανικών					✓
237	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης					✓
238	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Φυσικοθεραπείας	Φυσικοθεραπείας					✓
239	ΠΑΔΑ	Αθήνα	Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών	Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών					✓
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ									
240	ΠΔΜ	Φλώρινα	Γεωπονίας	Γεωπονίας					✓
241	ΠΔΜ	Κοζάνη	Διεθνών Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών	Διεθνών Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών					✓
242	ΠΔΜ	Κοζάνη	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας					✓
243	ΠΔΜ	Φλώρινα	Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών			✓		
244	ΠΔΜ	Καστοριά	Επικοινωνίας και Ψηφιακών Μέσων	Επικοινωνίας και Ψηφιακών Μέσων					✓
245	ΠΔΜ	Πτολεμαΐδα	Εργοθεραπείας	Εργοθεραπείας					✓
246	ΠΔΜ	Κοζάνη	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών (πρώην Μηχανικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών)	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών (πρώην Μηχανικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών)					✓
247	ΠΔΜ	Κοζάνη	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής					✓
248	ΠΔΜ	Καστοριά	Μαθηματικών	Μαθηματικών					✓
249	ΠΔΜ	Πτολεμαΐδα	Μαιευτικής	Μαιευτικής					✓
250	ΠΔΜ	Κοζάνη	Μηχανικών Ορυκτών Πόρων	Μηχανικών Ορυκτών Πόρων					✓

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
251	ΠΔΜ	Κοζάνη	Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων	Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων					✓
252	ΠΔΜ	Κοζάνη	Μηχανολόγων Μηχανικών	Μηχανολόγων Μηχανικών		✓			
253	ΠΔΜ	Καστοριά	Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικών Επιστημών					✓
254	ΠΔΜ	Γρεβενά	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων					✓
255	ΠΔΜ	Φλώρινα	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης			✓		
256	ΠΔΜ	Φλώρινα	Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών	Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών			✓		
257	ΠΔΜ	Κοζάνη	Περιφερειακής και Διασυνοριακής Ανάπτυξης	Περιφερειακής και Διασυνοριακής Ανάπτυξης					✓
258	ΠΔΜ	Καστοριά	Πληροφορικής	Πληροφορικής					✓
259	ΠΔΜ	Γρεβενά	Στατιστικής και Ασφαλιστικής Επιστήμης	Στατιστικής και Ασφαλιστικής Επιστήμης					✓
260	ΠΔΜ	Κοζάνη	Χημικών Μηχανικών (πρώην Μηχανικών Περιβάλλοντος)	Χημικών Μηχανικών (πρώην Μηχανικών Περιβάλλοντος)					✓
261	ΠΔΜ	Φλώρινα	Ψυχολογίας	Ψυχολογίας					✓
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ									
262	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	✓				
263	ΠΑΘΕΣ	Λάρισα	Βιοχημείας και Βιοτεχνολογίας	Βιοχημείας και Βιοτεχνολογίας	✓				
264	ΠΑΘΕΣ	Λάρισα	Γεωπονίας - Αγροτεχνολογίας	Γεωπονίας - Αγροτεχνολογίας					✓
265	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Γεωπονίας, Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος	Γεωπονίας, Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος	✓				
266	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Γεωπονίας, Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος	Γεωπονίας, Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος	✓				
267	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών	Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών					✓
268	ΠΑΘΕΣ	Καρδίτσα	Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού	Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού					✓
269	ΠΑΘΕΣ	Καρδίτσα	Δημόσιας και Ενιαίας Υγείας	Δημόσιας και Ενιαίας Υγείας					✓
270	ΠΑΘΕΣ	Τρίκαλα	Διαιτολογίας και Διατροφολογίας	Διαιτολογίας και Διατροφολογίας					✓
271	ΠΑΘΕΣ	Λάρισα	Διοίκησης Επιχειρήσεων	Διοίκησης Επιχειρήσεων					✓
272	ΠΑΘΕΣ	Λάρισα	Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής	Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής					✓
273	ΠΑΘΕΣ	Καρδίτσα	Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής	Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής					✓
274	ΠΑΘΕΣ	Τρίκαλα	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	✓				

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
275	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	✓				
276	ΠΑΘΕΣ	Λάρισα	Ιατρικής	Ιατρικής	✓				
277	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας	Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας	✓				
278	ΠΑΘΕΣ	Καρδίτσα	Κτηνιατρικής	Κτηνιατρικής		✓			
279	ΠΑΘΕΣ	Λάρισα	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής					✓
280	ΠΑΘΕΣ	Λαμία	Μαθηματικών	Μαθηματικών					✓
281	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης	Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης	✓				
282	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Μηχανολόγων Μηχανικών	Μηχανολόγων Μηχανικών	✓				
283	ΠΑΘΕΣ	Λάρισα	Νοσηλευτικής	Νοσηλευτικής					✓
284	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικών Επιστημών	✓				
285	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	✓				
286	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Παιδαγωγικό Ειδικής Αγωγής	Παιδαγωγικό Ειδικής Αγωγής			✓		
287	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης	✓				
288	ΠΑΘΕΣ	Λάρισα	Περιβάλλοντος	Περιβάλλοντος					✓
289	ΠΑΘΕΣ	Λαμία	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών	✓				
290	ΠΑΘΕΣ	Λαμία	Πληροφορικής με Εφαρμογές στη Βιοιατρική	Πληροφορικής με Εφαρμογές στη Βιοιατρική	✓				
291	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Πολιτικών Μηχανικών	Πολιτικών Μηχανικών	✓				
292	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Πολιτισμού και Δημιουργικών Μέσων και Βιομηχανιών	Πολιτισμού και Δημιουργικών Μέσων και Βιομηχανιών					✓
293	ΠΑΘΕΣ	Λάρισα	Συστημάτων Ενέργειας	Συστημάτων Ενέργειας					✓
294	ΠΑΘΕΣ	Λαμία	Φυσικής	Φυσικής					✓
295	ΠΑΘΕΣ	Λαμία	Φυσικοθεραπείας	Φυσικοθεραπείας					✓
296	ΠΑΘΕΣ	Λάρισα	Ψηφιακών Συστημάτων	Ψηφιακών Συστημάτων					✓
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ									
297	ΠΙ	Ιωάννινα	Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία	Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία					✓

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
298	ΠΙ	Ιωάννινα	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών		✓			
299	ΠΙ	Ιωάννινα	Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογίας	Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογίας	✓				
300	ΠΙ	Άρτα	Γεωπονίας	Γεωπονίας					✓
301	ΠΙ	Ιωάννινα	Εικαστικών Τεχνών & Επιστημών της Τέχνης	Εικαστικών Τεχνών & Επιστημών της Τέχνης		✓			
302	ΠΙ	Ιωάννινα	Ιατρικής	Ιατρικής	✓				
303	ΠΙ	Ιωάννινα	Ιστορίας και Αρχαιολογίας	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		✓			
304	ΠΙ	Πρέβεζα	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής					✓
305	ΠΙ	Ιωάννινα	Λογοθεραπείας	Λογοθεραπείας					✓
306	ΠΙ	Ιωάννινα	Μαθηματικών	Μαθηματικών	✓				
307	ΠΙ	Ιωάννινα	Μηχανικών Επιστήμης Υλικών	Μηχανικών Επιστήμης Υλικών	✓				
308	ΠΙ	Ιωάννινα	Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής	Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής	✓				
309	ΠΙ	Άρτα	Μουσικών Σπουδών	Μουσικών Σπουδών					✓
310	ΠΙ	Ιωάννινα	Νοσηλευτικής	Νοσηλευτικής					✓
311	ΠΙ	Ιωάννινα	Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικών Επιστημών	✓				
312	ΠΙ	Ιωάννινα	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης		✓			
313	ΠΙ	Ιωάννινα	Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών	Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών	✓				
314	ΠΙ	Άρτα	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών					✓
315	ΠΙ	Ιωάννινα	Φιλολογίας	Φιλολογίας	✓				
316	ΠΙ	Ιωάννινα	Φιλοσοφίας (πρώην ΦΠΨ)	Φιλοσοφίας (πρώην ΦΠΨ)				✓	
317	ΠΙ	Ιωάννινα	Φυσικής	Φυσικής	✓				
318	ΠΙ	Ιωάννινα	Χημείας	Χημείας		✓			
319	ΠΙ	Ιωάννινα	Ψυχολογίας	Ψυχολογίας					✓
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ									
320	ΠΑΚΡΗ	Ηράκλειο	Βιολογίας	Βιολογίας	✓				
321	ΠΑΚΡΗ	Ηράκλειο	Επιστήμης και Τεχνολογίας Υλικών	Επιστήμης και Τεχνολογίας Υλικών	✓				
322	ΠΑΚΡΗ	Ηράκλειο	Επιστήμης Υπολογιστών	Επιστήμης Υπολογιστών	✓				

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
323	ΠΑΚΡΗ	Ηράκλειο	Ιατρικής	Ιατρικής		✓			
324	ΠΑΚΡΗ	Ρέθυμνο	Ιστορίας και Αρχαιολογίας	Ιστορίας και Αρχαιολογίας	✓				
325	ΠΑΚΡΗ	Ρέθυμνο	Κοινωνιολογίας	Κοινωνιολογίας	✓				
326	ΠΑΚΡΗ	Ηράκλειο	Μαθηματικών και Εφαρμοσμένων Μαθηματικών	Μαθηματικών και Εφαρμοσμένων Μαθηματικών - Εφαρμοσμένων Μαθηματικών	✓				
327	ΠΑΚΡΗ	Ηράκλειο	Μαθηματικών και Εφαρμοσμένων Μαθηματικών	Μαθηματικών και Εφαρμοσμένων Μαθηματικών - Μαθηματικών	✓				
328	ΠΑΚΡΗ	Ρέθυμνο	Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικών Επιστημών	✓				
329	ΠΑΚΡΗ	Ρέθυμνο	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης		✓			
330	ΠΑΚΡΗ	Ρέθυμνο	Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης	✓				
331	ΠΑΚΡΗ	Ρέθυμνο	Πολιτικής Επιστήμης	Πολιτικής Επιστήμης	✓				
332	ΠΑΚΡΗ	Ρέθυμνο	Φιλολογίας	Φιλολογίας		✓			
333	ΠΑΚΡΗ	Ρέθυμνο	Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών	Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών	✓				
334	ΠΑΚΡΗ	Ηράκλειο	Φυσικής	Φυσικής	✓				
335	ΠΑΚΡΗ	Ηράκλειο	Χημείας	Χημείας	✓				
336	ΠΑΚΡΗ	Ρέθυμνο	Ψυχολογίας	Ψυχολογίας	✓				
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ									
337	ΠΑΜΑΚ	Θεσσαλονίκη	Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών	Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών	✓				
338	ΠΑΜΑΚ	Θεσσαλονίκη	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών	✓				
339	ΠΑΜΑΚ	Θεσσαλονίκη	Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής	Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής		✓			
340	ΠΑΜΑΚ	Θεσσαλονίκη	Εφαρμοσμένης Πληροφορικής	Εφαρμοσμένης Πληροφορικής - Επιστήμη και Τεχνολογία Υπολογιστών					✓
341	ΠΑΜΑΚ	Θεσσαλονίκη	Εφαρμοσμένης Πληροφορικής	Εφαρμοσμένης Πληροφορικής - Πληροφοριακά Συστήματα					✓
342	ΠΑΜΑΚ	Θεσσαλονίκη	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής		✓			
343	ΠΑΜΑΚ	Θεσσαλονίκη	Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης	Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης	✓				
344	ΠΑΜΑΚ	Θεσσαλονίκη	Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικών Επιστημών	✓				
345	ΠΑΜΑΚ	Θεσσαλονίκη	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	✓				

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ									
346	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών				✓	
347	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Βιολογίας	Βιολογίας	✓				
348	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Γεωλογίας	Γεωλογίας	✓				
349	ΠΑΠΑΤ	Αμαλιάδα	Γεωπονίας	Γεωπονίας					✓
350	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Διοίκησης Επιχειρήσεων	Διοίκησης Επιχειρήσεων	✓				
351	ΠΑΠΑΤ	Αγρίνιο	Διοίκησης Επιχειρήσεων Αγροτικών Προϊόντων και Τροφίμων	Διοίκησης Επιχειρήσεων Αγροτικών Προϊόντων και Τροφίμων	✓				
352	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Διοίκησης Τουρισμού	Διοίκησης Τουρισμού					✓
353	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας					✓
354	ΠΑΠΑΤ	Μεσολόγγι	Επιστήμης Βιοσυστημάτων και Γεωργικής Μηχανικής	Επιστήμης Βιοσυστημάτων και Γεωργικής Μηχανικής					✓
355	ΠΑΠΑΤ	Αγρίνιο	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων					✓
356	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Επιστήμης των Υλικών	Επιστήμης των Υλικών	✓				
357	ΠΑΠΑΤ	Μεσολόγγι	Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής	Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής					✓
358	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας (πρώην Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης)	Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας (πρώην Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης)					✓
359	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	✓				
360	ΠΑΠΑΤ	Μεσολόγγι	Ζωικής Παραγωγής, Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών	Ζωικής Παραγωγής, Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών					✓
361	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών	✓				
362	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Θεατρικών Σπουδών	Θεατρικών Σπουδών	✓				
363	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Ιατρικής	Ιατρικής	✓				
364	ΠΑΠΑΤ	Αγρίνιο	Ιστορίας και Αρχαιολογίας (πρώην Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών)	Ιστορίας και Αρχαιολογίας (πρώην Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών)	✓				
365	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Λογοθεραπείας	Λογοθεραπείας					✓
366	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Μαθηματικών	Μαθηματικών	✓				

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
367	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής	Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής	✓				
368	ΠΑΠΑΤ	Αγρίνιο	Μηχανικών Περιβάλλοντος (πρώην Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων)	Μηχανικών Περιβάλλοντος (πρώην Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων)					✓
369	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Μηχανολόγων και Αεροναυπηγών Μηχανικών	Μηχανολόγων και Αεροναυπηγών Μηχανικών	✓				
370	ΠΑΠΑΤ	Πύργος	Μουσειολογίας	Μουσειολογίας					✓
371	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Νοσηλευτικής	Νοσηλευτικής					✓
372	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικών Επιστημών	✓				
373	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Πολιτικών Μηχανικών	Πολιτικών Μηχανικών	✓				
374	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Φαρμακευτικής	Φαρμακευτικής	✓				
375	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Φιλολογίας	Φιλολογίας	✓				
376	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Φιλοσοφίας	Φιλοσοφίας	✓				
377	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Φυσικής	Φυσικής	✓				
378	ΠΑΠΑΤ	Αίγιο	Φυσικοθεραπείας	Φυσικοθεραπείας					✓
379	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Χημείας	Χημείας	✓				
380	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Χημικών Μηχανικών	Χημικών Μηχανικών	✓				
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ									
381	ΠΑΠΕΙ	Πειραιάς	Βιομηχανικής Διοίκησης και Τεχνολογίας	Βιομηχανικής Διοίκησης και Τεχνολογίας	✓				
382	ΠΑΠΕΙ	Πειραιάς	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών	✓				
383	ΠΑΠΕΙ	Πειραιάς	Ναυτιλιακών Σπουδών	Ναυτιλιακών Σπουδών	✓				
384	ΠΑΠΕΙ	Πειραιάς	Οικονομικής Επιστήμης	Οικονομικής Επιστήμης	✓				
385	ΠΑΠΕΙ	Πειραιάς	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	✓				
386	ΠΑΠΕΙ	Πειραιάς	Πληροφορικής	Πληροφορικής		✓			
387	ΠΑΠΕΙ	Πειραιάς	Στατιστικής και Ασφαλιστικής Επιστήμης	Στατιστικής και Ασφαλιστικής Επιστήμης		✓			
388	ΠΑΠΕΙ	Πειραιάς	Τουριστικών Σπουδών	Τουριστικών Σπουδών					✓
389	ΠΑΠΕΙ	Πειραιάς	Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής	Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής	✓				

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
390	ΠΑΠΕΙ	Πειραιάς	Ψηφιακών Συστημάτων	Ψηφιακών Συστημάτων	✓				
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ									
391	ΠΑΠΕΛ	Καλαμάτα	Γεωπονίας	Γεωπονίας					✓
392	ΠΑΠΕΛ	Καλαμάτα	Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών	Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών					✓
393	ΠΑΠΕΛ	Τρίτολη	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας					✓
394	ΠΑΠΕΛ	Καλαμάτα	Επιστήμης Διατροφής και Διαιτολογίας	Επιστήμης Διατροφής και Διαιτολογίας					✓
395	ΠΑΠΕΛ	Καλαμάτα	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων	Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων					✓
396	ΠΑΠΕΛ	Πάτρα	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών					✓
397	ΠΑΠΕΛ	Ναύπλιο	Θεατρικών Σπουδών	Θεατρικών Σπουδών	✓				
398	ΠΑΠΕΛ	Καλαμάτα	Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών	Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών	✓				
399	ΠΑΠΕΛ	Κόρινθος	Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής	Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής	✓				
400	ΠΑΠΕΛ	Καλαμάτα	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής					✓
401	ΠΑΠΕΛ	Καλαμάτα	Λογοθεραπείας	Λογοθεραπείας					✓
402	ΠΑΠΕΛ	Πάτρα	Μηχανολόγων Μηχανικών	Μηχανολόγων Μηχανικών					✓
403	ΠΑΠΕΛ	Τρίτολη	Νοσηλευτικής	Νοσηλευτικής	✓				
404	ΠΑΠΕΛ	Τρίτολη	Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικών Επιστημών	✓				
405	ΠΑΠΕΛ	Σπάρτη	Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού	Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού	✓				
406	ΠΑΠΕΛ	Ναύπλιο	Παραστατικών και Ψηφιακών Τεχνών	Παραστατικών και Ψηφιακών Τεχνών					✓
407	ΠΑΠΕΛ	Τρίτολη	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών	Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών	✓				
408	ΠΑΠΕΛ	Κόρινθος	Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων	Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων	✓				
409	ΠΑΠΕΛ	Πάτρα	Πολιτικών Μηχανικών	Πολιτικών Μηχανικών					✓
410	ΠΑΠΕΛ	Καλαμάτα	Φιλολογίας	Φιλολογίας	✓				
411	ΠΑΠΕΛ	Σπάρτη	Φυσικοθεραπείας	Φυσικοθεραπείας					✓
412	ΠΑΠΕΛ	Σπάρτη	Ψηφιακών Συστημάτων	Ψηφιακών Συστημάτων					✓
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ									

#	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΠΣ	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΥΠΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΣ (ΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΤΙΣΜΕΝΑ)	ΜΗ ΥΠΟΒΛΗ -ΘΕΝΤΑ ΠΠΣ	ΝΕΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓ -ΓΟΥΝΤΑ ΠΠΣ
413	ΠΠΚΠΕ	Αθήνα	Δημόσιας Διοίκησης	Δημόσιας Διοίκησης			✓		
414	ΠΠΚΠΕ	Αθήνα	Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών	Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών		✓			
415	ΠΠΚΠΕ	Αθήνα	Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού	Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού			✓		
416	ΠΠΚΠΕ	Αθήνα	Κοινωνικής Ανθρωπολογίας	Κοινωνικής Ανθρωπολογίας			✓		
417	ΠΠΚΠΕ	Αθήνα	Κοινωνικής Πολιτικής	Κοινωνικής Πολιτικής		✓			
418	ΠΠΚΠΕ	Αθήνα	Κοινωνιολογίας	Κοινωνιολογίας			✓		
419	ΠΠΚΠΕ	Αθήνα	Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης	Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης		✓			
420	ΠΠΚΠΕ	Αθήνα	Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας	Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας			✓		
421	ΠΠΚΠΕ	Αθήνα	Ψυχολογίας	Ψυχολογίας				✓	
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ									
422	ΠΟΚΡΗ	Χανιά	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών				✓	
423	ΠΟΚΡΗ	Χανιά	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών				✓	
424	ΠΟΚΡΗ	Χανιά	Μηχανικών Ορυκτών Πόρων	Μηχανικών Ορυκτών Πόρων				✓	
425	ΠΟΚΡΗ	Χανιά	Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης	Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης				✓	
426	ΠΟΚΡΗ	Χανιά	Μηχανικών Περιβάλλοντος	Μηχανικών Περιβάλλοντος				✓	
ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ									
427	ΧΠ	Αθήνα	Γεωγραφίας	Γεωγραφίας	✓				
428	ΧΠ	Αθήνα	Επιστήμης Διαιτολογίας και Διατροφής	Επιστήμης Διαιτολογίας και Διατροφής	✓				
429	ΧΠ	Αθήνα	Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας	Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας	✓				
430	ΧΠ	Αθήνα	Πληροφορικής και Τηλεματικής	Πληροφορικής και Τηλεματικής	✓				
ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΥΝΟΛΟ						76	33		
ΣΥΝΟΛΟ					142	109		15	164

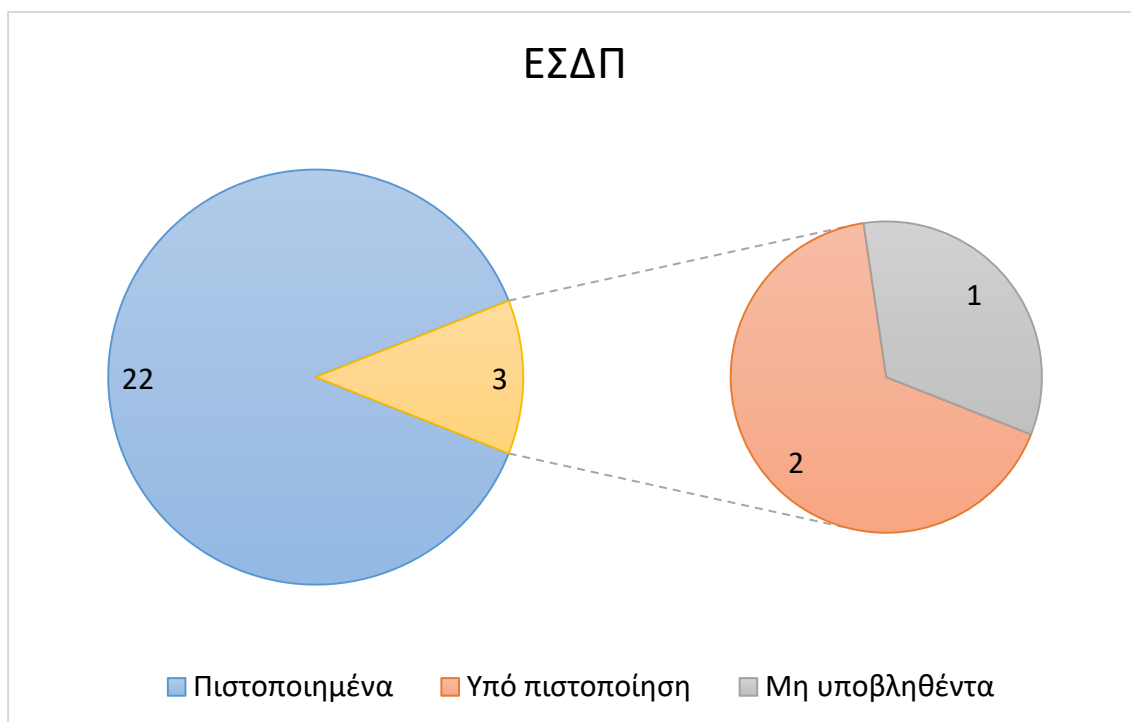
 Πλήρης Συμμόρφωση
 Ικανοποιητική Συμμόρφωση
 Μερική Συμμόρφωση
 Δεν περιλαμβάνονται Ξενόγλωσσα ΠΠΣ

Παράρτημα Α2: Ελληνικά Πανεπιστήμια που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων

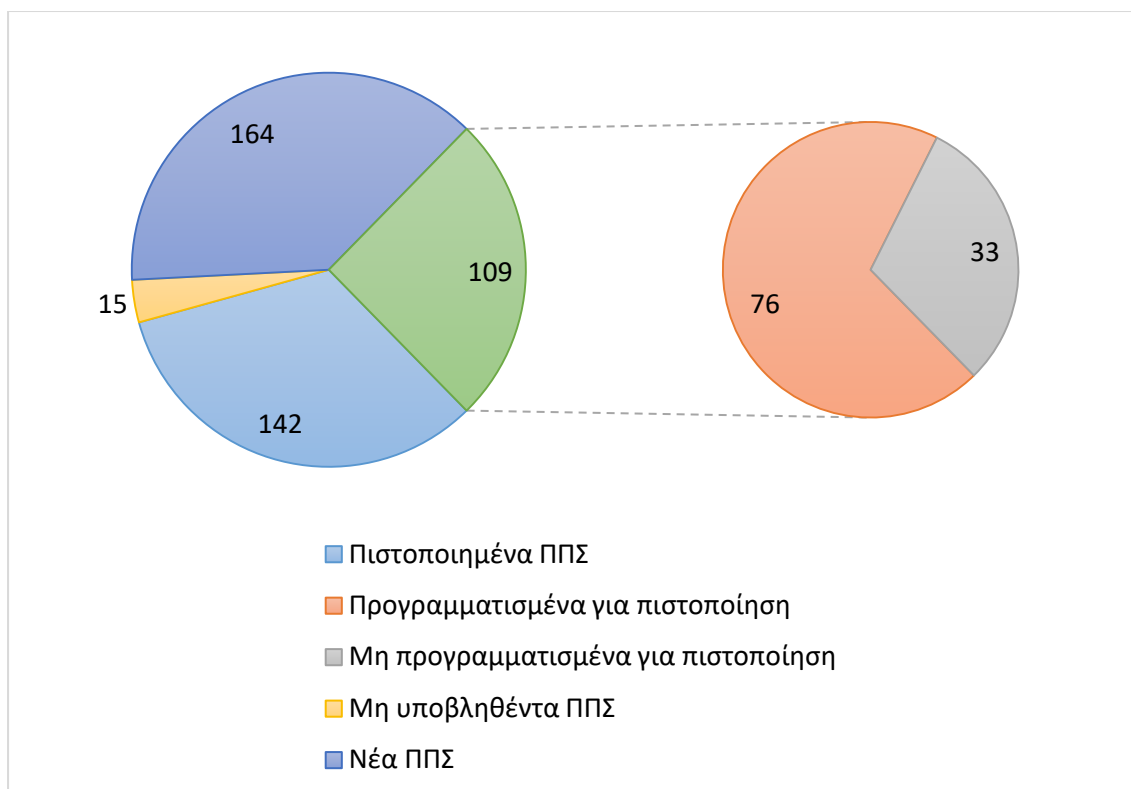
Πίνακας 35. Ελληνικά Πανεπιστήμια που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων

Ίδρυμα	Ευρωπαϊκό Συνεργατικό Σχήμα	Λοιπά Συμμετέχοντα Πανεπιστήμια
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	CIVIS - a European civic university alliance (2019)	- Eberhard Karls Universitaet Tuebingen DE - Stockholms Universitet SE - Universidad Autonoma De Madrid ES - Universita Degli Studi Di Roma La Sapienza IT - Universitatea Din Bucuresti RO - Universite D'aix Marseille FR - Universite Libre De Bruxelles BE
Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	CONEXUS European University for Smart Urban Coastal Sustainability (2019)	- Fundacion Universidad Catolica De Valencia San Vicente Martir ES - Klaipedos Universitetas LT - Sveuciliste U Zadru HR - Universitatea Tehnica De Constructii Bucuresti RO - Universite De La Rochelle FR
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	EPICUR-European Partnership for an Innovative Campus Unifying Regions (2019)	- Albert-Ludwigs-Universitaet Freiburg DE - Karlsruher Institut Fuer Technologie DE - Universitaet Fuer Bodenkultur Wien AT - Universite De Haute Alsace Uha FR - Universite De Strasbourg FR - Universiteit Van Amsterdam NL - Uniwersytet Im. Adama Mickiewicza W Poznaniu PL
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο	ATHENA-Advanced Technology Higher Education Network Alliance (2020)	- Niccolò Cusano University IT - Polytechnic Institute Of Porto PT - University Of Maribor SI - University Of Orléans FR - University Of Siegen DE - Vilnius Gediminas Technical University LT
Πανεπιστήμιο Αιγαίου	ERUA -European Reform University Alliance (2020)	- New Bulgarian University BG - Roskilde University DK - University Of Konstanz DE - University Of Paris 8 FR
Πολυτεχνείο Κρήτης	EURECA-PRO The European University Alliance on Responsible Consumption and Production (2020)	- Mittweida University Of Applied Sciences DE - Silesian University Of Technology PL - Technical University Freiberg DE - University Of Leoben AT - University Of Leon ES - University Of Petrosani RO
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	INVEST - INnoVations of REgional Sustainability: European University Alliance (2020)	- Karelia University Of Applied Sciences FI - Slovak University Of Agriculture In Nitra SK - University Of Agribusiness And Rural Development Plovdiv BG - Van Hall Larenstein University Of Applied Sciences NL

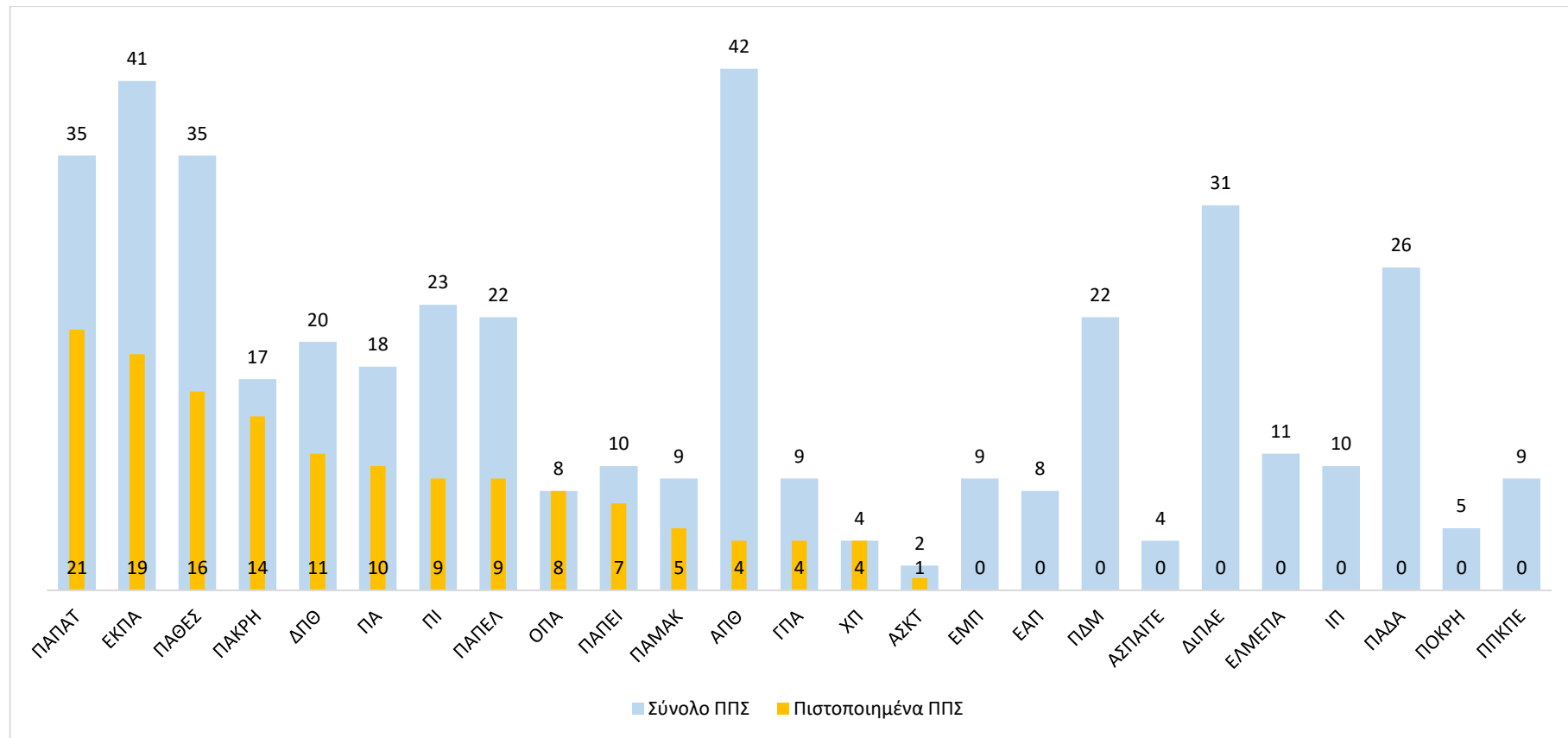
Παράρτημα Β.1: Πορεία Πιστοποιήσεων (Δεκέμβριος 2020)

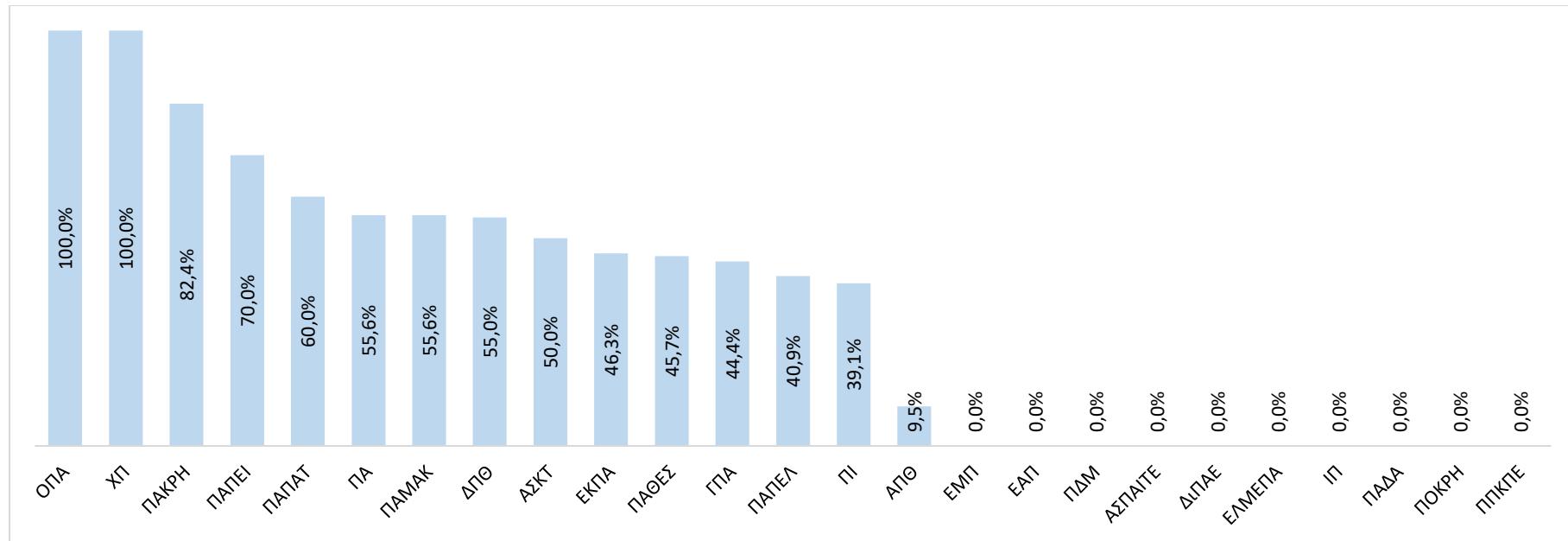
Σχήμα 69. Πορεία πιστοποιήσεων ΕΣΔΠ

Σχήμα 70. Πορεία πιστοποιήσεων ΠΠΣ

Σχήμα 71. Πλήθος πιστοποιημένων ΠΠΣ ανά ίδρυμα

Σχήμα 72. Ποσοστό (%) ολοκλήρωσης πιστοποιήσεων ανά ίδρυμα

Παράρτημα Β.2: Πιστοποιημένα ΠΠΣ με τη μεγαλύτερη βαθμολογία ανά επιστημονικό πεδίο

Πίνακας 36. Πιστοποιημένα ΠΠΣ με τη μεγαλύτερη βαθμολογία ανά επιστημονικό κλάδο

Α/Α	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΠΠΣ)
1	3	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Ιατρική Σχολή	Ιατρικής
2	2	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Μηχανολόγων Μηχανικών	Μηχανολόγων Μηχανικών
3	2	ΑΠΘ	Θεσσαλονίκη	Πολιτικών Μηχανικών	Πολιτικών Μηχανικών
4	1,2,3,4	ΔΠΘ	Κομοτηνή	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
5	3	ΔΠΘ	Αλεξανδρούπολη	Ιατρικής	Ιατρικής
6	1,2,3,4	ΔΠΘ	Αλεξανδρούπολη	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης
7	1,2,3,4	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία
8	3	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Ιατρική Σχολή	Ιατρικής
9	2	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Μαθηματικών	Μαθηματικών
10	1	ΕΚΠΑ	Αθήνα	Ψυχολογίας	Ψυχολογίας
11	4	ΟΠΑ	Αθήνα	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών
12	4	ΟΠΑ	Αθήνα	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας
13	4	ΟΠΑ	Αθήνα	Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας	Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας
14	4	ΟΠΑ	Αθήνα	Οικονομικής Επιστήμης	Οικονομικής Επιστήμης
15	4	ΟΠΑ	Αθήνα	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων
16	2,4	ΟΠΑ	Αθήνα	Πληροφορικής	Πληροφορικής
17	2,4	ΟΠΑ	Αθήνα	Στατιστικής	Στατιστικής

A/A	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΠΠΣ)
18	2,4	ΠΑ	Μυτιλήνη	Γεωγραφίας	Γεωγραφίας
19	1	ΠΑ	Μυτιλήνη	Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας	Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας
20	2	ΠΑ	Σάμος	Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων	Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων
21	1,2,3,4	ΠΑ	Ρόδος	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης
22	2	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης	Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης
23	1,2,3,4	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης
24	1,2,3,4	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης
25	2,3	ΠΑΘΕΣ	Λαμία	Πληροφορικής με Εφαρμογές στη Βιοϊατρική	Πληροφορικής με Εφαρμογές στη Βιοϊατρική
26	2	ΠΑΘΕΣ	Βόλος	Πολιτικών Μηχανικών	Πολιτικών Μηχανικών
27	2	ΠΑΚΡΗ	Ηράκλειο	Επιστήμης και Τεχνολογίας Υλικών	Επιστήμης και Τεχνολογίας Υλικών
28	2	ΠΑΚΡΗ	Ηράκλειο	Μαθηματικών & Εφαρμοσμένων Μαθηματικών	Μαθηματικών
29	2	ΠΑΚΡΗ	Ηράκλειο	Μαθηματικών & Εφαρμοσμένων Μαθηματικών	Εφαρμοσμένων Μαθηματικών
30	2	ΠΑΚΡΗ	Ηράκλειο	Φυσικής	Φυσικής
31	2,3	ΠΑΚΡΗ	Ηράκλειο	Χημείας	Χημείας
32	1	ΠΑΚΡΗ	Ρέθυμνο	Ψυχολογίας	Ψυχολογίας
33	1,4	ΠΑΜΑΚ	Θεσσαλονίκη	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
34	4	ΠΑΜΑΚ	Θεσσαλονίκη	Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικών Επιστημών
35	2	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Επιστήμης των Υλικών	Επιστήμης των Υλικών

A/A	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΠΠΣ)
36	1,2,3,4	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία
37	2	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών
38	3	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Ιατρική Σχολή	Ιατρικής
39	4	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικών Επιστημών
40	2	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Πολιτικών Μηχανικών	Πολιτικών Μηχανικών
41	3	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Φαρμακευτικής	Φαρμακευτικής
42	1	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Φιλολογίας	Φιλολογίας
43	1	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Φιλοσοφίας	Φιλοσοφίας
44	2	ΠΑΠΑΤ	Πάτρα	Χημικών Μηχανικών	Χημικών Μηχανικών
45	1,4	ΠΑΠΕΙ	Πειραιάς	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών	Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
46	4	ΠΑΠΕΙ	Πειραιάς	Οικονομικής Επιστήμης	Οικονομικής Επιστήμης
47	4	ΠΑΠΕΙ	Πειραιάς	Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής	Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής
48	1	ΠΑΠΕΛ	Ναύπλιο	Θεατρικών Σπουδών	Θεατρικών Σπουδών
49	1	ΠΑΠΕΛ	Κόρινθος	Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής	Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής
50	3	ΠΑΠΕΛ	Τρίπολη	Νοσηλευτικής	Νοσηλευτικής
51	4	ΠΑΠΕΛ	Σπάρτη	Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού	Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού
52	3	ΠΙ	Ιωάννινα	Ιατρική Σχολή	Ιατρικής
53	2	ΠΙ	Ιωάννινα	Μαθηματικών	Μαθηματικών

A/A	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	ΙΔΡΥΜΑ	ΠΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΠΠΣ)
54	2	ΠΙ	Ιωάννινα	Μηχανικών Επιστήμης Υλικών	Μηχανικών Επιστήμης Υλικών
55	4	ΠΙ	Ιωάννινα	Οικονομικών Επιστημών	Οικονομικών Επιστημών
56	1,2,3,4	ΠΙ	Ιωάννινα	Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών	Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών
57	3	ΧΠ	Αθήνα	Επιστήμης Διαιτολογίας και Διατροφής	Επιστήμης Διαιτολογίας και Διατροφής
58	2,4	ΧΠ	Αθήνα	Πληροφορικής και Τηλεματικής	Πληροφορικής και Τηλεματικής
Περιλαμβάνονται όσα ΠΠΣ έχουν πιστοποιηθεί με βαθμό «Πλήρη Συμμόρφωση» και συμμορφώνονται πλήρως με τις απαιτήσεις 8 και άνω αρχών του Προτύπου Πιστοποίησης ΠΠΣ.					

Παράρτημα Β.3: Εμπειρογνώμονες Επιτροπών Αξιολόγησης και Πιστοποίησης

Πίνακας 37. Εμπειρογνώμονες Επιτροπών Αξιολόγησης και Πιστοποίησης ΕΣΔΠ

ΕΣΔΠ							
A/A	Όνομα	Επώνυμο	Χώρα Προέλευσης	Πλήθος Συμμετοχών σε ΕΕΑΠ ΕΣΔΠ	Επιστημονικό Πεδίο	Επαγγελματική Ιδιότητα	Οργανισμός
1	Fivos	Andritsos	Ιταλία	2	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Ερευνητής	European Commission, Joint Research Center
2	Spyros	Economides	ΗΠΑ	2	Διοίκηση	Ομότιμος Καθηγητής	California State University
3	Michael	Kokkolaras	Καναδάς	2	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Αναπληρωτής Καθηγητής	McGill University
4	Nicolas	Spyratos	Γαλλία	2	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Ομότιμος Καθηγητής	University Paris-Saclay
5	Paraskevas	Dalianis	Ελλάδα	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Στελέχη επιχειρήσεων ή Φορέων	Uni systems AEE, Quest group
6	Evangelos	Dedousis	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	1	Διοίκηση	Καθηγητής	The American University in Dubai
7	Fokion	Egolfopoulos	ΗΠΑ	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Southern California
8	Anthimos	Georgiadis	Γερμανία	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Leuphana Universität Lüneburg
9	George	Goussetis	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Heriot-Watt University
10	Kiki	Ikossi	ΗΠΑ	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Καθηγητής	George Mason University
11	Costas	Iliopoulos	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Καθηγητής	King's College London (KCL)
12	Dimitris	Kabilafkas	Ελλάδα	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Στελέχη επιχειρήσεων ή Φορέων	OTE
13	Konstantinos	Kontis	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Glasgow
14	Konstantinos	Kopsidas	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Αναπληρωτής Καθηγητής	The University of Manchester
15	Dimitrios	Kotzinos	Γαλλία	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Καθηγητής	Université de Cergy-Pontoise
16	Nicholas	Kyriakopoulos	ΗΠΑ	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Καθηγητής	The George Washington University
17	Evangelos	Milios	Καναδάς	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Ερευνητής	Dalhousie University

ΕΣΔΠ							
18	George	Papadopoulos	Κύπρος	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Καθηγητής	University of Cyprus
19	Miltiadis	Papalexandris	Βέλγιο	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Université Catholique de Louvain
20	Christos	Politis	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Καθηγητής	Kingston University
21	Konstantinos	Salonitis	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Cranfield University
22	Emmanuel	Thanassoulis	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Οικονομική Επιστήμη	Καθηγητής	University of Aston
23	Nicolas	Tsapatsoulis	Κύπρος	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Αναπληρωτής Καθηγητής	Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
24	Christos	Tsinopoulos	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Διοίκηση	Καθηγητής	Durham University Business School
25	Kimon	Valavanis	ΗΠΑ	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Denver
26	John	Volakis	ΗΠΑ	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Florida International University (FIU)
27	Nicholas	Vonortas	ΗΠΑ	1	Διοίκηση	Καθηγητής	The George Washington University

Πίνακας 38. Εμπειρογνώμονες Επιτροπών Αξιολόγησης και Πιστοποίησης ΠΠΣ

ΠΠΣ							
A/A	Όνομα	Επώνυμο	Χώρα Προέλευσης	Πλήθος Συμμετοχών σε ΕΕΑΠ ΠΠΣ	Επιστημονικό Πεδίο	Επαγγελματική Ιδιότητα	Οργανισμός
1	Nikos	Stylianopoulos	Κύπρος	5	Μαθηματικά	Καθηγητής	University of Cyprus
2	Nikolaos (Nicholas)	Dimakis	ΗΠΑ	4	Μαθηματικά	Καθηγητής	University of Texas-Rio Grande Valley
3	Basilis	Gidas	ΗΠΑ	4	Μαθηματικά	Καθηγητής	Brown University
4	Leonidas	Kyriakides	Κύπρος	4	Παιδαγωγικά Δημοτικής Εκπαίδευσης	Καθηγητής	University of Cyprus
5	Panagiotis	Souganidis	ΗΠΑ	4	Μαθηματικά	Καθηγητής	The University of Chicago
6	John	Spiridakis	ΗΠΑ	4	Παιδαγωγικά Νηπιαγωγών	Καθηγητής	St. John's University
7	Anastassios	Anastassiadis	Καναδάς	3	Βαλκανικές Σπουδές	Αναπληρωτής Καθηγητής	McGill University
8	Michel	Dimou	Γαλλία	3	Οικονομική Επιστήμη	Καθηγητής	Université du Sud Toulon-Var

ΠΠΣ							
9	Spyros	Economides	ΗΠΑ	3	Διοίκηση	Ομότιμος Καθηγητής	California State University
10	Anthimos	Georgiadis	Γερμανία	3	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Leuphana Universität Lüneburg
11	Joanna	Katsanis	ΗΠΑ	3	Παιδαγωγικά Δημοτικής Εκπαίδευσης	Αναπληρωτής Καθηγητής	University of Arizona
12	Victor	Roudometof	Κύπρος	3	Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές	Αναπληρωτής Καθηγητής	University of Cyprus
13	Alekos	Vidras	Κύπρος	3	Μαθηματικά	Καθηγητής	University of Cyprus
14	Nicholas	Vonortas	ΗΠΑ	3	Οικονομική Επιστήμη	Καθηγητής	The George Washington University
15	Spiros	Agathos	Βέλγιο	2	Βιοτεχνολογία	Καθηγητής	Université Catholique de Louvain
16	Maria	Antoniou	ΗΠΑ	2	Ιστορία και Αρχαιολογία	Αναπληρωτής Καθηγητής	Pace University
17	Maria	Chatzichristodoulou	Ηνωμένο Βασίλειο	2	Θεάτρου - Κινηματογράφου	Αναπληρωτής Καθηγητής	Kingston University
18	Panagiotis	Christias	Κύπρος	2	Κοινωνιολογία	Αναπληρωτής Καθηγητής	University of Cyprus
19	Constantine	Danopoulos	ΗΠΑ	2	Πολιτικές επιστήμες	Καθηγητής	San Jose State University
20	Timothy	Duff	Ηνωμένο Βασίλειο	2	Ιστορία και Αρχαιολογία	Καθηγητής	University of Reading
21	Symeon	Giannakos	ΗΠΑ	2	Βαλκανικές Σπουδές	Καθηγητής	Salve Regina University
22	Peter	Giannoudis	Ηνωμένο Βασίλειο	2	Ιατρική	Καθηγητής	University of Leeds
23	Mary	Ioannidou-Koutselini	Κύπρος	2	Παιδαγωγικά Νηπιαγωγών	Καθηγητής	University of Cyprus
24	Demetri	Kantarelis	ΗΠΑ	2	Οικονομική Επιστήμη	Καθηγητής	University of Worcester
25	Panos	Konandreas	Ελβετία	2	Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές	Στελέχη επιχειρήσεων ή Φορέων	Trade Policy Plus
26	George	Manganaris	Κύπρος	2	Γεωπονία	Αναπληρωτής Καθηγητής	Cyprus University of Technology
27	Andronikos	Mauromoustakos	ΗΠΑ	2	Γεωπονία	Καθηγητής	University of Arkansas
28	Harry	Mavromatis	ΗΠΑ	2	Φυσική	Ομότιμος Καθηγητής	American University of Beirut
29	Dimitris	Michailakis	Σουηδία	2	Κοινωνιολογία	Καθηγητής	University of Linköping

ΠΠΣ							
30	Alicia	Morales Ortiz	Ισπανία	2	Ιταλική - Ισπανική Φιλολογία	Αναπληρωτής Καθηγητής	Universidad de Murcia
31	Aristidis	Moustakas	Σουηδία	2	Βιολογία	Καθηγητής	Uppsala University
32	Chrystalla	Mouza	ΗΠΑ	2	Παιδαγωγικά Νηπιαγωγών	Καθηγητής	University of Delaware
33	Antonia	Noussia	Ηνωμένο Βασίλειο	2	Γεωγραφίας	Αναπληρωτής Καθηγητής	London South Bank University
34	Diamantis	Panagiotopoulos	Γερμανία	2	Ιστορία και Αρχαιολογία	Καθηγητής	Universität Heidelberg
35	Georgia	Papaefthymiou-Davis	ΗΠΑ	2	Επιστήμες Υλικών	Καθηγητής	Villanova University
36	Apostolis	Papakostas	Σουηδία	2	Κοινωνιολογία	Καθηγητής	Södertörn University College
37	Eleonora	Papaleontiou - Louca	Κύπρος	2	Παιδαγωγικά Νηπιαγωγών	Αναπληρωτής Καθηγητής	European University Cyprus
38	Konstantinos	Serfes	ΗΠΑ	2	Οικονομική Επιστήμη	Καθηγητής	Drexel University
39	Nikiforos (Nik)	Stamatiadis	ΗΠΑ	2	Μηχ/κοί Χωροταξίας - Πολεοδομίας	Καθηγητής	University of Kentucky
40	Dimitris	Tsarouhas	Τουρκία	2	Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές	Αναπληρωτής Καθηγητής	Bilkent University
41	Ioannis	Tzanetakis	ΗΠΑ	2	Γεωπονία	Καθηγητής	University of Arkansas
42	George	Tzanetakis	Καναδάς	2	Μουσική	Καθηγητής	University of Victoria
43	Nikolaos	Venizelos	Σουηδία	2	Ιατρική	Ομότιμος Καθηγητής	Örebro University
44	George	Aggidis	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	Lancaster University
45	Georgios	Aislaitner	Γερμανία	1	Φαρμακευτική	Στελέχη επιχειρήσεων ή Φορέων	Federal Institute for Drugs and Medical Devices
46	Seraphim (Serafeim)	Alvanides	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Γεωγραφίας	Αναπληρωτής Καθηγητής	Northumbria University at Newcastle
47	Lucas	Amiras	Γερμανία	1	Μαθηματικά	Λέκτορας	University of Education Weingarten
48	George	Andreopoulos	ΗΠΑ	1	Πολιτικές επιστήμες	Καθηγητής	The City University of New York
49	Stathis	Banakas	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Νομική	Καθηγητής	University of Notre Dame
50	Stella	Baraklianou	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Καλές Τέχνες	Λέκτορας	University of Huddersfield

ΠΠΣ							
51	Nickandros	Bouras	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Ιατρική	Ομότιμος Καθηγητής	King's College London
52	Nikolaos	Bourbakis	ΗΠΑ	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Καθηγητής	Wright State University
53	Nicholas	Buris	ΗΠΑ	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Στελέχη επιχειρήσεων ή Φορέων	NEBENS, LLC
54	Caterina	Carpinato	Ιταλία	1	Θεάτρου - Κινηματογράφου	Αναπληρωτής Καθηγητής	Università Ca' Foscari Venezia
55	Arion	Chatziioannou	ΗΠΑ	1	Φαρμακευτική	Καθηγητής	University of California
56	Stratos	Constantinidis	ΗΠΑ	1	Θεάτρου - Κινηματογράφου	Καθηγητής	The Ohio State University
57	Paraskevas	Dalianis	Ελλάδα	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Στελέχη επιχειρήσεων ή Φορέων	Uni systems AEE, Quest group
58	Nikitas	Dimopoulos	Καναδάς	1	ΗΛ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Victoria
59	Natassa	Economidou Stavrou	Κύπρος	1	Μουσική	Αναπληρωτής Καθηγητής	University of Nicosia
60	Andreas	Efstathiades	Κύπρος	1	Διοίκηση	Καθηγητής	European University Cyprus
61	Fokion	Egolfopoulos	ΗΠΑ	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Southern California
62	Agapi	Filini	Μεξικό	1	Ιστορία και Αρχαιολογία	Καθηγητής	El Colegio de Michoacán
63	Fragkiskos	Filippaios	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Οικονομική Επιστήμη	Καθηγητής	University of East Anglia
64	Nikoletta	Fotaki	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Φαρμακευτική	Αναπληρωτής Καθηγητής	University of Bath
65	Manolis	Gavaises	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of London
66	Kostas	Giannopoulos	Κύπρος	1	Λογιστική - Χρηματοοικονομική	Καθηγητής	Neapolis University Pafos
67	Petros	Gougoulakis	Σουηδία	1	Εκπαιδευτική και Κοινωνική Πολιτική	Αναπληρωτής Καθηγητής	Stockholms Universitet
68	Panayota	Gounari	ΗΠΑ	1	Παιδαγωγικά Δημοτικής Εκπαίδευσης	Αναπληρωτής Καθηγητής	University of Massachusetts Boston
69	Georges	Hadziioannou	Γαλλία	1	Επιστήμες Υλικών	Καθηγητής	Université de Bordeaux-Bordeaux INP
70	Hercules	Haralambides	Ολλανδία	1	Ναυτιλία	Καθηγητής	Erasmus University Rotterdam

ΠΠΣ							
71	Haralambos	Hatzakis	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Στελέχη επιχειρήσεων ή Φορέων	Biotronics3D Ltd
72	Nikitas	Hatzimihail	Κύπρος	1	Νομική	Αναπληρωτής Καθηγητής	University of Cyprus
73	Alex	Himonas	ΗΠΑ	1	Μαθηματικά	Καθηγητής	University of Notre Dame
74	Dimitri	Ioannides	Σουηδία	1	Γεωγραφίας	Καθηγητής	Mid-Sweden University
75	Eleftheria	Ioannidou	Ολλανδία	1	Θεάτρου - Κινηματογράφου	Επικουρος Καθηγητής	Rijksuniversiteit Groningen (RUG)
76	Mary	Kalantzis	ΗΠΑ	1	Παιδαγωγικά Νηπιαγωγών	Καθηγητής	University of Illinois at Urbana-Champaign
77	Anthony	Kaldellis	ΗΠΑ	1	Ιστορία και Αρχαιολογία	Καθηγητής	Ohio State University
78	Loukas	Kalisperis	ΗΠΑ	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Καθηγητής	Pennsylvania State University
79	Vasilis	Kallis	Κύπρος	1	Μουσική	Καθηγητής	University of Nicosia
80	Kostas	Karadakis	ΗΠΑ	1	ΤΕΦΑΑ	Αναπληρωτής Καθηγητής	Southern New Hampshire University
81	Anastasia	Karakasidou	ΗΠΑ	1	Κοινωνική Ανθρωπολογία	Καθηγητής	Wellesley College
82	Neovi	Karakatsanis	ΗΠΑ	1	Πολιτικές επιστήμες	Καθηγητής	Indiana University South Bend
83	Nicos	Kartakoullis	Κύπρος	1	ΤΕΦΑΑ	Καθηγητής	University of Nicosia
84	George	Kazamias	Κύπρος	1	Ιστορία και Αρχαιολογία	Αναπληρωτής Καθηγητής	University of Cyprus
85	Demetrios	Kazantzis	ΗΠΑ	1	Διαιτολογία - Διατροφή	Αναπληρωτής Καθηγητής	Cranston Rhode Island
86	Irene	Kokkala	ΗΠΑ	1	Βιολογία	Καθηγητής	University of North Georgia
87	Dimitrios	Kolymbas	Αυστρία	1	Πολιτικοί Μηχ/κοί	Ομότιμος Καθηγητής	Universität Innsbruck
88	Konstantinos	Kontis	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Glasgow
89	Maria	Koundoura	ΗΠΑ	1	Ιστορία και Αρχαιολογία	Καθηγητής	Emerson College
90	Marilena	Kourniati	Γαλλία	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Καθηγητής	Ecole Normale Supérieure, Paris-Val de Seine
91	Christina	Koutra	Σαουδική Αραβία	1	Διοίκηση	Αναπληρωτής Καθηγητής	Abu Dhabi University

ΠΠΣ							
92	Vasileios	Koutsos	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Επιστήμες Γλικών	Καθηγητής	University of Edinburgh
93	Nicholas	Ktistakis	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Βιολογία	Ερευνητής	Babraham Institute
94	Themis	Lazaridis	ΗΠΑ	1	Χημεία	Καθηγητής	City College of New York
95	George	Malliaras	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Επιστήμες Γλικών	Καθηγητής	University of Cambridge
96	Milagro	Martín- Clavijo	Ισπανία	1	Ιταλική - Ισπανική Φιλολογία	Καθηγητής	University of Salamanca
97	Theodoros	Mavrogiannis	Κύπρος	1	Ιστορία και Αρχαιολογία	Καθηγητής	University of Cyprus
98	Constandinos	Mavromoustakis	Κύπρος	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Καθηγητής	University of Nicosia
99	George	Michailidis	ΗΠΑ	1	Στατιστική	Καθηγητής	University of Michigan
100	Alex	Molassiotis	Χονγκ Κονγκ	1	Νοσηλευτική	Καθηγητής	The Hong Kong Polytechnic University
101	Nikos	Nomikos	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Ναυτιλία	Καθηγητής	City University of London
102	Paolo	Odorico	Γαλλία	1	Ιστορία και Αρχαιολογία	Ομότιμος Καθηγητής	École des Hautes Études en Sciences Sociales
103	George (Georgios)	Palasantzas	Ολλανδία	1	Φυσική	Καθηγητής	University of Groningen
104	Christos	Panagiotopoulos	Κύπρος	1	Παιδαγωγικά Νηπιαγωγών	Καθηγητής	University of Nicosia
105	George	Panayiotou	Κύπρος	1	ΤΕΦΑΑ	Αναπληρωτής Καθηγητής	European University Cyprus
106	Sokrates	Pantelides	ΗΠΑ	1	Φυσική	Καθηγητής	Vanderbilt University
107	Lydia	Papadimitriou	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Θεάτρου - Κινηματογράφου	Λέκτορας	Liverpool John Moores University
108	Rena	Papadopoulos	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Νοσηλευτική	Καθηγητής	Middlesex University
109	Tassos	Papageorgiou	Φινλανδία	1	Βιολογία	Αναπληρωτής Καθηγητής	University of Turku University
110	Athanasios	Papaioannou	Γερμανία	1	Μηχ/κοί Χωροταξίας - Πολεοδομίας	Στελέχη επιχειρήσεων ή Φορέων	EurA AG
111	Eftychia	Papanikolaou	ΗΠΑ	1	Μουσική	Αναπληρωτής Καθηγητής	Bowling Green State University
112	Emmanuel	Paschos	Γερμανία	1	Φυσική	Ομότιμος Καθηγητής	Technische Universität Dortmund

ΠΠΣ							
113	Constantine	Passaris	Καναδάς	1	Οικονομική Επιστήμη	Καθηγητής	University of New Brunswick
114	Constantinos	Pattichis	Κύπρος	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Καθηγητής	University of Cyprus
115	Andreas	Pavlakis	Κύπρος	1	Νοσηλευτική	Αναπληρωτής Καθηγητής	Neapolis University Pafos
116	Petros	Petsimeris	Γαλλία	1	Γεωγραφίας	Καθηγητής	Université Paris I Panthéon- Sorbonne
117	Andreas	Philaretou	Κύπρος	1	Παιδαγωγικά Δημοτικής Εκπαίδευσης	Αναπληρωτής Καθηγητής	European University Cyprus
118	Marios C.	Phocas	Κύπρος	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Καθηγητής	University of Cyprus
119	Helen	Phtiaka	Κύπρος	1	Παιδαγωγικά Νηπιαγωγών	Αναπληρωτής Καθηγητής	University of Cyprus
120	Christos	Politis	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Καθηγητής	Kingston University
121	Alexios	Polychronakos	ΗΠΑ	1	Φυσική	Καθηγητής	The City College of New York
122	Michael	Polymenis	ΗΠΑ	1	Ζωική Παραγωγή	Καθηγητής	Texas A&M University
123	Nikolaos	Psarros	Γερμανία	1	Φιλοσοφία	Καθηγητής	Universität Leipzig
124	Vasilios	Raftopoulos	Κύπρος	1	Νοσηλευτική	Αναπληρωτής Καθηγητής	Cyprus University of Technology
125	Panagiotis (Pete)	Scarlato	ΗΠΑ	1	Πολιτικοί Μηχ/κοί	Καθηγητής	Florida Atlantic University
126	Pavlos	Sfyroeras	ΗΠΑ	1	Φιλολογία	Καθηγητής	Middlebury College
127	Sotirios	Skevoulis	ΗΠΑ	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Καθηγητής	Pace University
128	Thomas	Skouteris	Αίγυπτος	1	Νομική	Αναπληρωτής Καθηγητής	The American University in Cairo
129	Costas	Spirou	ΗΠΑ	1	Εκπαιδευτική και Κοινωνική Πολιτική	Καθηγητής	Georgia College & State University
130	Nicolas	Spyratos	Γαλλία	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Ομότιμος Καθηγητής	University Paris- Saclay
131	Angelos	Stefanidis	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Πληροφορική και Τηλεπικοινωνίες	Αναπληρωτής Καθηγητής	Bournemouth University
132	Yannis	Stivachtis	ΗΠΑ	1	Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές	Αναπληρωτής Καθηγητής	Virginia Polytechnic Institute & State University

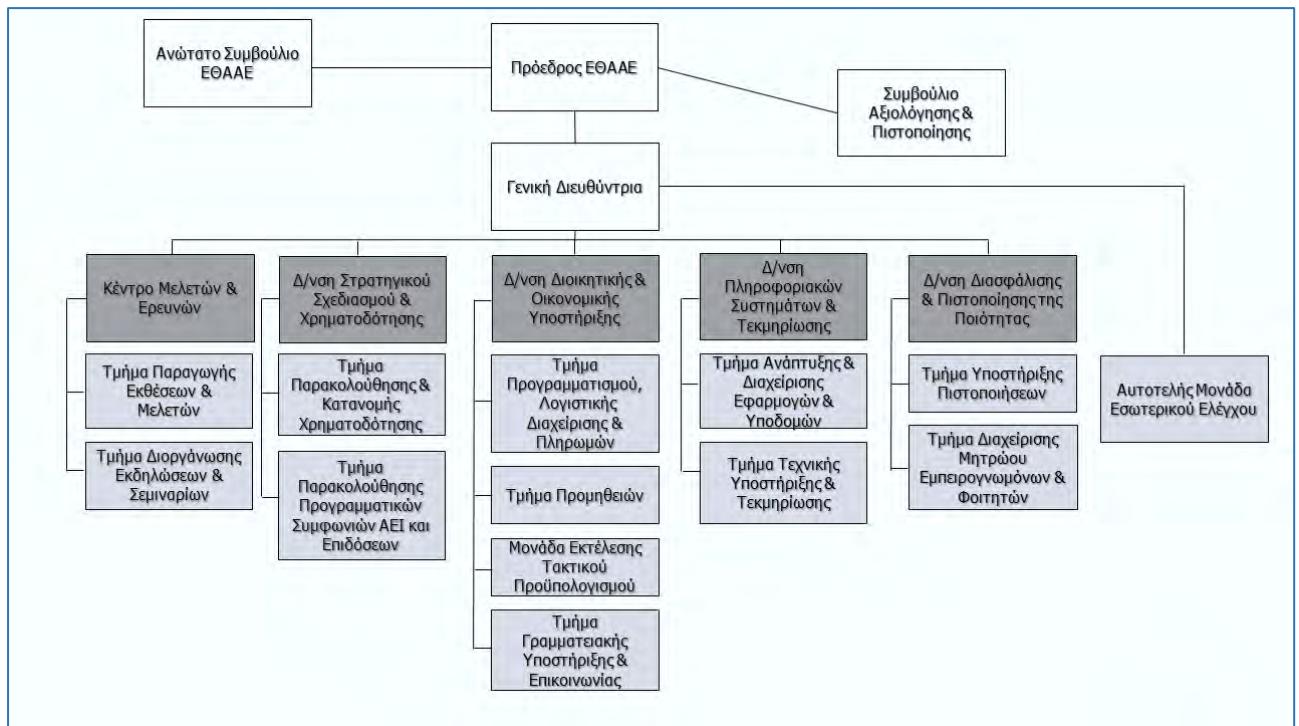
ΠΠΣ							
133	Haralambos	Symeonidis	ΗΠΑ	1	Ιταλική - Ισπανική Φιλολογία	Καθηγητής	University of Kentucky
134	Emmanuel	Thanassoulis	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Οικονομική Επιστήμη	Καθηγητής	University of Aston
135	Sofia	Tsoka	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Βιοτεχνολογία	Αναπληρωτής Καθηγητής	King's College London
136	Alkis	Tsolakis	ΗΠΑ	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Καθηγητής	Louisiana State University
137	George	Tsoulas	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Φιλολογία	Καθηγητής	University of York
138	Spyridon	Tzounakas	Κύπρος	1	Ιταλική - Ισπανική Φιλολογία	Αναπληρωτής Καθηγητής	University of Cyprus
139	Thanos	Tzounopoulos	ΗΠΑ	1	Ιατρική	Καθηγητής	University of Pittsburgh
140	Georgia (Gina)	Valavanidou-Ioannitou	Γαλλία	1	Παιδαγωγικά Δημοτικής Εκπαίδευσης	Αναπληρωτής Καθηγητής	Le Mans Université
141	Vasileios	Valdramidis	Μάλτα	1	Επιστήμες Τροφίμων	Αναπληρωτής Καθηγητής	University of Malta
142	Petros	Vamvakas	ΗΠΑ	1	Πολιτικές επιστήμες	Αναπληρωτής Καθηγητής	Emmanuel College
143	Constantine	Vamvakas	Βέλγιο	1	Ζωική Παραγωγή	Καθηγητής	University of Ghent
144	Despina	Varnava-Marouchou	Κύπρος	1	Εκπαιδευτική & Κοινωνική Πολιτική	Επίκουρος Καθηγητής	European University Cyprus
145	Aristidis	Veves	ΗΠΑ	1	Ιατρική	Καθηγητής	Harvard Medical School
146	John	Vlachopoulos	Καναδάς	1	Επιστήμες Υλικών	Ομότιμος Καθηγητής	McMaster University
147	Ioannis	Vlahos	Ελλάδα	1	Γεωπονία	Ομότιμος Καθηγητής	Μεσογειακό Πανεπιστήμιο
148	Stefanos	Volianitis	Δανία	1	ΤΕΦΑΑ	Αναπληρωτής Καθηγητής	Aalborg University
149	George	Vozikis	ΗΠΑ	1	Διοίκησης	Καθηγητής	California State University
150	Christos	Xenophontos	Κύπρος	1	Μαθηματικά	Καθηγητής	University of Cyprus
151	Nikolaos	Zahariadis	ΗΠΑ	1	Πολιτικές επιστήμες	Καθηγητής	Rhodes College
152	Antonis	Zervos	Ηνωμένο Βασίλειο	1	Πολιτικοί Μηχ/κοί	Αναπληρωτής Καθηγητής	University of Southampton
153	Λάμπρος	Βίζας	Ελλάδα	1	Νοσηλευτική	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Ένωση Νοσηλευτών Ελλάδος

ΠΠΣ							
154	Ανδρέας	Βίτσος	Ελλάδα	1	Φαρμακευτική	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Πανελλήνιος Φαρμακευτικός Σύλλογος
155	Δημήτριος	Γαλαμάτης	Ελλάδα	1	Ζωική Παραγωγή	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
156	Φραγκίσκος	Γονιδάκης	Ελλάδα	2	Οικονομική Επιστήμη	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος
157	Ανέστης	Δελέπογλου	Ελλάδα	1	Γεωπονία	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
158	Νέστωρ	Κανέλλος	Ελλάδα	1	Αρχιτέκτονες Μηχ/κοί	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
159	Αθανάσιος	Κατσούρας	Ελλάδα	1	Επιστήμες Υλικών	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
160	Λουκιανός	Κοντέλας	Ελλάδα	1	Επιστήμες Τροφίμων	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
161	Χρήστος	Κουτάκος	Ελλάδα	1	Μηχ/κοί Χωροταξίας - Πολεοδομίας	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
162	Παναγιώτης	Κρητικός	Ελλάδα	1	Οικονομική Επιστήμη	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος
163	Ιωάννης	Μηχιώτης	Ελλάδα	1	Οικονομική Επιστήμη	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος
164	Γεώργιος	Μπανιάς	Ελλάδα	1	Μηχ/γοι Μηχ/κοί	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
165	Παρίσης	Μπίλλιας	Ελλάδα	1	Πολιτικοί Μηχ/κοί	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
166	Νικόλαος	Νίτσας	Ελλάδα	2	Ιατρική	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Πανελλήνιος Ιατρικός Σύλλογος
167	Ανδρέας	Παπανδρουδης	Ελλάδα	1	Ιατρική	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Πανελλήνιος Ιατρικός Σύλλογος
168	Αθανάσιος	Σμυρνής	Ελλάδα	1	Οικονομική Επιστήμη	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος
169	Κωνσταντίνος	Σταυρινούδης	Ελλάδα	1	Οικονομική Επιστήμη	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος
170	Χρήστος	Χριστοδούλου	Ελλάδα	1	Ηλ/γοι Μηχ/κοί	Μέλος επαγγελματικού φορέα	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας

Παράρτημα Γ.1: Διοικητική Οργάνωση της ΕΘΑΑΕ

1. Οργανωτική διάρθρωση της ΕΘΑΑΕ

Η οργανωτική δομή της Αρχής για το 2020 απεικονίζεται στο Σχήμα 73.

Σχήμα 73. Οργανωτική δομή της ΕΘΑΑΕ (2020)

2. Ο Πρόεδρος της Αρχής

Ο Πρόεδρος της ΕΘΑΑΕ έχει τη γενική εποπτεία για την επίτευξη των στόχων και της αποστολής της Αρχής και ασκεί, ιδίως, τις ακόλουθες αρμοδιότητες (άρθρ. 6, ν. 4653/20):

- α. εκπροσωπεί την ΕΘ.Α.Α.Ε. δικαστικώς και εξωδίκως,
- β. συγκαλεί το Ανώτατο Συμβούλιο και το Σ.Α.Π. και προεδρεύει στις συνεδριάσεις τους,
- γ. καταρτίζει την ημερήσια διάταξη του Ανώτατου Συμβουλίου και του Σ.Α.Π.,
- δ. επιβλέπει την πορεία εκτέλεσης των αποφάσεων και του συνολικού έργου της ΕΘ.Α.Α.Ε.,
- ε. έχει την ευθύνη των διαδικασιών για την ανάδειξη των μελών του Ανώτατου Συμβουλίου και του Σ.Α.Π. και
- στ. διορίζει τα μέλη του Σ.Α.Π., τον Γενικό Διευθυντή και το λοιπό προσωπικό της ΕΘ.Α.Α.Ε.

3. Το Ανώτατο Συμβούλιο της Αρχής

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν. 4653/20, το Ανώτατο Συμβούλιο, στο πλαίσιο της αποστολής του, εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων:

1. Αναφορικά με τη διαμόρφωση και υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση:
 - α. το πρόγραμμα εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση,
 - β. τις προγραμματικές συμφωνίες του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων με το κάθε ΑΕΙ,
 - γ. την ίδρυση, συγχώνευση, κατάτμηση, κατάργηση, μετονομασία των ΑΕΙ και των επιμέρους ακαδημαϊκών μονάδων τους,
 - δ. προτάσεις για τη συνεχή διασφάλιση υψηλής ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση,
 - ε. προτάσεις και μέτρα για την ενίσχυση της διεθνοποίησης των ΑΕΙ.
2. Αναφορικά με την κατανομή της επιχορήγησης των ΑΕΙ:
 - α. την κατανομή του ετήσιου συνολικού προϋπολογισμού επιχορηγήσεων στα ΑΕΙ, του οποίου το είκοσι τοις εκατό (20%) κατανέμεται με βάση τους δείκτες ποιότητας και επιτευγμάτων κάθε ιδρύματος,
 - β. την κατανομή θέσεων προσωπικού στα ΑΕΙ,
 - γ. τα επίκαιρα κάθε φορά κριτήρια και τον τρόπο κατανομής της κρατικής επιχορήγησης στα ΑΕΙ.
 - δ. την ολική ή μερική αναστολή της επιχορήγησης ενός ΑΕΙ εάν αυτό δεν παρέχει εντός εύλογου χρονικού διαστήματος το απαιτούμενο υλικό πληροφόρησης και την απαραίτητη τεκμηρίωση για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Αρχής.

Παράλληλα, στις αρμοδιότητες του Ανώτατου Συμβουλίου είναι να:

- α. διασφαλίζει τη διαφάνεια των κριτηρίων και δεικτών επιχορήγησης των ΑΕΙ, ιδίως μέσω της ανάρτησης των σχετικών στοιχείων στην ιστοσελίδα της Αρχής,
- β. συλλέγει από τα επί μέρους ιδρύματα και να αναλύει τα αναγκαία για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της στατιστικά στοιχεία,
- γ. παρακολουθεί συστηματικά την πορεία μετάβασης των αποφοίτων των ΑΕΙ στην αγορά εργασίας,
- δ. αναθέτει την εκπόνηση ερευνών και μελετών σχετικών με το αντικείμενο της Αρχής,
- ε. ασκεί εποπτικό έλεγχο στη λειτουργία των πάσης φύσεως υπηρεσιών, επιτροπών, ομάδων εργασίας και λοιπών οργάνων της ΕΘΑΕ
- στ. εγκρίνει, ύστερα από εισήγηση του Γενικού Διευθυντή, την ετήσια έκθεση της Αρχής για την ποιότητα της ανώτατης εκπαίδευσης.

4. Το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης της Αρχής

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 4653/20, το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΣΑΠ) ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- α. αξιολογεί τα ΑΕΙ και τις επιμέρους ακαδημαϊκές και ερευνητικές τους μονάδες και πιστοποιεί αν πληρούν τα κριτήρια οργάνωσης προγραμμάτων σπουδών πρώτου, δεύτερου και τρίτου κύκλου,
- β. πιστοποιεί το αργότερο κάθε πέντε (5) έτη την ποιότητα:

- I. των ΕΣΔΠ των ΑΕΙ,
- II. των ΠΣ των τριών κύκλων ανώτατης εκπαίδευσης, των προγραμμάτων δια βίου μάθησης, εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ηλεκτρονικής μάθησης, καθώς και των προγραμμάτων συνεργασίας με άλλα εκπαιδευτικά ή ερευνητικά ιδρύματα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.
- γ. πιστοποιεί τα νέα προγράμματα σπουδών πριν την έναρξη της λειτουργίας τους, ύστερα από αίτημα του οικείου ΑΕΙ και της αντίστοιχης ακαδημαϊκής του μονάδας,
- δ. διενεργεί θεματικές αξιολογήσεις των ΑΕΙ και των επιμέρους ακαδημαϊκών τους μονάδων όπως, ιδίως, για τη στρατηγική διεθνοποίησης, την ισότητα των φύλων, την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία, την απορρόφηση των αποφοίτων στην αγορά εργασίας, το περιβαλλοντικό αποτύπωμα κάθε ΑΕΙ, τη διασφάλιση του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος, την ανάπτυξη προγραμμάτων ηλεκτρονικής μάθησης και δια βίου μάθησης, την ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων των φοιτητών και του προσωπικού,
- ε. εκδίδει οδηγό πιστοποίησης και αξιολόγησης με ειδικότερες λεπτομέρειες για την εφαρμογή των διαδικασιών αξιολόγησης και πιστοποίησης των ΑΕΙ.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων του, το ΣΑΠ:

- α. συγκροτεί, προγραμματίζει και συντονίζει τις Επιτροπές Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΕΕΑΠ),
- β. τηρεί και ενημερώνει Μητρώο Ανεξάρτητων Εμπειρογνομόνων και Μητρώο Φοιτητών,
- γ. μεριμνά για τη συλλογή των απαραίτητων δεδομένων από τα ΑΕΙ με ενιαίο και αυτοματοποιημένο τρόπο, σε συνεργασία με τις ΜΟΔΙΠ των ΑΕΙ και τηρεί το μητρώο των αξιολογήσεων και πιστοποιήσεων,
- δ. εκπονεί μελέτες και έρευνες σχετικές με την αποστολή της Αρχής ή τις αναθέτει σε άλλους φορείς,
- ε. υποστηρίζει τα ΑΕΙ και τις επί μέρους ακαδημαϊκές και διοικητικές τους μονάδες στον σχεδιασμό των διαδικασιών διασφάλισης ποιότητας και πιστοποίησης,
- στ. διαμορφώνει, οργανώνει, εξειδικεύει, τυποποιεί και δημοσιοποιεί εκ των προτέρων τις σχετικές διαδικασίες, κριτήρια και δείκτες, στο πλαίσιο, ιδίως, των Ευρωπαϊκών Προτύπων και Κατευθυντήριων Οδηγιών του ΕΧΑΕ,
- ζ. αποφασίζει την αναβολή ή αναστολή της αξιολόγησης και πιστοποίησης ενός ΠΣ ή ΕΣΔΠ, αν το σχετικό αίτημα για αξιολόγηση ή πιστοποίηση δεν συνοδεύεται από το απαιτούμενο υλικό πληροφόρησης και την απαραίτητη τεκμηρίωση.

5. Ο Γενικός Διευθυντής

Σύμφωνα με το άρθρο 18 του ν. 4653/20, ο Γενικός Διευθυντής της ΕΘΑΑΕ, ο οποίος έχει τετραετή θητεία, προΐσταται της διοικητικής και επιστημονικής υπηρεσίας της Αρχής, ασκώντας ειδικότερα τις εξής βασικές αρμοδιότητες:

- α. συμμετέχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, στις συνεδριάσεις του Ανώτατου Συμβουλίου και του ΣΑΠ,
- β. συντονίζει και κατευθύνει την επιστημονική και τη διοικητική υπηρεσία και τις μονάδες τους,
- γ. είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση των αποφάσεων, κατευθύνσεων και οποιωνδήποτε άλλων πράξεων της ΕΘΑΑΕ,
- δ. είναι διατάκτης των δαπανών της ΕΘΑΑΕ

- ε. ασκεί πρόσθετες και ειδικότερες αρμοδιότητες, οι οποίες μπορεί να ορίζονται στον Οργανισμό Κανονισμό Λειτουργίας της ΕΘΑΑΕ.

6. Οι οργανικές μονάδες της ΕΘΑΑΕ

Οι αρμοδιότητες των Διευθύνσεων και τα πεπραγμένα τους για το 2020 παρατίθενται συνοπτικά ως εξής:

6.1. Κέντρο Μελετών και Ερευνών

Το Κέντρο οργανώνεται και λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης. Αντικείμενο του Κέντρου είναι η εκπόνηση εκθέσεων, μελετών, αναφορών και ερευνών σε θέματα Ανώτατης Εκπαίδευσης και στα ειδικότερα θέματα της διοίκησης και διασφάλισης ποιότητας. Η Διεύθυνση για την εξυπηρέτηση των αρμοδιοτήτων της αναζητεί και επεξεργάζεται δεδομένα και πληροφορίες από το διεθνές και εθνικό περιβάλλον, ανασκοπεί τις αναγνωρισμένες πηγές, τη σχετική βιβλιογραφία και παράγει σχετικό υλικό τεκμηρίωσης. Το Κέντρο οργανώνει συναντήσεις εργασίας, συνέδρια, ημερίδες για την κάλυψη των αναγκών της Αρχής σε θέματα δημοσιότητας των δραστηριοτήτων της, καθώς και για την εφαρμογή της επικοινωνιακής της στρατηγικής. Επιχειρησιακός στόχος της Διεύθυνσης είναι η ανάδειξη των θεμάτων της Ανώτατης Εκπαίδευσης, η εμβάθυνση και επέκταση της τεχνογνωσίας της Αρχής στα συναφή με την αποστολή της θέματα, και η υποστήριξη του Ανώτατου Συμβουλίου και του ΣΑΠ μέσω εκπόνησης μελετών και αναφορών.

Το 2020, το Κέντρο παρακολούθησε τις εξελίξεις στον χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, επεξεργάστηκε στοιχεία σε θέματα διασφάλισης ποιότητας και εκπόνησε εσωτερικές αναφορές για την έκθεση ποιότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

6.2. Διεύθυνση Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας

Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης αφορούν στην οργάνωση και υποστήριξη των εκάστοτε διαδικασιών διασφάλισης ποιότητας, η εκτέλεση των οποίων έχει αποφασιστεί από τα αρμόδια όργανα της ΕΘΑΑΕ και προβλέπονται από το θεσμικό της πλαίσιο. Επιχειρησιακό στόχο της Διεύθυνσης αποτελεί η εμπρόθεσμη και άρτια οργάνωση των ως άνω διαδικασιών, σύμφωνα με τις επιμέρους κανονιστικές ρυθμίσεις και οδηγίες που διέπουν την εκάστοτε διαδικασία διασφάλισης ποιότητας, καθώς και τις ειδικότερες κατευθύνσεις και οδηγίες του Γενικού Διευθυντή.

Το 2020, η ΕΘΑΑΕ έλαβε -στο πλαίσιο της με αρ. πρωτ. 13158/20-11-2019 πρόσκλησης υποβολής προτάσεων πιστοποίησης- 9 προτάσεις πιστοποίησης ΕΣΔΠ, 120 προτάσεις πιστοποίησης ΠΠΣ και 1 πρόταση πιστοποίησης Ξενόγλωσσου ΠΣ. Επίσης, υπό τον συντονισμό και την επίβλεψη της Γεν. Δ/ντριας, η Διεύθυνση ολοκλήρωσε τις διαδικασίες πιστοποίησης 7 ΕΣΔΠ της 13158/20-11-2019 πρόσκλησης, 34 ΠΠΣ της με αρ. πρωτ. 7474/27-11-2018 πρόσκλησης και 22 ΠΠΣ της 13158/20-11-2019 πρόσκλησης και ενός ΞΠΣ. Επιπροσθέτως, έγινε έλεγχος 13 φακέλων Τμημάτων για υπαγωγή τους στις διατάξεις του άρθρου 46 του ν. 4485/2017 (Integrated Master).

6.3. Διεύθυνση Συμφωνιών Προγραμματικού Σχεδιασμού και Χρηματοδότησης

Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης αφορούν στη συλλογή, οργάνωση, ταξινόμηση και τον συσχετισμό των δεδομένων των ΑΕΙ και γενικότερα της Ανώτατης Εκπαίδευσης για την παρακολούθηση των κριτηρίων ή συστημάτων κατανομής της χρηματοδότησης ή και των θέσεων προσωπικού στα Ιδρύματα, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Ανώτατου Συμβουλίου. Επιχειρησιακό στόχο της

Διεύθυνσης αποτελεί η εμπρόθεσμη, αποτελεσματική και άρτια οργάνωσή της παρακολούθησης των προγραμματικών συμφωνιών των ΑΕΙ, σύμφωνα με τις αποφάσεις των οργάνων της ΕΘΑΑΕ και τις ειδικότερες κατευθύνσεις και οδηγίες του Γενικού Διευθυντή.

6.4. Διεύθυνση Πληροφοριακών Συστημάτων και Τεκμηρίωσης

Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης αφορούν στην ανάπτυξη, διαχείριση και υποστήριξη των πληροφοριακών συστημάτων της ΕΘΑΑΕ και της αντίστοιχης πληροφοριακής και τεχνολογικής της υποδομής, καθώς και στη συλλογή και αξιοποίηση των δεδομένων των ΑΕΙ και της Ανώτατης Εκπαίδευσης με πληρότητα και αξιοπιστία. Επιχειρησιακό στόχο της Διεύθυνσης αποτελεί η πλήρης ψηφιακή κάλυψη των επιχειρησιακών λειτουργιών της Αρχής και η αποτελεσματική διαχείριση των δεδομένων ποιότητας των ΑΕΙ.

Το 2020, η Διεύθυνση άνοιξε τα δεδομένα στο ΟΠΕΣΠ για τα ΑΕΙ για τις περιόδους 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019 ώστε να διορθώσουν τα ελλιπώς συμπληρωμένα πεδία, αλλά και τα λανθασμένα στοιχεία που είχαν υποβάλει, επιτηρώντας τα Ιδρύματα για την ορθή συμπλήρωση των πεδίων του συστήματος. Επιπλέον, ξεκίνησε την προσαρμογή νέων δεικτών βάσει των νέων δεδομένων για την υποστήριξη του στρατηγικού σχεδιασμού, των προγραμματικών συμφωνιών ΑΕΙ-ΥΠΑΙΘ και της επιχορήγησης των ΑΕΙ (80%-20%).

Η Διεύθυνση συνέδραμε καθόλη τη διάρκεια του έτους στην άμεση και αποτελεσματική εφαρμογή της τηλεργασίας των υπαλλήλων και στην υποστήριξη όλων των οργανικών μονάδων για την εξ αποστάσεως λειτουργία των υπηρεσιών τους και της τηλεδιάσκεψης των οργάνων διοίκησης.

6.5. Διεύθυνση Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης

Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης αφορούν στην πραγματοποίηση των διοικητικών και οικονομικών λειτουργιών της Αρχής. Ειδικότερα, στην τήρηση της κείμενης νομοθεσίας για τη διενέργεια των οικονομικών και διοικητικών πράξεων που απαιτούνται σε εκτέλεση των αποφάσεων των διοικητικών οργάνων της Αρχής με άμεσο, αποτελεσματικό και σύννομο τρόπο. Επιχειρησιακό στόχο της Διεύθυνσης αποτελεί η εμπρόθεσμη και πλήρης εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Αρχής έναντι τρίτων, συνεργατών, προμηθευτών, εμπειρογνομόνων, φορέων και δημοσίων Αρχών, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, τις αποφάσεις των οργάνων της ΕΘΑΑΕ και τις ειδικότερες κατευθύνσεις και οδηγίες του Γενικού Διευθυντή.

Το 2020, η Διεύθυνση ολοκλήρωσε τις διαδικασίες για το ψηφιακό οργάνογραμμα της Αρχής και διαχειρίστηκε για πρώτη φορά τη συμμετοχή της Υπηρεσίας στον β' κύκλο κινητικότητας 2020. Επίσης, υλοποίησε την αξιολόγηση για την αξιολογική περίοδο του 2019 και ολοκλήρωσε τη διαδικασία συγκρότησης της Ειδικής Επιτροπής Αξιολόγησης (ΕΕΑ) του άρθρου 21 του ν.4369/2016 (ΦΕΚ συγκρότησης 5702/Β/24-12-2020) και, τέλος, διαχειρίστηκε τις τρεις (3) προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την επιλογή εξωτερικών συνεργατών [αρ. πρωτ. 16691/10-07-2020 (ΑΔΑ 93Γ0Ι5Ζ-ΡΑΥ), 18430/20-11-2020 (ΑΔΑ 68ΒΙΙ5Ζ-Μ4Λ) και 18432/20-11-2020 (ΑΔΑ ΩΞΣΙΙ5Ζ-ΦΜ8)]. Επίσης, η Διεύθυνση την περίοδο 1/1/2020 – 31/12/2020 παρέλαβε από τη Διεύθυνση Διασφάλισης και Πιστοποίησης τα δικαιολογητικά 283 αξιολογητών προς αποζημίωση, διεκπεραίωσε 227 εντολές πληρωμής για αποζημίωσή τους, καταβάλλοντας συνολικά το ποσό των 235.694,42€.

6.6. Αυτοτελής Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου

Αντικείμενο της μονάδας, η οποία υπάγεται στον Γενικό Διευθυντή, αποτελεί η παρακολούθηση συμμόρφωσης της Υπηρεσίας με τις απαιτήσεις και τις διαδικασίες του Συστήματος Διασφάλισης

Ποιότητας (ΣΔΠ) σύμφωνα με το πρότυπο εσωτερικής διασφάλισης ποιότητας της ENQA και με το πρότυπο ISO 9001: 2015. Για τον σκοπό αυτό, η μονάδα πραγματοποιεί εσωτερικούς ελέγχους και ανασκοπήσεις λειτουργίας του ΣΔΠ, σύμφωνα με το εγχειρίδιο ποιότητας της Αρχής. Κατά τους εσωτερικούς ελέγχους, λαμβάνεται υπόψη και η κείμενη νομοθεσία για τον οικονομικό και διοικητικό εσωτερικό έλεγχο.

Συντελεστές Ετήσιας Έκθεσης 2020

Γενική επιμέλεια έκδοσης
Καθηγητής Περικλής Α. Μήτκας
Πρόεδρος

**Γενική οργάνωση, επιστημονική επιμέλεια
και συντονισμός ύλης**
Δρ. Χριστίνα Μπέστα, Γενική Διευθύντρια

Τεχνική επιμέλεια
Δρ. Νικόλαος Γεωργιάδης, προϊστάμενος Διεύθυνσης
Πληροφοριακών Συστημάτων και Τεκμηρίωσης

**Συγκέντρωση, επεξεργασία υλικού
και συγγραφή κειμένων**
Δρ. Λουκάς Ν. Άννινος, εξωτερικός συνεργάτης

Δρ. Γιάννης Βήκας, εξωτερικός συνεργάτης

Δρ. Πέτρος Σταυρουλάκης, εξωτερικός συνεργάτης

Γεωργία Κωστοπούλου, ΜΑ, προϊσταμένη Τμήματος
Γραμματειακής Υποστήριξης και Επικοινωνίας

**Εθνική Αρχή
Ανώτατης Εκπαίδευσης**
Hellenic Authority
for Higher Education

**Εθνική Αρχή
Ανώτατης Εκπαίδευσης**
Hellenic Authority
for Higher Education